דבר

ום ו', כ"ז בתמוז תשל"ג, 27 ביולי 1973 • גליון 14742 • השנה הארבעים ותשע

היום 16 עמודים וכן המוספים „משא" ו„דבר השבוע" • המחיר 140 אג'

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
שעון פועלי ארץ ישראל
מיסודו ועדיין הראשון של כצנלסון ז"ל
מאוחד עם לשרות

היום ב„דבר":

• העיתונות ואיכות החיים / אהרן מגד • כה רוצה קואפי / אהוד יערי • המכבלים הסרים בבכר אהוד / שמשון עופר • התזורה ההיסטוריה על צבנה / אליהו אגרים • פוטפיזר בצבצף על דפתיקתה / זאק מוריס • בצרך גזל בערך / יהודית גוטהולף • הבאזן הכשהרי בגל האינפלציה / דוד הורוביץ • דרוש פיתוח נוסף בתחלה / הני אשד • יחסים בין הרצות המחוקקת והמבצעת / ישראל ישעיהו • הקרב על פרטי ההקלטה / ישראל הנדרם • לפני בציקה המצוקה / אריה ל. אבנרי • הישג שהוא אתגר / יצחק בן-אהרן • מוסקוה כרסנת את קאבול / דב אפל • קרוואנים בבירכי קליטה / א. כנרתי • כיסף לספרות ולאבנות „משא" • בדרך לבית, בחבב ובדים.

מזג האוויר

הטמפרטורות הצפויות: ירושלים 29 — 20, בצפון, תל־אביב 29 — 22, חיפה 29 — 23, נצרת 29 — 20, לוד 32 — 20, אילת 43 — 27, רמת הגולן 28 — 19, צפת 29 — 22, עפולה 33 — 22, נהריה 30 — 21, באר־שבע 18 — 33, כפר שלכה 41 — 28, הר־שומרון 29 — 20, יריחו 22 — 41 בצלוה.

סימקה 1100

המכונית הבטוחה למשפחה

CHRYSLER INTERNATIONAL

תל־אביב: דרך פתח־תקוה 74, טלפון: 34115

זיפוק בירושלים מהווטו האמריקאי

צער על הצטרפות אוסטריה ואוסטרליה
החלטה המפרה האיזון של החלטת מועה"ב 242

מאת הני אשד, סופר „דבר"

הצבעה במועצת הבטחון התקבלה בירושלים בתגובה מעורבת — מצד אחד מורגש סיפוק על הצבעת הווטו של ארה"ב; מצד אחר הורגשה אכזבה מכך שגם אוסטריה ואוסטרליה הצטרפו ... האחרון לכל יתר חברות מועצת הבטחון — פרט לסין ... — אשר הצביעו בעד החלטה המבטלת את האיזון של ... 242, ואשר קבלתה היתה מביאה לביטולה הגמור של ... זאה, ואף למילוי תפקידו של או"ם בסכסוך הישראלי־...

... אכזבה זאת כבר הוזה ... עם המבטלת את החלטה 242, ואשר היתה יכולה למנוע את נסיעתו של מזכיר או"ם ד"ר קורט ואלדהיים למזרח התיכון. הצבעת הווטו של ארה"ב ...

(המשך בע' 2, טור 7)

מאת ישראל לנדרס, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (ביחוד ל„דבר"). — בהצבעה שהתקיימה אתמול במועצת הבטחון בתום הדיון על המצב במזרח התיכון הטילה ארה"ב וטו על הצעת ההחלטה הפרו־ערבית ומנעה את אישורה.

13 חברות מועצת הבטחון, לרבות בריטניה וצרפת, הצביעו בעד הצעת ההחלטה שביקשה לשנות את תוכן החלטה מועצת הבטחון 242 בנובמבר 1967. ארה"ב לבדה הצביעה נגד ההצעה וסין לא השתתפה בהצבעה, בטענה כי ההצעה הפרו־ערבית בהונה מדי.

ההצעה הפרו־ערבית תהיה לנגד ישראל על הכסף הכיבוש, ...

(המשך בע' 2, טור 6)

ניקסון חוייב להתדיין בביה"מ

תביעת ועדת הסנט לקבל ההקלטות

וואשינגטון, א.פ. (עי"ר). ... בין הקונגרס למבצעי ... הודיע אתמול לנשיא ... כאשר ועדת הסנאט ה... בפרשת ווטרגייט ...

לחייב את הנשיא להמציא לוועדה את סרטי ההקלטה. „השמיים לא יפלו" לפני שוועדת הסנאט קיבלה את ההחלטה לפנות לערכאות אמר סנאטור ארווין: „תחוקה לא תתמוטט והשמיים לא יפלו, אם יכשור מר ניקסון את התומר". סגן דובר הבית הלבן ג'ראלד וורן, כשנשאל כיצד יגיב הנשיא אם בית־המשפט יצווה עליו למסור את ההקלטות ואת המסמכים, השיב: „הנשיא בטוח ביותר בעמדו החוקתי, כפי שהסביר אותו באיגרותו. הנשיא מצפה שבית־המשפט יאשר עמדה זו". עם זאת הוסיף סגן הדובר „כמובן שהנשיא יצייה להחלטה מחייבת של בית־המשפט הגבוה ביותר". ...

שלושים התנבאו מנהיגים רפובליקאיים בקונגרס, לאחר שנפגשו עם הנשיא ניקסון, כי הוא יעביר את ההקלטות, אם בית־המשפט העליון יוציא צו המחייב אותו לנהוג כך.

הנהלת גח"ל אישרה הצעת א. שרון להקמת מערך ימני

ע. וייצמן „מאושר"; מ. קול שולל הצטרפות ל"ע; ע"מ והמרכז החפשי מחייבים; ידלין: ליכוד גושים — חיובי

מאת דן מרגלית, סופר „דבר"

הנהלת גח"ל החליטה אתמול לקבל את הצעתו של אלוף (מיל.) אריק שרון להקים „גוש פרלמנטרי של גח"ל עם מפלגות ואירגונים ציבוריים אחרים". לאחר שיו"ר תנועת החרות הסיר את התנגדותו הממושכת לצעד כזה.

התפתחות זו, המהווה בשלב זה היכר אישי לא. שרון, ... ראשי הליברלים ... כי אם „חירות" תמסיך בהתנגדותה ...

בישיבת הנהלת גח"ל אתמול, שנערכה בבית המפלגה הליברלית בת"א — בה הודיע שרון על הצטרפותו לליברלים (וראשי הליברלים הודיעו, כי ייצגו אותו בהנהלת גח"ל) — נתקבלה ההחלטה הבאה: „ההנהלה קיימה דיון על הצעת א. שרון להקים גוש פרלמנטרי של גח"ל עם מפלגות ואירגונים ציבוריים אחרים. על־פי הצעת ח"כ מ. בגין ויו"ר א. רימלט החליטה ההנהלה לחייב הצעה זו ולהמליץ בפני מוסדותיה המוסמכים לאשר אותה".

עדיין קיימת התנגדות

נודע, כי המיפנה בעמדת ראשי „חירות" הסתמן בשתי היממות האחרונות, במגעים השוטפים עם עמיתיהם ראשי הליברלים. לאחר שח"כ מ. בגין הביע הסכמתו האישית ליוזמה זו ... נודע, כי על־אף השינוי בעמדתו של בגין וקבלת התחלה המיסודת בגח"ל להקמת מערך ימני עם ע"מ והמרכז החפשי, עדיין רווחת התנגדות למהלך זה בקרב כמה מאישי הצמרת ופעילים ב„חירות". התנגדות זו עלולה, כפי שנמסר אמש, לבוא לידי ביטוי בישיבת מרכז „חירות" ביום ב' הבא, שבפניו תובא לאישור החלטת גח"ל.

שיקולי כדאיות

ח"כ מ. בגין הודה אמש, כי את החלטתו לצדד בהצעה להקמת מערך ימני רחב יותר קיבל לי...

(המשך בע' 2, טור 8)

סאדאת השמיע נאום קודר על „מצור מכל הכיוונים"

מאת סופר „דבר" לענייניים ערביים

הנשיא סאדאת קרא אמש לעם המצרי לא לאבד את עצביו נוכח מה שתיאר כמצור המוטל על מצרים מכל הכיוונים. הוא טען, כי „בפעם הראשונה" מאז 1967 עומד כיום „כוח צבאי ממשי" לרשות מצרים, אך מיהר להוסיף, כי ישתמש בכוח זה „בזמן שבו יהיו התנאים נאותים ובמועד בו נבחר" וכלם את הדגש על הצורך בבנין ובהתחדשות מבית.

סאדאת נאם באוניברסיטת אלכסנדריה ביום השנה ה־21 לגירושו של המלך פארוק. לפני שפתח בדבריו נמסרה לו עצומה כתובה בדם הסטודנטים — חיקוי לעצומות הלוביות — ובה שבר...

...צת אבותם לנציא. סאדאת השיב, כי בהיך הכרת תודה על העצומה הוא יעביר את הסיפול בעניינים של משתתפי ההפגנות השנה לידי התאחדות הסטודנטים.

המאבק יימשך דורות

סאדאת פתח את דבריו בתגובה על הוויטו האמריקאי במועצת הבטחון. הוא הכריז: „אני כבעיק ... זה בכחנה לבוא־מים" ... לתשואות הקהל, שבדרך כלל זה יהיה בתן לנאום. סאדאת אמר, כי הוויטו כלפבר שלפני מצרים „מאבק ארוך, מר, דבה־דרך" בסובך" שיימשך „דורות על דורות". הסיבות להערכה זו הן ה... תמיכה האמריקאית המוחלטת בישראל, „חיבוקי" הגדולים ה... חייב (ובהיב) וחוזר הרצון של הערב־אירופה לפעול באופן עצמאי.

(המשך בע' 2, טור 6)

מאת אהוד יערי

נאומו של הנשיא סאדאת אמש היה תוליה נוספת בשרשרת הסימנים, המעידים על כוונתו להעביר את הדגש לנושאי פנים, מבגיהק שאין מצרים יכולה לצפות להכרעה קרובה במאבק נגד ישראל.

זו פעם שניה תוך שבוע הוא סאדאת בצבעים, קודרים את מצבה הבינלאומי של מצרים ויצא במסקנה, שהובה להתרכז בבנין הכוח הצבאי ובבעיות של ההתחדשות מבית, כדי שיוכלו הערבים לעביד בבחון הכוכבך הצפוי להם. בין היתר הוכיח סאדאת את הרפיחה ההמהגבה בהריהדרך והמדיניות המוניטארית, קו של „פתיחות" כלכלית ומאבק ... „להיכנס לעידן הדברים" בעקבות קליטת טכנולוגיה הדישות.

הליי"ש המתמוטט בשוקי אירופה

פרנקפורט, (רויטר, ע"ר ועי"ן). — הליי"ש הבריטית ירדה אתמול למחיר שפל בשוקי הכסף האירופיים.

בחיר הליי"ש ירד אתמול בפרנקפורט, לשפל שלא היה כמוהו — 5.667 מארקים לליי"ש. ... בגלל הממשל הבריטי ... לעוצמה הבאה.

... הבולט העיקרי בגאוטיו הוא בזה הוא אפוא הקריאה לא לצאת כן הכלים, עלכת הקפאון ה„הבאור" מסביב ואזהרה מפני „התמוטטה" נפשית ו„התפרצות הפכונה".

עצור שישי נחקר בענין הרצח בנורווגיה

מקור באוסלו קושר החשודים עם „הליגה להגנה"; ר"מ נורווגיה מגנה „חדירת הטרור"

אוסלו, (א.פ., יו.פ., עי"ר ועי"ן). — משטרת נורווגיה החלה אמש בחקירת נתין זר שישי — שתואר כ„אזרח ישראלי" — בפרשת רציחתו של המארוקאי אחמד בוציקי בעיירה לילהאמר.

מקורות במשטרה אוסלו מסרו, כי הם סבורים שהחבות הנויה בפרשה הוא אזרח ישראלי, אך זהותו לא נקבעה עדיין סופית. הוא נעצר באוסלו והובא ללילהאמר, שם עמדו להביאו אמש בפני שופט להארכת מעצרו.

שניים מבין העצורים נעצרו עד עתה בפרשת רציחתו של אחמד בוציקי במסרו למשטרה כי הם משתייכים לקבוצת פדרציה ראלית שהגיעה בעבוס מעבר לנורווגיה כדי לסכל סדרת התקפות מתוכננות נגד „ספטמבר השחור" נגד נוסעות ישראליים בסקנדינביה. נמסר, כי הם אמרו בחקירותם כי החליטו להרוג את בוציקי לאחר שעקבו אחריו וראו אותו משוחח עם אדם שנחשד כנציג הראשי של „ספטמבר השחור" בנורווגיה.

השמות המזוייפים

ידיעה שהתקבלה מוסרת, כי שניים מבין העצורים קשורים עם ישראל. אחת מחברי הנבחים — אשה כי בכה ברית נלדיקוף מקופנהאגן — מהמתאתה זה לא כבר בקורת בישראל. הגבר שני — הנתן כי דכי דן ארט בר קופנהאגן — עבד כפי הנראה אשתקד בשגרירות ישראל בפאריס. אין זה ידוע, להדבר המדברה, גם בכבות אחרים: דן ארט'יק ודן ארבל. נמסר, כי הוא ידע בכתובות רבות בקופנהאגן, ברוגא, בבריסל ובפאריס. כי קורות באוסלו אומרים כי אפשר שהחוזר השישי נמנה עם שני הרוצחים שהוסלו בטבת את בוציקי.

סבורים כי בכך הלו מגירבים בפרשה התשעה אנשים, מקור אחר אומר, כי מסמכים שנמצאו בכליהם של החשודים, מצביעים על קשרים ביניהם לבין „הליגה להגנה היהודית".

משטרת נורווגיה ביקשה מהמשטרה הבינלאומית „אינטרפול" להפיץ אחר שני נתנים זרים בקשר עם הרצח. שני המבוקשים הם גוסטב פיסטר, 44, מאוסטריה, וזאק סבגיר 26, מצרפת.

משטרת ישראל תקבל פרטים מ„אינטרפול"

דובר משטרת ישראל נצב כבר גה מיכאל בכנר אמר אמש, כי כתב עתי"ב, כי המשטרה עומדת לקבל היום מן ה„אינטרפול" את כל הכידע שהעבירה משטרת נורווגיה בקשר לעצורים בפרשת רצח האזרח המארוקאי, ובכלל זה החומר הקשור להשודים הישראליים. דובר המשטרה אמר, כי הוזכר מן ה„אינטרפול" בפאריס טרם הגיע לישראל ולהבריך טרם נתבקשה המשטרה לחקור בנושא. כנהוג „הליגה" הרב מאיר כהנא טירב אמש להתייחס לטענת העצורים, כפי שצוטטה בנורווגיה, כאילו הם קשורים ל„ליגה".

העתון הנורווגי „דאגבלאדט" ...

מפוצצי המטוס הזדהו בביירות

„נקם על שיפון שילמה פיצוי לקרבנות לוד"

ביירות, (א. פ., יו. פ., ע"ר ועי"ן). — ארגון מחבלים חדש מכנה עצמו „בני הארמה הכבושה" הביע אתמול הבהרה ובה הודיע, כי אנשיו הם שהשתלטו על מטוס ה„ג'אמבו" היפאני, ופוצצו אותו, בתמורה־נקם על שמשלת יפאן שילמה פיצויים לישראל בעקבות הטבח בלוד.

הודעת הארגון מבצאה אתמול בתיבות דואר של מספר מערכות עתונים ובמשרדי סוכנויות הידיעות בביירות, כמהוא בהודעה בבלשונה כתובה בערבית. ההודעה היא ההודעה הראשונה כתאריה בנפרש את מבצעי מיכלה המטוס.

בהודעה צויין, כי יפאן שילמה בדצמבר בסיסה מיליון דולר פיצויים לישראל בעקבות תלונה קבוצה של יפאנים על סדה הדעופה לוד במאי 1972. ההודעה הוסיפה, כי יפאן שילמה סכום זה „תוך התעלבות מפובבת קוזה של עם „הדרק עלידי הציונות והציונה להזג ולגידוש — אלה הפליטים הפלשתינאיים, הסבבים ובמסכסים עלידי מאבנונים אמריקאים־ציונאים".

מתוך מקורות בכבדה

מקורות הידועים בקשריהם הדוקים עם ארגוני המחבלים בביירות מסרו אתמול כי המטוס היפאני דרש בחולך החורף עם שלקיסות יפאן לשחרר 50 הזבחי „הצבא האדום" הכלוא ביפאן ובנוסף לכך — להשליך בידיהם סכום של כמה עשרות מיליוני דולארים כופר הכהוס, מסעיד ואנשי צוות...

הדברים אותם מקורות, החליטו המחבלים לפוצץ את המטוס באמצעות „אירא משתמשים ששיבא את החיבלים בעיר לאחרוזה שבעיראק".

לדבריהם, הנהלל המורים בן באצרה במקוף שלושה הימים בין הם חנה ה„ג'אמבו" במטה התעופה של דובאי.

אותם מקורות מסרו כי היפאנים היו מוכנים להתפשר אודות עבום הכסף שדרשו החוטפים, אך ההכרזה באוזה הד־שמש כי לא ישברו להחזיר להבלו אסיר אחד. לדיויעה זו 4 באה לפי שפה כל אירוע מקוון יפאני רשבי, או של כקור אחר.

בלהתון החוש אתמול

דובר חברת התעופה היפאנית מסר וכל ידיעה בנדאה אתמול ב„מעריב", לפיה התחרי שכולה הבבי...

(המשך בע' 2, טור 6)

הייכל מותח ביקורת על בלימת המצעד הלובי

פאריס, (א.פ. ועי"ן). — עורך „אל אהראם" מוחסנין הייכל מבע הצהיר אתמול, כי הוא תומך „נלהב" באיחוד המלא בין מצרים ללוב והביע תמיהה על שלטונות מצרים „שסברו את דרכו של מצעד האיחוד הלובי שהתכוון להגיע עד לקאהיר".

הייכל העניק אתמול בפאריס ראיון לכתב סוכנות הידיעות הצרפתית, כשנשאל לדעתו על מצעד האיחוד הלובי, אמר: „אילו הייתי נמצא בקאהיר אותם ימים, הייתי כותב ב„אל־אהראם": „הבה נעניק לאחינו הלובים קבלת פנים ונאמצם אלינו בזרועות פתוחות". הייכל אמר, כי 40,000 צעדי המצאה מלוב בהורים כרבם בכלל „התמונים בעלי ההרעה הפוליטית" במדינה וכי זו הפעם הראשונה שבני העם הלובי כולים פעילות מדינית בעלת רקע עממי.

החלה
מכירת סוף העונה
20% הנחה
על כל הדגמים
איוניר
בתי האופנה הראויים לאמונך

בית סוקולוב — תכנית השבוע

יום ו' 27.7.73
בשעה 11.30 בערב — מפגש אמנים עם הצגת „האשה האחרת" כאת ובבימוי אביבה גלי.

שבת 28.7.73
בשעה 7.00 בערב — מועדון הסרט הטוב — „הלוליה הגבעות" סרט אוונגרדי אמריקאי, בימוי יונה מיקס.
בשעה 9.30 בערב — בלילי ביחד עם דוד דהן.
לרגל הפגשת קיץ יהיה ... עד 29.7.73 ... עד ליום 9.9.73.

* * *

האזינו הערב בגלי צה"ל

מיד לאחר חדשות השעה 19.00, לתוכנית
„יום ששי הקצר"
דידי מנוסי
מראיין את
אלוף (מיל.)
אהרון יריב

האזינו מחר
בשעה 13.05
בגלי צה"ל
לתכניתו של
יעקב אגמון
„שאלות אישיות"
עם מר
צבי אלדורטי
בגלל עבודה
וראש המועצה הבקומית
בגדל הסביה

טיולי ברנר

לקראת איסרית 3 ימים 26.7.73 לצפונה ... 28.7.73.
...
בחודש אוגוסט אין טיולים ומחלקה בחופש.

מפלגת העבודה הישראלית — המרכז
מחוז תל־אביב, המחלקה להתיישבות

כנס
שליחי ופעילי התנועה

יתקיים ביום ראשון 29.7.73, בשעה 10.00 בבוקר, במרכז „יהודית" רח' הירקון 81 תל־אביב.

החברים מתבקשים לעיזות כל מאמץ ולהשתתף בכנס זה.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הסתדרות פועלי הבנין
ארגון הפועלים הציבים הקבועים בסולל בונה

מועצה ארצית מנ"ז

תתקיים ביום רביעי, 1 לאוגוסט 1973 — ג' באב תשל"ג, בשעה 9.30 בבוקר בבית ההארחה ב„אילת השחר".

כנס חגיגי לציון מלאות 30 שנה להחלטת מועצת ההסתדרות ב„אילת־השחר" — על יציבות חזקה בסולל בונה.

הוועד הארצי

החברים מתבקשים להדייק!

ביום ג', ב' באב (31.7.73) ימלאו 10 שנים למותו של חברנו

שלמה לביא ז"ל

מוקירי זכרו יתכנסו בבית ההברים ביום ג' ב' באב (31.7.73) בשעה 9.00 בערב.

עליה לבית הקברות ... בשעה 4.30 אחה"צ.

עין הרוד איחוד

יקירנו

ישעיהו תומרקין עורך־דין

אסיר ציון מרומניה, מנהל גימנסיות העבריות במרקולשטי ובלצי.
ויועץ משפטי של שגרירות ישראל ברומניה
איננו

הלווייתו תצא היום, יום שישי, כ"ז בתמוז תשל"ג, 27.7.73, בשעה 11.00 לפנה"צ, מבית הלוויות העירוני רחוב דפנה 5, ת"א, לבית העלמין בחולון.

אסתר תומרקין רעייתו
המשפחה בישראל ובחו"ל
ארגון יוצאי מרקולשטי
תלמידיו וחניכיו

מפלגת העבודה / המרכז — התנועה העולמית
מכון רינגלבלום

במלאות חמש שנים לפטירתו של

נחום ניר ז"ל

כי שהיה יו"ר הכנסת
ממייסדיה ומורי דרכה של תנועת פועלי ציון

תיערך ביום ראשון 29.7.73 בשעה 6 בערב
אזכרה באולם הישיבות של הועד הפועל של ההסתדרות.

דברים:
ישראל ישעיהו, יו"ר הכנסת; ב. ארם, י. בנקובר, ל. ברנפולד, ה. פינקלשטיין, ש. כוכצר

בית הקבוץ המאוחד

אבל
על מותו של

אריה ל. פינקוס
ז"ל

דיון שרי „העבודה" על השטחים – „ללא אולטימטום'

מאת דן פתיר, כתב „דבר"

„התביעה המצוינת באליהו הבהרה העניינית ללא הצגת אולטימאטום" מפי שר שהוא — כך סיכם אתמול אחד השרים שהשתתפו בפגישה לישבת ראש הממשלה בתל־אביב באוזני סופר „דבר" את הדיון המעמיק שנערך בהשתתפות הפגישה הבלתי רשמית בשטחים ב־שתי הבאות, בדיון השתתפו שרי „העבודה", מובילי המפלגה ושני סגנים.

הדיון לא הסתיים והוחלט כנראה באותו פורום ביום ג' הבא. לא התקבלו כל שום סיכומים והחלטות, ונעדרו כל סממנים של ריבוח ובהירות.

[illegible]

פגישת „הפגישה"

[illegible]

לרגעת הליכוד, נקבע הכינוס הר־שיבה לראשית הצבעת הבאה.

מאיר דיווחה על שיחות ההבהרה

את הדיון פתחה ראש־הממשלה גולדה מאיר, וכפי שנודע — דיווחה על שיחות ההבהרה שקיימה בשבועות האחרונים עם שר הבטחון משה דיין (הביאה הראשו־נה התקיימה בין השניים לבדם בביתה ובהיה השתתף גם השר י. גלילי). היא הוסיפה, כי מאז החריגה הליכוד היה הכוונה הפעולה של הממשלה בכל הנוגע להרגב של המדיניות בשטחים — המדיניות הזו שבוצעה ביד [illegible].

[illegible]

את הדיון עצמו פתח כפי שנוגע מר, שר הבטחון משה דיין, ב־[illegible]

אחרים כן השרים שנטלו את רשות הדיבור אתמול ציינו ל־טובה את מה שנעשה עד כה בשטחים, והדגישו כי הצעותיו ה־[illegible]

כן נודע, כי גם לא הושמעה התנגדות עקרונית לפ־עולות ההתנחלות.

אחד המשתתפים אמר לסופר „דברי": „זו היתה שיחה טובה, עניינית, בפורמת, כפי שנוהגים [illegible]

לדברי של שר הבטחון, נכפה, לא היה כהם כדי לה־ורש, שכן הם תואמו עמדות המוצהרות, כפי שבאו לידי ביטוי גם בריא־שית השבוע, אלא שהם נעד־רו כל גבור שלהם מפל־גתי.

כשתהפים אחרים בדיון אתמול המר־שמו, כי אם יימשך בדרך שבה נפתח, יש לדעתם סיכויים טובים לצמצם חילוקי־הדעות ולהשגת מכנה משותף [illegible]

גם יתר המשתתפים בדיון [illegible]

משה ששון – בעקבות אביו אליהו – לתפקיד שגריר ברומא

מאת סופרו המדיני של „דבר"

ממשלת איטליה הביעה את הסכמתה למינוי של משה ששון כשגריר ישראל ברומא, בכך ילך משה ששון בעקבות אביו ח"כ אליהו ששון אשר גם הוא — בכהונו — שירת גם כציר ישראל בתורכיה וגם כשגריר באי־טליה.

משה ששון נולד בשנת 1925. הוא שרת במשרד החוץ כאז הקמתו, שירת בתפקידים שונים בנציגויות ישראל בפאריס, באתונה, בדנמרק ובאנקרה. הוא אחד המומחים העיקריים של משרד־החוץ לעניינים ערביים. בתפקידו האחרון במשרד היה סגן מנהל כללי לעניני המזרח התיכון.

ביידי אחרי מלחמת ששת הימים שימש נציג ראש־הממשלה של אשכול למגעים בדיונים עם המנהיגים הגדה. בשנת 1950 השתתף בחלק מהשיחות שהתנהלו אז עם המלך עבדאללה סבו של המלך חוסיין.

מינויים נוספים

אפרים דובק יכהן כשגריר ישראל באנקרה במקום השגריר הנוכ־ חי דראם שיוחזר לירושלים. דובק בשבעם לכתה סגן מנהל המחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי. היה שגריר בצ'אד ובקמרון וקודם לכן ראש צוריות בית־שאן.

תא"ל (מיל) יצחק פונק שהיה במקד רצית פתח, התמנה שגריר ישראל באוסטרליה.

ז. שזר הביא שדר ברכה מנשיא מקסיקו

נשיא מקסיקו שיגר שדר של ברכה וידידות לממשלת ישראל ולעמה באמצעות זלמן שזר, שהיה הנשיא השלישי של מדינת ישראל. על דבר השדר מסר שזר בשובו של־שום מביקור של שמונה ימים במקסיקו. לאחר מכן התעכב עוד שבועיים נוספים, והלכם אצל הרבי מלובביץ' בניו־יורק הולכם בנפש בצירוף.

בעת ביקורו במקסיקו נפגש שזר עם הנשיא צ'ורה. לפי ה־תכנית נועדה זו להיות שיחת־נימוסין של רבע שעה, אולם היא נתרחבה לשעתיים תמימות.

שזר עשה במקסיקו גם כאורח הקהילה היהודית לרגל חגיגות שנת הכ"ה למדינת ישראל. הוא ציין, כי לצערו מצא שהלה ירי־דה בחינוך היהודי וקיימת שאנ־נות של חיים בגן עדן. „אף על פי שהמצב רחוק מגן עדן והוא הוה סכנות".

כבוד מלכים בחצר הרבי מלובביץ'

לאחר הביקור במקסיקו הגיע שזר אל הרבי מלובביץ' בינמבר הוא. על הביקור הזה אמר שזר רק זאת, כי היה מפגש פרטי. אולם לכתב שתיים מדע ממקו־רות המקורבים לרבי מלובביץ', כי היתה זו הידועות מבושכת השיחה נסבה על בעיות פנימיות שונות בישראל, כמו גם על ענייני דת והלכה. מחצר הרבי מ־

לובביץ' דיווחו לכפר חב"ד, כי שזר נתקבל בכבוד מלכים וכי הטקס של קבלת הפנים לא נפל כזה שהיה בביקור הקודם. כי אשר כיהן עדיין כנשיא מדינת ישראל. אלפי חסידים קיבלו את שזר בשירה ובאות אנשי בטחון סבבו כסביב.

בנמל התעופה לוד נתקבל שזר על־ידי בזכיר הממשלה מיכאל ארנון, על־ידי שליש הנשיא סגן אלוף י. ידקוני ונציג משרד החוץ דב סתת. גם כאן היו עש־רות חסידי חב"ד שקיבלוהו ב־שירה וריקודים, וכן באו ראשי הנורות חב"ד לקבל פניו.

המחבלים מגנים העצומה מהשטחים לאו"ם

מאת סופר „דבר" לענייני ערביים

ארגוני המחבלים תקפו אתמול בחריפות רבה את עשרות הנכ־בדים מן הגדה המערבית ורצועת עזה, אשר חתמו על העצומה ש־נשלחה למזכיר או"ם ובה קרי־אה לסיום הכיבוש הישראלי.

רדיו „פתח" אף תיאר את ה־חותמים כ„סוכנים" ו„רודפי בצע" האשים אותם בהירתמות למר־ההאשמי. לדברי „פתח", עצם ה־פניה לאו"ם כמוה כבגידה בבא־בק הפלסטינאי המזוין.

200 פעילים ציינו מלאות 20 שנה לעליה ממרוקו

בבית סוקולוב בתל־אביב התקיים אמש כנס פעילי הע־ליה מצפון אפריקה שנער־כו בהשתתפות של שר התקשורת שמעון פרס וברית יוצאי מרוקו בישראל.

העליה לכנס שהשתתפו בו כ־200 פעילי העליה לעבר בכל הארץ, היה בגל הזאר המיוחד שהוצא על ידי משרד התקשו־רת לציון 20 שנה לעליה מצ־פון אפריקה.

את הערב הנחה סם אבוטבול מפעילי העליה ממרוקו, עתה ראש לשכת התוילים המשוחררים. הוא הביע צער שרבים נעשקה פעולה לחיבול הפער החברתי ה־קיים לדבריו, וקרא ליוצאי מא־רוקו להירתם לפעולה זו.

גד יעקב הזכיר שאנשים קיבלו

יוצאי מרוקו הבאי מבוריים נאר־הם, אך לא הודרכו לנצל אותה. בפני הכנס הרצג ד"ר גבי בן שמחון שעלה ארצה מצפון אפ־ריקה בגיל 10 ועתה מרצה בטכ־ניון בחיפה.

אלי כוראל חבר הוועד הפועל השווה את העלית שלפני קום המ־דינה, כתיותו רצה לצון טוב, לזו של היום. הוא אמר בצער ש„אנו אוהבים את העליה אך לא את העולה".

כל הנואמים והמברכים קראו לפעול למען צליית סורידי היהו־דים בצפון אפריקה ולחשוף את פרשת הצליה אשר מכוס בה, סרם סופרה.

דברי סיכום בכנס נשא השר שמעון פרס וקרא להיפרד מברית צפון אפריקה ולהיפסק לעם אחד כלוכד וקולט עליה מכל מקום ש־תבוא.

המנונה על המחירים

בתום שליש ההקפאה זורמת ההספקה ב־99.9%

מאת סופר „דבר"

הממונה על המחירים ב־משרד המסחר והתעשיה ד"ר משה מנדלבאום אמר אמש כי, השליש הראשון של תקופת ההקפאה עבר „ללא תקלות, יש שפע מוצ־רים והדבר מוכיח, כי הצ־עד היה מוצדק והמשק יע־בור תקופה זו ללא זעזועים".

ד"ר מנדלבאום, שדיבר במועד־ון של המרכז הישראלי לני־הול, הוסיף, כי בדיונות יוצגו הכ־מויות הצדיקה עצמה גם מבחי־נת הרגיעה ביחסי העבודה ובי־נה בגבורים של מבוקות בתצ־רית. [illegible] 22% [illegible] 4% — 12% — [illegible]

100 ימי ההקפאה [illegible]

בסיום דבריו הודיע ד"ר מנ־דלבאום, כי הממשלה נוקטת צ־עה כמה פעולות להגדלת המלאי של מצרים והגדרות הבונים [illegible]

צרה אחרת באגרות לקראת ה־חגים, כן תספק הממשלה אש־ראי מיוחד ליצרנים בענפים שו־נים כדי שיוכלו להגביה לעצמם המצרכים לסווה ארוך. פיקוח ויצוב מחירים, אמר. מקובלים עתה בעולם כולו. הפיקוח אינו מוגע במשק ואפילו יש לו תו־צאות חיוביות על התפתחותו.

פרו־פלשתינאי גורש מצרפת

מארסיי, (צ"ץ). — משטרת צרפת הודיעה אתמול למורים קורבאן, פעיל פרו־פלשתינאי בעל נתינות סוריה, כי משרד הפנים הצרפתי הוציא נגדו צו גירוש מיידי מתחום צרפת.

מפקדת המשטרה במארסיי מב־רה, כי היום יוסבר הודעה רש־מית על כך.

ידידיו של קורבאן, שהוא מר־צה באוניברסיטה מקומית, כי קור־באן הובל לבית בברכ במארסיי תחת פיקוח משטרתי.

בי"מ בניו־יורק זיכה את לנסקי

ניו־יורק, (עתי"א). — מאיר לנסקי זוכה אתמול במיאמי מאשמת ההתחמקות מתשלום מסי הכנסה.

לנסקי, בן ה־71, נגדו תנגשו שני כתבי אישום, (בניו־יורק ו־במיאמי) לא נכח באולם בית המשפט עת שחבר המושבעים הודיע על פסק־הדין.

סיכוי לפתיחת סניפי „הבנק הערבי" בגדה

מאת דני רובינשטיין סופר „דבר" בירושלים

בקרב אנשי עסקים בשכם מהלכת סברה, כי „הבנק הערבי", שמרכזו בעמאן עשוי לפתוח מחדש סניפים בגדה [illegible]

לאחרונה החדש שוב המגעים בין שלטונות ישראל ובין נציגים בבנק [illegible]

„הבנק הערבי" הוא הבנק הגדול ביותר הפועל בירדן, והוא נמצא בבעלות משפחת שומאן המוצאה מבית חנינא שבצפון לירושלים. [illegible]

בתקופה שלאחר מלחמת ששת הימים כמעט השלום המו"מ בין ישראל לירדן על חידוש פעולת הבנקים בגדה אולם בו"מ זה נכ־של. הסיבה היתה שהממשל ה־ישראלי לא הסכים לפיקוח הנהלות הבנקים מירדן על הסניפים כאן [illegible] הפעולות הבנקאות בשטחים.

בעתון הבירותי „אל־ליוואו" פורסמה אתמול לראשונה תמונה שצולמה מיד לאחר פיצוצו של מטוס ה„ג'אמבו" היפאני בנמל התעופה סמוך לבנגאזי. בתמונה נראים ענני עשן ואש אופפים את המטוס ושברי מתכת מועפים באוויר. צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס".

מפוצצי המטוס היפאני

(המשך מע' 1)

חוץ היפאניים מפני התנגב־לות אפשרית למטוס ה־„ג'אמבו".

„ידוע לכל, שאם כתקבלות הר־דנות כאלה — בכל ארץ, בכל חברת תעופה, בכל עת — בפ־רכה ביד פעולה מהירה לאיתור הסכנות". — אמר דובר החברה היפאנית. „לידיעה יפאן לא הו־עברה כל אזהרה מהסוג שמוכיר העתון הישראלי".

הנוסעים יצאו לדרך

בסוס יפאני מיוחד ועמו ל־מעלה כמאה נוסעי ה„ג'אמבו" רב־התלאות הגיע אתמול לאתו־נה. נוסעיו התקבלו על־ידי השג־ריר היפאני ביוון וזכו לאירוח „מלכותי", שכלל סיגריות, סיג־רים, בקבוקי ויסקי לכל נו־סע והרבה תשומת לב. חברת ה־תעופה גם הכינה לנוסעים זוגות נעליים חדשות, זוגות גרביים ו־היקי־מונה החדשים.

עצור שישי בנורווגיה

(המשך מע' 1)

בסר אתמול, כי כבורק כל כהבי ביניראל [illegible] על הפרשה — צונזר על־ידי ה־טלפונית הישראלית, כבה מעהר־כי נורווגיה כתבו אתמול, כי האוירה הצאריקי שנרצח בטבת היה [illegible]

שגרירות ישראל, על בתים של דיפלומאטים ישראליים ובניינים ישראליים אחרים.

ראש ממשלת נורווגיה טארפ קורוואלד ציגה את־מול את „התפשטות המורור המזרח־תיכוני אל תוך נורו־גיה".

ראש הממשלה פירסם תגובה קצרה בעקבות הידיעות על מעי־צר קבוצת הפרו־ישראלים והדו־רה ברצח האורח המארוקאי. שגי־ריר ישראל באוסלו אמר אתמול, כי לא ידוע לו דבר אודות איזו שהיא קבוצה ישראלית או קבר־צה של „ספטמבר השחור" הפו־עלה בסקנדינביה.

הנהלת גח"ל

(המשך מע' 1)

אחר לבסיס ברובים. בעיקר לי־גבי הסכמה לשיתוף־פעולה עם „המרכז החפשי" בראשות ח"כ ש. תמיר, שעד כה שלל אותו ב־הירות רבה. נראה לפיכך, שהתל־טת בבין גבעה בראש והראשונה משיקולי־כדאיות אלקטוראליים, ו־גם מאוך נטיה שלא להיראות — כמי כהואשם, בסיוחד במאבק הפנימי ב„חירות" גגד עזר וייצ־מן — כחוסם תהליכים פוליטיים הכדיציים להרחיב את השורות ו־לרענן את פני ההנהגה. עם זאת, נשמעו אמש בחוגי גח"ל, בעיק־חר בקרב הליברלים, חששות שמא הספכת „חירות" להצעת שרון היא יותר הבסיסית מאשר מטותית, ושעלולה בשלב כאחור יותר להביא לנסיונות לטרפד את הקמת המערך המוצע ולהטיל את האשמה על השותף הנוכחי (הלי־ברלים) או על השותף הפוטנ־ציאלי החדש (המרכז החפשי).

בשלב זה נראה, כי המוסדות המוסמכים של המפלגה הליברלית ו„חירות" יאשרו הסכם זה, וכי ההחלטה המיובית שנתקבלה ש־אתמול בהנהלת גח"ל איפשרה לאריק שרון כניסה מחה לפעי־לות הפוליטית בצמרת הליברלים ובגח"ל. לא מן הנמנע שתהליך זה יניע גם את עזר וייצמן לחזור לפעילות ב„חירות" ובגח"ל ה־מרחב. אמש הגיב וייצמן על ה־החלטה: „אני מאושר מאד". וייצ־מן, שנעדר מישיבת הנהלת גח"ל אתמול, הוסיף, כי בכוונתו להש־תתף בישיבת מרכז „חירות" ב־יום ג' הבא וכי יביע תמיכתו ב־אישור החלטת הנהלת גח"ל.

בפתח ישיבת הנהלת גח"ל את־מול הודיע א. שרון על הצטר־פותו למפלגה הליברלית וכל חב־רי ההנהלה בירכוהו ואיחלו לו הצלחה בפעילותו המדינית בגח"ל. יו"ר המפלגה הליברלית ח"כ ד"ר א. רימלט, הודיע, כי א. שרון ייצג בעתה את מפלגתו בהנהלת גח"ל. לאחר שא. שרון העלה בפני ההנהלה את הצעתו להקמת מערך יעני מול מערך העבודה־מפ"ם, הודיעו בגין ורימלט ש־חטיבותיהם תומכות בהצעה וכי יביאו אותה לאישור מוסדותיהם.

מחוגי גח"ל נודע כי לאחר ש־תיעשה הפנייה לע"מ ולמרכז ה־חופשי להצטרף לגוש פרלמנטארי משותף, יוצע לראשי שתי רשי־מות אלה כי יינתנו להם ייצוג ב־רשימה המשותפת לכנסת הבאה על פי צילום־המצב של ייצוגן ה־נוכחי: לע"מ — 3 מקומות בטו־רים ולמרכז החופשי — שניים.

קול שולל הצטרפות למערך עם „חרות"

אחד־כי גח"ל טרם פנתה אל המפלגות האחרות המיועדות ל־השתתף במערך המיועד. הגיבו אמש ראשיהן על ההחלטה. שר־התעיות משה קול, יו"ר המפלגה הליברלית העצמאית, שלל ההצעה להצטרף למערך ל־מעותף עם „חירות". בציינו, אינו רואה בסיס בשביל מפלג־ להצטרפות, שמעולם לא גרסה ג־יעני מול גוש שמאלי. הוא הוס־כי מפלגתו גורסת „פשרה בש־חים למען שלום", וכי עד כה מצאה שפה משותפת עם ג־הגורסת שלמות הארץ [illegible] „המרכז החפשי" כמחייבים המערך

ח"כ יגאל הורוביץ, מזכ"ל ע־שיבו אמש את היענו של שרון. הוא גילה יחס חיובי הצעת להצטרף למערך המוצע. הוסיף, כי מרכז ע"מ יכונס הקדם, ידון בה ויקבע עמדת.

יו"ר „המרכז החפשי" ח"כ תמיר, חייב עקרונית את הח־של הנהלת גח"ל באמרו, כי כרך כוחות הוא דבר חיוני. הוא סבור „שזה יכול ללכת שיו, אם כולנו נלך ללא הת־נות עבר, בכנות, לכאן ה־גוש מדיני רחב".

א. יריב: ניצור גישה פלורליסטית — התהליך הנ־

מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ רון ידלין, הגיב אמש על הנ־גח"ל להקים גוש פרלמנ־יעני בציינו: „אף פעם לא דעתי נוחה מתופעת הפיצול בופרה שאפיינה את החיים פוליטיים בישראל. כל תהליך ליכוד כוחות לגושים פול־גדולים הוא תהליך חיובי. ז' תה גם המגמה שהיתה ביסוד יגת העבודה ובגיבוש המערך מפ"ם".

מזכ"ל מפלגת העבודה הוס־„אינני יודע אם כבר נשלם ליך ליכוד הכוחות הימניים, מאבק של שני גושים גדולים תופעה חיובית בדמוקראטיה. צופה מאבק רעיוני חריף במ־הבחירות — ואפשר גם זו בה".

הומליץ לייקר ב־5% הטיסו הטרנס־אטלנטיות

לונדון, (יו. פ.). — ו־דה הבכירה של ארגון הת־הבינלאומי (יאטא) החליט המליץ על העלאה בשיעור חבישה אחוזים בחודשי הטרנס־אטלנטיות בעונה — הודיע אתמול הדובר בלונדון.

המלצות אלו הוגשו בבג־קזו את שיעור ההפסדים ים להברות כתוצאה מן עים שפקדו את מערכות הג־ההחלטה התקבלה בתום בת יומיים שהתקיימה אמ־מרכז יאט"א בלונדון.

אשה קאמבודית נושאת בזרועותיה את גוויית נכ שנהרגה בהתפוצצות פגז של אנשי גרילה קומוניס בפרברי פנום־פן. הכוחות הקומוניסטיים בקאמב תפסו באמצע השבוע עמדות המרוחקות חמישה בלבד מן הפרברים הדרומיים של הבירה.

נאום סאדאת

(המשך מע' 1)

אכזבה מהווטו האמריקאי

סאדאת תיאר בפני לובשי את תמונת המצור שהוטל, לדבריו, על מצרים „בכל הכיוונים" ו־המכוון לדחוק במצרים להתייאש ולהתקפל לכניעה של כניעה פם ישראל. אמר לארה"ב אבר, כי הוטו אתמול הוכיח שאין יסוד להנחות, כי ניתן להשיג הסדר באמצעות האמריקאים. „כבשי הגיע הזמן להבין זאת". אמר בהפגזותו דבריו: „אלה הזוחלים שבוואשינגטון נמצא בכל טוב ה־ארץ".

אמר לבוחיכ אמר, כי גם היא הטילה „מצור" על מצרים, מנע־שך בדבריה באו 1971. לדבריה, אישר „מצור" זה כנגד הסובבי־בים לישראל „להתהילו" באזור, מפחי ייבוא בשנה.

אירופה שבע"ה

אמר לאירופה אבר, כי היא עשויה במצבים בנושא הכוחות ה־דיכון [illegible]

כאן בא סאדאת להסבירו, כי [illegible] „לעתיד" [illegible]

שלו מיחלים איבתה של מצרים, כדי לעבור את „רצונה". הוא הביא, כהרגלו, דוגמאות מיכו מל־חמת העולם השניה, כדי להוכיח כגע עמים אחרים עמדו במבחנים דומים — ולא נשברו.

הפעילות הדיפלומטית בה פתח בישאר השנה נתנה לטענתו, פרי במועצת הבטחון שם „התפס ב־דיוה המהולס" של ארה"ב.

„הפרישה הציונית האמוזיית"

סאדאת טען, כי „הפלישה ה־ציונית האימפריאליסטית האמר־ריה" המהרה עוד יותר מאשר פלישת הטערים הצלבנים וכי אין לערבים ברירה אלא לקבל את האתגר ולעמוד בו. מכאן ה־צורך [illegible] „ה־עבירה [illegible]" [illegible] 25—30 השנים הבאות. סאדאת [illegible]

הווטו האמריקאי

(המשך מע' 1)

גם הסכם השלום היא באמצעות מר"ב בין הצדדים לסכסוך.

הצירוף ארה"ב באו"ם „יין כפאר־לי" תרוי בנועצת הבטחון, כי ה־ווטו האמריקאי היה „נגד בחרי שם הרוב", [illegible]

סאלי השיב, כי התנגדות ה־אמריקאית היתה מבוססת ביטוטר [illegible] „הכרע צער רב על הכשל [illegible]" [illegible] 1967 [illegible]

ארה"ב עשתה כל להציב של [illegible]

בשלב מסויים הודה אר־ה"ב מוכנה לתמוך בהצ־עה, אילו השמטו פסקים מ־[illegible] ההחלטה [illegible] אר"ב „האיצמצבים [illegible] של הפלשת־ינאים".

מרוהתה של עגית המיבנה ה־אחרונה בואשינגטון.)

מצרים ומדינות ערב הוכיחו שוב, כי הן כצריפות כי קשות ו־[illegible] [illegible] ישראל [illegible] 242 [illegible]

תגובת ירושלים

(המשך מע' 1)

זה, אנגם את החלטה 242 כבי־ס [illegible] „אילו השמטו פסקים" [illegible] 1967.

ארה"ב הצילה „מיכוני השלום"

הובר במשרד החוץ אמר אמש ב־ירושלים, כי אי קבלת ההצעה [illegible] 242 [illegible]

משבר ברלין משבר קונגו משבר קובה

תולדות עמי העולם ב25 השנים האחרונות נדונות בספר חדש בהוצאת "יבנה"

תולדות העמים בדורנו

מאת ד"ר **מיכאל זיו** — מרצה בכיר באוניברסיטת הנגב. וד"ר **י. מ. לנדאו** — פרופסור חבר למדע המדינה באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת בר־אילן.

בספר מפות צבעוניות, תמונות וכן רשימות הספרים לקריאה נוספת שיסייעו לקורא ליצור לעצמו תמונה מההתרחשות ההיסטורית המגוונת והמהירה שחלה במחצית היובל האחרונה.

המחיר הרגיל: 30 ל"י

לתקופה מוגבלת: —.24 ל"י בלבד

לכבוד ספרית "דבר", ת.ד. 199 תל־אביב.

נא לשלוח לביתי את הספר "תולדות העמים בדורנו". רצ"ב צ'ק ע"ס 24 ל"י.

שם.................

כתובת................

חתימה................

ספרית דבר

הפצה ספרית "דבר".

מועצת פועלי ירושלים — המחלקה לתרבות ולחינוך

מבחר פעולות השבוע

עם המרכז לתרבות ולחינוך

יום שבת 11 לפנה"צ 28.7.73 — באולם התזמורות בקרית משה מיכאל פריד — (עם שקופיות) על: גוריקה, דמות גילה — לאחר מלחמת 6 הימים

יום ראשון 8.30 בערב 29.7.73 — באולם „מיטשל" לנו־צרים, בתכנית „הוי ימים היו לילות" כוהה מוסיקלי. דברים: א. קובלגוב — חבר המזכירות, המנחה: א. כהן.

שני ימי עיון במבדיות, במכון „לידי בוצי" שישי ושבת 3—4.8.73, לחוגי הצעירים בהשתתפות הה': דוד אילון — מזכיר מ.פ. ים, משה הורנשנן — מזכיר פ. המנהלת, ניסן הרפז — מנהל המחלקה להנה־בות, יוסף כלברג — מחלקת הארגון, אריה צימוקי — כתב „ידיעות", א. בילינסקי — מנחה ומרכז

הוג „שוחרי האופרה הישראלית" בבנייני האומה — ב־8.30 בערב יום חמישי 9.8.73 — „העסקה" יום שני 17.9.73 — „מלכת שבא" מחיר כרטיס־מנוי ל־2 ההצגות הנ"ל — 14 ל"י

יום שני 9.00 30.7.73 בבוקר — הרצאה בביה"ח הדסה: אסף גבריאל הנושא: מרבצות יצור ופריון עבודה

יום שלישי 6 31.7.73 בערב — במועדון הפנסיונרים בקרית משה, שמחה דן — שותף הבטחון בישראל

למנויי התזמורת הפילהרמונית הישראלית בירושלים מחזור המנויים — לעונת 1973—74: חידוש המנויים ב־10.9.73 יום שני בשבוע עד 20.9.73 יום חמישי בשבוע. המנויים לאחר התאריכים הנ"ל, לא ייענו. לפנות לבית ההסתדרות, רח' שטראוס, קומה א' חדר 10 בשעות: 9—12 בצהרים; ומ־4.30—6 אחה"צ

דבר

DAVAR

עתון פועלי ארץ ישראל

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת אליהו אגרס
מנהל כללי גדעון נאמן

המו"ל — „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ

המערכת והמנהלה: תל־אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, טלפונים 286141 (6 קווים).

סניפים: תל־אביב, בית „דבר", רחוב שינקין 45, טלפון 286141. ירושלים, מערכת ומנהלה, רח' הלל 16, טלפונים 231251/3. חיפה, רחוב הנביאים 27, טלפונים 3—2—662111.

זאפי — נגד סאדאת או נגד ג'אלוד

אם ביקש שליט לוב למוטט את סאדאת ונכשל וביז אם ניסה לחזק כוחו מבית והצליח — ריד לחפש את ההגיון הפוליטי במעשיו האחרונים – תכנית המצעד ו„ההתפטרות" — ולא לפטור אותם בהגדרתו כמטורף

את אהוד יערי

ל קזאפי הוא, אולי, ג, אך בוודאי איננו . והסערה המהורה, . בעשרת הימים ונים אינה גילוי של ןות, אלא נסיון ל-תכנית פוליטית, ו-פטור את „המצעד אהיר" ופרשת „ה-רות" כמעשה סכ-נעדר-משמעות, מ-שאז נחשיא התפת-חשובה, המשפיעה ערך הכוחות סבי-

אם כן, לחפש את ה-בתכניה. או בלשון אח-ה היתה הבעיה שביקש לפתור. כיצד תיכנן לפ-זה ומה ביקש להשיג. ו-האם עלה הדבר בידו. להודות מראש, שאין לי על השאלות הללו. הסי-ידע אינו מספיק. יש יד-בטחים מוצלים בתמר-ורצות. כפי שהיא עומדת אין טעם להיזדקק לספ-במקום שאין אינפורמציה.

ג האחרון חקרתי לא מעט בנושא זה. פניתי למומחים בכך. לכולם השערות, הנחות. אבל לא יותר. ב רציני, המתייכר כרגע להבין במה מה בעצם, בגבול לוב-מצרים. יש שבעמיק הקרע בין סאר זאפי. יש בטחון, שרעיון הפך מחזון של בריות הדד-וק של ניכוח הדדי. אבל לות מרכזיות אחרות. ש-הן בעצה בשלב זה.

קזאפי מעוניין באמת ובי-איחוד בינוני מיידי עם או שבא מחבל הוא בו, ת הצגת תביעות. שמצ-ירור איננה יסולה לקבלן? בעצם, בסרב סאדאת ל-ז אוצרותיה של לוב, ש-מוצגים לו על סס של שלת קזאפי 50,000 לד-נד מצרים — כדי ליצור אנדרלמוסיה נגד המשטר שם. או כתכסיס לחיזוק אחיותו-הוא ב-לוב?

ביכול סכנת הדחה

ככל הנראה, יש כרגע שתי תיאוריות בסיסיות, החותרות ל-תרץ את הקושיות הללו. הבה נעיין בהן.

התיאוריה הראשונה: בע-ייתו הדוחקת של קזאפי מאז רא-שית השנה היא התנגדות חזקה למדיניותו בתוך כת-הקצינים ה-שלטת בלוב. יש מחלוקת רצי-נית בין קזאפי לבין אחדים מ-שותפיו (ג'אלוד, הוני, חרובי) ל-גבי תכניות הפיתוח, לגבי ה-יחסים עם מצרים, לגבי חברות הנפט ועוד. קזאפי עשה באפריל נסיון נועז לשתק את מתנגדיו ב-עזרת „המהפכה העממית" והשתל-טות „הוועדים העממיים" על מוסדות רבים (כגון: הרדיו ו-הטלוויזיה). ביוני התברר לו, כי שיטה זו איננה מספקת. ב-11 ב-יוני התפטר קזאפי, לפי עדות עצמו, וב-27 ביוני בא לקאהיר לביקור של 18 יום. הוא שוחח עם סאדאת על האיחוד ב-1 ב-ספטמבר וניהל ויכוחים סוערים בפגישות עם חברי הצמרת ה-מצרית. מטרתו היתה לנצל את סיסמת האיחוד לצורך מאבקו מ-בית. סאדאת סירב, כמצופה, לעשות ב-1 בספטמבר הקרוב יו-תר מצעדים סמליים: משאל-עם, כינון ועדות משותפות נוספות וכו'. לפיכך חזר קזאפי לבנגאזי ואירגן את „המצעד אל קאהיר", בעזרת „הוועדים העממיים". הוא שלח את רבבות תומכיו למצרים, אף כי ידע מראש, שסאדאת לא יניח להם להתקרב לקאהיר. ואז, לאחר שהשיירה צברה כוח ו-החלה לנוע, טולה משולהבת ל-רציון האיחוד, פירסם את דבר התפטרותו וגרם לשובה לבנגאזי. תחת האיום של מהומות הכוונות נאלץ אפילו ג'אלוד להתחנן ב-פומבי בפני קזאפי, שיחזור בו מהתפטרותו. וכך, ביום ב' ה-שבוע, נסתיים השלב הנוכחי של התרגיל. קזאפי „נכנע" ללחץ ה-ציבורי ונטל לידיו את הנשיאות מחדש. הוא אמנם לא הכריע את מתנגדיו, אבל חיסל לטווח ה-קרוב את סכנת הדחתו, או ניט-רולו.

התיאוריה השניה: קזאפי אינו נתון לאיום מכשר מבית ב-רגע זה. בעיניו היא בידודו ב-עולם הערבי, חסרון בסיס מוצק לניהול מדיניות חוץ אפקטיבית. סאדאת חוסם את דרכו למעמד יורשו הבוכר של נאצר. קזאפי ביקש איפוא לכוסס את סאדאת, להחלישו. להערכתו קרובה ארץ הנילוס ממילא לפשיטת רגל בכל התחומים והוא האמין, שדרושה רק דחיפה מצידו. לפיכך, הניע קזאפי את סיסמת האיחוד, ב-תקווה שתקסום למצרים רבים. אך כדי להכשיה, שסאדאת לא יתרצה, הציג בציכה שורה של תנאים דראקוניים, שיחייבו את סאדאת להשיב בשלילה. הוא בא ביוני לקאהיר, כדי לעשות נפ-שות לתכניתו. אלא שנתקל שם בהתנגדות רחבה מצד רוב מרכזי השלטון (למעט הייכל וקבוצתו). הוא חזר הביתה ושלח את השיי-רה לגבול. הנחתו היתה, שסאדאת לא יעז להורות על פתיחה באש נגד הלובים וברגע, שתגיע השיי-רה למרכזי האוכלוסיה הצפופים שבין אלכסנדריה וקאהיר יהצר תוהו ובוהו. אם בגלל הצטרפות מצרים רבים אליה, מתוך התנג-דותם לסאדאת. ואם בגלל תיג-רות והתנגשויות אלימות עם ה-תושבים המקומיים. התכסיס לא פעל משום שסאדאת חסם את ה-שיירה בעבר למרסה-מטרוח, ב-עזרת אחדים ממתנגדיו של קזא-פי בלוב. רק אחרי החסימה הו-דיע קזאפי על התפטרותו, כדי להציל את השיירה מהתפוררות. השיירה חזרה בבהלה. כדי לכפות עליו לחזור בו וכך היה.

במלים אחרות: לפי ההשקפה הראשונה השיג קזאפי את מטר-תו — חיזוק מבית. לפי השניה — נכשל בשלב זה במאבק נגד סא-דאת. ויש, אולי, מקום לשלב את שתי ההשקפות הללו במסגרת הס-בר אחד, משותף.

הפוגה — עד המערכה הבאה

יש גם מי שבפיו הסבר שלי-שי. לדעתי סביר פחות: קזאפי ביקש להכשיל את האיחוד עם מצרים, בלי להתכחש לו. לכן הוא עושה כל שביכולתו, כדי להבהיל את סאדאת, ולכן הוא צד שתי צפרים בירייה אחת: תו-קף את סאדאת על אופי משטרו ובו בזמן תוקף אותו על רתיעתו מאיחוד.

לקראת סוף השבוע, מכל מקום השתררה הפוגה מסויימת במאבק. סאדאת אינו משיב להתקפותיו של קזאפי. קזאפי, מצידו, אינו מגיב על תכניות האיחוד הסמלי. שפירסמה קאהיר. בתוך לוב יש, לכאורה, שביתת-נשק דומה. רב-בות המפגינים התפזרו לבתיהם, אחרי שנדרשו להימנע מהתפר-עויות ומהשבתת המפעלים. אך אין זה סוף פסוק. בפומבי כבר הודיע קזאפי שהאיחוד חייב ל-קום ב-1 בספטמבר „אפילו יעמוד בראשו אימפרטור" ולא מהפכני ראוי לשמו. הוא הביע „אמון מלא" בסאדאת. אם כי עקץ אותו כמה עקיצות גסות ומבאי-שות. גם סאדאת וגם קזאפי חיי-בים איפוא להמשיך במשחק ב-שבועות הקרובים. ולא מן הנמ-נע, שגורל שניהם ייחרץ במער-כה הבאה.

שליט לוב מועמר קזאפי בנאום לפני ההמונים, השבוע בבנגאזי שבו ניאות לחזור בו מהתפטרותו. צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס".

רה"מ תספיד היום את פינקוס ז"ל בלויה ממלכתית

מאת סופר „דבר" בירושלים

ראש-הממשלה גולדה מאיר, יו"ר ההנהלה הציונית אריה דולצ'ין ויו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית מקס פישר יספידו את אריה פינקוס ז"ל במסגרת הלוויה הממלכתית שי-ייערך היום ברחבת בנייני הא-אומה בירושלים.

בשעה 7.30 בבוקר יובא הארון לחצר הסוכנות היהודית. משעה 8.30 עד 10 יעבור הקהל על פני הארון. טקס ההלויה יתחיל ב-רחבת בנייני האומה בשעה 10.30. בתום הטקס ייצא מסע ההלויה אל הר-הרצל לקבורה בחלקת רא-שי התנועה הציונית.

נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר, יו"ר הכנסת ישראל ישעיהו, הנשיא לשעבר זלמן שזר, דוד בן-גוריון, שרים, חברי הנה-לת הסוכנות וחברי-כנסת ישתת-פו בהלוויה.

בעת ההלוויה בירושלים תיערך בניו-יורק מטעם ההנהלה הציונית בארה"ב אזכרה בראשותה של רוז הלפרין, שבה יספידו את המנוח השגריר שמחה דיניץ, ד"ר עמנואל ניומן, ומנהיג פוע"צ ב-אמריקה פנחס קרוזה.

אבידה לעניין יהודי ברה"מ

נשיאות המועצה למען יהודי ברה"מ, שלחה מברק תנחומים ל-הנהלת הסוכנות על מותו של אריה פינקוס, שבו הודגש, כי מותו היה אבידה קשה לעניין יהודי ברה"מ.

„אריה פינקוס ז"ל היה אחד ה-אדריכלים של האסטרטגיה לגיוס תמיכה עולמית בעניינו. בכל מעמדו הכיוהד בעולם היהודי, נקבע כמתאם בין כל הארגונים היהודיים והדות לכישוריו וה-מסרותו הביא להתלכדות העם ה-יהודי במאבק גורלי זה" — נאמר במברק. (ע)

ראשי הארגונים היהודיים בארה"ב מצפים לכך, כי יורשו של אריה פינקוס ז"ל יהיה בעל זיקה עמוקה לא רק ל-ישראל אלא גם לתפוצות ה-יהודיות — זאת אמרו כמה מהם, בבואם אתמול לישראל, כדי להשתתף בלוויית יו"ר הסוכנות שנפטר ביום ד'.

בין הבאים היו יו"ר „מועדון הנשיאים" יעקב שטיין, נשיא ה-פדרציה הציונית בארה"ב הרב ישראל מילר, יו"ר האגף האמרי-קאי של הנהלת ההסתדרות הציו-נית שרלוט יעקובסון, וחברי ה-הנהלה הציונית דק טורצ'ינר ו-יוסף המליץ.

הרב ישראל מילר אמר בתשו-בה על שאלת כתב עתיים, כי מי שיקבל את תפקידו של פינ-קוס ז"ל, חייב להיות אדם ה-מאמין, „כי ישנם חיים יהודים חשובים גם מחוץ למדינת יש-ראל, ועליו להקדיש את עצמו גם להם". משאלה נוספת בפי הרב מילר היתה, כי בחירת האיש לא תיעשה דווקא על פי מפתח מפ-לגתי, כמקובל בישראל.

יעקב שטיין נמנע מלהתייחס במפורש לבחירת המועמד החדש, אך העלה על נס את דמותו של פינקוס המנוח ואת דרכו. באמרו, כי יש להמשיך בדרך זו, „דרך כל לוחם אמיץ ובלתי נלאה ל-מען העשרת החיים היהודיים ב-תפוצות, החינוך היהודי, זכות העליה ליהודים מברה"מ והקמת גשר איתן בין ישראל והתפוצה". (ע)

תנחומים לתנועת העבודה הציונית

למזכירות תנועת העבודה ה-ציונית העולמית הגיע מספר גדול של מברקים מראשי המפלגות ב-ארצות בהם הם מביעים את צע-רם על פטירתו בלא עת של אריה פינקוס ז"ל, ושולחים את תנחו-מיהם למשפחה ולתנועה. מברקים הגיעו מצפון אמריקה, מדרום אמ-ריקה, מאירופה, מדרום אפריקה ומאוסטרליה.

בנו של פינקוס בא להלויה

בנו הצעיר של המנוח אריה פינקוס, דוד, הגיע אתמול מלונ-דון, שם הוא שוהה לצורך לימו-דיו.

כן הגיע להלוייתו של המנוח מזכ"ל הקונגרס היהודי העולמי בדמונות, ד"ר גרהרד ריגנר. (ע)

באו משלחות

משלחות של עובדי הסוכנות מתל-אביב, חיפה ובאר-שבע, עו-לים חדשים ממרכזי קליטה ובתי-כורים שונים, חברי תנועות הנו-ער, יעלו היום לירושלים להשת-תתף בהלויה.

יהדות אנגליה תיוצג בלויה על-ידי הייבי מוריסון, וכן מנהל המגבית באנגליה כ. ברזילי. מ-דרום-אפריקה הגיעה משלחת גדולה בראשות נשיא הפדרציה ה-ציונית וראש המגבית ילוס ויינ-שטיין. יהדות צרפת תיוצג על-ידי ראש המגבית פרופ' י. עבר.

במפלגת העבודה מסתמנת נטיה לדחות את בחירת היו"ר החדש להנהלת הסוכנות ולהסתדרות ה-ציונית העולמית, עד אחרי הבחי-רות לכנסת. בחירת יו"ר נעשית, לפי חוקת ההסתדרות הציונית, על-ידי העצרת. כינוסה של עצ-רת הסוכנות נועד לחודש יוני בשנה הבאה. אך לא מן הנמנע, כי לצורך בחירת יו"ר להנהלת הסוכנות יוקדם המועד שנקבע ל-כינוס העצרת.

יש לציין גם, כי למרות שכהונת יו"ר הנהלת הסוכנות תימסר, כמעט בוודאי, לאיש מפלגת ה-עבודה, יהיה כרוך המינוי על קביעת המועמד בקבלת הסכמה של ראשי הארגונים הלא-ציוניים, ואנשי המגביות, הנכללים בסוכ-נות המורחבת. בכל מקום לא ידון שום פורום רשמי במועמדים למשרה לפני תום ה-30 לפטירתו של אריה פינקוס.

בינתיים הועלו, בשיחות פר-טיות ובאורח לא רשמי, שמותיהם של מספר מועמדים לכהונת יו"ר הנהלת הסוכנות. בין השמות ש-הועלו — יו"ר הקרן-קיימת של הקרן הקיימת יעקב צור ונשיא האוניברסיטה העברית אברהם הרמן. כן הוזכר שמו של יצחק רבין כמי שעשוי להיות מועמד לתפקיד. שמותיהם של יגאל אלון ויצחק בן-אהרון הועלו אף הם, וכן הוזכרו שמותיהם של יצחק נבון וליובה אליאב.

נראה, כי כשיוחל בדיונים על מועמדים, יועלו שמות נוספים. מכל מקום, עד לבחירת יו"ר חדש יכהן אריה דולצ'ין כממלא-מקום יו"ר הנהלת הסוכנות וההסתדרות הציונית העולמית.

נכונות למו"מ עם אמין

מאת סופרו המדיני של „דבר"

בירושלים מסתמנת נכונות עקרונית להיכנס למשא-ומתן עם שליט אוגנדה גנרל אידי אמין בנוגע לתשלום פיצויים עבור הרכוש המולאם; אך ל-פי שעה טרם נתקבלה ההח-לטה בנושא זה ותתקדם לפני הת-ייעצות בין-משרדית בירושלים בשבוע הבא.

מקורות בירושלים הדגישו, כי אין לצפות להתקדמות מהירה ו-לסיום מהיר של הפרשה, מאחר שכרוכים בכך תהליכים ממושכים של הערכת שווי הרכוש המולאם, קביעת גובה הפיצויים ומועדי ה-תשלום. מה גם שגם לאוגנדה יש תביעות נגדיות, אשר יצטר-כו להתברר במהלך המשא-ומתן. נראה, כי משא-ומתן זה ייפתח באמצעות שגרירות איטליה ב-אוגנדה המייצגת את עניני יש-ראל שם, מאז נותקו היחסים בין שתי המדינות.

מזכיר מפ"ם: הוויכוח לא עם דיין אלא עם מפלגת העבודה

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

המזכיר המדיני של מפ"ם נפתלי פדר, אמר אתמול בישיבת הוועדה המדינית של מפ"ם, שדנה במצע ה-מערך לבחירות, כי „הווי-כוח על המצע אינו בין מפ"ם לבין משה דיין, אלא בתוך המערך, בין מפ"ם ל-בין מפלגת העבודה".

הוועדה המדינית של מפ"ם, ש-לא קיבלה אתמול כל החלטות או סיכומים, שמעה את ח"כ יע-קב חזן מגן בתקיפות על המ-שך ההשתתפות של מפ"ם במע-רך. הוא טען: „אנו שוכחים כי לא רק לדיין יש כוח במפלגת העבודה, אלא גם לבעלי-בריתנו, וכי זוהי חזית רחבה מאד, ש-התרחבה מאז שאנו במערך". חזן הצדיק את עמדת הממשלה, ש-לא לפרסם מפת גבולות, „אך דברים שאפשר לעשות גם לפי מצע של היום, וגם לפי מצע אחר; הבעיה היא — איך יפורש המצע ואיך יומשש במציאות".

שר הקליטה נתן פלד פתח את סקירתו המדינית בהדגשה, כי „אנחנו לא ניתן יד לשינוי במצע המערך ומדיניות הממשלה ברוח תביעותיו של משה דיין". לדב-ריו, שר הבטחון חושב שצריך לנצל את המצב הקיים לשם הת-בססות והשתקעות קבועה בשט-חים, וכי „הולכת ונוצרת הינת-קות בין שיקולים בטחוניים ו-איסטרטגיים לבין הכוונה להש-תקעות של-קבע". לעומת זאת, סגן נ. פלד, מתמצמת במסגרת המערך „חזית רחבה שאינה מק-בלת יצירת עובדות, שבסופן יהיה הסדר עם ירדן בלתי-אפשרי". ל-דבריו, חזית זו מגובשת כיום הרבה יותר מאשר לפני ארבע שנים. שר הקליטה גרס, שהיוז-מות המדיניות הישראליות חיי-בות להיות מכוונות גם כלפי מצרים וגם כלפי ירדן.

בפתח ישיבתה של הוועדה ה-מדינית של מפ"ם ביקש המזכ"ל מאיר תלמי להבהיר — בתשובה לשאלות — את החלטת הקיבוץ הארצי להתנחל ברמת-הגולן. מ. תלמי אמר, כי החלטת הוועד ה-פועל של הקיבוץ הארצי בעניין התנחלות ברמה היא בהתאם ל-החלטת ועידת מפ"ם, וכי תהיה זו היאחזות בסמוכיה-ההתישבו-תית.

ניקסון ומקגאוורן החליפו הערות ותיכחים במסיבה לכבוד השאה

וואשינגטון, (א. פ.) — בסעודת ערב חגיגית שנער-כה שלשום בוואשינגטון נפ-גשו הנשיא ניקסון והסנאטור ג'ורג' מקגאוורן בפעם הרא-שונה מאז מערכת הבחירות בנובמבר אשתקד.

השאה האיראני ורעייתו, ה-מתארחים בוואשינגטון, ביק-שו לכלול גם את בני הזוג מדרום דאקוטה ברשימת ה-מוזמנים בקבלת הפנים שנ-ערכה לכבוד הנשיא ורעיה ניקסון, האולם מקגאוורן הו-פיע לבסוף בגפו.

משנפגשו ניקסון ומקגאוורן באולם קבלת הפנים חייכו ה-שנים איש לעבר רעהו. ומק-גאוורן אמר: „אדוני, אתה נראה טוב". ניקסון פרץ ב-צחוק, והשיב: „אני פשוט מ-רוצה מכך שאני מסתובב, מ-דבר, ועובד לאחר השבוע ה-בלתי-סימפאטי בבית החו-לים".

ארה"ב תתיר השקעות של מדינות הנפט הערביות

מאת ישראל לנדרס, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר") — **הממשל האמריקאי החליט לשנות את מדיניותו ולהתיר השקעות של מדי-נות המפיקות נפט במתקני זיקוק ושיווק של דלק בארה"ב. הקו החדש של הממ-של יאפשר שיתוף של מדי-נות ערביות בהשקעות וב-רווחים של חברות נפט אמ-ריקאיות.**

דובר משרד-החוץ צ'ארלס ברי אמר אתמול, כי וואשינגטון תק-דם בברכה השקעות של מדי-נות המפיקות נפט במתקני זיקוק ושיווק בארה"ב. הוא הסביר, כי מהלך כזה עולה בקנה אחד עם האינטרסים של כל הצדדים הצרכ-נים, המבטיח את המשך הספקת הנפט ומשמש מוצא להכנסות הג-דלות של יצרני הנפט.

משקיפים מציינים, כי הסדר מעין זה מגביר את האינטרס המשותף של המפיקים והצרכנים בהזרי-מת נפט ללא הפרעות. ה-עמדה האמריקאית החדשה בחודשים האחרונים ואתמול ניתן לה לראשונה ביטוי מוסמך על-ידי דובר משרד החוץ.

השאה של איראן הודיע אתמ-מול, כי ארצו תחתום על הסכם הפקת השיווק עם החברה האמרי-קאית „אשלנד-אויל". לפי ההסכם יתחלקו שני הצדדים שווה בשו-וה בהפקת הנפט, זיקוקו ושיו-וקו בארה"ב. פירוש הדבר, שאי-ראן תשקיע במתקני זיקוק ושיווק בארה"ב ותתחלק גם ברווחיהם.

בריי אמר, כי ארה"ב תקדם ב-ברכה גם השקעות של מדינות נפט אחרות.

הצעת שר הנפט הסעודי

יש לציין, כי בסתיו שעבר הע-לה הצעה מעין זאת שר הנפט של סעודיה — ימאני. הצעתו זכ-תה אז לקבלת פנים צוננת. ברי אמר, כי הממשל לא היה מעוניין להעניק שליטה רבה מדי למדינות מפיקות נפט על חברות אמרי-קאיות. אבל החשש מפני המחסור בדלק שיכנע ודאי את הממשל, כי מוטב לו להגביר את האינטרס של יצרני הדלק בהמשך ההספקה הסדירה. הודעת דובר משרד ה-חוץ מכשירה לבעשה את הקרקע לאפשרות שסעודיה, כווית ומ-דינות ערביות אחרות ישקיעו ב-מתקני זיקוק ושיווק בארה"ב ויהיו שותפות בבעלות על חברות נפט אמריקאיות.

שתי הערכות על התנהגות מדינות הנפט הערביות

בקרב הממשל האמריקאי שור-רים הבדלי הערכה לגבי האפש-רות שמדינות נפט ערביות יגבי-לו את תפוקת הנפט שלהן ויח-מירו בדרך זו את משבר האנר-גיה. לפי דעה אחת אין לחשוש מפני אפשרות כזאת כי יצרני הנפט לא ירצו להקטין את הכנ-סותיהם. מכל לא צפוי, לפי דעה זו, שימוש בנפט כאמצעי לחץ על ארה"ב, על מנת שתקטין את תמיכתה בישראל. לדעה זו נתן ביטוי ראש היועצים הכלכ-ליים של הנשיא הרברט שטיין בראיון שפורסם שלשום ב„ג'ואיש ויק".

כנגד זה אומרים פקידים אמרי-קאים אחרים, כי אין לבטל את האפשרות שהערבים יקפיאו את היקף ייצור הדלק או יצמצמו את קצב הגידול של יצור הנפט. אחד המניעים למהלך ערבי כזה עשוי להיות — המשאלה שלא לצ-בור רזרות מטבע גדולות מדי, שאין יודעים במה להשקיען. מה-לך כזה יכול להיות מבוסס על ההנחה, כי ערך רזרות הנפט ש-יישארו טמונות באדמה יעלה ב-קצב מהיר יותר מאשר הרווחים הצפויים מרזרות המטבע. המדי-ניות החדשה של הממשל מכוונת ודאי גם לשכנע את יצרני הנפט, כי כדאי להם להמשיך בהספקה של הנפט ואף להגדילה.

השחקניות הבריטיות היילי מילס ובחיקה בנה כריסטיאן, במהלך הפגנת „לגנת הנשים" הלונדונית למען יהודי ברה"מ. ההפגנה נערכה שלשום בחזית השגרירות הסוב-ייטית בלונדון. צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס".

„מוקד" מאשים את אבנרי בטרפוד המגעים

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

ראשי „מוקד", הרשימה ה-משותפת של מק"י ותנועת „התכלת-אדום" האשימו אתמול את מרי"י (הרשימה המשותפת ל„העולם הזה", פורשי מק"י וחלק של שי"ח) בהשעיית ה-מגעים בין שתי הרשימות.

בהתייחס לכתבה ב„העולם ה-זה" על המגעים שהתנהלו בחוד-שים האחרונים בקרב הגופים ה-חוגים השמאליים הממוקמים בין המערך לרק"ח, במגמה לכונן רשי-מה משותפת לבחירות. פירסמו ראשי „מוקד", מאיר פעיל ויאיר צבן, גילוי דעת, בו נאמר, בין היתר, כי עצם פרסום הכתבה נוגד את ההסכם המוקדם, שבין הגופים שנכנסו למו"מ, שלא לפר-סם שום סיכומים, אלא בהסכמה הדדית. הם רואים „בצעד של ח"כ אורי אבנרי כוונה לטרפד את המגעים בין מרי"י ל„מוקד", לנוכח פרשה זו, המעידה על טי-בם של אנשי מרי"י וציל מוסרם הציבורי לא נקיים שום מגעים נוספים עם ראשי מרי"י, עד ל-ישיבה הקרובה של הנהלת „מו-קד" שתדון בפרשה", נאמר ב-גילוי-הדעת.

רשימת „מוקד" ביקשה לקבל את האותיות ק"ן כסימנה לבחי-רות להסתדרות ולכנסת. כן נמ-סר, כי ההנהלה הארצית של „מו-קד", המורכבת מ-7 נציגי מק"י ומ-7 נציגי „תכלת אדום", החלה השבוע בפעולתה.

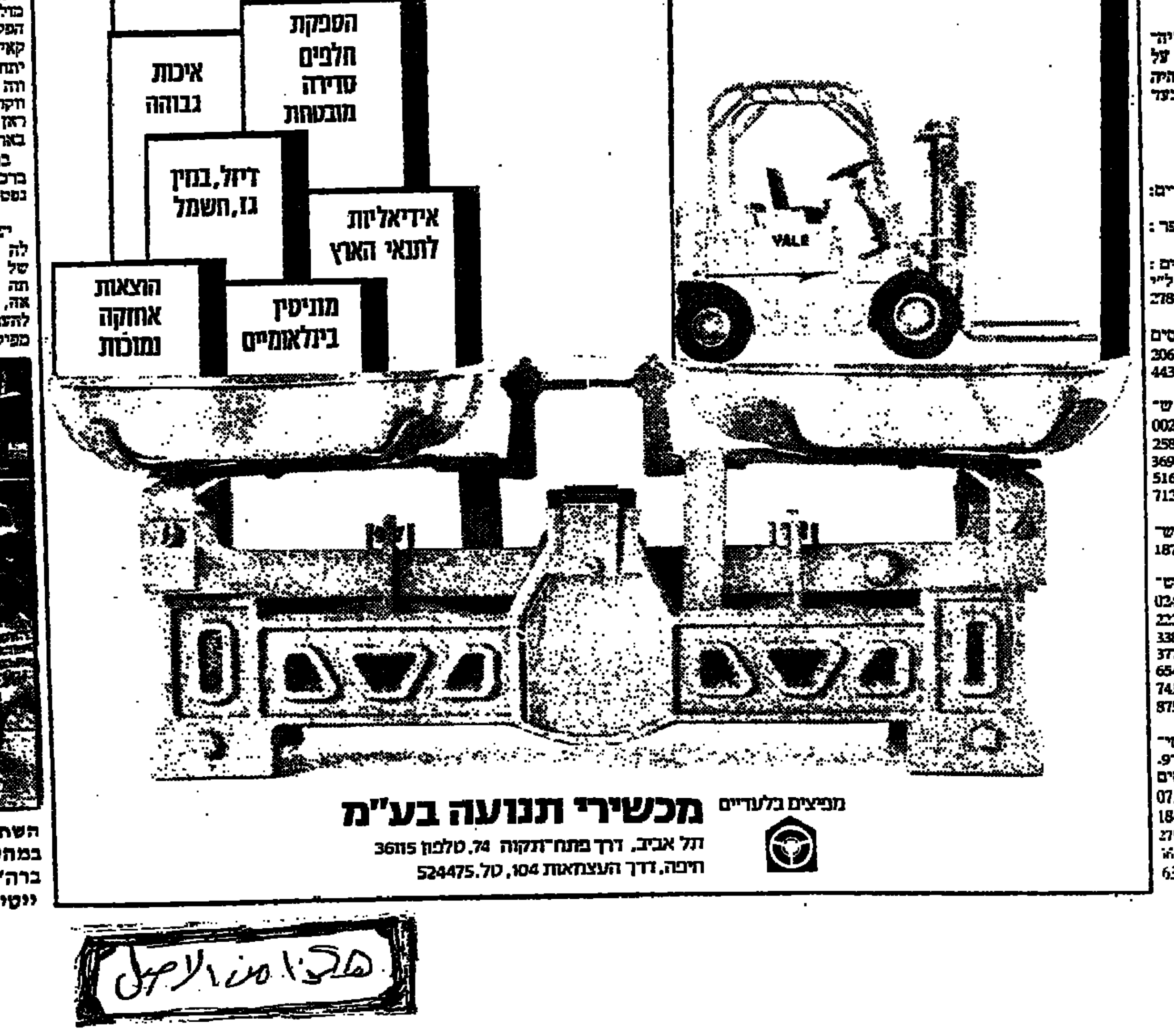

[ספ]יר: תכנית הגבלת האשראי אושר ביום א' „תוך 5 דקות'

...היר, כי העיכוב ביום ד' היה טכני בלבד

מאת דוד ליפקין, הכתב הכלכלי של „דבר"

ב בהפעלת התכנית ל-את האשראי הבנקאי ה-סיבה טכנית בלבד וביום ...ר ועדת השרים לענייני את הגבלת האשראי — אתמול שר-האוצר, פנחס ספיר, בשיחה עם סופר „דבר". ספיר הכחיש, שהעיכוב בהפ-עלת התוכנית להגבלת האשראי נבע מהתנגדותו להצעת נגיד בנק ישראל. הוא הסביר, כי ל-אחר שהסיר שר המסחר והתעש-יה חיים בר-לב את התנגדותו ל-הצעה זו, רצה הוא, ספיר, לכנס את ועדת השרים לענייני כלכלה לישיבה קצרה כדי לאשר את ה-הצעה, על מנת שלא יהיו אחר כך למבקר המדינה טענות על הפרוצדורה של אישור החלטות ועדת השרים. אבל בשל נאום ראש הממשלה בכנסת ומותו ה-פתאומי של אריה פינקוס ז"ל, לא הצליח לכנס את ועדת השרים ביום ד' לדקות ספורות, כדי ל-אשר את התכנית. ביום א' תא-שר הוועדה את התכנית מיד עם תחילת ישיבתה ו„כל הענין הזה יקח לא יותר מחמש דקות".

שר האוצר הוסיף, כי ההחלטה על הגבלת האשראי הבנקאי ה-חופשי נתקבלה פה אחד בוועדה המייעצת של בנק ישראל. מה שמתקבל פה אחד בוועדה המיי-עצת, הדגיש ספיר, אנו מאש-רים פה אחד בוועדת השרים ל-ענייני כלכלה. זו הפעם הראשונה, ציין שר האוצר, שהבנקים הש-מיעו הסתייגותם להחלטת הוו-עדה המייעצת בקשר להגבלת ה-אשראי. נשמעה גם זעקת ה-תעשיה, החוששת מהצעד. אבל, הוסיף ספיר, לאחר שהסיר השר בר לב את הסתייגותו, היה ברור שהענין מוגמר.

על שאלה לגבי ההשלכות שיה-יו להגבלת האשראי החפשי על המשק, השיב ספיר: מה שיהיה בחודשים הקרובים כתוצאה מצעד זה, איננו יודע.

הגרלת הפיס

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים: 706082 109002.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 320643.

בסך 12,500 ל"י זכו המספרים: 594481 085256. בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 278884 252228 346673 308997.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-20606
44348 38751 35872 31598 27551
.90293 83842 68069 63810

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים ש-מספריהם מסתיימים ב-00294
25806 24181 23969 20095 16675
36985 36889 35401 30860 26459
51682 46840 44803 42110 38221
71285 70645 69727 68185 66141
.98917 88359 78785 74970

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים ש-מספריהם מסתיימים ב-0582 1874
.9381 7550 4589 4450 1929

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים ש-מספריהם מסתיימים ב-018 0241
2226 1697 1515 1449 1004 0530
3387 3183 3160 2676 2633 2233
3776 3738 3698 3671 3635 3424
6547 5968 5994 5260 4614 3922
7412 7082 6995 6966ש 6777
8757 7993 7875 7815 7774 7716
.8807

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטי-סים שבמספריהם מסתיימים ב-9.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 010621 027767 073710
184768 156477 093759 081767
275590 249793 225308 224877
[illegible] 530480 439828 288181
634409 624206 620807 618591
.682377 639306

[אי]שרו 67 מועמדי „עבודה" ברשויות

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

זכת מפלגת העבודה ה אתמול 67 מוע-לראשות רשויות מקו-בהתאם להחלטו-ת ניפי המפלגה באזו-ת מקומיות.

ז המפלגה תמשיך בישו-בר קרובות לטפל באישור מו-לראשות רשויות מקומיות. נודע, כי 22 מתוך 67 ים, שאושרו עד כה, הם ם חדשים. ההפלגות הגי-ל המועמדים היא: 25 מו-— עד גיל 45; 29 — בגי-— 55, ו-13 מועמדים ב-— 70.

ז מפלגת העבודה, בהשתת-רי ועדת החוקה של המפ-דנה אתמול בדרכים המו-לבחירות המועמדים ברשו-יות המקומיות, למוס-ההסתדרות ולכנסת. נמסר, דת החוקה נתבקשה להב-לדון בנושא, כן נתבקשה הלשכה לתת דעתה לדרכי-ות למוסדות המפלגה השו-הצעותיה יובאו לדיון ב-המפלגה.

ר: רבינוביץ נתן תנופה לך ישיבת הלשכה העיר א. עופר, כי הלשכה אינה לדעתו, לעבור לסדר היום התבטאותו של שר בממש-לא חשוב מי ימלא הפ-ה ברכזי כראש עיריית תל . הוא הוסיף, כי בבחירות הקודמות התמיכה בטדי קולק ב-ירושלים היתה „קאוס באלי", הוא הוסיף, כי אינו מעלה על דע-תו איזו תגובה היתה מתעוררת אילו מישהו היה אומר, כי לא חשוב מי ינצח באשדוד — צ'ילקר או בן-שמחון. ח"כ א. עופר הו-סיף, כי חשוב מאוד אם תל-אביב תונהג על ידי הימין או תנועת העבודה. „רבינוביץ נתן תנופה לעיר ותנועת העבודה הצי-לה את העיר מכלייה וחשוב ל-מדינה ולציבור, כי רבינוביץ יהיה ראש העיר".

מאיר בראלי העיר, כי מ. דיין לא אמר את הדברים המיוחסים לו וכי הוצאו מהקשרם בציטו-טים. סגן מזכ"ל המפלגה א. גי-בלבר השרגא בצד שיבחו את רבינוביץ בפעולתו כראש עיריית תל אביב.

צוות משותף יבדוק תביעות הקואופרטיבים

בתשובה על שאלה, אמר שר-האוצר, כי צוות משותף של מש-רדי האוצר והתחבורה והקואו-פרטיבים לתחבורה יבדוק בתחי-לת השבוע הבא את תביעות ה-קואופרטיבים לפיצוי על ההתייק-רות. הוא הטעים, שפעל בנושא זה בעצה אחת עם שר-התחבורה וסגנו.

ספיר ציין, שעל תשלום מקד-מה לקואופרטיבים בסך של 15 מיליון ל"י הגיע לכלל הסכם עם סגן שר-התחבורה גד יעקובי ב-יום ד' שעבר. לאחר זאת הביא יעקובי את תרומתם החיובית של הקואופרטיבים להסדר זה. שהו-צע להם.

בצער רב וביגון עמוק
הננו מודיעים על פטירתו ללא עת
של בננו היקר

אסף יערי

ההלויה תתקיים היום
בדבר פרטים על מועד ההלויה
נא להתקשר בטלפון 04—721150

המשפחה וכל בית כפר המכבי

הועד האמריקאי היהודי

משתתף עם יהדות העולם באבלם
על פטירתו הפתאומית של אחד מבכיריו

אריה ל. פינקוס ז"ל

שהקדיש כהונתו להדוק הקשרים בין ישראל
ויהדות העולם כולו

אנו מביעים תנחומינו לאשתו חסיה והבנים

אלמר ל. וינטר — נשיא
ריצ'רד מאס — יו"ר
פיליפ א. הופמן — נשיא כבוד

המשרד בישראל של הועד האמריקאי היהודי
מתאבל על פטירתו הפתאומית של

אריה ל. פינקוס ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

ד"ר מ. רוזניקוף — מנהל

החברה לפתוח ת"א בע"מ

מועצת המנהלים וחבר העובדים

הומים מפטירתו של

אריה ל. פינקוס

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית

הנהלת האיגוד העולמי של העתונאים היהודים
אבלה על מותו ללא עת של ידידנו

אריה ל. פינקוס ז"ל

יו"ר הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית העולמית

ומביעה תנחומים לרעיתו ולבני משפחתו

לעוזי זכאי
ולבית עין חרוד

באבלכם על מות

אריה זכאי ז"ל

מזכירות הקבוץ המאוחד

לחברנו עלי פרוידנטל ומשפחתו

אתכם אנו באבלכם במות האב

ד"ר הנס יהושע פרוידנטל
ז"ל

סולל-בונה ארצות חוץ בע"מ
מייברקו — קפריסין
ההנהלה והעובדים

על מותו של חברנו

בן־עזרא יהודה אלישע ז"ל

אבלים חבריו במושב
ומשתתפים בצער המשפחה

מושב בית-זית

אוניברסיטת חיפה

מודיעה
על פתיחת הרשמה
ללימודי מחשבת ישראל

ההרשמה תתחיל ביום א' כ"ט בתמוז תשל"ג (29.7.73) והסתיים ביום א' כ"ח באב תשל"ג (29.8.73).

טפסי הרשמה ודפי הסברה ניתן לקבל במזכירות ההרשמה באוניברסיטת חיפה.

עירית ראשון לציון

הארכת מכרז מס' 41/73

עירית ראשון־לציון מודיעה בזה על הארכת המועד האחרון להגשת הצעות מאת קבלנים להשלמת רשת הביוב ורשת התיעול הניקוז באזור התעשיה 5 בחולות.

המועד האחרון להגשת ההצעות, בצרוף ערבות בנקאית או צ'ק בנקאי (ערבות אחרת לא תתקבל) בשיעור של 5 אחוזים מערך ההצעה, הוא יום ראשון, י"ד באב תשל"ג, 12.8.73.

ח. גיבשטיין, ראש העיריה

ראשון־לציון, 26.7.73

לצזקי, דוד ואלון

אתכם אנו בצערכם ואבלכם על פטירת

אריה לואי פינקוס ז"ל

דוד הרמן, וילי שורץ, שלמה פלד
ומשפחותיהם

עורכי הדין והעובדים במשרד
הרמן, שורץ ופלד

על מותו ללא עת של

אריה ל. פינקוס ז"ל

אנו אבלים ומשתתפים בצער המשפחה

אמפל — חברה אמריקאית ישראלית
ההנהלה והעובדים

**כנס איגוד פועלי ציון של אמריקה
וקנדה בישראל 1973**

מוכה תדהמה וכאב מפטירתו הפתאומית של

לואיס (אריה) פינקוס ז"ל

שנאומו הנפלא ביום ב' האחרון היווה את גולת הכותרת של „יום העליה". הוקרנוהו תמיד כמנהיג דגול של תנועתנו, של התנועה הציונית העולמית ושל העם היהודי. מוחו החריף והדינמיות שלו יחסרו לנו.

אנו משתתפים ביגונם וכאבם של החברה היקרה
חסיה ושל כל המשפחה
כולנו נותיתמנו עם פטירתו.

פרופסור אלן פולאק
יו"ר הכנס

יעקב כצמן
סגן נשיא האיגוד

אנו אבלים על מותו ללא עת
של יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית

אריה לואי פינקוס ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה
והנהלת הסוכנות היהודית

בית יכין חקל

חברת הכשרת הישוב בישראל בע"מ

אבלה על מותו ללא עת של

ל. א. פינקוס ז"ל

יו"ר ההנהלה הציונית

על מותו ללא עת של

יושב ראש הנהלת הסוכנות וההסתדרות הציונית
ראש המחלקה לעליה וקליטה

א. ל. פינקוס ז"ל

אבלים

**הנהלת המחלקה
לעליה וקליטה ועובדיה**

הלוח החדש דבר

על מות
יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית

א. ל. פינקוס ז"ל

הוגה המכון ומקימו
אבלים

סגל המכון להכשרת פעילי מגביות
בוגריו וחניכיו

הארגון העולמי של
יוצאי מרוקו וצפון אפריקה
קרן המילגות של ברית יוצאי מרוקו בישראל

אבלים על פטירתו של

אריה לואיס פינקוס
ז"ל

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית
וההסתדרות הציונית העולמית

חברת עמידר

אבלה על מות

אריה פינקוס ז"ל

יו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית,
הסוכנות היהודית.

צבי אלדרוטי
מנכ"ל החברה

**התאחדות עולי ברית המועצות
בישראל**

אבלה
על מותו של

אריה פינקוס

יושב ראש הסוכנות וההנהלה הציונית
תומך נאמן בפעולותיה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו

גולדה (אולגה) גורין ז"ל

הלויה התקיימה ביום רביעי כ"ה תמוז תשל"ג 25.7.73
בקיבוץ גבת.

המשפחה

במלאת שנתיים בנפול יקירנו

אריק פוקס ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום א', כ"ט בתמוז תשל"ג 29.7.73 בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין הצבאי בחיפה.

אוטובוס מיוחד יצא מרחוב „יהד" 37, קרית־חיים בשעה 3.15 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת אבינו וסבנו היקר

מרדכי בן נחום שרייבמן ז"ל

תתקיים אזכרה בבית הקברות בכפר סבא, ביום ראשון כ"ט תמוז תשל"ג 29.7.73 בשעה 5.00 אחה"צ.
תחבורה מבית הכנסת המרכזי בכפרסבא.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של אבינו

דוד גרינבוים ז"ל

נעלה לקברו ביום שני, א' באב תשל"ג 30.7.73 בשעה 4.00 בבית הקברות בשפיים

הבנות: שרי וציפי גרינבוים
המשפחה

במלאת חמש שנים לפטירתו של אחי היקר
הבלתי נשכח

שמואל לאומי (למבק) ז"ל

תיערך עליה לקברו, ביום א', כ"ט תמוז תשל"ג, 29.7.73, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.

אחיו שלמה

על מות

ד"ר ליאון לפקו

נשיא ידידי ההסתדרות בארגנטינה
מפעילי תנועת העבודה

אבלה

המחלקה לתפוצות
בועד הפועל של ההסתדרות

לשמעון מרון

משתתפים באבלכם במות

אביך

צוות השגרירות
והישראלים בפנמה

על מות

אריה ל. פינקוס

אבלה עירית תל-אביב-יפו

ומשתתפת בצער המשפחה.

יהושע רבינוביץ
ראש עירית תל-אביב-יפו

נגיד בנק ישראל
יו"ר המועצה המייעצת והחבריה

אבלים על פטירתו של

מר אריה פינקוס ז"ל

יו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית
והסוכנות היהודית

המכון לחקר הציונות ע"ש חיים וייצמן
אוניברסיטת תל-אביב
וחבר חוקריו

מתאבלים על מותו של

אריה פינקוס ז"ל

ידיד נאמן של המכון

אנו אבלים על פטירתו ללא עת של

אריה לואיס פינקוס
ז"ל

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית

דיור לעולה בע"מ
מועצת המנהלים, ההנהלה
וחבר העובדים

אנו אבלים על מותו ללא עת של

א. ל. פינקוס

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית
וההסתדרות הציונית העולמית.

„עמי-גור", ניהול נכסים בע"מ
מועצת המנהלים
ההנהלה וחבר העובדים

על מותו של

אריה ל. פינקוס ז"ל

יושב ראש הנהלת הסוכנות היהודית

אבל

בית התפוצות

איחוד הבונים

אבל על מותו הפתאומי של

אריה פינקוס ז"ל

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית
ומביע תנחומיו
למשפחה ולהסתדרות הציונית

**מזכירות עולמית
דרור הקבוץ המאוחד**

אבלה
על מות

אריה פינקוס

יו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית

משק וכספים

מניות ושערים

נטיה קלה לעליה

46. מליון ל"י הלוואות קיבלה „סיבי דימונה" בנק לפיתוח התעשיה

הפסד המצטבר – 14 מיליון ל"י

מסופר הכלכלי של „דבר"

...בדים משכם בקשים להקים ...ח"ר למלט

עצת המשאיות תדון ביית „דמי המתנה"

...ובי: העלאת תעריפי ההובלה ...ק לפי קריטריונים של הממשלה

יבולים גבוהים של דובדבנים בחוות מתתיהו בגליל

בוטלה ישיבה של ועדת המחירים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

ארגון קבלני חיפה: העיריה – היא ששינתה את תנאי ההסכם לגבי זוגות צעירים

מאת ש. שחורי, סופר „דבר" בחיפה

גדל מספר ...השיקים שלא ...פרעו – במרס

...יפי „מבטחים" ...עיירות פיתוח ...עמדו במבחן

...מחזור המטבע

ספיר – אורח איגוד ה„פארבנד"

נדחתה בקשתו של אדי מלכה לבצ"ת

בית המשפט העליון דחה אתמול בקשה להרצל־תנאי, שהוגשה על ידי אדי מזר (מלכה), באמצעות עו"ד יהלי כהנוב, נגד ראש הכנסת, ...

נשיא המדינה פרופ' אפרים קציר קיבל על עצמו לכהן כפטרון האגודה למלחמה בסרטן בישראל, כפי שנהגו קודמיו, יצחק בן־צבי המנוח, ויבדל"א זלמן שזר. את הסכמתו לכך נתן בקבלו במעונו את חברי הנהלת האגודה, בראשותה של נשיאת האגודה שושנה אבן.

12,000 תלמידים־עולים משתתפים השנה בקייטנות ובאולפני קיץ מיוחדים, שנפתחו עבורם ע"י משרד החינוך, עליית הנוער ומשרד הקליטה.

אותרו שטחים לאזורי תעשיה בערי פיתוח

חמאה מארגנטינה תמורת תותחים מישראל

מאת א. כדורי, סופר „דבר"

גבתי: צמצום המים לחקלאות יפגע קודם כל בכותנה

מאת סופר „דבר" לענייני חקלאות

„בירת הנוער" – בניהול משותף יהודי־ערבי

ליאונרד ברנשטיין ינצח בפילהרמונית

היום – ההכרעה על גורל המחזה „עיר אחת"

מאת סופר „דבר" בירושלים

270,000 ימי עבודה אבדו עקב שביתות במחצית 1973

חדר לזכרו של סגן ישעיהו וייסמן – בקריית הטכניון

פרוייקטים חדשים לתה"ל במכסיקו וברזיל

בר־לב: אי־אפשר להקים מפעל בחצר של כל ישוב

מאת יואב דר, סופר „דבר"

מהנדסים והנדסאים בסולל־בונה חזרו לעבודה תקינה

רופאים מהרצועה ביקרו ב„הדסה"

תנועת המושבים תובעת קרקע למושבים חדשים

מאת סופר „דבר" לענייני חקלאות

שערי מטבע חוץ בזירנקאים באירופה יום ה', 26.7

מסירה מיידית

לי"ן לירה שטרלינג	דולר ארה"ב	2.4960/80
לי"ן דולר ארה"ב	מרקים גרמניים	2.2800/50
	פרנקים שוויצריים	2.7890/7950
	פרנקים צרפתיים	4.01¾/02
	לירטות איטלקיות	578/580
	פרנקים בלגיים	31.95/35.10
	פלורינים הולנדיים	2.5510/80
	ינים יפניים	265.30/60

זהב

מחיר אונקיה זהב 118–119 דולר

מסירה מאוחרת

	בריטי	מרק	לירה
חודש	2.7770/2.7795	2.2810/2.2840	2.4933/2.4958
3 חודשים	2.7415/2.7450	2.2725/2.2795	2.4859/2.4884
6 חודשים	2.7060/2.7150	2.2607/2.2640	2.4690/2.4715
12 חודשים	2.6540/2.6670	2.2395/2.2495	2.4375/2.4410

הלוח החדש דבר

הלוח החדש דבר

מודעות מתקבלות בסניפי „דחף", בסניפי „דבר" ובכל משרדי הפירסום בארץ

מחיר המלה ביום חול — 0.80 אג׳ בערבי שבתות וחגים — 1.— ל״י

המשרד הראשי — מחלקת המודעות: „דבר" רח׳ שינקין 45, תל־אביב

טל. 286141

דירות למכירה

● למכירה דירה 3 חדרים קיר הניה בבתיים רמת יוסף טל. 874795 בבצע סיני 39, בדוק.

● להשכיר דירה במערת בת ים, 3 חדרים בבית חדש עם בעלית בחולון, בבקום יפה לפנות בטלפון 441054.

● חברת „גן" בונה למכירה דירות בכל הגדלים ובכל חלקי פתח תקוה, בתיכנון וביצוע המעולים של חברת „גן" והלוואות וכשכנתא לא צבודית. „גן" חברה לבנין, חיים עוזר 20, פתח־תקוה.

● בבלבה המכירה באיזור ההדר בחולון (קרית שרת, בדרות יודי צליל) דירות בנות 3 — 4 — 4½ חדרים, פרטים: „אחים פינ־קלשטיין" הנביאים 2 חולון, טל׳ פון 846246.

● בברכז פתח תקוה למכירה דירות פאר 4 חדרים, כניסה 3 חדרים, לפנות בפרטים: „גספיק" רח׳ החגנה 17 פתח־תקוה, טל. 919383

דירות להשכרה

● בגבעתיים 2½ חדרים יפים, כניסה מיידית, טל׳ 58819 מ־18.00 —20.00.

● 3 חדרים ומרפסת סגורה ק״ד — סביבה טובה, ד״נ טל. 39515 מ־16.00.

● בשכ׳ת דירת 3 חדרים + פ״א — טלפון ק״א ע״ש, אויר תכנית י״, טלפון 58092.

● דירת 2 חדרים, יד־אליהו, טל. 34006 מ־14.00 להשכרה דירת חדר מרוהטת בפ״ת טל. 785827.

דירות למכירה

● בר״ג רח׳ קריניצי בהזדמנות 3 חדרים, טל. 733338.

● בהרצליה, למכירה דירה 3 חדרים 86,000, טל. 932878 — „כעכונ".

● 2 חדרים בצפון ת״א, בסביבה שקטה וברכזית, טל. 858108.

● בבבלי, 3 ליוקוס + תוספות הכיפורים, פינוי בעוד שנה, בזה.

● ברמת־גן, 3 חדרים 90 מ״ר בסביבה שקטה, טל. 749856.

● ברמון (ע״י סבינו) 3 חדרים + הסקה מרכזית, טל. 755547.

● בר״ג ב״ב ע״ע עקיבא, אנה פרנק 14.

● דירת 3 חדרים + מרפסת חדר + 3 מרפסות בסביבה שקטה ברב, טל. 760146.

● ליד העיריה, 2 חדרים ק״ב, חזית, לקרב 5, דירה 7 בדקוני מ־16.00.

● בקריה איגר 12 רח׳ יהושע 7, 55,000 ל״י, טל. 259640.

● בקריה, 3 חדרים בהרחבת ובינת עבודה קיה, טל. 750638 בערב.

● ברחוב הולין, 3 גדולים, הוכה, ויבואל 54, אכגל, טל. 858592.

מכוניות

● הצעות לא נדבגיה בברכז למכוניות מהדרות, כ.ל.ם מציעה לך לרכוש מכונית פוסיטאה חדשה או משומשת ביצאים שאין להם בהחזה במירס המכוניות בישראל, בחר אחה את סוג התחנה למכוניתך: א. תוק נכבד ממחיר המכונית בתשלומים חודשיים לשנה הנבונה, ללא תוספת ריבית או. ב. תנוה בסוים נכבד עם תשלום בתוכניםם בעד המחיר בזמנות אך ב. ראיו ובימיים חיגם. בתוספ ...ל בקורת 1000 ובקורת 3000 ק״מ חינם, תוקף המבצע עד 18.7.73. פרטים נוספים כ.ל.ם. מרכז למכוניות בהזדמנות רח׳ בן שמן 10 (רמינה בבהר נחלת יצחק) טל. 251980.

● „סובארו" רביהנגן מפרין ביבנה „סובארו" לשויינפקר 69 רבתינה, טלפון 796061.

● נסיעה נסיון ושרות אישי בי „סובארו" השוינפקר 69 רבתינה 796061.

● דרך חינם!!! בסורים לפרסים אהרונה, נסש לבנה לפרמיטא במופעת בכל סוג דר בר „רב ישראלי" המבצע עד 31.7.73 דרך פרנקבי 33 — 520192 פתוח עד 8 בערב.

● „המגהה" לנליאר טבל עשרת, בשלוח הדה ב״ב לגביב, מול „מיכד נהיגה „מספקי" מיכהנה ובתי״ס לנהיגה המפעלים 102 חולון, טל. 840328, 847983.

● פוסיטאה מהדרת 1963 + מסם, יד שניה, טל. 611228 מ־17.00.

● פורדים 1100 1964, מצויינת, מגע 70, טל. 783865.

● פולקסוואגן 51 בצויינת למכירה כיה, טל. 286032.

● פורד אסקורט 1971, מסם + רדיו, טל. 943635, 943628, רבית־ דודב.

● למכירה מכונית בכהדרה קוטר בד 700 ק״ג, מודל 54, טלפון 739051.

● פורינך 4, 1968 + רדיו, מסם ומבינים חודשיה, טל. 925155 ד 55113.

● למכירה חיפושית 1500 במצב מצויין, טל. 735030.

● פורד קונסול 1962 אוטובוס — 12,000, אפשרות החלפה, טלפון 415725.

● קיבלנו כבכרה כל סוגי הג׳יפים קצרים וארוכים כל שנות הייצור וכל הגדלים במחירים ולא מפרידים — „אבו־יוסי" סלמה 15 — טלפון 821423.

● סימקה 1000 מודל 1964, מצב מצויין, 7,500, טל. 440287.

● הילמן 1966, לרגל נסיעה לחו״ל, רבינה דיזנגוף 17, בת־ים, י״אל.

● וולוו 121, 1965 + רדיו ומסם, טל. 533786 מ־17.00.

● ב.מ.ו. 1200, 1968 במצב נדיר, תוספות ביחירות, טל. 918920.

● קורטינה 1967 אוטומטי + רדיו — מסם, טל. 823449.

● בהזדמנות אוסטין קמברידג׳ 60, במצב מצויין, טל. 798060.

● וווקסהול ויקטור 6/1965 — 150,000 ק״מ, טל. 222926, בבית 363650.

● קורטינה סופר 64 בהזדמנות, 11,800, מצויין, טל. 778900.

● פג׳ו 404 1966 + רדיו, במצב טוב, טל. מ־17.00 739582.

● פליטוס 50 אחרי צבע וריפוד — ידני 1900 ל״י, טל. 846827.

הצעות עבודה

● בנהה״ס אהראיה, אצקית וקריבינה לפנה״צ בגבעתיים טלפון 734270.

● דרוש רפד לבית הרושה לריהוט מכבה, הרשי נזי, רח׳ תבונ 1, ת״א, טל. 842042.

● דרוש חרש (אחרי צבא), רצוי בוגר בי״ס מקצועי, טל. 361502.

● למשפחה ישראלית בחו״ל דרושה אם בית, להתקשר טל. 932958 במשך היום.

● דרוש פחח רבב בתנאים טובים, טל. 35747, יצחק שדה 35, ת״א.

● למכור בת״א, דרושה מפעילה בניסה לבכינה לתנהלת חשבונות אדו״ 7,000, טל. 59018.

● בתק קיבוצי בסביבות ת״א כחפש אחות מוסמכת, להתקשר בשעות הבוקר טל. 982243.

שידוכים

● לבני הבוזבים וקיבוצים!!! שפע הצעות מתאימות עבורכם ב„רעים" תל־אביב, בן־יהודה 58 א׳ 282932, חיפה, ירושלים 16 א׳ 667348.

● במשרד „רעים" בן יהודה 58 א׳ טלפון 282952 תל־אביב רחוב ירושלים 16 א׳, טלפון 667348 חיפה.

● להורים המודאגים! הכרות לילדיכם ללא ידיעתם ובסודיות מוחלטת ב„רעים"! תל־אביב בן־יהודה 58 א׳ 282932, חיפה, ירושלים 16 א׳ 667348.

בולים

● מחירים טובים במיוחד עבור בולי ישראל, בילדים, ובמוית. במורה, בן־יהודה 26, ת״א.

חקלאות

● בקרוב תתחיל בכירת מקטפת הזיתים ובטבוללת לקטיף אבוקדו, הדרים ופירות אחרים. יעילות והסכון בעבודה. לפנות לרכזבוב 03־114 בשעות 19.00—20.00.

עסקים

● למסירה בהזדמנות לרגל פרישה חנות ותיקה למוצרי חשמל ברחוב אבן־גבירול, 150,000 ל״י כולל כל ה„סטוק" לפנות טלפון 263508.

● למסירה בהזדמנות לרגל פרישה חנות ותיקה למוצרי חשמל ברחוב אבן־גבירול 150,000 ל״י כולל כל ה„סטוק" לפנות טלפון: 263508.

שרותים

● בבצע עבודות עפר ואכפלים בהזרה, בתים משותפים, מכבים ובתי הרוסה, ביצוע מהיר ובאחריות, ת״א 731847 בערב.

● אליאם בכירה ותיקונים בכל הסוגים, עליה 19, טל. 821870.

● מקרר המקררים!!! בוכר, קנה בהזדמנות ובתקו, הזדמנות, אבקוד 10 — 390 ל״י, „קירור לרבבקי" זיינהוף 102 תל־אביב טל. 829554.

חרסים

● התקנת תריסים מפלסטיק ומסגרות זכוכית, ביצוע בידי בעל מקצוע לצרכן, ביה״ד „הדר" סלמה הכלך 99 טלפון 228213.

● התקנת תריסים מפלסטיק ומסגרות זכוכית, ביצוע בידי בעל מקצוע לצרכן, ביה״ד „הדר" סלמה הכלך 99 טלפון: 228213.

● נפתחה מחלקה לתיקוני תריסים החלפת תריסים ישנים לחדשים, טלפון 951109—760790.

אולמות

● למכירה אולם — 1000 מ״ר ביהוד, קומה ב׳ להתעשיה ולכל מטרה, ניתנת חלוקה לחידות — 200 מ״ר כל יחידה, אפשרות בהסד־ הטבה לפנות: „מגורי ישראל", התכנה 17 פתח תקוה, טלפון 919385 או יהוד רחוב אשמבוך 11, טלפון 750160.

מכירות

● טלוויזיה 1,490, תנורי אפיה מ־375, פטיפון־תקליטים + רדיו 375, פטיפונים בקרבועים 395, טרנזיסטורים מ־29, קסטות 8.90 — „אסקור" עליה 25 ת״א.

חשמל וטלוויזיה

● עד — 1,000 ל״י תקבל עבור המקרר הישן בהחלפה לחדש, „דואבי", אבן־גבירול 12, 257080.

● ספריות על עמודים בכל הגדלים (גם ממתכת) בבתוי בית החרושת, „דיובינק" נחלת בנימין 120 ת״א, טל. 821610.

אספות והרצאות

באגודת סופרי יידיש בית לייוויק

● במוצ״ש ב־28.7.73, בשעה 8.30 בערב, יתקיים קונצרט בשבי חלקים, חלק א׳ — שווא שטראוס מאירקו (כנרית בתזמורת הפילהרמונית) בתכנית עבירה; חלק ב׳ — אפעליה שטראל — שחקנית צעירה כוכביה, במבחר גדול של מונולוגים וקטעי בחוות של טובי הסופרים המהאים ביידיש. על יד הפסנתר: ברברה באלוהה. כרטיסים להשיג, יומיים בשעה 9—1 לפנה״צ טל. 231830 ובערב הקונצרט בקופה בשעה 6.30 בערב.

בתיאטרון „גתאה"

● בליל שבת, 27.7.73, בשעה 8.45 תתקיים הופעת תלמידי הסטודיו לבמאים בכלאת 10 שנים לקיום בית הספר. המשתתפים: גיסן נתיב ומיקל קסל. תלמידים משלושת המחזורים יציגו קטעי משחק. המנהה: ישראל כהן.

לוח נתניה

מכוניות

● ב„פאמי" נתניה תמצא כל מכונית חדשה או משומשת. תנאים ביותרים למושבים וקיבוצים. רח׳ הרצל 44, טל. 053־23453.

דירות למכירה

● „דירון — דירות" בתניה המכוון לפתיחת משרדנו ברחוב הרצל 30.

● כולל בונה נתניה בונה למכירה דירות מהודרות עם כל השכללים במקומות היפים בנתניה היד השרון. פרטים במשרד רחוב הרצל 51, טלפונים — 053—23958, 053—28934.

● למכירה דירה מרווחת 3 חדרים קרוב לים בנתניה בתנאי הזדמנות לפנות טל. 053־23512.

הצעות עבודה

● מחפשים שותף נהג לבאפיה ממוכנת, לפנות ת.ד. 198 נתניה.

קופת־חולים של ההסתדרות הכללית · מחוז תל־אביב · לוח התורנויות

א. תורנויות לילה

מתקיימות ערב ערב, כולל שבת וחג, בשעות 8 בערב עד 12 בלילה (פרט להדר־יוסף מ־8—11) במרפאות דלהלן:

1. מרפאת אייזן התורנות סגורה באורח זמני והחברים בסניפי אילת, יד־אליהו, רמתיהן, עממי ג׳ ורמת־ישראל, יפנו למכון סלי 101.

על חידוש התורנות נודיע דוד אדום, רח׳ מגאיה 13, בזמן.

2. מרפאת התקוה כי רחוב לי פינת רח׳ ברכיהו. טלפון 31122 — לחברים מסניפי: התקוה א׳ וב׳ נוסח, כפר שלם וחלק הקרוב לידיאליאו.

4. מרפאת נוה שאנן

3. מרפאת הדר יוסף רחוב קהילת ורשה מספר 778095 טלפון 10—12. בשעות 8.00 עד 11.00 בלילה לחברים מסניפים: הדר יוסף נוה שרת, צהלה, רמת החייל, תל־ברוך וכן לחברים המסונפים הערוגה לבסיפים. רחוב יהודה המכבי 61 פינת לויטסקי טל. 33483 לחברים מסניפי: נהשיאגו, השיכונון ופלורנטין.

5. מרפאת קסוביץ, רח׳ ועידת קטוביץ 36, פינת יהודה המכבי, טל. 444404 — לחברים מסניפי: קטוביץ, רבינוביץ רמת־אביב, שיזן מגמ וחלק מבארי — לפי רצון החברים. היכולים לפנות לקסוביץ או הל נורדוי - לפי בחירתם.

6. מרפאת הל נורדוי, רח׳ דב הוז 1 פינת מבדלי 21, טלפון 243233 — לחברים מסניפי תל־נורדוי, אלתרזי, אחדותט, גלריק, מכבל, רפטפרים וחלק מבארי - לפי רצון החברים, היכולים לפנות לתל נורדוי או קטוביץ לפי בחירתם.

7. מרפאת קרית שלום, רחוב ראשסביר 12, טלפון 622715 לחברים מסניפי קריית־שלום והסביבה.

הערה:

א. אחרי השעה 12.00 בלילה ועד שעה 7 בבוקר מתקיימת תורנות לילה במד״א רח׳ בזאיה 13 טלפון 101.

ב. החברים מסניפי: מגדל־ברג כר, אור אורייפנס, שבזי יונה הנביא וכתסי־פירזי — הקוקים לרופא בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר, יפנו למגן דוד אדום, רח׳ מזאיה 13, טלפון 101.

ב. תורנויות ערב שבת בימי שישי בשעה 2 אחה״צ עד 6 בערב מתקיימת תורנות במגן דוד אדום רחוב מגאיה 13, טלפון 101.

1. בית מרקחת במרפאת מגדלברג — רח׳ אלנבי 75, טלפון 614467 בין השעות 2.30 — 5.00 אחה״צ

2. בית מרקחת ברוח ומטהף 42, טלפון 289231 בין השעות 2.30 — 5.00 אחה״צ.

3. מעבדה בזמנהוף בין 4—5 אחה״צ.

ג. תורנויות שבת וחג

1. מתקיימת בין השעות 9.00 — 11.00 לפנה״צ ב־מרפאות: גלבוע התקוה, אי שדרות ושיינבגון 28, הדר יוסף, יד אליהו, יונה הנביא, כפר שלם, בגלדברג — רחוב אלנבי 75 טלפון 614467, נוה שאנן, קרית שלום, רמת החייל, קטוביץ, רמת אביב, תל נורדוי.

בשעה 1.00 בצהריים עד 8.00 בערב מתקיימת תורנות במגן דוד אדום רחוב מגאיה 13, טלפון 101.

2. רופאים מקצועיים — לכל סניפי המחוז. במרפאת מגדלברג, רחוב אלנבי 75, טלפון 614467. א. רופאי א, א, ג, ודיפא עיניים בין השעות 9.30 — 11.30 לפנה״צ. ב. כירורג בין השעות 9.00 — 12.00 לפנה״צ.

3. תורנות מעבדה לכל סניפי המחוז בזמנהוף רח׳ זמנהוף 34, טלפון 284242 בשעות 9—11 לפנה״צ, 4—5 אחה״צ.

בית מרקחת בחהוד במרפאת מגדלברג רחוב אלנבי 75, בין השעות 9.30 — 12.00 לפנה״צ. 4.00 — 5.00 אחה״צ.

הערה:

ב. בית המרקחת במגדלברג, רח׳ אלנבי 75 פתוח בימי א׳ ה׳ ה׳ משעה 8 בבוקר עד 7 בערב ללא הפסקה.

קופת־חולים · מחוז חיפה

תורנויות לילה בקופת־חולים מחוז חיפה

א. שעות התורנות

1. בלילות, לרבות לילות שבת ולילות חג מ־8 בערב עד 12 בחצות.

2. מ־12 בחצות עד 7 בבוקר במגן דוד אדום, טלפון 101 ובמפרץ חיפה, טלפון 713232, ראה סעיף 8.

3. בימי שישי ובערבי חג מ־4 עד 5 אחה״צ.

4. בשבתות ובחגים מ־9 עד 11 לפנה״צ ומ־4—5 אחה״צ.

ב. תחנות התורנות

1. מרפאת פרישמן, רחוב פרישמן 4, טלפון 62195 לחברים מהסניפים: פרישמן, אחוזה הכרמל, שדרות ארים, יפה נוף, ד״ר גליקה, ברזילי, באר יה, הליעבלה, חליסה, ושבוד בלפורת.

2. מרפאת קרית אליעזר, רחוב בה״ע, טלפון 535226 לחברים מהסניפים: קרית אליעזר, קרית אליהו, בת גלים, צין הים, כהנה הוה, וקרית שפרינצק.

3. מרפאת רב במרכז הכרמל, רח׳ אהזו, טלפון 86868 לחברים מהסניפים: בונן — אחוזה, רס — מרכז הכרמל, הכרמל הצרפתי והכבמה.

4. מרפאת נוה שאנן גלבוע, כיכר פרנקפורטר א 3 טלפון 121232, לחברים מהסניפים: נוה שאנן, יזרעאל, גלבוע, ורמות רמז.

5. מרפאת קרית חיים בזרחית, טלפון 721331 לחברים מהסניפים: קרית חיים מזרחית, שיכון פרוגה, קרית ביאליק, קרית מוצקין, קרית שמואל וצור שלום.

6. מרפאת קרית ים א׳, שדרות ורבורג, טלפון 721553, לחברים מהסניפים: קרית ים א׳, קרית ים ב׳, קרית ים רסקו וקרית חיים מערבית.

7. מרפאת עודאל — קרית אתא, טלפון 722384, לחברים מהסניפים: עודאל בן עבי, מינסקה, קרית נחום, קרית בנימין ושיכון התימנים.

8. תורנויות לילה מ־12 בחצות עד 7 בבוקר:

א. בתחנת מגן דוד אדום, של עירית חיפה, פרט למפרץ, החברים הגרים בשטח עיריית המשתייכים למרפאות המפרצית בסעיפים 1, 2, 3, 4.

ב. במפרץ חיפה „מכס" ביאליקי, טל׳ 713232, לחברים הגרים במפרץ חיפה המשתייכים למרפאות הנזכרות בסעיפים 5, 6.

ג. בכל יתר המרפאות בימחוז חיפה קיימים מגן דוד אדום תורנות קבועים בהתאם למידגמות בלוחות המודיעין במרפאות ובארגוני התורנות.

ד. תורנות בעבודה: במעבדה המהוזית עדוהות אריס 54, טלפון 532107, לחברים מכל סניפי המחוז.

ה. תורנות למקצועיים: רופאים משבתות ובחגים, כירורגים לפנה״צ.

שעות תורנות: בימי שישי ובערבי חג מ־4 עד 5.30 אחה״צ. בימי שבת וחג מ־9 עד 11.30 במחלקה הכירורגית רח׳ אבן סינא 8.

הלוח החדש ירושלים

שונות

● „פרחי בית וגן", פרחים, צמחים ובתנות כלוה, רח׳ בית וגן 30, טלפון 534000.

● לבדו נהיגה בבי״ס לנהיגה „קרשה" לימוד נהיגה בכל סוגי המכוניות, טל׳ 234996, הכיסמה ליד קולנוע עדן סניף קרית יובל רח׳ ארוגואי 3 ירושלים.

שרותים

● הבר דעד הבית! הכן לקראת החורף את ביתקן ההסקה שלך, ביפול סופי ואחזקה מיגעת של 225850 ירושלים.

● 17—20 אחוז ריבית הקבל בערבויות בנקאיות ובטחונות צבור פיקדונים. לפנות „אוצר להשקעות" טל. 286355־02 בשעות 10—12 לפנה״צ — 7 אחה״צ ירושלים.

● הדיס בירושלים כרוהי סברו ביום ובלילה. פרטים ללא התחייבות. רח׳ שמואל הנגיד 15 ירושלים. בדבר פרטים נוספים לגבי אופן הסירות יישלח פרוספקט לכל דורש לפי בתובה.

מכוניות

● חפורית 1300 שנת ייצור 1968 מסם להצי שנה טל. 522326.

● פורד 23 אם 1970 אוטומטית יד ראשונה, רדיו במצב טוב טל. 33394.

דירות למכירה

● דירה מרוהטת יפה טלפון, בת 2½ חדרים בקרית בשה, בליג 8, לפנות במספת אביר, טלפון 524041 ירושלים.

● למכירה עליתה חדרים + פינת אוכל הסקה גז אנבגה כרמים 91 מ״ר מרווחות סביבה שקטה בשכונתא בקרית גנהם טלפון 69734.

חיות בית

● למכירה, גורים כסר אירייס תבודות בצויינות, טלפון: 62810־02.

כלי נגינה

● לבית מסחר לפסנתרים בירושלים דרוש עובד או מתלמד לכיוון ותיקון פסנתרים. הצעות רק בכתב״ד עם ציון ג׳יל, השכלה כללית ומקצועית לת. ד. 7281.

שידוכים

● כסריבוניאל משרד לשידוכים אירופאי, הקוים מיועד לכל התרבים והגילים ביניהם רבים אקדמאים היהים טלפון 263361 ירושלים קבלת פרטים בין השעות 10—13 16—19.

● בסריבוניאל גרוש 44 מהנדס אירופאי נאה מסודר היטב מעוניין בהתאימה עד גיל 38 טלפון: 263361 ירושלים.

● כסריבוניאל רופאה גרושה + ילד נאה מסודרה וצעירה מעוניינת בבתאים לבסרת נישואין טלפון 263361 ירושלים.

● כסריבוניאל כלכלן 30 אירופאי יליד הארץ נאה מעוניין בתאימה דתית מודרנית טלפון 263361 ירושלים.

● כסריבוניאל אלמן אורטודוקסי אירופאי בכבן 60 בראה נאה מיליונר מעוניין בדתית עד גיל 50 טלפון 263361 ירושלים.

● כסריבוניאל רוקה 23 עולה מדרום אמריקה נאה ובעליה בעלת זכויות וגם נדונה מעוניינת בתאים טלפון 263361 ירושלים.

חדרים מרוהטים

● חדר כרוהט בבית הכרם בקום שקט טלפון 526120.

● בשכ״ה 3 חדרים במרכז ציר קולנוע ציון, למכור או לדיור של בכספה בלבד, טל. 231759.

● 3 חדרים ברחביה יפים כרויהש לטטודנטים 31358 במשך כל היום.

● לקייטנים, לתיירים, חדר יפה במרכז, לטלפן 225402 היום.

● בקרית בית, בקרבת האוניברסיטה, חדר מרוהט גדול וכבר מסת, בוק, הסקה, טלפון, רחוב ובית שקט, טלפון — 536380 מ־15.00.

קבלנים

● האחים ישראל בע״מ מציעים דירות מכוכלות למכירה 4½ חדרים בקריה משה, בגבעת שאול 3 ו־4 חדרים, בסן סיבון רח׳ הארזקנה, המשרד רח׳ בן יהודה 2 בנין סנסור טל. 233588 — 221694 ירושלים.

● קרותי בור!!! גבירתי נכנסת לדירה חדשה? תני לשרותי מור לדאוג לנקיון דירתך, אני בבצע עבורך נקיון יסודי של ביתך — חלונות, שמשות, אמבטיות, קערות, חרסינה וכו׳, ליטוש והברקת מרצפות בפוליש פוליאסטר, עבודה באחריות באמצעות מכונות חדישות, יעוץ חינם, טלפון 223731 — 232008 ירושלים.

● קבלן צאורום חיים בונה דירות פאר בנות 5—4—3 חדרים קטמון רח׳ בילו מס׳ 11 פינת יודיף הסירה טלפון 34223 בשעות — 16.30—18.00.

● הקבלן צאורום חיים מציע מגרש למכירה בסן סימון בקטמון גוש 133 חלקה 19 בדבר פרטים נוספים לפנות טלפון 34223 בין השעות 16.30—18.00.

● האחים „זיוה" מעוניינים לקנות מגרשים בבית הכרם, בבית וגן, ובתלפיות אפשרי תמורת דירות בכל חלקי העיר. לפנות לטלפון 225779—222758 ירושלים רח׳ דורות ראשונים מס׳ 3.

● דירות ליקסוס למכירה ברחוב החלוץ 63 של 4 ו־5 חדרים, טלפון 225779 לפנות לאחים „זיוה" דורות ראשונים 3 ירושלים.

● למכירה דירות של 6—5—4 חדרים ברחוב הרב עוזיאל בבנין סרסוס, לפנות לאחים „זיוה" דורות ראשונים 3 טלפון 225779 ירושלים.

● בצפון תלפיות ברחוב מרדכי כספי דירות של 7—6—5—4—3 חדרים וגם פנטהאוס, לפנות לאחים „זיוה" דורות ראשונים 3 טלפון 225779 ירושלים.

אנצקלופדיה לאישים בתנ"ך

שני ספרים בכרך אחד מאת דב קמחי

(מחירה בחנות 20 ל״י)

תנתן כשי לבל רוכש

לפי פרופ. מ.ד. קאסוטו

בארבעה כרכים

מפורש על ידי פרופ. א.ש. הרטום

ב־**129** ל״י

במקום ~~210~~ ל״י

הוצאת „יבנה"

גם בתשלומים

הרכישה והסדר התשלומים בכל סניפי „דבר" ברחבי הארץ ובמרכז — תל־אביב, רח׳ שינקין 45, טל. 246251

בין הרוכשים תוגרל טיסה לאירופה, בגמר מבצע הרכישה המיוחד.

לכבוד ספרית „דבר" ת.ד. 199, תל־אביב.

הנני מבקש לשלוח לי את כל התנ״ך ב־4 כרכים לפי שיטת פרופ׳ קאסוטו, בהוצאת „דבר" בהוצאת „יבנה" לפי המסומן ליכה (סמן את המשבצת המתאימה).

☐ הנני מצרף בזה המחאת הואר/צ׳ק מס׳ ______

על סך 129 ל״י.

☐ הנני מצרף בזה המחאת דואר/צ׳ק מס׳ ______ על סך 29 ל״י, ואת היתרה בסך 100 ל״י אני מתחייב לשלם ב־4 תשלומים שווים רצופים של 25 ל״י כל חודש.

☐ ברצוני לקבל כשי את:

שם ______

מס׳ ת.ז. ______

כתובת ______

התימה ______

להשיג בסניפי דבר ובחנויות הספרים

הלוח החדש חיפה

חדרים מרוהטים

● תגל מרוהט בדירה להשכיר ברח׳ חברון 3 (בסביבת הרחובות מסדה—בר־יהודה), חיפה, טלפון 530806.

כלי נגינה

● דרושים פסנתרים לאקורדיונים עד 80 בסים — בתשלום בכל מצב, טל. 535825.

● שוק הקליטים במבחר עצום, הגל מ־11 לירות, אביאהו הנביאים 6.

חקלאות

● קיבוץ יגור מחפש לבכור טרקטור קטן עם הנעה לכל גלגל להתקשר: מזכירות קיבוץ יגור טל. 04־952291.

הצעות עבודה

● למוסד „הבית לילד" — כפר יחזקאל דרושים לשנת הלימודים התשל״ד — 1) בדריכים/ות, 2) כמטפלות, 3) אם בית, רצויים מאד זוגות צעירים לבעלי נסיון בעבודה, בפרטים נא לפנות למוסד „הבית לילד" כפר יחזקאל ד. נ. הגלבוע, טל. 065־77635.

● קבוצת אישה מחפשת מורה לכתה א׳ לשנת הלימודים תשל״ד המעוניינות בתבקשות להתקשר עם הח׳ ברכה שני קבוצת אושה טל. 721014 חיפה.

● לבית הספר הריאלי העברי בחיפה דרוש מזכיר מינהלי בוגר אוניברסיטה רצוי במינהל ו/או חינוך, רצוי בעל נסיון בעבודות מינהל, המשרה יכולה גם לכלול הוראה חלקית בכלכלה ובסוציולוגיה, המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב להנהלת בי״ס ת. ד. 4920 חיפה (מיקוד 31040).

דירות להשכרה

● דירת 3 חדרים מרוהטת פרידילר גן 665839.

● חיפה, גאולה דירה מרוהטת בת 2 חדרים חזיתית + טלפון, מכויה, לפנות טל׳ 641956 יום ראשון ושני 5—3, או בכל עת 715422.

אספות והרצאות

עירית חיפה „משנר" מיזוקן המשפחה קרית־חיים

● במוצ״ש ב־6.30 ערב עם תם ביול ראש עירית הצבור בוזמן.

עיריית חיפה, האגף לתרבות, נוער, ספורט — מרכז לתרבות יהודית, שדי הנשיא

● יום שבת, 28.7.73, שעה לפנה״צ, הסופר יצחק אלפסי על ודמים רעיוניים בתנועת היהודית, מנחה חיים ינקולביץ, מרכז לתרבות ע״ש ספיר 54

● יום שבת, 28.7.73, שעה לפנה״צ, חיים פינקלשטיין על ציונות 1973 מרכז לתרבות והברה אבא הושי, יזרעאליה

● יום שישי, 27.7.73, שעה מועדון ליל שבת מארה את כספי, רוחי בנון ותזמורת דים.

● יום שבת, 28.7.73, שעה מנחת שבת לבשפחה, בתו פרמין גרנדה — זמר פל אמנון צרום — גיטרה, של אף, אוזן, גרון שירה בציב

קרית חיים המזרחית, בית עגבי ליבשיץ

● יום ראשון, 29.7.73, 7.00 בערב, כאיר האיל על פרפסיכולוגיה — מהי? מדעי.

מרכז שפנברגי ובית הרב דרחי הרמון 10

● יום שבת 28.7.73, שעה בערב, הסופר יצחק אלפסי על צבא ישראל לאור התורה, מנחה הסופר כאיר יין.

המדור להשכלה עם כו

● ביום רביעי, 15 באוגוסט תח אולפן לעברית אינטנסיבי עולים חדשים, הלימודים במרכז לתרבות ע״ש אוח בימים א—ה בשעות הבוקר הלימודים תשל״ד, הפתח ראשון, ה׳ אלול, 2 בס׳ 1973, פרטים והרשמה במרכז תרבות ע״ש אדרסתיק, ר׳ טל. 663044.

מועצת פועלי חיפה

בהסתדרות קרית־טבעון

השתלמות ערב למבוגרים:

● למו״ן מקצוע: מתואם להסדר עם בית הפקיד בחיפה נקיים קורסים והשתלמויות במקצועות הבאים: קורס להנהלת החשבונות — משך הקורס 110 שעות פעמיים בשבוע 4 שעות בערב, קורס קריאה מהירה — 10 פגישות בנות שעתיים כל אחת, מחיר הקורס 175.— ל״י. פקידות כללית — משך הקורס 7 חודשים, פעמיים בשבוע, כתבנות — משך הקורס 40 שעות, כל שיעור שעתיים בשעות הערב, בגמר הקורסים יעמדו התלמידים בבחינות ויקבלו תעודות הסמכה ע״י משרד העבודה, המעוניינים יפנו למזכירות ההסתדרות.

● קייטנה — גם השנה נקיים בחודש אוגוסט קייטנה במסגרת הנוער העובד בקן טבעון, משך הקייטנה 21 יום והיא מיועדת לילדות וילדים מכיתות ד׳, המחיר לילד —.20 ל״י, ההרשמה בבית ההסתדרות, במסגרת הקייטנה תתקיים בין היתר בשהטם המצטיינים יעשו התורה הגנר הארציה.

● בארגון אמהות עובדות נבשכת ההרשמה לקורסים: קורס תפירה ע״ש הבודדה, קורס לבלבלת קורס לאפיה, למלאכת־יד, וסריגה, נותר מספר מקום הילדים שברחוב הכרמל, בבית ההסתדרות.

● ועדת הבחירות לצירים ולמועצת משכנה לפועלי טבעון מודיעה לחברי ההסתדרות כי פנקס הבוחרים הראשי לעיון החברים מתאריך בבית ההסתדרות.

● במפעל הפועל: אירוח קבוצת בודדים מ בין התאריכים 7—24.7.73 באירה בקרית את קבוצת בים מגרמניה, פרטים ב

● כדורגל — „הפועל" טבעון לליגה ב׳, לאחר בליגה ג׳ במשך כ־14 ש

בהסתדרות קריתיים

קייטנה מ־5.8.73 עד 24.8.73

● תתקיים בקן הנוער העובד והלומד קייטנה לכתות ד׳ עד ז׳. 21 ימי פעילות גופש ומחנאות, הפעילות החינוכית, תהיה על הנושא תע״ח, בתכנית: חוגי יצירה, רחצה בבריכה ובים, ספורט, טיולים, מחנאות והרצאות, יום כיף, בלונה־פרק ועוד.

ההרשמה בבית ההסתדרות, רח׳ הגריסה סולד 15, אצל מדריכי הקן בימים א׳, ה׳ בין השעות 17.00—20.00 ובימי הפעילות בסניף. הקייטנה תגלה לחניכי הקן 15.— ל״י וחניכים חדשים 30.— ל״י.

קבוצת קהל מבוגרים מתכנסת במשנה

● בימי ראשון בשעות 18.30— 17.00 — עובדי מתכת, חשמל ואלקטרוניקה.

● בימי שני בשעות 18.00—17.00 — פועלי בנין.

● בימי שלישי בשעות 18.00— 17.00 — פועלים חקלאיים.

כ״ב מתקיימת קבלת קהל מדירת בכל המדורים של מועצת כשנה במשך השבוע.

חגים בבית ההסתדרות

● ביום ראשון 29.7.73 18.00 — חוג לחובבי בשי

● ביום ראשון 29.7.73 17.00 — הנהלת חשבונות

● ביום ראשון 29.7.73 17.00 — קריאת שירטוט

● ביום שלישי 31.7.73 19.00 — אנגלית

● ביום רביעי 1.8.73 17.00 — הנהלת חשבונות

● ביום רביעי 1.8.73 17.00 — קריאת שירטוט

סניף „הפועל" קרית

● כדורגל ליגה ב׳ 28.7.73 „הפועל" קריתיים פועלי טירת־הכרמל, „הפועל" קריתים — „הפועל" טירת

● ביום רביעי 1.8.73 קריתיים, „הפועל" קרית־ים סניף ארגון אמהות עו

● ביום שישי 27.7.73 09.00 בבוקר יתקיים בט ילדים של א. א. צ. שנת העבודה.

כל פעולות החברה בשי הנוצצה המקובית.

מספר הטלפון החדש של

דבר

286141

התפטר ש. אוחנה, ראש מטה מטעם המערך בקריית־שמונה

מאת סופר „דבר" בגליל

ראש מטה הבחירות מטעם המערך בקריית־שמונה, שמואל אוחנה הודיע על התפטרותו מיהודה מועמ־ רכת הבחירות למועצת ה־ פועלים והמועצה המקומית במחאה על שאברהם אלו־ ני, חבר המטה וחושב ראש המועצה המקומית מטעם מפלגת העבודה, עיסק, ר' דבריו, בעשים המתגלים לאינטרסים של המערך ו־ פוגעים במשמעת המפלג־ תית.

בכנסיה שהתקיים בקרית שמו־ נה, הבהיר אוחנה כי נענה ל־ הצעת מזכ"ל מפלגת העבודה א. ידלין לוותר על מעמדו ל־ ראשות המועצה המקומית לטוב־ תם של דוד מורה ואברהם א־ לוני, בתנאי שהם יכהנו בתפ־ קיד זה ברוטציה, שנתיים כל אחד. „הסכמתי לוותר על כוע־ מדתי לראשות המועצה המקו־ מית, כדי להשלים שלום־בית ב־ קרית־שמונה — סיפר אוחנה.

הסכם זה נעשה על דעת כל הצדדים, כולל נציגי כפ"ם במע־ רך, ואברהם אלוני. אך לתמהו־ ני נוקט באהרונה אלוני צעדים בלתי נסבלים, כגון: עריכת הוג־ בית ללא אישור כמה הבחירות של המערך וניהול כשא ומתן עם גח"ל ומפ"ם. לכן נאלצתי להת־ פטר מראשות כמה הבחירות".

מזכיר העבודה בקריה שמונה מ. כהן הודיע כי אוחנה נתב־ קש לחזור בו מהתפטרותו, וכי שיהיותו אחד החרכים, כי אלוני יעשה כן אם תוך שבוע יוסרו המכשולים לניהול הקרן של מע־ רכת הבחירות.

בתגובה על כך כסר לי א. א־ לוני, כי הוא אינו מקיים חוג־ בית מטעם המערך ומפלגת העב־ בודה. נכון שהוא נפגש לשיחה עם כמה משפחות משכונת כ־ סוייטה, אך נושא השיחה לא היה בחירות ולא מערך, אלא סי־ פור הגינון בשכונה. עם זאת כען אלוני, שראשי מטה הבחי־ רות בחריקים אותו. „אם יוטל עלי הפקיד מטעם המטה, אקבל אותו, ואם אתבקש לקיים חוג־ בית מטעם המערך, אעשה זאת. לצער, לא נקראתי עד כה ל־ פעילות במערכת הבחירות".

סיכוי לכגן לזכות במשחק ה־3 בברזיל

מאת אליהו שהם, סופר „דבר"

במיבוב השלישי של התח־ רות הבינאזורית במפרד פוליס התמודד שמעון כגן עם רבהאמן היוגוסלאוי מודילב איבקוב. לאחר 5 שעות משחק ב־41 מסעים נדחה הקרב כשלכגן יתרון קל, העלול להביא לציונו את הנקודה (או לפחות את מחצית הנקודה) הראשונה.

בן־ארצו של איבקוב, ליובומיר ליובוייביץ' ניצח את ביאסאס, ופאנו גבר על אלוף העולם לנו־ ער ורנר הוג. הקרבות פורטיש — גלר, ברונשטיין — פולוגייבסקי וסאבון — קרס נסתיימו בתיקו. אחרי הסיבוב השלישי מוביל ליו־ בוייביץ' עם 2 (1) נקודות, כש־ אחריו פאנו 2, גלר ופורטיש 1.5 כ"א. כגן נמצא עדיין במקום ה־ אחרון עם אפס נקודות ונשחק בלתי גמור.

באליפות העולם לנוער נהל האנגלי אנתוני סטין בנחון כפ־ היע על הרוסי אלכסנדר בליאב־ סקי, הנחשב למועמד כס. 1 לז־ כיה בתואר. אחרי הסיבוב השי־ ני את סטין ובריאנוביץ' (יוגו־ סלאוויה) בראש עם 2 נק' כ"א, כשאחריהם ביילס (אנגליה) ו־ כריסטיאנסן (ארה"ב) עם 1.5 נק', וגי שיינהלד. המשחק בגבר ג', סיים בתיקו עם הדגי קנובל.

באליפות הנוער הארצית, שמר דוד ברנשטיין על מקומו ב־ ראש הטבלה עם 11.5 נקודות אחרי הסיבוב ה־13. אחריו אבני 10, בלומנפלד 9, גרינפלד 8.5 (1), לאה נחלמן 8 (1), שרגאל וקוצאי 8, שליסלברג 7.5 נקודות.

הבטיח נשואים לנשים קשישות והוציא מהן כספים

„חתן" קשיש שלא הופיע להתח־ נה, נתגלה כנוכל גבוי המוציא אלפי ל"י מנשים קשישות תמימות. הלשוד נעצר לאחר שזוהה ברחוב צלידי אחת הנשים המרומות.

החשוד צבי־הרמן היבמן, בן 55, תגר בצלילת גג ברחוב העליה בתל־אביב הובא אתמול לבית־המש־ פט השלום בתל־אביב. הוא הכחיש את החשדות שהועלו נגדו. אך השופט עכשיו זמיר ציווה לעצרו ל־6 ימים להעבירו לדין הוד הקופה זו.

נציג המשטרה רס"ר אהרון גזית, טען, כי באחד המקרים המיוחד התחתה, שהוא נשוי אך חי בנפרד מאשתו, עם אשה בת 66, חיי עמה כשנה. הוא הבטיח לה נישואין בהציגו עצמו כגרוש.

לדברי התוקר, הוציא החשוד מן האשה, 12,000 ל"י בהסבירו שה־ כסף ביועד לרכישת דירה, רהיטים ומכונית. לאחר שקיבל את הכסף נעלם.

התוקר תוסיף עוד, כי החשוד הכיר אשה אחרת בת גילו, הבטיח לה נשואין וגם ממנה קיבל 3000 ל"י לסידורים עבור עריכת החתונה. הוא סיפר לה כי נרכש לנישואין ברבנות וקבע מועד לה־ תונתם. הכלה וקרואי משפחתה הגיעו לטקס — אך החתן לא הופיע. הכלה המרומה פגשה בחו־ שוד ברחוב, הודיעה למשטרה ובעקבות זאת הוא נעצר.

לדברי החוקר, יש נשים נוספות שרומו, אך ייתכן שהן מתביישות לפנות למשטרה. (ע)

מת ראש רבני תימן בישראל — שלום יצחק הלוי

הרב שלום יצחק הלוי ראש רבני תימן, חבר בית הדין הרבני בתל־ אביב וחבר מועצת הרבנות הרא־ שית לישראל מת אתמול בירוש־ לים בשיבה טובה. בן 83 היה במותו.

הרב הלוי — בנו של הרב הגאון ר' יחיא יצחק הלוי זצ"ל, כי שהיה הרב הראשי והמנהיג של היהודים בתימן — עלה ארצה לפני 50 שנה. שימש חבר בית דין בישיבת הרבני בתל־אביב במשך כ־40 שנה והיה חבר מועצת הרב־ נות הראשית במשך 18 שנה.

כן ערך הרב הלוי והוציא לאור יצירות חשובות בשל יהודי תימן ובניהם: ספר שאלות ותשובות למהרי"ץ. הוא חיבר ספר „דברי חלומי" — פירוש על חלק מדברי המהרי"ץ, וכתב חיבור על מבטאם ומסורת הניקוד של יהודי תימן. הוא ערך והוציא לאור משניות מנוקדות על פי מסורת הניקוד התימני, וחיבר ספר „דברי חכ־ מים" — שאלות ותשובות בהלכה.

המנוח היה מייסד וראש ישיבת „אהל הגדה" ו„אהל שלום" בתל־ אביב והרביץ תורה בישיבת „סוכת שלום" בירושלים. הוא היה נשיא „כולל אברכים תורה ושלום" ב־ בני ברק, לחברת דבנים הדיינים, והיה פעיל בתחום הסעד ותמיכה בתלמידי חכמים ועזרה לזולת.

המנוח השאיר אחריו משפחה ענפה — אשה, בנים ובנות, נכדים ונינים. יוצאי הוא ללויה את המנוח מבי־ תו ברחוב לבית־העלמין בהר המנוחות. בין הבלויים ביראו הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן, הרבנים הראשיים יצחק ניסים ר' איסר יהודה אונטרמן, יו"ר הכנ־ סת ישראל ישעיהו, חברי מוע־ צת הרבנות הראשית לישראל, שופטי חבר בתי־הדין הרבניים, ראשי ישיבות, נציגי מוסדות ו־ תלמידי ישיבות מכל הארץ.

לפי בואה הבנה לא ניספד הספדים. (ע)

יהודי בית שאן הספדיב את הרב זצ"ל בקינות בבית הכנסת (בהתנה) יחד עם יהודי בוטבי עובדים באוזר — הקי־ בוצו אבשד את מציו של א. שלה בנה"ל מיורר והחינוך סטריל בקינות בבפון בלוויה א. בפטון, בנתל אנף הכוער בצפון.

מת עו"ד י. תומרקין, מאסירי ציון ברומניה

עו"ד ישעיהו תומרקין, מאסי־ רי ציון ברומניה, נפטר ארצה לפני 17 שנה, בית אתמול בערב בבית החלים „אוילוב" בתל־ אביב בגיל 80.

המנוח, יליד רוסיה הנהיג בית המדרש למורים ברומניה, הקים וניהל אחרי מלחמת העולם הר־ אשונה, בתי ספר תיכונים ב־ מרקולשטי ובבלצי בבסרביה. אח־ רי מלחמת העולם השניה פיתח ברומן בספסר של הגרורות ישר־ אל ברומניה, בגלל פעילותו זו נידון בידי „הקו הסטליניסטי" ב־ רומניה לארבע וחצי שנות מא־ סר. עם שחרורו, עלה ארצה ו־ שימש יועץ משפטי במשרד ה־ סעד, באחרונה טיפל בענייני ה־ חוקים של הצלאת יהודי ברית"מ, במחלקת העליה בסוכנות היהו־ דית בתל־אביב.

הלוויתו תצא היום בשעה 11 מבית ההלוויות ברחוב דפנה ל־ בית־העלמין בחולון. (ע)

„קול־העם" בעל פה

(עם צאת ספרו של יפרח חביב „הזקן שהדליק מדורות")

יצחק שדה — היום!

מירה מאיר, מאיר פעיל אליב (מ"ל), פנחס גינוסר, יפרח חביב

המנחה: גיבה לניר

ביום ג' 31.7.73 בשעה 8.30

בית בגירברית, רח' קפלן 10, ת"א.

הלוח החדש דרושים דבר

לקופת חולים של ההסתדרות

דרוש

רוקח

מנהל בית המרקחת

בבית החולים יוספטל, אילת

דרישות התפקיד: רשיון רוקח מדופלם, נסיון מעשי בעבודת בית־מרקחת, כושר לקיים מגע עם יהודים, מוסדות וקהל, ידיעת השפה העברית.

דרגה מוצעת: הדרגה ותנאים אחרים מיוחדים כולל דיור יקבעו בהסכם עם המועמד. הערה: על כל מועמד להמציא 2 תמונות מן התקופה האחרונה.

המעונינים להגיש מועמדותם למשרה הנ"ל — יפנו בכתב לא יאוחר מיום 12.8.73 למחלקת המנגנון במרכז קופת חולים ת"א, ארלוזורוב 101, עם פרוט תולדות חיים, נסיון, השכלה וציון הכתובת הפרטית.

דרושה גננת

רצויה רוקה

בקיבוץ גבעת ברנר (מיקוד 60948)

מגורים במקום.

נא לפנות טלפונית למרכזת בתי הילדים (טל. 03־952113) שלוחה 59.

למוסד ממלכתי באזור תל־אביב

דרוש

אחראי אחזקת רכב

הכישורים הדרושים לתפקיד:

1) הסמכה ונסיון במכונאות ובהזנת רכב. (יועדפו נגדים בכירים משוחררי צבא קבע אשר שימשו כבוחני רכב במכונאות או מחסני חימוש).
2) בעל רשיון נהיגה במלאית.

התפקיד כרוך בעבודה מעבר לשעות המקובלות.

למועמד המתאים תנאים טובים

לפנות בצרוף קורות חיים לת. ד. 33190, תל־אביב.

למושב עין־יהב

דרוש גנן

המעוניינים מתבקשים לפ־ נות בכתב לעין יהב, ד. נ. ערבה.

משק קיבוצי בסביבות ת"א

מחפש

מדריך־מורה

להברת הנוער שלו.

נא להתקשר בשעות הבוקר טל. 982242.

הודעות לציבור

מכרז מס' 86/73 משרד החקלאות השירות ...

[illegible]

למפעל תעשייתי גדול ע"י חיפה

דרושה

מזכירה כתבנית

עם נסיון קודם של 3 שנים לפחות.

שליטה בהקלדה בעברית. רצוי גם באנגלית.

ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

בהצעות נא לפנות בכתב לסניף „דבר", חיפה רחוב הנביאים 27, עבור מס' „120".

למוסד ממלכתי בירושלים

דרושה

כתבנית מעולה

באנגלית ובעברית

שכר גבוה במיוחד לכתבנית מעולה באמת.

לפנות טלפונית 02־288872.

לקראת כנס ארצי של יוצאי

גורדוניה - מכבי הצעיר ובוסליה מרומניה

שיתקיים בסוף חודש ספטמבר 1973, מתבקשים החברים לשלוח את כתובתם המדוייקת (ולפרסם גם לחברים אחרים).

לקבלת הזה ופרטים בלא"ב, לפי הכתובת: משה זלצמן — בית האיחוד ת. ד. 40017 ת"א.

נציבות שירות המדינה

מודיעה על מכרזים פומביים חוזרים במשרד התחבורה ירושלים למשרות הבאות:

מכרז חוזר מס. 1381

עוזר ראשי לשרותי תחבורה צבורית

ביחידת המפקח על התעבורה בדרגה טו—טז של הדירוג האחיד

תאור התפקיד: פיקוח על שרותי התחבורה הציבורית בהתאם לתקנות, תכנית התדירות.

הדרישות: השכלה אקדמית ונסיון של 6 שנים בעבודה ארגונית ואדמיניסטרטיבית.

מכרז חוזר מס. 239

בוחן ראשי

במחלקת הכספים והחשבונות בדרגה יד של הדירוג האחיד

תאור התפקיד: בחינה חשבונית מרוכזת של קבלות, כספים ונתוני שיתופים; בקורת על ניהול החשבונות, קופות הבריכת והיתרות לבחינה; אחריות לבדיקת פרטי ההודים לפני התחייבויות בבחינה כספית.

הדרישות: השכלה תיכונית ונסיון של 5 שנים בבקורת חשבונית; דרג ב במנהלת חשבונות בפנים בשרד הממשלה.

● בקשות על טפסי 1061 שאפשר להשיגם בלשכות נציבות שירות המדינה לפניה החוזר — יש להגיש ללשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, בירושלים, בבית רופין, בתל־אביב, הקריה רח' ה' בס. 5, בחיפה בבית הממשלה ובבאר־שבע, בבנין משרד הפנים.

היום האחרון להגשת בקשות הוא: ד' באב תשל"ג (2.8.1973).

כפר־גלים

בית ספר תיכון שש שנתי לחינוך חקלאי עיוני ומקצועי

לשנת הלימודים תשל"ד

דרושים

1) פקידה־מזכירה להנהלת הכפר.
2) עובד מדריך בענף המלחין וגידולי תעשיה

מועמדים בעלי הכשרה ונסיון מתאימים יפנו בכתב לפי הכתובת:

כפר־גלים דאר כפר־גלים

בצירוף פרטים על ההכשרה והנסיון.

הנהלת כפר־גלים

מדינת ישראל שירות התעסוקה

המשרד הראשי

מכרז חיצוני מס' 19/73

תאור המשרה:

פסיכולוג ראשי

מקום העבודה: המשרד הראשי, ירושלים.

הדרגה המוצעת: 3—ב כח"ר.

דרישות המשרה: תואר מ"א בפסיכולוגיה עם נסיון מעשי של 3—4 שנים בנושאי פסיכולוגיה תעסוקתית. הכרת מערכות החינוך במדינה וידיעה בעיקר בעבודת ייעוץ המקצועי. כושר הבעה בכתב ובעל פה וכושר לקיים יחסי עבודה תקינים עם ציבור מוסדר וגורמים מקצועיים אחרים.

על המועמד לגור במקום.

מכרז חיצוני מס' 21/73

תאור המשרה:

פקיד השמה

מקום העבודה: לשכת עבודה עפולה.

הדרגה המוצעת: י"ב (יוד בית) — י"ד (יוד דלת) של הדירוג האחיד.

דרישות המשרה: השכלה תיכונית או השכלה בקבוצת מקבילה, ידיעת חוק שרות התעסוקה וההמצאות בחוקי עבודה בארץ. נסיון בעבודה ארגונית או סוציאלית. כושר קיום מגע עם מעבידים והורים עבודה. כושר הבעה בכתב ובעל פה. שליטה בשפה העברית.

על המועמד לגור במקום.

הערה: במשרות הנ"ל מועסקים עובדים ארעיים.

● על המעוניינים במשרות הנ"ל, למלא שני טפסי בקשה למשרה פנויה, בדף 1061 (אפשר לקבלם בכל בית דואר). לצרף תעודה על השכלה או העתק מאושר מכונה ולהעבירם למשרד הראשי של שירות התעסוקה, מדור המנגנון, הקריה, בנין מס' 2, ירושלים, עד ליום 7.8.73.

המוסד לביטוח לאומי

נתבונתה משרת רופא בירושלים

הכישורים הדרושים:

* הכשרה רפואית כללית.
* נסיון בטראומטולוגיה או מחלות מקצוע (רפואה תעשייתית), או רפואה משפטית או רפואה ציבורית.
* כשר לקיים מגע נאות עם הציבור.
* כשר הבעה בכתב ובע"פ.
* ידיעה טובה בעברית ובאנגלית.

הערות:

א) השכר יקבע בהתאם לנתונים של המועמד.
א) השכר יקבע בהתאם לנתונים של ההופעה.
ב) קיימת אפשרות להעסקה בעבודה חלקית.
ב) מילוי התפקיד כרוך בנסיעות.

את הבקשות יש להגיש על גבי טופס בקשה למשרה פנויה (טופס 1061) ולצרף רשיון ישראלי לעסוק ברפואה, תולדות חיים ופרטי הנסיון.

את הבקשות יש לשלוח למנהלת כח אדם, המוסד לביטוח לאומי, שדרות ויצמן 13, ירושלים.

המועד האחרון להגשת הבקשות הוא 6.8.73.

משרד האוצר

לרשות ניירות ערך

דרושים

משפטן - היועץ המשפטי של רשות ניירות ערך

יי המשרה: יעוץ משפטי לרשות ניירות ערך בכל הנושאי פעולותיה, ניסוח הצעות לחוקים ולתקנות, בקורת הפקידים ודו"חות, תשקיפים והתאמתם לחוק ניירות ערך ולתקנות.

מקום העבודה: ירושלים.

תנאים הנדרשים: מוסמך למשפטים, עורך־דין, נסיון במקצוע לפחות במשך 10 שנים, ידיעת עברית ואנגלית. תנאי שכר בהתאם.

משפטן - עוזר ליועץ המשפטי של רשות ניירות ערך

יי המשרה: בקורת תשקיפים ודו"חות תקופתיים והתאמתם לחוק ניירות ערך ולתקנות.

מקום העבודה: ירושלים.

תנאים הנדרשים: עורך דין, נסיון במקצוע של שלוש שנים, ידיעת עברית ואנגלית. תנאי שכר בהתאם לכישורים.

רואה חשבון -

יי המשרה: בדיקת דו"חות כספיים וביצוע התשבוצאי את הכללים בתשקיפים וכן בדיקת דו"חות תקופתיים.

מקום העבודה: ירושלים.

בהתאם לחוק ניירות ערך ולנוהלי החשבונאות בארץ. תנאים הנדרשים: נסיון במקצוע, ידיעת עברית ואנגלית. תנאי שכר בהתאם לכישורים.

על המעוניינים להגיש הצעותיהם בצירוף קורות חיים ותעודות השכלה ונסיונם בבקשות לא יאוחר מיום 7.8.73 לכתובת:

רשות ניירות ערך, רחוב קפלן מס' 1 הקריה ירושלים.

לרשות השידור

דרושים גובים־פקחים

לעבודה לפי שעות

במחלקת הגביה בירושלים, תל־אביב וחיפה

רצויה השכלה של 10 שנות לימוד

ידיעת השפה העברית וכשפות נוספות

תנאי השכר והתעסוקה „עבודה בהתאם לשעות העבודה"

יפנות בכתב עד הנוף ציון קורות חיים ויפנו למחלקת הגביה, ת.ד. 3002 ירושלים.

יש לציין ע"ג המעטפה — מועמד לגביה/פקח (לפי שעות).

לכפר יחזקאל

דרושים:

- עובד אחראי לצרכניה
- מנהל חשבונות וחשב משכורות
- מרכז פלחה

המעוניינים יפנו למזכירות כפר יחזקאל טלפון 065־77754

מכתשים באר־שבע

מפעלים כימיים בע"מ

דרושים למחלקת אחזקה

■ מהנדס מכונות

לתפקיד מנהל קבוצות האחזקה של המפעל

כישורים: בוגר הנדסת מכונות או כימיה; בעל נסיון של שלוש שנים לפחות בנהול צוותות אחזקה במפעל תעשייתי; רצוי במפעל כימי; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.

■ חשמלאים

כישורים: ידע מקיף בחשמלאות, התמצאות במערכות פיקוד ובקרה, קריאת תכניות חשמל מורכבות, ידע מקיף במנועי חשמל ולהגנות ל־ מיניהן; יועדפו מועמדים יוצאי ח"א במקצוע חמ"ם (פרק א'); יתקבלו גם חשמלאי רכב ו/או חשמלאי ציוד קרקע; יועדפו בעלי נסיון בתעשיה; תנאי שכר בהתאם לכישורים.

■ מכשירנים

לצורך אחזקת מערכות מיכשור תעשייתי מורכבות

כישורים: ידע כללי במערכות פניאומטיות; ידע כללי במערכות אלקטרוניות; רצויים בוגרי בתי"ס במגמות הנ"ל; יועדפו בעלי נסיון קודם בשטחים אלה; תנאי שכר בהתאם לכישורים.

תנאי תעסוקה מעולים למועמדים המתאימים

סודיות מובטחת

מועמדים יפנו בכתב בציון נסיון קודם ובצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם, ת.ד. 60 באר שבע 84100

ברכות למפעלי נמליט בע"מ חיפה

להנהלת מפעלי נמליט בע"מ
וחברי הקואופרטיב

ברכותי הלבביות
ואיחולים
לחנוכת מפעלכם
האוטומטי החדש

פיבל פרבמן בע"מ
ביח"ר למרצפות בני-ברק, השומר 17

להנהלת
נמליט בע"מ

ברכה
מקרב לב
עם הפעלת
המפעל החדש

מרדכי סולומון
משגרות מכנית בע"מ
תל-אביב, דרך ההגנה 5 טל. 03—31950

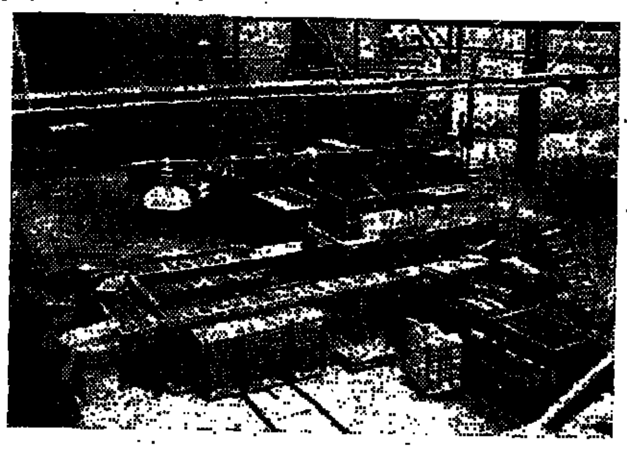

הציוד האוטומטי לייצור מרצפות במעגל סגור — CICLO

היום, יום ו' כ"ז בתמוז 27.7.73 בשעה 12.30, יחנכו מפעלי „נמליט" בע"מ את המפעל החדש לייצור אוטומטי של מרצפות במעגל סגור.

בטקס הפתיחה יקחו חלק, שר המסחר והתעשיה חיים בר-לב, ראש העיר מר י. ציזיק, מזכיר מועצת פועלי חיפה מר אליעזר מלק, מ.מ. מזכיר חברת העובדים מר אהוד סילה, והאורחים מר יעקב טריצקר (ראש הלקחות) ומר ישראל זיו יו"ר מרכז הקואופרציה.

מפעלי „נמליט" נוסדו בשנת 1923 כקבוצה קואופרטיבית, ועיסוקם העיקרי תעשיית מרצפות ומדרגות ממוזאיקה.

ארבעה שלבים יש לציין בהתפתחותו של „נמליט":

1. עד 1960: בשנים אלה היתה התפתחותו של המפעל אטית; הציוד לא היה אוטומטי, ותפוקתו של החבר (ביציקה) לא עלתה על 500 מרצפות ליום.

2. 1960—1969: התחלה תקופת האוטומציה החלקית; הציוד החצי-אוטומטי שהורכב למפעל איפשר יציקה של 2,000 מרצפות ליום לחבר.

3. 1970—1973: השקעה של כשני מיליון ל"י בציוד חדיש העלתה את התפוקה (ביציקה) לחבר עד ל־18,000 מרצפות ליום, ו„נמליט" כבש לו מקום ראשון בין מפעלי המרצפות בארץ.

4. 1973 ואילך: „נמליט" מקים מפעל חדיש, ממוכן לחלוטין, בהשקעה של 3.5 מיליון ל"י. התפוקה מבטיחה לעלות, תוך כדי ירידה במספר המפעילים, לכדי שיא: במונחים של כתוצאה ל־1,000 מטר מרובע מרצפות. בכל שלבי הייצור הובא היום במחלקה עם הציוד הכמעט־אוטומטי 26 עובדים, כהכבע במפעל החדש משנת 1970 על ידי 12 עובדים בלבד, ובמפעל החדש היום על־ידי 5־6 עובדים!!

50 שנות עבודה קשה נתנו את אותותיהן: כיום, „נמליט" הוא המפעל הגדול בארץ לייצור מרצפות (אחרי „הרוסת חיבר" של „סולל בונה"), וב־1973 הגיע לכדי ייצור שהוא מן המובילים בעולם כולו. הצלחתו נודעת בסיבה (חבריו ויתרו על ריכוז הנורבות והפרמיות, לבל יפגע האיכות בכל היצוקי ייצור), ובין לקוחותיו יש למצוא את הגדולות שבחברות הבנייה בישראל.

את כל מחלקות המפעל כשורה מערכת מסובבלת של תובלה פנימית, המולת אף מיתקני שטיפה ופריקה וגופי הרמה, וקרוי־תקשורת פנימיים מעבירים הוראות לכחלקות השונות. מפעלים „בוחרים" הפכו חברי „נמליט" היום כיום מועצות למפעילים.

לנמליט בע"מ
ברכות לבביות
עם חנוכת מפעלכם החדש

אחים שרבט בע"מ
עפולה

לנמליט בע"מ
ברכות
לחנוכת המפעל החדש

א. גוטמן וש. מינדל
חברה קבלנית בע"מ
חיפה, רח' מלל 7

לנמליט בע"מ
ברכות
לחנוכת המפעל החדש

קואופרטיב
„הנמל החדש" בע"מ
מובילי מטענים כלליים, מטענים בצובר, מכולות, יבוא, יצוא, הובלת ציוד כבד.
משרד ראשי: חיפה, רח' הנמל 45 טל. 5—667771

עורך המדור פרסום "יאיר"
מצטרף למברכים
* פרסום ויחסי ציבור
* קידום מכירות
* תכנון, ייעוץ וביצוע.
פרסום „יאיר" — חיפה, סירקין 5, טלפון 664787 ת. ד. 44519.

לנמליט בע"מ
ברכות
לחנוכת המפעל החדש

דרוקר זכריה
חברה קבלנית לעבודות אזרחיות
בנין ופיתוח בע"מ
חיפה, דרך העצמאות 102

ברכות ואיחולים
לחנוכת המפעל החדש

חיים בן־אלי ושות' בע"מ
ספקי מוזאיקה איטלקית
ר"ג, הרקון 9

למפעלי נמליט בע"מ
ולחברי הקואופרטיב
ברכות ואיחולים
לחנוכת המפעל החדש

קואופרטיב חומה
פתח־תקוה

לנמליט בע"מ
ברכות לחנוכת המפעל החדש

מ.ה.מ. בע"מ
חיפה
הרכבת מכונות וציוד בנין והרכבת קונסטרוקציות ברזל, רתוך אוטוגני וחשמל, חיתוך וכפוף פחים
מפרץ חיפה, ת.ד. 1964

לנמליט בע"מ
שפע ברכות
ואיחולים

משרד נסיעות פייגלין
חיפה, הרצל 57, טל. 664032

להנהלת
„נמליט" בע"מ
מיטב
הברכות
והאיחולים
לחנוכת המפעל החדש

פנידר
חברה להשקעות פתוח ובנין בע"מ
ממטת הקרב 6 קרית מוצקין, טל. 714885

למפעלי נמליט בע"מ
ולחברי הקואופרטיב
עם התרחבות מפעלכם
והכנסת הציוד החדיש
ברכת
עלו והצליחו

בית
מרכז הקואופרציה

עם חנוכת המפעל החדש
שפע ברכות
ואיחולים

"הסנה"
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
סניף חיפה והמחוז

להנהלת נמליט בע"מ
ברכה מקרב לב
עם הפעלת המפעל החדש

זרם המפרץ בע"מ
קבלני עבודות חשמל
שד' ההסתדרות, מפרץ חיפה

לנמליט בע"מ
שלוחה
ברכתנו הלבבית

מפעלי תחנות בע"מ

למפעלי נמליט בע"מ
עם חנוכת מפעלכם החדש
שאו ברכה נאמנה להמשך תקופת הפיתוח והשגשוג גם בעתיד.

מזכירות מועצת פועלי חיפה

להנהלת מפעלי נמליט בע"מ
ולכל חברי הקואופרטיב
שלוחה ברכתנו החמה
לרגל חנוכת המפעל החדש לייצור אוטומטי מלא של מרצפות במעגל סגור
עלו והצליחו!

המלווים אתכם זה שנים רבות
א. גרוסמן ובניו בע"מ
ספקי אבני מוזאיקה למרצפות
טל. 721276, ת. ד. 10074, מפרץ חיפה

למר א. גוטשטט
ולהנהלת נמליט בע"מ
ברכות
לחנוכת המפעל החדש

חברה לבנין
אחים רביב בע"מ
חיפה, הרצל 4.

דבר ספורט
בעריכת אהרן לחר

3 סייפים מישראל עלו לגמר בתחרות הבין־לאומית לנוער

מאת דן [illegible]

שלושה סייפים, מהם [illegible] מישראל [illegible] בתחרות הבין־לאומית [illegible] [illegible] קאתמברי [illegible].

התחרות הנערכת באליפות הנוער הבלתי רשמית לנוער עד גיל 17. משתתפים בה יותר מ־100 סייפים מ־15 מדינות והיא נערכת לזכרו של המאמן הלאומי אנדרי ספיבר, שנרצח במינכן. זהו הפעם הראשונה שתחרות בעין זו מאורגנת בעולם.

בתחרות משתתפים טובי הסייפים עד גיל 20 כשהבולט בהם האנגלי רוברט ברוניך בן ה־16 שזכה במדליית הארד באליפות העולם האחרונה לנוער עד גיל 20.

הפתעת התחרות היתה בהישגיו הכרביים של הישראלים שהצליחו בכבשת והפתיעו את האורחים המאורגנים כאחד. עצם כניסתם של מחצית הסייפים מישראל לגמר מורה על הישגים נאים בתחרות זו.

הבולט מבין הסייפים מישראל היה גבריאל אולטמן בן ה־15 מחיפה. אולטמן שתפס את המקום הד־4 באליפות ישראל למבוגרים בר בחצי הגמר על מיכאל כרמין מאוסטריה 3:5 על מרק הנבה מבלגיה, שהוא אלוף הנוער בארץ זו — 3:5 ועל אלוף הנוער הגרמני מומס דורה 2:5.

בשלב הגמר ובהתחרויות המוקדמות זכה אולטמן בעשר עשר נצחונות ובס"ה 13 נצחונות והפסד אחד.

שאול זיכרי מישראל התאמץ הרבה יותר כדי להשתלב בגמר. בחצי הגמר הוא גבר על אוליבר פון־מנגריסן מגרמניה 2:5 ועל בריץ מונק מישראל 2:5.

ברבע הגמר הצליח זיכרי לנצח בשלושה קרבות מול שני הפסדים: לסייף בלגי ולסייף אנגלי ועל הודו של נצחון הבטיח השתתפותו בחצי הגמר.

הישראלי השלישי שולי אופגר גבר בחצי הגמר על אוליבר פון מנגריסן מגרמניה 3:5 ניצח על הודו של נקודת את מיכאל סוליבן מארה"ב לאחר שהאחרון הוליך 3:4, אולם נוצח בסיום 4:5. גם אופלגר עלה לחצי הגמר לאחר שנוצח בשני קרבות ברבע הגמר וניצח בשלושה.

יאיר קליס, הצרפתי פתח עם הודיו בדרום־אפריקה, גבר על צרלי אופלגר מישראל בחצי הגמר 4:5 ועל הבלגי מרק דומב 3:5.

הצעיר רוברט ברוניך מאנגליה שבאמתחתו הישגים עולמיים בסייף הוא גבה בידו השפנית ניצח בכל הקרבות, לבד מהפסד אחד לגרמני תומס דורש 3:5.

הסייף שעלה לגמר הוא מיכאל כרמין באוסטריה, אלוף ארצו לנוער עד גיל 16. במהלך נצחונותיו הוא גבר על דוד סלר מן מישראל 2:5 וירון בר מישראל 1:5.

הג'ודו הולך וכובש לבבות: במסגרת ביקורו בגבעתיים ביקר הרמטכ"ל, דוד אלעזר, במרכז הנוער בעיר וחזה בתרגילי ג'ודו.

רפאל הלפרין בקרב ראווה בקרטה

רפאל הלפרין, מי שהיה אלוף העולם באבקות חפשית, יקיים ביום א' הקרוב, קרב ראווה בקאראטה נגד אדמונד בוגלו, בעל חגורה שחורה (דן 2. בוגלו הוא מבכירי המאבקים בקאראטה בישראל. כן יתקיימו קרבות ראווה נוספים.

הקרבות יתקיימו בגני התערוכה בת"א.

היום תחודש הליגה בכדורמים

הליגה בכדורמים תחודש היום אתה"צ. הליגה נפסקה לפני מספר שבועות עקב התחרויות המכביה ונסיעת נבחרת המחיה לחו"ל. היום ומחר יתקיימו שני מחזורים.

וישניצר עבר בשוודיה המינימום לאוניברסיאדה

הרץ הישראלי למרחקים ארוכים, יובל וישניצר, צורף שלשום למשלחת הישראלית שתשתתף בחודש הבא באוניברסיאדה שתערך במוסקבה.

צירופו בא לאחר שעבר את המינימום הנדרש בריצת 1500 מ' שנערכה ביום רביעי בשטוקהולם שבשוודיה. הישגו בתחרות זו היה 4:02.2 דקות (המינימום הנדרש הוא 4:10.0 דקות). וישניצר שיפר את שיאו האישי שהיה 4:13.0 דקות.

בתחרות עצמה הגיע וישניצר השישי, כשאת המקום הראשון השיג רץ בינדזילנד בשם דיק קקס בזמן של 13:28.5 דקות, אחריו הגיע ז'קיק מיוגוסלאויה בזמן של 13:33.7 דקות.

לאחר התחרות אמר וישניצר כי הוא עדיין לא בשיאו ובהמשך אימוניו הוא יתרכז בהשגת הוצאות טובות יותר בריצה זו.

ENGLISH
FOR YOUR CHILD

עזור לילדך
לשפר את ידיעותיו באנגלית
בחופשת הקיץ
רכוש בשבילו את

המילון
האנגלי - עברי
והעברי - אנגלי
של ר. אלקלעי

לכב' ספריית „דבר"
ת.ד. 199, תל־אביב
נא לשלוח לי את המילון ב־2 כרכים:
העברי אנגלי — במחיר 36.— ל"י
והאנגלי עברי — במחיר 39.— ל"י
רצ"ב שיק ע"ס ל"י
שם כתובת

ספרית

בניין ▪ חקלאות ▪ עבודות־עפר

הכל על המלט

י. בר־שלום, מהנדס

...חוסר בידע בקרב ציבור ...ים והבונים בישראל על דר... שימוש של צמנט פורט... המבוסס לפיו בתקפו ההדי... לגבי הצמנט. נראה כי כן ...יותר כמה העבודה בבתי ה... לצמנט בארץ. אינם יוד... ספק את כמויות הצמנט ה... לבנייה הבנייה, והצמנט ה... מחוץ לארץ. בהלקו נגרם ...ים בבניינים שלא עמדו בד... הטכנולוגיות לבתי המגורים. ...אלה נבסה להסביר ול... הן את הבעיות השכי... הן את המסקנות המעשיות ...בעת בטון.

...הגדיר 3 מושגים:
...חומר מליטה — כל חומר ...התקשות והתחזקות לאבן, ...כדי להדביק אבנים, לבנים, ...חול, חצץ וכו'. הוא הומר ...דוגמאות: הסיד לבנייה, ...ביטומן, צמנט פ. ורטלנד, ...אלומיניום וכו'.
...בטון — תערובת של חומר ...: עם חול, או חומר גרגרי ...עם מים לשם גלילותם, ולשם ...הסדקים הנוזלים להופיע ...היצרבות הבסה הבצקית.
...צמנט — הוא למעשה החומר ...בנוגע לטיב, המיועד ל... בטון.

...הגדרות אלה ניתן להסיק ...של המקובל בבנייה במבנה ...אינו בטון לחלוטין. השווגה ...היא לייצר צמנט פורט... ...אני נבחנים איפוא במאמר ...גם הבטון והוא צמנט פורט... ...לביצוע במבנה. ...בה להגיע לצרכים שניתן

להסיק בהם מסקנות יסודיות לגבי הבניה. קובע התקן הישראלי בדיקת צמנט, כחוק ללחיצה בתוך בטון תקני, אשר בו כל המרכיבים קבועים, פרט לצמנט הנבדק. הבטון התקני מורכב כ־30 אחוז חול טבעי, כ־10 אחוזים אבן דולומיטית גרוסה דקה ו־60 אחוז אבן דולומיטית גרוסה גסה. כמות הצמנט היא בקרבת 300 ק"ג למטר מעוקב בטון כזה. כמות המים לצמנט היא 0.6. מהבטון המתקבל מכינים קוביות, 15 ס"מ הצלע. פרטי ההכנה והטיפול מתוארים בתקן הישראלי מס' 1 לצמנט פורטלנד רגיל.

הדרישות לגבי החוזק ללחיצה הן: לאחר 3 ימים 100 ק"ג לסמ"ר לכל הפחות; לאחר 7 ימים 155 ק"ג לסמ"ר לכל הפחות.

יש לציין ששיטת בדיקה זו של צמנט בתוך הבטון עצמו, מקורה בישראל. שיטה זו מוצאת חן בעיני החוקרים ביותר במכוני תקנים בחו"ל וקיימת נטיה אצלם לסגל את הבדיקה גם בארצותיהם.

השיטה המקובלת בארצות העולם לבדיקת הצמנט היא לחוזק בעיסת צמנט ומים גרידא, תערובת שאינה קיימת בתנאי אתר הבניה. החוזק המשוער של בטון תקני לאחר 28 יום הוא כ־240 ק"ג/סמ"ר.

אם נבדוק מהו טיבו של צמנט "נשר" וצמנט "רמלה" הרי בתוך הסידע שקיבלנו במכון התקנים הישראלי מתברר שהחוזק התקני של צמנט "נשר" הוא כ־280 ק"ג/סמ"ר, וזה של "רמלה" כ־280 ק"ג/סמ"ר. שני מספרים אלה הינם מעבר לנדרש בתקן הישראלי.

באם נפנה לבטון 200, המשמש רובו ככולו לבנייני מגורים, הרי התערובת המקובלת אצל קבלני הבניין ומפעלי הבטון המוכן, עשויות בקלות להגיע ל־ב. 200, וזה גם הגיד התחשבות ברזרבה של החוזק העלול לרדת עקב איחסון בלתי נאות של הצמנט, או הפרזה בה בכמות המים כתוספת לתערובת, או סיבה אחרת כל שהיא. הרזרבה מונעת ירידת חוזק הבטון.

צמנט מיובא

נתבונן כעת במה קורה עם הצמנט המיובא. כהסברים שנמסרו לנו ע"י ד"ר האני ואינג' עברי ממכון התקנים, מתברר שטיב הצמנט המיובא רובו יותר טוב מזה של הצמנט הישראלי, אם כי עדיין עומד על גבול דרישות החוק להיתצה של הבטון התקני, אך ללא רזרבת חוזק. הקבלנים הבונים ומפעלי הבטון המוכן, לא לקחו בחשבון את זה ולא שיפרו את הרכב התערובת. בהתאימם את ההרכב במתכונות בהם משתמשים ליציקה ב. 200 עם צמנט "נשר", דבר שגרם לכך שהחוזק של הבטון לא הגיע לנדרש ב־ב. 200.

ניתוח בעיית הצמנט המיובא, מצביע על דרך ייצורו, יגלה שבחו"ל מייצרים צמנט במספר סוגים, זאת עקב הייעודים השונים של הבטון. הצמנט המעולה נמצא בדרגות הגבוהות יותר בהתאם באשר לצמנט רגיל או פחות רגיל. עובדה זו משפיעה על המחיר ובכך מחירו יותר ...(מחיר יותר גבוה).

ניתנת איפוא ביד הקונה הישראלי הברירה לערוך את השיקולים הכלכליים לקביעת העדיפות: קניית צמנט פחות טוב אך להוסיף ממנו בעבודת בטון, או לקנות צמנט מעולה ולהשתמש בו בכמות פחותה בעבודת התערובת.

ביקורת מטעם יצרן

על מנת לאפשר לערוך את השיקולים האלה, הכרחי להנהיג סדר בקבלת המידע הן על ידי מספקים של היצרן, והן על ידי בדיקות במעבדה. המספקים חייבים להעיד על ארץ מוצא הצמנט, תאריך הייצור, החוק, דקות השחיקה, זמן ההתקשרות וכו'. מאידך חייבים לדעת אם הצמנט לא נפגע במשך זמן הובלתו לארץ. הדבר ניתן בקלות להיבדק (תוך שבוע לערך מיום הגיע הצמנט לארץ), ע"י נטילת מדגמים ובדיקתם במעבדות המוסמכות בארץ. בהתאם לתוצאות הבדיקה אפשר לווסת את כמות הצמנט שיש לשים בתערובת הבטון בהתאם לייעודו, לצורך השגת החוזק הנדרש. אסור לשכוח שחלק ניכר של הצמנט מיועד לעשיית טיח, בלוקים מבטון לקירות ומחיצות, ומוצרי בטון שהחוזק הנדרש עבורם הוא נמוך יחסית. הצמנט הנופל בטיבו מצמנט "נשר" מכיל די רזרבת חוזק למוצרים אלה.

ניתן, איפוא, לכוון את הצמנט הזול, המיובא, לייעודים אלה.

בסיכומו של דבר אפשר לומר, שאם נקבע סדר בדוקומנטציה של הצמנט המיובא, ויוסקו המסקנות הנכונות על דרך שימושו, תוך בדיקה מוקדמת מראש, הצמנט המיובא לא יגרום תקלות בעשיית הבטון.

אבל לבסיס התשלום עבור צמנט יש להשתית על החוזק שלו, ולא על משקלו.

(מתוך "הקבלן והבונה")

מדור פרסומי

תרכיב יעיל וסניטציה חמורה בלולים — ימנעו מחלות

מאת א. סדומי

מחלת "ניו קאסל" פרצה בישראל בצורה מגיפתית כיד לאחר מלחמת ששת הימים. המקורה היה בישובי הגדה. המחלה התגלגלה במשך שנתיים ובאותה תקופה אף ארעו תקלות שונות בתרכיבי החיסון. אח"כ חלה רגיעה למשך שנתיים, בהן נעשתה פעולה יסודית בכל התחומים הקשורים במחלות העופות.

מומחי ענף הלול הגיעו למסקנה כי גם אם תרכיבי החיסון יהיו מהטובים והיעילים ביותר, אי אפשר יהיה להילחם במחלה בהצלחה בלי תנאים סניטריים מתאימים בלול ובלי מיבנה חדש של ענף הלול בכיוון החזקת להקות חד־מלחתיות וחד גיליות. החזקת העופות בלולים בצפיפות רבה ובשכונות מעורבות, אי הקפדה על בידוד מתאים ועל חיטוי הלולים בעת החלפת הלהקות, אי הקפדה על חיטוי הכלובים להובלת הצפרות, כל אלה היוו גורם מסייע להתפשטות המחלה, למרות החיסונים.

מאז 1970 נלמד הלקח, אף כי עדיין לא בשלמותו. חלק גדול מבעלי הלולים עבר לייצור חד גילתי; הקפידו יותר על חיטוי הלולים והכלובים; באותו זמן גם השתפר טיב התרכיבים, כאשר למדו לייצר אותם טוב יותר וכיצד להשתמש בהם, לאחר בדיקה יסודית ומדוקדקת של כל סידרת ייצור לפני הוצאתה לשוק.

המיפנה חל, כאמור, בשנת 1970. באותה שנה נמכרה חברת תרכיבי בית־דגן, שהיתה חברה חצי ממשלתית לייצור תרכיבי חיסון לעופות, ל"מעבדות ויינלנד" שעסקו באותו נושא כחברה פרטית. מנהל המכון הוטרינרי של משרד החקלאות ד"ר ר. דפני סיפר לנו כי מכירת החברה החצי ממשלתית לחברה פרטית לוותה חששות רבים ולכן סוכמו בחוזה המכירה הסעיפים הבאים:

● על "מעבדות ויינלנד" להבטיח יעילות ותקינות התרכיבים.
● עליה להבטיח הספקה סדירה של כל סוגי התרכיבים, גם אם יש כאלה שייצורם ושיווקם אינו רווחי.
● על החברה להקדיש חלק מרווחיה למחקר במחלות העופות.

במנהלת השירותים הוטרינריים הופעלה יחידה מיוחדת לביקורת התרכיבים, הבודקת כל תרכיב לפני שהוא יוצא לשימוש. שום תרכיב אינו מקבל אישור שיווק ללא בדיקה מוקדמת ואכן מאז לא היה שום מקרה של תרכיבים לא יעילים. בסעיף השני של חוזה המכירה התחייבה חברת "מעבדות ויינלנד" להחזיק מלאי של תרכיבים בכל עת ומכל הסוגים, כולל אלה שתפוצתם קטנה ובלתי כסרית, והיא עומדת בכך. כן מעבירה החברה למשרד החקלאות כדי שנה 5 אחוזים מהפדיון הכללי למחקר מחלות העופות. כאשר יש לה הזכות להביע דעה על מהות המחקרים ולהבטיח שהכסף לא ינוצל אלא למחלות עופות בלבד. בשנה הראשונה לאחר ההסכם הגיע בר סכום של 117 אלף ל"י ובשנה השניה הגיע הסכום ל־145 אלף ל"י.

ד"ר דפני סיפר לנו כי השירותים הוטרינריים בבית דגן השקיעו בשנה שעברה במחקר מחלות העופות כ־400 אלף ל"י, בתוך התרומה הנ"ל ובתוספת תקציב מועצת הלול ומשרד החקלאות. הודות למחקרים השתפר ייצור תרכיבי החיסון נגד הנגיפים השונים של ה"ניו־קאסל", והמחלה כמעט חוסלה הודות לשמירת כללי החיסון וביצוע מדויק של הנחיות השירותים הוטרינריים הממשלתיים.

לפני שנתיים פרצה דלקת קרום המוח הנגיפית בתרנגולי הודו. המחלה פגעה בעיקר בלהקות הרביה של ההודים וגרמה תמותה המונית. בעבר היה, אמנם, תרכיב מתאים נגד מחלה זו, אולם במשך הזמן הוא שוב לא היה יעיל והמחלה הרימה ראש. צוות החוקר המשותף של המעבדות הוטרינריות במשרד החקלאות וב"מעבדות ויינלנד" הצליח לשפר את התרכיב ולפתור את הבעיה. יחד עם זאת עוסקים בפיתוח שני תרכיבים נוספים, בתקווה שיהיו יעילים עוד יותר נגד מחלה זו.

מחלה נוספת בה טיפלו החוקרים הינה הדלקת המדבקת של הכבד באווזים. בשלב זה הצליחו לבודד את הנגיף, מזריקים אותו לאווזות והנוגדנים העוברים דרך הביצה מקנים הגנה לאווזים. תהליך זה עדיין נמצא בשלבי הניסויים, בסיכויים טובים. החוקרים אומרים הם במחלות נשימה, קוקסידיוזיס ואחרות וכן עבודה תוכנית למחקרים נוספים.

פרטים אלה שמענו מפי ד"ר דפני בעת סיור ב"מעבדות ויינלנד" בעמק חפר, בטקס הענקת תרומת המחקר למשרד החקלאות. מנהל המעבדות ד"ר אמנון מיכאל מסר לנו כי המפעל מספק היום את מלוא תצרוכתה של ישראל בתרכיבי חיסון לעופות החיים וכן הוא מייצר מיגוון של תרופות וטרינריות וחומרי חיטוי ללול ולרפת. כמו כן המפעל גם מייצא תרכיבי חיסון לארצות מזרח אירופה, אסיה, אפריקה ודרום אמריקה.

על השאלה מדוע שוב פרצה ה"ניו קאסל" בצורה חמורה בחודשי ינואר—פברואר השנה, השיב ד"ר מיכאל כי המחלה פרצה בגלל רשלנות הלולנים בחיסון. בחלק לא ניתן החיסון כלל ובחלק הוא לא ניתן כדרוש. הוא הדגיש כי התרכיב הטוב ביותר ואפילו אם החיסונים ניתנים כסדרם, עדיין אינו מבטיח כי לא תפרוץ מגיפה אם אין הקפדה על המצב התברואי בלולים ואם אין מבצעים את פעולות החיטוי הדרושות בלולים ובכלובים, לאחר כל הובלת עופות מחוץ למשק. הדובר ציין כי יש זנים שונים של נגיפי הניו־קאסל, יש התוקפים את מערכת העצבים, העיכול או כלי הנשימה וישנו הנגיף האסיאתי התוקף את כולם. הנגיפים עתה אלימים יותר ולכן גם התרכיב חייב להיות חזק ומרוכז יותר. חיסון אפשר לתת לאפרוחים כבר מגיל יום, אבל החיסון הטוב הוא בזמן שהאפרוח כבר מוכן להתחסן, בגיל שבועיים עד חודש מיום הבקיעה אם האם היתה מחוסנת. אך בצעירים כושר ההתחסנות הוא חלקי בלבד ודרושים חיסונים חוזרים עד ששה שבועות. בסיכום ציין ד"ר מיכאל כי ייצור תרכיבי החיסון לעופות הוא כיום בישראל, ברמה מהגבוהות בעולם. מצבנו טוב בשטח זה, יחסית לעומת ארצות אחרות, אך עדיין אפשר להוסיף ולשפר ובעיקר תלוי הדבר בלולנים: תרכיב טוב ויעיל, מתן החיסונים כדרוש ובמועדים הנכונים, בתוספת אמצעי בידוד וסניטציה חמורים — אלה יבטיחו בריאות העופות ומניעת התפשטות מגיפות.

דיזל־אינז'קטור בע"מ
תיקון ושרות למשאבות דלק ומרסיסים למנועי דיזל

G.M. • CATERPILLAR • S.I.G.M.A. • BOSCH • SIMMS

תל־אביב, שד' הר־ציון 108 (קרית המלאכה) טל. 826675

מ.פ. בע"מ

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
מפיצי CATERPILLAR בישראל

טרקטורים D-6, D-5, D-4
"Special Application" (מיוחד לחקלאות)

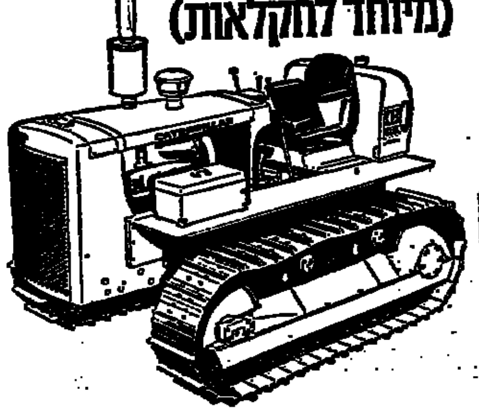

טרקטורים מיוחדים לחקלאות עם ממסורת, משקל ומרכז כובד מותאמים במיוחד לעיבודי יסוד.

סוג	כ"ס במוט הגרירה	כ"ס במנוע
D4D S.A.	68	90
D5 S.A.	90	120
D6 S.A.	125	165

משרד ראשי: אזור תעשיה חדש, חולון, רח' מנור 8, טל. 856125

סניף חיפה: שד' ההסתדרות, מפרץ חיפה, טלפון: 729161, ת.ד. 10097

Caterpillar, Cat and ⊞ are Trademarks of Caterpillar Tractor Co.

אנו מוכרים צל

עד היום לא קנית צל
פשוט, לא היה
מי שימכור לך "מוצר" זה.

כעת פתחנו עידן צל חדש.
אנו מוכרים צל,
ביחידות ובמידות שאינן מקובלות.
אנו נספק לפי הזמנתך,
צל באחוזים, מ־35% עד 70%.
או בשטחים של עשרות מטרים
עד עשרות אלפי מטרים,
בהתאם לצרכיך הספציפיים.

אנו נספק לך רשת פלסטיק יצוקה,
חזקה ודקורטיבית,
בהתאמה לדרגת הצל הנדרשת.
הרשת נוחה לפרוק והרכבה,
ועמידה בכל מזג אוויר.

בין אם אתה תעשיין, או מרכז קייטנות,
מגדל הודים או בעל משתלות,
תספקנה רשתות הצל שלנו
את הפתרון האופטימלי לבעיות ההצללה שלך.
לפרטים נוספים פנה ל: —

רשת או פלסט החותרים
קבוץ החותרים, ד.נ. חוף הכרמל, טל. 04-941716

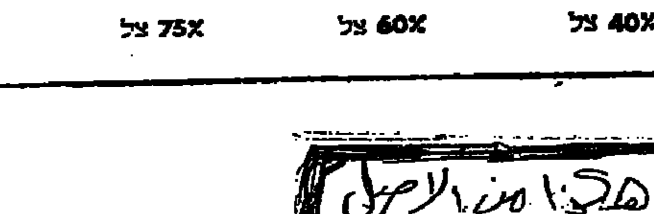

פרסום או.קי.

ר־ב־ם
ציוד לבנין
מערבלי בטון
כננות

מפעל ומשרד ראשי:
תל־אביב, רח' בן אביגדור 11, טל. 03-33941

מכירות ושרות:
ירושלים, ש. לויתן את ש. בן חמו, איזור התעשיה תלפיות טל. 02-65108
חיפה, יוסף גולדשטיין, רח' עין דור 28 טל. 04-521555
נצרת, זוהיר דאוד ג'יריס, רחבת דיר אל מטרן טל. 065-54637

هكذا من الاصل

רבבות ל"י הפסד – בגלל המתנת אניות גרעינים בנמל חיפה

הפיגור – בשל עגינת „קוויז־אליזבט" והשבתת עבודת „דגון"

מאת סופר „דבר" בחיפה

חמש אניות גרעינים גדולות עוגנות בנמל חיפה ו־במספרן, ומספרן יגדל עוד יותר, משום שיבוא גרעינים מגיע ל־200.000 טון לחודש, בעוד שתפוקת משאבות „דגון" ומנופים רגילים שהופעלו זמנית כדי להתגבר על צפיפות זו איננה עולה על 150.000 טון לחודש. המתנת אניות אלה גורמת למדינה הפסדים של רבבות ל"י.

בהנהלת „דגון" נמסר, שניתן יהיה להדביק את הפיגור רק בספטמבר השנה, כאשר תופעל יחידה שלישית במפעל ותפוקתו היומית תגיע לכושר פריקה של 10.000 טון ליממה. בהשלמת היחידה חל איחור בשל קשיים ביורוקראטיים של משרדים שונים.

בינתיים הפסיק המפעל ביום ג' האחרון את פריקת הגרעינים ליומיים, כדי לעשות עבודות תחזוקה הכרחיות. בדרך כלל עושים עבודות כאלה משך יום בחודש. אך בשל צפיפות האניות לא עשו כן משך שלושה חדשים, והשבוע נאלצה ההנהלה להורות על הפסקת הפריקה מחשש שייפגעו המשאבות והציוד האחר.

הפיגור בפריקת גרעינים בנמל חיפה נגרם בעיקר בשל עגינת האניה „קווין אליזבט" במשך 10 ימים ליד רציף הגרעינים והשבתת עבודת „דגון". נוסף לכך שובש לוח ההפלגות של אניות גרעינים לנמלי ארצות־הברית, שם איבדו את התור לרציפים. יצויין שבגלל יצוא גדול של חיטה אמריקאית לברית המועצות, ממתינות אניות רבות בתור לרציפים. בנמלים אלה וכל איחור בהגעה למקום, פירושו המתנה נוספת של ימים רבים.

עולים־רווקים מכנסים אסיפת מחאה ביום א'

מאת סופר „דבר" בירושלים

עולים חדשים רווקים עומדים לכנס ביום א' אסיפת מחאה ב„בית אגרון בירושלים", על שאינם יכולים, בתנאים העומדים לרשותם לרכוש דירות בישראל.

בהודעה לעתונות נאמר, כי פניותיהם של העולים הבודדים לסוכנות היהודית ולמשרד הקליטה בקשר לקשייהם בהשגת דירה נענו בשלילה והתשובה כי אין דירות לבודדים אלא לזוגות נשואים בלבד.

העולים הבודדים, בעיקר מארה"ב ומקנדה, הקימו ועד פעולה, כדי „לגבש חזית מאוחדת של אנשים בודדים".

לכליב אבו חמדאן משפרעם בגליל המערבי נבחר אתמול פה אחד לתפקיד רכז ארצי של תנועת הצופים הדרוזית.

מחמיר המחסור במים בירושלים

מאת סופר „דבר" בירושלים

בעיית המחסור במים בירושלים מחמירה. אתמול נתקבלו בעיריה 14 קריאות לאספקת מים למוכליות.

נמסר, כי עיריית ירושלים נמצאת בקשר מתמיד עם חברת „מקורות": „מקורות" נאלצה להפסיק אתמול את ההשקייה ביישובי הפרוזדור, ואילו העיריה, אחרי הפסקה של ארבעה ימים, השקתה אתמול את הגנים הציבוריים בעיר ברבע מן הכמות הרגילה.

המחסור במים התחיל בעקבות הידלדלות מאגרי המים. כתוצאה מכך סיפקה העיריה מים ממאגרי הרזרבה. כבר לפני כמה שבועות החלו השיבושים באספקת המים על ידי „מקורות" לירושלים, בעקבות תקלה במשאבת הקידוח בעין כרם. בינתיים המשאבה בעין כרם כבר הותקנה.

מאסר על גניבת מאות מקלטי רדיו

עונשי מאסר הוטלו אתמול בתל־אביב על שלושה עבריינים, שהיו מעורבים בגניבת מאות מקלטי רדיו למכוניות, לפני ארבע שנים.

השופט המחוזי אלישע שינבוים הטיל מאסר שנתיים וחצי ועוד מאסר־על־תנאי של שנתיים על אליעזר קציר, בן 34, מכפר שלם. יצחק זוקע, בן 26, משכונת התקווה, נידון למאסר שנה, קנס בסך 6000 ל"י ושנתיים וחצי מאסר־על־תנאי. אליהו יעקובוב (אשר הורשע בבית המשפט המחוזי בבאר שבע במעשה השוד באשקלון ודינו עדיין לא נגזר) נידון ל־20 חודשי מאסר, כיוון שחלקו בפרשה היה הקטן ביותר.

התובע, סגן פרקליט מחוז תל אביב, עו"ד שמחה תקוע, האשים את השלושה בשורה של התפרצויות לחנויות למכשירי חשמל וגניבת מאות מקלטי רדיו למכוניות, משאבי קול לרכב ועוד, שבוצעו בין יוני לאוקטובר 1969. (ע)

אב ל־7 חשוד באונס

תושב נצרת, אב לשבעה ילדים, נעצר אתמול כחשוד באונס נערה בת 18, שהתלוננה לפני יומיים כי ארבעה צעירים אנסו אותה.

בחקירת המשטרה, התברר כי הנערה נאנסה באותו יום פעמיים. בפעם הראשונה — בשעות הצהרים, על־ידי שני תושבי נצרת ובתוכם האב לשבעה הילדים. בשעות הערב, כאשר שוטטה ברחובות נצרת נלקחה „לטיול" במכונית על־ידי ארבעה צעירים תושבי העיר לחורשה ליד בית החולים האנגלי. שם אנסו אותה, ונמסה. (ע)

בת 16 נאנסה

נערה בת 16 מגבעת־אולגה הובאה תוך איומים למלון בתל־אביב, שם נאנסה ונעשה נסיון להדיחה לזנות. אתמול הובא החשוד בבצוע המעשה, אבנר אורה, בן 25 מתל אביב, לבית משפט השלום בתל אביב שם הוצאה נגדו פקודת מעצר ל־10 ימים.

רס"ל יחזקאל נחום, שהגדיר את החשוד כבריון אלים, סיפר שהנערה נלקחה על־ידי החשוד באיומים מבית הוריה ולאחר שהוכתה, הובאה למלון „מורף" בתל אביב, והוכנסה לחדר שהחשוד שכר שם. אחרי שאנס אותה החזיק אותה נגד רצונה בחדר. הביא אליה ערבי כדי להדיחה לזנות. אך הנערה הצליחה להמלט ולהתלונן במשטרה.

החשוד טען, כי הוא קבלן בנין והכחיש את החשד שהופנה נגדו. לדבריו, מתגוררת בו הנערה, מכמה שנה אותה לאחר כבילה פימה. (ע)

מחלוקת ב„ועדת אגמון" בדבר הארכת הפיקוח על המחירים

מאת דוד ליפקין, סופרו הכלכלי של „דבר"

מחלוקת סביב הארכת הפיקוח על המחירים והתוצעה להפשרה הדרגתית של הקפאת המחירים — נתגלתה אתמול במהלך הישיבה הראשונה של ועדת המומחים של הוועדה לבלימת האינפלציה בראשותו של מנכ"ל האוצר אברהם אגמון. בישיבה היו חילופי דברים על הצעות שונות, מבלי להגיע לסיכומים כלשהם.

אגמון הבהיר, שדיוני הוועדה יתנהלו על בסיס ההצעות שהועלה שר האוצר פנחס ספיר. דעת רוב חברי הוועדה היתה שצריכים לגבש באופן מהיר המלצות בדבר הצעדים שיש לנקוט בתום 100 ימי הקפאת המחירים. על כן הוצע שדיוני הוועדה יתנהלו בשני מישורים: מישור אחד — לגבש המלצות לטווח קצר, ומישור שני, של גיבוש המלצות לטווח ארוך.

במישור הפיקוח על המחירים, ובמיוחד לגבי ההצעה לבטל באורח הדרגתי את ההקפאה בתום 100 הימים, נתגלעו חילוקי דעות. מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה גדעון להב, הציע שמשרדו יגיש הצעה לביטול הדרגתי של הפיקוח. חברת הוועדה המרכזת נורית קצב, הציעה להאריך את ההקפאה ולהחמיר בטיפול בבקשות להעלות מחירים. ולאשר התייקרויות רק במקרים מיוחדים. לעומתם, תבעו נציגי התעשיינים, שמעון אלמן וחיים קמיניץ, שהפיקוח על המחירים במתכונתו הנוכחית יבוטל בתום 100 ימי ההקפאה. הם עמדו על מצבה הקשה של התעשיה, במיוחד לאור ההתייקרויות הגדולות של חמרי גלם מחו"ל.

מנכ"ל משרד החקלאות, אברהם ברום, עירער על טענת התעשיינים שהתעשיה היא הענף המקופח ביותר במשק. הוא ציין, שבענף החקלאות היתה התייקרות קטנה ביותר לעומת ענפי המשק, והיא הנפגעת.

מוקד אחר בדיוני הוועדה, שניהלה דיון כללי, היה בקשר לצעדים שיש לנקוט לריסון הלחצים האינפלציוניים. נציגי האוצר ציינו בתחילת הישיבה שההתפתחויות האינפלציוניות במשק הן קשות. היועץ הכלכלי של שר האוצר, אפרים דוברת, העלה הצעות שונות לגבי ספיגת כספים, ולא כלל הצעות לספיגה באמצעות מיסוי. מנהל המכון למחקר כלכלי וחברתי יורם ברזילי, אמר שהמלחמה באינפלציה באמצעות מחירים היא מוגבלת, ויש לנקוט בצעדי ספיגה הרבה יותר דראסטיים, מעבר למה שהוצע עד כה.

בעקבות נסיונות החבלה האחרונים

הוגברה העירנות בגשרי הירדן

כוחות הבטחון והמשטרה תוגברו בשבוע האחרון ד הוגברה העירנות בגשרי הירדן לגבי כל הנכנסים במסגרת ביקורי הקיץ.

עירנות זו הוגברה נוכח נסיונות החבלה שנתגלו בשבועות האחרונים במקומות שונים בארץ. דעת חוגי הבטחון היא שאנשים המבוקרים בגדה המערבית וכן שידורי המחבלים ממדינות ערב מנסים להסית וללבות יצרים לפעולה חבלנית מוגברת בשטחים ובישראל. כפי שנודע צפויים מנהיגים בולטים בגדה המערבית לקבל בימים אלה מכתבי איום. יתכן גם מכתבים ממולכדים. מכתב כזה קיבל לפני יומיים ראש עיריית חברון שייך מחמד עלי אל ג'עברי האשר נשלח לפי חותמת הדואר מתל אביב. במכתב מאיימים הכותבים בפגיעה חמורה בראש העיריה בגלל קשריו ההדוקים עם שלטונות ישראל. חוקרי המשטרה מניחים כי המכתב נשלח על ידי אחד ממבקרי הקיץ המסייר כפי הנראה בישראל. השמירה על ראש העיריה תוגברה הן בביתו והן בלשכתו בבנין עירית חברון.

בקשר לנסיון החבלה במפעל הפלסטיק בקרית ארבע נמשכת החקירה. 80 החשודים שנעצרו (כולם תושבי חברון וכפרים ערביים באיזור) שוחררו בתום החקירה. (ע)

נכבדים ערבים מגנים

8 נכבדים מחברון שיגרו איגרת לשר הבטחון משה דיין בה הם מוקיעים את האלמונים, ששלחו השבוע מכתב איום ברצח לראש עירית חברון, שייך מחמד ג'עברי. באיגרת הם מבקשים מהשר לחקור בענין ומציינים כי מעשה כגון זה עלול לפגוע ביחסים התקינים בין שני העמים באיזור.

משרד הקליטה יסייע ליוסף קאזאקוב במציאת עבודה

מאת סופר „דבר" בחיפה

משרד הקליטה ישתדל לעזור לעולה יוסף קאזאקוב במציאת עבודה, ויתכן שהוא יועסק ביחידת המכולות של „צים" או במפעל תעבורתי אחר. המהנדס יוסף קאזאקוב הוא אביו של יאשה קאזאקוב, אשר בזמנו שבת ליד בנין או"ם כדי להשיג היתר־יציאה מרוסיה לבני משפחתו.

הקשיים ליוסף קאזאקוב מקורם בתחום התמחותו. בשיחה עם סופר „דבר" אחרי עלייתו לארץ, הוא סיפר, כי במוסקווה עבד במשרד שעסק בתיאום תחבורה יבשתית, ימית, אווירית והובלת מטענים בנהרות. בארץ אין משרד דומה. יוסף קאזאקוב עבד בנמל חיפה, אך נאלץ להפסיק לפני תום שנה להעסקתו. מינהלת הנמל היפנתה אותו לקורס לשפה האנגלית ועשתה מאמצים להקנות לו ידע הדרוש לנמל, אולם מאמצים אלה לא נשאו פרי. (יצוין כי במינהלת הנמל נקלט וקיבל קביעות, עולה אחר שמוצאו מפולין, למרות שהוא כבן 60).

מצבה של משפחת קאזאקוב קשה כיום שגם אם המשפחה נותרה ללא עבודה היא חולינה. משרד הקליטה מימן את משכורתו של י. קאזאקוב בתקופת עבודתו בנמל וימשיך לממן שכרו כאשר יועסק במקום אחר.

זרעי מריחואנה נבטו במשתלה פרטית בצור־שלום

משטרת זבולון גילתה בימים אלה פרשת הברחת זרעים של צמחי־סמים שבוצעה באמצעות הדואר.

נעצרו שני צעירים, השוהים באחד הקיבוצים בעמק זבולון, אשר לגבי אחד מהם הועלה חשד כי קיבל באמצעות הדואר מעטפה מארה"ב, ובה זרעים של צמחי המריחואנה. לגבי הצעיר האחר, הועלה חשד כי נתגלתה ברשותו כמות של חומר החשוד כחשיש.

במהלך החקירה נעצר תושב אוריה שהגיע לפני 8 חדשים להשתקע בצור שלום. על מרפסת ביתו של איש זה, נתגלו עציצים ובהם גידולי מריחואנה.

המשטרה העלתה חשד כי הזרעים שסוגרו מארה"ב, הועברו לידיו של החשוד בצור שלום. חקירת המשטרה נמשכת. (ע)

תושבים מכנען הפגינו נגד ביוב מתפרץ

מאת סופר „דבר" בצפת

קבוצת תושבים בשכונת כנען הפגינה אתמול במשרדי עיריית צפת ותבעה לתקן את הביוב בשכונה. התושבים התלוננו על ריחות, זבובים ויתושים וקבלו על שכל בקשותיהם החוזרות ונשנות לא נענו.

יו"ר ועד שכונת כנען אלי אביעזר אמר, כי ראש העיריה א. קדוש, הבטיח, שהשכונה תועבר לרשת הביוב המרכזית אך כאמור עברה שנה ועדיין לא התחילו בעבודה.

פקודת מעצר ל־6 ימים הוצאה אתמול נגד חקלאי ממושב מבטח ליד אשקלון, משה יחיא חזקיהו, בן 27. החשוד בתקיפת שוטרים בעת מילוי תפקידם ובבליאתב בניגוד לרצונו.

חשד לקיום רשת סוחרי חשיש שמרכזה בת"א

נעצרו ארבעה חשודים

חשד לקיום רשת סוחרי חשיש שמרכזה במסעדה בתל־אביב הועלה אתמול בבית משפט השלום בתל־אביב בעקבות מעצרם של ארבעה חשודים. המעצרים בוצעו לאחר שאנשי בולשת התחזו לקונים וניהלו „משא ומתן" לשם רכישת הסמים המבוקשים.

העצורים הם ראובן ראובן, בעל מסעדה בדרך בן־צבי 40 בתל־אביב; יוסף פיאכריה, בן 28; סלמן־עבודי, בן 30, מאל־עריש ועבד פארס, טבח במסעדה.

נציג המדור המרכזי, סב"ד מרדכי ברום, ציין, כי בעקבות מידע על קיום רשת סוחרי הסמים נערכו תצפיות ועיקובים לגבי המתרחש במסעדה.

איש משטרה, עולה מארצות־הברית, המשרת כיום במדור המרכזי ניגש למסעדה ו„התענין" ברכישת חשיש. ערבי שטרם נעצר, אך שזהותו ידועה, פנה אליו והציע לו לרכוש 10 ק"ג חשיש. הם קבעו מיפגש נוסף עם בעל המסעדה ראובן, ובו סוכם כי החשיש יובא השבוע מאל־עריש עבור „הלקוח". הערבי דרש 1500 ל"י תמורת כל ק"ג וראובן דרש 200 ל"י לק"ג כדמי תיווך.

בראשית השבוע בשעת לילה, יצא ראובן ראובן, יחד עם החשודים פיאכריה ועבודי, במכוניתו של האחרון, לאל־עריש. במסעדה המתינו לשובם „הלקוח" וחברו, שהיו אנשי בולשת. הטבח פארס הבתין עימם, ותוך כדי צפיה התפאר באיכותו הגבוהה של החשיש, טען סמ"ר ברום. כששבו החשודים, נתפסה כמות של 3 ק"ג חשיש בלבד ואילו שאר 8 הק"ג הוסתרו. החוקר סיפר כי מדובר ברשת מסועפת והוסיף, כי החשוד ראובן משתף פעולה עם המשטרה.

סניגורו של ראובן, עו"ד שמואל קינג, טען כי שיתוף הפעולה בא לאחר שגורשו הוכה ונחבל בכל חלקי גופו. לדבריו, הוא חף מפשע. החשוד פיאכריה טען גם הוא כי הוכה. עו"ד אליהו קדר, שייצג את החשוד השלישי, טען כי שולחו חף מפשע. החשוד הרביעי טען אף הוא, כי אין לו קשר לפרשה. השופט שבח זכיר ציווה לעצור את ראובן ופיאכריה ל־10 ימים ואת הנותרים ל־6 ימים.

נודע, כי החקירה התנהלה בראשיתה על ידי שירותי הבטחון, והם שניהלו את המו"מ לרכישת הסם. המשטרה נכנסה לתמונה בשלב המעצרים. לפי סברת כוחות הבטחון, הוברחו הסמים לאל עריש ממצרים בסיוע המודיעין המצרי, המעודד הצפת השוק הישראלי בסמים. עוד נודע, כי המשטרה סבורה שיש קשר בין כנופית הסמים שפעלה באזור הזהב ליד מגרש מכוניות שם נתגלה אופיום וחשיש בשווי רב. (ע)

נהרג הולך רגל

ואליד סוברי הולך רגל בן 26 מכפר דגן נהרג אתמול. מכונית נהוגה בידי אבו גנם סלימאן, בן 44, מהכפר ירקה, פגעה בו בכביש כפר יסיף־כברי.

אם ושני ילדיה נפצעו קשה

טובה סופר, בת 28, ושני ילדיה, אבי, בן שנתיים ונילה, בת ארבע, נפצעו קשה בתאונת דרכים שאירעה ביום ד' אחרי הצהרים בכביש החוף, דרומית לצומת אשדוד.

התאונה אירעה כתוצאה מעצירת פתע של טנדר, נהוג בידי חבר מושב הזב. גיפ צבאי, שנסע אחריו, ואשר הסיע את הנפגעים לא הספיק לעצור והתקל ברכב שלפניו. הפצועים הועברו לבית החולים באשקלון. משם נמסר שמצבם אינו מעורר דאגה. (ע)

לחברנו

טובה ושרגא קורניץ

ברכת מזל־טוב להולדת הנכדה

דנה

בית „דבר"

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

מועצת פועלי חיפה

המחלקה לתרבות ולחנוך

מתוך לוח ארועי השבוע:

בית לפעילים

(בשיתוף המחלקה לסניפים ולשכונות)

ביום ששי 27.7.73 יום עיון — בוגרי הנוער העובד, עובדי תעשיה זעירה, פועלים צעירים מקרית שפרינצק.
בשבת 28.7.73 יום עיון — פועלים צעירים, תעשיה זעירה, בוגרי הנוער העובד, פועלים צעירים מקרית שפרינצק.
ביום שלישי 31.7.73 — יום עיון — לעובדי בתי אוכל ומלון, קבוצת הכשרה מקצועית, הכשרה בקצועית לבנות.

ריקומות עבודה

„אנו מטיילים ברגל" — בשבת 21.7.73 — „הר הורף", יציאה בשעה 9.20 ליד מפ"ח רח' ההלוץ 45. איסוף בשעה 9.35 בצומת קרית אתא.

ביום ראשון 29.7.73 בשעה 9 בערב באולם „בית הכרמל" — כנס חגיגי של חברי הגנה בחיפה. ברכות: א. מולק — מזכיר מפ"ח, א. בן־דב — יו"ר ארגון חברי ההגנה בחיפה. כופע מוסיקלי — אנו אנו (הפלמ"ח).

בסניפים ובשכונות

(בשיתוף המחלקה לסניפים ולשכונות)

בהר הכרמל — ב־7.30 בערב ב„אהרים" — ריקודי עם לנוער.
ביום שלישי 31.7.73 בית אבנת הכרמל — ב־8 בערב ערב חברתי.

במוסדות המשנה

(בשיתוף הרשויות המקומיות)

ביום ששי 27.7.73
בטירת הכרמל — ב־8 בערב בבית ההסתדרות — ערב צעירים.
בקרית אתא — ב־8.30 בערב ב„בית" — ערב עולים צעירים.
ברכסים — ב־8 בערב ב„בית אשמל" ערב צעירים.
בשבת 28.7.73 — ב־7.30 בערב בבית ההסתדרות — מועדון הסרט הטוב.

ביום ה' 2.8.73 כנס חגיגי באולם „גיל" לעובדי הנפט והפטרוכימיה בהשתתפות מזכיר מפ"ח והי אליעזר מולק. דברי ברכה — א. ליסוצקי, הפתח — ש. ברגר.

הצגות לפועלים

באולם „שבים" ב־27.7.73 אנו אנו (הפלמ"ח)
ב־28.7.73 ספורי פגי
ב־30.7.73 להקת בת־שבע (במסגרת הפסטיבל הישראלי)

באולם „אורה"
ב־27.7.73 — פסטיבל הגשש

באולם התיאטרון העירוני
ב־28—29—30—31.7.73 — יהי ההופש
כרטיסים להשיג בבית הפועלים חדר 104 בימים א' — ד' בשעות 10 — 12 לפנה"צ ו־16 — 18 אחה"צ, ערב ליום ה', וב„ארמון" הר הכרמל.

ועידה ארצית ראשונה

לבטיחות ולגיהות בעבודה

* במסגרת חגיגות כ"ה למדינת ישראל, תערך הועידה הארצית הראשונה לבטיחות ולגיהות בעבודה בישראל.
* **הועידה תתקיים ב־3—2 לאוקטובר 1973 במלון „הילטון" בתל־אביב, בחסות שר העבודה מר יוסף אלמוגי.**
* **בועידה ישתתפו כ־1,200 צירים, נציגי ממשלה, ארגוני עובדים, מעסיקים, מוסדות ציבור ויחידים.**

מומחים מקצועיים ואישי ציבור נודעים, ירצו במליאה ובקבוצות דיון על הבעיות העיקריות הנוגעות לנושאי הבטיחות בתעשיה, בחקלאות, בבנין ובשרותים.

בין הנושאים:

* **הגורם הפסיכולוגי במניעת תאונות עבודה**
* **אקולוגיה ופגיעות בעבודה**
* **מחלות מקצוע בישראל ומניעתן**
* **הגנת מכונות בתעשיה**
* **תאונות עבודה בישראל — לקחים ומסקנות**
* **תיעוש בבניה**
* **בטיחות במיכון חקלאי וכו'.**

* * *

דמי ההשתתפות: 50 ל"י

כל ועדת בטיחות תבחר ציר לוועידה

המעוניינים בקבלת פרטים יפנו: —

המוסד לבטיחות ולגיהות, רח' מזא"ה 22, תל־אביב, טל. 624494

הסתור, רח' בוגרשוב 76־78, תל־אביב, טל. 248121

להקת מחול בת־שבע

מסיבות בלתי צפויות הופעות להקת מחול בת שבע

מתבטלות

ירושלים בבנייני האומה במוצ"ש 28.7
חיפה — שבים יום ב' 30.7
ת"א — נחמני יום ג' 31.7

עם הקהל הנכבד הסליחה
את הכרטיסים נא להחזיר במשרדים

ההנהלה

למפעלי „נמליט" בע"מ חיפה

למנהלה מר א. גומשאם וחברי הקואופרטיב

מיטב הברכות והאיחולים עם הפעלת המפעל החדש והמתוחכם ליצור אוטומטי של מרצפות.

עלו, הצליחו הגבירו פעלים

אחים בן־יעקב

סוכני מלט לבן וצבעוני תל־אביב

לחבר ההסתדרות

חבר, בדוק באם שמך מופיע ברשימת הבוחרים לועידת ההסתדרות הי"ב

המועד האחרון להגשת ערעור על אי הכללה ברשימת הבוחרים לועידת ההסתדרות הי"ב, 29.7.1973 (29 ביולי 1973)

נותרו לך עוד 2 ימים בלבד

פנה עוד היום לועדת הבחירות במקום מגוריך הקרוב לשכונתך את זכות הבחירה.

ועדת הבחירות המרכזית

הננו מודיעים בצער על פטירת

מרדכי צוקרמן

ההלויה תצא היום, יום ששי, בשעה 11.00 משער בית־הקברות העירוני בחולון.

המשפחה המתאבלת

למשפחת פוקס,
להנהלת „לודזיה" ועובדיה

שותפים אנו בצערכם במות

אלכסנדר ז"ל

מועצת פועלי חולון

הרשויות המקומיות בישראל

אבלות

על פטירתו ללא עת של

אריה פינקוס ז"ל

יו"ר ההסתדרות הציונית
ויו"ר הנהלת הסוכנות היהודית

ומשתתפות בצערה של המשפחה.

פ. אילון

יו"ר מרכז השלטון המקומי בישראל

מועצת הפועלות
ותנועת החברות בתפוצות

אבלים על מות

אריה לואיס פינקוס ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה
והתנועה הציונית

תנועת מושבי העובדים בישראל

אבלה

על מותו של

יו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית
והסוכנות היהודית

אריה פינקוס ז"ל

הווטו האמריקאי — ביטוי למדיניות עקיבה

פוי, הכשילה אמש ארה"ב את ההחלטה האנטי־ישראלית יצוגית של המדינות ה„בלתי־מזדהות", בהטילה את הווטו בדיוני שלה במועצת־הבטחון. בכך סיכלה ארה"ב, בהתאם דיניות החיובית התקיפה שלה לגבי האזור, נסיון מצרי ף לנצל את או"ם כמכשיר ללחימה פוליטית ותעמולתית ישראל.

סיכול ההחלטה על־ידי הווטו האמריקאי היה סוף־פסוק ורת הכשלונות המצריים במחצית השנה האחרונה, במסע ו ביקש הנשיא סאדאת לרשום לעצמו „נצחונות" נגד ישראל רת הבין־לאומית לעומת הוסר־האונים שלו להכריע אותה צבות הטוטאלי", שהוא הבטיח ומבטיח להבטיח אותו לעמו תר מדינות־ערב.

כפי שציין הנציג הבריטי סקאלי בהטילו את הווטו, ניצלה בכך לייה החלטה 242 של מועצת־הבטחון, שהיא הבסיס המוס־ היחיד להסדר הסכסוך באמצעות משא־ומתן. הוא גם הצביע הפירוש הנכון היחיד של המלה „שטחים" ללא הא־הידיעה, ופיעה באותה החלטה, והוא — שהמדובר בה במו"מ לכינון ילות בטוחים ומוכרים. הוא גם רמז, כי ההתקדמות לשלום זור לא תיתכן אלא בשלבים של מו"מ בין הצדדים לסכסוך, י „בקפיצה אחת" — בהתכוונו לאופציה הניתנת למצרים תוה בהיותה כשמעותית בעניין ההסדר החלקי בתעלה.

כפי שאמר הנציג סקאלי, לא היתה הטלת הווטו דבר קל רה"ב, בייחוד לאחר שבריטניה, אוסטרליה ואוסטריה הצביעו ד ההצעה האנטי־ישראלית הקיצונית. שיעור הכניעה הזאת השנות הערבית באו"ם שימש הוכחה נוספת לכך, שגוף זה ו יכול למלא שום תפקיד בהסדר הסכסוך באזורנו, כשם א מילא תפקיד כזה בסכסוכים במקומות אחרים, שנפתרו סוף רק בין הצדדים עצמם. הווטו האמריקאי הדגיש שוב צרים ולשאר מדינות־ערב, שארה"ב דבקה ללא רתיעה בגי־ ה זו לגבי ההסדר באזורנו.

הכנסת השביעית: הישגים וליקויים

נסת השביעית יכולה לזקוף לזכותה מאזן הישגים לא־מבוטל חום החקיקה, בעיקר בנושאים סוציאליים. בארבע השנים הרגנות השליכה הכנסת מערכת עניפה של שינויים ושיפו־ ם, בתחום זה, ובתוכם גם חידושים מהפכניים בהיינו החב־ ריים. די אם נזכיר מקצת מן הנושאים — ביטוח אבטלה, שות נכות, הרחבת המעגל הביטוח הלאומי והעלאה ניכרת בשיעורי הקיצבות והתמיכות הסוציאליות והן בשיטת התמי־ , ניתוק השילוב בין הגימלאות ובין קיצבות הביטוח הלאומי, ריאה הראשונה של חוק ביטוח הבריאות, ועוד הרשימה רכה. 320 חוקים חקקה הכנסת השביעית, חוקים נוספים מצו־ ם בהליכי דיון, והכנסת הבאה תחיל עליהם, בוודאי, את ך הרציפות.

גם מבחינה מדינית ובטחונית יכולה הכנסת השבי־ עית לסיים את כהונתה בסיפוק. התלכדות הכנסת נתנו לממשלה בסיס מוצק לפעולה לבטן המפקה־הא"ש והנידיתה: הרוב בכנסת נתן לממשלה את הסמכות לפעול בגמישות לחיזוק מעמדנו המדיני והבטחוני ולקידום שלום באזורנו. הכנסת השביעית גם היוותה במה חשובה להשמעת הדאגה המוצקה לבטן אחינו במדינות־ערב ובברית־המועצות. הכנסת הצליחה לגייס למערכה זו דעת־קהל בינלאומית, פרלמנטים שונים ומפלגות־חוץ רבות, ובמידה בשורות הושגו הישגים מספר במאבקים קשים אלה, אם כי אנו עוד רחוקים מהבטחת הרוחם האנושית והלאומית.

בצד ההישגים החשובים, יש להצטער כי הכנסת השביעית לא הגשימה את התקוות שתלו בה לגבי שינוי שיטת הבחירות לכנסת ולרשויות. יש להצטער כי רוב המפלגות לא תמכו בכך, ויש לקוות כי בכנסת הבאה ימצא לכך הרוב. הכנסת השביעית גם לא קידמה את נושא החוקה במידה הרצויה, וגם כאן יש לקוות כי הכנסת הבאה תעשה בתחום זה יותר.

במהלך עבודתה של הכנסת השביעית נתגלו לא מעט לי־ קויים תקנוניים. נתחזק הצורך ברענון צורת הדיונים במליאה ובוועדות, הגברת שירותי הסיוע והמידע לחברי־הכנסת ולסי־ עות כדי לחזק את מעמדה של הכנסת ולהגביר את יוקרתה. יו"ר הכנסת י. ישעיהו העלה בסיום המרכב רעיונות מעניינים, ואפשר כי בכנסת הבאה יצליח להביאם לידי הגשמה.

הטרור מזמין גמול מצדדים שונים

כפרישת מותו של האזרח המארוקאי אחמד בושיקי, שנורה למוות בעיירה הנורווגית לילהאמר, עולים עד כה שלושה דב־ רים ברורים בלבד: ראשית, שבושיקי היה חוליה ברשת־הטרור הערבית בסקאנדינאוויה ואליו הובילו עקבות אישי־הקשר של „ספטמבר השחור" שבא לנורווגיה לשם ארגון התנקשויות־ רצח; שנית, ששלטונות נורווגיה לא היו ערים לפעילותו, שהיתה עלולה להפיל קרבנות בארצם או במדינות השכנות, על־אף האזהרה הכללית מפני מעשיהם של „מלצרים" ו„מדרי־ כים לג'ודו וקאראטה" ערביים מסוגו של בושיקי בארצות אי־ רופה. הדבר הברור השלישי הוא, כי ארבעת הגברים ושתי הנשים שנעצרו עד כה חשודים רק בבעקב אחר האיש ולא נמסר על שום כלי־נשק שהיה ברשותם.

מה שנוגע לידיעות, המייחסות את מעשה ה„להאמר לק־ בוצה „ישראלית" או „יהודית" הרי שהמערכה הישראלית נגד הטרור הערבי מכוונת אך ורק נגד אנשי־הטרור עצמם, ובכך היא שונה לחלוטין ממעשים כגון חטיפת מטוסים ובני־ערובה תמימים מקרב כבין אזרחי כל המדינות, גם כאשר לאלה אין כל קשר לסכסוך ישראל־ערב.

מטבעו של הטרור הוא, שפעיליו ומבצעיו מזמינים על עצמם גורל דומה לזה שהועידו לקרבנותיהם; ובייחוד חל דבר זה על הטרור הערבי בארצות־חוץ, שבו מסמנים בכפיפה אחת מניעים אנטי־ישראליים, חשבונות־דמים פנים־ערביים וקשרים פליליים עם העולם התחתון. טרור מסוג זה גורר אחריו פעו־ לות־נגד מכל מקור שהוא.

מפלגת העבודה לא תוכל לקבל דרישותיו הקיצוניות של דיין — אך אפשרית פשרה בינן לבין עמדת הרוב

חוזרת היסטוריה על עצמה

מאת אליהו אגרס

עתו של משה דיין בכינוס רפ"י לשעבר והודעתו המפ־ כי אינו בטוח שיוכל להופיע ת המערך בבחירות לכנסת, את מה שקרה לפני ארבע בכינוס הסיערה המפורסם, ולאחריה. נזכרתי, כי באותו מר אחד כמקורביו שדיין בלקק דבש במפלגה שאת היא קיבל שנה לפני, כן רוקה של רפ"י. האמת היא, יסותו של דיין למפלגת הע־ לא היתה ברגל ימין. הכי־ בכינוס־הפירוק של רפ"י ב־ 196, כי בטרת האיחוד עם היא הרתחם של אשכול ד לא היה בה כדי לתרום מחיצות ולמיזוג בין הי־ ת. להבדלים בהשקפות ב־ הארץ ובטחון הצטרפו השדנות . כל הגורמים חברו אז יחד ודיין ירגיש עצמו במפלגת ה, ויזהר מזה במערך, כ־ זר" (כפי שהוא עצמו הגי־ ה הרגשתו). לא היתה זו ה כל הנהגת מפלגת העבו־ ך הוא חש. כאשר אדם מב־ מפלגה כדי להדיח את מנהי־ - אין לבוא בטענות למנהיגים המנסים להתגונן.

מס הסיערה לפני ארבע שורה אווירה מיליטאנטית טימנים הראו אז, כי הול־ פילוג. והנה הגיעו עד הסף א עברו אותו. כיד אמרי הי־ התחילו שיחות ההידברות ת העבודה — נמצאו הנוס־ הגואלות, והכל בא על מקו־ לום. בסופו של דבר אמר אז „איני רוצה בהקמת מפ־ דשה. מפלגה נוספת, וודאי י רוצה להיות אחד הנוש־ בשול של מפלגה נוספת, מפ־ כלבה", ובוודאי לא מפלגה ".

ב אפשר לראות בכינוס שי־ השבוע ובהופעתו של דיין זרה על המהלך של יולי לפני הבחירות לכנסת הי־ ית? כן ולא. התשובה לשאלה א תלויה אם נתייחס לכינוס לך מאקסי, הפגנת־כוח לשם לחץ על הרוב במפלגת ה־ ה, בבחינה זו שני הכינוסים . התשובה היא שלילית אם וס לרקע, לגורמים שהביאו ים על הכינוסים. ב־1969 לא במרכז חילוקי־הדעות בין מפא"י ורפ"י לשעבר בעיות ביות ומהותיות. אלא ענייניים יים. לאלה נמצא פתרון אחד נקבעו הסדרים בתוך המפלגה ק את רצונם של חברי כה שאין כן היום. עת חי־ הדעות מתמקדים סביב ענייני עקרוניים המחייבים עשייה וכיות, ובראש וראשונה עניין ה של ההתנחלות בשטחים זתיה. לכן קשה היום יותר ר או לגשר בין הניגודים. ור הכריז דיין השבוע, את תו (ידוע, כי הוא שוקל ב־ ות את מהלכיו ודבריו) נש־ האפשרות של הפרישה פתוח־ והליכה כחרב דאמוקלס על ה של מפלגת העבודה.

ין הציב את עמדותיו בצורה זוקסיבית: אם מפלגת העבו־ דה והמערך יקבלו את דעתו בי־ ענייו „הצליה בשטחים" — לא יהיו בעיות; אם לא — „לא אוכל ללכת ברשימת מפלגת העבודה ל־ כנסת ולממשלה".

האם תיתכן פשרה? לדעתי, היא הכרחית. שאם לא כן אין מנוס מפילוג. השאלה היא אם בסופו של דבר יגלה דיין גמישות לפש־ רה או שהוא ירצה לכפות את כגיגית של מפלגת העבודה.

דיין ידע ואמר זאת לא פעם, כי הרוב במפלגת העבודה ובמע־ רך אינו תומך בעמדותיו. הרוב המכריע במערך אינו מקבל את העמדה של אף שעל ומוכן לוו־ תורים על שטחים תמורת שלום. זוהי העמדה האמורה, כי לשם גבולות בטוחים אין הכרח בהחז־ קת כל השטחים. שטח אינו הג־ ורם היחיד לבטחון.

חילוקי־הדעות מתמקדים בשאלה אם יש לראות את העיקר בהוספת שטחים למדינה או בחתירה ל־ שלום, היינו: חתירה לתכנית שלום העשויה לשמש בסיס למשא־ומתן; חילוקי־הדעות הם בשאלת שמירת אופיה היהודי של מדינת ישראל והבטחת המבנה הכלכלי והחברתי הרצוי והחלום את דרכה של תנו־ עת העבודה; חילוקי־הדעות הם בשאלת מידת התעסוקה לעובדים מן השטחים בין הרואים בתופעה זו ברכה לבין החרדים לדמותה של החברה הישראלית ולהיווצרות מצב שהקרקע והנכסים יהיו בידי יהודים והעבודה תיעשה בידי ער־ בים; חילוקי־הדעות הם בשאלת מתן היתר לאנשים פרטיים לרכי־ שת קרקעות בשטחים. עניין זה נדון בזמנו בהרחבה בממשלה וב־ סיכום הדיון נדחתה הצעתו של דיין להתיר רכישת קרקעות בשט־ חים לכל מי שמעוניין בכך.

העניין המרכזי השני עתה במח־ לוקת היא ההתנחלות, ובעיקר הת־ נחלות עירונית ותעשייתית. הת־ נחלות לפי הקווים של דיין פי־ רושה הבטוי הוא סיפוח. ואם נגיע אי פעם לשיג על שלום, הרי התנחלות בשטחים שנוגה סובבים לוותר עליהם תמורת הסדר שלום — עלולה להיות אבן־נגף, אם ד־ כאשר יגיע הזמן למשא־ומתן.

אין ספק, כי קשה לגשר על הפער בין העמדות. ואף על פי כן אפשר להתגבר על חילוקי־הדעות ולהגיע לידי הסכמה. אם תהיה נכונות מצד דיין להתפשרות. שהרי ברור, כי הנהגת מפלגת העבודה לא תוכל לקבל את דרישותיו הי־ קיצוניות שהרוב במפלגה אינו תומך בהן. לא קל היה להגיע ל־ קונסנזוס במערך לפני הבחירות לכנסת השביעית ב־1969 בפרק של המצע הדן בבעיות השלום והבט־ חון. מצע זה יחד עם ה„תו־ רה שבעל־פה" הוא פרי פשרה, ש־ עליה מאחרים כל חלקי המערך. ודאי שהרוב במערך לא יקבל עתה שום שינוי במצע המרחיק־ לכת בכיוון „ניצי" מעבר לפשרה זו.

כיצד ינהג דיין? הנסיון של שמונה השנים האחרונות מראה, כי בסופו של דבר יחליט להישאר בתוך המפלגה ולהיאבק בה על דעותיו. מעידה על כך ההיסטוריה של שלושה כינוסים.

לפני שמונה שנים ב־1965 נפ־ רד באביהול כינוס של נאמני בן־ גוריון. כינוס זה שימש פרוזדור לפילוג, אף על פי שיוזמיו לא הת־ כוונו לפילוג. הוא היה צריך לשמש „הפגנת־כוח" לכינוס במפא"י ש־ התייצב לימינו של דוד בן־גוריון במאבקו למען חידוש החקירה. הפ־ גנת־הכוח נהפכה אחרי חודשיים ל־ פילוג. דיין אז לא השלים עם הפילוג — ורק מאוחר יותר הצטרף לרפ"י.

לפני ארבע שנים היה הכינוס בטבריה. במרכזו עמד סיסמאות פילוג, ואף על פי כן לא אירע פילוג. ורוב היה זה דיין שהב־ ריע נגד פילוג.

האם גם הפעם תחזור ההיסטוריה על עצמה? האם מותר לדבר על „הוקיות אנטי־פילוגית" אצל דיין? בהי המשפטות של דבריו, כי הלי־ כה ברשימה נפרדת זוהי יציאה מהמפלגה אך עדיין לא יצירת מפ־ לגה חדשה? אין ספק, כי המפ־ תח הוא בכוונתו או באי־נכונתו של דיין לפשרה.

קשה להניח, כי דיין יפרוש. אם זה יקרה, עלולה לבוא היערכות יבבית חדשה בישראל. אם יביאו הדברים לידי פרישת דיין וחבריו, תתגלה זו הפעם הראשונה באר־ בעים השנים האחרונות סכנה רי־ אלית לאלטרנטיבה של הימין.

אחרי שיוסרו סימני־השאלה הר־ בים לגבי מהלכיו הבאים של דיין, נדע אם סכנה זו אמנם ממשית היא.

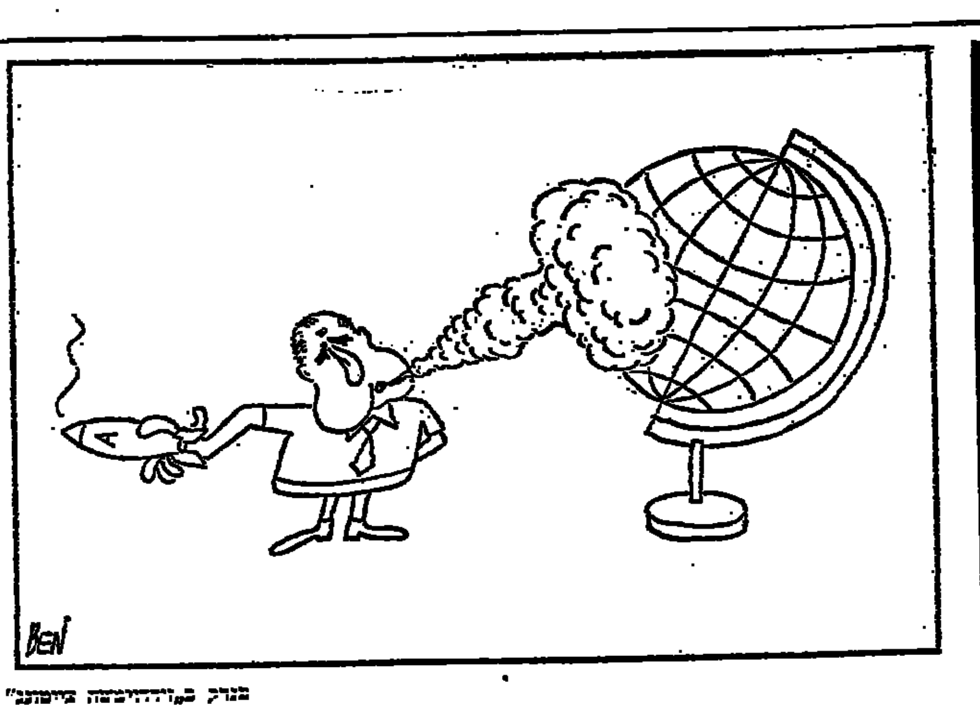

בנק ב„זידדויטשה צייטונג"

פומפידו ,מצפצף' על דעת הקהל

מאת ז'אק מוריס, סופר „דבר" בצרפת

כוח ההרתעה הגרעיני הצרפתי נועד למנוע תכתיב זר לרעת אירופה

הפצצה הגרעינית, אותה פצצה צרפת מפל לאי האלמנים מורו־ רואה שבאוקיינוס השקט ביום שבת האחרון, מסמלת את נחישות החלטתה לעמוד בידיה את חופש הפעולה במשחק הכוחות בין המע־ רב למזרח ולמנוע בגרמניה כי זו תמלא תפקיד מכריע בעיצובה של אירופה לעתיד.

ההשיבות, אותה מייחד הנשיא פומפידו לשתי שאיפות אלה, מס־ בירה את נכונותו להתגרות בדעת הקהל העולמית ולהתעלם ממנה ובלבד להמשיך בביצוע סדרת הני־ סויים העתידים להקנות לצרפת כרטיס כניסה ל„מועדון הגרעיני" הבין־לאומי. הנשיא פומפידו סבור שמה שעומד כאן להכרעה — מי־ בחינתה של צרפת — זה הרבה יותר מאשר חיזוק עוצמתה הגר־ עינית, המיוצרת בלאו הכי לפי־ מת זו של שאר מעצמות העל. משלם המסים הצרפתי כבר שילם מכיסו סך כולל של 15 ביליארד דולאר לצרכי פיתוח הנשק הגר־ עיני. אולם גנראל פול סטהלין, אחד האיסטרטגים הראשיים של צרפת בתחום הנשק הגרעיני, אמר: „אנו דומים לנהג של מכו־ נית מירוץ היוצא להתחרות כנ־ קודת זינוק הרחק אחרי מתחריו ופיגורו אחריהם גדל והולך עם כל קטע שהוא מצליח לעבור. אם הכל ילך למישרין, תהיה יכולת־ נו הגרעינית בשנת 1975 בשיעור של כ־30 מגאטון, לעומת 30,000 מגאטון של העוצמה הגרעינית הי־ אמריקאית כיום ולעומת 25,000 מגאטון של העוצמה הגרעינית הי־ סובייטית כיום".

המפתח לכוח ההרתעה הצרפתי כיום טמון ב־50 המפציצים העל־ קוליים מדגם מיראז'־4 לטווח הי־ בינוני. כל אחד מהמפציצים כפול־ המנועים נושא עמו פצצה גרעי־ נית בעוצמה של 70 קילוטון, אלא שאת המפציצים האלה יש לתדלק בחדש הוך כדי טיסתם, כדי שיהיו מסוגלים לחצות את הגבול לברית המועצות. בדרום־ מזרח צרפה, במלאטו דאלביון, חונות שתי טייסות המצויידות כל אחת ב־9 טילים עם 150 ראשי־ חץ גרעיניים, והם מוגנים בתוך סילו התצובים בסלע ההר. טווח הטילים האלה הוא 1900 מילין, כלומר טווח המספיק בקושי כדי לפגוע במטרה סובייטית כלשהי.

יעילותו של הכוח הגרעיני הצר־ פתי עשויה להיות תלויה בשה־ הצוללות הגרעיניות המצויידות בטילים גרעיניים. מאחר שטווח הטילים האלה מגיע ל־1400 מילין בלבד, הרי שמן ההכרח להציב את הצוללות בכוחו של הים הי־ תיכון, בימה של נורווגיה או בים בארנץ, בכדי שיהוו איום ממשי על הסובייטים.

הניסויים הצרפתיים האחרונים המבוצעים באוקיינוס השקט, שעו־ ררו גל מחאות סה סוער בעולם כולו, נועדו להרחיב את טווח הי־ טילים האלה ולציידם בראשי חץ גרעיניים מתפצלים הנתונים כל אחד מהם לבקרה נפרדת. בשנה הבאה בקווים הצרפתים לחנוך את הצוללת הגרעינית השלישית, אף היא מצויידת בראשי חץ אטו־ מיים המסוגלים לפגוע במטרות המרוחקות מרחק 1900 מילין. שתי צוללות גרעיניות נוספות ייבנו עד שנת 1978, ואז יהיו לצרפת בסך הכל חמש צוללות כאלה. כאשר תתממש תכנית זו ולצרפת יהיה אכן כוח הרתעה מעלה בדי־ מוה צי הצוללות הגרעיניות המ־ צויידות בפצצות מימן, תעבור לרשותה עוצמה גרעינית גדולה כמו שלרשות בריטניה.

ההלכתו של הנשיא פומפידו „לצפצף" על דעת הקהל בעולם, לרבות על הפניות האישיות של הנשיא ניקסון בפגישתם האחרונה באיסלנד, ומצד ברז'נייב בפגישתו עמו בפאריס, נובעת מהיותו שבוי ב„דיבוק" של „ריבונות" לאומית צרפתית. אין זה מקרה שהמדיניות הזרה הנערצת ביותר על הצרפ־ תים היא כיום זו של סין. הסינים, שהם כיום האומה השניה העורכת ני־ סויים גרעיניים באטמוספירה, ני־ חוננים בסגולה אותה מנסים הצ־ רפתים לשווא להקנות, והיא הי־ כולת להתגבר בהגבלה הסוביי־ טית—אמריקאית.

הניסויים המבוצעים בימים אלה באי מורורואה היו מיותרים לו בעבר, אילו היו הצרפתים מקבלים, בעקבות בריטניה, לקבלת את הידע הגרעיני מהאמריקאים. אלא שבעיני הצרפתים יהיה בכך בשום ויתור על „הריבונות". מ־ כאן הצורך של פומפידו להתגרות אף בבית הדין הבין־לאומי בהאג.

את עמדת צרפת סיכם שר ה־ חוץ החדש שלה ז'ובר, בנאומו ה־ ראשון באסיפה הלאומית על מדי־ ניות החוץ של ארצו: „אירופה זו, הכוללת תשע חברות בשוק המשותף, היא יבשת המפותרת מנשק. אמנם נכון הדבר שלמ־ דינות אירופה צבאות לאומיים ה־ מצויידים בנשק קונבנציונאלי. ב־ נוסף על אלה קיים כוח ההרתעה של צרפת החפשי מכל כבליו. קיים גם כוח הרתעה של בריט־ ניה הנתמך על ידי ארגון נאט"ו ועל ידי עוצמתה של אמריקה, אך נשארת בעינה העובדה שמלבד לצרפת אין לאירופה אמצעי הגנה".

בלמדו סניגוריה על התכנית הגרעינית של צרפת, טען ז'ובר כי כוחו ההרתעה של השוק האירו־ פי המשותף בתחום ההגנה וכן שיטותיהן של ברה"מ ושל ארה"ב מצדיקות בהחלט את מדיניותה העצמאית של צרפת בנושא הכוח הגרעיני. אותו קו מחשבה חל גם על ההתנגדות של צרפת כלפי שי־ חות דגוה על צמצום הנשק הי־ איסטראטגי וכן השפיע על סירו־ בה של צרפת להשתתף בשיחות וינה על צמצום הדדי של הכוחות המזויינים. שר החוץ של צרפת הדגיש בדבריו שארצו מחרימה את הדיונים לצמצום הדדי של הי־ כוחות, מפני שהיא מסרבת לתת ידה למה שנראה בעיניה כ„יצירת אזור בעל סטאטוס מיוחד באירו־ פה, העתיד להיות גורם נוסף לי־ פילוג, לפחות לגבי אירופה המער־ בית".

נימוק חזק נוסף להתיצבות החלי־ טאה של צרפת להמשיך בתכנית הגרעינית הוא הפחד, גם אם הוא רדום מתחת לסף ההכרה, בפני תקומה המתחדשת הצבאית של גרמ־ ניה. לפי הסכם בריסל ב־1954 אסור לגרמנים לייצר נשק גרעי־ ני, ביאולוגי וכימי. אלא שתעשית הנשק הגרמנית בהגית עתה בסוג שלא ידעה כמותו כאן „ימי הזוהר" של אלפרד קרופ. ה„בונ־ דסהאר" הוציא עד כה מיליארד לירות שטרלינג לייצור נשק גר־ עיני. הקשרים ההולכים ונוצרים בין שני חלקי גרמניה מעוררים דאגה בצרפת, אף שדאגה זו אינה באה על ביטוייה באורח רשמי. אולם ביקורו של ראש הממשלה, פייר מסמר, בהונגריה ובבולגריה בשבוע שעבר מעלה בצרפת זכ־ רונות של המאבקים הסריב של־ המתייב ללבוש את ... באמצעות בר־ ית הונגריה. ביקורו של מסמר בבודאפשט ובסופיה מחדש מאותן הסטרות האוביקטיביות שלהד־ גתן נזדווה אותה הפטרוה הגרעינ־ ית שעלולה בעל לאי מורורואה וזהו: פחדה של צרפת שבא ימצא־ עתידה של אירופה מן החוץ, כלו־ מר לא על ידי יושבי יבשת אירו־ פה אלא על ידי האמריקאים והר־ וסים.

יומנו של אזרח

אהרן מגד

העתונות ואיכות־החיים

בימים אלה, לפני צאתי לחופשה מכתיבה שבועית רציפה, עברתי על הרשימות שפרסמתי בשני המדורים, „יומנו של אזרח" ו„ראיון של יום חול", בעתון זה, שבוע־שבוע במשך למעלה משנה. כצאתי שברובן קבלתי על רעות־חולות בחברתנו, בעניינים של הגייה ציבורית, יחסים ימינים, שויון סוציאלי, שיבושים בדימוקראטיה וכו' וכו'. אני לא הייתי יחיד בכך, כמובן. עתונאים רבים, בכל העתונים, כותבים על נושאים אלה, כל אחד לפי דרכו ולפי מיזגו. אחרי־כך שאלתי את עצמי: במה הועלתי? האם שיניתי משהו? האם הבאתי תיקון לעולם? הרי לא רק כדי להשיח את לבי כתבתי. כוונתי היתה להשפיע. לשנות! לפני כמה ימים אמר הנשיא, פרופ' קציר, בפגישתו עם קבוצת עורכי העתונים: „הגיעה השעה לעשות מאמץ כן לשפר את החברה בה אנו חיים, ובתחום זה יש לאנשי אמצעי התקשורת אפשרויות בלתי־מוגבלות". האומנם אפשרויות בלתי־מוגבלות?

אינני יכול להתאונן על העדר תגובות, בכתב ובטלפון. תיק מכתבי־ הקוראים שלי מכיל קרוב למאתיים ושלושים מכתבים, ומספר התגובות בטלפון ובשיחות פנים־אל־פנים עולה על כך כמה מונים. יתר על כן, בחמישה או שישה מקרים של מצוקה, שעליה הצבעתי, הבאתי קצת טובה לאנשים: קוראים רבים התנדבו לסייע, סיוע כספי ונוסרי, לסובלים. לא רק הם. גם משרדי הממשלה (משרד ראש־הממשלה, משרד החינוך והתרבות, משרד המסחר, משרד השיכון), באו לעזרת המצפצפות הב־ קופה. לכאורה, יש בזה כדי לתת סיפוק לעתונאי. ואמנם כן, הדבר מעודד מאד, אבל יחד עם זה גם מייאש. כי אתה אומר לעצמך: כלום זכו דווקא אלה, שבמקרה לגמרי הגעת אליהם? הלא יש אלפים כמותם! האין בזה „אפלייה" במובן ההפוך? האין בזה „ניצול לטובה" של היותך עתונאי?

אלה המקרים „הפרטיים". אבל מה עם המקרים „הכלליים"? במה הועלה? זכורני שכשכתבתי על השיטה הכלכלית הנוהגת בארץ, והוכחתי בראיות שהיא בנויה על העיקרון ש„האזרחים מרמים את המדינה, והמדינה מרמה את האזרחים" — סבור הייתי, לתומי, שהדברים יפלו על אוזני הנוגעים בדבר, ויבואו מיד דברי הכחשה, דברי זעם, דברי סתירה. כלפי האשמה חמורה כעין זו! לא מיניה ולא מקצתיה. איש לא חל ולא רגש, והתקיקה אמרה: ובכן, מה? זה חדש בשבילך? מה אתה צועק? הרי בין כה וכה, עתונאי שבה אינו נושך. כשהופיעה רשימה אחרת, על המצב במפלגת העבודה, בה הראיתי שאין חבר מפלגה יכול להגיע כלל למעמד של יצוג בדרכים דמוקראטיות ישרות — שוב חשבתי שמישהו יזעזע את אמות הסיפים של „דבר", ויתריע איך מפרסמים עלילה־שקר כזו בעתון פועלי א"י. או, לפחות, יכחיש אותה מכל וכל! שוב: איש לא זע ולא נע. איש לא טרח להכחיש, לתקן, להסביר, להאיר את עיני הקוראים שבכל־זאת... ואף־על־פי־כן... ויש גם פנים לכאן... לא. יכתוב לו העתונאי ככל העולה על רוחו ואנו כמנהגנו נוהג. בעצם, מצפצפים עליך.

ואולי זה מנהגו של עולם. חשבתי. לפני כמה שבועות שוחחתי עם אנתוני קרוסלנד, אחד המנהיגים המוכשרים והחרוצים של מפלגת העבודה הבריטית, שביקר בארץ. שאלתיו אותה שאלה ששאלתי כאן, בבית המזכירות של מפלגת העבודה הישראלית: האם — ואיך — יכול חבר מן השורה במפלגה להגיע למועמדות לפרלמנט? הדבר הוא פשוט מאד — השיב לי — החבר בא לאסיפת המפלגה באיזור הבחירה שלו, מציע את מועמדותו, נואם בפני החברים ופורש לפניהם את דעותיו. נערכת הצבעה. אם הוא זוכה ברוב קולות, הריהו מועמד לפרלמנט (או לכל הפחות כמועמדת המפלגה). הייתי מוכה תדהמה: כישראלי, לא הייתי מסוגל להעלות בדעתי שהדברים יכולים להיות כה פשוטים וכה ישרים.

לא, אם להשיב לדברי הנשיא: אפשרויות „אנשי אמצעי־התקשורת" בארץ, הן מוגבלות, מוגבלות מאד! מול המבנה הפוליטי הקשה, מול מכונת המנגנונים של המפלגות הגדולות, מנגנונים מסובכים, חסינים, בטוחים בעצמם, שזיקתם לדעת הקהל רופפת מאד (בגלל שיטת הבחירות הפסולה), הן במפלגות עצמן והן במדינה בכללה, שאין בה אחריות אישית ותלות אישית של הנבחר כלפי בוחריו) — „אנשי אמצעי־התקשורת" חשים עצמם כננסים הנועצים סיכות בגופו הענקי של גוליבר. לא ייתכן כלל שצעקה עתונאית תביא כאן — כמו בארצות־הברית — לזעזועים במימשל, למשפטים ציבוריים, לסיכון מעמדה של ההנהגה. צעקת עתונאים בארץ — אם כי רבים רגישים לה בסיבות „אנושיות" — נבלעת בחדרי המסדרונות הגדול של המנגנון ובחריקת עלי־ידי שאון הגלגלים. „פרשיות" עולות בעקבותיה, אך עוקבות בהי ללא תוצאות יסודיות. התדהדה נגברת ערב בחירות, ולאחריהן — הכל חוזר לקדמותו.

לא רק המנגנונים המפלגתיים הם מחסום שאי־אפשר לבן־תמותה־ עתונאי להבקיעו. גם אינטרסים כלכליים (הכרוכים, לרוב, באינטרסים פוליטיים). יכולים מאה עתונאים להקים צעקה על עניינים „אזרחיים" חיוניים, „א־פוליטיים", כגון זיהום האוויר, ההנקת הפרים הגדולה, השחתת נוף הארץ, הרעש ההולך — קולם יאבד במדבר. הקבלנים, ספסרי הקרקעות, בעלי־ההון, חזקים כאלף כובים. הם יוסיפו להקים את חומת בתי־המלון הגבוהים בשורה רצופה על גבול הים של תל־ אביב, שתסתום כל משב־אוויר לעיר הנעקת, ...

ובכל־זאת, יש כוח לעתונות. ואם כוח יש לה — הרי זה בעיקר ביצירת „אווירה" בסיים, „אקלים תרבותי" בסיים. ההנהגה אולי מזלזלת בכוח כך העתונות, אך באוזני אלפי הקוראים — מחלחלת בן האווירה שהיא מביאה לביתם.

מה „האווירה" השוררת בארץ?

אין זהה, אין דרעה, האנשים לא מרוצים, עצבניים. כשאנשים עצבניים הם ... הם בהריאגיבים, הם רוטנים ומבדשים,

(המשך בעמוד 15)

המחבלים חסרים כושר אלתור

מאת שמשון עופר

השאלה, אם יש שיטה בטגעון, שהתעוררה בעקבות חטיפת מטוס ה„ג'אמבו" היפאני ביום ו' שעבר, לא באה על פתרונה גם במוקדו של יום ג' השבוע, עם התפוצצות העיט הענק מעל שרידי המבנים הנטושים של נמל התעופה של בנגאזי.

הכוונה, כי שום היה מגמה ברור שהיה כחוסר כל תכלית כבו חטי־ פת המטוס היפאני. החזקת 137 הנוסעים ואנשי הצוות במשך כ־70 שעות בחום הלוהט בדובאי המכונה „ללוב" שם פוצץ המטוס לאחר פינויים המבוהל של הנוסעים. היה זה מסע ארוך אל הכדבר ובהזרה, שדמה יותר לסיפור הרפתקה דמי־ יוני ביום ערב, מאשר לאירוע במציאות. ואם לא יתברר בבירור הת־ נוי במאוחר, כי אמנם שולט מחפר לתוספים — דבר שיתהפך את הפר־ שה למעשה ספה „רגיל" — תישאר התעלומה בעינה: מה ביקשו חוטפי המטוס להשיג במעשה זה?

אין זו השאלה היחידה שעלתה בעקבות טיסה 404 של מטוס הענק, שהמריא ביום ו' שעבר מפאריס ושלא הגיע ליעדו בבירת יפאן. לא פחות מעניינת מחידת מטרתם של החוטפים היא תעלומת זהותם. ברור הוא, כי אחד מחמשת החוט־ פים היה יפאני, שנמצא כנראה עם אנשי „הצבא האדום" במדינה ז — ארגון הטרור שאנשיו ביצעו את הטבח בלוד ואשר אליו הש־ תייך גם קוזו אוקאמוטו. שנידון למאסר עולם על חלקו בטבח זה והמרצה עתה את עונשו בכלא ישראלי. נראה, כי יתר ארבעת החוטפים — כולל האשה שנהרגה מהתפוצצות רימון כחלקי הבגדים, בעת החטיפה סמוך לאחר המראת המטוס מנמל התעופה של אמס־ טרדם — ערבים. מכאן ועד להנחה, כי הללו נמנו עם אחד מארגוני הטרור הערביים, הדרך אינה רחוקה. יתר־על־כן, יש יסוד להניח, כי תוך זמן קצר יחסית תתברר זהות הארגון שהיה אחראי למעשה הפיראטיות האחרון.

התנערות ארגוני המחבלים מהח־ טיפה והגדרת המעשה כ„התנהגות אינדיבידואליסטית", לא נועדה אלא לגלות חול בעיני דעת הקהל. שכן אין ספק בכך, שהמעשה כזה דורש תכנון והכנות — כמו בירור מועדי טיסה, נוהגי הביקורת וכן הצברת הנשק וחומר הנפץ ליעדי המוצא — שאין בכוחם של בודדים לביצוע. על רקע זה בולטת שב־ פקיים הסתייגותם של ארגוני המח־ בלים הקרביים ממעשה החטיפה עד כדי גינויה בצורה חריפה והקצעה כ„בלתי הולמת" וכגורם לך „פוג־ עת במאבק הפלשתינאי".

באחרונה ניכר אמנם שינוי ב„מדיניות הפרסום" של ארגוני המ־ חבלים, שנהגו במשך שנים לבשר בתרועות נצחון על כל פריצת קצים בישראל, כאילו היה זה עוד „מעשה גבורה" של „המחתרת בש־ טחים הכבושים". השינוי שחל בת־ חום זה הובהר אחרי רצח הנספח האווירי בוושינגטון אלון יוסף אלון, כאשר ארגוני המחבלים מיל־ או פיהם מים, בניגוד להרגלם קודם לכן. הדעלתה הסברה, כי החשש שנפל על ראשי המחבלים בעקבות פעילות צה"ל בבירות, שבמהלכה נהרגו שלושה מראשי ארגוני הט־ רור, הניעם עתה להמנע מליחס מעשה רצח או פשע אחד לארגון חבלה זה או אחר, שמנהיגיו מופי־ עים בראש חוצות במדינות ער־ ביות והצלולים לתת בראשית הימים את הדין על מעשיהם.

במסגרת מדיניות חדשה זו אין תימה, שהמחבלים שוב אינם מודים במעשיהם. אך התכחשותם המפור־ שת וצורת הגינוי של המעשה הם בעלי משמעות. מה גם שיש ל־ התייחס להיבט זה של החטיפה האו־ ווירית על רקע חוסר הנכונות של כמה מדינות ערביות, ובראשן עיראק, להיות מעורבת בפרשה. הפרשה הכחולה של טיסה מס. 404 היתה המפתח עוד בתחילת החטיפה. מדוע נפל הגורל על מטוס יפאני דווקא? כלום היה זה סודף קל בגלל חוסר הבדיקה בחפצי הנוסעים במטוסים העוברים דרכם מפאריס ואמסטרדם לטוקיו. או שמא היתה זו התמורה שדרשו אנשי „הצבא האדום היפאני" על נכונותם לקחת חלק במעשה? כיצד חשבו המחבלים להשיג את מבוקשם אם אמנם היתה כוונתם לשח־ רור של הרוצח קוזו אוקאמוטו (דבר שהוזכר בשמועה רק פעם אחת בלבד ביחד מתוך המטוס החטוף)? האם אמרו לנחות ביש־ ראל, על אף הלקח של מטוס „סאבנה" שנחת בשעתו בלוד? או האם עמדו לאיים בהפיכת המ־ טוס ל„פצצה חיה" תוך סיכון חייהם של יותר מ־100 אזרחים יפאניים? ומה ענין אוקאמוטו אצל הר הכר־ מל? מדוע סימנו כך את המטוס וכיצד ביקשו באכבשותו „לשחרר את העיר חיפה"? מדוע המתינו שלושה ימים ושלושה לילות בדו־ באי תוך סירוב עיקש להכנס למו"מ בטענה, כי הם מחכים להוראות ממפקדתם? ומדוע הורו לבסוף כלעומת שבאו והג־ יחתו את המטוס בלוב כדי לפוצצו שם.

על כל השאלות הללו אפשר רק להשיב, שאם לא נתחבטה עליהם דעתם מלכתחילה, הרי אין ספק, כי משהו השתבש בהלך הטיסה של המטוס החטוף. ואם אמנם כך הדבר, הרי מסתמן מפרשה זו לקח נוסף: התכונה המיוחסת לצבאות הערביים, על כל דרגי הפיקוד שלהם, כי כוחם יצלח רק כל עוד הכל מתנהל „לפי הספר" והתכנית המ־ קורית. אך אין הם מסוגלים לאל־ תר ולגלות תושיה כאשר משהו משתבש באורח בלתי צפוי — תכונה זו חלה גם על המחבלים. המאבדים גם הם את עשתונותיהם בעת מצוקה.

לקח זה מחזק את התקוה כי אפשר לצמצם את אפשרויות הפי־ גוע של המחבלים.

יום ראשון 29.7.73
הוא המועד האחרון להגשת ערעורים
בדוק אם שמך מופיע בפנקס הבוחרים לועידת ההסתדרות ה־12 (כולל רשימות המילואים שהופיעו השבוע).
הבטח זכותך לבחור — קולך קובע!
רשימות הבוחרים מוצגות בכל מועצות הפועלים.
הועידה ה־12 ועידת הפועלות / הועידה החקלאית / מועצות הפועלים
הבחירות לועידת ההסתדרות ה־12 11.9.73

מערך מול מערך

מאת יהודה גותהלף

(המשך בעמוד 15)

דרוש פיחות נוסף בהחלטה 242

נקודת המוצא לכל מו"מ בעתיד – „המצב הקיים"

מאת חגי אשד

המאזן המסחרי בצל האינפלציה

מאת דוד הורוביץ

יחסים בין הרשות המחוקקת והמבצעת

מאת ישראל ישעיהו

(סוף המאמר יבוא)

כרך רביעי

אטלס כרטא לתולדות ארץ-ישראל

מראשית ההתישבות ועד קום המדינה

יהודה ואלאר

...מות — התישבות הטמפלרים — ה...
...ישוב הישן — הצעת אוליפנט — ב...
...שה מונטיפיורי — התקופה העות...
...דירת הכנסיות הנוצריות לארץ יש...
...ישבות היהודים מחוץ לחומה — א...
...ישמיות באירופה — פרעות ברוסי...
...תחיה הלאומית — העליה הראשונ...
...ברון רוטשילד — פעולות יק"א ופ...
...יקור הרצל בארץ ישראל — תכני...
...הגבול בסיני — השומר — התיש...
...דוד נהגי הפרדות — הפשיטות בגב...
...הגרוש הטורקי — הסכם סייקס־פ...
...השניה — גדוד העבודה — מאו...
...ישות תרפ"ט — ה...

הקרב על סרטי ההקלטה

העימות החוקתי עם הסנאט מסכן את עצם מעמד הנשיא

מאת ישראל לנדרס סופר „דבר" בארה"ב

צרות הנהוגות המבדיקות בי קול תרועה — חילי ה- בבדיהם ההוליים והלבנים את נפקם בתנופות קצובות הלבן הבהיק לאורה של הקיץ, כאשר קיבל הנשיא את פני השאה של איראן. אחד מאותם רגעים ההב- של ניקסון. הנה הוא, נביא גדולה, נפגש עם שליט נפרץ בארץ רחוקה, כדי עבו על בעיות של מלחמה בעולם.

אז הוביל את כורכו בביקור ת הוץ והוא אוהב את גי- וטקס. המבוחים לבית הלבן של סירת מלכות בימי הבר- אבל גם ביקורו של השאה של זרה להאפיל, ולו ב- על פרשת ווטרגייט. והמה- הראשונה שלהלה על הדגת ניקסון ואורחו המשוחחים ה' על הנשיא היתה: האב- ומה ההודעה, כי סולקו מ- בכשירי ההאזנה, שהיו פק- בעבר את כל השיחות? בדה שהדודגים אלה עולים עת היא ראיה נוספת כי אין יכול להימלט מפרשת יה. „יתפלגו להם האחרים של ווטרגייט" אמר הנשיא שעבר. „ואנו נוסיף לע- מלאכתנו". אבל פרשת ווטר- נבה כבלים על ידיו של ה- ומגבילה את יכולתו לעסוק נהו. כמה מיריביו כבר צו- ואומרים בבטחה לאיד, כי עתיד לחנוק את עצמו ב- ההקלטה שלו. אפילו לא ב ההוזתם — אין ספק, כי ת אלה יעבידו את המיטבל קטן בבמבוק המר.

אין ביקום להפתעה יתירה שהנשיא החליט לפני שב- להתקין מכשירי האזנה ב- יה. אפשר להניח כי נביא משוגע ברישום מדויק של דברי אחרים ודאי אין המדינאי היחיד הנוהג כך. י בבחינה מוסרית ודאי יש הקלטה דברי אדם ללא ידי- — לא היתה התקנת מכשירי ה בבית הלבן בגדר עבירה וק האמריקאי.

הגילוי בדבר קיומם של מתקני האזנה אלה פגע בנשיא בעיקר משום שהוא שימש עילה לעימות חוקתי בינו לבין ועדת הסנאט והתובע המיוחד, החוקרים את פרשת ווטרגייט.

לכאורה, יכולים סרטי ההקלטה לשמש ראיה חותכת, שתבהיר אחת ולתמיד מי אשם ומי נקי מחטא בפרשת ווטרגייט ובמאמצים לחפות עליה. מכאן איפוא, שהוועדה המיוחדת של הסנאט והתובע ארצ'יבאלד קוקס יהיו מעוניינים בקבלת סרטי ההקלטה שברשותו של הנשיא. אבל, למעשה, אין הסרטים יכולים לשמש ראיה חותכת, כי מבחינה טכנית אפשר „לבשל" אותם ולשנות את תוכנם. למרות זאת סירובו של הנשיא למסור סרטים אלה מעורר ספק לגבי אמיתות טענתו, כי לא ידע כלל על מעשי העבירה שנעשו בשמו. שהרי אם הוא נקי מחטא — ודאי יאשרו הסרטים את נקיון כפיו. מדוע איפוא מסרב הוא לגלות אותם לחוקרים?

הנשיא הסביר, כי ההקלטות כוללות הערות היכולות להתפרש לכמה טעמים. ואם כי הן תומכות, לדבריו, בגירסתו, אי-אפשר להסיק מהן מסקנה חד-משמעית. בשיחות המוקלטות על פרשת ווטרגייט שולבו גם הערות על ענינים אחרים, לרבות נושאים סודיים. ולכן טוען הנשיא, כי בהתאם לעקרון הפרדת הרשויות שמורה לו הזכות למנוע גילוי שיחות ומסמכים חסויים של הבית הלבן. משפטנים אמריקאים נחלקים בדעתם אם צודק ניקסון בטענתו. זכותו של נשיא שלא לגלות חומר חסוי — לא הוגדרה בדיוק. יש אומרים, כי זכות יתר זו איננה יכולה לחסום את הדרך בפני חקירה של עבירות פליליות. ואם יש יסוד כל שהוא לכוונת המאמר מועדת הסנאט המייצגת את הרשות המחוקקת — קשה להצדיק את הסירוב לתביעת התובע המיוחד — שהרי הוא פועל במסגרת הרשות המבצעת ואין להעלות נגדו את הטענה בדבר הפרדת רשויות. בשלב זה נראה, כי המחלוקת החוקתית בין הנשיא לבין חוקרי ווטרגייט תובא להכרעה בפני בתי-המשפט הפדראליים.

אבל מבחנו של ניקסון יהי לא רק משפטי. כל עוד נמשכת החקירה של ועדת הסנאט, עומד הנשיא לדין גם בפני הציבור האמריקאי. ניקסון משוכנע כי ועדת הסנאט בראשותו של סנטור סאם ארווין הדמוקרטי החליטה „להרוס אותו", ולכן אין היא מנהלת את החקירה באובייקטיביות, אלא מבקשה להכתים את פני הנשיא. ברותו של ניקסון היא, כי עד היום לא נמצאה בוועדה עדות משכנעת לחובת הנשיא. וגם כאשר מופיע בפניה אחד מאביריו, כגון עוזרו הראשי לשעבר לעניני פנים, ג'ון אהרליכמן, אין הוא עושה רושם של „הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת". ובמשך כל שבוע נחשפים פרטים חדשים המקדירים יותר ויותר את שמו של ניקסון.

כל מי שעקב אחרי מחלוקות וסערות ציבוריות בארה"ב יודע, כי אין כמעט פרשה היכולה לרתק לאורך ימים את תשומת-הלב של האומה האמריקאית. לפרקים נדמה לך, כי בדומה לחילופי האופנה יש גם חילופים מחזוריים בנושאים העומדים על הפרק.

פרשת איי.טי.טי. שהסעירה בשעתה את כלי התקשורת, לא נתבררה עד תום. אך היום שוב אין דנים בה כיוון שפג העניין שבה. ניקסון אולי קיווה פעם כי סערת ווטרגייט תשכך כמו סערות רבות אחרות אך תקווה זו נכזבה. הודאתו של ג'יימס מקקורד, קצין הבטחון של הרפובליקאים, שנתפס בפריצה לבתי ווטרגייט — פתחה את „תיבת פאנדורה", ודומה כי טרם נתרוקן מלאי הרעות והצרות שבה. רק לפני ארבעה חדשים עוד נזהרו הכל מהחשדת ניקסון עצמו בקשר לפרשה. עתה מדברים גם פרשנים אחראים על האפשרות שהקונגרס ידון בהאשמתו של הנשיא. ניקסון יודע כפוליטיקאי מעולה ומנוסה הוא עשוי להתגבר על משברי ווטרגייט. אבל בשעה זו נראה, כי מזמן לא היה נשיא אמריקאי נתון בצרה כה גדולה.

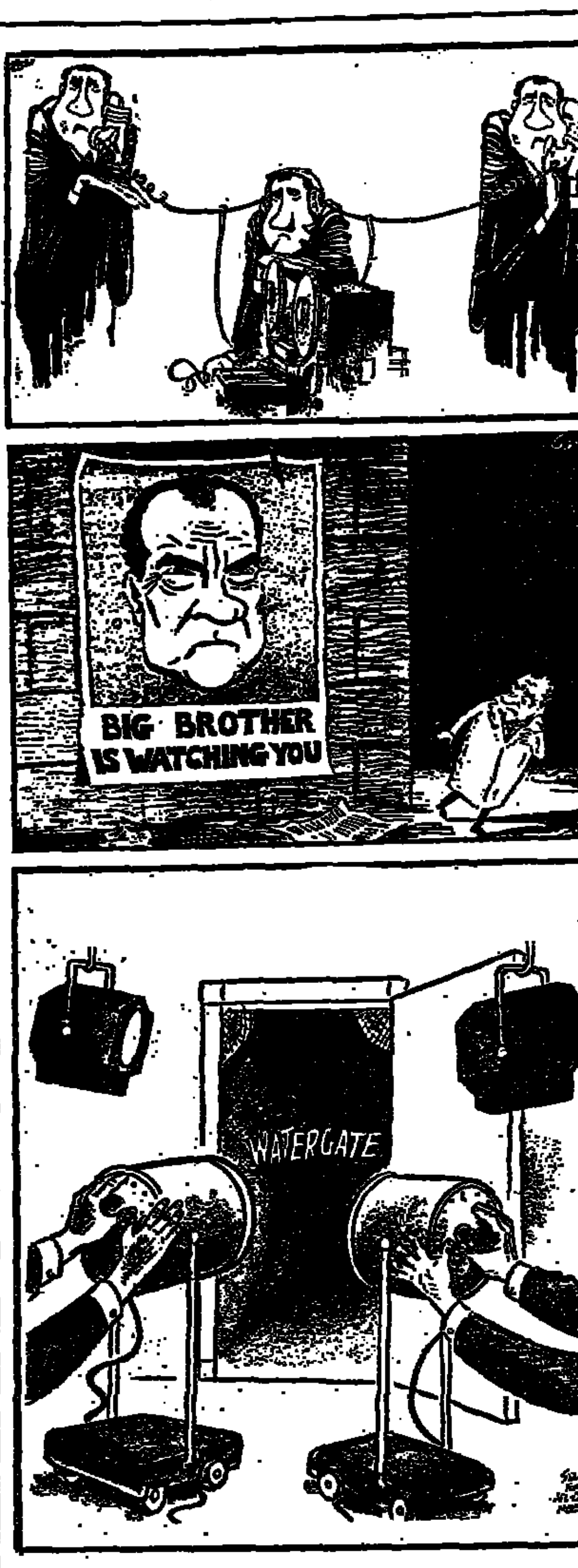

למי מציקה המצוקה

מאת אריה ל. אבנרי

מספרים אחדים של דו"ח ועדת ראש-הממשלה לילדים ובני-נוער במצוקה ידהו על הציבור כמהלומה: 57,000 ילדים גרים בצפיפות של ארבע נפשות ומעלה בחדר; 190,000 ילדים — בצפיפות של שלוש נפשות בחדר וביחד כרבע מיליון ילדים — משמע כל ילד רביעי בתוכנו, מתוך האוכלוסיה העירונית. למעשה היו הדברים ידועים, ידועים מאד, למי שעקב בדאגה אחרי התהליכים החמורים בחברה הישראלית הקיטוב ההולך ומחמיר. כן היה ידוע כי החלוקה הסוציאלית היא גם חלוקה עדתית בעיקרה וככל שהמצוקה מעמיקה היא יותר עדתית במובהק — וקרי: מצוקת בני עדות המזרח.

אם היתה זו תדהמה לציבור הרי זה בגלל ההתעלמות השיטתית כמעט מבעיותיהן המוארבות של שכבות אלו על ידי כלי התקשורת שלנו, ובעיקר בעתונות: עד היום הזה היה דוחה של העתונות בארץ ישראל הקטנה, שבמרכזה דיזנגוף, מפלגות, סכסוכים בין-מפלגתיים וכיוצא באלה. רק לעתים רחוקות מגיח עתונאי או שדר של הרדיו והטלויזיה אל המקומות הנדחים, כדי לאזן במקצת את התמונה המעוותת. פעמים הם בעלי-המצפון המבליטים את הצריך הבלטה באמת ובתמים ולא את עצמם, כפי שהשידור האחרון בטלויזיה הוכיח.

מובן, כשמדובר במצב הבטחון, בדיוני או"ם, במחבלים, כולנו פטריוטים, כולנו דורשים את טובת המדינה ומידע מפורט זורם בשפע על כל פרט. אך כשמדובר בחייה הפרוזאיים של הארץ — ביישוב מרחביה, בחיי יום-יום של העובד, במצוקתו ובמאבקיו, ביומו האפור של העולה, בשכונה הקרובה או בעיירת הפיתוח הרחוקה — ההשתקפות של אלה היא באותיות פסים לעומת המאורעות „הברדיסים" התופסים את הכותרות הראשיות: מה אמר אריק ומה השיב עיזר, מי אמר קודם מה שאמר — צ'ייך או ספיר, ואין צריך לומר כשמתגלה גרעון בחברה ממשלתית, שהכל רוכבים עליו. מתי עולים ענייני פועלים למוסדות ראשיות? כששובתים פועלי נמל — אז אפשר להטיל את כולם לשק אחד ולהוכיח שהם הורסים את כלכלת המדינה.

הנה דוגמה קטנה: לפני כשנה שבתו פועלי „עלית". על מה שבתו? על שכר התחלתי של 425 ל"י, על פיצויי פיטורים הוגנים וכי"ב. מה לא ניבאו לנו הכלכלנים — שהמשק יתמוטט, שהורסים את התעשיה, וכל עשירי הארץ התנדבו לכסות הפסדי החברה — לא של הפועלים. השביתה הסתיימה כפי שהסתיימה. לא לפני שמיצו מתוכה את הסנסציוני והמעניין. כיום מפרסם „עלית" את מחזור הפירסום הוא יבש ובמאמר הכלכלה, ורווחיו מסתכמים בתוך השם במיליונים ובעלייה של 55 אחוז לעומת עליית שכר העבודה של 14 אחוז בסך הכל. העולם לא מתהפך, הכלכלה לא מתמוטטת, הפועל קיבל משהו המכסה במקצת את ההתייקרות ואילו העסקים פורחים ומתרחבים.

דוגמה אחרת, בולטת יותר, ויותר לענין שלנו: שר האוצר הביא השבוע לממשלה תכנית לחיסול המצוקה בדיור תוך 4 שנים. בהתחשב בזה שבהמלצות ועדת ראש-הממשלה צויין, שאם תפעל הממשלה בשנים הקרובות כמו שטפלה בארבע השנים האחרונות לא תחוסל המצוקה אלא תוך 25 שנים. תכניתו של ספיר היא מהפכנית, כבירה ממש; נקוה שהממשלה תאשר אותה במלואה ותביא בזאת הקלה לרבע מיליון ילדים. אם העתונים סברו שזו ידיעה שמספיק לתת לה כותרת בינונית („דבר" בתוכם) — מילא. לא הכותרת תפתור את הבעיה אלא המרץ שיושקע על ידי כל הדרגים. ואולם איך מגיב על כך מאמר המערכת של „מעריב" (ביום ב' השבוע)? בדרך כלל בחיוב. אבל עם הרבה סימני שאלה ועם הרבה הסתייגויות: אם לא תוגבר על ידי כך האינפלציה, וכיצד מצמצמים את הבניה הציבורית הפרטית ומרחיבים את הבניה למצוקה, ומבין המלט, ומהיכן פועלי הבנין, וכן הלאה.

וכך „הארץ", שהמצוקה מאד נוגעת ללבו, אך כשמציע ספיר פתרונות מתחיל העתון הליברלי לגלות דאגה לחופש היזמה הפרטית: „האם אפשר לבנות 55 אלף פתרונות דיור מבלי להטיל הגבלות על בניה לצרכים אחרים?" ובכן — כשעולים על הממשלה הכל מתבשל חם, כשיש צורך לצמצם סקטור זה או אחר, לנקז מן הבניה הפרטית מלט ופועלי-בניין מתחיל התבשיל להתקרר ובא הפכחון.

אם העתונות מתיימרת להיות המבטאת את דעת-הציבור, רובה מבטאה את האינטרסים של הציבור החזק — והיא העומדת בראש המלחמה נגד תביעות השכר של הדרגים הנמוכים. היא המתנגדת למיסוי הפרוגרסיבי בחוקים והיא השוקדת על שמירת הפער בין העשרונים הנמוכים לבין העשרונים הגבוהים בסולם ההכנסה הלאומית. אין זה משנה שכתבים מפרסמים גם רשימות סנטימנטליות וקורעות לב על עוני ומצוקה — הקו. הקו של המערכת, הדיבור בשער הוא בזכות שמירת הפער.

והפער אינו נעצר רק בטבלת השכר. הוא מתבסס חזק בדיור. לפי הדו"ח, שצוטט לעיל, הממוצע במגורים בארץ בשנת 1959 היה 2.2 נפשות לחדר, ואילו בשנת 1972 הממוצע הוא 1.5 נפשות לחדר. ואם כיום יש לנו כשבעים אלף משפחות עם רבע מיליון ילדים הגרים בצפיפות של ארבע-פלוס ושלוש-פלוס נפשות בחדר ואילו הממוצע ירד ל-1.5 נפשות בחדר — משמע שהמבוססים התבססו והתרחבו, ואילו העומדים בשלבים הנמוכים נשארו במקום ועוד ירדו, כי הילודה מספקת צבא-מילואים לדרי המצוקה.

ובכן, זו מלאכה קלה לשפוך את זעמך על הממשלה, להוקיעה על מחדליה או על איטיות פעולתה ובה-בעת להגביר את המירוץ לעושר ולרווחה על ידי רווחים צבועים בעסקים, על ידי קביעת מחירים אסטרונומיים למגרשים ולבניינים, על ידי גביית שכר דירה, על ידי תשלומים שמנים עבור שרותים, על ידי תביעות שכר בלתי פוסקות לחזקים, ואילו החלשים והחלכאים נשארים הרחק הרחק מאחור.

ומסתבר שהמירוץ של „היזמה הפרטית" הזה הוא מאז ותמיד מהיר יותר ממירוץ הממשלה. אני מדפדף בספרו של מרדכי נמיר (שר העבודה בשנות השישים) „מול פני המעברות". בהצעת התקציב לשנת הכספים 1957/58, בהציגו את תכנית המשרד לחיסול המעברות (אז היה משרד העבודה ממונה על ענייני השיכון) מסכם נמיר מה עשתה המדינה תוך ד"ש שנים בתחום השיכון. בשנים אלה בנתה הממשלה 162.000 יחידות דיור ל-700.000 נפשות בערך (התקופה כוללת את כהונת גולדה מאיר כשרת-העבודה). בשעתו היה זה מפעל כביר, לא פחות מאשר הצעת ספיר כיום להסיר את מצוקת הדיור תוך חמש שנים. אבל במירוץ שבין פעולות הממשלה וההתעשרות הכללית בארץ, אלה שנזקקו לקופת המדינה לא עמדו בתחרות.

השכבות החלשות לא עמדו בתחרות אז ואין שום סיכויים שיעמדו בתחרות גם להבא. גם אם ייבנו עבורם דירות מרווחות — אם החברה הישראלית לא תושיט להם את ידה להוציאם גם מן המצוקות האחרות, שהן לא פחות חמורות ממצוקת הדיור — אם באמצעות מוסדות מוניציפליים, אם על ידי אירגוני התנדבות של גברים, נשים ונוער.

לפי הדו"ח המצוטט לעיל היו ב-1969 בארץ כ-75.000 ילדים אשר סבלו ממצוקה עמוקה — היינו שהיו בהם כל שלוש התכונות של מצוקה: דיור צפוף, הכנסה פחות כ-90 ל"י לנפש לחודש והשכלת ראש המשפחה שאינה למעלה מ-7 שנות לימוד. כמחצית ראשי המשפחה של הילדים הללו השכלתם היא מאפס עד ארבע שנות לימוד. ל-142.000 אלף ילדים היו „רק" שתי תכונות של מצוקה, ובין השתיים ודאי לא מעט מצוקת הבורות של ההורים. משמע לא פחות מאשר 100.000 ילדים גדלים אצל הורים אשר השכלתם היא מאפס עד 7 שנות לימוד. האם יש סיכוי כלשהו שילדים הגדלים בבית כזה יוכלו אי-פעם להתחרות עם ילדי תל-אביב-צפון, ילדי רחביה או ילדי הקיבוצים?

איך יתכן שיהיו בתוכנו רבבות הורים לילדים שאינם יודעים קרוא וכתוב, שהשכלתם אפס? איפה אירגוני המתנדבים, איפה האגודות למיניהן, היכן הסטודנטים ובני הנוער? 15 אחוז של ילדי המצוקה בתל-אביב, 13 אחוז בירושלים, 42 אחוז בעיירות הפיתוח, גדלים להורים בורים לחלוטין, והם חיים ליד האוניברסיטאות, ליד המוזיאונים, ליד הקיבוצים. רק יחידים משוגעים לדבר הגישו להם עזרה כלשהי. האין זו אשמה כבדה הרובצת על החברה הישראלית?

ואם מדובר בבערות — היא עוברת בירושה. חמישים אחוזים של הילדים בבתים של הורים ללא כל השכלה אינם לומדים אחרי גיל 14; 34 אחוזים מהם אינם לומדים ואינם עובדים; 43 אחוזים של ילדים להורים הסובלים „רק" משתי תכונות של מצוקה, אינם לומדים אחרי גיל 14; 19 אחוזים מהם אינם לומדים ואינם עובדים.

האם צווים ממשלתיים יכולים להחדיר לילדים אלה השכלה? אילו היתה התעוררות אמיתית לבעיה זו בקרב החברה הישראלית, היה צריך העובד הסוציאלי להיות ברום המעלה במערכה הציבור — כמו הלוחם בימי המלחמה, כמו המייבש ביצות בראשית ההתיישבות, כמו המתיישב בימי חומה ומגדל, כמו האקדמאי בימינו.

ובחברה המודרנית שלנו אנו מכנים (ברוב התחסדות או בצביעות) משפחה המטופלת בילדים רבים הזקוקים לחינוך ולתשומת לב רק לעתים רחוקות — משפחה ברוכת ילדים. כמה מאתנו המבטאים את המלים ברוכת ילדים ברטט פטריוטי ראו במו עיניהם חייה של משפחה כזו? איך ילדים ישנים בביתות דל-קומתיות (במקרה הטוב ביותר), איך החדרים המעטים צפופים ומלוכלכים, איך הקטנים מתפלשים בחצר והגדולים אינם מוצאים להם מקום, איך האשה היא חיים הגרועים מעבדות. האם לא פטריוטי יותר והומני יותר לעזור למשפחות כאלה בתכנון המשפחה ושוב — איפה אגודות הנשים הפמיניסטיות שלנו, מדוע אין רואים אותן בשכונות, ביישובים פרוזקיוס אמנם. אירגוני נשים כמו ויצ"ו וארגון אמהות עובדות עושים פעולה סוציאלית רבה ויעילה בקרב השכבות הנזקקות. אך עד היום אף אחד מהם לא העז להציב בגלוי את תכנון המשפחה כמטרה שיש לפעול לקראתה. הקושי המיוחד בכך טמון ללא ספק בכפיפות משרד הסעד לשר ולמנגנון דתי.

בסיכום — כשם שאין הממשלה לבדה אשמה במצב הירוד שבו גדלים החלק החמישי של ילדינו, כן לא היא לבדה תצליח לגבור על המצוקה. אם תחוש יותר רוח האחריות של החברה הישראלית כולה ואם תוגבר פעולת התנדבות של גופים ציבוריים שונים, באחת — אם נחדל להשתעשע במצוקה כנושא לסקרנות ולהתנגחות מפלגתית ונוכיח יותר קשר מכתי השתתפות אמיתית בגורל האנשים והעיקר אם נתרגם כל אלה למעשים — רק אז יש סיכוי שפעולות הממשלה ישאו פרי.

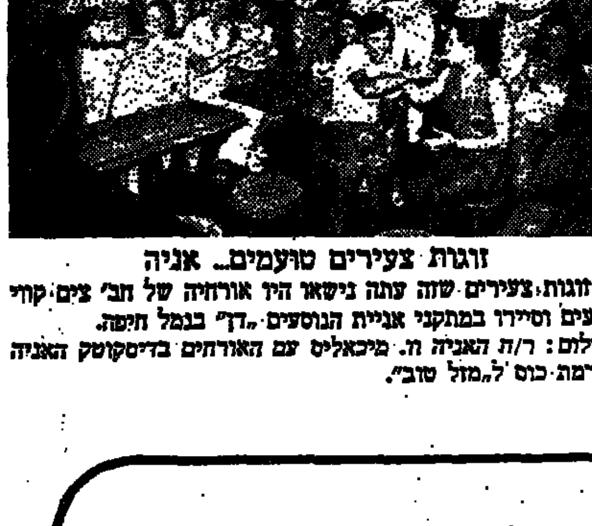

זוגות צעירים טועמים... אניה

12 זוגות צעירים שזה עתה נישאו היו אורחיה של חב' צים-קווי נוסעים וסיירו במתקני אניית הנוסעים „דן" בנמל חיפה.
בצילום: ר/ת האניה ה. מיכאליס עם האורחים בדיסקוטק האניה בהרמת כוס ל„מזל טוב".

הישג שהוא אתגר

מאת יצחק בן-אהרן

צת בחירות היא התקופה של דמוקרטית: הציבור עו- בהיר והמועמדים „רבים ל-, כי כדי לכלא שליחות וכו- לזכות בפריווילגיות ובמע- לה הם ימי-המסלה של ה- העדינים, ימי ההזדמנות על המדינה.

ים אלה יש להבוב את ה- יש חשיבות רבה למצע, הוא מחייב את האחראים קים אותו ככתבו. יודע ל- ים מקרים של ההכחשות, וה וכביצה להוציא, לאר- בגלל כוונות רעות אלא חולשה, כתוך כניעה לפי- הפתרונות הנוחים והמה- ים להכביד על האנשים ה- לביצוע את התיגרות פהרוגרה כאלה.

ן להיערך עתה לקראת ה- לא אמסור בפורים אלה שבון על מה שעשינו ב- הנכים האלה — אם כי היה להתבר דין-וחשבון נאה נשי „המערך" בממשלה, ב- זה, במשק, בהתיישבות, ב- ות ובבטחון, ביחסים הבינ- ם וביחסי פנים — ולא על כה שעשינו ולא עשי- הכבות שהוכינו לא נרפא את כל האביונות, הבדידות ש שהיו נחלת חלקי אוכ- גדולים לא נתקן עכשיו. ישפוט אותנו לפי הת- שיש בפינו לגבי הע-

להבר בהכללה, אפשר לר- עינינו של המחנה החלו- וא להביא לתיקון החברה לית שנסתאבה, לכך שלא עוד דוחרת כדו"ח על המ- אשר הוגש באחרונה לראש לה, שלא תהיה מציאות כ- ולא מדינות המייצרות מצ- בזאת. עלינו למתן את תה- הקיטוב המעמדי וההתרחבות ם בין ההון לעבודה ובין לעובד בחברה הישראלית מתכוונים אמנם לעשות זאת מות-המשיח אלא בארבע ה- הבאות.

שלא נוכל להקן בארבע את כל מה שעוות במשך עשרות שנים, ולא רק בידינו אלא גם בגלל חיי גולה, בעולם תוך פני שקם לכלותנו. ברם: בתוך נית ארבע השנים הבאות נוכל להביא ליצירת חברה שבה לא יהיו ילדים במצוקה, ולשנות את היחס בין עלות ההון לעלות העבודה.

אמנם יש אנשים שהלידתם-לים סוציאליסטים בישראל מפחיד אותם, אך אנו איננו רוצים לחסום את הדרך בפני ההון הפרטי, היוזמה הפרטית והמשק הפרטי. הרי גם באמריקה יש סוציאליסטים, ומסתבר שאנשי ההון האמריקאי לא בחרו מפניהם. נכון שאנו רוצים בהשקעות הון, ביהודים שיבואו, בבעלי-ברית בשותפים, אך לא במחיר ערכי החיים וטעם החיים של המוני העם, לא במחיר האמונה בחברה הסוציאליסטית והתגשמותה, גם אם יודע לנו כי חברה כזאת לא תקום בהכל-יפה. נחוצה לנו — ויש לנו — נשימה ארוכה. עם זאת, עלינו לחסום את הדרך הנלוזה, לחסל את המדיניות המעוותת המביאה להתעשרות-יתר, למותרות, לצבירת-הון ולספסרות, ולעמול למען חברה שוויונית יותר. לא שוויונית-אבסולוטית, לא קיבוצית, אלא שוויונית יותר מאשר היא כיום, ואני מביא בחשבון את המאמץ שעושים יהודי העולם למעננו. גם את המאמץ הזה אנו מחלקים.

להצמדת השכר לאינדקס

עלינו להמשיך להעלות את שכר הפועלים בישראל. נהיה זקוקים לרווחיות מרחיקת-לכת כדי להשוותו לשכר-העבודה המקובל בארצות השוק המשותף. עלינו לדעת כי במשפחת השוק המשותף לא יהיה המשק, המבוסס על שכר ירוד, לתפארת לנו. שכר ירוד אינו מביא לפריון עבודה, לייעול ולקידום טכנולוגי ואינו מוסיף לכושר התחרות בשווקים הבין-לאומיים, והוא אף אינו מעודד את בת חיים, אהבת מולדת ואחוה לאומית. שכר המינימום של —.425 ל"י, שנכנס לתוקפו בינואר השנה, היה הישג גדול ל-120,000 פועלים ופועלות. אך המצב עדיין תמור. אינני מכחיש, אני אומר בפה מלא שניהלנו ואנו מנהלים מאבק סוציאלי כתוח, להכן השכירים בעצם ימי המאבק הבטחוני המהמם ומי יודע מה היה מצבנו כיום לולא עשינו זאת. הדו"ח האחרון של המוסד לחקר תפוקה והכנסה — מוסד אובייקטיבי אליבא דכל הדעות — מראה שהעובדים השאירו למדינה 2—5 אחוזים עודפים משכרם. כלומר, הפריון עלה על השכר. זה היה טוב לפאנטזים, זה היה טוב לקליטת העליה, אבל זה היה טוב גם לקבלנים ותעשיינים. הנגד שגדרנו בוועידת ההסתדרות הה-12 להצמיד את השכר לתפוקה הלאומית, לא קיים.

במאבק על הצמדת שכר המינימום לאינדקס (אולי מוטב להצמיד אותו לשכר הממוצע במשק, בשיעור של 60—70 אחוז ממנו) לא הצלחנו עד היום. גם כיום חיים בקרבנו 600.000 שכירים המרוויחים את לחמם בעבודה השוחקת את גופם ואת נפשם. אסור לנו להשלים עם מצב שבו נאלצים שכירים לעבוד 50—60 שעות בשבוע לשם הקיום בלבד, ושולחים את בניהם לשוק העבודה בגיל 14 ו-16. אסור לנו להרשות שההשכלה תישאר סימן-היכר מעמדי, פריווילגיה סוציאלית. הפער בהשכלה הוא אחד הפערים הרעלים בחברה העומדת על נפשה מול אויבים מבחוץ.

נראה שעלינו להתגאל על כך שיש לנו בעוונותינו יותר ממיליון עובדים, וכל העלאת שכר בלירה אחת מסתכמת, לכן, במיליון ל"י. מוקיעים אותנו כ„אוכלי שכר", אומרים: מה זה אחוז אחד מהשכר? 80 מיליון ל"י! תוספת יוקר של 5 אחוזים מסתכמת ב-40 מיליון ל"י. בעלי טענה זו אינם מביאים בחשבון דבר אחד: מדובר כאן בפרנסתם של כ-80 אחוז מכלל העם.

לצמצום שבוע העבודה

כדי לצמצם את שבוע-העבודה דרושים שני תנאים: תעסוקה מלאה והעלאת השכר. תנאי אחרון זה נדרש כדי שקיצור שבוע-העבודה לא יהיה על חשבון העובד. עליו לקבל את השכר שקיבל בשבוע העבודה בן 47 השעות גם בשבוע המקוצר.

בכל העולם התעשייתי הדמוקרטי ישראל היא הארץ היחידה ששבוע העבודה בה ארוך כל-כך. שבוע עבודה בארצות סקאנדינביה הוא בן 36 שעות לכל היותר, והוא מאפשר כמובן קיום הוגן לעובד ולמשפחתו. כי מי שרוצה יכול לעבוד שעות נוספות, ומי שאינו רוצה אינו מוכרח לעשות זאת.

הסיבה לשבוע העבודה הארוך בישראל אינה רק המחסור בידיים עובדות אלא גם אי-רצונו של העובד הישראלי להבטיח למשפחתו קיום הוגן בשבוע-העבודה „הנורמלי" — כלומר בשבוע בן 47 השעה שלא השתנה מאז יוסף קיצים. לא מזמן ביקרתי באוניברסיטת חיפה ופגשתי מכר, פועל בחברת-החשמל. „יפה מאוד, באת לשמוע הרצאה?" אמרתי לו. והוא ענה: „לא באתי להרצאה. אני מסיים עבודתי בחברת-החשמל בשעה 2.00, ומשעה 3 עד 10 בלילה אני עובד פה בשמירה". לאדם זה יש שלושה ילדים, אשתו אינה עובדת ועליו לשלם שכר לימוד של שני בנים בתיכון.

מקטרגים על הטלוויזיה, כאילו בגללה אנשים אינם משתתפים באסיפות ובחיים הפוליטיים ואינם קוראים ספרים רציניים. אבל לא הטלוויזיה אשמה. העבודה בשתי משמרות היא קטילת הנשמה, ולא רק עתונאים עובדים בשתי משרות בישראל אלא גם שוטרים, פועלי-דפוס, נהגים, על אף קשיי מס-ההכנסה עובדים במשרה ביחוד כדי לקבל את השעה הנוספת. אין צורך להתגונן כדי שיסכימו לעבוד שעות נוספות, הם זקוקים להן.

לדמוקרטיה תעשייתית

אחרי עשרות שנים של שממת מחשבה, עייפות ויאוש בעולם הסוציאליסטי הדמוקרטי, נשבת עתה רוח חדשה במפרשיו: הדמוקרטיה התעשייתית, כלומר רעיון שיתוף העובד בהנהלת המשק, באחריות עליו ובהנאה ברווחיו. מסתבר שאנו מפגרים בעניין זה בעשר שנים אחרי הסוציאל-דמוקרטים במערב. בפעם הראשונה אחרי שנים רבות נדרשה הסוציאל-דמוקרטיה שוב למצווה אופרטיבית, הקשורה להביא להגשמת הדמוקרטיה הסוציאלית. הדמוקרטיה הפוליטית, סיסמת הסוציאל-דמוקרטיה האירופית במשך עשרות שנים, הצליחה להגשים שוויון פוליטי בלבד; התקווה שהיא תהיה מכשיר להגשמת הדמוקרטיה הסוציאלית נתבדתה. הדמוקרטיה התעשייתית, שבאה כנדבך נוסף על החלוקה הקלאסית לרשות מחוקקת, מבצעת ושיפוטית, היא המעוררת מחדש את התקווה הזאת.

הדמוקרטיה התעשייתית היא גם תשובה לסיסמה המיושנת והעייפה שנכשלה פעמים רבות כל כך ב-50 השנה האחרונות גם בעולם הקומוניסטי וגם בעולם השלישי: הלאמת הרכוש הפרטי. התברר כי סיסמה זו אינה עומדת במבחן בחברות פלורליסטיות ואין לה תרופה מלא הליקוי האורגני של המשק הציבורי ידוע כיום: ביורוקרטיזציה. משק זה גידל מעמד בלתי תלוי של מנהלים הנוטלים לעצמם פריווילגיות כלכלית, סוציאליות ופוליטיות, ויש בו ניכור חזרות של עובדים ואידיאולוגיה רכושניות לא פחות כאשר במשק הפרטי.

כיום ברור שיותר מעניין הבעלות על המשק חשובה ההשתתפות בקביעת מדיניותו, ההשקעות שיושקעו בו, פיתוחו וחלוקת הרווחים בו. על העובד להיות נושא באחריות בתוך המשק. שלוש שנים נאבקנו למען חוק המקובל זה מכבר במתוקנות שבארצות אירופה המערבית, שיחייב את כל המעסיקים בבעלות פרטית, ממלכתית וציבורית — לשתף את עובדיהם בהנהלתם ובקביעת מדיניותם גם אם ההנאה מהרווחים לא תהיה שווה. בבניין זה לא הוטתה אלינו אוזן קשבת לא בממשלה ולא במפלגה.

חברת העובדים היא כיום עם נרדף למשק ריכוזי מינהלי ביורוקרטי, ההתיישבות העובדת והקואופרטיבים זנחו אותה. כלומר, משק הפועלים העצמאי האמיתי נמצא כיום מחוצה לה. עלינו לקדם, ברוח התנועה השיתופית, את כל משק הפועלים — במושבים, בקיבוצים, בקואופרציה וכן בחברת העובדים.

לייצוג דמוקרטי ישיר

ההסתדרות ומפלגות הפועלים הן כלים אדירים, אך לחבריהן אין שליטה בהם. גם בבחירות האלה ירכיבו המנגנונים במוכן את הרשימות, בהשפעת לחצים של אינטרסנטים.

עלינו להביא להנהגה את הציבור, את אנשי השורה. עלינו להגיע לכך שפועל העומד היום ליד המחרטה או יושב על הקופה יוכל לצאת כחוד למלא את שליחות חבריו בהנהגה ויחזור אחרי תום כהונתו למחרטה או לקופה. דברים אלה מוכרים אי לי את הדיבורים על „מהפכות התרבות" הרוחות". כיום בעולם, אך יש לזכור כי אנו עסקנו במהפכות הרבות כבר בימי א.ד. גורדון.

לבעיית הייצוג הדמוקרטי אין פתרון אלא רוטציה, הגבלת משך כהונות וייצוג ישיר. המרות האידיאולוגית המרכזית היא השובה, אך אם לא תישען על ייצוג ישיר, כלומר על נציגי העובדים שייבחרו מתוכם, היא עלולה להיהפך לעריצות ביורוקרטית.

יש בישראל לפחות 40.000 ועדי עובדים מוכרים, שיש להם מ- מות וכתובות, חבריהם נבחרו בבחירות אישיות רובניות ישירות זאת מהציבור. מי משמע בזרוע הזאת? המערכת העולי- כית קובעת עד היום הלמעלה את ההיראכיה של ההנהלה, היא אי- בה נקבעת מהתשתית. אין שום תמסורת לא ישירה ולא עקיפה, בין מנהיגות הציבור הישירה למערכת הפוליטית; אין אצלנו מכאניקה של שאיבת האנשים במקומות העבודה, סינון העברה השמנה שבהם אל הבטלה. הדבר שעלינו לחתור אליו הוא צורות ביטוי ובחירה דמוקרטיות יותר במסגרות ההסתדרותיות והמפלגתיות.

ליצירת כלי ביטוי

בחמש או בשש שנות קיומו לא היה המערך לכלי פוליטי הראוי להיות למופת, אך נדמה לי שאין אנו זקוקים לדמיון רב כדי להאר לעצמנו מה היו פני מדינת ישראל כיום אילו היתה בה תנועת פועלים מפולגת לשלוש מפלגות. ואינני מאמין בפתרונות כיתתיים למחלוקות פוליטיות ולמצרים הב- דהיים ובעבדיים.

כמיליון ו-150,000 איש יהיו השנה בעלי זכות בחירה להסתדרות; מספר בעלי זכות הבחירה לכנסת הוא מיליון ו-700.000 היינו אומר כ-70 אחוז מהבוחרים לכנסת ישתתפו גם בבחירות להסתדרות. בבחינה סטאטיסטית זאת עוצמה שאין דוגמתה בעולם, והיא מעוררת התפעלות באינטרנציונל. על סמך עוצמה זו היו חברי כנה משלחות בטוחים ששבוע העבודה בישראל הוא בן ארבעה ימים בלבד. אך יש לזכור כי אינו לבדנו. בתוך ההסתדרות יש 13 רשימות מגח"ל ועד ברית השמאל, „העולם הזה", וכו'. הם מעיצים ל-25 אחוז מכלל הבוחרים להסתדרות והם לוחמים בעדרת תקציבים ממלכתיים ותקציבי ההסתדרות. הם סובלים במה בכסף, האם זאת גזרה משמים? מדוע הם מתרחבים ובשמינים, מדוע יש בריחה מן הכורבן? מדוע אנחנו אוהבים אותנו? והרי על בעינינו הקודמים אנו ראויים לאהבה, כי נושא את הממלכתית ומבטיחם אותה? כי הקים ארבעים ישובים ההתנהלות ויושב בהם. בשעה שכל המפלגות הפוליות היצירות מליצות בלבד?

במשך ארבע השנים לא הצלחנו ליצור כלי להשמעת דבר התנועה הסוציאליסטית לציבור או- הדיה ובעלי בריתה. דברינו כשתלפים ביד עם צאתם מפינו, מפני שאין מוקדי-זיהוב כאורגנים. לצרך זה אין זה „לוף השמים", אין אלה תאוות.

חשוב מכל הוא שתהיה עדות לעוצמתו של המחנה החלוצי, לעוצמת החברה המפוררת והמתפוררת שסביבנו; כי יש למחנה הזה עוצמה מוסרית ואנושית, חוסן כלכלי, כוח אינטלקטואלי ואורח חיים מיוחד לו, וזה הוגן להגיה אותם על כף המאזניים.

קצרות

מן היומן

יו לא אמרתי את האמת מה 'בי עליו כדי לא לצעור וכדי 'גרום לו נזק כלשהו. וכשהוא לא אמרתי מפני כבוד המת. אמר בעניין זה יעקב קלצקין ותו אגב הפתגם הלאטיני: על ם או טובות או לא כלום. הוא:

ם זו מן המידה המוסרית שלא בגבורו של אדם כשהוא חיים מחמת חשש נזק וכשהוא מתים מחמת „יקרא דשכבי", ת האמת בידיעות עולמית ל-. ומתי יהא מותר לפרסם? דומה, יש להפוך אותו ולאמור: רק בגידון מתים לנו רשות כלאה לדבר דברי-אמת אף בגנותם" („כתבים", הוצאת „עם עובד").

שאלתי כי ששאלוני על פרס אחד בספרו והוא לא זיכני בהרשובה והיה בלבי עליו. והוא נפטר, ומאז יש בלבי על עצמי: איכה בה, איך נואלתי להגביה הר בינינו, על שום מה?

לא לשוא אזהרת תמיד על המות בפיהם של אנשי המוסר מעולם; לאור המות משקל אחר, ערך אחר למעשינו.

כנוהג חדש בא לעולמנו — המודיעים על פטירה מוסיפים: נא להימנע מביקורי „ניחום-אבלים". האם אין בבקשה זו מאבק אהבה עצמית?

ז. דויד

יש לי ענין בדבר

מהו הדבר שהעניק לעם היהודי, הנעדר מסורת צבאית, כישורים צבאיים עזי רושם כל-כך?

מהו סוד גבורתם של חיילי ישראל?

בספרו „קשת לוחמים" מנפץ יגאל אלון את המיתוסים הקשורים בשאלות הללו. בפשטות ובבהירות הוא מגולל את ה„סוד" העומד מאחוריהם.

להשיג בסניפי דבר ובחנויות הספרים

هكذا من الاصل

מוסקוה מרסנת את קאבול

חוששים שמא תתפורר פאקיסטן סופית

מאת דב אפל

ראש הרפובליקה החדשה של אפגאניסטן סרדאר (גנראל) מוחמד דאוד הכריז ב־17 ביולי, בהודעה על ביטול של המשטר המלוכני, שמטרתו היא לשים קץ ל„מסבדר דמוקרטיה" ולחלץ את המדינה משנאות כלכלית. הוא מסר בהזדמנות זאת, שבקרוב יפתח בביצוע רפורמות בסיסיות.

סרדאר מוחמד דאוד, בן דודו וגיסו של המלך זאהר — השאה המודח של אפגניסטן — יודע על מה הוא שח. הוא היה ראש ממשלת אפגניסטן מ־1953 עד 1963 וסולק מתפקידו בשל חילוקי־דעות עם השאה ומקורביו, בקשר לשאלות המבנה הפנימי, והרפורמות שנדרשו לדעתו לשם מודרניזציה של הארץ.

ב־1964, כנה לאחר הדחתו, פורסמה בקאבול חוקה, שהכריזה על כינונו של ממשל „פרלאמנטרי־דמוקראטי" במדינה. בהתאם לחוקה הודיעה הוקמו באפגניסטן שני בתי מחוקקים. הבית התחתון (אולסי־ג'ירגה), שנבחר בבחירות חפשיות, והבית העליון (אסיפת זקני השבטים). שני הבתים יחד עם נציגי המועצות המחוקקים של הפרובינציות היוו את „האסיפה הגדולה" — הסמכות המחוקקת העליונה של המדינה.

אולם סרדאר מוחמד דאוד צדק בטענה, שלמעשה היתה זו איצטלא פסבדו־דמוקרטית למשטר המלוכני־שבטי שהיה קיים לפני 1964. בניגוד לתביעות חוגי המשכילים שהתרכזו כביב האוניברסיטה בקאבול לא התירה החוקה פעילות פוליטית מפלגתית במדינה, ולא הוקמה אפילו מפלגת שלטון מונופוליסטית, כמקובל במרבית מדינות העולם השלישי.

בתנאים אלה לא נודעה שום משמעות „דמוקרטית" לעובדת שצירי „הבית התחתון" נבחרו בבחירות „חפשיות וכלליות". מה עוד, שתשעים אחוז מאוכלוסי אפגניסטן (לפי אומדנים חצי רשמיים שישה עשר עד שבעה עשר מיליון נפש על שטח של 650,000 קמ"ר) הם אנאלפבתים.

עם זאת נקט השאה בצעדים, שנועדו לקדם את כלכלתה של המדינה, תוך הקפאת סדרי המשטר המסורתיים. הוא נעזר לשם כך בעיקר בסיוע סובייטי נרחב, אם כי לא התנגד גם מקבלת סיוע אמריקאי, בריטי, יפאני ואף סיני. במדיניות החוץ הוסיף להקפיד על קו אי־ההזדהות, תוך מתן עדיפות מירבית ליחסים עם השכן הסובייטי רב העצמה.

אפגניסטן חתמה ב־1921 על חוזה ידידות ושיתוף הפעולה עם ברה"מ ומאז קיימים בין שתי המדינות יחסים מיוחדים, המזכירים במידה ניכרת את אלה הקיימים מאז תום מלחמת העולם השניה בינה לבין פינלאנד.

מוסקווה התלוננה אמנם בשנות העשרים והשלושים, על התנהגותה הבלתי לויאלית של אפגניסטן, וטענה שהיא משמשת מקום מקלט לאנשי גרילה אנטי־סובייטיים מטאג'יקיסטאן ואוזבקיסטאן המוסלמיות. הצבא האדום, שדיכא ללא רחמים את תנועת המרי האנטי־סובייטית באסיה התיכונה התקשה במשך שנים רבות בביצוע משימותיו: אנשי הגרילה (הבאסמאצ'ים) שנרדפו בצד הסובייטי של הגבול נהגו לעבור לצד האפגניסטאני, לנוח אצל אחיהם לגזע ושפה ולחזור עם ציוד חדש לאיזורי הקרבות. אולם ממשלת קאבול התגוננה בטענה, שאין בכוחה להשליט את מרותה על השבטים הנודדים לאורך הגבול הצפוני עם ברה"מ ולאלצם להסגיר את הלוחמים לצבא האדום, ומוסקווה נאלצה בלית ברירה לקבל את ההסברים. מה עוד שבסופו של דבר הצליחה לשים קץ בכוחות עצמה לתנועת „הבאסמאצ'ים".

יחד עם זה, לא היססה ברה"מ להשתמש בשוט „הטאג'יקי", כדי להעמיד את ממשלת אפגניסטן, על חשיבותה הראשונה במעלה של חוזה הידידות מ־1921. כחמישים אחוז מתושבי אפגניסטן, הם דוברי שפה פרסית בדומה לתושבי טאג'יקיסטן הסובייטית. עד ל־1936 שימשה הפרסית השפה הרשמית של אפגניסטן. רק בשנת 1936 הוכרזה שפת פושתו — לשונם של שבטי הפאתאנים שהקימו לפני מאות שנים את אפגניסטן כמדינתם הלאומית ומהווים כעת רק קצת יותר מחמישים אחוז מאוכלוסיה — כשפת המדינה בעלת „זכויות מיוחדות" לצידה של הפרסית. פרשתו, בדומה לפרסית, לבלוצ'ית ולכורדית משתייכת למשפחת הלשונות האיראניות. אולם השפה הפרסית, המכונה באפגניסטן בשם שפת דרי — להבדיל משפת המדינה באיראן ומשפת הרפובליקה הסובייטית הטאג'יקית, — היא לא רק לשון הדיבור של חלק ניכר מתושבי אפגניסטן אלא גם שימשה ומשמשת עד היום כשפת התרבות והספרות העיקרית של המדינה.

סטאלין ניצל את העובדה הזאת כדי לקבוע בניגוד לאמת, שתושבי אפגניסטן דוברי הפרסית (דרי) הם טאג'יקים, הסובלים מדיכוי לאומי וחברתי באפגניסטן. לאחר מותו של הרודן נעלם הטיעון הזה מהעתונות ומהמאמרי המגזינים הסובייטים. אולם במוסף של האנציקלופדיה הסובייטית 1973 אפשר עדיין לקרוא, שחלק ניכר מתושבי אפגניסטן הם טאג'יקים, אם כי מוסקווה נמנעת כעת מלאיים על שלמותה של אפגניסטן. לעומת זאת רומזים הסובייטים בהזדמנויות שונות, שהם מרסנים את שאיפות ההתפשטות של האפגנים לעבר פקיסטן ומונעים מהם לפעול למען ניתוקו של מחוז „הגבול המערבי צפוני", המאוכלס על ידי שישה מיליון פאתאנים, ואיחודם עם בני עמם באפגניסטן.

בספטמבר ודצמבר 1971, כלומר בעיצומה של המלחמה במזרח פאקיסטן שהסתיימה בכינונה של בנגלה־דש, ביקר השאה מוחמד זאהר במוסקווה, וניסה לשכנע את מארחיו שלעם הפאתאני הבדוכא במערב פקיסטן, מגיעה לא פחות מאשר לבנגאלים במזרח פאקיסטן זכות ההגדרה העצמית. הסובייטים סירבו אמנם להיענות לבקשתו ולתת יד לפירוקה של פקיסטן המערבית. אולם הם דאגו לכך שהדבר יודע ברבים. „טאס" פירסם את דבריו של השאה בקבלת הפנים החגיגית בקרמל על זכותם של הפאתאנים תושבי פקיסטן להקים מדינה משלהם — „פושתוניסתאן", ללא דברי פרשנות.

בכך הזכירה מוסקווה לממשלת פקיסטן, שלא הידידות עם סין ואף לא תמיכתה של ארה"ב, יכולות לשמש ערובה לשלימותה הטריטוריאלית של מדינתם. נשיאה של פאקיסטן זולפיקאר עלי בוטו הבין את הרמז. הוא „סלח" לברה"מ על התמיכה היעילה, שהעניקה להודו במלחמת באנגלה־דש ומיהר לבקר במוסקווה, כדי לכונן מחדש את הידידות המסורתית הסובייטית פקיסטנית. אולם הוא גם הקפיד בו זמנית מבלי להתחשב ברגישותה של מוסקוה על הידוק קשריו עם פקין. העתונות הפקיסטאנית מאשימה את הקרמל שהוא מעודד בעיקר באמצעותה של עיראק את התנועות הספרטיסטיות להקמת „פושתוניסתאן" ו„בלוג'יסטאן" עצמאיות אם כי העתונות מדגישה שברה"מ רוצה ביחסי ידידות עם פקיסטן וצופה שהיא תפתור בהצלחה את בעיותיה האתניות.

אולם ב־22 במאי השנה ביקר הנשיא פודגורני בקאבול, וסוכנות „טאס" ראתה לצטט את הדברים שאמר השאה בקשר לבעיית פושתוניסתאן.

אפגניסטן, הצהיר מוחמד זאהיר בקבלת הפנים לכבודו של האורח שומרת אימונים למגילת או"ם ותומכת במאמציו של ארגון זה להבטיח את זכות ההגדרה העצמית לעמים ולארצות, הסובלים משרידי הדיכוי הקולוניאלי. עמה של אפגניסטן, תומך לפיכך בדרכי השלום, במאבקו של עמה של פושתוניסטאן להגדרה עצמית. „תביעות אלה להענקת זכות ההגדרה העצמית לאחינו החיים בפקיסטן" — הצהיר — „משתתות על נאמנותה של אפגניסטן לעקרונות או"ם ועל הקשרים ההיסטוריים האתניים והתרבותיים הקיימים ביניהם".

פודגורני התעלם בתשובתו מסוגית ההגדרה העצמית של עמה של פושתוניסתאן, אולם דברי השאה שפורסמו ב„פראבדה" וב„איזוסטיה" ועובדה זו עוררה חששות מוצדקים לא בפקיסטאן אלא גם באיראן השכנה. הדחתו של השאה וכינונו של משטר רפובליקאי באפגאניסטאן לא הפיגו את חששותיהן של טהראן ואיסלאמאבאד, באשר לעתידה של פאקיסטן. השאה של איראן מתייחס בחשדנות מרובה לכוונותיה של מוסקוה לגבי איזור המפרץ הפרסי. הוא לא מוציא מכלל אפשרות שהסובייטים יכולים ביום מן הימים לתת יד לניתוקה של פושתוניסטאן מפאקיסטן ואחודה עם אפגאניסטן „המתקדמת" הרפובליקנית. הסובייטים ישתדלו בודאי גם בעתיד להמחיש לפאקיסטן, לאיראן ולכל דיכפין, שהם מרסנים את הנשיא מוחמד דאוד, כשם שריסנו את השאה המודח, ומאלצים אותו להימנע מתמיכה פעילה במאבקם של האחים ב„פושתוניסטאן" על זכותם להגדרה עצמית.

אולם יחד עם זאת ירמוז למדינות, המעוניינות בדבר, ששלומה, ואף עצם קיומה של פאקיסטן תלויים ברצונה הטוב של מוסקווה, ולא בהצהרותיהן של וואשינגטון, לונדון או פקין. לכן אין תימה, שאחד מהנושאים העיקריים של השיחות, אשר השאה של איראן מקיים בוואשינגטון, היא ההפיכה הרפובליקאית באפגאניסטן ועתידה של פאקיסטן.

גנראל מוחמד דאוד תאן והשאה שהודח

קראוואנים במרכזי־קליטה לעולים

מאת א. כנרתי

השבוע נשלחו המשפחות הראשונות אל העיירה אופקים שבנגב, כדי להשתכן בקראוואנים שהוקמו שם, במרכז קליטה מסוג חדש. שם מרכזי קליטה אלה יהיה „מעונ־ים" (מעון־צנ). הקראוואנים באופקים הוצבו בפברואר השנה, ועתה הועלו ארבעים מהם.

המשפחות הראשונות שהגיעו למקום ביום שרב של 40 מעלות סירבו להיכנס בדירות־הקרונות החמים, מבחוץ, שמצנני האוויר שבהם לא פעלו. עובדי הקליטה נאלצו להעביר את העולים זמנית אל קרובים. שלוש משפחות מקבוצת עולים אחרת, שנשלחה השבוע, מלוד, נשארה בקראוואנים — ועתה מחכים לאיכלוס שאר הקאראוונים באופקים.

אי אפשר היה לקבל פרטים על ראשית האיכלוס של הקראוואנים באופקים ועל ה„מעונ־ים". אנשי הסוכנות, שיהיו אחראים על מרכזי הקליטה של הקראוואנים בארץ, כולל אופקים, היפנו אותנו למשרד הקליטה, המכוון את העולים אל מרכזי הקליטה. במשרד הקליטה אמרו לנו שלא ידעים בכלל על עולים שנשלחו לקראוואנים באופקים וכי זה עניין של משרד השיכון להודיע אם הופעלו הקראוואנים ואם יש בהם כבר כל השירותים, לרבות מזגני אויר.

לאחר שבמשרד של העולים בלוד אישרו שאכן נשלחו עולים חדשים השבוע לקראוואנים באופקים, לא אמרו לנו מה היה גורלם האם נשארו שם. במשרד השיכון אמרו לנו, כי אין להם עדיין אינפורמציה מהאיש במקום והיפנו אותנו למשרד הקליטה. שם נאמר לנו שיש להפנות את השאלה אל הסוכנות. במחלקה לעליה וקליטה איש הסוכנות סיפר, כי אכן נשלחו עולים לקראוואנים וכי לא נשארו שם. „ובדבר פרטים — נא לפנות למשרד הקליטה או משרד השיכון". יעצו לנו הסוכנות לצאת למקום ולעמוד על המצב...

לבסוף סופר לנו במשרד הקליטה, שאלה הם הבלי קליטה ראשונים בקראוואנים. הובהר לנו, כי יתחילו באיכלוס של הקראוואנים, מלוד ישר לאופקים — ולאחר־מכן לשאר המקומות, שבהם הוצבו הקראוואנים. עד עתה חיכו העולים לקראוואנים — ומעתה יחכו הקראוואנים לעולים.

רעיון הקראוואנים נולד בסוף 1972, כשמצוקת הדיור לעולים הגיעה לשיאה, כשעולים נשלחו, באין ברירה, לדירות לא גמורות ולא מוכנות, ובבי מרכזי הקליטה נתמלאו עד אפס מקום. על אף בתי ההבראה והמלונות, שנשכרו על ידי הסוכנות למטרת מרכזי קליטה ואולפנים. הבנייה לעולים, שלא היתה במימדים קטנים, לא הדביקה את הצורכים. כמעט כל יום הגיע מטוס עם עולים (בעיקר מברה"מ) — ולעתים גם כמה מטוסים ביום אחד.

צץ הרעיון להוציא למשוע לאבינוני לדיור טרומי ו„מהיר", כדי לא להיות תלויים במצב שבענף הבניין. אנשי משרד השיכון שביקרו באנגליה ראו שם את הקראוואנים, המקילים במידת־מה על מצוקת הדיור. כשמשוכנים בהם, זה שנים, משפחות, בעיקר קשישים וזוגות.

הוחלט לרכוש כמה מאות קראוואנים, לאחר בדיקה של מומחים, ובראשם מנהל אגף השיכון יוסף שרון, שיצאו לחו"ל.

ירמיהו אשד, ראש שירותי הקליטה בסוכנות (במחלקה לעליה וקליטה) אומר, כי הסוכנות החלה כבר בראשית 1973 לפנות דירות במרכזי קליטה ולמסור למשרד הקליטה לדיור קבע. „על חשבון" הקראוואנים שעמדו להפעילם בהקדם, כמרכזי קליטה. ואמנם היו חילוקי דעות בין גורמי הקליטה לגבי הכדאיות שבהבאת הקראוואנים. הסכימו כולם שזהו הפתרון לעת מצוקה בדיור — לדיור זמני נאות לעולים, לתקופה של חצי שנה בה הם שוהים במרכז הקליטה. היו שמנו גם מעלות בקראוואנים, לעומת הדיור בבתי הבראה ומלונות והאכילה בחדרי האוכל המשותפים. (ביחוד עולי ברה"מ אינם נלהבים מ„קולקטיביות" שבהם). אמרו: הקרון־הקראוואן העולה 25—30 אלף ל"י (עם ההובלה), הוא יחידת דיור עצמאית של 24 מ"ר, עם מטבחון ושירותים, עם מקרר וגז, חשמל ומים וכו'.

ב־1 במארס השנה נמסר ב„דבר", מפי של אשד, כי „הקראוואנים הראשונים לא יימסרו לעולים לפני יוני". הוא לא היה אופטימי כאחרים בקשר למועד הפעלתם. הוא דרש לחבר ביניהם את הקראוואנים לרשתות החשמל, המים, הגז והביוב ולהקים על ידם את מיבני הציבור הנדרשים. את המשרדים, המועדונים, כיתות הלימוד לאולפנים וכו' — הדרושים למרכז קליטה.

בינתיים הוסיפו להגיע קראוואנים לאופקים ולמקומות אחרים כאשקלון, כפר יונה, אור עקיבא ופרדס־חנה—כרכור ומספרם הוא כיום 600, עם אופציה לרכישות נוספות, ולא רק באנגליה.

הקראוואנים עשויים לתת 1,800 מקומות לעולים, המופנים למרכזי קליטה, בכל מחזור של 6—5 חודשים. הם ישחררו מאות חדרים ודירות במרכזי קליטה ויימסרו למשרד הקליטה בשביל דיור־קבע. איכלוס הקראוואנים יאפשר לצמצם את מספר בתי ההבראה והמלונות המושכרים למטרה זו. ועוד מיתר „פסיכולוגי": הקראוואנים לא ישמשו אולי אמצעי לחץ בידי עולים, לפתרון דיור הרצוי להם, כפי שקרה לפני שנה, בעיקר בבתי הבראה של קופת חולים, כשעולים סירבו לעזוב אותם ואף קיימו „שביתת־רעב".

הוחלט על הקמת שמונה מרכזי קליטה, וכמה בהם כבר בבנייה. אחדים יוקמו בקיבוצים. כיום נמצאים במרכזי הקליטה פחות מ־6,000 נפש, לעומת 7,700 בדצמבר 1972.

בתקופת ההמתנה להפעלת הקראוואנים הועלו רעיונות מספר לניצולם. כך המליצה ועדה בינמשרדית לשכן ב־120 קראוואנים עולים קשישים, זוגות ובודדים. הפיקוח על הקראוואנים לקשישים יהיה בידי „מלבן". הצעה שניה הובאה לפני עולי נדיקים והיא — להקצות קראוואנים גם לסטודנטים עולים. באחרונה נתקבלה בעין יפה גם התביעה מהקיבוצים להעביר עשרות קראוואנים לקיבוצים, שבהם יש מרכזי קליטה ואולפנים, בהתחשב עם מצוקת הדיור בקיבוצים.

בכל אופן, אחד מבסיו ש„אין מה לדאוג" שהקראוואנים יעמדו ריקים לאחר שיופעלו. לא יחסרו דיירים. אין גם כל כוונה להפוך את הקראוואנים לדיור קבע לעולים ובודאי לא למעברות.

לא כוונת האימה, „שכבר מסדלים בעתונות על העולים ועל הציבור, כי עלולים אנו לחזור לימי המעברות, עם הפעלתם של הקראוואנים. הדבר נעוץ בעשרים של מאות הקראוואנים שעמדו עד עתה ריקים, ובודאי גם בגלל כמוילים והבהבת של גורמי הקליטה (באמצעות) באתים את הצגי באי הפעלתם). אין גם הצדקה ל„בבואות" בעתונות, שהעולים יסרבו ללכת לקראוואנים ואף ישבתו. „בבואות" אלו עלולות לגבות „עצה ידידותית" בפי קרובים בארץ: „אל תלכו לקראוואנים — הדרכו בתים..."

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל
משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית
ביה"ס להנדסאים

מודיע על פתיחת ההרשמה לקראת שנה"ל תשל"ד

1) למגמות ותת המגמות

אלקטרוניקה, בניה, מכונות, כימיה
חשמל, אדריכלות, מיכון חקלאי, פלסטיקה
פיזיקה, דרכים, אוירונוטיקה, מזון
בית הנדסת מחשבים, מדידות (גיאודזיה), תעשיה וניהול, הנדסאים מורים

משך הלימודים:
א) למודי יום הנדסאים — שתי שנים 40 שעות בשבוע.
ב) למודי ערב הנדסאים — ארבע שנים.
ג) למודי צבירה — פעם פעמיים בשבוע לפי בחירה.
ד) למודי יום מכנאים — שנה מוגברת.
ה) למודי ערב מכנאים — שנתיים מוגברות.

הערות:
א) מתקבלים/ות בוגרי/ות י"ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי בתי ספר תיכוניים מקצועיים (רמה 4 שנתית).
ב) תלמידים/ות המשתתפים/ות בלמודי יום נהנים/ות מהלוואות מטעם משרד העבודה.
ג) חיילים/ות בשרות חובה הלומדים בכתות הערב מקבלים הנחה משכר למוד בשעור 50%.

2) לכתות קדם הנדסאים

כתות ערב חד שנתיות לבוגרי י"א כתות של בתי ספר תיכוניים ו/או מקצועיים.

3) לשם קבלת פרטים או הרשמה יש לפנות:
חיפה — (למודי יום וערב) מרכז ביה"ס בקמפוס ביה"ס בקרית־הטכניון. טלפון 233653. קבלת קהל כל יום בין 12.00—8.00 ובימים א. ג. ה. בין 18.00—16.00.
„אוהל שרה" — (עמק יזרעאל) (למודי אחה"צ וערב) מר י. להב המרכזה האזורית יזרעאל. אוהל שרה, דואר נע יזרעאל טלפון 7—065/22956.
מדרשת רופין — (למודי יום בלבד) טלפון כפר יונה 053/98383.
אילת — (למודי ערב בלבד מכינות והכנה) מהנדס א. באום, תמנע, כבורות הנחושת. טלפון 059/2121/2.
נצרת — (למודי יום וערב בניה ומכונות וכן הכנה ערב) מהנדס סהדיי רח' 10/316 טלפון 065־54831.
עמק הירדן (צמח) — (למודי אחרי הצהרים) מכללה אזורית עמק הירדן, צמח טלפון 067/50421.
צפת — מר צ. כבוגי, ביה"ס צמל ע"ש בלאושילד טלפון 067/30284.
תל חי — מר ת. אברהמי, המכללה האזורית טלפון 067/40969.
עכו — (יד נתן) — אינג' ר. לוין, ביה"ס להנדסאים חקלאים דואר נע אשרת טלפון 04/910042.

משרד החינוך — עיריית ירושלים — משרד הסעד
המכון להכשרת מדריכי נוער

המכון להכשרת מדריכי נוער - ירושלים

מודיע על

הרשמה ללימודים לקראת התואר „מדריך מוסמך"

מחזור ז' (ספטמבר 1973)

מתקבלים: בני 32—20, בוגרי י"ב כתות, יועדפו בעלי נסיון מוקדם בהדרכת נוער.
במקרים מיוחדים יתקבלו אף בעלי השכלה של י"א כתות.

הלמודים: הלמודים במכון נמשכים 15 חדשים ברציפות, בשעות לפנה"צ לימודים עיוניים במכון ובשעות אחה"צ עבודה מעשית מודרכת. תלמידי המכון יקבלו מלגה בגובה של 150.— ל"י במשך תשעת החודשים הראשונים ללימודיהם. (לאחר מכן יועסקו התלמידים בעבודה חלקית בשכר).

הסמכה: המסיימים את לימודיהם במכון בהצלחה יועסקו כמדריכים בבתי הנוער של עיריית ירושלים, בתנאי שכר השווים לאלה של מורה מוסמך. בתום שנה מסיום הלימודים, תמסר תעודת מדריך מוסמך מטעם משרד החינוך והתרבות. לתלמידים שעמדו בדרישות שהוצגו להם בעבודה, בעלי התואר „מדריך מוסמך" יוכלו להמשיך את למודיהם התמחותם בעבודה עם נוער במסגרת אקדמאית.

רשום ופרטים: מכון להכשרת מדריכים, שליד המדרשה לעובדים חינוכיים סוציאליים, רחוב בית הערבה 7, תלפיות ירושלים. טלפון 02/261238.

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ

מודיע על הרשמה ללימודי תעודה

אשר יתקיימו בשעות הערב בשנת הלימודים תשל"ד — 1973/74

בחיפה ובתל־אביב

ניהול
ניהול תעשייתי
ניהול הייצור
ניהול כח אדם
מנהל בתי מלון
ניהול כללי בת"א בלבד
ניהול החזקה
ניהול הבדסי (בת"א בלבד)
ניהול אספקה (בת"א בלבד)
ניהול שיווק (בת"א בלבד)
ניהול הדרכה ופיתוח (בת"א בלבד)
ניהול סחר חוץ (בת"א בלבד)
ניהול בקרת איכות (בת"א בלבד)
ניהול תחבורה מסחרית (בת"א בלבד)
ניהול נכסי מקרקעין (בת"א בלבד)
מתקדם לניהול מכרז בת"א בלבד
מתקדם לניהול מוסכים (בת"א בלבד)
מנהל בתי חולים (בת"א בלבד)
ניהול וארגון רשומות משרדיות (בחיפה בלבד)

מחשבים
תכנית למחשבים אלקטרוניים
מנהלי מערכות למחשבים אלקטרוניים (בת"א בלבד)
הפעלת מערכות מחשבים (בחיפה בלבד)

תקשורת
מערכות טכנית
מתקדם ליחסי ציבור
ליצור צתומאות (בת"א בלבד)
מתקדם לפרסומת (בת"א בלבד)
כתיבה טכנית (בת"א בלבד)
רדיו וטלויזיה — טכניקות השידור וההפקה (בת"א בלבד)

עיצוב השרטוט
שרטוט בנין
שרטוט טכני והכנת חלקי מכונות גרפיקה
עיצוב פנים וריהוט (בת"א בלבד)
עיצוב המוצר (בת"א בלבד)
שרטוט בנין בהתמחות עיצוב פנים וריהוט (בחיפה בלבד)
שרטוט אלקטרוניקה (בחיפה בלבד)

צילום
צילום טכני מתקדם (שנה ב' וג' בת"א בלבד)

בטיחות בדרכים
קציני בטיחות בתעבורה
הנדסת תחבורה ותנועה (בת"א בלבד)

שמאות
שמאות רכב
תורת השמאות (בת"א בלבד)

הנדסה אזרחית
תאום ופקוח על הבצוע (בת"א בלבד)

הכשרת מורים
הכשרת מורים טכניים
השתלמות לרפיון הוראה למהנדסים (בת"א בלבד)

חשמל
חשמלאים מוסמכים (בחיפה בלבד)
חשמלאים ראשיים (בחיפה בלבד)

פרטים והרשמה:
בחיפה: הטכניון, בנין ראשי, הדר הכרמל, טלפון 667818, 661151.
בתל־אביב: הטכניון, רחוב ליבין 14, טלפון 268126/7, 266992.

כ"ה שנים למדינת ישראל
מרכז ההסברה

כנס חטיבה 7
הועדה המארגנת

כנס חטיבה 7

יערך בלטרון,
בואך ירושלים, ביום רביעי, א' אלול תשל"ג, 29.8.73

מוזמנים כל החיילים והקצינים אשר שירתו בחטיבה משנת 1948 עד 1973 ובני משפחותיהם והמשפחות השכולות.

בתכנית:
מפגש רעים ולוחמים
מופע אמנותי לילי

דמי ההרשמה (כולל מדליון) בסך 20.— ל"י יש להעביר לפקודת „כנס חטיבה 7" בצירוף פרטים: שם ושם משפחה, מספר הנלווים ושם או מספר היחידה בה שירת, ולהעביר לאחת הלשכות המחוזיות של מרכז ההסברה:
ירושלים, בנין משרד ראש הממשלה, הקריה
תל־אביב, רח' אחד העם 13
חיפה, רח' אחד העם 5
באר־שבע, בנין מרכז הנגב

תחילת הכנס ב־16.30.

ביה"ס להנדסאים

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית

מודיע על

טקס חלוקת דיפלומות ואשורי גמר לבוגרי בית הספר

אשר יתקיים במעמד
שר העבודה מר י. אלמוגי

ביום ב', א' מנחם אב תשל"ג, 30.7.1973
ברחבת בנין העצרת ע"ש צ'רצ'יל בקרית הטכניון.
בוגרי מחזורים 1972—1970 אשר לא קיבלו הזמנה לביתם יראו הזמנה זו כהזמנה אישית.
הטקס יתחיל בשעה 17.30.
תחבורה — אוטובוסים מס' 19, 19/1 מהדר ומס' 31 מהכרמל.

פרסם בדבר
הלוח החדש בדבר

משא
לספרות, אמנות ועיון

בגליון זה

* סיפורי א"י של איוואן בונין – יורם ברונובסקי.
* היהודים ברומאן הצרפתי (1933–1948) – מאת דוד לאזר.
* תרגום כבר"ס לספרות – ר. ליטוין בראיון עם ש. שפרה.
* מאמרים: הלל וייס, י. ח. בילצקי, חנה הרציג.
* מדורים: מוסיקה, תערוכות, מחול, אספקלריה, חידת הסופר.

נצחי הוא השינוי

מאת אריאלה הראל

(תערוכת יעקב אגם במוזיאון תל־אביב)

כבמיצעה כלפים מזנק לרום, מתערבל, נתפרש ומתכנס לסרוגין נחול משולב של אש ומים. הצירוף הבלתי אפשרי — מזרקת מים ולהביור גאז בוער — מנהלים דו־שיח סימולטאני מתגונן, משתנה ובלתי כבה, כשמחשב קטן מנצח על ההתרחשות. המחשב מווסת את הצורות, קוצב זמנן, מסמן גבהים וגיוונים ויוצר אותה תשלובת מבוקרת בה המים נראים כעוטפים את האש, אך אינם נוגעים בה ואינם מכבים אותה. האירוע המתואר מתרחש ברחבה שלפני הכניסה לבניין המוזיאון. המבקר כמו ניצב בפני "חידות" אגם עוד לפני שחדר לבניין. אש ומים כלום חומרי יצירה אמנותית הם? הצורה המשתנה והנעלמת, הצורה שבעצם התהוותה משמידה עצמה ואיננה עוד, כלום צורה פלאסטית היא? ובכלל אמנות המסתייעת במחשב, אמנות ההתרחשות, כלום מדע היא, כלום אנרגיה היא, כלום אמנות תקרא?

כמאה יצירות מציג אגם במוזיאון, מבועות סבון פורחות ופוקעות עד לפסלים כמעט מונומנטאליים, מסלצות אל־תלה. בן הרב מראשון לציון, צבר נדיר שני. שרוי כבר 22 שנים בפאריס ונחשב לאחד האמנים הבולטים והמקוריים במאה ה־20. אמן המהלל חידושים, היוצר דברים שאיש לא יצרם לפניו. בבחינה כרונולוגית ורעיונית נמנה הוא על אבות האמנות הקינטית ועל מייסדי האופ ארט, ולאחר מכן אמנות המדע, הטכנולוגיה והמחשבים.

אגם למד בילדותו בחדר, השכלתו דתית־קבלית ועמוסת מיסטיקה יהודית שעברה לאחר מכן ראציונליזאציה של יוצר חילוני. לדבריו בנוי עולמו הפלאסטי על המאבק עם הדיברה השנייה — "לא תעשה לך פסל ומסכה". העולם האלילי העתיק ביקש באמנותו את הקביעות של הצורה ושל היפה, את כמעט הנצח של ההוויה האל זמנית. אמנותו הפלאסטית של העולם האלילי דמתה לפיכך להקפאה בחומר, למתן צורה קבועה ועומדת לתנועה והזמן הנוצח בה כאורח פוטנציאלי אשליתי, שלעולם קיים הוא אך לעולם לא יצא מן הכוח אל הפועל. היפה הוא על זמני — כמו נעורים נצחיים — והצורה הפלאסטית עומדת לעולם כתבנית שהעניק לה האמן. היהדות, לעומת זאת, דגלה בהתהוות, בבריאה, בהעדר גוף המכיל את מכלול הצורות. אפילו אלוהי היהדות היא הווית (יהוה), עם חדשת גילתה היהדות את התמות ואת החלוף. (אותו סיפור בראשיתי על אדם וחוה). האדם עפר הוא ואל העפר ישוב. התרחבות, התהוות, השתנות — כסימני הכר של מהות. "לא תעשה לך פסל" במובן זה פירושו: לא תיצור קביעות של ערכים. תפיסה יהודית זו תירגם אגם בחיפוש אחר הצורה הפלאסטית המכילה בתוכה את הצורות, דחפו האמנותי נעוץ בחיפוש נגלה שיש בו נסתר, נגלה שיש לחשפו, לבנותו, לחיות ולהתחיות עמו, צורה פלאסטית שעצם השינוי הוא מהותה. בנקודה זו נקשר הדחף היהודי הפרטי שלו עם אחד המרכיבים האקסיסטנציאליים העיקריים של המאה ה־20.

ראשיתה של המאה שלנו התאפיינה בהתמוטטות דפוסי החשיבה בהם נתפש העולם. עולם המדע של גלילי וניוטון מת עם האטום ועם היחסיות. המדע של הראשונים נשען על קונצפציה של קיומיות בחלל ובזמן. כל אלה נעשו מחוסרי משמעות, כאשר החלל והזמן ניגלו כיחסיים, כבלתי מוחלטים. המדע המודרני החדיר אופן חשיבה שתפס את הסובסטנץ כסידרה של אירועים, כרוכים זה בזה ברצף אחד המתרחש בחלל־זמן כמושג מאוחד. היסטוריון המדע תומפסון אומר למשל "במטריה ובאנרגיה, כמו באבולוציה אורגאנית ובמערכת השמש מתרחש תהליך של שינוי בלתי פוסק, והדבר היחיד היכול להחשב כנצחי הוא השינוי עצמו". אמנים חשו בכך בדרכם שלהם. הפוטוריסטים האיטלקיים קראו למשל עוד ב־1909 "חולל מהזמן מתר אתמול". הדוגמאות שהביאו דיברו על מקצב החדיש, על יפי המהירות, על סימולטאניות המראות, כמוחם וערבובם בחושיו ובעצביו של האדם החי בכרך המודרני הממוכן והמוזרז. הנוסע במכונית אינו רואה דברים מנקודת התצפית הסטאטית האחת שחינכה ביסוד הפרספקטיבה של הרנסאנס. הראייה המפרידה, הגודרת, אנכרוניסטית היא. הראייה של דור המטוסים יחסית וקטועה, בבחינת רמזים שבגירוי אשר המוח והדמיון משלימים אותה. הרואה דברים תוך נסיעה מטאורית רואה תוך שינוי נקודת־תצפיתו אגב תהליך הראייה עצמו. ובכל זאת אין הוא מאבד אוריינטאציה, קורא שלטים, מבחין ומכיר עצמים. חושו התגבר, עיכל והגיב ובכך נוצרה ראייה שהיא בבחינת ראייה בתנועה, ראייה מקצבית. רמזורים, שלטי פרסומת, אורות ניאון ומכוניות. המוסיקה המשולבת בתנועה בעולם המכירות של הנסתר. כל אלו גירויים אופייניים וביטויים שנוצרו הודות לחידושים המדעיים, ובעקבותיהם — הקצב, המהירות, הנוף האחר והעצבים האחרים.

בדרכים שונות הגיבה על כך האמנות. חלל־זמן כמושג מאוחד הם מהותה הבסיסית. קצב השינוי, חיפוש הצורניות, המשמעויות המופקעות, צורניות סימולטאנית, צורניות סובייקטיבית, ומעל לכל ראיית דברים בהתהוותם בהתרחשותם במקום בקביעותם הסטאטית. לא בכדי זוהי המאה של האקסיסטנציאליזם שאם הרצה הנא היקפת־עולם קינטית. אין קביעות במוסר, אין חברות חד פעמיות שכוחן נצחי. המיתוס של סיזיפוס שפירושו מיצוי ללא סוף, התרחבות עצם קיובה המתרחש היא כבר תכליתה. האמנות הקינטית סימפטומאטית על כן למכלול ההתהוויות שבעולם הניכון, המקצב והיחסיות.

בתולדות האסתטיקה הוגדרה האמנות הפלאסטית כאמנות של חומר בחלל או במלים אחרות — אמנות סימולטאנית — אמנות שכל ערכי ההבעה שלה עצורים בה בפוטנציה בעת ובעונה אחת. הזמן, במידה והוא קיים באמנות פלאסטית, הוא פסיכולוגי. הזמן

יעקב אגם ליד עבודה משלו

היא מיצך עיכול היצירה על ידי הצופה. למשל, אי האשליה של הצופה כי הוא רואה התרחשות ביצירה, כל תנועה ביצירה, כמו אשלייתית היא. מעין גירוי המשפיע על חושי הצופה לסבור כי האבן הקבועה ועומדת מרחפת היא, או נמצאת בתהליך המעורר תחושת ריחוף. האמנות הפלאסטית אובחנה, לפיכך, כדימוי סטאטי (המכיל דינאמיות בכח, דינאמיות שבאשליה) להבדיל מן הריקוד, בו הדימוי הוא דינאמי.

כשאגם מציג בועות־סבון פורחות וכלות אין להן קיום אלא בחלוף. ואפילו כשהוא מציג לוח סטאטי שמתהוות עליו צורות, אך מכל זווית הן נראות אחרות, מחליפות צבע וצורה, ואי אפשר אפילו לעצור "ולתפוש" מבט, כי הבנת היצירה בעצם שינוי המבט, כלום דימוי סטאטי הוא? על אחת כמה וכמה כשהדברים זקוקים לידו של הצופה שיסיטם וישנה מיקומם, שישחק בהם, שיחשוף אפשרויותיהם והנה מעצם הפעילות שהוא מחולל. וכלום אגם יוצר את היצירה או הצופה בה? כשאגם מסביר כי "גע בי" הוא ליטוף על גבי גוף אהוב, לוטפת ידו את מוטות פלדת האלילה, ותנועתו מחיה בארוטיות ממש את הצורה. הוא הדין "בלב הגיצם" בציר המקצב הפלאסטי. אך למעשה יכול אדם אחר להפיק צורות נוקשות מאותה צורה ארוטית בפוטנציה. אדם אחר יכול לנהל דו־שיח צורני אחר, ואפילו דו־שיח שאגם לא ניהלו, היצירה לא רק שאינה נפגעת אלא מתעשרת מכך, ודאי שאין היא מפסידה כשיד אחרת מפיקה ממנה צלילים אחרים.

המשמעותי הוא כי ביצעה שאגם טוען כי יצירותיו דוברות בארבעה ממדים, שלושת ממדי החלל בלוויית ממד הזמן, הוא מחדיר ליצירה הפלאסטית את המקרה, רוצה לומר — מניח מקום למפתיע שיבוא מן הצופה שיזדמן, האמנות הופכת טוטאלית על־ידי כך. היא מפעילה ומגרה את מילוא החושים, ראייה, מישוש ושימוע. אך היא טוטאלית גם ביכולתה לכלול אפשרויות שלא מומשו או אפילו נצפו. היצירה הופכת הרפתקה, מסע גילוי אל הבלתי נודע. כלום שולט עוד האמן על יצירתו?

אם ננסה להשיב על השאלה האחרונה בדרך המסורתית — אמן היא העוצר ביצירה את מלוא כוונותיו והבעותיו, נקבל בהכרח תשובה שלילית. אך אם נאמר כדרך המדע המודרני יחסי — תלוי בנסיבות, בהסתברויות, בהזדמנויות, נגלה את יופיה של אמנות הכסה והמפעש. האמן, לפי גישה זו, הוא האיש השואל את השאלות, המציב את הגירויים, הפותח את האפשרויות הפוטנציאליות. לקורס שהורה אגם לסטודנטים לאמנות באוניברסיטת הארווארד קרא "מחקר ויזואלי", מחקר לגילוי האפשרויות הפלאסטיות. במקום להורות דרכי אמנות הורה בדרכי מעבדה את אפשרויות האמנות. על רקע זה אפשר להבין כיצד יתכן אמן המגיש בעיה לפתרון של מחשב. במקום אמן הפותר בעיות מופיע אמן שאמנותו עצורה בעצם שאלת השאלות.

מתמאטיקאים גדולים טענו כי המתמאטיקה מקנה להם חוויה אסתטית, חוויה יפה. איינשטיין טען כי ביחסיות מצוי יופי של שלמות ותואם, המשול לחוויה דתית. אגם הוא דוגמא פלאסטית לכך שאמנות, מדע ומיסטיקה יכולים להיות שלובים זה בזה במכלול אחד של הרפתקה ושל חיפוש הנסתר. הצורה הנגלית אך כסות היא לצורה הפנימית החבויה בה, ובכך אגם סימפטומאטי לכל עולם האמנות המודרנית, שצמחה על האטום, על המיקרוסקופ האלקטרוני וכו'. בעולם זה יצירת המכ"ם של אגם היא הגיונית. בחדרון קטן פועל מכ"ם, וכשצופה כלשהו מתנועע מחוללות תנועותיו צלילים. מי היוצר ביצירה כזו? — אגם שהזמין את המכ"ם אצל טכנאי, הצופה היוצר את הקולות, או שמא הטכנאי המרכיב או אפילו ממציא המכ"ם? טליארט — אמנות קרינה, אינה אלא צעד נוסף לאמנות הדיסקית המשמיעות צלילים במגע יד, לציורות הנעים במנועים, ולפאנלים המציירים המתחלפים עם שינוי זווית הראייה. כולם אינם אלא עולם שהשינוי הוא מהותו בו. חלל וזמן שלוכדו יחדיו בחוויית השתתפות אקטיבית של צופה רגיש, בעל דמיון, המוכן להיות פתוח לגירויים. אכן, אחד מגדולי היסוד לטוטאליות של המאה ה־20 מצא ביטויו באמנות של אגם — אחד האמנים המקוריים ביותר שהצמיחה ארצנו, שחזר אלינו להציג בפנינו את המיטב שבאוספה.

מיקבץ

● בתל־אביב: בעונת הקיץ והתיירות מציגות הגאלריות המסחריות תערוכות־אוספים. תערוכות כאלה אפשר לראות עתה ביורופה, בבית ליוויק, בדוגית, בגלרית חדשה, קלצ'קין, בגלריה לאמנות הגראפיקה, ברנת דרום ועוד ● תערוכה חושה מעניינת ומומלצת מאוד נערכת בגאלריה יפו העתיקה. מנחם חליף מצליח ליצור עולם של סמלים מקוריים במסגרת הסוריאליזם החדש. את סיוטי ילדותו במלחמת העולם, את הזוועותיו הפרטיות, המיניות והאינטלקטואליות, הצליח לבטא בשפת סמלים המפתיעה בראשוניותה. איכותו הטכנית תואמת את דמיונו והיא מרשימה מאוד ● מאכזבת תערוכת חמשת בוגרי בצלאל בצוותא. הצעירים שיגרתיים למדיי, [illegible] את דינה כהנא, הפסלת שבחבורה. יפתח ברקין חוזר על עצמו ● שני צעירים מציגים תערוכות יחיד ראשונות — פייח קמחי ב"ליס" ושרגא אלוני ב"קסם" ● נשוב ונזכיר כתערוכה מעניינת את פסליו ותבליטיו של ישי אלף בגאלריה גורדון ●

ירושלים אף היא בסימן תערוכות־קיץ, הגאלריות נורה, שץ וספראי מציגות מאוספיהן, גאלריית הולילנד ממשיכה בתערוכת־הפתיחה שלה והיא: נופי ירושלים. ● בית האמנים חוגג כניסתם של חברים חדשים לאגודה, בתערוכה משותפת פרי יצירתם של החברים החדשים ●

פיסול סביבתי

מאת ניצה פלקסר

[illegible]

פיתולי פרופיל — אבנר ברחמא

חדשנים בדירה נבנית

[illegible]

ניצה פלקסר

תערוכות

זרמים ב"בת־דור"

[illegible]

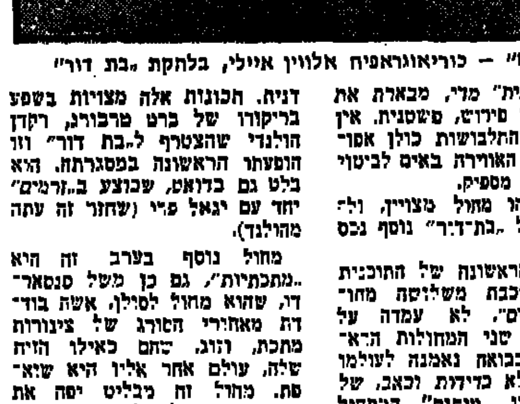
"זרמים" — כוריאוגראפיה אלווין איילי, בלהקת "בת־דור"

מחול

אחדות התיאטרון והחיים (א')

התיאטרון נע לעבר אמנויות אחרות

מאת גדעון עפרת

התיאטרון החדש אינו תופעה אמריקאית גרידא, כפי שטוענים אנשים כמו פראנק ג'וטראנד ("התיאטרון האמריקאי המודרני") או ריצ'ארד קוסטלאנץ ("תיאטרון של מדיומים מעורבים"). במאים כמו גרוטובסקי, פ. ברוק, מאנושקין, בארבה, מוריס בז'אר ורבים אחרים — הפועלים באירופה, בעקבות מסורת ואירועים אירופיים, מאלצים את התיאטרון האמריקאי החדש ("הליווינג תיאטר", "התיאטרון הפתוח", "תיאטרו קאמפסינו", "המימ טרופ" מסאן פראנציסקו, "תיאטרון הלחם והבובה" ועוד) לחלוק עמם את כתר התיאטרון החדש. אפילו מה שנראה כתופעה אמריקאית מובהקת — ההפנינג — אינו בדיוק כזה, אם נביא בחשבון הפגנות הפנינגס של סטודנטים פאריסאיים במאי 1968, או הפנינגס מוקדמים יותר של ז'אן ז'אק לבל, והאם אקט השריפה העצמית שבוצע על־ידי יאן פאלאח, הסטודנט הצ'כוסלובאקי, אינו הפנינג? אני מדגיש דוגמאות אלה משום שמכאן ואילך אדבר בעיקר על שורשים אמריקאיים, אך, בדברנו על הקשר בין הפגנות מסויימות לבין צמיחת התיאטרון החדש, נזכור כי גם הכינוסים ההמוניים האדירים והמצועצעים של הרייך השלישי היוו בסיס לאחדות התיאטרון וההפגנה הפוליטית; או בדברנו על אירועי הסטודנטים האמריקאיים המהפכניים באוניברסיטת קולומביה או במקומות אחרים, עלינו לזכור את הפגנות מאי 68 בפאריס או את שערוריות הרחוב הסטודנטיאליות ברומא בסוף שנות השישים. ואם ג'וטראנד מצביע על תערוכת מארסל־דושאן בניו־יורק כעל מיפנה מהפכני, הרי ידוע לכל פועלם הרחב והמהפכני של הדאדאיסטים בציריך, פאריס ומרכזים אירופיים אחרים.

אחד השורשים העמוקים והמרכזיים ביותר של התיאטרון החדש הוא, ללא ספק, התפיסה האסתטית החדשה המאפיינת את העידן המודרני — אחדות האמנות והחיים, הכוללת את אחדות התיאטרון והחיים. מורשת רומאנטית מיושנת, המנסה להפריד את האמנות מהחיים כתחום אוטונומי (כגון בתפיסתם האסתטית של קאנט, שופנהאואר, ברגסון ואחרים, כגון תפיסות פורמאליסטיות או "אמנות למען אמנות") נדחית עתה כליל בידי אמנים המבקשים אחר חידוש הקשר בין היצירה לסביבתה. ג'והן קייג' עושה שימוש במוסיקה קונקרטית של רעשי רוח וצפירת מכוניות; הציור זונח את מסגרתו המלבנית ואת כלא הגאלריה ופורץ אל ההרים והימים (נטייה שראשיתה בשבירת צורות המסגרת בידי הדאדאיסטים, המשכה בציורי הענק של האבסטראקט האקספרסיוניסטי וביצירות סביבתיות וסופה ב"אמנות האדמה") והתיאטרון אף הוא אינו שוקט על שמריו: שבירת המחיצה הקלאסית בין במה וקהל באה במקביל ליציאה מכותלי התיאטרון החוצה אל הרחוב: תיאטרון רחוב, תיאטרון גרילה, הפנינגס המוניים בפארקים (חוויות של עירום וטכסים הקרויות Be-ins) ועוד. התיאטרון החדש מתרחש בכל מקום, בו חיים בני־אדם: אנשי ה"ליווינג" מופיעים ברחובות בכפרים בבראזיל, פיטר ברוק וקבוצתו מפאריס מופיעים במרכזי כפרים פרימיטיביים בדאהומיי, אנשי "תיאטרון הלחם והבובה" מופיעים בקאמפוסים ובבתי קפה, רחובות, מרתפים, שדות (אנשי ה"תיאטרו קאמפסינו" הופיעו בשדות בפני מקסיקאנים השובתים, כשהם מציגים מעל משאיות), חורבות ארכיאולוגיות (הצגת "אורגסט" של פיטר ברוק בחורבות פרספוליס) ובקיצור — כל מקום הפך לזירה לגיטימית לאירועי של התיאטרון החדש.

התיאטרון האקספרסיוניסטי והדאדא — מקדימי התיאטרון החדש

לאחדות זו של התיאטרון והחיים היבטים נוספים הקשורים בהתפתחותו של ההפנינג, שאותו רואה קוסטלאנץ (ואיני מסכים עמו בנקודה זו) ליסוד הדומיננטי ביותר של התיאטרון החדש. במה דברים אמורים? בהתאחדותן של האמנויות בינן לבין עצמן; בהשפעת "ציור הפעולה" על התפתחות ההפנינג והשפעת התנועות האקספרסיוניסטיות על אותה התפתחות.

למען הסדר הכרונולוגי, אתחיל בנקודה האחרונה. מבט שטחי במה שהתרחש באותם "ערבים" דאדאיסטים הזכורים לטוב (קפה וולטר, שנות העשרה המאוחרות) יגלה דמיון מפתיע למה שקרוי בפינו היום "הפנינג". קראו, לדוגמה, תיאור ה"ערב" הדאדאיסטי הראשון שהתקיים ב־14 ביולי 1916:

"נוכח קהל קומפאקטי, מכריז צארה: אנחנו רוצים, אנחנו רוצים, אנחנו רוצים להשתין בצבעים שונים... [illegible] פואמה של צעקות, צעקות באולם, כבים זה את זה, שורה ראשונה בעד, שורה שניה נגד והשאר צועקים, מי יצעק יותר חזק, מביאים את הקופסה הגדולה, הולסנבק נגד 200 ... אנשים נותים, צועקים, שוברים חלונות, הורגים, מנתצים כלים זה את זה, המשטרה, התערבות. מביאים שוב את הקופסה: בתלבושת קוביסטיות של יאנקו, כל אחד עם קופסה גדולה על ראשו, רעשים, מוסיקה אפריקאית [illegible] חמישה נסיונות ספרותיים: צארה ניצב בחליפת פראק, עומד לפני המסך ... ומסביר את האסתטיקה החדשה: פואמה התעמלותית, קונצרט של תנועות, פואמה של רעשים, פואמה סטאטית, [illegible] פואמה של הברות [illegible] אינטרפרטאציה חדשה, השגעון הסובייקטיבי של התותחים, מחולו של הלב [illegible] צעקות, הקופסה הגדולה, פסנתר ותותחים רועמים, קורעים את הלבוש העשוי קרטון, הקהל נמצא בקדחת... פואמה סימולטאנית בארבעה קולות סימולטאניים מושמעת לקהל של 300 אידיוטים מוחלטים". (1)

רוצים תיאטרון רחוב דאדאיסטי בלבוש סוריאליסטי? בבקשה:

"כאשר התנועה הסוריאליסטית היתה ביציאתה, כשהסערות הגדולות היו בעיצומן, היה כל אחד מן החברים חייב לעשות מעשה שיעורר שערוריה, להתחיל שיקוצים במעמד הבורגני, לעשות משהו שלא־יעשה [illegible] ולעשות דבר מה שיגרור אחריו מאסר עוד טוב מזה. כל אחד מאיתנו ביקש לעשות מיהו מקורי, לבסס את עצמו באופוזיציה נגד שלטונה של הבורגנות החוגגת את נצחונה. ..."

תיאטרון או חיים? כנס נאצי בנירנברג — 1936

[illegible]

... מוחיל בכל גופו על הבד ומעך עליו צבעים — אמן זה מצוי בתהליך מסויים של התמזגות עצמית עם הסביבה (הבד), כמוהו המתבונן: אין הוא צופה סטאטי באובייקט סטאטי, כי אם צופה הנתון בתהליך של תנועה פנימית נוכח היצירה, שהיא כאמור, סביבתו.

בחוויה זו של תהליך והתייחסות לסביבה נוצרת אחדות חדשה: נעלמת ההפרדה בין סובייקט ואובייקט. לא עוד האמן מחוץ ליצירה, לא עוד המתבונן מחוץ ליצירה, אלא המתבונן והאמן מאוחדים עם היצירה, ממוזגים לכלל אחדות אחת של תנועה פנימית. התבוננות בצילומים של אמני "ציור פעולה" בפעולתם מראה כי האמן הוא חלק מהיצירה: הוא מתמזג עמה באופן פיסי הלכה למעשה, כשהוא גוחן, זוחל, מתגולל על הבד הענק הפרוש על הרצפה. ואולם, האחדות היא יותר רוחנית מאשר פיסית, שכן, האמן של "ציור פעולה" מביע וממצה את כל רגשותיו ותת־הכרתו על הבד, כך שהבד הוא האמן והאמן הוא הבד. כמוהו המתבונן: הוא הופך אחד עם היצירה, בתנאי שזו מצליחה לעורר בו את מטעניו הפנימיים ולהחצינם בצורת חוויה רגשית או פסיכולוגית מסויימת. תהליך האחדות הנדון מאופיין בעיקרו על ידי הספונטאניות. צייר־פעולה אינו בוחן צורות בפריזמה ההכרתית שלו, אלא פורק באופן אוטומאטי לחצים רגשיים, אינטואיטיביים, יצריים, ותת־הכרתיים, העוברים תהליך סובלימאציה והפיכה לצורות ולצבעים. התזת הצבע של צייר־הפעולה היא ספונטאנית לחלוטין, דיוניסית לחלוטין, ללא כל פיקוח או מודעות.

יסוד נוסף בציור הפעולה הוא המרידה בכל הקשור בסחור האמנות: בדי־הענק הכליתם, בין השאר, למרוד ולמחות נגד הגאלריות וכל הקשור בהן. את בדי־הענק אי אפשר להכניס לגאלריה, לתלות בחדרי האורחים, או להפוך למטבע עובר לסוחר... (מיותר לציין כי סוחרי האמנות הפסקים של שדרות מאדיסון בניו־יורק ידעו להתגבר על כוונה זו של צייר הפעולה, ציוריו הפכו, בניגוד לרצונו, להשקעה כדאית ביותר בבורסה האמנותית, והבורגנים השמנים ביותר של ארה"ב מפארים את חדרי האורחים הענקיים שלהם בציורי פעולה מקיר אל קיר...)

כל היסודות הללו של ציור הפעולה ממריצים את תהליך אחדות האמנות עם החיים ומולידים, בשנות השישים המוקדמות את ההפנינג. אין זה כלל מקרה, לפיכך, שאנשי ההפנינג החשובים ביותר הם ציירים ביסודם — קאפרו, אולדנבורג ואחרים. ההפנינג אף הוא חוויה סביבתית מסויימת, חווי של התייחסות שונה, חדשה או טריה לסביבה מוכרת, סביבה שהשתנתה או סביבה חדשה לגמרי. ההפנינג אינו חוויה של צפייה או האזנה, אלא חוויה של ההליך, של עשייה, התנהגות, התרחשות, במקביל לציור הפעולה. הוסף התהליך הנדון של חוויה סביבתית לתהליך של אחדות סובייקט ואובייקט, כלומר, ההפרדה בין סובייקט (צופה) ואובייקט (שחקנים על במה) נדחית

עפעפי ערב

[illegible]

חֲמוֹת עַל גַּבָּה הַמִּתְרָחֵק

חוֹפִיעַ הוּא

אָדֹם־הַחֲלוֹמוֹת

לִרְאוֹת:

מֵעוֹד נְשׁוּ וְרוֹעֵי סְלָמוֹתַיִן

לִפְסוֹג בְּתֹם בְּפֶסֶג רַנּוֹת

אֶל הַחוֹפִים

שֶׁפְּלִיאוֹתָם הַנִּצָּה

אֶל הַחוֹפִים

אֲשֶׁר נִבְדוּ לָנֶצַח:

נִבְדוּ לִנְבּוֹעַ

נִסְדוּ לִגְבוֹהַ

יָדְעוּ לִצְנֹעַ וְלַחְשׂוֹף.

הוֹ נֵצַח

הוֹ נֵצֶר־מְשֹׁרָשׁ

הוֹ רֶגַע־שֶׁאֵין־לוֹ־סוֹף.

עָצוּם עַפְעַפֵּי־עֶרֶב

עָצוּם עַפְעַפַּי.

אסופת הסיפורים "מות העייר" מאת יורם קניוק, שהופיעה זה עתה (הוצאת מסדה ואגודת הסופרים העברים) היא ספרו חרביעי של המחבר. (ספריו הקודמים: "היורד לנעלה", "חימו מלך ירושלים" ו"אדם בן כלב".) סיפורי קניוק, שחלקם מתרחשים באמריקה וחלקם בארץ, מצטיינים בחמיות נפש שמתוך געגועים או חמלה. חלק ניכר מהסיפורים בקובץ נדפסו מעל דפי "משא" ו"דבר".

"שבט ועם", קובץ היוצא בהוצאת ועד עדת הספרדים בירושלים שעתה יצא הכרך השביעי שלו, עבר תמורות ניכרות מאז כרכיו הראשונים. כרכיו האחרונים מוקדשים ברובם לפרקי מחקר והיסטוריה על תולדות ישראל בארצות המזרח, ארץ־ישראל בתקופה העותומאנית, וכן פרקי ספרות, פולקלור — חווי ומנהגים; בעוד שהכרכים הראשונים של "שבט ועם" הוקדשו בעיקרם לכתיבה פובליציסטית על הפער בין העדות וקיפוח חלקם של יוצאי אסיה ואפריקה בישראל. בתכונתו החדשה, עשוי "שבט ועם" למלא תפקיד ונרבותי חשוב, בייחוד לאחר שבטות אחרות שעסקו בחקר יהודי המזרח (כמו "ספונות" ו"אוצר יהודי ספרד") חדלו להופיע.

"משא", גליון מס' 30 (86), מוסף ל"דבר" יום ו', כ"ז בתמוז תשל"ג, 27 ביולי 1973
עורכים: אברהם שאנן, יצחק בצלאל

לשנת הלימודים תשל"ד

משה הרשקו

חשבון חדש לכיתה ב'

מהדורה מורחבת ומתוקנת

חשבון חדש לכיתה ו'

מהדורה מורחבת ומתוקנת

*

חשבון חדש לכיתה א'

ציוד עזר אישי — קופסה (מהדורה חדשה משוכללת)

רעננה מאת

חשבון חדש לכיתה ג'

חישובים בעל-פה לכיתה ג'

חשבון חדש לכיתה ד'

אמצעי עזר ללימוד שברים לכיתה ד'

חשבון חדש לכיתה ה'

מדריכים למורה לכל הכיתות

הוצאת דביר

עם סיום שנת הארי"ז

אנו מגישים ספר מהודר של שירי קבלה

שלמה שנהוד

בלוויית מסה מאת זלמן שזר

ציורים פנחס שער

הוצאת 'המנורה'

מישלב — בית ספר בוקר לאקסטרנים

תל-אביב

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

החלה ההרשמה לכיתות בוקר לשנת הלימודים תשל"ד

לכיתות: י"א (כולל מוקדמות) **י"ב** (בגרות)

התייעצות פדגוגית והרשמה: מישלב, תל-אביב, רח' ויצמן 53, טל. 263185

כן החלה ההרשמה לכיתות בוקר בחיפה

מישלב, חיפה, רחוב שבתאי לוי 26, טל. 04-520797

„מצדה 967" — אופרה מאכזבת

מוסיקה

מאת חנוך רון

רומאנסרו צועני בגיטארה

מוצארט בנגינה צרופה

הפסטיבל הישראלי, הז־ תזמורת הפילהרמונית הי־ שראלית. התוכנית: קונ־ צ'רטו לשני פסנתרים — מוצארט, סימפוניה מס' 5, — מאהלר. סולנים: ולאדי־ מיר אשכנזי, דניאל בארנ־ בוים — פסנתרים. המנצח: דניאל בארנבוים.

לעיתים רחוקות אפשר להאזין למוצארט ברמה כזו כפי שהעלו ו. אשכנזי וד. בארנבוים בנגינתם המשותפת את הקונצ'רטו לשני פסנתרים שלו. בדרך כלל, נוטים מרבית הפסנתרנים לתפיסת שט־ חית של מוצארט בהדגישם את „הקלילות" כביכול הבולטת בי קונצ'רטים לפסנתר. אחרים נוטים להשתפכות רומאנטית שאינה תו־ אמת את סגנונו. אלה ואלה פח־ טיאים את המטרה. את המידה ה־ מדוייקת יודעים רק מתי מעט. מוצארט על כל רבדיו, גברי ות־ קיף ועם זאת רך ועדין אך רחוק מסנטימנטאליות הועלה בביצוע הערב. שני הפסנתרנים הפליאו בתאום שביניהם ולא רק ברמה הווירטואוזית האישית. נגינת מו־ צארט שלהם היתה שלמה. הפי־ סוק, הדינאמיקה, הטמפים, כל אלה מצאו את המידה הנכונה.

קשה להביא בכפיפה אחת שני פסנתרנים שישוו ברמה ווירטו־ אוזית ומוסיקאלית כאחד. אשכנזי ובארנבוים לא רק שמצאו ביניהם שפה משותפת לפתרון בעית ה־ הצלילה בין שני הפסנתרים, אלא היתה לי ההרגשה שאני מאזין לנשימה משותפת של שניהם. הסינכרוניזאציה ביניהם היתה שלי־ מה. נגינתו של אשכנזי ראויה לכל המחמאות האפשריות. אך גם בארנבוים היה שותף אידיאלי ולא נפל מעמיתו.

שנית פסנתרנים צעירים אלה חזרו כאן על מבצע קודם שלהם, כאשר הכינו קונצ'רטו זה לסרט מיוחד של הטלוויזיה הבריטית. עקבות העבודה המשותפת בלטו היטב בערב זה. אלא שיש להצ־ טער שהתזמורת היתה חיוורת מאד בהשואה לרמת נגינתם של הסו־ לנים. אשכנזי ובארנבוים האפילו ביופי ובאיכות של נגינתם וב־ הבנתם היצירה על הליווי התז־ מורתי.

חלקו השני של התכנית היוכו של החלק הראשון. הסימפוניה החמישית של מאהלר הוא אתגר קשה ביותר גם למנצחים גדולים. כל העולם המאהלרי הסבוך מאוכ־ לס בה. מארש־אבל מ־ל אדאג'יטו, שימוש בכוראלים לותראניים הני־ גיים כלל נעימות יהודיות. אלא שהכל בא לעיתים בערבוביה, עולה ושוכך חליפות. הניגודים הם כה קיצוניים. עד כי כמאזין אתה מיטלטל מקצה לקצה. יש מנצחים כשולטי וברנשטיין הנוג־ שים גישה אכסטראוורטית מיוח־ דת ליצירות מאהלר, וקשה לבטא את מאהלר מבלי להבליט אכסט־ ראוורטיות זו. יש מצד שני מנצחים כהייטינק וקובליק המחפ־ שים ומדגישים יותר מכל את ה־ איזון בסער המאהלר.

כל אלה לא נתקיימו בביצוע הערב. זה היה המאהלר המשעמם ביותר ששמעתי בתקופה האחרו־ נה, מאהלר ללא קונצפציה, ללא כל הניואנסים הדקים הקיימים בי־ צירה. השינויים הדינאמיים היו שרירותיים ומוזרים. הסקרצו היה כבד מדי ואילו התזמורת ניגנה כאילו לא ידעת איזון בין קבו־ צות הכלים מהו. כלי־המיתר יכלו לנשום לרווחה מ„הכיסוי" הדינא־ מי של כלי־הנשיפה רק באדא־ ג'יטו המפורסם.

חנוך רון

הופיע

אברהם שלונסקי ז"ל

ספר הסולמות

קובץ שירים — שיא יצירתו — שהמשורר התקינו לדפוס עד אחרון שיריו.

הוצאה מהודרת

בהוצאת ספרית הפועלים

הסביבה

מאת ד"ר משה כאמן

המדריך לבעיות זיהום אויר, מים וים

ספר עברי ראשון על אקולוגיה

הוצאת כרטא, ירושלים ת.ד. 2500

מחיר הספר 9.50 ל"י

להשיג בחנויות הספרים

ביום גימל פשוט

אפרים אוירבך

היהודי ברומאן הצרפתי (1948 – 1933)

Charlotte Wardi: Le Juif dans le roman français — 1933—1948, Paris 1973.

מאת דוד לאזר

מאת י. ת. בילצקי

פרס ברנר לספרות

סנגוריה ראשונה על החסידות

מאת אברהם ביק (שאולי)

„שלום על ישראל" — מאת אליעזר צבי צווייפל. הוצאת מוסד ביאליק, ספריית „דורות", תשל"ג. ההדיר והוסיף מבוא והערות אברהם רובינשטיין.

החסידות אינה זקוקה כיום להגנה או להתנצלות. ושוב אין היא עניין של סקרנות אינטלקטואלית או אקדמית. מאז י. ל. פרץ, מ. י. ברדיצ'בסקי וש"י עגנון נשתקעה החסידות בנבכי הספרות, ואין צורך לומר שאחרי מרטין בובר אי-אפשר לדון עליה כעל היסטוריה בלבד. אבל לפני מאה שנה, בזמן שההשכלה ראתה בחסידות את „הצד שכנגד" ודנה אותה כ„מורת זר" ביהדות, היה אליעזר צבי הכהן צווייפל, סופר פורה ומשורר חורז, אחד הראשונים שגילו את האור שבתנועה זו, שראו בה לא רק זרם לגיטימי ביהדות אלא גם גורם להתחדשות תרבותה העיקרית.

כשהופיע הספר „שלום על ישראל", הסניגוריה הראשונה על החסידות, לפני מאה שנה בדיוק, הסתייגו ממנו הסופרים המשכילים, ועוד לפני שהופיע. פסל אותו הגאון חיים סלוניבסקי, חברו של המחבר בבית-המדרש לרבנים בז'יטומיר, בטענה שהוא נוגד את עקרונות ההשכלה. סלוניבסקי ראה את החסידות כעניין של מאגיה, אמונות תפלות וחשכת ימי-הביניים. צווייפל טען כי מגמתו היא להביא שלום בין החסידים והמתנגדים, בין החסידות וההשכלה, והוא „מנסה — כמו שנאמר בשער הספר — עיקרי שנאת-חינם ושורשי הקטטות שבין הכיתות שבישראל (דוק: כיתות. החסידות עדיין לא יצאה אז מכלל כת) ויברר שאחרי העיון, הבקירה וההשכלה, אין ביניהם כלום, שהתלמוד והחסידות הם בעיקרים ויסודם אחד."

ובראיות מתוך כתבי שני הצדדים מוכיח צווייפל, כי שיטת הבעל-שם-טוב ותלמידיו היא המשך והרחבה של דעות ה„מורה נבוכים", „חובות הלבבות" ו„מסילת ישרים", כי היא שיטה דתית חדשה, אך לא שינוי במושגים היסודיים של מסורת היהדות. החסידות אינה חטיבה אידיאית מגובשת. יש לה כמה וכמה מקורות, והשוני שלה מכל מה שהיה לפניה לא נקבע בדיוק.

כל תורת הבעל שם טוב כלולה בעצם בשלוש המילים „אין עוד מלבדו", והכוונה לא רק לכך שאין עוד אלוהים מלבדו, אלא שאין שום דבר מלבדו. „עבודת השם, כשהיא נעשית בדרך הנכונה, מביאה את האדם לידי חישוף היסודות האמיתיים הגנוזים בתוך המציאות, כלומר, לידי פגישה עם האלוהות בכל מקום ובכל דור".

המורשת החשובה ביותר שקיבלה החסידות מן הקבלה היא „העלאת הניצוצות". צווייפל מסביר, כי לפי תפיסת החסידות אותם „ניצוצות" מצויים בכל מקום, ומכאן שאפשר לעבוד את אלוהים גם בגשמיות. „עיקר עבודת השם הוא לעבוד אותו בדברים גשמיים". הוא מצוי בכל המציאות כולה, ויכול האדם השלם לייחד ייחודים עליונים אפילו במעשיו הגשמיים, מאכל ומשתה ומשא-ומתן".

החסידות קבעה ניסוח חדש להתרכזות החוויה המיסטית של הקבלה: כדי להגיע ל„ייחודים" (דבקות באלוהים), שמצאה החסידות בספרות הקבלית, אין צורך בהתבודדות ובפרישות מן העולם; אפשר להגיע אליהם גם בשוק, ודווקא בתחומים מרוחקים לכאורה מן הרוחניות. זהו „סוד הייחוד" המעלה את החיוני שבדברים, שבטבע, לשורשו העליון. פגישתו של האדם עם המציאות משמשת לו אמצעי לפסוע ולעבור מעל למציאות, כי הלא-מוחשי היא הבבואה של המקור האמיתי. לדוגמה מביא צווייפל דברי תלמידו ויורשו של הבעש"ט, ר' דב איש מזריץ': „אם הסתכל על אשה יפה, יחשוב במחשבתו: מניין לה זה היופי? על כורחך בא זה מכוח אלוהי המתפשט בה, וזה נותן לה היופי. נמצא, שורש היופי הוא כוח אלוהי... וכן שמסתכל בשאר גשמיות". כלומר, מתוך הסתכלות בגשמי לומד האדם לראות בכל דבר את המקור המזין את המציאות הממשית.

הספר „שלום על ישראל" הוא סניגוריה על החסידות, אך עיקר חשיבותו בכך שהוא מביא את הלשון והאווירה האותנטיים של ספרות החסידות. צווייפל ראה בחסידות תנועה עממית בריאה: „החסידים עליזים ושמחים, קרובים לטבע, מתגעגעים אל הנשגב".

במסה שכתב על צווייפל הגדיר אותו נחום סוקולוב כאחד מסופרי ההשכלה הראשונים שזנח את הסגנון „המקראי, הצח והמעיק", ושניכרים בו „אותות הסגנון החדש של התעוררות חדשה" (אישים, כרך ב'). סוקולוב ראה בצווייפל בנעוריו „סמל של רבי וצדיק בין המשכילים, התגשמות של מדרש, זקן ויושב בתפארה", ובבגרותו ראה בו את „איש ההומור הראשון בתקופת ההשכלה, שבני דורו — — — לא הבינו לו". הוא מספר כי צווייפל נשכח ברבות הימים, והשפעתו התמעטה, אך הרעיון של „שלום על ישראל" והשקפתו על החסידות, ניצחו.

שני כרכי „שלום על ישראל" ישמשו ודאי תמרורים לחוקרים ולמעיינים הדבקים בחזון המודרני של החסידות. הערותיו של המהדיר, ענייניות ותמציתיות, והמבוא ערוך בטעם.

הופיע:

„מבפנים"

אביב-קיץ תשל"ג, 3, כרך ל"ה

במת הקיבוץ המאוחד

כ"ה למדינת ישראל: שלום של ממש / יצחק טבנקין; לזכר הלוחמים שנפלו / יגאל אלון; המאבק על גבולות השלום / ישראל גלילי; עם יובל „מבפנים" / י. אשד; כמה תצפיות עקרוניות על החברה הישראלית / פרופ' א. הראל; על החקלאות בישראל / חיים גבתי; המשק הקיבוצי במבחן הזמן / זאב צור; ההתיישבות בעקבות מלחמת ששת הימים / יחיאל אדמוני; לתנופת התיישבות / זאב כץ; הקיבוץ — תנועה התיישבותית / יהודה הראל; צרור מכתבים / מיכה פיכמן ז"ל; שלושה דורות בקיבוץ: מקארלסבאד — לחפצי בת שבעמק / אוטנאלד לבל; בשדה הפתוח / עומר בנארי; „שנת שלישית" במרום הגולן / מיכל אלברטון-פיכמן; „לזכור ולעד לא לשכוח" / אילנה ברנשטיין; נוף ארצנו / עוזיה אלון; רישום / טוביה כץ.

פרקי ספרות: הלשון העברית / חיים הזז; חיים הזז Grandseigneur / י. זמורה; סקיצות תל-אביביות (שירים) / נתן אלתרמן; שבחי שירתה של יוכבד בת-מרים / מנחם דורמן; שירה חצובה / עוזיאל אוכמני; תודה / יוכבד בת-מרים; ניגון וחדו (על משה כרמי) / זרובבל גלעד; מתוך „לילות מכבר" (שירים) / י. רבינוב; יממה אחת ומחט (סיפור) / תקוה שריג; ארבעה שירים / בתיה קמר; ילדה קטנה, שחורת שער (סיפור) / פוצ'ו; 2 שירים / אור זנוורה; תרגומי שיר: אש וקרח, צפור קטנה / רוברט פרוסט; עברית עוזי שביט; עמא קטינא / היינריך היינה; עברית י. כפכפי; מקורותיה של יצירה (על החגים) / חנה אוירה.

עיונים: אתרים היסטוריים בהר-חברון / שמריה גוטמן; „המדינה העברית והדרך אליה" (פרק במאבקיו של י. טבנקין) / יהושע גבעוני; על „האוריינטציה הפלשתינאית" / דוד דודנר; אוטונומיה קיבוצית והכרעה תנועתית / משה צ'יז'יק; הרקע הרעיוני ל„עבודה קבוצתית" / סטנלי מרון; רישום / טוביה כץ.

על ספרים: קשת-ברזכה (על „קשת לוחמים") / י. אבי-מיכה; „כאישון העין" לאי אפלפלד / רנה קלינוב; תרגום ופירוש חדש ל„ספר הכוזרי" / אברהם ביק (שאולי); עם הספר „אלישע" / י. גבירץ; איור לסיפור „הכרכרה של חרוד משה" / גלי הוס.

סקירות: תמורות ארגוניות ומגמות ליכוד בתנועת הפועלים המקצועית שד"ר.

תגובות: לחשבוננו עם עצמנו / גיורא ברכין; על גרעין בנים 1967 / צבי אלון; שוליים / רושם.

ספרים חדשים: נתקבלו במערכת.

דפים: ציור, צילום ופיסול / א' קוזלוב, אריה אזן, בת שבע שפלן, רפאל אברם.

להשיג ב„שיווק והספקה", רח' סוטין 27, ת. ד. 16040, תל-אביב.

מדע

עתון מדעי לכל

חותם את כרך י"ז בחוברת כפולה ומגוונת מס' 5-6

מן התוכן: איתור פגמי תורשה בעוברים; קורוזיה של מתכות; על טעם ועל חיידקים; מקורות המזון וריבוי אוכלוסית-העולם; המחשב בונה מחשב; סבים ונוער בראי הגראנטולוגיה, ועוד.

מחיר החוברת הכפולה — 6. ל"י, דמי החתימה לכרך י"ז —15. ל"י.

בקרוב תופיע החוברת הראשונה של כרך י"ח

(המחיר — 20. ל"י)

מן התוכן: מה הם סיכויי בטוטו? השמנת ומנגנון ויסות הרעב והשובע בגוף, הזהב ושימושיו; השפעת סמים על רשתות עכבישים; גלי-הלם; הפער המדעי והטכנולוגי בסכסוך הערבי-ישראלי. וכן חדשות המדע מן העולם ומן הארץ, המדורים הקבועים, כתבות ורשימות שונות.

יוצא לאור על-ידי מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה

ירושלים, רחוב המלך ג'ורג' 33, טלפון 227373.

גזור ושלח

לכבוד מוסד ויצמן לפרסומים ת"ד 801 ירושלים, 91000

☐ אבקש לחתום על כרך י"ז של „מדע" (מחיר הכרך —15. ל"י)

☐ אבקש לחתום על כרך י"ח של „מדע" (מחיר הכרך 20 ל"י)

שם משפחה ______ שם פרטי ______

כתובת ______ מיקוד ______

מצ"ב סך ______ ל"י (בשיק או בהמחאת דואר)

לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים.

קדמוניות

רבעון לעתיקות ארץ-ישראל וארצות המקרא

העורך: יגאל ידין

עורך-משנה: אפרים שטרן

חברי המערכת: ד' אוסישקין, א' איתן, מ' ברושי, י' צפריר

מרכז המערכת: יוסף אבירם

יצאה לאור חוברת 21

כרך ו, חוברת 1 (1973)

תוכן החוברת

דבר העורך — יגאל ידין

ארץ-ישראל בשלהי תקופת המלוכה — אפרים שטרן

תגליות בארץ

בית וקברים מן התקופה הניאוליתית הקדם-קירמית — תמר נוי

מקדש פלשתי בתל קסילה — עמיחי מזר

מבנים אשוריים מקומרים בתל גימה — ג'ון ואן-ביק

מטען של צלמיות מן התקופה הפרסית שנתגלה בימה של שבי-ציון — אלישע לינדר

תגליות בארצות המקרא

מוטיה — מושבה פיניקית בסיציליה — בס"ע אייזרלין

ספרים

ג' ואן-סרס, החיקסוס — אהרון קמפינסקי; הכרך העשירי של "ארץ-ישראל" — ספר זלמן שזר — יורם צפריר / אדריכלות עות'מאנית — מאיר בן-דב

ידיעות

הכינוס השלושים לידיעת הארץ — "ארץ שומרון" — יורם צפריר

4 לוחות צבעוניים

מחיר החוברת —5. ל"י. דמי-החתימה לשנה —20. ל"י. דמי-החבר בחברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה כולל קדמוניות —25. ל"י

לחותמים חדשים — חוברות 1—20 (1968—1972) 75 ל"י במקום —100. ל"י.

ההפצה הראשית: א. ברנר, רח' סוטין 11, תל-אביב. חוברות בודדות ניתן להשיג בחנויות הספרים.

דמי-החתימה ודמי-החבר — במשרד החברה ת.ד. 7041, ירושלים.

חוברות 1—16 של קדמוניות (1968—1971) כרוכות בשני כרכים, חצי בד, עם עטיפה צבעונית ותוכן עניינים ומחירם —80. ל"י.

חוברת 21 יצאה באיחור ניכר בגלל המחסור החמור בנייר. חוברת 22 תופיע בקרוב.

עקד

הופיע

"מראש צורים"

אוסף שירים מאת צבי יאיר

מבוא על המשורר ועל שירתו: פרופ' דב סדן

(ניתן להשיג את הספר בכל חנויות הספרים החשובות)

אקדמון

בית-ההוצאה של הסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה העברית ירושלים

זה עתה הופיע

ערים בישראל - מקראה

בעריכת פרופ' א' שחר, פרופ' ד' וינטראוב, ד"ר א' כהן וגב' א' שלח.

הספר מנתח את הרקע ההיסטורי של תהליך העיור, מציג את מקומה של העיר במסגרות רחבות, במסגרת הלאומית והמסגרת האזורית ומצביע על טיפוסים עיקריים של דפוסי עירוניים בישראל: העיר הגדולה, עיירת הפיתוח והשכונה העירונית.

הספר מכיל 690 עמודים ומחירו —28. ל"י.

בע"ה זו הופיעו עד עתה:

1) מוסדות ותהליכים פוליטיים בישראל.
2) עולים בישראל.
3) המבנה החברתי של ישראל.
4) מדיניות רווחה בישראל.
5) חנוך וחברה בישראל.
6) המשפחה בישראל.
7) רבדים בישראל.

כמו-כן נמצא במכירה:

דרכים וצידי דרכים בספרות — פרופ' שמעון הלקין

בהזמנות נא לפנות לאקדמון, ת. ד. 41, ירושלים.

עגנון וקאפקא — מחקר משווה

מאת הלל וייס

קאפקא (משמאל), עגנון (מימין) — השונה והדומה

בין עגנון לקאפקא — מחקר משווה מאת הלל ברזל. ספרי עם, הוצאת „בר אוריין" תשל"ג

המחקר המשווה את עגנון לקאפקא נדרש לשורשי תהליכים רוחניים בתרבות המערבית, הכרוכים בהרגשת היתמות והתלישות היהודית. בלשונו של ב. קורצווייל (מורו של ה. ברזל) זו הכרת אי-היעוד: ביטויה של תחושת האובדן והגעגועים אל העבר השלם, גלות המציאות, האדם והאל — ופריצתו של הדמוני לתוך הרשויות הללו הן מתחושות-האב המפרנסות את הפרוטאגוניסטים, הדמויות הראשיות, בסיפורי עגנון וקאפקא.

בחתימת ספרו כותב ה. ברזל: „הדמיון בין היצירות שנדונו, מסתבר מכוח יהדותם של שני המחברים". חוקר שלא יקבל את זיקתו של קאפקא לשאלות הנובעות מיהדותו — לרבות רגשי האשמה כלפי האב, הפורץ מעבר לאספקט פסיכולוגי אישי, והוא „תסביך" פסיכולוגי יהודי: אביו כמייצג סמכות עריצה-דוחה שאין להשתחרר מן התלות בה, ישמיט את העיקר מתבנית עולמו היוצר של קאפקא. ברזל מדגיש במחקרו את המונולוג המונותמאטי שביצירת קאפקא עם נוכחותה של אמת מטאפיסית. גם בספרו החדש של גרשון שקד, „אמנות הסיפור של עגנון" יש הנחה דומה לגבי יצירת קאפקא. „אף-על-פי שהטקסט הסמוי שם אינו תלוי בהרמזות להקשר תרבותי, שבו נתפסה העל-מציאות כמציאות של ממש (ובכך חולק שקד על ברזל), נזקק גם קאפקא לטכניקות שונות כדי לרמוז, שהמציאות המעוצבת בטקסט הגלוי מרמזת לעל-מציאות בטקסט הסמוי". בכך מסכים שקד עם ברזל ועם זורן, שאותו הוא מצטט: „כי אפשר להבין את הרומאנים של קאפקא גם כבורלסקות על ביורוקראטיה, אבל מעבר לבורלסקה מצויה על-מציאות סמויה".

רק המבין את השפעתה של תחושת היעוד „המסר היהודי" על תולדות התרבות המערבית עשוי לתפוס את הזיקה הנחרצת בין עגנון וקאפקא. ואמנם, טובי החוקרים והמבקרים של הספרות העברית התמודדו על הגדרת הקשר או אי-הקשר, המשותף והמבדיל בין שני המספרים.

„ספר המעשים" הוא מקורו של כל דיון, אסוציאציה והשוואה בין עגנון לקאפקא. ואכן רוב היצירות שברזל מנתח אותן הן מ„ספר המעשים" או שייכות לז'אנר שלו. רק ברומאן „תמול שלשום" לעומת „המשפט" בחר ברזל בז'אנר שונה. גם מבחינת הז'אנר הסגנוני, כאן הוא מדגיש את גורלו של יצחק קומר כבבואה של הכלב בלק. הסמל הדומינאנטי ביצירה. ובלשונו של ברזל: יצירה סימבוליצנטרית. ככל שעוסקים ביצירות אחרות של עגנון, שאינן שייכות לז'אנר זה, קשה יותר לזהות את הגרעינים הקאפקאיים, אף כי קיימים הם בתשתיתה של כל יצירה עגנונית, ואף השלמה, ההארמוניסטית והניאו-רומאנטית ביותר. חלום הילד ב„המטפחת" לדוגמה. ההארמוני אצל עגנון הוא פרי הידיעה שהדבר אינו קיים עוד, ואף פרי של תחושת-אשם: בגלל המספר ובני-דורו אין הדבר קיים. הגעגועים ביצירת עגנון מבטאים את הציפייה להתגלותו של ההארמוני, היינו של נוכחות האל. ברזל מקדיש פרק לסיפורים ההגותיים של עגנון, שכניהם של סיפורי „ספר המעשים".

הנחה יסודית בחקר עגנון היא שיש זיקה אבולוציונית בין כל יצירותיו לסיפוריו. הסיפורים ההגותיים וסיפורי „ספר המעשים" הם בעיקר אנאליזה ספרותית-פסיכולוגית, המתארת את הכוחות הארכיטיפאליים העירומים המעצבים את יצירת עגנון, וספק אם הם מן התעודית של יצירה זו. מה שאין כן לגבי הסיפורים הניטאריאליסטיים של קאפקא שהם ביטויו הבלעדי.

אפשר להגדיר את עיוניו של ה. ברזל כמחקרים או עיונים אפיים, בניגוד לביקורת הדראמאטית של קורצווייל. הספר נכתב ברובו מתוך שלווה. הנעימה העיקרית נשמרת מראשית הספר עד תומו. החוקר מבקש איזון בין אסכולות ומפלס דרך לשיטתו תוך ניתוח מחודש של יצירות אחדות והצבעה על דקויות פרשניות. רק בדבריו על פרשנותו של טוכנר, שהמחבר מקדיש לה פרק נפרד הקשור ב„עידו ועינם", הוא משלב אירוניה ביקורתית על אף הערכתו למפעלו של טוכנר. ברזל מצביע על שיבושים יסודיים בשיפוטו של טוכנר, ומכוון את פרשנות עגנון לנתיב מדוייק יותר. לדוגמה: הוא מציין כי פירושים אחדים „ציירו את הגברים בסימן של חטא" והכוונה ליעקב רכניץ וד"ר גינת. „פירושים אלה הפריזו בהגבהת צד אחד שבאלגוריה (האשה) ובהנמכת הצד האחר (הגבר)" זה תיקון חשוב ביותר בפרשנות עגנון. אוסיף, שבפרק „מי הוא גינת" שבו מופיעות האבחנות הללו, אפשר להצביע על ראיה נוספת לפן החיובי שבגינת. ד"ר גינת מתואר אצל עגנון בביטויים ובמשפטים שלמים מתוך „פת שלימה" הלקוחים מתיאורו של ד"ר יקותיאל נאמן (והשווה להערתו של אברהם קריב, במאמרו הפולמוסי על פרשנות קורצווייל ב„מולד" האחרון). לגבי ד"ר ליגנא (?) הספרים בסיפור „עד הנה").

אך לא רק מתיקוני ציוותיה של הפרשנות הקודמת נזון ספרו של ברזל. הוא מוסיף תרומה נכבדה משלו. אחד הקטעים הפיקאנטיים בספרו הוא חישוף מיתוס הבריאה של הכלב בלק וזיהוי השמות „גמל" ו„צבר" כפעלים המבטאים את התיאוריה הדארוויניסטית של בריאת העולם. תרומה נוספת היא ציון מקומו ותפקידו של האמן בכתבי עגנון וקאפקא. ברזל עומד על הזיקה בין הפרוטאגוניסט הכותב ספרי-תורה ועוסק בקודש בסיפור „אגדת-הסופר" ובין הבדידות והפרישות של האמן. הזיקה היא בין „ספר, סופר וסיפור" בכתבי עגנון וסופר סת"ם בכלל, תוך הסמכת נושאי העקדה, העקרות, נושאי „שם ושארית". כל אלה נסיונות לפרוץ את הסף בעזרת הפעילות היוצרת.

המחקר מראה על ההבדל בין שני המספרים בדרך פיתוחם של כל היסודות הארכיטיפאליים המשותפים: האב, הבית, האשה, הבן. אצל קאפקא מגבשים היסודות הללו מעגלי דגנראציה או הפחתה, ואילו אצל עגנון יש בהם הן מן החסד והן מן הדין. אפשר להגדיר את יצירתם של שני האמנים כשתי רשתות של קואורדינאטות, שיש להן נקודות-חיתוך זהות. אך ציריהן אינם מקבילים ותכולתן שונה. רשתו של עגנון צבעונית וחובקת עולם, של קאפקא חד-גונית ועולה במשעול חצר.

במישור הצורני בולט השוני בין השניים בתיפקודי האלגוריה, הסמלנות והסמל. ברזל מראה שהזדקקותו של עגנון לאלגוריות מובהקת יותר. התשבץ העגנוני, גם אם הוא גדוש, ניתן לפיענוח במאמץ לעריכת זאת הטכניקה האלגוריסטית של קאפקא עשויה להצטמצם „למגמה הכוללת של הסיפור ולכמה מפרטיו כמו שמות הגיבורים". היצירה הסמלנית אף היא מקיימת שני מישורים של משמעות גלויה ונסתרת, אך רק למישור הגלוי יש משמעות מתוך עצמו וצידוקה הראשוני של היצירה בא מתוכה. ואף כאן מבליט ברזל את השוני: אצל עגנון הסמלנות מגוונת, אצל קאפקא הסמל המרכזי — הקשר המוליך אל המוחלט ועם זאת הוא סף — משעבד את כל היסודות הסמלניים האחרים ותורם למונוליטיות של היצירה. כששמם קאפקא את הבוחן האמנותי שלו, „לא חש בעצמתו המיוחדת של סמלו הראשי, דחה את השלמת דבריו", טוען ברזל.

הופעת הסמל המרכזי היא הקריעת את גורל הגיבור. הכלב גוזר כליה על קוטר. שמשי בית-הדין מוציאים להורג את ק. בשונה מן היצירות האלגוריות או הסמלניות. יצירה תכפופה לסמל המרכזי לא תתפרש לעולם. היא מבטאת את כמיהתו של הקורא להגיע מ„מודעות של סימול" למודעות של „שלימות בלתי מסויגת". מתוך תקווה להסיר את הלוט מעל היצירה. אינה מוגשמת לעולם ובכך כוחה.

נקודת-המוצא של ברזל בביקורת עגנון היא מסותיו של קורצווייל, אך הוא ממשיך את מפעל מורו בכיוון עצמאי. פה ושם מגלה ברזל התנגדות, סמויה למדי בדרך-כלל, למסקנותיו של קורצווייל אך לא לשיטתו. הוא מדגיש את היסוד שבכתבי עגנון את ספרות-החסד, בניגוד לקורצווייל שהדגיש את הדין וקידש נוסחה בכתבי עגנון שכינה אותה „בריחה מפני הבריאה". ברזל מתנגד להגדרת קורצווייל את הסיפור „עידו ועינם" ודומיו ב„ספר המעשים", כמישחק של חידות. הוא רואה בטכניקה החידונית יסוד לגיטימי, שבאמצעותו נאבק עגנון על טיב ההיסטוריה של עם ישראל. למעשה, קרוב ברזל לכמה ממסקנותיו של אברהם קריב שנתפרסמו בגליון האחרון של „מולד" תחת הכותרת „פרשנות מחטיאה" אלא שלא כביקורת הזולזלנית והבלתי-מכובדת של קריב מבוטאת ביקורתו של ברזל מתוך הכרת-תודה, אם כי לא מתוך התבטלות. לדוגמה: גם קריב וגם ברזל עומדים על כך שבתו של המספר היא נשמתו או נפשו. קריב מציין את הסיפור „עם כניסת היום" שבו טעה קורצווייל בפרשנותו. ברזל עומד על זיהוי הבת גם בסיפור „התזמורת", אך קריב נשאר בתחום תגלית שעוזר של קורצווייל ומתלבש ממנה ו„אילו ברזל נסתייע בתגליתו כדי לפרש את כלל היצירה. אין ספק ראייתו של מי הודמת יותר. ספרו של ברזל הוא נידבך נוסף וחשוב בחקר עגנון וקאפקא, לא רק בגלל העימות התרבותי החשוב, אלא בעיקר בשל התרומות של פרשנותו.

אביטל דפנא

הבל תמוז

א.

הַכֹּל חַכִּיז
וָתֹם
וְאֵין מֵשִׁיב.
יָבֵשׁ
גִּלְעָד מִמּוּל גָּבֹהַּ וְאָבִיב.
אַיֵּה אָבִיב יָפְתָה, חֲבַת
הִפָּה תַּרְדִּי אֶל הֶהָרִים לִבְכּוֹת?
אוּלַי כָּאן, מַמָּשׁ מִמּוּל,
מֵעֵבֶר לְגִדְרֵי הַחַיִל
וּ„זְהִירוּת מוֹקְשִׁים".
כְּבִישֵׁי-הַבִּטָּחוֹן
וְהַמַּיִם הַרְדוּדִים
שֶׁל יַרְדֵּן?

ב.

מִזְרָח.
אוֹמְרִים שֶׁנְּקֻדּוֹת הַיָּרֹק הַקְּטַנּוֹת
בְּרֹאשׁ גִּלְעָד וְצַלְעוֹתָיו
עֲצֵי אַלּוֹן גְּבֹהִים הֵם.
וְעוֹד אוֹמְרִים,
מֵעֵבֶר לַפִּסְגָּה
אֵין עוֹד הָרִים.
מִישׁוֹר גָּדוֹל שָׁם מִשְׁתַּפֵּל
וְנִבְלַע בַּמִּדְבָּר.
אוֹמְרִים.
גַּם הַמַּפּוֹת שֶׁבְּסִפְרֵי
הַלִּמּוּד אוֹמְרוֹת
בְּגוֹן שֶׁל חוּם-צָהֹב:
כְּצֶבַע הַמִּדְבָּר
בָּאַגָּדוֹת.

ג.

מוֹצָאֵי יוֹם שָׁרָב.
בִּפְנִים לֹא פָּג הַחֹם וּבַחוּץ רוּחַ-קַיִץ קַלָּה
נוֹשֶׁבֶת.
רְסִיסֵי מְמַטֵּרָה נִשָּׂאִים מִגִּנַּת הַשָּׁכֵן
וּצְמַרְמֹרֶת עֲיֵפוּת
בַּכְּתֵפַיִם.
חַרְמֵשׁ מַכְסִיף שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִנְעָץ בְּצַמֶּרֶת הַזַּיִת
שׁוֹקֵעַ אֶל גִּלְבֹּעַ.
אֶל אֹהֶל הַמְּנוֹרָה
יְחוּשִׁים מְאַבְּדִים עַצְמָם לָדַעַת סוֹד הָאוֹר
וְחוֹשֵׁךְ עַל פְּנֵי הַדֶּשֶׁא.
מְסוֹסִים גְּבֹהִים חוֹצִים בְּעָמוּם אֶת שְׁמֵי הַשֶּׁקֶט
וּבֵין כּוֹכָבִים. מַדְלִיקִים גַּחְלִילִית בִּזְנָבָם.
מְכַבִּים. מַדְלִיקִים
וְאֵינָם.
שֶׁקֶט.
רַק שְׂעִיר*) אֶחָד מֵרֹאשׁ אִילָן גָּבֹהַּ קוֹצֵב
אֶת הַשֶּׁקֶט
וְקוֹרְעוֹ לִגְזָרִים שָׁוִים —
שְׂעִיר אֶחָד קָטָן שׁוֹמֵר עַל תְּחוּם מִחְיָה.
שְׂעִיר,
לַעֲזָאזֵל. הוּא מַמְשִׁיךְ בִּקְרִיאוֹתָיו.
אוֹ שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ אוֹ לֹא.
תְּלוּי.

תמוז, מעוז-חיים

*) עוף לילה קטן

אלימות מנוטרלת

מאת חנה הרציג

התפוז המכני מאת אנתוני ברג'ס, בתרגום אהרון בר, הוצאת תמוז בע"מ, תל-אביב, 1973, 192 עמ'.

למי שלא צפה בסרט „התפוז המכני", שנעשה על בסיס הספר הנדון ברשימה זו, הרי תוכן הספר בקצרה: זהו סיפורו של אלכס, בריון אלים וסאדיסט, המבצע בהנאה רבה, בעזרת חבורת ידידיו („הדרוגים" שלו, בלשון הספר), שורה של פשעים אלימים. בעקבות בגידת חבריו, נלכד אלכס, מושלך לבית-הסוהר, ומשם הוא מועבר לטיפול מיוחד היוצר בו רתיעה פיסית מפני מעורבות באלימות. טיפול זה כולל הזרקת חומר והראיית סרטי אלימות וזוועות. כשאלכס יוצא מבית-הסוהר אין הוא מסוגל לנגוע בזבוב. כאן הוא פוגש את קורבנותיו לשעבר המתעללים בו בזה אחר זה, מבלי שיש ביכולתו לנקוף אצבע להגנתו. הוא הופך למכשיר פוליטי בידי הממשלה ונגדה ובסיכומו של דבר הוא מנסה להתאבד. אין הוא מצליח. אך הזעזוע שקיבל „מרפא" אותו ומשיב אותו ל„כושר" קודם.

הסיפור מתרחש בעולם מחוסר זהות, שאינו ממוקם בזמן, ואלמנט המדע הדמיוני שבו גורם לנו לחשוב שמדובר בחברת העתיד. אך אין זו נקודה מהותית בסיפור, מכיוון ששורשיו נעוצים במציאות שלנו.

בניגוד לספרי (או לסרטי) האלימות, שמטרתם הברורה היא בדרך-כלל לגרום לצופה רגש מעורב של זעזוע ומשיכה כאחת, אין כוונתו של ספר זה לפעול על רגשותיו של הקורא אלא, להפך, לנטרל אותם. מגמתו להפנות את תשומת לבו של הקורא לדברים אחרים כמו לשון, הומור, צורות, צירוף של מוסיקה ומראות, וכך, באמצעות ההנאה האסתטית להוכיח לקורא על כשרון שהאלימות היא מרכיב בסיסי באדם, שאם רק ייתנו לה שתחרוד תתגלה בכל אחד.

מגמה זו לבודד את האלימות ממרכיביה האחרים ולהציגה בטוהרתה כבעלת עוצמה ומבנה עצמאיים, בולטת בעיקר בסרט. בנקודה זו מרשה לעצמו הבמאי, סטנלי קובריק, להרחיק לכת באינטרפרטאציה של הספר. בספר יש לתיאור מעשי האלימות של אלכס אופי קר, סאדיסטי, וההומור שבלשון מפחיד כמו חיוכה של חיה טורפת (אלכס משבץ בדבריו כל ניב סלנג אפשרי ופונה מדי פעם לקוראים בשם „הו, אחים שלי"). בסרט נוסף על ההומור ממד של ניקיון, סיגנון ואסתטיקה המיוצג על-ידי הצילומים מרהיבי העין והמוסיקה המלהיבה. כתחליף להומור שבלשון הספר, מכניס הבמאי אלמנטים הומוריסטיים-חזותיים רבים לסרט. וכתוצאה מכך נוצר ריחוק בין הצופה לבין פעולות האלימות שהוא רואה על המסך. קשה לו להזדהות של ממש כאשר אלכס מכה את האשה הזקנה בעלת החתולים בפסל משונה דמוי אבר מין ענק, כששתי חבורות הבריונים חולמות זו בזו לקצב מוסיקה של שטראוס המשווה למראה צביון של מחול מסוגנן, או כאשר אלכס מבצע עם שתי הנערות הצעירות משכב מהיר ועליז המצולם בקצב מואץ, ואפילו כשהוא אונס את אשת הסופר תוך פיזום עליז של „שיר אשיר בגשם".

בספר נעדר ממד האסתטיקה והסגנון ומודגש ממד הסאדיזם הקר. ההתייחסות למעשיו של אלכס מתגבשת בעיקר עם תחילת החלק השני של הספר המספר על בית הסוהר ועל הטיפול המיוחד שניתן לאלכס, ועל התעללות בו בצאתו לחופשי. הקורא, המצפה למצוא בספר דמויות אחרות שיספקו קריטריון לנורמות שבהן אוחז המחבר, הולך ונוכח שאין כאן אף דמות חיובית אחת, והוא מגיע למסקנה שאלכס ואלימותו הם תופעה שיש בה תמימות מסויימת, לנוכח צורות אחרות של שפלות הקיימות בחברה.

הטכניקה המרכזית להכוונת עמדה זו בספר היא הסיפור בגוף ראשון, מפי הגיבור אלכס. סגנון דיבורו שרובו סלנג מיוחד, הניטראליות והנאיביות שבהן הוא מספר סיפורי זוועה, ההומור — כל אלה יוצרים אפקט מיוחד השונה מזה של סיפורי פשע או אלימות אחרים. אם הדברים היו מובאים מבחוץ, ספק אם אפשר היה ליצור אותו יחס לאלכס שניתן לקרוא לו אפילו יחס חיבה. הקורא שואל את עצמו מהי עמדת המחבר? ברור שהמחבר בז לכל הדמויות העומדות מול אלכס כנציגי החברה: נציגי השלטונות והמשטרה, הוריו של אלכס, ואפילו הסופר המתנקם בו על אונס אשתו — כולם דמויות אנטיפאטיות. אם נעמיד דמויות אלה מול דמותו של אלכס נמצא שהאלימות שלו היא אלימות תמימה של יצור לא מפותח ונאיבי, בעוד שאלימותם של כל השאר היא שפלה, מודעת ומכוונת.

ובלשונו של אלכס: „להיות רע זה דווקא יותר מתאים לבנאדם כשהוא עם עצמו, לך ולי כשאנחנו ככה אדינוקים (בעצמנו). ה'בעצמנו' הזה נברא על ידי חבוג חוקו, זאת'ומרת אלוהים עם כל המלכותיות שלו והראדוסתים (ארגות) שלו. רק מה — מי שהוא הוא בעצמי לא יכול להיות בלי רוע. זה ככה שאלה שיש להם הממשלות והשופטים והבתי-סוהר לא מסכימים שהרוע יפעל בגלל שהם לא מוכנים להרשות שהעצמי יהיה בכלל. וזה לא סיפור חדש, אחים שלי — הסיפור הזה של העצמים המאלינקים (המעטים) האלה שנלחמים במנגנונים הגדולים האלה. אני מדבר אתכם ברצינות. אחים שלי. מה שאני עושה אני עושה כי זה מוצא חן בעיני".

קטע זה מדגים הן את סגנונו המיוחד של הספר שבזכותו שונה עמדת הקורא למתואר, והן את פשטנותו הרעיונית. חוסר המעורבות הרגשית, ההומור, והאסתטיקה של הסרט עולים בידי המחבר רק משום שהספר אינו ספר ריאליסטי. אין הוא מתאר מצב אנושי מורכב אלא מהווה כעין המחשה של רעיון פשטני למדי, ולמעשה גם מוכר. חד-הממדיות של הדברים מאפשרת בניית יחס מנוטרל מרגשות. מבנה הספר סכמאטי: אלימות ואלימות-נגד. אלכס כפושע ואלכס כקורבן בידי קורבנותיו וכו'. משמעותי הדבר שתיאורי הזוועות בסרטים הפופולריים לאלכס, שהן זוועות מציאותיות מהעבר הלא רחוק, מעוררים כמובן זעזוע ואימה.

חידת הסופר 83

תחת גשר מירבו תורום הסנה
ואהובתי
תשומה עלי כי אזכרנה
אך כתם יסורים השמחות תבאנה

הלילה הולך השעה מזמרת
חולפים הימים נפשי נשארת

יד ביד ופנים אל פנים ככה שנינו
נעמד ולאט
עבור יעברו תחת גשר זרועינו
מבטי נצחים והגל יפכנו

*

מיהו המשורר ומיהו המתרגם? מאיזה שיר לקוח הקטע? התשובות צריכות להגיע למערכת „משא" עד יום ו' הבא. לזוכים יוענקו 3 פרסי ספרים.

*

פתרון חידה מס. 81: הקטע הפותח ב: „מיניסטריון האמת יש בו, כך אומרים, שלושת אלפים חדרים מעל לפני הקרקע ובמבנים הזה מתחת לפני הקרקע..." לקוח מתוך „אלף תשע מאות שמונים וארבע" לג'ורג' אורוול בתרגומו של ג. אריוך.

*

פתרון זוכו בפרס ספר: ניטלדה בנאדו (צ.ח.ל.), רחל קרן (גבעתיים), דן חסיד (קב' ארשה).

באביב, ביהודה

סיפור מאת

איוואן בונין

מרוסית: יורם ברונובסקי

מים, שתוקים. נשים וגברים שאחדים מהם דמו לצוענים ואחרים לכושים, אף ששפתיהם לא היו מעובות... ומשונה היה לראות עד כמה עבים היו, למרות השרב, מלבושי הגברים: כתונת כתולה כחה עד הברכיים, מקטורן צמר ועל זה „עאבאיה" — חמילת צמר רחבת כתפיים בשני צבעי פסים, שחור ולבן. על הראש „כאפייה" — מטפחת צהובה עם פסי אודם יורדת על הגב ונתלית לאורך הל־חיים, מקושרת קשר כפול על הראש בחבל, אף

— לאן ?

— לכאן, למלון...

באחת התקומות עצרה. שם למטה אפשר היה לראות את „מיכל" הקזכוני שמימיו הירוקים עמדו כמו סגורה בין קירות הבתים — אותו רחצה בת שבע אשת אוריה וקסם על דוד המלך. נעמדה וחביטה דרך את ראשה הביטה בי בעיניה המ פליאה עליזה. לא יכולתי לעצור את כתפה החשופה — הביטה בי אינם נוהגים להתנשק. כאשר נכנס את משאה על השולחן והושיטה ל ימינה. שמתי בת כאה מטבעות — משותק כמעט מהתרגשות — לה לירה של זהב. הבינה ותשפי הורידה את ראשה בהכנעה והליטה הסניפי של כרפקה...

— מתי שוב תביאי גבינה ? — היה אחר חצי שעה להדר המדרגו

הניעה קלות בראשה :

— אי אפשר בההרה.

והראתה לי חמש אצבעות : חמי

כשבועיים לאחר מכן, לאחר אחרי ביקור אצלו ונסעתי כבר לכדיי — נשמעה מאחוריי יריי על האבן שלפניי בכוח כזה, ש נחנתי על הסוס עד האוכף והדהר שנייה נעצמה ומישהו הכה בעוז מאלית. דהרתי לעבר ירושלים כ הנעל שלי, עליה קלח וקצף הדם מיתומים כיצד יכול היה עייד וכן מפליא אותי כיניין נודע לו שהיה קיבה אצלה גבינת עיזים.

נערכת כלי־שחמט מקראמיקה, שעוצבה בידי כרמלת הדר קלעי.

(הוצגה בירידי שעקיף לא מזמן בתוצרת היוצר, ירושלים)

איוואן בונין בארץ־ישראל

רומנטי־סמלית (הרומאנטיזם הארוך להתקפים ברוסיה ובונין ...

יורם ברונובסקי

„כובעו של רמבראנדט"

אספקלריה

ברנארד מאלאמוד

מה בפסטיבאל ספולטו השנה

זפירלי יסריט את „התופת" לדאנטה

„הרומאן האמריקאי הגדול"

פיליפ רות

תרגום כבית־ספר לספרות

מאת ש. שפרה

סלנג — קושי גדול בתרגום לעברית

צורך להמציא מילים

רנה ליטווין

התיאטרון נע לעבר אמנויות אחרות

(סוף מעמוד 1)

המיסטיקה — יסוד חשוב בציור הפעולה ובתיאטרון החדש

מה בצוותא משחקים. שונים עם קבוצת „שחקנים". ולבסוף משתתפים כולם בחינגה של שיחרור, שימחה ואהבת המתבטאת בריקודים עליזים לצלילי מוסיקה סוערת. היכן מתחיל התיאטרון והיכן הוא נגמר ? מה הגבול בינו לבין החיים ? מה תכלית טישטוש הגבולות הללו ? על כך במאמר הבא.

גדעון עפרת

הערות :

1) H. Béhar : "Étude Sur la Théâtre Dada et Surréaliste", Paris, 1967, pp. 10—11.

2) פ. ז'ילו : חיים עם פיקאסו, הוצאת דולפין, תל־אביב, 1968, עמ' 152.

3) ספרו של באהר (לעיל, הערה 1), עמ' 12.

4) במאמרו „האם זו אמנות ?" The Journal of Asthetics and Art Criticism, XXX, No. I, (Fall 1971, pp. 89—48 כותב ואן־מטר איימס על הקשר שבין הזן־בודהיזם והאמנות המודרנית :

„העניין הרב בזן הביא למודעות אמריקאית בד־בר הקשר שבין החיים והאמנות בכל האמנויות והאומ־גויות המסורתיות של יאפאן. אנשים החסרים את תוב־נת הזן — שכל דבר הינו חפץ הראוי לכבוד, שבכל אדם שוכן טבעו של בודהה, ושכל אחד הוא אמן — אנשים הרגילים להשקיע רכוש כספי ורגשי ביצירות, משום אמונתם שחלקן בעלות־ערך יותר מדברים אחרים, אנשים אלה מדוכאים מצחוקו הקולע של זן : „הראני דבר־מת שאינו בודהה !" לאחר טביזבוז זמן וכסף על הלימוד של אמנות מתי, אין הם יודעים מה לעשות עם ה„לאאמנות" בת־זמננו, בעיקר כאשר זו חודרת למוזיאונים, נדונה על ידי מבקרים, וזוכה

24 שעות · 24 שעות · 24 שעות · 24 שעות

העתונות ואיכות־החיים

(המשך מעמוד 1)

הם גורמים תאוצה... הם נתפסי לאלימות, בגוף ובדרה. מדוע אנשים עצבניים? הלא צריך היה להיות להיפך! אין מלחמה, אין אבטלה, כבהונת בטחונית. "מעולם עוד לא היה מצבנו טוב כל־כך", כפי שמבריזים הכבירים. הארץ התרחבה, יש מקום לכל. מבחינה תאורית, גם כן — לברות המצוקה של אלפי משפחות — רוב האוכלוסיה היה ברמת־חיים הרבה יותר גבוהה, בדירה, בנכסים, מאשר אי־פעם בעבר. מדוע לפני שלושים וארבעים שנה, כשאנשים אכלו קב זיתים ובקבוק קפיר ופת חריבה, וגרו בצריף או בדירת־שני־חדרים, והאנגלי היה בארץ, וערבים ארבו בדרכים ולא היה בטחון — מדוע אז היו אנשים רגועים יותר, "בטוחים" יותר?

הדבר שאני שומע בעיצובו של עיתון שאפשר לכנותו עיתון "הקפיטליזם הפראי". בעין "הקפיטליזם הפראי" כבר בארצות־הברית בראשית המאה הזאת. "המעמד החדש", זה הנותן את הטון, זה השולט בחיי־החברה, הוא כמעמד "העשירים החדשים", ה"נובורישים". אלפי אנשים — בתם השכבה העותיקה של הישוב — עברו מחיים של עבודה לחיים של עסקים, של צבירת רכוש ורדיפה אחר רווחים. המעמד הזה טיפה מאד מן "העשירים הישנים" (אצלנו: הרוסים בן העליות הראשונות, הספרדים הותיקים, הגרמנים בן העליה החמישית). הוא חסר־תרבות, הוא אץ להעשיר (אין לו פנאי: "זמן הוא כסף"). הוא רודף בדרכו כל מה שמפריע לו (ניכוסים, משטר, ערכים אסתטיים, נאמנות לאידיאולוגיה כלשהי). הוא בז לכל ערכי תרבות שאינם מתבטאים בשווה־כסף (הספר, התיאטרון, המוזיקה. אבל ל צ י ו ר יש ערך! ציור אפשר לקנות ואפשר להשקיע בו). ועל־כן הספר הטוב לא נקנה, קהל התיאטרון מתמעט והוא אדיש, ואילו הגלריות משגשגות, ומחירי הציורים כאן גבוהים מבאמריקה, שבה חלף כבר עידן "הקאפיטליזם הפראי"). הוא חסר־סגנון ועיתגבי ומתהדר בעושרו לתיאבון; והוא הנותן את הטון והנותן את הקצב: הכל רצים אחריו להשיג. לא רק שעברה בזמן תקופת "ההסתפקות במועט" (ארוחה־ירוק ו י ש ל ו ה בהא, אלא עברה גם תקופת "ההסתפקות בהרבה". במקומה באה תקופת ה"עוד־עוד", או ה"תביתב". לכן אין שלווה, אין מרגוע, אין גם סיפוק, אין גם בטחון, בהתחרות הפראית עם הזמן (ולאחר סלהטת עיסקה־הדשים, נפתחו אופקים חדשים, ג ר ה ב י ם, בפני המעמד הזה! ועוד תחוינה עינינו בהתגלות של "ופרצת ופרצת", כשמותר יהיה להשקיע ולבנות ב"שטחים"). לפיכך הכל אצים־רצים, בני כל המעמדות. אתה שואל את עצמך לפעמים למה אנשים שכבר הגיעו לדירה מרווחת, למכונית, לכלים נאים, לכל מה שהלב חושק — לא יושבים בשקט ונהנים מן החיים? שהיסוף אבנים חיים כדי ליהנות! לשבת בערב ליד "האח" ולמספטס, או לקרוא ספר! לא, הם רצים עוד ועוד! פעם שמעתי ברדיו את שר העבודה מספר כי למעלה מ־100 אלף משרתים בארץ, עובדים ביותר ממשרה אחת! מדם — בשלוש־ארבע משמרות! ואלה אינם העניים דווקא. אלא אלה ש י ש להם. ריצת־אמוק! דיבוק!

האם יהיו אלה "אנשי המופת"? האם יהיה אורח חייהם האידיאל החברתי?

דבר זה תלוי הרבה בעתונות.

כשנדפסה כאן, לפני כמה שבועות, רשימתי "250 איש בהגיגה הברבנות של 'דבר'". פנו אלי כמה קוראים התמהים על "דבר", ואמרו לי ש"לא נאה" לי לעסוק בשטויות כאלה. מה איכפת לי מה שכותבים מדורים על התונתה של דליה לביא, או על נערת־זוהר אחרת?

לא, זה העניין! זה עניינה העיקרי של העתונות: האם תקשור הילה של תפארת סביב ראשיהם של נערי־שעשועים, נערות־זוהר, חיים־אופנה, אילי־הון, מכבלים צמאי־פרסום? האם תבליט את מסיבות הקוקטייל והתחתונות והנינוח הבר־מצווה לשמחות־הגירושין של "המפורסמת", בזולה זו או אחרת, שתמיד בטיקים בה כרסות בצוותא־אחת אלפים עם דוגמניות, שרים עם כתבניות, מוכ"לים עם מנכ"לים עם אמרגלים ובלבלים, מאמריקה, מצרפת, מתרצליה? (ואגב, כדאי לציין "כ. מבחינה סוציולוגית, לתופעה המעניינת של קשרי־הנשואין בשנים האחרונות בין הצמרת הצבאית־הפוליטית — לרבות זו של מפלגת העבודה — ובין צמרת־הממון, הישראלי היהודי־אמריקאי); או תפנה את זרקוריה לכיוון אחר לגמרי, לזה שבזירת החברה הנבר־ישית. הוא שרוי בצל תמיד? האמנם חשוב כליכך היכן סוגד בעליהון זה או אחר, רודף פרסום זה או אחר, בצהריים והיכן הוא סבלה בערב? הרי סכות העצאוות הם נהספים עלידי כך ל"אנשי מופת", שבהם רואים וכן זוכים, כהשי איפה הכמוסה היא להידמות אליהם!

אין, לדעתי, תפקיד נכבד יותר לעתונות היום, בהליכה נגד הזרם ההוק הזה, הסוחף עמו את כל ערכי התרבות.

אהרן מגד

(ראה גם ראיון עם בלי־השנה, ביום ג' הקרוב).

מערך מול מערך

(המשך מעמוד 12)

הציונות העובדת, המאחורה זיקה לאידיאות ולערכים אוניברסאליים.

*

הקו המפריד בין המערך הפועלי ובין מערך הימין ברור ואין לטשטש עוד, מבית או מחוץ. לצערנו, רבו לאחרונה רסיסים שמאליים, משמאל לשבל הימין, שאינם רוצים להצטרף למערך משעמים "מפאי־ניים", אם מפני שהמערך אינו די "סוציאליסטי", ואם מפני שהוא "לאומני מדי". שיקולים אלה אינם מוכנים בעיני המצפה לקיום ברית של נאמני ציונות די סוציאליסטים עם בלתי ציונים ובלתי סוציאליסטים. כאלה צירוף של גולש עם ציפור בהזוה גוף שלם, ללא גמוה.

פרופ' אבנר רובינשטיין המכנה גם אף בברוך על הופעה זו. לאר כמו: "משמעותית תהיה רק הצבעה עבור מפלגות קטנות." והפוך הוא, רק בתוך המערך הפועלי ובאמצעותו אפשר למנוע השתלטות הדמגוגיה ההאופנית הפסבוסוציאלית. ואילו על ידי התארגנות ברסיסים המפלגתיים לא יושב דבר של ממש וספק אם יצילו הם סוציאליסטים, או הליברלי. את נפשו. ובכל נרמז הדבר על ידי הנביא: "נוה אמר לנבנה: אני גדול בצד שבוצלתי מהר המבול. אמר לו ביבה: אני גאלתי יותר ממך: אוהה הצלת את עצמך, ולא היה בך כח להציל את דורך, אבל אני הצלתי את עצמי והצלתי את הדור שנתחייבו כליה בעגל" (מדרש רבה, דברים פרשה י"א).

י. גוטהוף

DAIMON

?

זמני הדלקת הנרות ע"פ מסו"ט

	ירושלים	ת"א	חיפה
ערב שבת	6.03	6.21	6.15
מוצאי שבת	7.20	7.18	7.23

בתי־מרקחת

בירושלים

יום שישי 27.7 —

פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; קסטל, רח' אבן־גבירול 147, טל. 443716; יאבי, רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.

שבת 28.7

בורגרשוב, רח' בורגרשוב 60, טל. 223889; פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; הצפון, רח' יהודה המכבי 33, טל. 449995.

מוצ"ש 28.7

בני, רח' דיזנגוף 174, טל. 222386; הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 72, טל. 286740; ברבסט, רח' אבן־גבירול 60, כפר התקוה, טל. 32105.

בתל־אביב

בני, רח' דיזנגוף 174 טל. 222386; הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 72, טל. 286740; יאבי, רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.

בחיפה

שישי: בלפור, מסדה 1, 662289.

שבת: המורה, הרצל 87, טל. 663211.

רמת־גן

שישי: עליה, רח' יהלום 2, רמת־גן.

שבת: הרצל, רח' הרצל 52, רמת־גן.

בני־ברק

שישי: עליה, רמת־גן, רח' קרינצי 2, טל. 722840.

שבת: הרצל, רמת־גן, רח' הרצל 52, טל. 722372.

דלתות עץ

מספרד

* מגולפות משני הצדדים.
* מבחר דוגמאות המתאימות לדירה ולבית.

כארמא בע"מ, רח' יהודה הלוי 77, ת"א בשעות 8.00—16.00.

מפעלי העובד הציוני חברה בע"מ

ניתנת בזה הודעה לכל בעלי המניות של החברה כי:

האסיפה הכללית השנתית

של החברה, תתקיים ביום ה' 2 באוגוסט 1973, בשעה 13.30 — ברחוב המלך ג'ורג' 48 תל־אביב.

על סדר היום:

1. דין וחשבון ההנהלה.
2. אישור המאזן ליום 31.3.73.
3. בחירת מנהלים.
4. מינוי רואי חשבון.
5. שונות.

ההנהלה

28.7.73

בבית המשפט המחוזי בירושלים

תיק עזבונות 366/73

בענין עזבון המנוח כהן משה ז"ל בירושלים שנפטר בירושלים ביום 28.2.1973.

המבקשת: דיין הסוזן מרדי בהל 34/1 בבאר־שבע.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה בקשה לבית המשפט למתן צו הכברזיר על ירושת עזבונו של המנוח הנ"ל.

הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון הנ"ל והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך חמישה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

יהודה וויס, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 3087/73

בענין: עזבון המנוחה צפורה שרה סטיצקי ז"ל הידועה גם כ"ציפה סטיצקינה, ברחוב שינקין 36, תל־אביב, אשר נפטרה ביום כ"ז באייר תשכ"ט (11.5.69).

המבקש: אליהו סטיצקי, ברחוב סוקולוב 99, תל־אביב.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכרזיר על ירושת המנוחה הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הרוצה להתנגד להכרזה להגיש תוך חמישה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו את טעמי ההתנגדותו שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כאמור.

דוד דקל, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

מולד

יצאה לאור חוברת מס' 28 של "מולד"

וזה תכנה:

השאיות ושומבות בכדינת ישראל — יצחק גל־נור, השבונה של העליה מארצות המצוקה — זאב צור, הרכב הכבהינות — שבח וייס, פרוצקי ותפקיד היהיר בהיסטוריה — יוסף נדבה, חזון חברה העתיד לפי מארכס ובעיית האוטופיזם — שלמה אבינרי, ציון כאחב — אברהם קריב, שלושה שירים — גבריאל פרייל, הספרות העברית בעיני ביאליק — שמואל ורסס, מן ההווק אל הקרוב — נעמי ושביצר, על יצחק בשביס — ישורון קשה, יהדות תימן והזוהר הוד היהודי — שלמה דב גויטיין, הערות לביוגרפיה של הנגיד — יהודה רצהבי, עוד על כאולות המוות לש"י עגנון — בשה י. הרצל, המלוכה הלכבית של ירושלים — שלמה נאמן, בארוך עברי — שמעון גרדבק, על סולוביצ'יק — יוסף דן, הכבהיגות היחמה — ישראל קולת.

מחיר החוברת 3.50 ל"י. דמי ההתיבה לשנה 18.— ל"י (6 חוברות).

ההתיבה מתקבלת במשרד "מולד", רחוב בלפור 2, תל־אביב.

הועדה הבין קיבוצית

מודיעה

קונצרט תזמורת בני הקיבוצים, סינפונית ונושפים

יתקיים ביום שבת 28.7.73 בשעה 17.00 בחדר האוכל החדש של קיבוץ עין־דור.

בתי זקוק לנפט בע"מ
בית הזיקוק - אשדוד

החל מיום 27.7.73 שעה 14.00

יוחלף

מספר הטלפון במפעלנו

המספר החדש:

055-25234

עירית ירושלים

עקב צמצומים באספקת המים הארציה וצריכת המים המוגברת בימים האחרונים, בעקבות גל החום בארץ ובירושלים, מבקשים מהציבור להקפיד הקפדה יתר על חסכון במים.

הציבור מתבקש להמנע משימוש במים ללא צורך חיוני, להקפיד על סגירת ברזים דולפים ולהמנע, עד לשיפור המצב בימים הקרובים, מפעולות הכרוכות בצריכת מים רבה (רחצת מכוניות, השקיית גינות וכו').

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 3118/73

הזמנה

בענין ירושת המנוח באיר ולדמן ז"ל מרחובות רח' פינס 10 שנפטר בירושלים ביום 31.5.73, ביום אייר תשל"ג.

המבקשת ברכה ולדמן ברחוב פינס 10 רחובות.

להווי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ"ל הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח, והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך חמשה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות להכרזה המבוקשת. שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד דקל, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב

תיק עזבונות מס' 2866/73

בענין עזבון המנוח דינפורד בראונשטיין ת. ז. מס' 6/780299 מרחוב כפר 15 תל־אביב.

ובענין המבקשת אסתר סולומון הגרה בת"א רח' כפר 15 ע"י ב"כ עוה"ד ב. כהן־קוסטין.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה למתן צו המקיים את צוואתו של המנוח הנ"ל, ועל כן הנני מזמין בזה כל אדם שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד לקיום צוואתו של המנוח, להגיש תוך 14 יום מיום פירסום הזמנה זו, התנגדות לקיום המבוקש, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד דקל, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

מינהל מקרקעי ישראל

החכרת מגרשים במחוז ת"א והמרכז

מינהל מקרקעי ישראל מציע בזה מגרשים בחכירה לזמן ארוך לבניית מבנים, כמפורט להלן:

מספר המכרז	המקום	הייעוד	מספר המגרשים
ת"א/18/73	רעננה	בבנית־עשיה	3
ת"א/19/73	כפר־סבא	בבנית־עשיה	1
ת"א/20/73	ראש־העין	בבנית־עשיה	9
ת"א/21/73	הוד השרון	בבנית־עשיה	7
ת"א/22/73	גדיבנה	בבנית־עשיה	14
ת"א/23/73	רחובות	בית־מלאכה	1
ת"א/24/73	ראש־העין	בית־מסחרי	1
ת"א/25/73	הוד השרון	בית־מסחרי	1
		בית־מגורים	1
ת"א/26/73	שיכון נוה־יהודה		1
	הוד השרון	בית־מגורים	
ת"א/27/73	גדרה	הד משפחתי	1

פרטים, דוגמאות־הסכמים וטפסי־הצעה אפשר לקבל במשרדנו בת"א, דרך פתח־תקוה 88, קומת קרקע, חדר מס' 4, בשעות העבודה הרגילות.

המועד האחרון להגשת ההצעות הוא 23.8.73 בשעה 12.00 בצהריים.

אין מינהל מקרקעי ישראל מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

מבחר

טלויזיה

שישי

[illegible]12 — "משפחת פרטרידג'".
[illegible]2 — "כרם בטלויזיה".
ופסי. קוסם נחלץ לעזרתה ... כבתה נחשבת כמתה. ... כבר כי היא היתה ... את פני רודפיה, עם ... אליזבט אשלי וקים האנ־טר.

[illegible] — "קבוצה השבת" של התנ"ך, ובפיוטים להי... במהלך: אורי ... וקאי (סיפק); רנה ... אלמו; אריק סאבי (עמר); אריה (כט); בקהלת אריה ... ת הקיבוצים (בשבזים); ... ר' ישל הבורי; ומקהלת ... שביליך (בבה); ... התזמורה הסימפונית של ... ההנוער בניצוחו של ...

שבת

[illegible] — "בירור הניה".
[illegible] — "המכבים".
... טיבל, ביהוה, שירים ושפני אדם טוב.
[illegible] — "אירוניבית".
[illegible] — "מבט בפרוט".

רדיו

שישי

2. — "אגדה ומציאות" ... ב ברוך גירון יוסר את ... דין על דיוור והבעיות ... לו "בבידור החדר" (צ). ... 2 — "... אלברטנר מבינים".

את "פוטנצאי העברי" — זהי פעם על הסופנצאי יוסף אוקסנברג שהיה אחד מבותבי החוזר הפירדים של "המכאמא" (צ).

שבת

* 13.05 — "שארית אישיות" — יעקב אגמון עם צבי אלדרום, מנכ"ל חברת עמידר וראש המועצה המקומית מגדל העמק. אלדרוםי מספר על בעיות שיכון ודיור בישראל ועל ניהולה של עיירת הפיתוח (צ).

* 17.05 — "הזמן ואני" — סיפורו של הרקדן הרוסי המפורסם נירינסקי. התסכית מספר על שלבי הרקדנים, היחסים בין נירינסקי ורקדנית כתחילה שהפכה לאשתו ועל ימיו עד שהשתגע.

קולנוע

ירושלים:

"קוזבלן" (עדן) — כחוזר ישראלי כאפתני, תוסס דינאמי, על רקע של יפו "האורסיט" עם גיבור בלהי־משקם ובסגנון יווני־אמריקאי. כרם פרוביקציאלי כובה שאין לו אהדה, שיש בו אספר מבויין של הצייר שלמה צפריר. מוסיקה סבירה של דב זלצר, משחק בלבב ומשכנע של יהודם גאון, אריה אליאס וכבה אחרים. הרבה כבירון, הרבה מצבן, הרבה כבי — והתוצאה בעיקפקת.

* "האיים" (אורין) — ניטסאליגה דומה למלודראמה של בוקר שעבר זמנו — ביבור רודיאו להדרדר בעיון הבולדורים והפאבלצלצים. אדם שאינו בריך — אך אינו נבה. אבוריות שני בית רבה כשהלבה באופסיקוריה וכה, גם אם לא מבחסת, האיבירה כי הבוצעים הם הסונבחים. מבחק בנויין על סביב בקורן, רוברם פרסמון (אירה לפעה).

תל־אביב:

* "הגנב שבא למעיך" (פאר) — סרט בידור נצים ובלתי־מחייב, המתפקר עם סאטירה חברתית, דראמה של כתח ומלודראמה של אהבה מבלי להיות בצטין. אך נשאר בתחום הטעם הטוב והמתח הנאה. יש בו כמה רגעים נהדרים (ביחוד במשחק הכבה) הרופעה משב־...

צפת של הראן אריאל, רייר אוזש ואסבין פרולהו.

* "האיליה" (ליאביב) — ראה "איליה", ירושלים.

* "האנגל אהרון בפאריס" (שבהוב) — הפרסונות הרעבונית צבחה בהרדה רב, כרם נעמים בכל אירה נפלאה. בכבי אישי כלי הירגל כרם על בדרות על אהבה, על פת על בלבול פרטים, כרם עלי־קיפה; "פליניאגדאמי על חבבי הכסים של האנרקות, בורגנית. קצת יותר בדי ליצוניות מבלית כבל המריחודת. ככר הכל — כרם הטוב בהרה וסוף — גם את אלה מיהודים כי הוא "הבקודי" — ויהיו כאלה.

* "ביוד נזראדי" (צבון) — כרס צרה על אנשים שים ושפרים. מלולם תפוד שבאימה הנבהר פה כין שני גברים הם נשים הכביים ב... כשהאלה באלצת לי זוכם אינו מגאס. כאפי פרירוס שנידר כרכיבים את השפר לא בסרס היפה של קלוד סוטה.

* מעשיות קנטרברי (מוגרבי) — אנגליה הגלית, התוכת, הי ליבר, הנואצה והחבואה של יפרי הבינים בעידן של הבבמי האבי קלאי פאזוליני. עליפי יצירתו על הסופור האנגלי גיפרי ביבור הרבה תסינות וחמבמדים כרהיבים "משעשעים" אך מבוכר לא נשאר הרבה.

"קוזבלן" (הוד, כינרמה) — ראה "עדן", ירושלים.

"המיבה המעופפת" (הו) — "המכוך" של "בדי שפינגס, כבטיקה כסיבה, דינויות פבר רייס, סגנון נחוש, אבל כתנה אוניה לאנסבורי היא שהקנית בהבה.

* "פוך וקסם של הבורגנות" (הבלה) — בירה מתגלבת של לואיס בונואל. תקופה והדיית על החברה הבורגנית. תאדיסה הצביעה האבזוריה המהפכת זוותית, מבורה ויללה. הסוחרים הרסים הרפלבסים מבריקים. הי בבא רוצה המסגרת כפנה. יהני נגיה מתחבדת רעידות להוקים. די אבגם על הבית מרוק מכל לכל החברה היה, אך עדיין מוקפ. עדיין אין לה הילה. הטסה הכבי ... עלה סתרת צותה הינסודויבכ.

תיאטרון ובידור

* "התורה על גג פח לוהט", הלידאבים ("הבימה") — אחד הי כחות הפתות סובים אך היוהד אהובים על קהל תל־אביב. שכתב איש. כלודראמה מתפוצצת ברוב רגבות: אהבה, קנאה, שנאה יהא־ זה. וביפעת כפבנים והליאבסים אופניים בשיקל כרבים בנה הנגה ריאליסטית הוכה כאוד, על־אף הי...

"גאפלין בגדולתו — פארודיה על העולם החבימוני" — החורס את האדם האינדיבידואלי. כרם בחיה, כי הוא הוצאה ... רק ... על התופעות הדיוטניות, מבלי להבביק דבר בוחו הנאמונתי של צ'אפלין הוא כה רב, עד שי אתה מבהד ... לתסלים את התבונה החברתית. עם זאת, צ'אפלין בפבין כאן אוסטיקות הלזכח, הנוגרת לא רק את "הרי הירראוריה" אלא גם את יהודה הנבספה שלו.

חיפה:

* "מיכה יוזאלי" (ירון) — ראה "בבני" תל־אביב.

* "ההגנה אהרן בפאריס" (ציון) — ראה "סביורי" תל־אביב.

"קוזבלן" (עצמון) — ראה "עדן", ירושלים.

* "הבאבאה" (עצבי) — מאר כיהוה — הוריש ופודליה. ברובם של סיפורים מסני עלית הי האנים לטלטון בנרבצה. ביע הסרס את ההתהדרות הבורלנאית הנראה. כל זה ב... סבצראמפרואר רארט. יש איאלה הריקות ... אלה המשמות ברוררה. אך ... אירה נוהדרה — ולילה עבלי הי בלתיבטקבה.

* "הסודות של אורה הקציר בוקר הדרים" (בית רומי מילה) — כרם איאלקי הדיף רקי צינה, המביע בבורה באמד רית בוהה את הפארודוקס של התגבהה החובתית היבשית ביפוסים מקובלים והבחין האחרינים. סגנון מרהק של אליו מסרי, מחק נהדר של ז'אן מאריה וולובה.

עלוניות המוגבלות לפעים שבת במשך הרב של אלי כמק, יפל דרזי יאוב, דליה פרולנד וכפנם פיקל.

* "יעקב דהודנפרה" אביב ("המאברי") בשיתוף "הבמה" — המחזה כמדרת בהדזה האבוברד של תבנך היק כבה הרהורים נוגים באר על של האדם ועל אופיו. התבוצה בין לוין היא בן המצוות שהור עלה אי פעם בארץ; הביום באר פק, הסבכה, נקי ונכון, בשחק בבובר ומאור התרגשות של ריה הריפאה. אלברם כהן ובעיקר יוסי כרבן. הצגה שאין להחמיצה.

* "שער אחד קצאליה" אביב (הקאבי) — עיצוב בבוריים להידד הסרספר ובתהבבן הדי. נסים אלוני כהב כבהה עבום עבתרוולאון והבריקת מילולית על כרבלים, ריגול, אהבה ומות — בזוה לבבאבן רב אפשר לר את בן אליגוריה על מורלו של האדם, הגבור רבי־התשוראה. הבמר הק הטוב של השחקנים הברכונים, יפי הבבה והמוסיקה הבפלאה של אלבם כגן לא הצילו את ההצגה בדרדרות.

* "אנשים קשים" ירושלים (בפה 2 תיאטרון חיפה) — "מן קומדיה" מבחיקה, הכמה הובנת ללב של יוסף בריוסף, בהזה כפולה בצל נסבה יהודית, נבריים בעיקרון ומשוחק להפליא על־ידי רות סגל, אמנון כסקין, אילן תורן ואיזר הרסקוביץ.

* "גיבזאן נופת עירושלים" ירושלים (התיאטרון הקבצי) — טקסט אבסורדי ומלא הן על נסים אלוני. נציגות כתוקות של יאיר רוזנבלום. הגשה וירטואוזית של רבקה מיכאלי ויוסי בנאי — ביחוד בעולה ובובלץ.

* "סיפורי פתי" — להקת בהרה"ה, חיפה (התיאטרון הי עצמי) — להקת ה"כורדי" כנישה ערב נפלא של המדד בהרבבל. טכסטים טובים ומנגינות מצויינות של דני סנדרסון, מבוצעים להפליא על־ידי שבעה ממוצאי בהרי רינה.

המבחר נכתב על ידי מבקרי הקולנוע והתיאטרון הקבועים.

בולים

2,500 מסגרות ב"ירושלים 73"

מאת א. לינדנבאום

התערוכה הבולים הבין־לאומית "ירושלים 73", שתתקיים ב"בנייני האומה" בירושלים בין 19—30 בדצמבר השנה, היא עתה בברכנו התתעניעות של ציבור הבולאים בארץ ובעולם. כאות בקשות נתקבלו באחרונה ממדינות התערוכה, ורבן מרינו לשפים בכלאו אישורים על השתתפותם בתערוכה.

על כה אגבר ב־2000 בקשות של אספנים מחו"ל וכ־300 מהארץ, הוכחו לתערוכה כ־150 בשרדי דואר בעולם. חלק מהם איש השתתפותם ואחרים טרם השיבו על ההזמנה להשתתף עם תצוגה רשמית.

עם המדינות שכבר נענו נמנות הארצות הסקנדינביות, מספר ארצות באירופה ומספר ניכר של ארצות באפריקה.

ל"ירושלים 73" הוזמנו גם תצוגות בעלות רמה בין־לאומית שלא במסגרת התחרות. הכוונה היא לבוצעים שזכו בעבר במדליות זהב ובפרסים בין־לאומיים גבוהים. אוספים אלה יוצגו באגף כבוד ביחוד ולא יועמדו לשיפוט. כן יוענקו להם מדליות זהב בלא שיפוט.

תצוגת השירות הבולאי

אגף ביחוד יועמד לרשות השירות הבולאי הבבין תצוגה נרחבה, והבדיבה בארכיב מקצועה. בולי ישראל יוצגו בי אספקטים שונים.

בימי התערוכה יפעיל דואר ישראל בבסר התערוכה הותמות־זכרון, בכלל התחמה "ירושלים 3000" לציון שנת ה־3000 לירושלים העברית, והתמת "מצדה 1900" לציון שנת ה־1900 למצדה; הוחמה כיוחדת ליום הנוער; יום הקונגרס של אספני יודאיקה וארץ הקודש; יום האספן הזהיק; יום דואר אויר, ועוד.

בורסה בין־לאומית ודוכני סוחרים

בהערוכת "ירושלים 73" יהיה אגף ביוחד עם דוכנים של סוחרי בולים. באגף זה יתנהל בכל ימי התערוכה מסחר בבולים ובחומר בולאי. המבקרים בתערוכה יוכלו לקנות מבחר גדול של בולים מן הארץ ומן העולם, ואולי גם במרחירים מיוחדים.

כן תהיה בתערוכה בורסה בין־לאומית של סוחרי בולים מכל העולם. הבורסה תימשך יומיים ויתכנסו אליה גדולי סוחרי הבולים בעולם. הרשות המוסמכת לכך יבוא וליבוא בולים תאפשר סחר חופשי במטבע זר, לפי הצהרת הסוחרים כחו"ל.

שלושה גליונות זכרון

ב־19 בדצמבר, יום פתיחה התערוכה, יופיעו שלושה גליונות זכרון בערכים 1.50 ל"י, 3.00 ל"י ו־4.50 ל"י. לקראת התערוכה יופיעו גם שני בולים בערכים 0.20 ל"י ו־1 ל"י.

חותמות למאבק על העליה מרוסיה

ייתכן מאד, שאם אי־פעם ייעשה מחקר על המניעים שהזיזו כשקל בהכרעת הסובייטים להתיר עליה כבריה"מ־צעות, ייכצא שיחס נקבר בבולאות. אכן, כי יודע אם לכל הסיסמאות הקוראות לעליה הפשית כברית המועצות, שהופיעו על גבי מכתבים ביהוד כארה"ב, לא היה ערך כמבבר, שהשפיע על בנודוני הי קרמל. כך או אחרת — לבולאים נוספו באחרונה ביני מכתבים עם החכבות וסיסמאות (פרסיות) של אספני יודאיקה הוא לא יוהוד עליהן. בספר בוסדות. בעיקר יהודיים בארה"ב, מסבייכים על כל הבדיחות אנד שלהם, הוצאים...

SAVE SOVIET JEWRY

MAILER'S ADV.

לעולם הגדול, הותמת גומי בנודסה הקורא לסובייטים "הניח" ליהודים לשלוח אותם לחפשי.

נוסף לאלה מסבבות הותמות תצבילה בבכונת־ביול, וכדי לא לסבך את בבסלת ארה"ב, איסר הדואר שם מיני הותמות הנמולה, בתנאי שליד הסיסמה יצוין שי היא פרסומת של שולחי הדואר. בתבלום הותמת "הצל יהודים הי סוביטית".

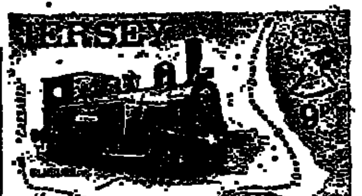

קהל השנה בהנפקה עצמית של בולי דואר (בארדה פעיל למדי). הקטרים של מאן הם בני 50 עד 100 שנה, כהם "חשובים" באמת, כבה הקטר בשם "קיניאק", שנבנה ב־1910 וב־1972 היתה לו הזכות למשוך את הרכבת המלכותית בי עת ביקורה של משפחת המלוכה הבריטית באי.

בין קטרי ג'רסי יש אחד בשם "קיסריה". אך ברור שאין לו כל קשר עם "קיסריה" שלנו. פרס לעובדה שבקור השם הוא ב... קיסר. קיסריה שלנו בקודה באר גוסטוס, קיסר רומא, ששמו ניתן לעיר על ידי הורדוס מייסדה.

קטרים באופנה

בחודש אוגוסט יופיעו 8 קטרים היסטוריים: ארבעה באי ג'רסי וארבעה באי מאן (שניהם באיי התעלה הבריטית). ארבעת הראשונים יופיעו באי איל אוף מאן...

מפה — ביול

[illegible] הבכלכה הפולטנית ב... הקשס, מבשיכה להעסיק ... בני הבולים, במיוחד את ... בולים יגאר השנה, נוסף ... לה שכבר הופיעו השנה. ... תיאורי בבודר זה, קיבלנו ...

... עיד כירה לצרבי דר... יר, בת שלושה בולים ... מפע בפה. הבולים, של ... ב יצילהם גורים בבת ... של יהיו י ש ר י ב. בתארים ... ות ובשתר של האי. ... ים יש גם בגנדהר קטן, ... ודאי את אספני יודאיקה. ... אני עדיין מחכה לתשובה ... לפני כ־10 שנים, של ... מובטה להשיב על שאלותי ... יבר מהותו של בנגדהר ... האיים. אולי בעבור השני ... תשובה...

שחמט

עריכת אליהו שחף

נפתחה התחרות הבינאזורית בברזיל

חמבאים כ־12 ארצות ב־23 ביולי בפורטו־פולים ... להשגה אחד משלושה ... המקומות הראשונים במפי־... לאליפות העולם. בין ... האבן הבין־לאומי יי... ישראל השתתף שמעון ...

... התחרות לא ביתרה ... נציגנו. בסיבוב הראשון ... עליזי ביאסאם כקבדה ... הסבר באלץ להגיח את ... בהתמודדות עם רב־האמן ... לאוד ליובוביביץ'. הסיכויים ... ביותר לזכות באחד ב... המקומות הראשונים נעשו ... לפורטיש, גלר, פולוגיבבסי ... סמיסלוב, הורט ופאנו. ב... של לאוניד שטיין, שנפטר ... צתות ההתחרות, כשתק ... סיין. אחרי הסיבוב השלי... בראש: ליובוביביץ' ב(1), ... 2, גלר ופורטיש 1.5, כגון ... את כשתקו הגלילי עם ... ב ביהרון קל.

רבה בברכה הקהילתי החדש בעיצוב, הסתיים ביום א', אחרי הסיבוב הי־11 הי בראש: דוד ברנשטיין מחדרים (צולה החרש בי ברה"ב) עם 9.5 (1) נקודות, אבציה אבני 9, יהודה גרינפלד 8.5(1), אהרן בלומנפלד 8, ישראל פרנצל ואיתן קליסלבורג 7.5, לאה גהדלן 7(1), ועוד.

התחרות הגמר של אליפות הנוצר הקבוצתית הקיימת באולינג בימים 1—2 באוגוסט.

תחרות ארציה בין אלופי הכבוצות הקיבוצות תוכרזה על־ידי רצת הנוער של הי איגוד, ההורות הגבור היערך ב־30 באוגוסט ב"בית ההלורדי" בפתח־תקוה (אגב, בין הפרסים שהמשתתפים נתבקשו להביא עבם להתחרות, כלולה גם... ארוחת־צהריים).

אבנים מבורים. בעיקים בלזן, אברהם קלדור, כאיר דום, יצחק רוסקוביץ, אורי אבנר, ישראל גלפר ויפוג גלר, הם שבבה האחרים הראשונים שזכו לדרגת אמן בכיר (בתוקף ביום 1.1.73). לבשפחת האבנים נוספו: קרול גלוזמן, זליג ביסקוב, יעקב כשבי און, כרדכי בנה, שאול דודקוב ואריה לב.

יוגוסלאויה. התחרות הבינלאומית בוורנג'ק־באניה נסתיימה בנצחונו של דראשקו וליבריוביץ' (11 מ־15) אחד מהכבשאים היוגוסלאבים הבולטים שתורם רבות לתיאורית הפתיחות. אחריו: פריטיץ 10.5; בוקיץ 9.5; ברויב ופרבסקי 9; יאנסה 8.5; בוקוביץ' 8; באסבגב, מארשאל־בוביץ ואיבימוביץ 6.5; איבקוביץ 5.5; יבורבב ואוסמאריר 5.

פולין — שוודיה. הדורבו החבירי בין נבחרות שתי הארצות נסתיים בתיקו 10:10. על הלוח הראשון סיימו שבדים ואנדרסון פעמיים בתיקו.

בולגריה. התחרות הפתוחה באוגדולה (73 משתתפים) נסתיימה בנצחונו של ראנטאנן (פינלנד) שצבר 6.5 נקודות ב־8.

יפות העולם לנוער

... ראשיא של 50 שחמטאים (עד גיל 20), מ־48 ארצות בעתחה באליפות העולם הנוער המתקרבת לסיומה ב... בהתחרויות הקודמות הי... שמתתפים לשני בתים בהם 7 סיבובים שוויציים. שבת ... מכל בית עולו לגמר.

... ישראל חגי טייבוולה, ... בית להעפיל לגמר וגם כא... צבחון אחד 4 תיקו ושני ... נבגש לבית ג' (מקום 25—37). בירב הסיבובים ... בתואר נשקפים לאבו הי ... אלכסנדר בליאבסקי. ש... הישיגיו הבולטים באחרונה ... זכייתו הבריסים בהתחרות ה... אומית בטומבור.

... יפות ישראל לנוער, הב...

צרפת. בהתחרות הפתוחה בשטרסבורג (380 משתתפים, 9 סיבובים שויציה) ניצחו ואאב (אנגליה) וקראנלאו (יוגוסלאוויה) עם 8 נק' כ"א. מארית, הביאנובי, קין ופלש הילקו את המקומות 3—6 עם 7.5 נק'.

אוסטריה. אנדראס דיקסטיין זכה באליפות האוסטרית עם 9 מ־11.

ארגנטינה. התחרות הפתוחה בי מארדלפלטה (104 משתתפים, 9 סיבובים שויציים) נסתיימה בנצחונו של רב־האמן הצעריבגרמני לותאר שמיד, שצבר 8 נק' בלי הפסד. 7 נקודות צברו קאזאס, ר. גארסיה כארקוסי דובריגצי.

פילקה היראדה, מי שהיה נשיא הפדרציה הבין־לאומית לשחמט (פיד"א) בין השנים 1949—1970 — נפטר בשטוקהולם בגיל 74.

אליפות אירופה 1973

פתיחה הודית

לבן: ספאסקי

[illegible]

פתיחה הודית

לבן: פילק; שחור: קורצ'נוי

[illegible]

התחרות הבין־אזורית סיציליאנית

לבן: ראדוליב; שחור: קיאזאר

[illegible]

סדרדיה

לבן: אדריאן; שחור: קלקמקוס

[illegible]

הודית של המלך

לבן: סאבו; שחור: איבקוב

[illegible]

בוסאריל — מאל

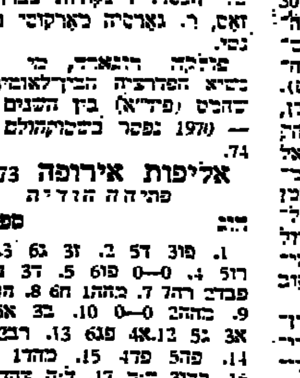

לאוניד קובל
1942

10+12

ויטלי האלברשטאדט
"פאריל 50", 1952

3+8 השחור נוצח; תיקו

מפלגת העבודה הישראלית — מפלגת הפועלים המאוחדת

המערך

אסיפות וכינוסים

יום שישי, כ״ז תמוז תשל״ג — 27.7.73
גבעת עוז — בשעה 21.00 — אהרן אפרת
חיפה, מועדון הרצליה — בשעה 20.00 — דוד גולוב
עיקום — בשעה 18.00 — מחמוד ארחיים

יום שבת כ״ח תמוז תשל״ג — 28.7.73
אשדוד, בבית מפ״ס, (מסבירים) — בשעה 18.00 — אהרן הראל
בעיינה — בשעה 16.30 — מחמוד ארחיים
ירושלים, מועדון יצחקי (דוברי בולגרית) — בשעה 11.00 — ויקטור שם-טוב
לוד, מועדון שרת (עולי רומניה) — בשעה 19.30 — צ. איצקוביץ, ב. סימון
מג׳ד — בשעה 21.00 — אריה יפה
נס ציונה, (דוברי אידיש) — בשעה 11.00 — יעקב בקר
נג׳דאל — בשעה 15.30 — מחמוד ארחיים
נצרת, במועדון מפ״ס (כנס אזורי) — בשעה 19.00 — ישראל הרץ, מחמוד ארחיים
עין הוד (מאוחד) — בשעה 21.30 — יצחק רבין
ריינה — בשעה 18.30 — מחמוד ארחיים
תל-אביב, נוה שרת, במפלגת העבודה (עולי רומניה) — בשעה 20.00 — מ. זית, ד. כהן

יום ראשון, כ״ט תמוז תשל״ג — 29.7.73
חיפה, קרית מוצקין, במועדון מפ״ס — בשעה 20.00 — משה מגן
ירושלים, מועדון מפ״ס (אקדמאים) — בשעה 21.00 — ויקטור שם-טוב
ירושלים, דרום, במפלגת העבודה — בשעה 19.00 — משה ברעם, משה משעלי
ירושלים, עין כרם, במפלגת העבודה — בשעה 19.00 — מדי קולק
לוד, במועדון מפ״ס — בשעה 19.00 — דן וישניצר
נתניה, במפלגת העבודה (עולי רומניה) — בשעה 18.00 — ז. ויסנר
נס ציונה, במפלגת העבודה (עולי רומניה) — בשעה 19.30 — א. סובל
ערד, במרכז התרבות, (דוברי אנגלית) — בשעה 19.30 — לובה אליאב
ראשון לציון — בשעה 20.00 — יצחק בן-אהרון, אלישע כהן
רמת גן, קרית בורוכוב — בשעה 20.00 — אברהם עופר
תל-אביב, רמת הטייסים, במפלגת העבודה, בשעה 19.30 — א. אנקוריון, מ. פלס, פ. אקרלינג, א. פיין
תל-אביב, במלון „מגדל״, (מסבירים) — בשעה 18.30 — יהושע רבינוביץ
תל מונד, במפלגת העבודה (עולי אירן) — בשעה 19.30 — ש. סבנמוב

יום שני א׳ אב תשל״ג — 30.7.73
בני ברק, בפרדס כץ, רחבת בית ההסתדרות — בשעה 20.00 — יצחק רבין
בית זרע — בשעה 21.00 — אהרן אפרת
חדרה, בית אליעזר, בהסתדרות — בשעה 20.00 — אברהם גיבלבר
חולון, במפלגת העבודה (פנסיונרים) — בשעה 18.00 — יוסף צדוק
חולון, בית עירוני (דוברי רומנית) — בשעה 19.30 — ל. לזרוביץ
היפה, קרית שפרינצק, בית עשת (ערב ראיונות) — בשעה 20.00 — ז. הרינג, י. בן-נון, י. סינואני
חיפה, גוש גולומב — בשעה 18.30 — מ. שחל, י. קוזיקרו, י. קרן
חיפה, במטה מפלגת העבודה (פנסיונרים) — בשעה 18.30 — ח. דון, ד. שפרן
ירושלים, (יוצאי אמל״ס) — בשעה 20.00 — לובה אליאב
ירושלים, מועדון „באר״, (החוג לשילוב) — בשעה 20.00 — שמואל פדד
ירושלים, זכרונות, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — אריה הפין
מטולה, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — אהרן ידלין
נחשון — בשעה 21.00 — א. רון
עברון — בשעה 21.00 — צבי נתנזון
פתח תקוה, יהודי (יוצאי צפון אפריקה) — בשעה 19.00 — דוד קוסקר, אמנון עדרי
צפת — בשעה 14.30 — אהרן ידלין
קרית שמונה, במפלגת העבודה — בשעה 20.30 — אהרן ידלין
רמת גן, רמת עמידר, בהסתדרות — בשעה 20.00 — ישראל קיסר
תל-אביב (עולי תימן) — בשעה 18.00 — אורי אלפרם, זכריה קלון
תל אביב, מונטיפיורי, במפלגת העבודה, בשעה 19.30 — ברל פרימר, אליעזר לזרובי
תל אביב, יפו, במועדון מפ״ס — בשעה 17.30 — וילי ברנהולץ
תל אביב, נוה שרת (דוברי אידיש) — בשעה 19.00 — יעקב הורוביץ

יום שלישי ב׳ אב תשל״ג — 31.7.73
גבעת ברנר — בשעה 21.00 — יצחק רבין
דימונה — בשעה 20.15 — ויקטור שם-טוב
חיפה, קרית חיים מערבית, במפלגת העבודה — בשעה 18.30 — מ. ורמפן, ז. שושני
חיפה, עתלית, בהסתדרות (ערב ראיונות) — בשעה 19.30 — ם. יוספטל, א. גרינברג, י. אהרונוביץ
חיפה, מועדון מפ״ס, (פעילים ערבים) — בשעה 19.00 — ה. יוסף
ירושלים, קטמונים, במפלגת העבודה — בשעה 19.00 — אריה הפין
ירושלים, מבשרת ירושלים, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — דוד אילון, אשר בן-שיפרית
נתניה, בית רמז (עולי לוב) — בשעה 20.00 — אברהם עופר, בן-ציון הלפרן
עכו, במפלגת העבודה — בשעה 17.30 — יצחק בן-אהרון
פתח תקוה, יהודי — בשעה 19.00 — ישראל גרנית
קרית מלאכי, בסניף מפ״ס (עולי רומניה) — בשעה 19.00 — לזר לזרוביץ
רמלה, במועדון מפ״ס — בשעה 19.00 — איברהים שבאס
תל אביב, יפו, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — י. כצמן, מ. פלומניקוב, מ. אשר, י. סופר

יום רביעי ג׳ אב תשל״ג — 1.8.73
הראל — בשעה 21.00 — דב פלג
חיפה, קרית ים, בהסתדרות — בשעה 19.30 — ישראל גלילי
חיפה, קרית אתא, בית התרבות (ערב ראיונות) — בשעה 20.00 — א. עופר, צ. הרר
חיפה, קרית חיים, (דוברי רומנית) — בשעה 20.00 — נתן דוד
ירושלים, במועדון מפ״ס — המרכז — בשעה 19.30 — איברהים שבאס
ירוחם (יוצאי פרס) במועדון מפ״ס — בשעה 19.00 — מאהבתי, מ. אדגר
כפר סבא, מועדון מפ״ס, (דוברי רוסית) — בשעה 19.00 — יעקב הורוביץ
פתח תקוה, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — א. אוספרונסקי, מ. אלני
רמת השרון, במועדון מפ״ס — בשעה 20.00 — א. שמעוני

יום חמישי ד׳ אב תשל״ג — 2.8.73
חולון — בשעה 11.00 — פנחס ספיר
חיפה, רכסים, בהסתדרות — בשעה 20.00 — אלי ארבילי, אשר ליבלינג
חיפה, קרית חיים, במועדון לוחמי הגיטאות — בשעה 20.00 — משה מגן
ירושלים, זכרונות, במפלגת העבודה (החוג לשילוב) — בשעה 19.00 — אריה הס
ירושלים, מרכז, במפלגת העבודה, (החוג לשילוב) — בשעה 18.30 — מקס סמורי
פתח תקוה, שכון עממי, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — י. שפיין, פ. כרמלי
קרית גת, במועדון מפ״ם — בשעה 19.30 — הניגא תדיר
תל-אביב, בשכונת התקוה, במועדון מפ״ס — בשעה 19.00 — וילי ברנהולץ
תל מונד, במפלגת העבודה (עולי רומניה) — בשעה 19.30 — פ. סגל
תרשיחא, במועדון מפ״ס — בשעה 18.00 — פנחס זינגר

מטה הדור הצעיר

יום שישי כ״ז תמוז תשל״ג — 27.7.73
אשדוד, אזור א׳ (סיור) — בשעה 14.30 — מ. עדיקת, ש. נגר, ה. דהן, י. כהן,
גת, — בשעה 21.00 — דן שוורצברד
חיפה, קרית אתא, אולם „מעדי״ — בשעה 19.00 — אבי מורה
טבריה, בלידו — בשעה 17.00 — פנחס אבחר
כפר יהושע — בשעה 20.00 — בני מרשק
פתח-תקוה, שיכון עממי — בשעה 20.30 — אלי שפירא
פתח-תקוה — עמישב — בשעה 20.00 — גיורא טבצ׳ניק
פתח-תקוה, קרן קיימת — בשעה 21.30 — גיורא טבצ׳ניק

יום שבת, כ״ח תמוז תשל״ג — 28.7.73
אשדוד, מרכז קליטה — בשעה 16.00 — ש. נגר
חיפה, הדר הכרמל, מועדון ארלוזורוב — בשעה 20.00 — עמי כודרי
חיפה, בגאולה — בשעה 20.00 — נחום אילן
ירושלים, בית הכרם — בשעה 20.30 — מוטי ניסן
ירושלים, במועדון יצחקי — בשעה 19.30 — אבי עני
תל-אביב, מעדי הפועל (סטודנטים תימנים) — בשעה 20.00 — יצחק בן-אהרון

יום ראשון כ״ט תמוז תשל״ג — 29.7.73
בני-ברק, במפלגת העבודה — בשעה 21.00 — ש. בחם, י. שחם, ג. רענן, י. רודמן
חיפה, קרית אליעזר — בשעה 19.00 — י. איינשטיין, י. שריג
חיפה, טירה, בבית ההסתדרות — בשעה 19.00 — י. בן-נון, א. שלמה, א. אריאלי,
חיפה, רוממה (חוג בית) סטודנטים — בשעה 21.00 — אורי אגמי
חיפה, הדר הרצליה —בשעה 20.00 — צ. כהנא, י. הורניכן
ירושלים, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — א. מאיר, א. הס
כפר מסריק — בשעה 21.00 — יהודית גלבוע
קריית אונו, במפלגת העבודה — 20.00 — ש. בחם, י. שחם, ג. רענן
קריית שמונה במפלגת העבודה — בשעה 19.00 — מוטי כהן

יום שני א׳ באב תשל״ג — 30.7.73
בית שמש, מפלגת העבודה — בשעה 19.00 — אלברט אהרון
באר שבע (כנס מטות איזורי), במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — ירוחם משל, שלום תנעמי
חיפה, שכ׳ גיורא (חוג בית) — בשעה 19.00 — אברהם שלמה
חיפה, קרית אתא, בית רמז — בשעה 19.30 — צ. הררי, י. זהר
חיפה, קרית שפרינצק, בית עשת — בשעה 20.00 — ז. הרינג, י. בן-נון, י. סינואני
חיפה, קרית חיים(חוג בית) — בשעה 20.30 — א. גרינפלד
ירושלים (חוג בית) — בשעה 21.00 — פנחס ספיר, אלי אליצור
ירושלים (חוג בית) — בשעה 20.00 — יצחק משולם
ירושלים (חוג בית) — בשעה 20.00 — אריה הס
ירושלים (חוג בית) — בשעה 20.00 — חיים קמחי
ירושלים (חוג בית) — בשעה 20.00 — קובי לקט
ירושלים, בבית הנוער העובד — בשעה 16.30 — י. לקט, ז. לבב
ק. נגבה — בשעה 21.00 — חיים סרור
עכו, שכ׳ נפוליאון (חוג בית) — בשעה 20.00 — שלמה שגב
ראש העין, שכ׳ א׳(חוג בית) — בשעה 19.30 — שלום יוסף
ראש העין, שכ׳ ה׳ (חוג בית) — בשעה 19.30 — נגר אבשלום

יום שלישי ב׳ באב תשל״ג — 31.7.73
אשדוד (חוג בית) — בשעה 20.00 — יוסי כהן
חיפה, קרית אתא, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — ראובן כרוב

המשך מטה הדור הצעיר

חיפה, קריית טבעון — בשעה 19.00 — רפי גבעון
חיפה, במפלגת העבודה — בשעה 18.00 — י. סייג
חיפה, במפלגת העבודה — בשעה 18.30 — נחום אילן
חיפה, תל-חנן, מועדון ההסתדרות — בשעה 20.00 — א. גרמן
חיפה, בבית הנוער העובד — בשעה 20.00 — מ. שחל, י. בן-נון, י. דהרי
חצור, — בשעה 21.00 — ג׳ילוני אפרים
ירושלים, בית הכרם — בשעה 20.00 — מוטי ניסן
ירושלים, סניף דרום — בשעה 20.00 — חיים קמחי
ירושלים, קריית יובל (חוג בית) — בשעה 20.00 — חיים קמחי
יסעור — בשעה 21.00 — מאיר אבירב
מעניה — בשעה 21.00 — נחום שוך
ראש העין, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — נפתלי סעדי
רעננה, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — שלמה רחבי
תל-אביב, שכונת התקוה — בשעה 20.00 — משה מזרחי

יום רביעי ג׳ אב תשל״ג — 1.8.73
אשדוד. (חוג בית) — בשעה 20.30 — ד. רוט, י. כהן
חיפה, קריית שפרינצק — בשעה 18.00 — ש. שמואל, י. סייג
חיפה, קריית ביאליק — בשעה 20.00 — הנן שטיינברג
חיפה, נשר — בשעה 20.00 — י. טל, א. גרמן
היפה קריית אתא באולם מועד בשעה 20.00 ש. בן אמנון א. מורדו
היפה במועדון תורי בשעה 19.30 נחום סוקן
חצור — בשעה 19.00 — מוטי כהן
חיפה, במועדון ח ורי — בשעה 19.30 — נחום סוקן
ירושלים (חוג בית) — בשעה 20.00 — עוזי ברעם
ירושלים, במפלגת העבודה — בשעה 19.00 — דני בלוך
כרמיאל (חוג בית) — בשעה 20.00 אברהם יעקב
עכו, שכ׳ נפוליאון (חוג בית) — בשעה 20.00 — שלמה שגב
ראש העין, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — ג. סעדי. ש. זהבי
רמת-גן (כנס מטות אזורי) במפלגת העבודה — בשעה 19.00 — יצחק בן-אהרון

יום חמישי ד׳ אב תשל״ג — 2.8.73
אשדוד, בית סגל — בשעה 20.30 — יוסי כהן
חיפה, טירה — בשעה 19.30 — י. בן-נון, ש. אברהם
חיפה, רמות רמז — בשעה 19.00 — י. רייכשטיין
חיפה, אחוזה (סטודנטים) — בשעה 20.00 — לובה אליאב, גלעד רותן
ירושלים, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — אריה הס
יראון — בשעה 19.30 — מוטי תירוש
כרמיאל (חוג בית) — בשעה 20.00 — ג. פלמור, א. סימון
פתח-תקוה, במועדון „יהודי״ — בשעה 20.00 — גיורא טבצ׳ניק
פתח-תקוה, במועדון „יהודי״ — בשעה 21.00 — נתן רענן
ראש העין, שכ׳ א׳ (חוג בית) — בשעה 20.00 — ג. יחיאל
ראש העין, שכ׳ ג׳ (חוג בית) — בשעה 20.00 — נפתלי סעדי
רבדים — בשעה 21.00 — אלכס סלע

מטה החברות

יום שבת, כ״ח תמוז תשל״ג — 28.7.73
גבעתיים, בבית ברל (יום עיון) משעה 09.00 — ק. קרייזמן, ג. ריזן, מ. שכטר

יום ראשון 29.7.73
אשדוד (חוג בית, דוברות רוסית) — בשעה 20.00 — לאה צוזנגה
גבעתיים, בבית מנדלבלט. — בשעה 18.00 — קובה קרייזמן, רבקה דרוקר
זכרון יעקב, בירושלים, במפלגת העבודה — בשעה 10.30 — צ. רוזן, א. כרמון, מ. מיוחס, ב. לביא
חודה, גבעת אולגה, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — טובה ברקמן
חיפה, מועדון הרצליה (חוג בית) — בשעה 20.00 — היגדה בורג, אסתר כהן
טבריה, „יהודי״ — בשעה 19.00 — יהודית פורת, חולדה אלוני
ירושלים (חוג בית) — בשעה 21.00 — — משה ברעם
ירושלים (חוג בית) — בשעה 20.00 — אמקה כרמון, תקוה בך
לוד (חוג בית) — בשעה 19.30 — צבי איצקוביץ
מגדל העמק, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — אברהם בן-שמעון
פתח-תקוה, „יהודי״ (ספרדיות) — בשעה 19.30 — רנה פינברג, אורה ברוך
קיראון, בחיפה (יום עיון) — משעה 09.00 רבקה הוימן
רמלה, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — רינה ברכה
תל-אביב (העובדת הסכירה — חוג בית) — בשעה 19.30 — חנן מאירי, הנה רוזנבאום
תל-אביב, (העובדת הסכירה, חוג בית) — בשעה 19.30 — י. מנדלסון, מ. מזל
תל-אביב, (עובדות הקריה) — בשעה 17.00 — הנה רוזנבאום, משולם מזל

יום שני א׳ אב תשל״ג — 30.7.73
אליכין, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — רחל וינר
בנימינה, שיכון ורבורג — בשעה 18.00 — אסתר גלעדי
בית דגן (עובדי מס הכנסה) — בשעה 09.00 — אפרים זיקוני
הוד השרון, גיל עמל — בשעה 20.00 — דבורה קציקי
זכרון יעקב, בהסתדרות — בשעה 20.00 — אורה גז
חיפה, במטה מפלגת העבודה (אחיות) בשעה 19.30 — ת. איש-שלום, ה. קירשנבאום
חיפה, בת-גלים — בשעה 20.00 — היגדה בורג, פנינה קרמרס
חיפה — בשעה 19.00 — ת. קופלוביץ, ג. רוזנסקי, מ. הרוזוב
ירושלים, בית הכרם (חוג בית) בשעה 21.30, שלמה הלל
לוד, (חוג בית) — בשעה 19.30 — בני דורה
לוד (חוג בית) — בשעה 19.30 — קסקס חיים
לוד (חוג בית) — בשעה 19.30 — שמואל קישלם
לוד (חוג בית) — בשעה 19.00 — אוסטרינסקי אריה
לוד (חוג בית) בשעה 19.30 — יוסף אזולאי
לוד (חוג בית) — בשעה 19.30 — חמי באר
מגדל העמק, יפה נוף (חוג בית) — בשעה 21.00 — זהבה אלחדדמי
תל-אביב, בירושלים (יום עיון עתורה לגננות) — בשעה 09.00 — א. זהבה, צ. רוזן, ל. קובלנוב, נ. לוינקן, מ. משולם
תל-אביב, (חוג בית, העובדת הסכירה) — בשעה 19.30 — שמעון אביזמר, משולם מזל

יום שלישי ב׳ אב תשל״ג — 31.7.73
בת-ים, בירושלים (יום עיון) — בשעה 09.00 — שולמית שלזינגר, אילנה צרפתי
גבעת עדה, מועדון א.א.צ. — בשעה 20.00 — אניתה אביאס
גבעת שמואל, במפלגת העבודה — בשעה 19.30 — נורית שמש
הדרה (חוג בית) — בשעה 19.30 — דרורה מנור
חיפה, ק. שפרינצק, בהסתדרות — בשעה 20.00 — ה. בורג, ה. קיפלוביץ, י. יחזקאל
חיפה, נשר פז — בשעה 20.00 — א. כהן, ז. דמבובסקי
ירושלים, במפלגת העבודה (א.א.צ.) — בשעה 18.00 — א. ברמן, ה. אלנתן, ל. קובלנוב, ב. לביא
מגדל העמק (כנס עובדות) — בשעה 19.00 — עליזה תמיר
נתניה (חוג בית) — בשעה 20.00 — שלמה דואיג, שרה קראה
פתח-תקוה (חוג בית) — בשעה 20.00 — חיים בוילי
תל-אביב (חוג בית) — בשעה 20.00 — היה גרסטלר
תל-אביב, במחוז — בשעה 19.00 — הנה רוזנבאום, נעמי בגל
תל-אביב (חוג בית — העובדת השכירה) — בשעה 20.00 — דרורה מאירי

יום רביעי ג׳ אב תשל״ג — 1.8.73
הוד-השרון, גני צבי, בשעה 20.00 — אדלה צפיר
נס-ציונה (כס עובדות) — בשעה 19.00 — עליזה תמיר
קריה-גת (כנס עובדות) — בשעה 19.00 — היה גרסטלר
תל-אביב, במרכז מפ״ם — בשעה 11.00 — הויקה גרוסמן
תל-אביב, במחוז מפלגת העבודה (עובדות מבטחים) — בשעה 19.00 אורה נמיר, משולם מזל

יום חמישי — 2.8.73
רחובות, במפלגת העבודה — בשעה 20.00 — לאה רבין

מושבים

יום ראשון — 29.7.73
אדרת — בשעה 20.00 — י. זכאי, ד. דוד, ג. עיני, ב. כהן
גינתון, — בשעה 20.30 — צ. קליבנסקי
שדות מיכה — בשעה 18.00 — י. זכאי, ד. דוד, ג. עיני, ב. כהן,
תל-אביב, „יהודי״ — בשעה 10.00 — א. זילברברג

יום שני — 30.7.73
חיפה, ארגון קניות „הצפון״ — בשעה 10.00 — א. זילברברג
חיפה, ארגון קניות „הגליל״ — בשעה 14.00 — א. זילברברג
יבנאל — בשעה 11.00 — אהרן ידלין
מגדל — בשעה 13.30 — אהרן ידלין
פדויים — בשעה 20.30 — ר. בולבול
קלחים — בשעה 20.30 — א. סעיד
תדהר— בשעה 20.30 — י. חסין

יום שלישי — 31.7.73
אוהד — בשעה 20.30 — א. זילברברג
אשבול — בשעה 20.30 — ה. שרבף
אשתאול — בשעה 18.00 — י. זכאי, ד. דוד, ב. כהן, ג. עיני
בטחה — בשעה 20.30 — א. אוזן
כפר אוריה — בשעה 20.00 — י. זכאי, ד. דוד, ב. כהן, ג. עיני
ניר עקיבא — בשעה 20.30 — ע. פיינרמן
ניר משה — בשעה 20.30 — ה. נהמיאס

יום חמישי — 2.8.73
בית נקופה — בשעה 20.00 — י. זכאי, ד. דוד, ב. כהן, ג. עיני
מסילות ציון — בשעה 18.00 — י. זכאי, ד. דוד, ב. כהן, ג. עיני

מטה האגוד המקצועי

יום שישי, — 27.7.73
נצרת עלית, במפלגת העבודה (מורים) — בשעה 20.00 — דוד אלוני, ג׳ורג׳ סעד
תל-אביב, במעגן (קולנוע והאסרון) — משעה 10.00 — י. אהדי, מ. לדר

יום שבת — 28.7.73
תל-אביב, בבית ברל (יום עיון, חברת החשמל) — משעה 09.00 — י. בן-אהרון, צ. נתנזון, א. ברנר
תל-אביב, במירמר (תא טכסטיל, הלבשה ועור) — משעה 09.00 — א. אלפרם, ב. פריבר, י. שושני, ד. קוי
תל-אביב, בתניהה (יום עיון, תא אפיה) — משעה 09.00 — ה. שוורצברד, ש. שפינקלר, א. קופן, י. דביקוביץ
תל-אביב, בירושלים (יום עיון, תא הפז) — משעה 09.00 — י. יעקובי, א. סלוק, מ. איזן, מ. פינס
תל-אביב, באשקלון (יום עיון, רוקחים) — משעה 09.00 — חיים שור, אלכסנדר מנור
תל-אביב, בבית הפרבל הוקלאי (תא דואר תגרפה — משעה 09.00 — מ. שהם, א. גרינבורג, ר. בן-עמי, א. אפרון

יום ראשון — 29.7.73
חיפה, במחוז מפלגת העבודה — בשעה 19.00 — אליעזר מולק, חיים אהוני
חיפה, קרית ים, בהסתדרות — בשעה 21.00 — ז. שושני, ב. שנה, נ. ממיר
חיפה, במחוז מפלגת העבודה — בשעה 17.30 — א. אגמון, ש. גילמן, י. מאירוביץ, א.ברנדלר
חיפה, במחוז מפלגת העבודה (סכנאים) — בשעה 16.30 — א. אגמי, מ. שובר, י. חלשטי
ירושלים, במפלגת העבודה (עובדי מדינה) — בשעה 19.30 — צ. רוזן, ד. אילון, ע. זיסמן
ירושלים, במפלגת העבודה (פקידים) — בשעה 16.00 — דוד אילון, ששון אפרתי
ירושלים, במפלגת העבודה (הנהלת המכס) — בשעה 17.00 — עמנואל זיסמן
ירושלים, במפלגת העבודה (הסתדרות הפקידים) — בשעה 18.00 — ר. אגמון, ה. קופכן, י. גיל

חוגי בית

יום ששי — 27.7.73
בת-ים — בשעה 20.00 — אבא ליכנשטין
הוד השרון — בשעה 20.00 — יחיאל הררי
חיפה, קריתיים — בשעה 20.00 — אורי אגמי
חיפה, נשר — בשעה 20.00 — יהודית גלבוע
חיפה, קרית שמריהו (דוברי רומנית) — בשעה 20.00 — נתן דוד
פתח-תקוה — בשעה 20.00 — נחמיה מיכאלי
פתח-תקוה — בשעה 20.00 — דוד טבצ׳ניק
שעב — בשעה 17.00 — סברי חורי
תבול — בשעה 19.00 — סברי חורי

יום שבת, כ״ח תמוז תשל״ג — 28.7.73
הרצליה, אזור ב׳ — בשעה 19.00 — יהודה מאוב
חיפה, חליסה — בשעה 20.00 — אורי אגמי
חיפה, טירת הכרמל — בשעה 16.00 — פישר שושנה
חיפה, טירת הכרמל — בשעה 16.00 — שושנה פישר
מכנין — בשעה 17.00 — סברי חורי
ערבה — בשעה 19.00 — סברי חורי

יום ראשון כ״ט תמוז תשל״ג — 29.7.73
בת-ים — בשעה 20.00 — שמואל מלך
בת-ים — בשעה 20.00 — אברהם בקר
בת-ים — בשעה 20.00 — אהוד קרמון
חיפה, קרית שפרינצק — בשעה 20.00 — שבח ווים
〃 קרית אתא — בשעה 19.00 — י. מאירוביץ, מ. בוסון
〃 קרית בנימין — בשעה 20.00 — י. כמאר
〃 קרית אתא (דוברי ספרדית) — בשעה 20.00 — אשר ליבלינג
〃 רוזיאל — בשעה 20.00 — שינגרוס ברוך
〃 טירת הכרמל — בשעה 19.00 — יעקב יסעור
〃 קרית חיים — בשעה 20.00 — אוני ארבילי
היפה — בשעה 19.30 — יעקב אוניקובסקי
ירושלים, קרית מנחם — בשעה 21.00 — מדי קולק
נתניה — בשעה 20.00 — א. בר-מנחם
נתניה — בשעה 20.00 — ד. אנזלביץ
נתניה — בשעה 20.00 — לביא, עמר
נתניה, רמת הרצל — בשעה 20.00 — ג. שחר
נתניה — בשעה 20.00 — ח. דואק
פתח-תקוה — בשעה 19.30 — יעקב שפיץ, עליזה מוצפי
פתח-תקוה (אקדמאים) — בשעה 20.30 — ח. בילי, ה. רמתי
פתח-תקוה, עמישב — בשעה 19.30 — דוד קוי
רמת-גן, גוש הרצל — בשעה 20.00 — דוד שור
רמת-גן, גוש גפן בשעה 20.00 יעקב מגן
תל-אביב, גבעת-עליה (עולים) — בשעה 19.30 — יצחק כנעני
תל-אביב, (עולי תימן) — בשעה 19.30 — זכריה קלון
תל-אביב, יפו — בשעה 19.30 — אליעזר מטלון
תל-אביב, יפו — בשעה 19.30 — י. רונן
תל-אביב, יפו, (עולים) בשעה 19.30 מאיר פלומניקוב

יום שני א׳ אב תשל״ג — 30.7.73
בת-ים — בשעה 20.00 — בינשטוק שלמה
בת-ים — בשעה 20.00 — קנמון אהוד
חיפה, כרמל צרפתי — בשעה 20.30 — אברהם המאירי
חיפה, טירת הכרמל — בשעה 19.00 — כופו שלמה
חיפה, כבר היינה — בשעה 20.00 — גור מנחם
חיפה, ק. אתא — בשעה 19.30 — צבי הרר, בן-נשר
חיפה, רכסים — בשעה 20.00 — סלים ארבילי
חיפה, ק. ים — בשעה 20.00 — ב. רז, י. כמאי
חיפה, עתלית — בשעה 19.30 — אשר ליבלינג
חיפה, כרמל צרפתי — בשעה 20.30 — דוד בר-רב-האי
ירושלים — בשעה 19.30 — משה רכטמן
ירושלים (החוג לשילוב) — בשעה 20.00 — עדי יפה
ירושלים, רמת אשכול — בשעה 20.00 — שלמה לוריא
כפר יונה — בשעה 19.30 — מרקו ליבו, אשר אביש
נתניה — בשעה 20.00 — א. בר-מנחם
נתניה — בשעה 20.00 — ג. שחר
נתניה, שכון יוספטל — בשעה 20.00 — י. קלינגר
נתניה — בשעה 20.00 — י. עשהאל
פרדס חנה—כרכור — בשעה 19.30 — קלאוס וולך
פתח-תקוה (עולים) — בשעה 19.00 — אריה שלח, עליזה מוצאפי
רמת-גן—גבעתיים — בשעה 20.00 — שמעון שדה
תל-אביב, קרית שלום — בשעה 19.30 — אורי אלפרם
תל-אביב, קרית שלום — בשעה 19.30 — ש. זמלני
תל-אביב, קרית שלום — 19.30 — דבורה נצר
תל-אביב, יפו — בשעה 19.30 — מאיר פלומניקוב
תל-אביב, גבעת עליה (עולים) — בשעה 19.30 — אריה אורון
תל-אביב, יפו (עולים) — בשעה 19.30 — שרגא קנפור

יום שלישי ב׳ אב תשל״ג — 31.7.73
בת-ים — בשעה 20.00 — מנחם רוטשילד
בת-ים — בשעה 20.00 — ברן יעקב
חיפה, קריתים — בשעה 20.00 — בנימין אפרת
חיפה — בשעה 20.00 — יחיאל כמאר
חיפה, קרית אתא — בשעה 20.00 — י. סינואני, ב. רז
חיפה, כמנה דוד (דוברי ספרדית) — בשעה 20.00 — אשר ליבלינג
חיפה, טירת הכרמל — בשעה 19.00 — שלמה אברהם, אוני ארבילי
חיפה, (הברים ערבים) — בשעה 19.30 — כורי יוסף
ירושלים, שמואל הנביא — בשעה 20.00 — ראובן ארזי
כפר יונה — בשעה 19.30 — אשר אביש, מלדונבסקי אריה
נהריה — בשעה 21.00 — יצחק בן-אהרון
נתניה, דיור לצולה — בשעה 20.00 — א. בר-מנחם
נתניה — בשעה 20.00 — ג. קלינגר
נתניה — בשעה 20.00 — מ. בר-אבר
נתניה — בשעה 20.00 — דואק
פתח-תקוה, גת ריבון — בשעה 20.00 — דוד טבצ׳ניק
פתח-תקוה, נוה כבש (עולי רומניה) — בשעה 20.00 — שרה רוטנברג
פתח-תקוה, שכון עממי — בשעה 20.00 — חיים שרון, יעקב שפיץ
פתח-תקוה, גני תקוה — בשעה 20.00 — פרץ מגן
פתח-תקוה, רמת הבר — בשעה 20.00 — נחמיה מיכאלי
רחובות (עולי רומניה) — בשעה 20.00 — ק. ביאלר, ז. גולדשטין
ראשון לציון, שכון המזרח (עולי תימן) — בשעה 19.30 — חיים אושרי
רמת-גן, רמת יצחק — בשעה 20.00 — ישעיהו אוספרידן
רמת-גן, ביאליק — בשעה 20.00 — גרשון ריבלין, אליעזר אלקס
רמת-גן — בשעה 20.00 — עדי אמוראי
רמת-גן, רמת יצחק — בשעה 20.00 — סנדר בכרך
רמת-גן, רמת יצחק — בשעה 20.00 — אברהם אחיעזרא
רמת-גן, רמת סקמה — בשעה 20.00 — שמואל נאור
רמת-גן, נחלת גנים — בשעה 20.00 — רפי לוית
תל-אביב, סניף ב׳ — בשעה 20.00 — יוסי שריד
תל-אביב, יפו — בשעה 19.30 — מאיר פלומניקוב
תל-אביב, גבעת עליה (עולים) — בשעה 19.30 — זאב שנקר

יום רביעי ג׳ אב תשל״ג — 1.8.73
חיפה, נוה שאנן (אקדמאים) — בשעה 21.00 — ישראל גלילי
חיפה, רכסים — בשעה 19.30 — דוד מרק
חיפה, רמת שאול — בשעה 19.00 — זהר שיין
חיפה, רח׳ הורי (ערבים צעירים) — בשעה 19.30 — נחום סוקן
פתח-תקוה, יד לבנים — בשעה 20.00 — י. פינברג
פתח-תקוה, שעריה (עולי בריה״מ) — בשעה 20.00 — עליזה מרצפי
פתח-תקוה, קרית מטלון — בשעה 19.30 — חיים זכאי
פתח-תקוה, גני תקוה — בשעה 19.30 — א. פרידמן
ראשון לציון, שכון המזרח (יוצאי תימן) — ישראל קיסר
רמת-גן—גבעתיים, רמת אפעל — בשעה 20.00 — אליהו גולדמן
רמת-גן—גבעתיים — בשעה 20.00 — דוד מנחם
רמת-גן, נוה יהושע — בשעה 20.00 — דוד מנחם
תל-אביב, גבעת עליה (עולים) — בשעה 19.30 — מאיר זילברמן
תל-אביב, יפו (עולים) — בשעה 19.30 — חיים כהן
תל-אביב, יפו (עולים) — בשעה 19.30 — יעקב תנה
תל-אביב (עולי תימן) — בשעה 19.30 — זכריה קלון
תל-אביב, גבעת עליה (עולים) — אברהם כהן

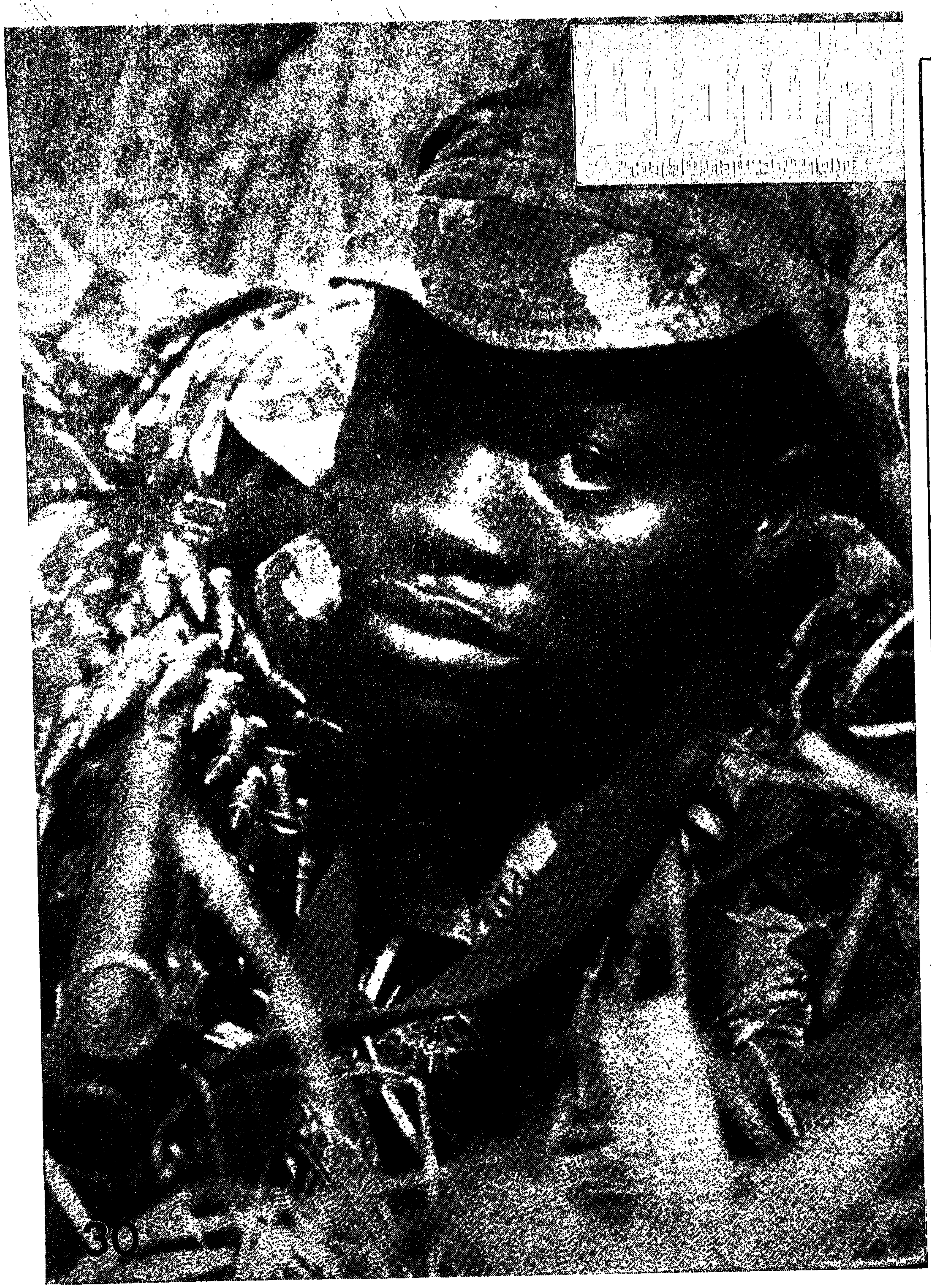

בדיסנילנד
אלופי הספורט של וולט דיסני
חינם

שלח אל טמפו אזור התעשיה חולון, 24 פקקים רגילים של טמפו או 8 סגרים של בקבוק ליטר – פלוס ותקבל **חינם** 4 מדבקות – אלופי הספורט של וולט דיסני בצבעים מרהיבים.

אפשר לשלוח פקקים מעורבים ביחס של סגר אחד ליטר – פלוס לשלושה פקקים רגילים.

עם המשלוח הראשון תוכנס אוטומטית להגרלה היומית בה תוכל לזכות בזוג אופניים, שעון-יד, או טיסה בשמי-הארץ במטוס של טמפו (5 ימי הגרלה בשבוע).

ציין את שמך וכתובתך בכתב יד ברור. שמות הזוכים יפורסמו בעיתונות.

עם קבלת 4 המדבקות הצבעוניות תקבל גם גלויה שעליך למלאה לפי ההנחיות הכתובות עליה. מילוי ומשלוח גלויה זו יאפשר לך להכנס להגרלה הסופית בה יוגרלו 2 כרטיסי טיסה לדיסנילנד (כרטיס אחד למבוגר וכרטיס אחד לילד).

יותר גלויות, יותר סיכויים לזכות בטיסה.

HAPPY 50 YEARS

© Walt Disney Productions

שם-המאירי

תשבץ מס' 576

מאוזן: 1) עיר בלבנון. 4) חצי־אי בסיביריה המזרחית. 9) עם. 11) רוח. 12) בסיס. 13) מעד. 15) הסה. 19) שוטר־חרש. 21) סהר. 22) חמור צעיר. 24) מלח סרוב. 26) סה. 27) אגם באיטליה. 28) אחת האצבעות. 30) דבר גבוה. 32) כלי נגינה. 33) אשת לפידות. 34) זפק. 36) בחוכה. 37) מלח תנאי. 39) כלי־מאור. 40) בגד עבודה. 42) עובר ובטל. 44) אהובה. יקירה. 47) קרס. 48) קיים. 50) עולה על־פני המים. 51) בן תנאי. 53) חורת חברי־אות. 54) שוט.

מאונך: 1) עיר בחוף. 2) מלח סרוב. 3) חהיכה. 5) לבוש. 6) כלי נגינה. 7) קנה השבלים. 8) השתרשות. 10) החלי־בר. 14) רסיסי לילה. 16) ניצוץ. 17) שפה זרה. 18) מעשה שטות. 20) מלך אשור אשר עלה על שומרון ר' שיעבד את הושע בן אלה למס־עובד. 23) צד מערב. 25) שנאה. 27) יבש. נובל. 29) דמות מטושטשת. 30) חודש עברי. 31) משקה מש־כר. 33) נסיכות במפרץ הר־סי. 35) שר. 36) אבל. 38) פגנם. 40) גלדילה. 41) כס־פנה. 43) שניים. 45) חמשים אחוז. 46) סכין גילוח. 49) דורות. 52) קליפה דקה של פרי.

פתרון לתשבץ מס' 575

מאוזן: 1) חזאן פרוח. 7) דגה. 10) חמרה. 11) מצערת. 13) לח. 15) יק. 16) מלח. 17) גה. 18) יראה. 20) מספיק. 22) קיה. 23) זוה. 24) לוח. 26) סף. 27) ברזיל. 29) מתח. 31) מזל. 33) חמצית. 34) רם. 35) חגר. 37) ביש. 38) קנה. 40) משמים. 42) עצור. 43) יש. 45) מקק. 46) בר. 47) חג. 48) סנפיר. 50) דליה. 52) לפת. 53) אראוקנים.

מאונך: 1) חבלי קסם. 2) אח. 3) גמיה. 4) פרק. 5) רה. 6) גמלפ. 7) ריע. 8) גריג. 9) עתור. 12) צליל. 14) חריפות. 16) מסטיצים. 19) אין. 20) מומביק. 21) קום. 23) זרת. 25) התרונה. 28) ליש. 30) חמור גרם. 32) לגם. 36) רשמי. 38) קק. 39) סיסל. 41) מקרא. 42) עריק. 44) שגת. 46) בלה. 49) פה. 50) דא. 51) הן.

*

הזוכים בפתרון תשבץ מס' 574

מלבינה לבבי — תל־אביב; בחמה סקורבוניק — בני־ברק; רחל קונדה — תל־אביב; הדסה בר — באר־שבע; ברכה גרושקה — חיפה; דב יעקבי — צה"ל; פאולינה ויסמן — תל־אביב; משפחת מז — נחלל; עסל שכטר — קב' שמיר; חיים כרמי — ירושלים.

אברהם סלמן

השבוע

גליון „דבר השבוע" מס' 30, מוסף יום שישי של „דבר", כ"ט בתמוז תשל"ג, 27 ביולי 1973

הנפט נגד ישראל (א')
איך „חיסלה" העתונות את משבר הדלק עמ' 5
מאת א. אביטל

עולמות בשחור־לבן (ג') במלחמה מתמדת עמ' 8
מאת רות בונדי

איש הרוח — חי או מת? עמ' 11
מאת יורם קניוק

חלוק לבן לראש המועצה עמ' 14
מאת יוסי ביילין

ונציה שוקעת עמ' 17

ראש ביצה במיטה פוליטית עמ' 19
מאת יוסי ביילין

המשכנע בע"מ ישכנע את העם עמ' 20
מאת עלי מוהר

כאשר הדיאטה משתוללת עמ' 22

פאריס המכוערת עמ' 23

מפגש תיאטרון בברלין עמ' 24
מאת ישראל אלירז

דיוקנו של שחקן כנודד זועם עמ' 28

אירופה המזרחית עמ' 30
מאז מותו של סטאלין

מדורים

תשבץ עמ' 2
מכל הרוחות עמ' 12
מה שהיה עמ' 26
מכתבים עמ' 31
העולם צוחק עמ' 33
מדריך לאירועי השבוע עמ' 35
שידורי רדיו וטלוויזיה עמ' 38

תמונת השער

מוקד מתיחות חדש — מוזאמביק, מקום שבו נלחמים כוחות הממשלה הפורטוגלים בלוחמי גרילה. (ראה כתבה בעמ' 8—9).

המערכת

העורך: אהוד זמורה; חברי המערכת: הרצל אורליק, רות בונדי, שמואל ברנה, עדית זרטל, בוריס כרמי, נחום פונדק, יורם קניוק, דורון רוזנבלום.

חופשה ביוון 1973

טיסות קבוצתיות* ליוון

1170 ל"י + $37.-

המחיר כולל טיסה הלוך ושוב, מס נסיעות ושהייה חלקית.

מבחר ענק של תכניות 3 שבועות של חופשה

	עם ארוחת בוקר	חצי פנסיון
1. מלון דרגה א'	$ 210	$ 285
2. מלון דרגה ב'	$ 170	$ 220
3. מלון דרגה ג'	$ 140	$ 170

* המחירים אינם כוללים טיסות פנים־ארציות.

6 אלטרנטיבות לבחירתך —

1. שבוע באתונה + שבועיים בעיר חוף ביוון.
2. שבוע באתונה + שבועיים ברודוס.
3. שבוע באתונה + שבועיים בקורפו.
4. שבוע באתונה + שבועיים בכרתים.
5. שבוע באתונה + שבוע בכרתים, שבוע ברודוס.
6. שבוע באתונה + שבועיים שכירות רכב. (במחיר מוזל)

יוון — מקום המפגש לתיירות העולמית
מזמינה אותך לבוא, לבלות ולהנות.
ביוון — תספיק לך הקצבתך
לנפוש, לבלות ועוד ישאר לך... לקנות.

• מינימום 15 נוסעים

לכן השנה חופשה ביוון

פנה אל סוכן הנסיעות שלך לתכנון חופשתך ביוון

אל על — OLYMPIC AIRWAYS

שידורי הטלוויזיה

יום א' - 29.7

אילנית
9.50 (טלוויזיה) בידור

5.30 חדשות.
5.32 חבורת ברוידי.
6.00 אתה־אראת.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 שומרי היער (ערבית).
7.00 סרט העצות (ערבית).
7.30 חדשות ויומן השבוע (ערבית).
8.00 ביוליה.
8.30 מבט לחדשות.
8.50 השבוע לפני עשרים וחמש שנה.
9.05 מלחמה ושלום.
9.50 בידור — „אילנית מארחת".
10.40 חדשות.

לימודית
3.30 סרט — אלזה הלביאה.
4.00 מסיפורי שפת הנהל.
4.13 טיול בספרי אגדה.
4.24 אנגלית ו'.
4.44 טבע ח' ר' ה'.

יום ב' - 30.7

סרגיי פרוקופייב
8.06 (רדיו, א') אהבה לשלושת התפוזים

5.30 חדשות.
5.32 עלילות מומפן.
5.40 תרבות.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 ספורט (ערבית).
7.17 זרקור (ערבית).
7.27 סקירת תכניות (ערבית).
7.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
8.00 עלם ועלימה.
8.30 מבט לחדשות.
8.50 „מוסיקה ותחלי" — „הטרובדור". אופרה ב־4 מערכות מאת ג'וזפה ורדי.
11.00 חדשות.

לימודית
3.30 אנגלית ה'.
3.42 הנדסה ה' ו'.
4.01 משימה אפשרית עם טוביה צפיר.
4.17 אנגלית ד'.
4.35 בין כה וכה — כ"ה למדינה.
5.06 צרפתית.

יום ג' - 31.7

גולדה מאיר
6.05 (צה"ל) ראיון מיוחד

5.30 חדשות.
5.32 משדר שירות.
5.42 סיפורי עיר המבצעים.
5.55 ספורט.
6.15 השבוע לפני 25 שנה.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 פולקלור (ערבית).
7.00 למשפחה (ערבית).
7.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
8.00 „אישים במשבר" — „מאו טסה־טונג".
8.30 מבט לחדשות.
8.50 „ארסן לופן".
9.40 מוקד.
10.50 חדשות.

לימודית
3.30 דף מספר.
3.46 באלה אמנה.
4.03 אנגלית ט'.
4.22 „זמנים שבאלה".

יום ד' - 1.8

אינגריד ברגמן
9.00 (טלוויזיה) סרט קולנוע

5.30 חדשות.
5.32 סרטים מצויירים של וולט דיסני.
6.00 שירים.
6.02 „ביבר".
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 סידרה על מלחמת העולם השניה (ערבית).
7.00 לנושה (ערבית).
7.05 הכר את ישראל (ערבית).
7.27 סקירת תכניות (ערבית).
7.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
8.00 קלעים.
8.30 מבט לחדשות.
9.00 סרט קולנוע — „מצמוני סנטה־מרי", בינג קרוסבי, אינגריד ברגמן, והנרי טרייברס.
10.30 חדשות.

לימודית
3.30 איכפה יוני.
4.00 מסיפורי שפת הנהל.
4.13 טיול בספרי אגדה.
4.22 אנגלית ו'.
4.42 מדעים ז' ח' ט'.
5.04 טכנולוגיה.

יום ה' - 2.8

שושנה דמארי
3.05 (צה"ל) גא לצלצל

5.30 חדשות.
5.32 קרקס.
5.40 „דקטרי".
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 סרטים מצוירים (ערבית).
6.45 יש לי שאלה (ערבית).
7.30 חדשות ועניני היום (ערבית).
8.00 משחק השבוע.
8.30 מבט לחדשות.
8.50 זוואי זמש אמס.
9.40 מורשה — „בסוד הכמים".
10.15 חדשות.

לימודית
3.30 אנגלית ה'.
3.42 אנגלית ד'.
4.00 משימה אפשרית עם טוביה צפיר.
4.15 סרט — דרקוני הגילפגוס.
4.40 סרטוט.
4.58 השבוע לפני 25 שנה.

שידורי הרדיו

יום א' - 29.7

08.05 „קונצרט בוקר".
11.05 (צה"ל) חמים וטעים — עם אררי לוסן.
11.15 שעור באנגלית מופק על־ידי הבי.בי.סי.
11.30 שידורים לתלמידים בחופשה.
11.30 (צה"ל) פינת החיילת.
12.05 (צה"ל) רדיוספורט.
2.10 לאם ולילד.
2.10 (הקל) „כאן אהוד מנור".
3.05 „צלילי עשרה".
3.05 (הקל) „לי ולך".
3.05 (צה"ל) בא לצלצל — משאל טלפוני — מצעד הפזמונים — בעד ונגד — עם עדנה שביט.
3.53 (הקל) „הדרך".
3.55 המדור לחפש קרובים.
4.06 ספר חדש — סקירה.
4.07 (הקל) „ראשון ראשון חביב" — מצעד הפזמונים הלועזיים ו„פינת הפזמון החדש".
4.10 פרקי ספרות.
4.30 „מוסיקה ויווה".
4.30 (הקל) „בתקווה שתבין את הרמז".
5.00 „מוסיקה ליום ראשון".
5.55 (הקל) „תמרור".
6.05 „על אנשים ומספרים".
6.05 (צה"ל) בילוי — התכנית הסודית — 1943.
6.25 בשבילי הספרות.
7.02 (ה') „היו שירים".
7.06 (צה"ל) משלנו — מצעד הפזמונים העבריים.
8.05 (ה') מחרוזת שירים ופזמונים.
8.06 „מבד אל בד".
8.30 הפסטיבל הישראלי, 1973 (שידור חי מן הגן הלאומי בקיסריה) התזמורת הסימפונית של רשות השידור, בנצוח לוקאס פוס. סולנים: ביביאנה גולדנטאל (סופראן), יהודית לזרוביץ' (סופראן), סטלה ריצ'מונד (סופראן), הלן ווטס (אלט), מנשה הדז'ס (טנור), טיבור הרזאן (בריטון), איסר בושקין (בס), ויקטור שיארק (טנור). קריינות: אורנה פורת, עם מקהלת עמק זמר בנצוח מאיה שביט, ומקהלת הגברים של בית ציוני אמריקה בנצוח יוסף פרידלנד. מוצארט: קטעים מתוך „אידומנאו", סטראבינסקי: „המלך אדיפוס".
8.40 (צה"ל) לשיפוטכם — פזמונים עבריים חדשים למצעד.
9.05 (צה"ל) בימת רדיו: „מכתב לאב" — מאת פרנץ קפקא.
9.06 (הקל) „אני חדש בארץ".
10.05 (הקל) „מועדון המוסיקה".
10.05 (צה"ל) הלילה — עם אורי סלע.
11.05 „מוסיקה קמרית" — חוגגר: סונטה לכנור ולצ'לו (יוסף סוק ואנדרה נאבארה). בטהובן: שלישיה אופוס 97 לפסנתר, כנור וצ'לו („הארכידוכס") (שלישיית „מוזאר").
11.05 (הקל) „אדום עתיק".
12.05 (צה"ל) שיחת חצות — שיחתו של יורם ברונובסקי על „בידלוגיה של עשרת הדברות".
12.10 רגע של שיר.

יום ב' - 30.7

08.05 „מעדנים מוסיקליים".
09.05 „שירת המקהלה".
10.05 הפסנתרן אלן מנדל (שידור שני).
11.05 (צה"ל) חמים וטעים — עם שלמה ארצי ופנינה בת צבי.
11.15 שעור באנגלית מופק על־ידי הבי.בי.סי.
11.15 (צה"ל) פסגת המצעד הבריטי.
11.30 שידורים לתלמידים בחופשה.
11.30 (צה"ל) אורח לצהרים.
12.30 (צה"ל) תסקופ שלי.
1.30 (צה"ל) פינתו של מרדכי נאור.
2.10 לאם ולילד.
2.10 (הקל) „רבקה מיכאלי מארחת".
3.05 „היום לפני 25 שנה".
3.05 (הקל) „לי ילדך".
3.05 (צה"ל) שלוש־ארבע־חמש.
3.10 „אומר וצליל" — שושלת באך 1850—1600 (חלק א'). פרקי נגינה מיצירותיהם של בני משפחת באך מיוהאנס ועד וילהלם־פרידריך־ארנסט.
3.50 (צה"ל) מידת הדין.
3.53 (הקל) „הדרך".
4.06 ספר חדש — סקירה.
4.07 (הקל) „מקום בצמרת" — מצעד הפזמונים הישראליים ו„פינת הפזמון החדש".
4.10 ספרות השאלות והתשובות.
4.30 „אמני האתמול".
4.30 (הקל) „בתקווה שתבין את הרמז".
4.45 (צה"ל) האיש הזה הוא מסוכן.
5.05 „מינחה מוסיקלית".
6.05 טפורו של תיק.
6.05 (צה"ל) הערב — אולפן מס' 2 — עם רם עברון.
7.02 (ה') „דרכון לזמר".
7.05 (צה"ל) פתקאות בכובע — משחק מזל בשניים — עם יפה ירקוני ובומבה צור — מנחה טלילה בן זכאי.
8.05 (ה') „מחרוזת שירים ופזמונים".
8.05 (צה"ל) מצעד הפזמונים הלועזיים.
8.06 „האהבה לשלשת התפוזים" (סטריאו). אופרה מאת סרגיי פרוקופייב.
9.06 (הקל) „צעירים 73".
10.05 (הקל) „עד חצות".
10.05 (צה"ל) ערב עם דודו דותן.
10.30 „יצירות שאהבתם".
11.05 ראיון החודש — עם שר הפנים ד"ר יוסף בורג.
11.05 (צה"ל) תכנית הדיון של יום ב' בלילה — משחק עימות — האם עבר זמנה של המשפחה — מנחה חנה זמר.
12.05 (צה"ל) שיחת חצות — שיחתו של יוסף מונדי „מודליאני והיחס אליו היום".
12.10 רגע של שיר.
12.10 (הקל) „פזמונים לא נים".

יום ג' - 31.7

08.05 „קונצרט בוקר".
11.05 (צה"ל) חמים וטעים — שירי עליות — עם מני פאר ורויטל עמית.
11.10 (צה"ל) פסגת המצעד העברי.
11.15 שעור באנגלית מופק על־ידי הבי.בי.סי.
11.15 (צה"ל) היום הראשון של משפחת עולים.
11.30 שידורים לתלמידים בחופשה.
11.30 (צה"ל) עולים 1973.
2.10 לאם ולילד.
2.10 (הקל) „תשבץ אריך נגן".
3.05 „היום לפני 25 שנה".
3.05 (הקל) שירים משלנו.
3.05 (צה"ל) נא לצלצל.
3.10 „רצף מוסיקלי".
3.53 (הקל) „הדרך".
4.06 ספר חדש — סקירה.
4.07 (הקל) „מצלילי המזרח כבקשתך".
4.10 שעור בתלמוד לתלמידי תיכון.
4.30 „צלילים מלא חפניים".
4.30 (הקל) „בתקווה שתבין את הרמז".
5.05 (הקל) „שאלה של טעם".
5.25 „מוסיקה קמרית".
6.05 „על אנשים ומספרים".
6.05 (הקל) שירים שאהבנו.
6.05 (צה"ל) ראיון מיוחד עם ראש הממשלה גולדה מאיר.
6.25 „עד מאה ועשרים".
7.00 חדשות ו„היום הזה".
7.02 (ה') „רון־בת".
7.05 (צה"ל) האדם השלישי.
7.30 שירים עבריים.
8.05 (ה') מחרוזת שירים ופזמונים.
8.05 (צה"ל) עולמה של עולה.
8.06 „זכרונות ארץ־ישראל".
8.15 „לקראת קונצרט".
8.30 „הזמריה היפ" (סטראו).
8.30 (צה"ל) מחור הג'ז.
9.05 (צה"ל) תיבת עלית.
9.06 (הקל) נערות במצוקה.
9.30 מהקלטית התזמורת הסימפונית של רשות השידור (סטראו): בנצוחו של גארי ברתיני. ובכרן: חמשה קטעים אופוס 10. ליסט: קונצ'רטו מס. 2 לפסנתר ולתזמורת. (סולן: יהלי ואגמון). ברליוז: „הסימפוניה הפנטסטית".
10.05 (הקל) „פסקול".
10.05 (צה"ל) על הסף — עם מועמדים לעליה בארבע כנפי תבל.
11.05 (הקל) „טניני ג'אז".
11.05 (צה"ל) בוא נדבר.
12.05 (צה"ל) שיחת חצות.
12.10 רגע של שיר.
12.10 (הקל) פזמונים לא נים.

יום ד' - 1.8

08.05 „אנתולוגיה".
10.05 „מאיצר הסרטים".
11.05 (צה"ל) חמים וטעים.
11.15 שעור באנגלית מופק על־ידי הבי.בי.סי.
11.15 (צה"ל) פסגת המצעד האמריקני.
11.30 שידורים לתלמידים בחופשה.
11.30 (צה"ל) לעולם לא אשכח.
12.10 (צה"ל) מהפכה אישית.
12.30 (צה"ל) אני ושירי.
1.30 (צה"ל) מי ינצח ומי יפסיד.
2.10 לאם ולילד.
2.10 (הקל) „כאן אהוד מנור".
3.05 „היום לפני 25 שנה".
3.05 (הקל) „לי ולך".
3.05 (צה"ל) נא לצלצל — טלפונים ופזמונים עם מני פאר.
3.10 „שידור בכורה".
3.30 שעור באנגלית מופק על־ידי הבי.בי.סי.
3.45 מאוצר הספרים.
3.53 (הקל) „הדרך".
4.06 מתקלטות התזמורת הסימפונית של רשות השידור — בנצוח אוטו קלמפרר. יובר: הפתיחה „פריישיץ". שוברט: סימפוניה מס. 8 („הבלתי גמורה"). באך: קונצ'רטו ברנדנבורגי מס. 6. מוצארט: סימפוניה מס. 41 בדו־מז'ור („יופיטר").
4.07 (הקל) „צד בצד".
4.30 (הקל) „בתקווה שתבין את הרמז".
4.45 (צה"ל) האיש הזה הוא מסוכן.
5.05 (הקל) „החודש הזה".
6.05 עזריה אלון מסר על נוף הארץ.
6.05 (הקל) „שירים מבית אבא".
6.06 (צה"ל) זכרון דברים — שעתיים של עדויות וסיפורים בשידור ישיר.
6.10 „על עבודה ועובדים".
6.40 המשנה היומית.
7.02 (ה') „מחיאות כפיים ל...".
7.30 „מה בשמע".
8.05 (ה') מחרוזת שירים ופזמונים.
8.05 (צה"ל) פרקי מוסיקה קלאסית: א. לאלו: סימפוניה ספרדית לכינור ותזמורת. הסולן ישה חפץ.
8.40 (צה"ל) שירים בתאקי.
8.45 פרקי חזנות „כבקשתך".
9.05 (צה"ל) תיבת תלתיטים.
9.06 (הקל) שירים משלנו.
9.28 (הקל) פינת הג'אז.
9.30 „עולם הטדע".
10.05 (הקל) „חיוג ישיר".
10.05 (צה"ל) הלילה — עם יעקב אגמון.
10.06 „נגינה בצוותא" — רביעיית כלי הקשת של בהוהב. בנגינת הרביעייה הישראלית החדשה. רביעייה אופוס 132, בלה־מינור.
11.05 „מוסיקה כתום היום" — „שיחות עם מלחינים".
11.05 (הקל) „דלת פתוחה".
12.06 (צה"ל) דרשית חצות — דוד לוין רגדעון שמר — במאי ושחקן על יחסם לתיאטרון.
12.10 רגע של שיר.
12.10 (הקל) „אדום עתיק".

יום ה' - 2.8

08.05 „מיגוון אמנים".
09.05 „מוסיקה מתוך מחזות מוסיקליים".
10.05 „מוסיקה קלאסית קלה".
11.05 (צה"ל) חמים וטעים — עם אררי לוטן רעינה אילון.
11.15 שעור באנגלית מופק על־ידי הבי.בי.סי.
11.15 (צה"ל) פסגת מצעד המרגנית.
11.30 שידורים לתלמידים בחופשה.
11.30 (צה"ל) מה לעשות.
12.30 (צה"ל) מה חדש.
1.30 (צה"ל) יש בעיות.
2.10 לאם ולילד.
2.10 (הקל) „כאן רבקה מיכאלי".
3.05 „היום לפני 25 שנה".
3.05 (הקל) „לי ולך".
3.05 (צה"ל) בא לצלצל — טלפונים עם שושנה דמארי — מנחה שייקה בן פורת.
3.10 „תזמורת כלי נשיפה".
3.53 (הקל) „הדרך".
4.06 ספר חדש — סקירה.
4.07 (הקל) „מהדורה עברית".
4.10 „מאולמי הקונצרטים שלנו".
4.30 (הקל) „בתקוות שתבין את הרמז".
5.05 (הקל) „על כוס קפה".
5.30 לקט מתכניות „במקצב יוצר".
6.05 „על אנשים ומספרים".
6.05 (הקל) „שירים שאהבנו".
6.05 (צה"ל) הערב — אולפן מס' 2 — עם יצחק טישלר.
6.25 „גליירקל".
7.02 (ה') „לא כל יום שומעים".
7.05 (צה"ל) חיה אחת השפט.
8.05 (ה') מחרוזת שירים ופזמונים.
8.05 (צה"ל) מה בשמע אצל גדי ליבנת וחלל אברהמוב.
8.30 „פרקי נגינה לאורגן" — אימלדה בלכליינגר (אורות משוייץ). באך: סונטה משולשת במי־במול מבצר. מנדלסון: סונטה מס. 2 בדו־מינור. ניקולאוס ברונס: פרלוד ופוגה במי־מינור. (התכנית הוקלטה בכנסיה הדתראנית בעיר העתיקה בירושלים).
9.00 „צלילים חדשים" (סטראו).
9.05 (צה"ל) דו־רה־מי.
9.06 (הקל) „שירי עמים".
10.05 (הקל) „קסת ואפרכסת".
10.05 (צה"ל) הלילה — עם יוסף לפיד.
10.06 מגוון למשפחה.
11.05 „אמנים דגולים" — מנגנת הצ'מבלו ואנדה לנדובסקה.
11.05 (הקל) „אני שלך ואת שלי".
11.05 (צה"ל) שיחתו של יצחק ליבני — המיסגע התרבותי הגדול של אי־תרגום הספרות העולמית לעברית.
12.05 (צה"ל) שיחת חצות — שיחתו של סרום אנסי על „המטרה בחיים ועל המוות".
12.10 רגע של שיר.

הקיץ הבינלאומי של STOCK

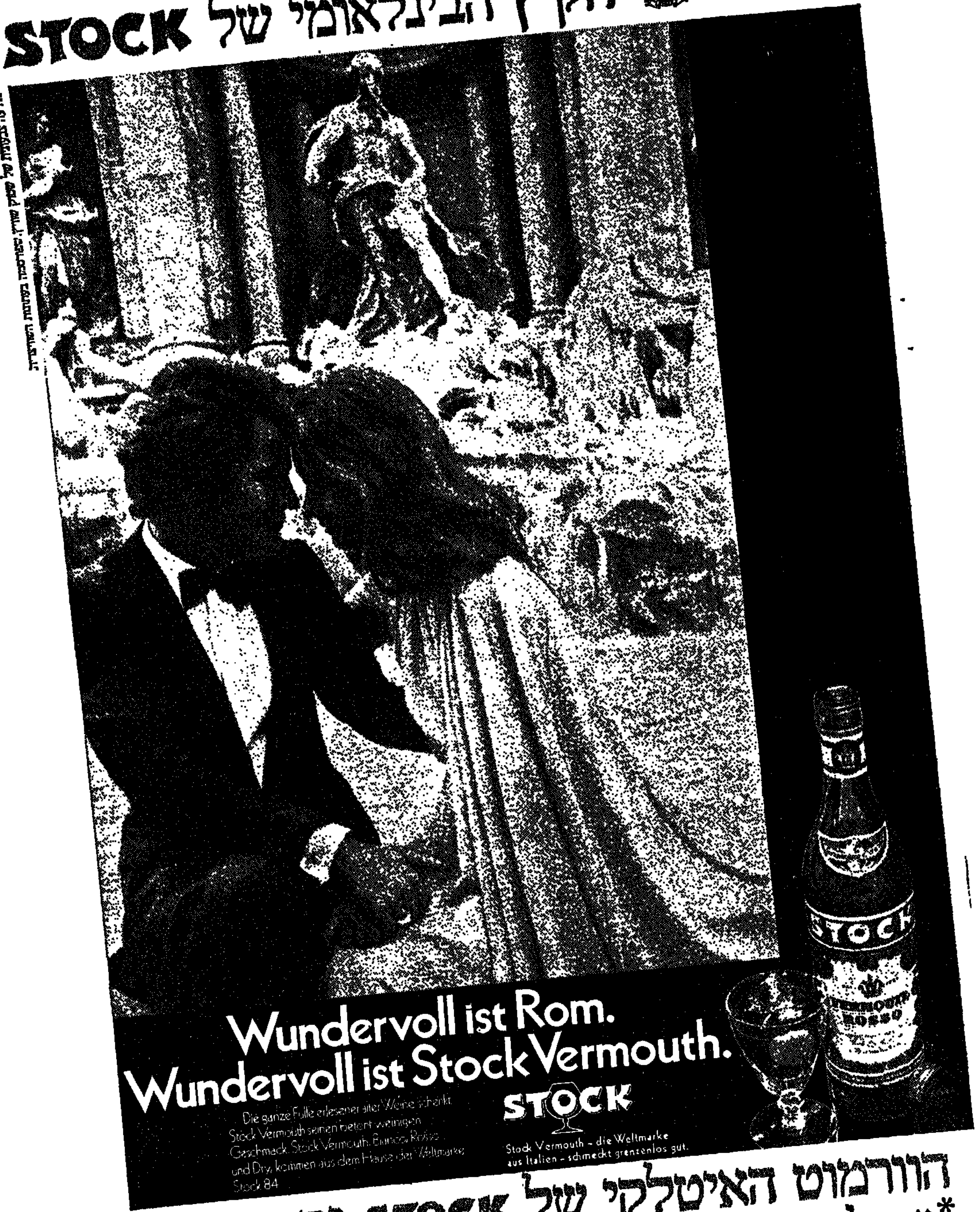

"מודעה צבעונית של שטוק שוויץ, שפורסמה בעתונות השוויצרית.

הוורמוט האיטלקי של STOCK גם בשוויץ:
*"נפלאה היא רומא. נפלא הוא וורמוט שטוק"

וורמוט איטלקי של שטוק - המשקה האלגנטי לקיץ בעולם כולו. על-הקרח, עם סודה או כבסיס מצויין לעשרות קוקטיילים מרעננים. אתה יכול לבחור בין וורמוט BIANCO (לבן), וורמוט ROSSO (אדום) או DRY (יבש).

© פרסום אל-רון בע"מ

וורמוט, ברנדי וליקרים STOCK משקאות בינלאומיים המיוצרים גם בישראל.

שידורי הטלוויזיה

יוסי בנאי

שירים כלבבי (צה"ל) 10.05

נגה משקורי

תכנית בידור חו"ל (טלוויזיה) 6.45

יום ו' - 27.7

3.00 "משפחת פרטרידג'".
3.25 לקראת שבת.
6.00 קיצור החדשות (ערבית).
6.02 סרט עלילתי (ערבית).
7.45 חדשות (ערבית).
8.00 סקירת תכניות (ערבית).
8.05 שיר שבת.
8.10 השבוע יומן אירועים.
9.00 סרט טלוויזיה — "הקוסם".
9.00 סרט טלוויזיה "הקוסם". עם: ביל ביקסבי, אליזבט אשלי וקינן ואנגר.
10.15 "קנטטה לשבת" מאת מרדכי סתר.
10.45 חדשות.

לימודית

4.00 דף מספר.
4.12 המדור לשון.
4.29 רונו שיר.

שבת - 28.7

6.00 קיצור החדשות (ערבית).
6.02 ד"ש עם שיר (ערבית).
6.30 חידושים והמצאות (ערבית).
6.45 תכנית בידור חו"ל — נגה משקורי (ערבית).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 המבדיל בין קודש לחול — "חודש טוב".
8.30 מבט לחדשות.
9.00 איירונסייד — "המטרה".
9.50 מבט ספורט.
10.30 חדשות.

שידורי הרדיו

יום ו' - 27.7

8.05 "קולגיום מוסיקום".
9.05 מהקלטות תזמורת רשות-השידור (סטראו).
11.05 (צה"ל) חמים וטעים — עם גדי ליבנה.
11.15 שעור באנגלית מוסק עלידי הבי.בי.סי.
11.15 (צה"ל) פסגת המצעד הלועזי.
11.30 שידורים לתלמידים בחופשה.
11.30 (צה"ל) אורח לצהרים.
12.30 (צה"ל) הנקודה היהודית — עם חנה זמר.
1.05 (צה"ל) חמים וטעים — ד"ש עם שיר מחורים וחברות לחיילים.
1.30 (צה"ל) שאלה לרגע — עם גדעון גרייף.
2.09 (הקל) "עד ארבע".
2.10 לאם ולילד.
3.05 "היום לפני 25 שנה".
3.05 (צה"ל) הפטרת השבוע.
3.08 (צה"ל) ישנים וטובים.
3.10 "קבלת שבת".
4.05 (צה"ל) מצעד המרגנית.
4.06 המזרח התיכון.
4.07 (הקל) "מי מפחד ממוסיקה קלא־סית".
4.30 "חדש בתקליטיה".
4.30 (הקל) "על קצה המזלג".
5.00 "מוסיקה קלאסית כבקשתך" — שוברט: רביעיה בלה־מינור, אופוס 29 לכלי־קשת (רביעיית "אמדאוס"), דבוז'אק: שלישית במי־מינור, אופוס 90 ("דומקי") (יעקב לטיינר — פסנתר, יאשה חפץ — כנור וגרגור פיאטיגורסקי — צ'לו).
5.05 (הקל) מבריגדיר לאלוף־משנה.
5.05 (צה"ל) האיש הזה הוא מסוכן.
6.05 "מה נשמיע".
6.05 (הקל) "קסת ואפרכסת".
6.05 (צה"ל) השבוע.
6.50 (צה"ל) מסורת מסורת.
6.30 שבועון לספרות.
7.05 "הטור השבועי".
7.05 (ה') "פסקול".
7.05 (צה"ל) יום השישי הקצר של דידי מנוסי.
8.05 (ה') "תווים מעורבים".
8.05 (צה"ל) אגדה ומציאות — הזאם נרון שרף את רומא.
8.06 "ניגונים".
9.05 "קונצרט ליל־השבת" (סטראו).
9.05 (צה"ל) סוכריות מפולפלות.
9.06 (הקל) "עוד פעם אחת".
10.05 (הקל) "אני עושה לי מנגינות".
10.05 (צה"ל) שירים כלבבי — עם יוסי בנאי.
11.05 "סיפורדיו" — "הסטליסט" — מאת מיכאל לרמונטוב.
11.05 (הקל) "לטעמי".
11.05 (צה"ל) דן אלמגור מגיש את פזמונאי העבר — על הפזמונאי יוסף אוקסנברג.
11.35 "צלילים שאהבנו".
12.05 (צה"ל) שיחת חצות — שיחתו של פרופ' שרפשטיין "אחד תמיד תלוש ואחד לא".
12.10 רגע של שיר.
12.10 (הקל) "לילה של כוכבים".

שבת - 28.7

07.16 (הקל) "זמר זמר לך".
08.05 "שחרית לשבת".
8.10 (הקל) "תנו לשמש יד".
08.55 (הקל) עזריה אלון מספר על נוף הארץ.
09.05 "עולם המדע".
09.35 "יצירות שאהבתם".
09.55 (הקל) "פעם אחת ירושלים".
10.05 יומן השבוע.
10.05 (הקל) "קלאסי וקל".
11.05 (הקל) "פגישה מחודש" — עם בורביל — מגיש בגרסה העברית: שמוליק סגל.
11.05 (צה"ל) סנדוויץ'.
11.06 ("המסך עולה" — "פייר פאטלין".
12.05 "בדרך לארץ".
12.05 (הקל) "על גליו יביא".
12.05 (צה"ל) כדוראש.
1.05 "קונצרט צהרי שבת" (סטראו).
1.05 (הקל) "בימות ובדים".
1.05 (צה"ל) שאלות אישיות — יעקב אגמון עם צבי אלדורטי.
1.40 (הקל) פרקי חזנות.
2.35 (הקל) "מוכר וחביב".
2.53 (הקל) "זכרונות ארץ־ישראל".
3.05 (צה"ל) קול־בו־חלום.
4.20 (צה"ל) נעים להכיר.
5.05 (הקל) "לא על הנפש לבדה".
5.05 (צה"ל) דיוקן אמן — "האל ואני" — רקדן הבלט ניז'ינסקי.
5.06 "צלילים מלא הפניים".
6.05 מוסיקה קמרית (סטראו).
6.05 (הקל) "הנושא בטיפול".
6.05 (צה"ל) במזל גדי — עם גדי יגיל.
6.30 (הקל) ממגרש הספורט.
6.42 רומנסות ספרדיות.
6.45 (צה"ל) קוראים לי נאוה חן.
7.05 "אמני האתמול".
7.05 (ה') "סובב לו השיר".
7.05 (צה"ל) ממני אליך — עם עודד בן עמי.
7.40 סטלה ריצ'מונד (סופראן), וטיבור הרדאן (טנור), עם רחל אנטמן אולי־בר (פסנתר), פרקי אופרטה.
8.05 (ה') מחרוזת שירים ופזמונים.
8.05 (צה"ל) עם זמר אחד — אריס סאן.
8.06 יומן השבוע.
9.05 "המבדיל".
9.05 (צה"ל) מוסיקה מתוך סרטים ומחזות מוסיקליים.
9.06 (הקל) "אל ארץ רחוקה".
10.05 (הקל) "שבת אחים".
10.05 (צה"ל) חיוג ושיר.
10.06 "המשימה הבלתי גמורה".
11.05 "מועדון המוסיקה של רשות הי־שידור".
11.05 (הקל) "מוצאי ספורט".
11.20 (הקל) "הלילה טוב לרקוד".
12.05 (צה"ל) שיחת חצות — שיחתו של פרופ' הראל פיש על "מוטיבים תנ"כיים בספרות".
12.10 רגע של שיר.

אגד המחלקה ליחסי ציבור

נפתח סיגל 4

הסלון החדיש למוצרי חשמל ואלקטרוניקה בזירות

למכירה!
* טלוויזיות תוצרת חוץ וישראל
* מערכות סטריאו
* עייפים, קסטות ורדיו-טרנזיסטור
* אביזרי התקנה לאנטנות
* החלפת טלוויזיות ישנות בחדשות

חסוך כסף! הנחות לרגל הפתיחה!

סיגל — החברה הגדולה בישראל לשרותי טלוויזיה, מעבדות, ביטוח שנתי אנטנות פרטיות ומרכזיות. רח' החשמל 4, תל-אביב. טל. 615362, 625459

هكذا من الأصل

מדריך השבוע - אירועי תרבות ובידור

מבחר סרטים

תל־אביב:

„מי אשם ?" (פאריז) — דראמה סוציאו־פסיכולוגית כבדה על נוללה. המר של נערה, שנקלעת בין השמרנות המאובנת של הורית הזעיר־בורגניים לבין הסאדיזם המטומטם של הפסיכיאטרית המקצועית. הדברים המשכנעים — משחקם של משחקנים שנקראו „לא לשחק", ובראשם סנדי דנוליף.

„המיטה המעופפת" (חן) — מחזמר אדי מסובך ומהנה, שהוא מעין המשך טבעי ל„מרי פופינס". להטוטים מרתקים, טכניקת מצויינת והופעה יוצאת מן הכלל של אנג'לה לאנסברי.

● מעשיות קנטרברי („מוגרבי") — תרגילין „החופשיים" של פאזוליני על פי סיפוריו של ג'ופרי צ'וסר, עסיסי, עממי, עם הוש־הומור ומוסר־השכל, ובכל־זאת, צל כלשהו וטיפול ב„דקאמרון". גם פאזוליני מסתבך בנוסחאות, ולעתים בדימה שהן לא מעט נוסחאות־של־קופה. יחד עם זאת — מומלץ בכל לב.

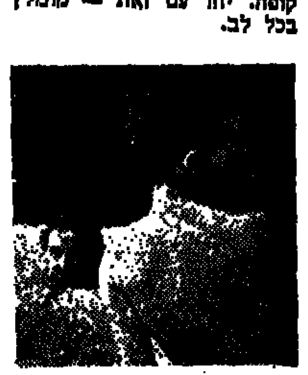

● ג'וניור בונר („תל־אביב") — סם פקינפא בתיאור נוסטאלגי־מיתי, אך לא מלודראמאטי־מתקתק, על גורל „קאבוי מלידה" בימינו. גיבור הרודיאו ההולך ונחלש בעידן של בולדוזרים ופארצלאציה וספקולאציה. סרט אנושי, מצויין, אכזרי מבפנים ואופטימי מבחוץ — ללא אסמכתא. סטיב מקווין יוצא מן הכלל, כמוהו גם רוברט פרסטון ואיידה לופינו. העיקר — המנוצחים הם המנצחים.

● הטנגו האחרון בפריס („סטודיו") — פאולין קל השוותה את הסרט ל„פולחן האביב" של סטראווינסקי מבחינת חשיבותו ההיסטורית, ללא הגזמות אפשר לומר: כי זה סרט מיוחד במינו ומעוצב להפליא על אכזריותם של החיים ועל הבדידות, האהבה והמין. מרלון ברנדו מרכיח שוב כי הוא שחקן ממדרגה ראשונה. אבל הסך־הכל קשה לעיכול.

● סיזאר ורוזלי („צפון") — סיזאר אוהב את רוזאלי האוהבת את סיזאר. אך איננה בוחלת בדויד. משולש קלאסי המקבל — בטיפולו של הבמאי הצרפתי קלוד סוטה ותודות למשחק נדיר של איב מונטאן — מימדים של קולנוע מעולה. סיפור פשוט ויפה נהפך ליצירה מרגשת. מי שאוהב קולנוע ואוהב את האהבה יאהב את הסרט הזה. עם רומי שניידר וסאמי פריי.

● סוף הקסם של חבורגנות („תכלת") — יצירה מושלמת של לואיס בוניואל. התקפה חזיתית על החברה הבורגנית. האירשה, הצבועה, האכזרית, המופשטת נוחיות. מותרות וזלילה. הטוהרים מרמים. הדיפלומטים סבריחים. הצבא רוצח.

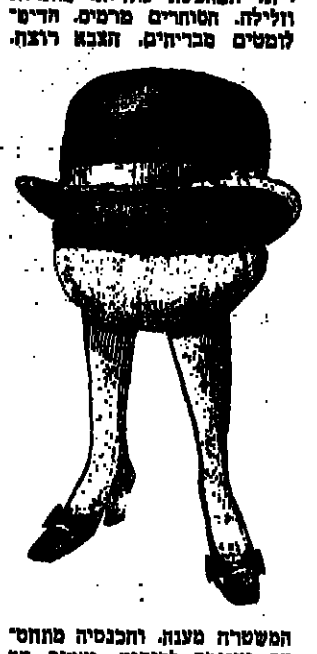

המשטרה מענה, והכנסיה מתחסדת ועוזרת לחזקים. ואמנם צל המוות מרחף מעל לכל החברה הזו. אך עדיין מוקדם. עדיין אין לה תחליף. הקסם הסמוי שלה משרת אותה היטב־היטב.

„טיפול בחלם" (לימור) — סרט־מתח „מחשמל", וראוי מבחינה חיצונית להיצ'קוק, אך הוא מנסה להעמיק בתחום סוציאו־פסיכולוגי. אך נשאר שטחי עד כדי גיחוך. האידיאה הנדושה, אך החזקה באה לידי ביטוי מלא — עולם של חזקים, הזוללים את החלשים ומתחסדים להיות „נאורים". תוספת — הופעה סולידית של אנה דיראורדו ועירום מלא של אלן דילון.

זמנים מודרניים („נת") — סרטו של צ'אפלין, המגחך על החברה הממוכנת, המחסלת את האישיות הפרטית של האדם. הגישה היא „צ'אפליניה" מובהקת גרוטסקה משעשעת, מבריקה, מבוססת על כוח־הסתכלות דק, אך שטחי. צ'אפלין אינו זקוק להעמקה, לפילוסופיה או פסיכולוגיה, די לו ב„באלט" של פאנטומימה על הנושא הנדון מבחוץ; התפיסה החברתית של צ'אפלין היא פרימיטיבית למדי. אך כוחו האמנותי הוא כה רב, עד שאנו איננו מרגישים כלל כיצד אנו עצמנו מספרים את החסר, שכלל איננו בסרט. זהו סרט אופטימי מאוד — גם אם לאופטימיות זו אין יסוד. לא בחומר עצמו ולא בטראגי־קומדיה דקה הקשורה מאז ומתמיד בהשקפותיו של צ'אפלין.

„קזבלן" (חוד, סינרמה) — הצורה הקולנועית של המחזמר הישראלי שעבר גילגולים מאז מלחמת השחרור (אצל מוסנזון ב„אהל" לפני יותר מ־20 שנה) ועד למלחמת ששת הימים כיום. מחזמר קולנועי „יוני־אמריקאי" על רקע של יפו שאינה קיימת — תוסס ודינאמי, מנותק מהמציאות. שיש בו הופעה מצויינת של יהורם גאון. אריה אליאס מלבב, דב גלצר מהנה ושלמה צפריר (הצייר) מקרב זאת לאגדה של ממש.

חיפה

● קברט („עממי") — מחזמר סוציו־פוליטי על ימי השקיעה של ברלין בימי עליית הנאצים לשלטון. מסרגבן, תוסס וגדוש־אווירה, עם הופעות מצויינות של לייזה מינלי וג'ואל גריי.

● חקירתו של אזרח העומד מעל לכל חשד („בית רוטשילד") — סרט סאטירי קיצוני, דינאמי ובוטה, המציג סיטואציה נתונה בצורת פאראדוקסאלית כדי להוכיח, כי הדפוסים של הרגל בשלטון ובהלך מחשבה חשובים יותר מעובדות. עשוי בסגנון אישי מרתק של אליו פטרי, בהשתתפות נהדרת של ג'אן־מאריה וולונטה.

תל־אביב

אורלי — טל. 621025
הצגת בכורה
שבוע 2
נקמתו של יקטיציואני

אופיר — טל. 613321
שבוע 2
המשכנע בע"מ

אסתר — טל. 225610
שבוע 2
גבר עם כבוד

אלנבי — טל. 57820
שבוע 8
עיר ושמה גיהנום

בן־יהודה — טל. 228409
שבוע 4
דקמרון 69

גורדון — טל. 244373
שבוע 10
הבלונדיני עם הנעל השחורה

גת — טל. 267888
שבוע 6
זמנים מודרניים

חוד — טל. 226226
שבוע 4
קזבלן

המרכז — טל. 32121
תאווה לנקמה
במוצ"ש 7.15 9.30
10—12—2—4—7.15—9.30

זמיר — טל 57455
אהבותיה של נטלי

חן — טל. 282288
שבוע 5
המיטה המעופפת

לימור — 260773
שבוע 5
טיפול בחלם

מוגרבי — טל. 58331
שבוע 6
מעשיות קנטרברי

מקסים — טל. 227457
שבוע 5
הארטיסטים בחופשה

מתמיד — טל. 612676
שבוע 2
אגרוף מול אגרוף
10 .12 .2 .4 7.30 .9.30

סטודיו — טל. 55817
שבוע 17
הטנגו האחרון בפריז

עדן — טל. 57450
שבוע 2
הנודד העליון

סינרמה — טל. 39802
שבוע 4
קזבלן

פריז — טל. 236605
שבוע 3
מי אשם
10—12—2—4—7.15—9.30

פאר — טל. 443795
שבוע 2
ריאן אוניל
הגנב שבא לסעוד

צפון — טל. 445035
שבוע 11
סיזאר ורוזלי

"קף" —
מלון ברנדו — ג'ין טונרת
הדריפה

תכלת
שבוע 7
סוף הקסם הבורגני

תמר — טל 613012
האגרופן העיוור
10—12—2—4—7.15—9.30

תל־אביב — טל. 781181
האלוף

רמת־אביב —
שבוע 2
מסעות עם דורותי

דרייב אין
7.15
מלודי
9.30
פרשת בירות

יפו

צליל — טל. 823010
הרפתקה בטוסידון

נגה — טל. 825096
4 .7.15 .9.30
בנוסיות הקרמה
יומית:
שני סרטים בכרטיס אחד

בת־ים

רמת יוסף טל. 867848
7.15—9.30
חכמחים לאהבה

חולון

ארמון — טל. 842431
7.15 — 9.30
ראובן בר־יותם
המשכנע בע"מ
4: טרזן ובת זוגתו

מגדל — טל. 341839
7.15—9.30
רוצח לעונת הקיץ

רמת־גן וגבעתיים

אואזיס — טל. 739592
חיים טופול — מאיה פרו
העין הציבורית

ארמון — טל. 720706
שבוע 2
חזק יותר חברים

אורדע — טל. 721720
שבוע 2
ראובן בר יותם
המשכנע בע"מ

גל־אור — טל. 740357
7.15—9.30
אהבה נוסח קופנהגן

הדר — טל. 723822
שבוע 4
יהורם גאון
קזבלן

לילי — טל. 744238
שבוע 4
הצגת הקולנוע האחרונה

רמה — טל. 721900
שבוע 4
קזבלן
7.15—9.30

רמת־גן — טל. 724504
שבוע 2
7.15 — 9.30
קבארט

שביט — טל. 36766
מרכבות האלים
7.15—9.30

נתניה

אסתר — טל. 22257
שבוע 2
7 — 9.15
ראובן בר־יותם
המשכנע בע"מ

סטודיו — טל. 23904
סגור:
אורות החג
פתוח:
חמין

שרון — טל. 22909
יהורם גאון
שבוע 4
קזבלן

פתח־תקוה

אורון — טל. 912202
הארגון

הדר — טל. 911546
זעם האל
7.30—9.30

היכל — טל. 917374
שבוע 4
יהורם גאון
קזבלן

שלום — טל. 917430
7.15—9.30
המורפים

ירושלים

[illegible]
7—9
4—7—9

אדיסון — טל. 24056
חאוריה רמה, חארי קרישנה
6—7.15—9.15

אורגיל
שבוע 2
הבלונדיני עם הנעל השחורה
4—7—9

אוריון — טל. 22914
סטיב מקווין
האלוף
4—6.45—9

אורנע — טל. 224733
לואי דה־פינס
הקופרץ הלבן
4 .6.45 .9.00

ארנון — טל. 24829
בא הנקם
4—7—9

הבירה — טל. 232366
אנקת גבוחים
4—7—9

חן — טל. 222955
שבוע 2
ראובן בר־יותם
המשכנע בע"מ
4—7—9

ירושלים — טל. 35067
סלמוניקו
7—9

סמדר — טל. 33743
[illegible]

עדן — טל. 223829
שבוע 4
יהורם גאון
קזבלן

רון — טל. 234704
שבוע 2
מיני ומוסקוביץ
4—7—9

כפר־סבא

עמל — טל. 923219
[illegible]
7 .9.15

חן — טל. 923254
[illegible]
7 .9.15

הוד־השרון

בית העולים
7 — 9.15
[illegible]

הרצליה

דגנית
7—9
[illegible]

חיפה

אורה — טל. 64017
שבוע 2
המשכנע בע"מ

אורין — טל. 523939
שבוע 2
[illegible]

אורלי — טל. 81868
שבוע 8
כל מה שרצית לדעת על המין

אמפיתיאטרון — 64018
שבוע 5
[illegible]

ארמון — טל. 64848
שבוע 2
חזק יותר חברים

חן — טל. 66272
שבוע 2
הטנגו האחרון בפריס

מירון —
שבוע 2
הרוצח

עצמון — טל. 63003
שבוע 4
קזבלן

פאר — טל. 62232
שבוע 2
העין הציבורית

רון — טל. 922666
שבוע 2
סיזאר ורוזאלי

שביט, הר הכרמל —
[illegible]

בית ליימס דה רוטשילד
שבוע 2
חקירתו של אזרח מעל לכל חשד

עממי
שבוע 2
קאברט

קרית שמונה

שניר — טל. 40172
[illegible]

חרמון — טל. 40030
[illegible]

קרית טבעון

יובל אור —
[illegible]

זהר — טל. 931121
קורותיה של קטינה

חדרה

חוף — טל. 22202
שבוע 2
קברט

הסינמטק הישראלי

עירית ת"א יפו אוניברסיטת ת"א הארכיון הישראלי לסרטים (חיפה)

במוצאי שבת 28.7 בשעה 19.00
כמה זה נפלא — עמוס קינן
הרוזן — צ'רלי צ'פלין
רומיאו ויוליה — זפירלי
בשעה 21.30
ראיון עם מילוש פורמן של מירח ויינגרטן
התפשטות — מילוש פורמן
סרטים אלה יוקרנו גם ביום שני וחמישי בסדר שונה בשעה 18.30 וב־21.00 (פרטים בעיתונים ובמודעות).

הרשמת חברים וכרטיסים במקום, החל משעה 18.00
אוטובוסים: 12, 18, 19, 20, 21, 22, 55, 61, 62, 66

בית עובד העיריה רח' פומבדיתא 4 תל אביב טל. 241231

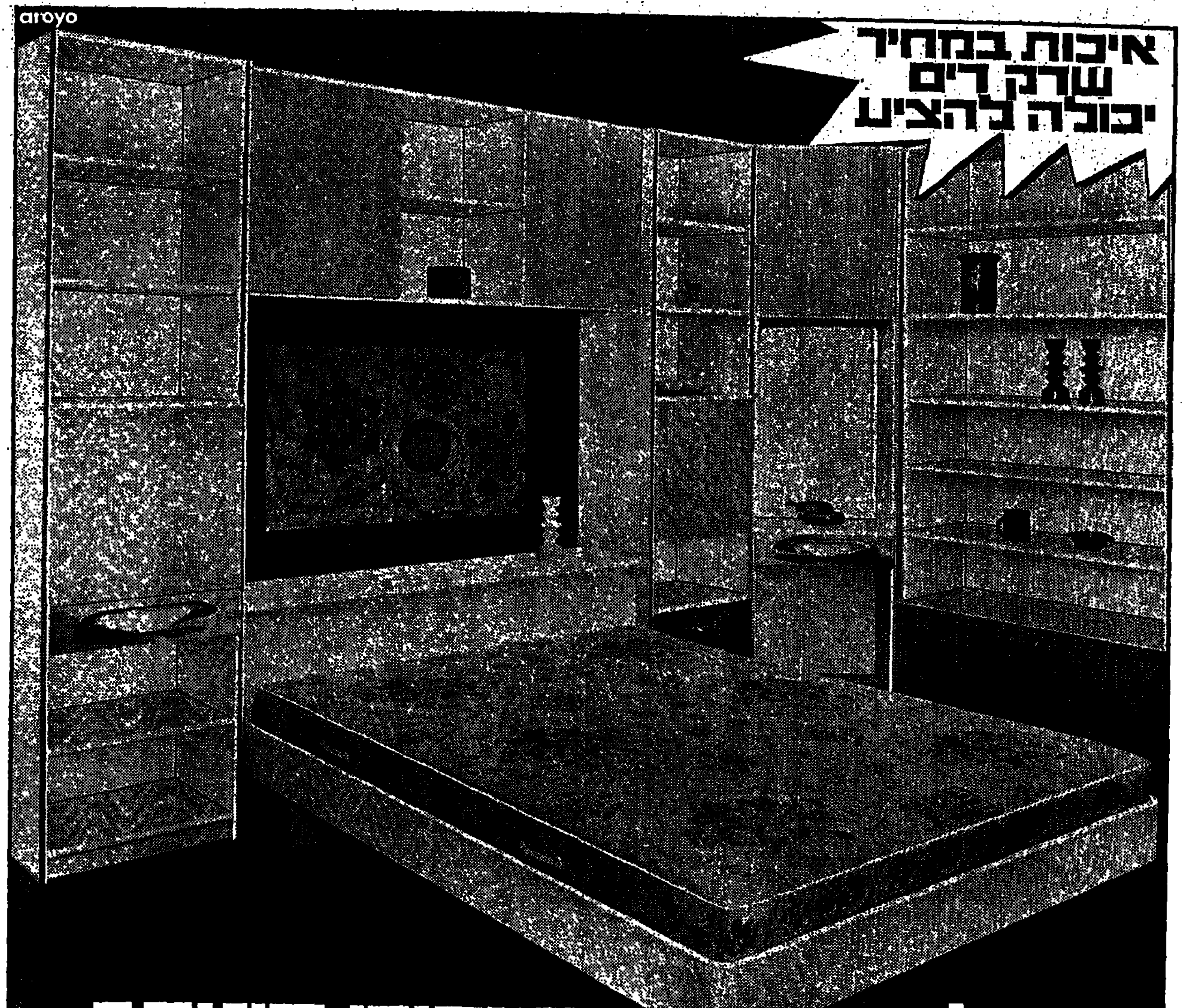

נצלי את הקיר מאחורי מיטתך

עשי זאת ע"י עיצוב מקסים ותיכנון פונקציונלי המייחדים את מערכת השינה של "רים" - המושג החדש בתרבות הדיור. לפניך אפשרות אחת לניצול מקסים של חדר השינה שלך. העיפי בה מבט. האין זו מקסימה? ועכשיו נסי להיות מעשית. חשבי על המימד החדש שמוסיפה לך מערכת השינה. ראי, כמה מקום נוסף לך בדירתך. מקום שתוכלי לתכננו לפי צרכיך. זהו הפתרון בשיטה המודולרית לפיה מתוכננת מערכת השינה. לרשותך 36 חלקים מהם תוכלי לתכנן את את מערכת השינה המתאימה לחדרך

הכנסי לאחת מחנויות "רים" המצויינות למטה ושאלי על מערכת השינה. בקשי את המחירון וגלי הפתעה נעימה: מחירים ואיכות שרק רים יכולה להציע.

רים
מערכת שינה
לחיים יפים לכל החיים

מערכת שינה רים שזכתה בציון לשבח מטעם המכון לעיצוב המוצר בתערוכת התעשיה והמשק.

תל־אביב: רחוב בן־יהודה 108 טל. 238011 232546 • דרך פתח תקוה 156 טל. 255223 • רחוב הרצל 32 טל. 826171
ירושלים: רחוב שלומציון המלכה 18 טל. 221949 • באר־שבע: רחוב הרצל 58 טל. 6023
חיפה: רחוב הרצל 67 טל. 641028 • דרך חטיבת גולני 23 טל. 532569

הנפט נגד ישראל

מאת א. אביטל

לפני כשלושים שנה, שעה שיהודי אירופה הו־בלו אל הגיטאות ומחנות ההשמדה, שוחח הנשיא האמריקני המתקדם פ. ד. רוזבלט עם המלך אבן־סעוד, שליטה של סעודיה. לאחר השיחה השמיע פ.ד.ר. את אחת מאימרות הכנף המפורסמות שלו, בזו הלשון:

„בשיחה של חמש דקות עם אבן־סעוד למדתי יו־תר על בעיות המזרח התיכון מאשר במשך כל שיחותי עם מנהיגים יהו־דיים וציונים".

דומה, כי דבר לא נש־תנה, כמעט, מאז אותה שיחה ועד היום. כוחם של היהודים במזרח התיכון גדל אמנם מאז אלף מו־נים, אולם חשיבות הנפט בכלכלת המערב בכלל, וארה"ב בפרט, גדלה לפ־חות באותה מידה עצמה.

מדריך השבוע-ארועי תרבות ובידור

דון־ז'ואן מביים את „דון־ז'ואן 73"

„אין כיום גירושם נשי. הנשים איבדו בן־לילה את המסתורין. הן שוות־מעמד עם הגברים."

ואדים עם אקס-אשה בריז'יט בארדו, המככבת בסרטו „דון-ז'ואן 73"

היכל־תרבות נייד

מאת אלי קינן

„גן תל־אביב לספרות ולאמנות" החוגגת בימים אלה את מלאות שלוש שנים לקיומה, החליטה להביא את „היכל התרבות" אל כל תושבי העיר, בכל השכונות, חינם אין כסף. כדי לעשות זאת הזמין ארגון אדר והמהנדס גדעון קריי־זר, בהדרכתו של יו"ר ועדת המוסיקה של תל־אביב — בנציון אורגד, את הקונכיה האקוסטית. קונכיה זאת היא מיבנה של פירמידות קטנות מפח, המחוברות יחד לגג ענקי: 12 על 18 מט־רים עם שני קירות בגובה של 3 מטרים, כאשר בכל פירמידה קטנה כזאת מוצב כדור־תאורה.

בכרכז הקונכיה מוצבת במה ברוחב של 18 מטרים, והי־קולות המושמעים עליה מת־פשטים, בעזרת קונכיה, על פני שטח של עשרה דונם. בהיכל כה גדול ניתן ל־25 אלף איש לצפות בארוע אחד של ארועי־תל־אביב של העיר. את הקונכיה אפשר לפרק ולהעביר תוך כמה ימים למקום אחר. ארבע פעמים בשנה עוברת ה־קונכיה על פני הגנים של העיר: ספארק הירקון, לגן־שושני, לגן נווה־צה"ל הגובל בשכונת התק־וה...

מיעים בפארק הירקון בא קהל שרוצה לשמוע את התוכניות שלנו, הרי בגן שושני יש ל־התאים את התכניות לטעמו של קהל השכונות הסמיכות. העיר־יה בנתה בגן זה במה יפה מאבן ועליה ניסו לערוך קונ־צרט מטעם מחלקת התרבות. תו־שבי השכונות זרקו בקבוקים וקופסאות על חברי התזמורת, הורידו אותם מן הבמה, וגרמו להפסקת הפעילות התרבותית ב־אזור. כשפנו אלינו וביקשו ש־נעמיד את הקונכיה האקוסטית בגן־שושני, החלטנו כי נתחיל עם הופעה של תזמורת צה"ל. להופעה זו באו 4100 צעירים, שהסתובבו כל הזמן ולא שמעו דבר, אבל הם לא זרקו על הבמה בקבוקים."

קהל-צופים עם הקונכית האקוסטית הניידת — „היכל-תרבות" נייד שיש־מש את כל שכונות העיר.

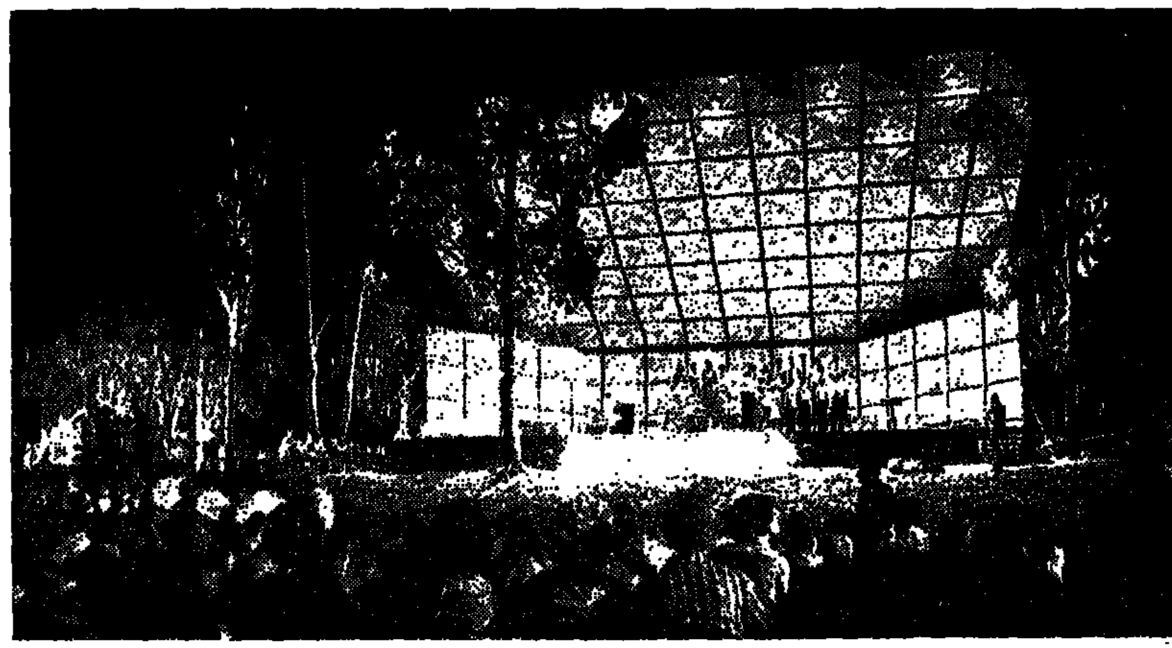

מדריך השבוע-ארועי תרבות ובידור

תיאטרון

● „רק אתמול" (הבימה) — מחזהו החדש של הרולד פינטר, על יחס מוזר בתוך משולש פינטרי. ביים ליאונרד שך, משתתפים מרים זהר, אביבה מרקס ומישא אשרוב.

● „כל מה שבגן" (הבימה) — מחזהו של אדוארד אלבי. בימויו של מייקל מיצ'ם. תירגמה עדה בן־נחום. את התפאורה תיכנן פול שטיינברג ואת התלבושות טרי גייקובס. המוסיקה היא של פולדי שצמן ומשתתפים שמואל עצמון, אווה ליאון, שלמה בר־שביט, אלישבע מיכאלי צבי שטולפר, ג'ינס דינר ועוד. מוצ"ש ויום א' באולם הקטן, תל־אביב.

● „בוסטון וינדזי" (הבימרתה) — מחזהו של סופר דרום אפריקאי, מועלה בבימויה של חלי נה קאוטהאוסן, בהשתתפות שולמית אדר, זכריה טובי וחיינץ יוסי גרבר. אסי חנגבי, אורה שריון, סרג'יו מיכאל ודינה ליידן. מוצ"ש ובמשך כל השבוע בתיאטרון העירוני חיפה.

● יעקבי וליידנטאל (הקאמרי וצוותא) — מחזהו של חנוך לוין ובבימויו. בהשתתפות זהרירה חריפאי. יוסף כרמון ואלי ברט כהן. מוצ"ש ב„צוותא", ת"א.

● „שעיר אחד לעזאזל" (הקאמרי) — מחזהו החדש של נסים אלוני ובבימויו. עוסק בי מרגלים ובהרבה דברים אחרים. המוסיקה היא של אלכס כגן. אודרי ברגנר הכינה את התפאורה והתלבושות. משתתפים שמעון בר, מיכל בת־אדם, שלמה ויינסקי, הלל נאמן, לבנת פינקלשטיין ועוד. מוצ"ש וכל השבוע בתל־אביב.

● „אנשים קשים" — על „במה 2" של התיאטרון העירוני החיפאי עולה מחזהו של בוין) — הלהקה המרכזית של בימת הקיבוץ מציגה את הקומדיה של תורנתון ווילדר, בנוסח עברי של עדה בן־נחום ויוסף נצר. בבימויו של זה האחרון, עם מוסיקה ופזמונים של חיים ברקני ותפאורה של יוסף קארל.

● „איפה ארץ ישראל" (עידן) — עדה בן נחום ומאיר מרגלית כתבו קומדיה על מלחמות אידיאולוגיות — ואחרות — המתרחשות במשפחה הישראלית. שמרגלית מגלם בה תפקיד של קשיש תמהוני החי בארץ ישראל הקטנה גם כיום. ביים דן קדר, עם תפאורה של די־יו־יר. מוצ"ש ת"א, חסתדרות המורים; יום ב' יבנאל; יום ג' מעלות.

● „קוד קרא והכתתי" (ביתקול) — הצגת המעלה את דמותה של חנה סנש, דרך הגשת כתביה וסיפורים עליה.

● „שלוש אהמכות" — גדעון שמר מגיש מונודרמה מאת לציון 25 שנות המדינה. כתב יעקב בן־הרצל, ביים דני ליטאי. משתתפים אופירה גלוסקא, דני מסינג, נירה גל, זמירה אדם, יעקב בן־הרצל, אורי לוי, רויטל עמית, איציק בן־מלך, גדי אורון, נעמי בכר. יום ג' בית אריזורוב, ת"א.

ביכוות מוסיקליות

● האופרה הישראלית מציגה השבוע את ההצגות הבאות: מוצ"ש ויום ג' „כרמן"; יום ב' וה' „חגול וגרייטל"; יום ד' הצגת בכורה „פלדרמאוס" מאת יוהאן שטראוס.

● להקת המחול „בת־דור" מגישה תוכנית מיצירות הכוריאוגרפים מנואל אלום, דומי סופר־רייטר, פול סנסרדו, אלוין

חזיון אור־קולי שיערך ביפו כדוגמת חזיונות בערים גדולות בעולם

[illegible]

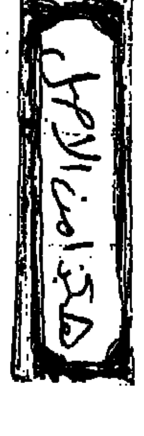

קהל נלהב ומריע ב„כרמן" באופרה הישראלית

כוכבת המטרופוליטן אופרה ג'ואן גרילו והטנור האמריקאי ריצ'רד קנאס קוצרים הצלחה רבתי בהצגות המיוחדות של האופרה „כרמן" בביצוע האופרה הישראלית בבימויה של אדיס דה־פיליפ ובניצוחו של פרנקלין צ'וסט.

ההצגה תתקיים רק עוד פעמיים במוצ"ש 28.7 וב־31.7
הצגת פרידה חגיגית מהאמנים האורחים שהלהיבו אלפים.

אמני אופרה ישראליים באופרטה „פלדרמאוז"

באופרה הישראלית מסתיימות עכשיו ההכנות האחרונות לקראת הצגת האופרטה המשעשעת והמבדרת „פלדרמאוז" מאת מלך הוולסים הוינאי יוהן שטראוס.
צוות ענק של אמני אופרה יטלו חלק בהפקתה של אדיס דה־פיליפ. ינצחו לסרוגין על המופע גיאורג זינגר, פרנקלין צ'וסט, אלכסנדר טרסקי ואריה לבנון. מנצח המקהלה הוא ד"ר הלל פינקוס והכוריאוגרפיה לבלט היא מאת סימה צ'ארסקוב. בתפקידים הראשיים יופיעו אמני האופרה הנודעים מטובי הכוחות הווקאליים הישראליים: אסתר באומול, נתניה דברת, מרים לרון, מישא רייצין, סמי בכר, מרדכי בן־שחר, מיאכל כתנא, רוברט גרבר, סימה גורצקה ומיכאל גלוקסמן, בתפקידי משנה יופיעו ציפורה הוכמן, רפאל רוזנבלט, אברהם ראטיג שלדון לוין ומשה קבילין.
לבלט האופרה הישראלית חלק נכבד בהפקה. סוליני הבלט יהיו אנה מריה הם, קורות בנאדור ופיכה צ'ארסקוב.
הצגות הבכורה תתקיימנה ב־1.8 בתל־אביב, ב־9.8 בבנייני האומה בירושלים וב־16.8 באולם „ארמון" בחיפה.
ב־18.8 תקיים האופרה הצגת גאלה של האופרטה „פלדרמאוז" ובה תסיים את עונת 1973. לאחר הפסקה קצרה תפתח האופרה את עונת 1973/74 בהצגת בכורה ישראלית של האופרה „מלכת שבא" מאת המלחין היהודי הונגרי קארל גולדמרק. (מ.)

החאן — THE JERUSALEM KHAN
הצגתה השלישית של להקת החאן
„עיר אחת"
משהו על ירושלים
מחיר הכרטיסים בחודש יולי:
—.4 ל"י בימי חול —.5 ל"י במוצ"ש
מוצ"ש, ההצגה בשעה 8.30 (28.7.73)
כמו כן בתאריכים: 29, 31 ביולי
4, 5, 7, 11 באוגוסט.
ככר דוד רמז 6K282/1

להקת מחול בת־שבע
לאחר שובה של הלהקה מסיור הופעות בחו"ל
במסגרת הפסטיבל הישראלי 73
ירושלים, „בנייני האומה" מחר 28.7 ב־9.00
חיפה, „שביט" יום ב' 30.7 ב־9.00
תל־אביב, „נחמני" יום ג' 31.7 ב־8.30

תיאטרוני ישראל
התיאטרון הלאומי הבימה | התיאטרון הקאמרי | התיאטרון העירוני חיפה
[illegible]

שונות

[illegible]

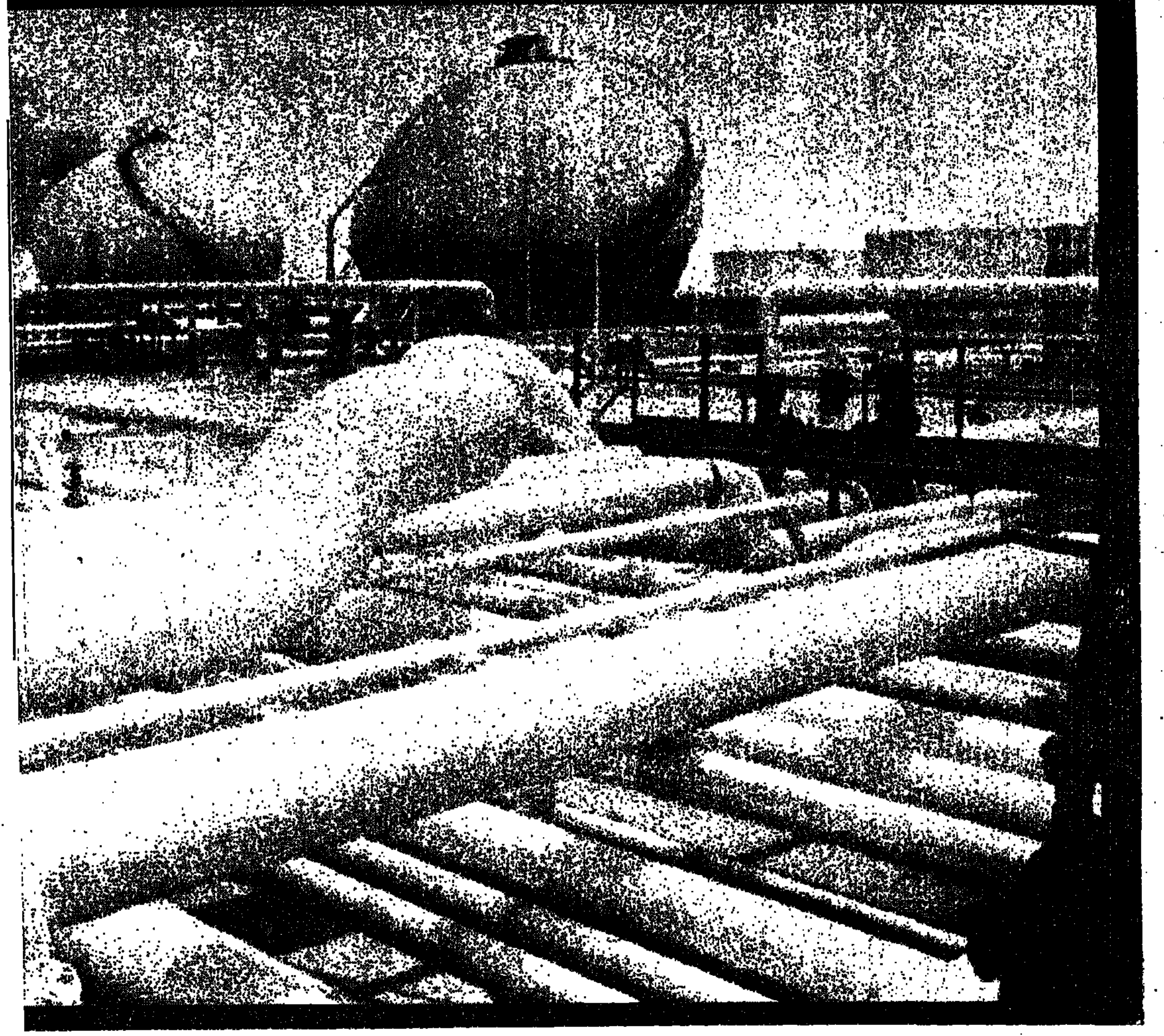

קומפלקס מיתקני זיקוק נפט במפרץ הפרסי — למרות טענותיהם של רבים, המציגים את משבר האנרגיה כמלאכותי, אין עדיין תחליף רציני לנפט.

ב חודשים האחרונים הפכה בעיית הנפט במערב לבעיה אקוטית ממש. חברות דלק קטנות נאלצו לסגור כ־2.000 תחנות־בנזין ברחבי ארה"ב, בשל מחסור מוחלט־כמעט בנוזל זה, המניע, בין השאר, את גלגליהן של קרוב למאה מיליון המכוניות, וקרוב לעשרים מיליון המשאיות הנוסעות על כבישי הארץ. תחנות שלא נסגרו מכרו דלק בקיצוב, ושלטים הזהירו את הנהגים: „שקול, האם כדאי לך לנסוע רחוק; אולי לא תצליח להשיג דלק כדי לחזור הביתה".

לנוכח מצב זה פתחה העיתונות הישראלית במסע אחיד־כמעט, שנועד להסביר לישראלי המודאג, כי אין כל חשש למשבר־דלק אמיתי, אשר יעמיד את המערב במצב נחות מול סחטנות ערבית, פוליטית וכלכלית. כדי להרגיע אותנו, כינתה העתונות הישראלית את משבר־הדלק בשם המדעי והכוללני כל־כך: „משבר האנרגיה". כינוי זה כשלעצמו צריך היה להעתיק את מרכז הכובד הפסיכולוגי מהבעיה האמיתית — תלותו הגוברת של המערב בנפט הערבי — לנושא עיוני: בעיית ייצור האנרגיה בעולם. העתונות הישראלית טענה, בלווית „הוכחות" כביכול, כי „משבר האנרגיה" הוא מלאכותי וכי ניתן לפתור אותו על נקלה בדרכים רבות ושונות.

ייתכן מאוד שהקורא הישראלי נרגע, עקב מסע אדיר זה של שטיפת־מוח; אלא שהעובדות העקשניות סרבו להשתנות גם לנוכח טיעוניהם המשכנעים ביותר של עתונאים ישראליים (בלט לטובה בין העתונאים ישראל נוימן, אשר במאמרו: „הסיפור היפה והמציאות הקשה" — „דבר" 10.4.73 — ניסה להעמידנו על חומרת המצב, ללא כחל ושרק).

אין תחליף לנפט

ב חן תחילה את טיעוניו של המסע העתונאי, ואחר נתאר את המצב הריאלי של משק הדלק העולמי, כי ללא הכרת הסכנות, לא נוכל, כמובן, לפעול באורח הגיוני ויעיל.

טענתם הראשונה של המציגים את „משבר האנרגיה" כמשהו מלאכותי, יציר כפיהן של חברות־נפט ומדינות מפיקות נפט, היתה, כי יש תחליפים רבים לנפט כמקור לאנרגיה (במאמרים אלה מכנים, למען הפשטות, בשם „נפט" שמן־אדמה, שהנפט אינו אלא מוצרו העיקרי. כידוע, מזיקק שמן־האדמה לנפט, בנזין, שמני־סיכה ומוצרים רבים נוספים). כך, למשל, היתה פתע עדנה לפחם, לפחות במאמריהם של עתונאים. אבל, אין זה מקרה שהפחם, אשר בשנת 1950 סיפק כמעט שני שלישים מכלל האנרגיה העולמית, מספק כיום רק כרבע ממנה. כיום הפחם הוא מקור חשוב לאנרגיה רק בארצות שבהן מפיקים אותו. הסחר הבינלאומי בפחם חוסל כמעט כליל, כיוון שהובלתו של מוצר זה אינה שווה בתועלתו.

כיום משמש הפחם בעיקר לייצור חשמל, ומעט — לתעשיית המתכת. בארה"ב נשמעו, אמנם, הצעות „לחזור אל הפחם", אלא שזיהום האוויר (בעשן ובאפר), אשר ייגרם ע"י השימוש הישיר בפחם לייצור חשמל, יהיה כה כבד,

השנה		תערות
1870	800	— 15 שנה לאחר אמצאת מגורת־הנפט
1900	20.000	— הכנסת השימוש במאוזט למנועי אניות
1913	80.000	— ערב מלחמת העולם הראשונה
1925	150.000	— הכנסת מנוע הבעירה הפנימית לשימוש רחב
1935	220.000	— מיספר משוער (לא ברורה התפוקה ברוסיה)
1940	315.000	— כנ"ל
1950	565.000	— כנ"ל
1960	1,235.000	— כנ"ל
1965	1,760.000	— כנ"ל
1969	2.145.000	— כנ"ל
1970	2.300.000	— הגידול השנתי: 7%
1971	2.450.000	— הגידול השנתי: 6.5%
1972	2.600.000	— הגידול השנתי: 6% הצמצום היחסי בגידול התפוקה בשנתיים האחרונות נבע בעיקר מצמצום מכוון של התפוקה על־ידי קדאפי הלובי וקפאון בתפוקה בוונצואלה.

תפוקת הנפט בעולם (באלפי טונות)

שהרעיון בוטל מיד. הצעה אחרת, מעשית יותר, מדברת על הפיכת הפחם לגז טבעי בתוך המיכרה עצמו. בדרך זו ניתן יהיה לבטל את הצורך בכריית הפחם והובלתו. שתי עבודות מייגעות ויקרות. אולם, ניצול הגז ידרוש הקמת טורבינות מיוחדות, יקרות מאוד (בגלל הערך הקאלורי הנמוך של גז זה). גם אחר כך ייקר ניצול הגז את מחיר האנרגיה ב־30 אחוז, בערך, בהשוואה למחיר הנפט בארה"ב. אף אם יוחלט להתגבר על מכשולים אלה, לא יוכל הפחם אלא להקטין מעט את הגידול בצריכת הנפט.

נוסף לכל אלה יש לזכור, כי הנפט אינו רק מקור זול ונוח ליצירת אנרגיה, אלא בסיס לתעשייה, שהיקפה השנתי הוא עשרות מיליארדי דולרים. תוך כדי זיקוקו של הנפט נוצרים עשרות מוצרי־לוואי, שבלעדיהם לא ייתכנו כלכלה מודרנית וחיים מודרניים: שמני סיכה, שמני רפואה, פרפין ועוד ועוד. התעשייה הפטרו־כימית, שמוצריה מבוססים על הנפט למרכיביו השונים, מייצרת כיום כחצי־מיליון סוגי מוצרים, ביניהם רבים ללא תחליף (כמו גומי סינטטי, סוגי סבון, סוגי חומרי־נפץ, חומרים פלסטיים רבים וכן בדים, דשנים ובשמים).

חלום האנרגיה הגרעינית

ג ם הרעיונות על אנרגיה גרעינית, כתחליף לאנרגיית הנפט, הם מישנים לא מעט. עם כל ה„קידמה" הרבה, הנשמעת, כאילו, בדיבורים על אנרגיה גרעינית, דיבורים אלה הם, למעשה, חזרה על חלומות אבודים של שנות ה־50. לפני 20 שנה רווחה האמונה, כי בשנות ה־70 כבר תתפוס האנרגיה הגרעינית מקום נכבד מאוד בייצור האנרגיה בעולם. עכשיו ברור, כי במאה הנוכחית לא תוכל האנרגיה הגרעינית להוות תחליף של ממש לנפט כמקור כוח והנעה (כיום תופשת האנרגיה הגרעינית כאחוז אחד מכלל מקורות הכוח בעולם. מעריכים כי בשנת 1990 היא תתפוס כעשרה אחוזים).

שום ממשלה שפויה בדעתה לא תשקיע מיליארדים במפעלים לייצור אנרגיה גרעינית, לפני שתיפתרנה הבעיות הרבות הקשורות בשימוש בסוג זה של אנרגיה: מחיר, בטיחות וסילוק הפסולת הרדיואקטיבית.

כך, למשל, התברר, כי ההשקעות הדרושות לשם ייצור חשמל מאנרגיה גרעינית, גדולות פי כמה וכמה משיעורן אף לפני שנים מעטות. כיום מעריכים את ההשקעה הדרושה לשם ייצור מגה־וואט אחד של חשמל (ארה"ב צורכת כיום כשליש מיליון מגה־וואט), באמצעות ביקוע גרעיני, בחצי מיליון דולר, כמעט. כדי לספק אחוז אחד מצריכת החשמל הנוכחית של ארה"ב, יהיה צורך בהשקעה של יותר ממיליארד וחצי דולר!

אך חמורות עוד יותר הן בעיות סילוק הפסולת הרדיו־אקטיבית. בעבר חשבו לטמון פסולת זו בתוך תיבות עופרת ולהשקיעה אל תחתית האוקיינוס. כיום יודעים, כי מי הים מאכלים את תיבות העופרת, והפסולת תרעיל את האוקיינוס לעד. עתה נוהג לקבור את הפסולת במכרות־מלח עמוקים, ולהציב שלטי־אזהרה גדולים באזור. אולם, הפסולת תהיה מסוכנת עוד קרוב לרבע מיליון שנה. כמה זמן, לעומת זאת, יחזיק מעמד גם הטובים שבשלטי־האזהרה?

אנרגית השמש והארץ

גם הרעיון, לנצל את המקור הלא־נדלה של אנרגיית השמש, אינו בר־ביצוע כיום, ולא בעתיד הקרוב. הניצולת הנמוכה של אנרגיה זו, בכלים הקיימים בידינו עתה, הופכת אותה לבלתי־כלכלית לכל תקופה נראית לעין. ההשקעה הדרושה, לשם ייצור מגה־וואט חשמל מאנרגיית קרני השמש, היא כשני מיליון דולר. כדי לספק אחוז אחד מצריכת־החשמל בארה"ב בדרך זו, יהיה איפוא צורך בהשקעה כשבעה מיליארד דולר, והמיתקנים, אשר יספקו אחוז אחד זה, ישתרעו על פני כרבע מיליון דונם!

מקור מעשי יותר לאנרגיה, לשם ייצור חשמל, הוא כדור־הארץ. בתחילת ש. ז. נערך, בחסות האו"ם, סמינריון בינלאומי, לשם דיון על דרכי הניצול של אנרגיה גיאו־תרמית. מקורה של אנרגיה זו הוא במים, החודרים לתוך שברים גיאולוגיים, ובאים במגע עם החומר הלוהט שבתוך כדור־הארץ. המים הרותחים והקיטור, הנוצרים במגע זה, משמשים כבר כיום מקור אנרגיה בארצות שונות. אבל, גם כאן יש להיזהר מאופטימיות מופרזת. ניצולה של אנרגיה זו אינו פשוט, בעיקר מטעמים אקולוגיים, אך גם מטעמים כלכליים. מומחים קבעו, כי רק לקראת סוף המאה הנוכחית — ואף זאת, בתנאי שיושקעו בכך משאבים עצומים — ניתן יהיה להפיק כמויות רציניות של חשמל מאנרגיה גיאו־תרמית.

רעיונות אחרים, שהודגשו אצלנו בצורה מופרזת עד להדהים, דנו בהפקת נפט מסלעים המכילים שמן־אדמה ומחולות המכילים זפת. קיימים בעולם, ואף בארה"ב עצמה, מירבצי ענק של סלעים וחולות כאלה. אלא שגם במקרה זה הבעייה המכרעת היא כלכלית. כדי להפיק נפט בכמויות משמעותיות מסלעים (ונפט זה יהיה, עדיין, יקר במידה רבה מנפט „רגיל"), יש צורך בהשקעות בסדר גודל של 5—10 מיליארד דולר, והשקעה כזו אינה בגדר יכולתן של חברות פרטיות.

למרות יכולתו הטכנולוגית העצומה של המשק המודרני, לא נולדה עוד האלכימיה המודרנית, שתוכל להפוך סלע לנפט, ללא השקעות־ענק, שעתידן לא תמיד מובטח.

עלינו לחזור איפוא אל הנפט ה„ישן", זה המופק מתחת האדמה בכמויות גדולות והולכות.

אלסקה אינה פתרון

גם כאן נמצאו „פתרונות", תחליפים שונים לנפט ה„רע", זה הבא מהמזרח־התיכון ומצפון־אפריקה.

לפני 4—5 שנים נתגלה נפט בצפון אלסקה, ותקוות ארה"ב לשוב ולהגיע לאי־תלות בנפט מיובא עלו ופרחו. גם אצלנו הירבו לכתוב על הנפט של אלסקה, ורבים בינינו „דרשו" מממשלת ארה"ב שלא להיכנע לאקולוגים למיניהם, המזהירים מפני העברת הפתות של נפט זה על פני היבשת הקפואה. גם אם נתעלם מכוונותם המפליאה של עתונאינו „לתרום" את האקולוגיה של אלסקה למען האינטרסים של ישראל, יוותרו עדיין בעיות מעשיות רבות. לפני שנפט אלסקה ישנה, ולו במעט, את המצב בשוק הדלק.

כדאי אולי לציין שהבורות בתחום הנפט גדולה אצלנו מכפי הראוי לעם, שגורלו קשור כל־כך בגורל אותו נוזל צמיג, שמנוני ושחור. ב„דבר השבוע" של 6.7.73, למשל, פורסם מאמר על נפט אלסקה, ובו משפט זה: „בטונדרה חשטוחה (שבאלסקה) גילו חברות־נפט אחד מאוצרות האנרגיה הגדולים ביותר בעולם, הנאמד במיליארד חביות לכל הפחות". מיליארד חביות הן 135 מיליון טונות, בערך. זהו

חלק הנפט באנרגיה העולמית	1900	1913	1945	1950	1960	1972	1975	1985
בערך משוער								
נפט וגז טבעי (באחוזים)	3.5	6	23.3	37	58	75	80	92
נפט בלבד (באחוזים)					43	58	60	67
כוח גרעיני (באחוזים)						1	2	6

„אוצר אנרגיה" אפסי בגודלו, והוא שווה לתצרוכתה של ארה"ב במשך כחודשיים וחצי. האמת היא, שכמות הנפט המצויה באלסקה, נאמדת בשני מיליארד טונות, כלומר — 15 פעם יותר ממה שנכתב באותו מאמר. אבל, גם כמות זו מגיעה רק בדוחק לתצרוכתה הנוכחית של ארה"ב במשך שלוש שנים.

אולם הנפט של אלסקה רחוק מאוד, עדיין, מלזרום בצינורות. נפט זה מצוי במירבצים מתחת לקרח חורפי ולאדמת אונדרה קפואה, מהלך כ־1,000 ק"מ מהנמל הקרוב ביותר, שאינו קופא במשך מרבית חודשי השנה. הבעיות הטכנולוגיות והאקולוגיות, הקשורות בהנחת צינור בין שדות הנפט לבין הנמל הקרוב, הן קשות מאוד, וכאשר ייפתרו, לא תהיה בכך אלא הקלה חלקית לבעיית המחסור בנפט.

אגדת קארטל הנפט

מקור עידוד אחר מצאו רבים בנפט שנתגלה בים הצפוני, הלאה מסקוטלנד. אך כאן מדובר בכמות של כמיליארד טונות בלבד, כמות השווה לצריכתה של אירופה המערבית במשך כשנה וחצי (אירופה מפיקה רק 4 אחוזים מצריכת הנפט שלה ועתודותיה הן אפסיות). גם לגבי הנפט שבים הצפוני קיימות בעיות הפקה סבוכות, בעיקר טכנולוגיות, וכאשר יתגברו עליהן, ספק אם יהיה הדבר שווה בתועלת. הים הצפוני עשוי, כנראה, לספק כמויות לא מבוטלות של גז טבעי, אך לא כמויות רציניות של נפט.

כאשר אנו אומרים נפט, עלינו לדבר, איפוא, על המקורות ה„מסורתיים".

אגדה אחרת, שאותה כדאי להפריך, היא אגדת הקארטל הבינלאומי, העומד כביכול מאחורי משבר הדלק, במטרה לסחוט מן הצרכנים מחירים גבוהים יותר. אין ספק, אמנם, שלקארטל הבינלאומי אינטרסים מובהקים במשבר הדלק, אלא שבחינה מדוקדקת של העובדות תוכיח, כי בשנות ה־70 מהווה הקארטל יותר מתווך־מתנגד של הארצות המפיקות נפט, מאשר סוכנן עצמן.

עוד ב־1.2.73 כתב מר עמוס פרלמוטר במאמר ב„הארץ", תחת הכותרת: „משבר מדומה", כי הקארטל הוא האחראי הראשי למשבר המלאכותי בשוק הנפט (על חלק מטענותיו ההיסטוריות של מאמר זה נעמוד בהמשך רשימותינו). מר ש. ס. הניח „לעקוף" את הקארטל על־ידי הקמת איגוד של ארצות צורכות נפט, אשר תקנינה את הדלק ישירות מהארצות המפיקות אותו, אלא ש„עקיפה" זו מבוצעת במידה רבה מכבר, מבלי ששינתה, כמובן, את יחסי־הכוחות המהווים בשוק הנפט.

תולדות עלייתו ושקיעתו של הקארטל הבינלאומי הן פרשה מסעירה ומעניינת לא פחות מפרשת עלייתן ושקיעתן של אימפריות אדירות.

כדאי לזכור, שתולדותיו של הנפט כגורם כלכלי, הן קצרות מאוד. אמנם, כבר הירודוטוס מזכיר את הנפט, ובתקופת התנ"ך השתמשו בו כחומר בעירה במלחמה וגם לצרכים פולחניים. אבל, רק בשנת 1815 החלו להפיק נפט בסדר מספר רחובות בפראג (את הנפט „הפיקו" מחורים בקרקע, שבהם הצטבר בצורה טבעית, או מעל זרמי מים, שעליהם צף). בשנת 1855 הומצאה מנורת הנפט, אשר החליפה במהרה את מנורות שמן־הלוויתן. הפקת הנפט גדלה מאז, ובשנת 1870 הגיעה ל־800,000 טון. בשנת 1900 הגיעה התפוקה ל־20 מיליון טון — 25 פעם יותר, מאשר ב־1870! עד פרוץ מלחמת העולם הראשונה גדלה התפוקה שוב פי ארבעה.

כיצד נוצלו ארצות הנפט

מפיקת הנפט הגדולה ביותר בעולם, במשך מאה השנים האחרונות, היתה ארה"ב, ובה התבססו חמש חברות־ענק, שהגיעו לשליטה אדירה בכלכלת הארץ ובמדיניות החוץ שלה. חמש חברות אלה („סטאנדרד אויל ניו־ג'רסי", „סוקוני מוביל אויל", „סטאנדרד אויל אוף קליפורניה", „גאלף אויל", ו„אכסאס אויל") זכו בהשפעה חסרת תקדים בכל רובדי הממשל האמריקני, בגיבוי של הממשל לפעולותיהן בחו"ל, וגם בהטבות מרחיקות־לכת בתחום המיסוי. אבל, עד לשנות ה־20 של מאה זו כמעט לא חרגו פעולותיהן של חברות מתחומי היבשת האמריקנית. הן השתלטו על חלק ניכר מהפקת הנפט בארה"ב, כמעט על כל הפקתו באזור הקאריבי (בעיקר בונצואלה, שהיתה עד לשנת 1970 יצואן הנפט הראשון בגודלו בעולם), ועל הובלתו, זיקוקו ושיווקו בתוך ארה"ב.

תפוקת הנפט במזרח התיכון נשלטה אז באופן מוחלט על ידי הון בריטי, בעיקר זה שרוכז בחברת „אנגלו־איראניאן אויל קומפני" (חברת הנפט האנגלו־איראנית). באיראן הופקו אז (בשנות ה־20 וה־30 כשני שלישים מכלל תפוקת הנפט של המזרח התיכון, וניצול הארץ בידי החברה הבריטית הגיע לממדים דמיוניים. במשך 40 השנים שעד 1950 היתה חברה זו משוחררת מתשלום מס־הכנסה באיראן, משוחררת כמעט כליל ממיסי יבוא ויצוא, ושילמה לממשלת איראן רק חמישית מרווחיה הנקיים, לאחר תשלום מס הכנסה בבריטניה. נוסף לאלה נהנתה, למשל, האדמירליות הבריטית מרכישת נפט איראני זול לצורכי צי־המלחמה הבריטי. החברה הבריטית הקימה כ־60 חברות־בת להובלת הנפט, זיקוקו ושיווקו, ומרווחיהן של חברות אלה לא שילמה פרוטה לאוצר האיראני.

כאשר מדברים אנו כיום על „סחטנותן" של ארצות־הנפט, כדאי לנו לזכור, מה אירע בארצות אלה עד לשנות ה־50. במשך שנות פעולתה באיראן שילמה החברה הבריטית לממשלת ארץ זו כ־100 מיליון ליש"ט תמלוגים, והשקיעה באיראן מעט יותר מ־20 מיליון ליש"ט. לעומת זאת שילמה לממשלת בריטניה מיסים בסך 400 מיליון ליש"ט, ורווחיה שלה הגיעו לשלושת רבעי מיליארד ליש"ט, פרט לרווחים ניכרים של חברות־בנות.

קארטל הנפט נולד

בעקבות מלחמת העולם הראשונה החל הון הנפט האמריקני לחדור למזרח התיכון. הסכסוכים על חלוקת נכסי גרמניה המובסת בין אנגליה לצרפת, והסיכתה של ממשלת ארה"ב למעין בורר, סייעו לתהליך זה. בעקבות חדירתם של האמריקנים לאזור המבטיח, ועם גידול חשיבותו של הנפט במשק העולמי, הוקם הקארטל הבינלאומי. בקארטל שותפו חמש החברות האמריקניות, החברה הבריטית „בריטיש פטרולאום" (שהחברה האיראנית־אנגלית נמצאה בשליטתה) והחברה הבריטית־הולנדית „רויאל דאטש־של". אלו הן „שבע האחיות" המפורסמות, שעימן תיאמה את פעולותיה החברה הצרפתית „קומפאני פרנסז דה־פטרול".

(המשך בעמוד 34)

המשכנע

(המשך מעמוד 21)

הסרט, כאמור, הוא מרתק, מהיר ועשוי היטב. רק נקודה אחת צרמה לי בו ועוררתני להרהר נוגות במצבנו. תעשיית הקולנוע הישראלית מתבגרת והולכת, ואין ספק, אך כמה דברים נראים עדיין בבחינת חלום רחוק. זה זמן רב אני מצפה ליום שבו נראה סרט שגיבורו החיובי יהיה א ש כ נ ז י, רוסי, גרמני, או, תפוס מרעם, גליצאי. סלאח שבתי, סלומוניקו, קזבלן, המשכנע — בכולם יש לך נבלים אשכנזיים נלעגים או מגעילים עד שממש לא נעים. מוריס אפללו טועם בסרט זה גפילטע־פיש — אחד המאכלים ה ח ב י ב י ם עלי ביותר — ומעווה פניו בבחילה נוראה. ודוק: לא רק פסחזון האב הוא נבל גמור, גם הבן, יהושע פסחזון, ק צ י ן ק ר ב י ב צ ה" ל (!) הוא שמוק לא נורמאלי! לאן נגיע? שולה היא נקודת האור האשכנזית היחידה בסרט, והיא מוקפת כולה מרוקאים חביבים לבושים בגדים מסורתיים ורוקדים ריקודי עם בבתים צנועים המנקרים ממש את העיניים בהשוואה לווילת החטאים הפסחזונית.

כן רבותי, לא קל היום לשאת את אשכנזיותך ברמה מול האקרן הבוטה. ואולם, לגבי העתיד אני אופטימי, שכן לדעתי יקרה גם לנו מה שקרה בארה"ב, וההקבלה היא ממש מפליאה. כידוע היו להם בארה"ב האינדיאנים באין מכלים ואחר־כך באו הלבנים והחלו לעשות סרטים. סרטיהם הראשונים היו אנטי־אינדיאניים מובהקים ואולם בזמן האחרון חלה רוויזיה והסרטים הפכו למאוזנים יותר. גם אצלנו היו האשכנזים שהיו רוב־רובו של הישוב לפני קום המדינה, ובנו את הארץ בשלוות מדומה, מבלי לדעת כי פסחזונים הם בפוטנציה וכי בווילות עתידים הם לגור. אנו נמצאים עדיין בתקופה האנטי־אינדיאנית שלנו אך אין לי ספק כי יום יבוא ולא רחוק הוא, שבו יקום גם לתעשיית הסרטים שלנו גיבור אשכנזי חיובי. אם כי לא יפול, אולי, מפיגום, יהיה סתם חקלאי, או פקיד, או זבן, או איש האינטליגנציה העובדת המתגורר זה שלושים שנה לא בווילה בסביון כי אם בדירה שכורה בקרית־מוצקין או גבעתיים, או רחוב שלמה המלך.

למערכת

(המשך מעמוד 31)

גם להתגזמות יש גבול

ב„דבר השבוע" מיום 6.7.73 קראנו מאמר ארוך מאת מיכאל שמר, המשתרע על ששה טורים, מאוייר בשני איורים גדולים, בשם המפוצץ „פתאום אדם קם בבוקר, מרגיש שהוא עם ומתוסכל..." וגו'. פתיחת השם היא ציטטה משירו המצויין של אמיר גלבוע, אחד השירים הנפלאים שנכתבו בעקבות התרוממות הרוח ששררה בישוב אחרי מלחמת ששת הימים. אך העתונאי ה„שנון" (בלשון המעטה) משתמש בקטע הקטן של השיר לרעה. במאמרו הוא מנסה לעבור מדרגה אחת לשניה של ההשתקה הכוללנית השוררת במימסד שלנו והוא מתריע על החנקת הדעה החופשית של העתונאים במדינתנו. כהוכחה חותכת הוא אף מביא קריקטורה גסה אשר מקומה בוודאי בהבעת דעה על החנקת הדעות בארצות בעלות המשטר הטוטליטרי, אך בלי ספק אין מקומה בארצנו.

חוסר המידה והטעם הטוב, המובלט בכל המאמר, הגיע לשיא בציור זה שבו בועט המימסד בעתונאי „מתחת לחגורה". ציור אשר מצייר אך עצר את התלהבותו ל„אמת" ולא נתן לתווי פניו של ה„משתיק" דמיון למישהו מאנשי ממשלתנו. האמנם עורכי העתון הפועלי, הדוגל בהבאת האמת לאמיתה בפני קהל הקוראים, לא ראו את המאמר המשמיץ הזה לפני הדפסתו? עדיין יש אצלנו מידה מרובה של ביקורת חופשית; אך מן הראוי הוא, כי היא גם תתבטא בקביעת החומר המוגש לקריאתנו כמבוסס גם הוא על אמת צרופה ולא על גיזופים שאין להם שחר.

אנדה עמיר

*

חיכך נגיע חברים!

אני מתייחס למכתבו של יורם קניוק לאייבי נתן ב„דבר השבוע" מלפני שבועיים, ותאמינו לי בכל הכנות, במשך הקריאה בדקתי כמה פעמים שוב ושוב: האם זה באמת „דבר השבוע" שאני מחזיק בידי, או אולי התחלף לי בשבועון „העולם הזה". הכינויים הבוטים על „המימסד" — והכוונה היא, כמובן, לממשלת ישראל — איך נרשה זאת מערכת „דבר"?

דעות מסוג זה אין מקומן בעתון פועלי ישראל. שיחפש לו יורם קניוק אכסניה מתאימה יותר. אינני חושב שאתם מעוניינים להרגיז את קוראיכם הוותיקים והמסורים. אמנם הננו דמוקרטים יותר ממאה אחוזים, אך לכל דעה צריך למצוא את האכסניה המתאימה לה.

רמת־גן — זמיר יהודה

עטרה שטורמן

בזעזוע ובצער עמוק הקראה לפני רשימתו האנושית כל־כך של יורם קניוק על עטרה שטורמן והלווייתה. הצטערתי עמוקות בשמעי תיאור כה עצוב ואף כתבתי לקניוק עצמו בעקבות כך.

אברהם הרצפלד

*

ט. ד. ח.

בגיליון „דבר השבוע" מס' 24, שהתפרסם ב־15 ביוני 1973 במאמרו של אורית חשביה: „עוף החול ללא כתר", לא ציינתם את כל בתי־המלוכה באירופה. שכחתם לציין את נורווגיה כבית־מלוכה ואת לוקסמבורג כנסיכות.

גבעת־ברנר — יעקב ברגמן

האופרה הישראלית

מנהלה ומייסדה: אדיס דה־פיליפ

הצגות אחרונות

ת"א: 26.7, 28.7, 31.7

כרמן

אופרה מאת ביזה

עם הטנור ריצ'ארד קנאס

הצגות סיורית

פלדרמאוס

אופרטה מאת שטראוס

ת"א: 1.8, 4.8, 11.8, 15.8, 16.8

הנזל וגרטל

הצגות לנוער

לילה בוונציה

כרטיסים: אלנבי 1

ביטוח טלויזיה

כולל נזקים ממשך וכל חלקי חילוף

סיגנל

אלקטרוניקה

רחוב החשמל 4, תל־אביב

טל. 615362, 628459

נ פ ט

(המשך מעמוד 7)

הקארטל חילק בין חברותיו את השוק העולמי, קבע מחירים לנפט, לחם במשותף נגד התפתחויות פוליטיות לא רצויות, ביצע „מהפיכות" בארצות הנפט וכונן ממשלות. אם כי שמונה החברות לחמו בינן לבין עצמן ללא הרף, הן הופיעו תמיד כלפי חוץ ככוח אחיד. הן השתלטו על שטחים מבטיחי־נפט ועל בארות מפיקות־נפט, הן הניחו, באמצעות חברות־בת, צינורות להובלת הנפט לנמלים, ורכשו מיכליות — להובלתו מן הנמלים. הן השתלטו על בתי־הזיקוק, וקבעו מחיר לכל שלב של הנפט — משמן־האדמה ועד בנזין המסחר. באמצעותן של מאות חברות־בת תימרנו כך, ששילמו סכומים אפסיים כתמלוגים, בהעבירן את עיקר רווחיהן לחברות תובלה, זיקוק ושיווק.

בתחילת שנות ה־60 שלטו „שבע האחיות" על 85 אחוז של עתודות הנפט בעולם הלא־קומוניסטי, על כשלושה רבעים מתפוקת הנפט, ועל מרבית צינורות הנפט, צי־המיכליות וכושר הזיקוק. ערך נכסיהן היה כ־40 מיליארד דולר, רווחיהן המשוערים — קרוב ל־4 מיליארד דולר לשנה, והן העסיקו ישירות קרוב לשלושת רבעי מיליון איש.

הקארטל יכול היה לשתק את כלכלתה של כל מדינה מפיקת־נפט ושל כל מדינה צורכת־נפט. רווחיו האגדיים הושקעו לא רק בבתי־זיקוק ובצי מיכליות אדיר, אלא גם בתעשייה הפטרו־כימית והפרמצבטית, במחצבים שונים, בחברות ספנות ורכבות, בחברות תעופה, בבנקים ובחברות־ביטוח, בתעשיית המתכת, העץ והפלסטיקה ובשירותים ציבוריים שונים, המהווים מוקדי־כוח כלכליים ופוליטיים.

אבל, בתקופה זו של שיא כוחו, נמצא כבר הקארטל בנסיגה לאורך כל החזיתות. מולו התייצבו הארצות המפיקות נפט, ובראש וראשונה — ארצות המזרח התיכון, שחלקן בתפוקת הנפט העולמית גבר והלך מיום ליום.

השבוע בפסטיבל הישראלי 28.7-3.8

יצחק פרלמן, כנור
פנחס צוקרמן, כנור וויולה
יוג'יני צוקרמן, חליל
התכנית: מוצארט: דואו בסול מז'ור, לכנור ויולה, ק. 423
בטהובן: סרנדה ברה מז'ור, לחליל, כנור וויולה, אופ. 25
שפוהר: דואו לשני כנורות
הערב, 27 ביולי — עין הוד בשעה 21.00

ערב חזנות
מנצח: דניס מיצ'נר
חזנים אורחים: מיכאל אלכסנדרוביץ', יעקב בארקין, דוד קוסוביצקי
זמרים אורחים: קריסטין אמברוס, ויליאם קאניף, ארתור זורגן, גיל ראבר
חזנים: הרולד אורבך, נורמן בילינק, רוברט בלוך, ראמון גילברט, אדוארד גרתאם, ברוך גרינסדורף, אלכס זימה, דונלד רוברטס, סיימור שווארצמן, ריימונד סמולובר, אפרים שטיינאור
עם
התזמורת הסימפונית חיפה
בהשתתפות
מקהלה מעורבת של בית ציוני אמריקה
מנצח: יוסף פרידלנד
מחר, מוצ"ש, 28 ביולי — תל־אביב, היכל התרבות, בשעה 21.00
31 ביולי — הגן הלאומי קיסריה, התיאטרון הרומי
2 באוגוסט — ירושלים, בנייני האומה

מניטס דה־פלטה, גיטרה
עם
לחקת לוס באליארדוס
מנהל: אנדרה ברנארד
התכנית: אילתורים בנושאי פלמנקו, פאנדאנגו ובולריה
מחר בערב, מוצ"ש 28 ביולי, הגן הלאומי קיסריה, התיאטרון הרומי, בשעה 21.00

התזמורת הסימפונית של רשות השידור
מנצח: לוקאס פוס
סולנים: ביביאנה גולדנטאל (סופראן), יהודית לזרוביץ' (סופראן), סטלה ריצ'מונד (סופראן), הלל ווטס (קונטראלט), מנשה חדש (טנור), טיבור הרדן (באריטון), איסר בושקין (באס), ויקטור שוארץ (טנור).
קריין: גדעון שמר
עם
מקהלת עמק חפר
בניצוח מיה שביט
מקהלת הגברים של בית ציוני אמריקה
בניצוח יוסף פרידלנד
התכנית: מוצארט: אידומנאו — קטעים
סטראווינסקי: „המלך אדיפוס"
29 ביולי — הגן הלאומי קיסריה, התיאטרון הרומי

להקת מחול „בת־שבע"
בתכנית: „שעשועים"; „פינות"; „תמורות"; „קונצ'רטו לכלי קשה"
מחר, מוצ"ש 28 ביולי — ירושלים, בנייני האומה
30 ביולי — חיפה, קולנוע שביט
31 ביולי — תל־אביב, אולם נחמני

האנסמבל הקאמרי הישראלי
מנצח: פנחס צוקרמן
סולנים: יצחק פרלמן, כנור; פנחס צוקרמן, כנור
התכנית:
מוצארט: קונצ'רטונה בדו מז'ור לשני כינורות ק' 190
קונצ'רטו לכינור בסול מז'ור ק' 216
סימפוניה מס' 35 ק' 385 (הפנר)
1 באוגוסט — תל־אביב, היכל התרבות
2 באוגוסט — הגן הלאומי קיסריה, התיאטרון הרומי

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
מנצח אורח: ליאונרד ברנשטיין
התכנית: בראמס: סימפוניה מס' 3 בפה מז'ור, אופ. 90
סימפוניה מס' 1 בדו מינור, אופ. 68
31 ביולי — תל־אביב, היכל התרבות
1 באוגוסט — ירושלים, בנייני האומה
(כרטיסים לקונצרט זה ניתן להשיג רק באמצעות משרדי התזמורת)

הרביעיה הישראלית החדשה
אלכסנדר טל, כינור — רפאל מרקוס, כינור — זאב שטיינברג, ויולה — יעקב מנזה, צ'לו
עם
יצחק פרלמן, כינור
יוסף קליכשטיין, פסנתר
התכנית: שוברט: פנטסיה בדו מז'ור, אופ. 159
היידן: רביעיית כלי קשת בסול מז'ור, אופ. 77, מס' 1
טל: רביעיית כלי קשת מס' 2
שושן: קונצ'רטו ברה מז'ור לכינור, פסנתר ורביעיית מיתרים, אופ. 21
3 באוגוסט — עין הוד, בשעה 21.00

רסיטלים

דוד בר־אילן, רסיטל לפסנתר
התכנית: מנדלסון: רונדו קאפריצ'יוזו, אופ. 14
וובר: סונטה מס' 2, אופ. 39
בטהובן: ואריאציות „ארואיקה", אופ. 35
בן חיים: קטעים לפסנתר, אופ. 34
ליסט: בלדה מס' 2; נוקטורנו — „בחלום"; מחול הגמדים; „דנטה" — סונטה
29 ביולי — תל־אביב, מוזיאון ת"א, אולם רקנטי, בשעה 5 אחה"צ

יוסי צבעוני, כינור
יונתן זק, פסנתר
התכנית: שוברט: סונאטינה מס' 1
בארטוק: סונאטה לכינור
שתר: סוויטה לכינור
בראמס: סונאטה ברה מינור, אופ. 108
30 ביולי — תל־אביב, מוזיאון ת"א, אולם רקנטי, בשעה 5 אחה"צ

ולאדימיר לנדסמן, כינור
ליד הפסנתר: אליס לנדסמן
התכנית: הנדל: סונאטה ברה מז'ור, מס' 4
בראמס: סונאטה ברה מינור, אופ. 108
בטהובן: רומנסה בפה מז'ור; סונטה בלה מז'ור, אופ. 47 („קרויצר")
30 ביולי — ירושלים, החאן הירושלמי, בשעה 8.30 בערב

פנינה זלצמן, רסיטל לפסנתר
התכנית: שומאן: סונאטה בפה־דיאז מינור, אופ. 11
שתר: סולילוקיו
ליסט: סונטה בסי מינור
2 באוגוסט — תל־אביב, מוזיאון ת"א, אולם רקנטי, בשעה 5 אחה"צ

אירנה זאריצקאיה, רסיטל לפסנתר
התכנית: סקארלאטי: 5 סונאטות
היידן: סונאטות בדו מינור ורה מז'ור
שופן: 24 פרלודים, אופ. 28
2 באוגוסט — ירושלים, החאן הירושלמי, בשעה 8.30 בערב

המופעים מתחילים בשעה 8.30 בערב. במוצ"ש ובעין הוד בשעה 21.00
כרטיסים לכל המופעים להשיג בכל משרדי הכרטיסים ובערבי המופעים בקופה
בקיסריה בקופה: משעה 9.30—12.30, 15.30—18.00
תחבורה לקיסריה על ידי אגד תיור
מתל־אביב: רחוב הירקון ליד מלון הילטון בשעות 18.15—19.00
מנתניה: מתחנת אגד בשעות 18.45—19.30
מחיפה: בבכר סולל בונה בשעות 18.45—19.15

עולמות בשחור־לבן (ג׳)

במלחמה מתמדת

מאת רות בונדי

COL12

לְהכנת חדירת יחידת לוחמים דרך הים. אך מבחינה צבאית היו כל הפעולות חסרות חשיבות להלוטין. כפי שראינו בארץ מקרוב, אם טרור פועל מול אוכלוסיה מלוכדת, הוא רק מגביר את כושר ההתנגדות. ולכן, אפילו היו יחידות ה־לוחמים מצליחות לחדור עמוק יותר ל־שטחה של דרום־אפריקה, לא היו פעולות אלה משנות מאומה, מבחינה צבאית, כל עוד משמשות אנגולה, מוזאמביק, רודזיה ודרום־מערב אפריקה מכשול בדרך, וכל עוד הן לא נשענות על סיוע רחב מצד מעצמה קומוניסטית.

מסיבה זו עוקבת דרום־אפריקה בחרדה אחרי נוכחות הסינים בזמביה וטאנזניה. עדיין אין שום סימן לכך, שכעשרים אלף הטכנאים הסינים, הבונים את רכבת טנ־זם, מתכוננים להישאר באיזור גם אחרי סיום הנחת הקו בשנת 1975. אך ברור שהסיוע הסיני בסך של שני מיל־יארד ל״י שניתן ללא ריבית לתקופה של שלושים שנה, ועבודתם המהירה וה־מסירה של הטכנאים הסינים, מוסיפים הרבה ליוקרתה של סין ביבשת אפריקה — ומי יודע כיצד יתפתחו הדברים. כפי שאמר ראש ממשלת דרום־אפריקה מר פוסטר: „דבר אחד הוא להילחם בכוחות חדירה אפריקאיים ודבר אחר הוא לעמוד מול סינים היושבים על חוף הלימפופו.״ ומה אם הסינים יגדילו את נוכחותם באיזור, שואלים בדרום־אפריקה, ויהפכו את מוזאמביק לוייטנאם חדשה, כאשר טנזניה בתפקיד צפון־וייטנאם. כלאוס ב־מקום לאוס, וזמביה במקום קאמבודיה? נכון שבהיסטוריה אסור לעשות הגבלות, לכל מלחמה פנים חדשות — רק המוות והפחדים תמיד זהים.

כלי־משחק

הפחד כיום איננו מפני התנג־שות ישירה עם סין (עם קווי האס־פקה הארוכים שלה) אלא מפני התמורות שמהפכה במושבות הפורטוגזיות היתה יכולה לחולל בקרב האוכלוסיה השחורה של דרום־אפריקה. האפשרויות לשינוי בדרום־אפריקה בכוח נראות כרגע רחוקות מאוד, המרחקים מהבסיסים בטאנזניה ו־זמביה גדולים מאוד, בגבולות דרום־אפ־ריקה אין ג׳ונגל שבו ניתן להסתתר ב־נקל, ובנוף הסלעי הערום או בצמחייה הנמוכה נראית כל תנועה למרחקים. צבא דרום־אפריקה בנוי מגרעין קטן של כו־חות קבע, שרות־חובה של שנה אחת (בנים בלבד), אפשרות גיוס מהיר של יחידות מילואים, ובהן יחידות קומאנדו לפי מיטב המסורת הבורית, שזה עתה צוידו בנשק חדיש ואומנו במיוחד למל־חמה נגד טרור. בנוסף לכוח אזרחי הבנוי בחלקו ממתנדבים, — יחד — צבא של כמאתיים אלף איש. עם צבא כזה אין מקום לכל השוואה אפשרית עם וייטנאם: אין אלה אמריקאים, אלא בני הארץ, המושרשים באדמתה, המכירים את השטח לא פחות טוב מן האוכלוסיה הכושית. חיילים היודעים על מה הם נלחמים.

אפשר לקבל את תפיסת האפריקאנרים או לדחות אותה, אבל בעיניהם תנועות השיחרור של הכושים והקומוניזם העולמי סבוכים יחד, ולבנים כשחורים באפריקה הדרומית הם רק כלים במשחק השחמט העולמי של מעצמות העל. הצרת היא. מנקודת הראות של הדרום־אפריקאים, ש־שחקן שח־מט אחד יושב גלויות ליד הלוח ומשחק בכלים אדומים, שעה שה־שני מהסס, מסרב להבין את חשיבות דרום־אפריקה — בעלת הנמל הצבאי המודרני הגדול היחיד בכל המרחב ה־דרומי בין אוסטרליה ודרום אמריקה — לביטחונה של כל מחצית כדור הארץ הדרומי, ומסרב להעניק לה חסות גרעי־נית במסגרת ברית אזורית מסוגה של נאט״ו.

הכושים חסרי־אונים

אם לא ייגרר האזור להתלקחות כללית, נראית האפשרות של מהפכה פנימית בדרום־אפריקה כזעומה ביותר. אין כל סיכוי שכוחות מהפכניים יחדרו למנגנוני הממשלה, לצבא או למשטרה, הנמצאים בידי האפריקאנרים (וגם ה־נאורים בין האפריקאנרים הצעירים הם קודם־כל לאומנים). מוקדי ההתנגדות של הלבנים למשטר, הנמצאים בתוך דרום אפריקה, הם באוניברסיטאות האנגליות ובכנסיות, וכוחם במלים, לא בפעולה. כדי לערער את כלכלתה של דרום־אפריקה על ידי מעשי חבלה, דרושה תנועת מח־תרת גדולה ומאורגנת היטב, שהיא משי־מה בלתי־אפשרית בתנאים הנוכחיים ש־בהם חיים הכושים, עם הגבלות תנועה, ורישום־חובה, וסוכנים כושיים השורצים בכל מקום, והפילוג השבטי. וכפי שהוכיח נסיון מלחמת־העולם השנייה, חבלה יכולה להזיק, אך אין בה כדי לחולל שינוי משטר.

כמו כן לא נראה לי שהכושים של דרום־אפריקה מסוגלים כיום למבצע אר־גוני מסובך כהכרזת שביתה כללית מ־מושכת, שהיתה משתקת את כלכלתה של דרום־אפריקה, אם בגלל האיסור על התארגנות, אם בגלל המרחבים העצומים של המדינה, אם בגלל ההבדלים בין שבטי הבאנטו השונים ומנהיגיהם. נכון, שביתה גוררת שביתה, כפי שקרה באביב השנה בדארבן וסביבתה, כאשר על־אף איסור־השביתה הפסיקו כחמישים אלף פועלים כושיים את עבודתם בנמל, בתעי־שיית הפלדה, במפעלי־סוכר, כדי להשיג עליית בשכר. אבל מכאן ועד לשביתה כללית המרחק הוא עצום, לא רק מפני שדארבן מרוחקת מיוהאניסבורג 620 קי־לומטרים, ויוהאניסבורג מקייפטאון 1500 ק״מ׳ בדארבן, חלק גדול של העובדים הכושים הם בני זולו, שהם בעלי אופי מיוחד, גאה מאוד, ויחסיהם עם הלבנים באזור טובים יותר — עד כדי כך, שלא אחת נשמעה במדינת נאטאל הצעה ל־התאחד עם קוא־זולו השכנה — אחד הבתים הלאומיים שהובטחה להם עצמ־אות—ולהכריז על מדינה עצמאית. נאטאל היתה תמיד הבריטית מכל מדינות דרום־אפריקה, ולא פחות מחוקי האפרטהייד הנוקשים מעיק על האוכלוסיה הלבנה החוק שביום ראשון אסור למכור אל־כוהול, לערוך מופעי ספורט פומביים או לפתוח את בתי השעשועים כדת משה נוסח קלווין.

כוח־עבודה עודף

אין ספק שהשביתות בנאטאל תוכיחנה לכושים את כוחם הכלכלי העולה — הרי התעשייה, הנמלים, הבנייה אינם יכולים להתקיים בלעדיהם — והם יפעילו כוח זה קודם כל להשגת תנאי עבודה טובים יותר. כאשר המהפכנים בין הלבנים, ובתוכם גם אנשי כמורה, הביעו את התנגדותם להעלאה איטית של שכר העבודה, כיוון שהיא תפחית מרצון הכושים להילחם למען שינוי כה יסודי, הם צדקו, על פי תפיסת עולמם. ככל שיהיה לכושים יותר מה להפסיד

העולם צוחק

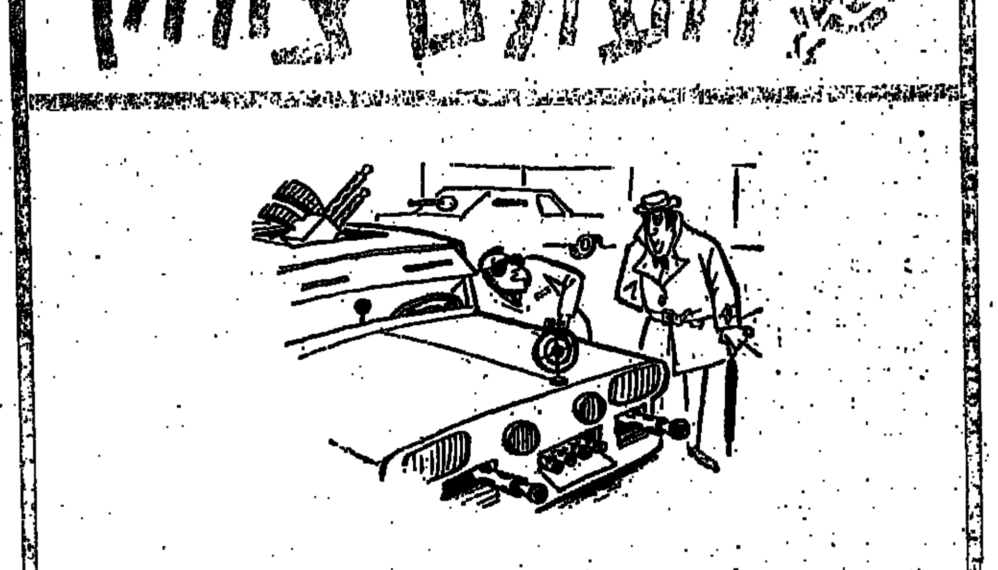

„זה המודל האחרון שלנו, המצוייד לנסיעה בתנאים של היום"

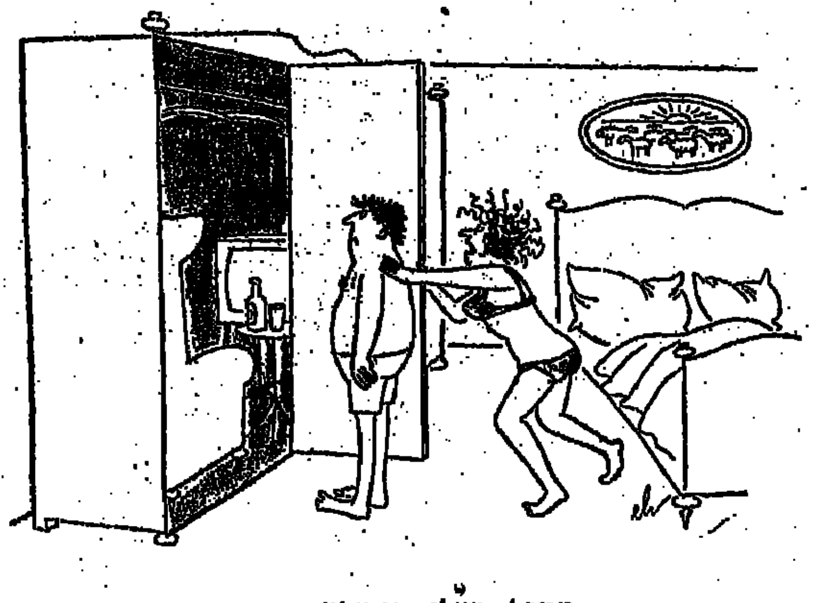

„מהר! בעלי הגיע!"

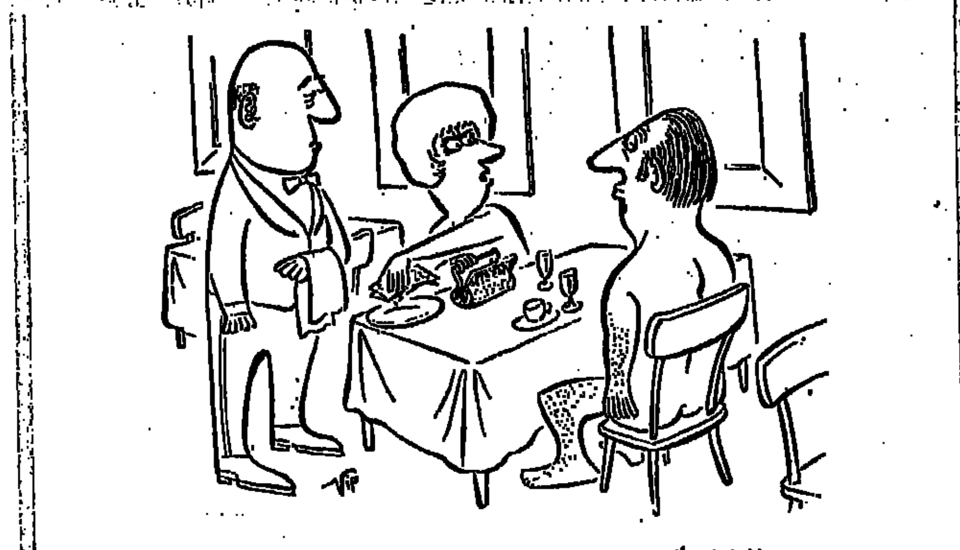

„אתה לא נושא אתך אף פעם מזומנים!"

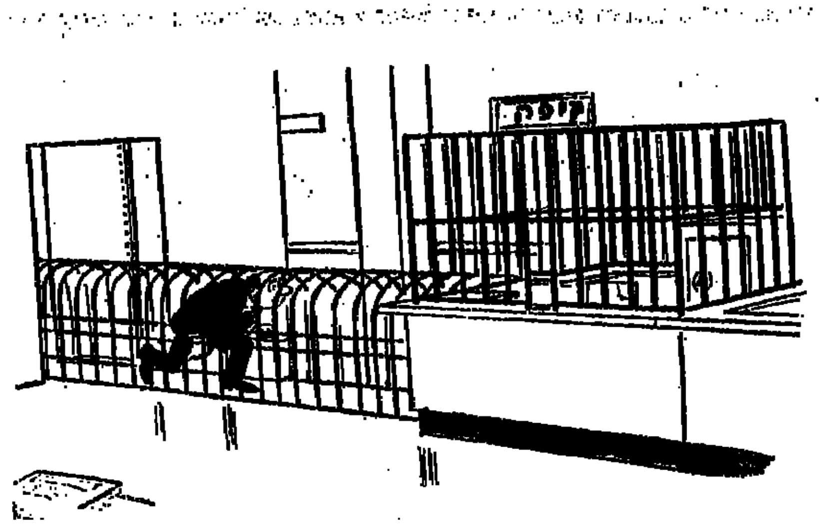

בלי מלים

„גילית, למשל, גם שאלי ילדותי!"

„אני יודעת שאתה לא אוהב שמצלצלים לך לעבודה!"

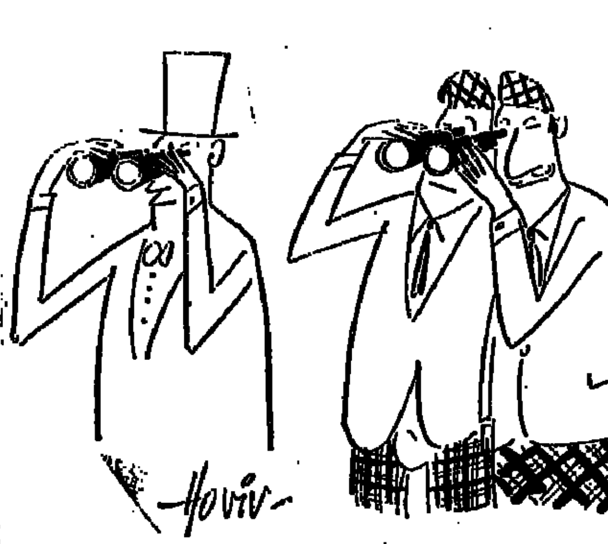

בלי מלים

בלי מלים

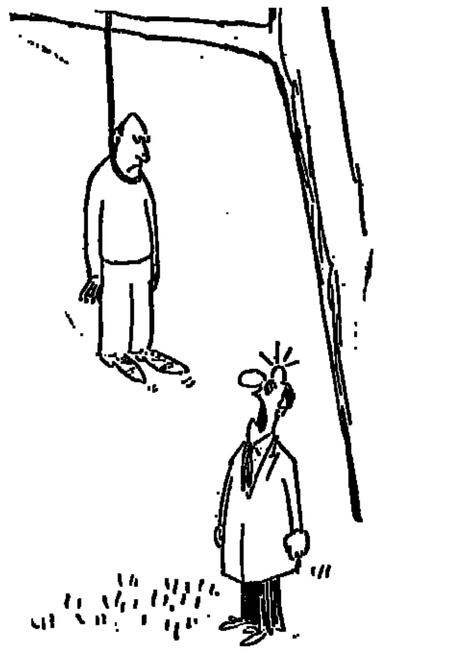

„תיזהר עם הרגל!"

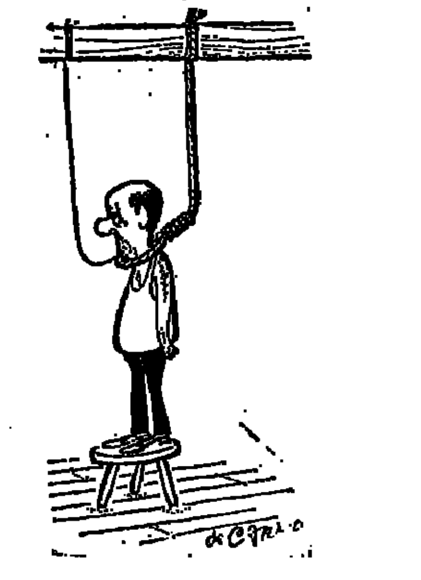

בלי מלים

הצמד כספך

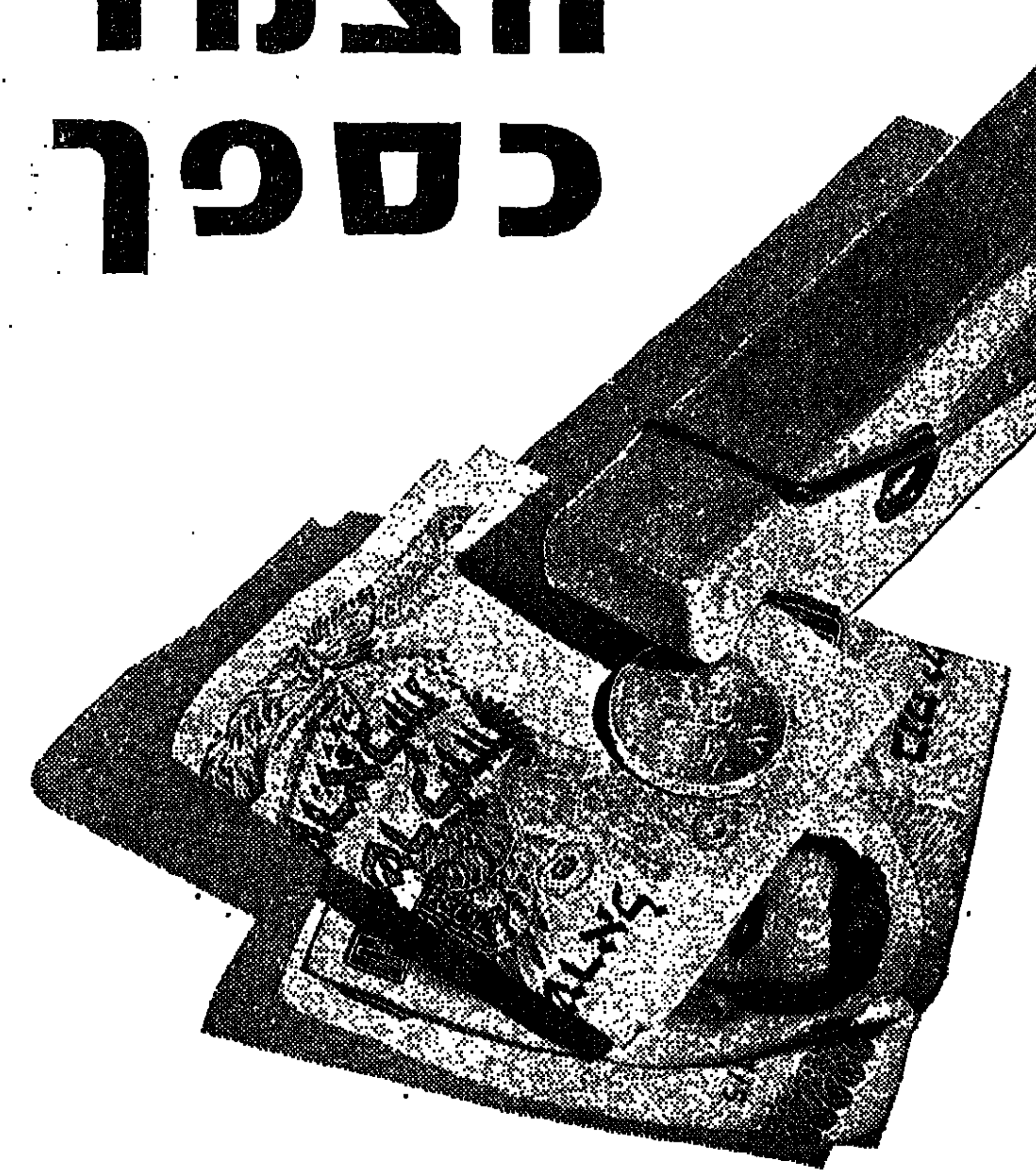

הצמד כספך למדד המחירים לצרכן
רכוש איגרות מילווה פיתוח
של מדינת ישראל
פרטים ורכישה בכל הבנקים ואצל חברי הבורסה לניירות ערך

בנק ישראל

צילום: שרגינסקי
לשכת הפרסום הממשלתית

מבחינה כלכלית, כן ייעשו זהירים יותר מבחינה פוליטית, הרי כבר היום הם חשים את עצמם, מבחינת השכלתם והכנסתם, בעילית לעומת אוכלוסיית המדינות האפריקאיות השכנות העניות: במכרות, בעבודה הגופנית הקשה, ירד שיעור העובדים בני דרום אפריקה עצמה לעשרים אחוז ומתוכם עוסק חלק גדול בעבודות מקצועיות. בשעה שכוח העבודה הבלתי מאומן והפרימיטיבי מגיע למכרות ממלאווי, בסוטו, לסוטו, סואזילאנד ומוזמביק (הזולו אינם יורדים כלל למכרות כי העבודה אינה לפי כבודם).

הממשלה מזהירה בפני עליות תלולות בשכר העבודה של הכושים — ועלייה של 50% היא פחות מסחררת מכפי שנדמה, כי הפועלים החקלאיים העובדים בחוות מקבלים בתמורה רק מגורים, מצרכי מזון בסיסיים וראנד אחד (שש ל"י) ליום. שיקולי הממשלה אינם רק חשש מפני אינפלציה, אלא הידיעה, שעם ההכנסה גדל כוח הקנייה ועולה המעמד, והרי עד כה החלוקה לגזעים היא במידה רבה גם חלוקה למעמדות. כאשר הפועלים הכושים הם בתחתית הסולם, מרגישים את השפעת העבודה הזולה על כל צעד, בעיקר כאשר באים ממערב-אירופה או מישראל, שם עובדי השירותים יקרים מפז. בתוך בתים פרטיים של בעלי מקצוע מבוססים, סוחרים בינוניים, לא רק של מיליונרים, מעסיקים „בוי" וטבחית, ומטפלת לילדים וגנן ונהג. במסעדות, צפיפות המלצרים ועוזריהם על כל מטר מרובע נראית כאחת הגבוהות בעולם (רזת מעצבן, אם חושבים על דמי-שתייה), באולמות שדות-התעופה, מסתובבים תריסר פועלי ניקיון בכוננות מתמדת, בבתי מלון לא מפעילים רם-קול אלא נערי פעמון המחפשים את האנשים הנקראים לטלפון על פני כל אולמות הציבור. בכל מקום יש עודפי סבלים, מצחצחים, מבריקים. מבלי להיכנס לבחינה האנושית, פשוט מדהים כמה כוח עבודה ניתן עוד לבזבז במאה העשרים. אבל דרום-אפריקה, עם כל הישגי הטכניקה המודרנית, מזכירה מהרבה בחינות את אירופה במאה התשע-עשרה, והשינויים הגדולים הם עוד לפניה. השאלה היא רק באיזו דרך יבואו שינויים אלה.

ללא דיכוי - ללא הרס

תורות אבסורדיות יוצרות בני ברית משונים: מצד אחד המעבידים הלבנים יחד עם הפועלים הכושים, מצד שני העובדים הלבנים והממשלה. התעשיינים ובעלי הבניין זועקים להגדלת מכסות הפועלים הכושים שמותר להם להעסיק, ולהרחבת קשת העבודות המקצועיות שבהן מותר לכושים לעסוק, מתוך רצון להתגבר על המחסור בכוח עבודה ולהתפתחות. הממשלה מצידה מבשרת על החמרת הפיקוח, כדי למנוע העסקת כושים ללא רשות על ידי משרד הפיתוח ובעלי המקצוע הלבנים המוכנים לוותר רק במקרים מעטים על זכות העבודות השמורות. חייבים לחזור לעבר, כדי להבין גם את הפועל הלבן: ראשית, הוא מוצר של חברה גזענית, כמו כולם, ושנית, על דרום-אפריקה עברו תקופות של חוסר עבודה מחריד, זמנים של שפל כלכלי חמור, כאשר כל רצון הפועל הלבן היה לשמור על מקום עבודתו בפני כוח עבודה בלתי מאורגן, המוכן למכור את עבודתו בפרוטות, ושמירת העבודות המקצועיות ללבנים נראתה כדרך יחידה לעצור את המבול. יש לזכור שחלק גדול מהמהגרים שבאו מהולנד, גרמניה וסקוטלנד היו אנשי עבודה, בעלי מלאכה, שרכושם היחיד היה מקצועם. ואכן, בניגוד לספרדים בדרום-אפריקה, לא בזו האפריקאנרים לעבודה גופנית ועבדו לצד הילידים, שמהם היו שונים רק בתחושת העליונות שלהם.

כיום, בימי הגאות הכלכלית, משמשים חוקי המקצועות השמורים לשתי מטרות — להגדיל את כוח המיקוח של העובד הלבן ולמנוע מהכושים עלייה כלכלית בתוך האוכלוסיה הלבנה. אבל כמו בכל תעשייה, יש דרך לעקוף כל איסור. בבניין עוסקים הכושים בעבודות המסגרות, טייח, צבעות, אינסטלציה האסורות עליהם לפי החוק, תמורת שכר עבודה נמוך יותר מזה של הפועל הלבן. וכאשר ניתן האות שמתקרב משבר עבודה מטעם הממשלה, הופכים תוך רגעים כל הפועלים המקצועיים לעובדי עבודה שחורה.

השאלה היא תמיד זהה — האם מוטב, מנקודת ראות של אדם המתנגד לאפרטהייד, לפעול למען שיפורים, עלייה ברמת החיים של הכושים, שינוי מדיניות הממשלה הלאומנית, וכך להביא לידי שינוי הדרגתי, או להניח למצב להידרדר, מתוך הנחה שכך גדל הסיכוי למהפכה אמיתית. כאשר קמה בחודשים האחרונים בבריטניה סערה על כך שהחברות הבריטיות הגדולות הפועלות בדרום-אפריקה (ולהון הבריטי 60% מן ההשקעות הזרות שם) משלמות לעובדים הכושים שכר רעב הנופל אפילו מכשר המינימום הרשמי, סברו כמה חברי פרלמנט וראשי התנועה נגד אפרטהייד שאין לפעול למען שיפורים בשכר, אלא שיש להוציא את ההון הבריטי מדרום-אפריקה, כדי להחיש את התמוטטות המשטר. מטרתם באותה קל מאוד להעדיף עוני ואלימות למען אחרים. אך אלה המתנגדים לאפרטהייד ומשתייכים להיות בדרום-אפריקה ריאים בפיתוח כלכלי הרוצים ניצול יעיל יותר של כוחות עבודה, בעליית רמת החיים וכוח הקנייה של הכושים, בתלות הכלכלית ההדדית תגבורת בין שחורים ולבנים, את הדרך היחידה לחיים בצוותא ללא דיכוי — וללא הרס.

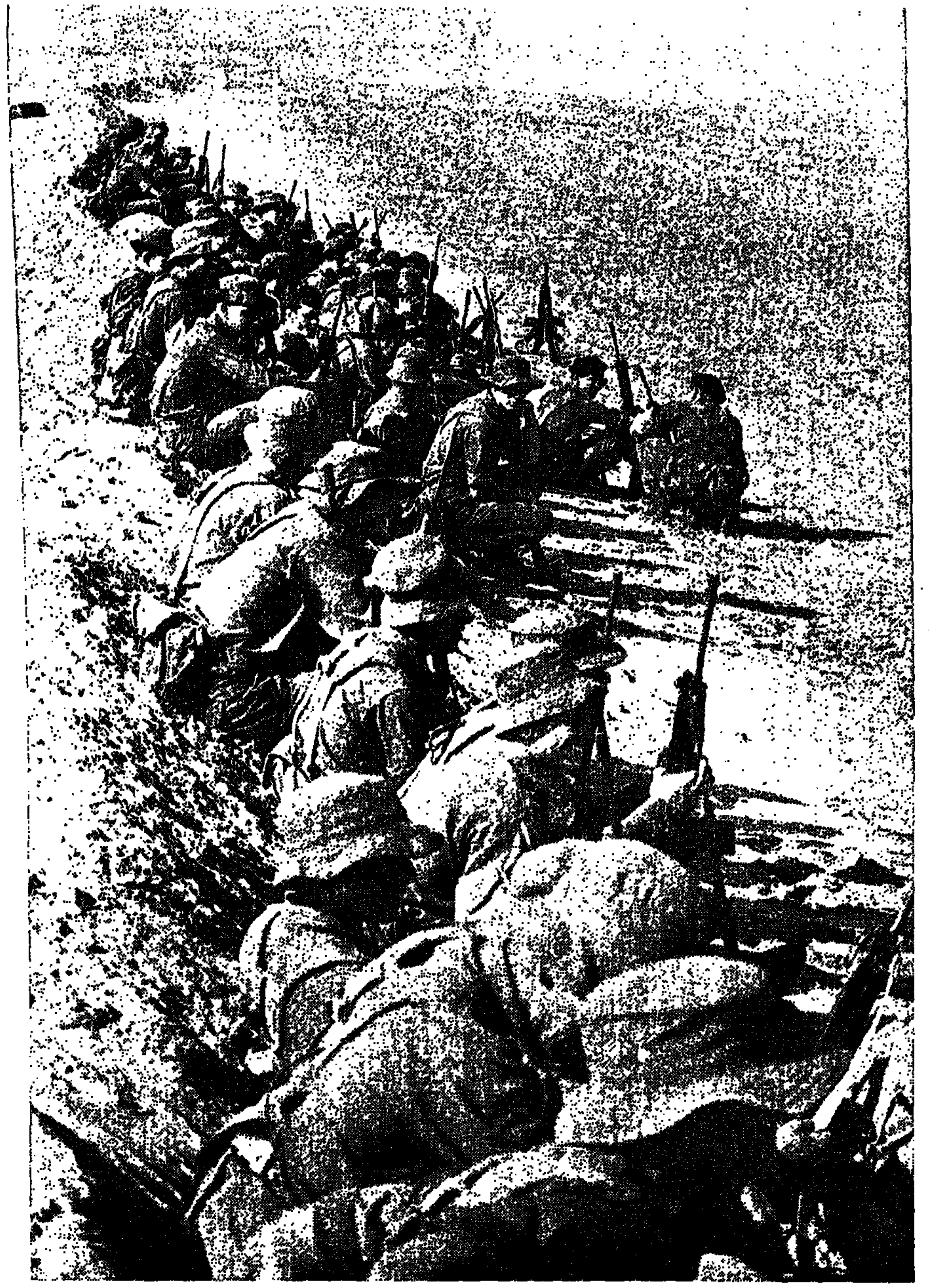

هذا من الأصل

„רגישים" מבחינה אידיאולוגית וראינו איך הם בוטלו פעם אחר פעם. מה נותר לאחר התנודות הללו? לדעתי נותר לקח חשוב. האנשים למדו כי המשטר אינו מסוגל להמשיך בקשיחות הי־שנה.

יש הבדל בין המצב בברית־המועצות למצב בפולין ובהונג־ריה. לכל מדינה יש דרך משלה ליישום העקרונות. אין אנו יכו־לים להגדיר את הנקודה שבה תיעלם זהות העקרונות בגלל ההבדלים ביישומם. אך בעצם קיומם של ההבדלים יש עדות לכך שמורשת סטאלין התפוררה.

המעמד השליט בברית המוע־צות מכיר בעמדתו רבת־היתרו־נות ומנותק מהחברה יותר מ־אשר במדינות הקומוניסטיות ה־אחרות. הריבוד החברתי הקשוח ברוסיה מאורגן ומוגן יותר; כו־חות הביטחון ומכשירי הדיכוי האחרים שלה החלטיים יותר ב־חיסול מרידות וביקורת.

סביר שסימפטומים של מרי יופיעו במדינות שבהן המנגנון השליט רגיש יותר לתביעות ה־אוכלוסיה ואינו מנותק ממנה יו־תר מאשר במדינות שבהן השלי־טים סגורים ואינם מוכנים לכל ויתור על יתרונות המעמד ש־להם.

סימן שאלה מרחף על סיכו־יהן של החברות הקומוניסטיות. גורמים פנימיים המביאים להת־פוררות השיטה הפוליטית הנוק־שה והסגורה, ויש גורמים הפו־עלים בכיוון נגדי. קשה להעריך את מאזן־הכוחות בין אלה ל־אלה. הגורמים המפוררים הם:

*

התערערות האמונה ב־אידיאולוגיה הלניניסטית־סטאליניסטית (התפוררות כללית כמעט ברוב הדמוקרטיות העממ־יות), ואי־יכולתם של השליטים לגבש סיסמות חדשות מלבד סיסמות לאומיות; הסייגים ש־הוטלו על הטיעונים האוניבר־סאליים של האידיאולוגיה והעדר מנהיגים בעלי סמכות אינטלקטו־אלית או מוסרית; התעצמות ה־החשיבות של — המדענים, המ־הנדסים והמנהלים, שקנה המידה שלהם הוא היעילות; ריבוי ה־מגעים עם העולם הגדול; מאב־קים סיעתיים בתוך המנגנון ה־שליט; התעצמות הלאומיות ב־עממים שבתוך ברית־המועצות וגם בדמוקראטיות העממיות עצ־מן; התגברות הנטיה להדגיש את דרישות השוק (ביקוש והיצע) ותכסף בתיכנון הייצור.

הגורמים הנגדיים חזקים לא־פחות, והם:

הכרתם האיתנה של השליטים שכל ויתור „דמוקרטי" עלול ל־הביא לתביעות נוספות במקום להשקיט את העם; התגברת יעי־לות המנגנון המונע את הפצת המידע הלא־רצוי והשליטה הטו־טאלית על אמצעי התקשורת ה־המוניים; הפער העצום שבין מעצמת־העל בגוש המזרחי ובין המדינות האחרות; אמצעי הדי־כוי של המכונה הפוליטית, המ־רסנים משברים; החשיבות היתי־סית של השכבות החברתיות ה־מעוניינות ביציבות המשטר; ה־הכרת המעמדית של הקבוצות השליטות, הגורמת להן להתלכד במקרה של אי־שקט מסוכן ב־עם; הרפלקסים של פחד שיצר המשטר, ואשר אפשר להפעילם בנקל.

גורמים אלה סזורים בשיעורים לא־שווים במדינות השונות, ולפיכך קשה כל־כך לקבל כללית השפעתם המשולבת של הכוחות המנוגדים אינה ניתנת לתחזיות, בגלל גורמים בינלאומיים. גם אם [illegible]

[illegible]

קפה תרבות
למערכת

השולף המהיר ביותר בעיר

[illegible]

איש הרוח — חי או מת?

מאת יורם קניוק

כל כמה חדשים [illegible] היום הרומן חי א[illegible] תיות מדתים. הוא איכשהו מתגבר על קבורניו. אבל כל ספר נכתב על ידי מישהו, ואותו אחד נקבר לרוב לפני שהוא מספיק אפילו למות. או לשמוע אם הוא חי אי מת.

סיפור קטן: לפני כחמישה חדשים, איני זוכר את התאריך המדויק, הוזמנתי על ידי בית ארדשטיין בחיפה להרצות על ענייני ספרות בכלל ועל יצירה אחת שלי בפרט. בדרך כלל אני מרצה על דברים אחרים ואילו על ספרות מרצים מומחים לספרות, לא סופרים. רובנו יו־צאים תמיד מעמדת נחיתות על שאיננו בונים גשרים או מייבשים ביצות או מבראים יערות. מכל מקום חשבתי ש־יהיה נחמד להרצות על ספרות. קיים שם חוג כזה, כך נאמר לי. האשה בטלפון נשמעה מבטיחה ונחמדת, וחשב־תי, למה לא? היא שאלה אותי מה התעריף שלי. רציתי לומר מיליון, אבל חשבתי פעמיים. אמרתי לה מה שאני אומר תמיד כאשר מבקשים ממני להר־צות, שישלמו לי את המינימום פלוס הוצאות. ואשה אחת מאחד מזרמי ההת־ [illegible]

אחר כך אזרתי עוז וחייגתי אט־אט, ב־ריכוז מקסימאלי, וקיבלתי את פנסיון בית־דניאל בזכרון ואחר כך את האדון בניימיני באיזה שהוא מקום והוא היה די כועס ובצדק ורק אז ענו לי מבית ארדשטיין. אמרו שהמקום סגור עד מחר. טילפנתי מחר. פרס! חמישה טלפונים — כמה לירות, אלוהים. אבל התעקשתי. בן לשבט עקשנים אני. אבי היה עקשן גדול ויפה. סופסוף קיבלתי אשה אחת שאמרה שהיא יודעת מה העניין ושאחכה. חיכיתי. כעבור חמש דקות ענתה לי מזכירה שאכן היא יודעת שהרציתי כאן והיא שלחה את הצ׳ק לפני כמה ימים ושאסלח להם. סלחתי. הלכתי וקניתי גבינה ושמנת ולבן ואמרתי לגרשון, מחר! כעבור שבוע טילפנתי שוב. ענו לי מ־מחלבות תנובה, מן הבנק הערבי, מקי־בוץ יגור ומבית שכנראה מוטב שלא אומר מהו. לפחות שם דיברו אלי יפה ואמרו אם אני רוצה אז, ושעה, וכולי. סופסוף עלתה האשה מבית ארדשטיין על הקו. איני יודע מיהי. היא אמרה שהיא נזכרת, ושאחכה. חיכיתי. כעבור חמש דקות אמרו לי לחכות עוד מעט. חיכיתי. אז אמרו לי שהיה איזה בלבול והצ׳קים עתידים להישלח בעוד יום־יומיים, ושאל לי לדאוג, ושהלא אני יודע שצרת רבים חצי נחמה וכל זה. אמרתי לה שאני לא מאמין באמירות הללו. ושאני מכיר אנשים שטרחו בערב שבת ולא אכלו בשבת ולהיפך. ושצרת רבים היא לפעמים צרה רבה ומכופלת. אבל לא הרגשתי שמבינים אותי. כעבור חודש (אחרי כמה מבטים לא נעימים של הגברת בחנות אחרת וחשבון טלפון מוגזם, בגלל השיחות הללו, חמש שש לכל שיחה מיועדת, עולות הון עתק) נודע לי מפי גברת אחרת בבית ארדשטיין שעוד מעט באמת יישלחו הצ׳קים ולמה אני נשמע מודאג וכולי.

היתי מאריך בענין ומספר על עוד שיחה שהיתה לי עם בית ארדשטיין אבל יש לי סנטימנטים. הכרתי פעם את בתו של האיש שעל שמו נקרא הבית והיא היתה יפה מאוד וחברה טובה (היינו בתנועה יחד) ופתאום הציפו אותי גלי געגועים למי שהייתי בכתה ט׳ עם כאב נורא ועינים בוערות ועלבון על שאני קיים. ונזכרתי ביומן שכתבתי אז וגנבו לי אותו בבית הספר, ושרה אודות אהבתי שקראתיה בראשי תיבות... מכל מקום החלטתי שבית ארדשטיין, שבתו היתה ידידתי, יכול לשמור לעצמו את הסכום המזערי, ושאם אטלפן עוד חמש פעמים ירד כל הסכום — שלא הרווחתי — לטמיון. מוטב שאחסוך במקום שבו אני יכול לחסוך. וכך אני מעביר לר־שותם את הכדור. יקנו להם חמשת אל־פים מסתיקים ויסתמו את השקרים.

אבל בית ארדשטיין הוא כאן בחינת מטאפורה בלבד. שכן לו הייתי למשל זגג, והיו מזמינים אותי לתקן שמשה, הייתי נוקב מחיר גבוה והייתי דורש הוצאות. היו משלמים לי מיד, כי אחרת לא הייתי מתקן להם עוד שמשות. ואף־על־פי שהבית נועד להביא דעת ולחולל מחוללות רוח, הרי שמשה היא דבר רציני, ואילו איש־הרוח, סופר, מרצה, הוא משהו שצריך לתקוע בין לבין.

זאת לא פעם ראשונה ולא אחרונה. אבל הרהרתי הרבה בנושא הזה של איש הרוח בישראל. אני מקווה שאין צורך לומר שלא כל מי שעושה רוח הוא באמת איש רוח ולהיפך. ולא כדאי להכביר מילים בנושא מהו איש רוח ו־כולי. הדברים כבר נכנסו לאיזושהי שיג־רה. אבל יש כאן שתי מילים, איש ורוח. האיש הוא חשוב כאן הרוח לא. וזאת למרות העובדה שאת התשלום מנעו מן האיש לא מן הרוח. כי הרוח אינה צריכה דבר והיא גדולה ורחבה והולכת לכל המקומות בבת אחת. בישראל אין הרוח חשובה. ספרים אינם מצרך חשוב. אם הרומן היה באמת מת היו באים להלוויה שלו מאה וחמישים סופרים ואלף ארבע מאות מבקרים ומורים לספרות וחמישים תלמידים. נכון שהמורים והמבקרים היו חוזרים מן ההלוויה ישר לבתי האולפנה ללמד רומן שכבר מת (המת פעמים רבות תחת ידיהם גם כשהוא חי) אבל הסופרים היו נשארים על יד הקברים ומחכים שיקברו אותם. אני מניח שלא היה נמצא תקציב. היו שולחים צ׳ק דחוי או משהו. אבל אם הרומן מת או לא, אם כותב הרומנים מת, חי או נקבר, הרי בכל מיני מקרים אתה למד לדעת שעצם העובדה שאתה כותב, שאתה איש רוח, היא חשובה כשלעצמה. כלומר, מה ש־אתה כותב אינו חשוב ואם אתה מרצה אפשר לא לשלם לך או להתווכח על מחיר נמוך מאוד או להעריך את עבו־דתך בפחות מכפי שהיא שווה באמת, שכן אין ניתן למדוד את ידיעותיך או את רעיונותיך, היש מאזניים לשקול אותם? אבל עצם העובדה שאתה כותב היא חשובה. כי פעם היו מחשיבים איש רוח. ברנר למשל. הנה ברנר, מתוך נבכי התודעה של הישוב פורץ האיש, מורד, צועק, בוכה ואהוב. האם קראו את „שכול וכישלון" שלו? פחות או יותר. אבל נכון יותר, פחות מאשר את דבריו על תנועת הפועלים. כלומר מטיף איש הרוח. זה טוב.

בתודעה הישראלית הישנה, מן הימים היפים שלה, נשאר איזה יחס של כבוד לאיש הרוח, לתלמיד החכם. זה מאוד יהודי. זה יהודי אף־על־פי שבתחילת ה־עלייה השנייה והשלישית המעיטו בחשי־בות הרוח ורצו לבנות, לבנות. אבל איש הרוח נשאר קסום בעיניהם. אז גם קראו יותר והחשיבו יותר את המלה, את החזון.

(המשך בעמוד 27)

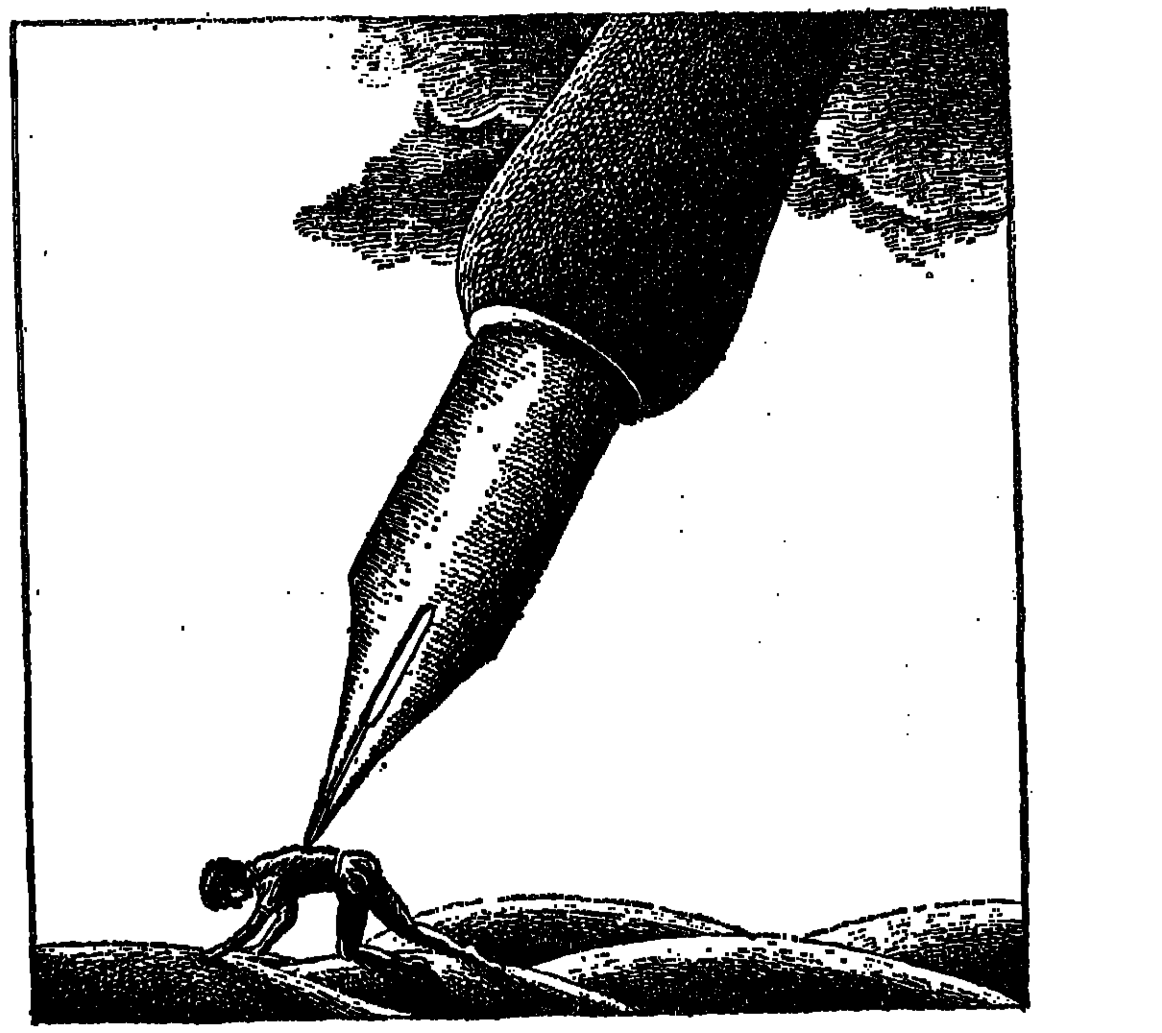

אירופה המזרחית מאז מותו של סטאלין

[illegible]

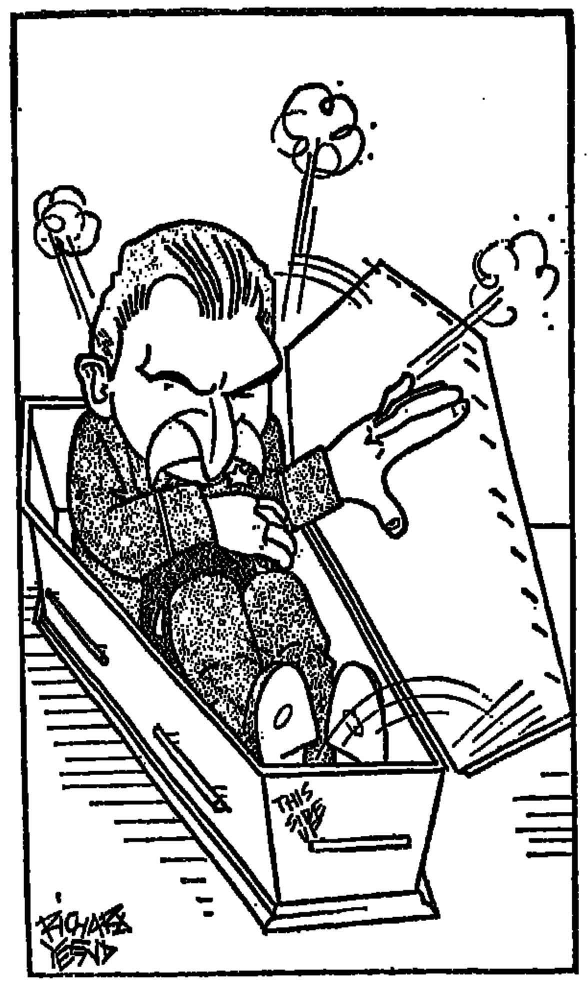

האם היו לי אי פעם שאיפות לא להיות נערה?

זו ודאי צריכה להיות בדיחה

[illegible]

מכל הרוחות

מאת עדית זרטל

כתיבה כדחף שאינו בר־כיבוש

אנטוניה פרייזר היא היסטוריונית אנגליה שהתפרסמה בשנים האחרונות בשתי המונוגראפיות המעולות שכתבה, על מרי מלכת הסקוטים ועל קרומוול. נוסף על כך היא אשה צעירה ויפה, אשתו של לורד, ואמם של ארבעה ילדים. במסגרת סדרה שמפרסם ה„סאנדיי טיימס" בשם „ההנאות שבחיים", כתבה אנטוניה פרייזר רשימה מקסימה על קריאה ועל ספרים.

פרייזר היא קוראה כפייתית כמעט, והיא „מחסלת" חמישה־שישה ספרים ביום (כאשת־לורד יש לה גם פנאי בוודאי). הקריאה היא הדחף החזק ביותר — יותר מהאהבה — המניע אותה. ואמנם לרשימתה קראה „כיצד ספר הרג אהבה". אנו מביאים את רשימתה בקיצורים קלים בלבד:

„פעם נסעתי ברכבת מלונדון ללאנקשייר, בחברתו של אדם שהייתי מאוהבת בו. גם הוא אהב אותי (או מכל מקום, בתחילת הנסיעה). היו בידינו שני ספרים בלבד. אחרי כשעה סיימתי לקרוא את ספרי. הוא קרא כרבע מספרו. שאלתי בעדינות אם יכולים אנו להחליף בינינו את הספרים, כך שלי יהיה משהו חדש לקרוא ואילו הוא יוכל לקרוא את ספרי שלי. ידידי סירב. בתחילה התחננתי, אחר כך איימתי. לבסוף פרצתי בבכי. הוא לא ויתר ואני לא נכנעתי. אינני יכולה לזכור עתה מי ניצח ואם היו איזה שהם חילופי ספרים באותה נסיעה. כל אשר אני זוכרת הוא שבסופו של המסע לא חש איש מאתנו אפילו צל של אהבה כלפי השני.

קריאה מתוך רגש־חובה אינה מועילה

העוקץ שבסיפור הוא זה: אם אתה זולל־ספרים כפייתי, תיראה לך התנהגותי הגיונית ביותר, ובקשתי צנועה לגמרי — בסך הכל דבר־מה לקרוא. אם, מצד שני אתה קורא לבידורך בלבד, ודאי סבור שנהגתי באגואיזם רב כשניסיתי לגזול ספר מידי מי שהיה בתוך בקריאתו.

אני חושדת שאין אדם אוהב באמת לקרוא אם לא התאהב בקריאה ממבט ראשון, או מגיל צעיר מאד. מכיוון שהייתי הילדה הבכורה ובעלת הזכויות, לימדה אותי אמי לקרוא כשהייתי בת שלוש. מאז שאלנו את עצמנו האם לא הורתה לי בטעות איזו שיטה מיוחדת במינה לקריאה מהירה, משום שמיד התברר שאני קוראת בקצב בלתי רגיל.

בילדותי הייתי משוכנעת שהכל רעבים כמוני, אלא שהם מסתירים את הרעב הזה תחת מסווה של נימוסים טובים. בסיטואות לא נעימים, לעתים עם ידידים קרובים, לימדוני אחרת. „רבקה, איזה ספרים הבאתם אתכם?" שאל אבי בנימוס כדי לשבור את הקרח ולפתוח בשיחה. זה היה בראשית המלחמה בדרכנו לאי של וייט. „ספרים?" השיב בשאלה האיש שישב מול אבי. „אבל הרי נמצא שם כבר איזה ספר כאשר נגיע, הלא כן...?"

העובדה שקראתי מהר יחסית, והתחלתי בכך בגיל צעיר, השפיעה בעיקר על כך שיכולתי לקרוא כל דבר. גם יצירות שאת מלוא משמעותן לא הייתי מסוגלת להעריך. אף־על־פי־כן, לא נמנעתי מלחזור גם לספרים שעמם היו לי יחסי אהבה מוקדמים, גם אם לא לגמרי הבנתי אותם בגיל צעיר. ההיפך הוא הנכון.

בניגוד למקובל, אין לדעתי כל צורך למנוע ילדים מלקרוא ספרים מסוימים, ולשמרם לשנים מאוחרות יותר. ד"ר ג'והנסון, הכותב הרגיש ביותר על נושא הקריאה והכתיבה שחי אי־פעם, סיכם זאת בקבעו שאדם „צריך לקרוא אך ורק לפי נטיית לבו. משום שכל מה שהוא קורא מתוך רגש חובה לא יועיל לו הרבה." איסורי ההורים אינם אלא משוכות שיש לקפוץ מעליהן.

הספר היחיד שנאסר עלי לקרוא בילדותי, היה „בת מזור", אחד מספריו של אוולין וו, אף כי הורי אהבו מאד את הסופר והעריצו את כתיבתו. שנים רבות לאחר מכן התגלתה לי סיבת האיסור. אמי, שהצטרפה לדת הקאתולית לא מכבר, חששה שמא ירחיקני הספר מן הכנסייה. מובן שהאיסור עשה את שלו. ערכתי פשיטת־לילה על הספר, קראתי אותו עד בוא השחר הצפוני הקר של אוקספורד ושבתי לבסיסי. אין צורך לומר שהספר לא הרחיקני מהדת, אולם אני זוכרת עדיין כיצד דפדפתי לשווא וחיפשתי אחר החטאים האסורים אשר, כך הייתי משוכנעת, הם סיבת האיסור.

היום, כאשר אני בגיל שבו אין לכסף תפקיד, אני מעדיפה להגדיר זמן במונחים של ספרים: שעה וחצי ל„בלש", אחר־צהריים לרומאן, ושלוש שעות ומעלה לספרי היסטוריה או ביוגרפיות.

העיסוק המתמיד בספרים — גם בריחה

למרבה הצער אין לקריאה מהירה כל קשר עם פיקחות או חוכמה, אף כי היא מאפשרת לקורא המהיר להיראות חכם יותר. הקריאה המהירה היא עוד פחות מכך סימן לאינטלקט מיוחד. קריאה כפייתית היא תכונה העומדת בפני עצמה. עדיין לא שכחתי את דבריו של הילד מקמילן שנזרקו לעברי בחלל לאחר שבעלי הכריז בגאווה שאני חוזרת לספרייתו של מארחנו כדי לעבוד שם קצת. מזכירנו האנציקלופדי, ציטט מקמילן את מלותיו של תומאס הובס: „ספריות מזיקות יותר משהן מועילות משום שהן מביכות את הטפשים."

בעומק לבי, כמו תולעי־ספרים רבות אחרות, יודעת אני שהעיסוק המתמיד בספרים איננו רק סימן לצימאון־דעת, אלא גם צורה מסוימת של בריחה. מי יכול לומר היכן מתחיל הדבר האחד והיכן מסתיים האחר?

„חלף עם הרוח" בגיל 13, בזמן בחינות הסיום של בית הספר היסודי, פרוסט בגיל 20 בזמן הלימודים באוניברסיטה — [illegible]

קרבן לספר למען מטרה טובה

[illegible]

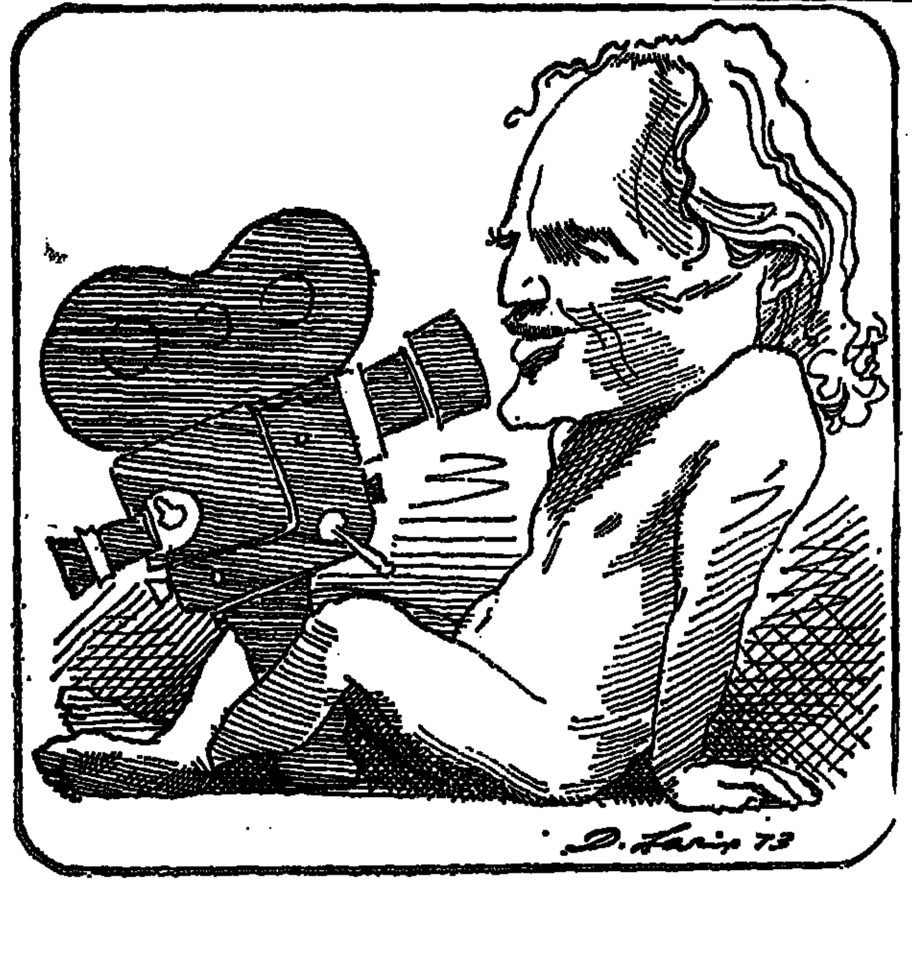

שרה לאנדון

סקוט נעץ בי מבט צונן, „זה היו שום [illegible], צרות, אי־נעימויות, סכסוכים אישיים [illegible]

מחסריט כתוב לתנועה מצולמת

[illegible]

מובן שלא אמרתי לו זאת. אחרי שיחה קצרה על הנוראה מן הקומה השש־עשרה, העוגה שאפשר [illegible] חום היום וצינת הלילה, אמרתי דברים [illegible] להדק את היחסים בינינו, כדי [illegible] בראיון.

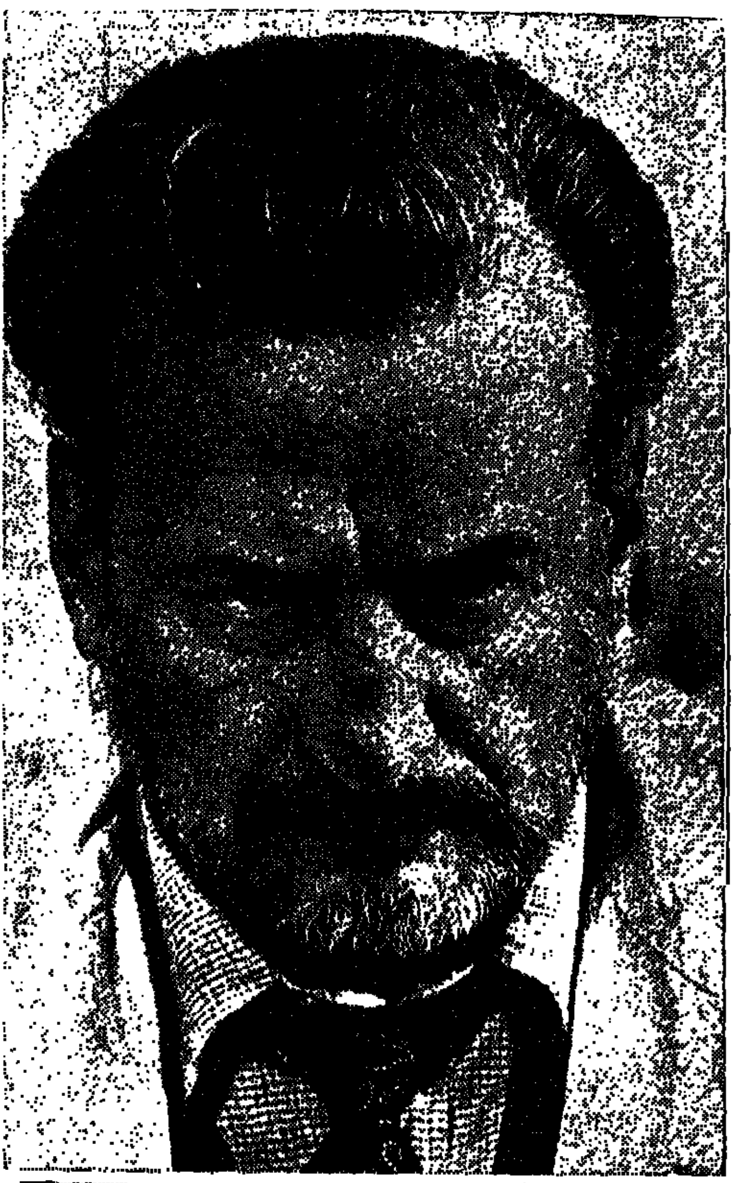

למעלה משמאל: ג'ורג' סי. סקוט, בעת שסירב לקבל את פרס האוסקר עבור סרטו „פאטון". **למעלה מימין:** סקוט בסרטו „בית חולים", בו שיחק רופא מתוסכל בבית־חולים מתפורר, סרט־מתח עם הומור שחור. **מימין:** סקוט ב„פאטון", שבו גילם את תפקיד הגנראל המוכשר והמתוסבך ביותר שהיה לאמריקאים במלחמת העולם השניה.

בתשובתו המתחמקת של ויינטראוב: „שאלי את ג'ורג'." שאלתי אותו מדוע לא הצליחו בסיונותיו הבימויי הקודמים שלו. הוא הביט בי. „שני דברים שביימתי בברודוויי לא הצליחו," אמר בהסתמה. „הבעיות היו בעיקר של ליהוק. אבל ביימתי הרבה בתיאטרון, ואני נהנה מבימוי הסרט הזה." היא הביט בוויסקי שלו, אחר־כך שלח מבט אל ג'יין דיסי והחליט להמשיך.

„שנים רבות אני שחקן, ונמאסה עלי הציפיה האין־סופית עד שמישהו יעשה משהו, יחליט ויבצע. ליתר דיוק יבצע זאת עשרים פעם, מפני שהבמאי אינו יכול להחליט באיזה צילום לבחור. אי־אפשר לבחור בצילום הטוב ביותר מתוך שנים־עשר תצלומים דומים, אם אין תקלה טכנית כלשהי.

„אינני יודע להבדיל בין עדשות, אבל זה לא חשוב. אני לא אתווכח עם הצלם אם עליו לצלם כך או אחרת. משלמים לו מפני שהוא יודע את מלאכתו. לכל אדם יש תפקיד משלו, ועליו לארגן את העבודה ולהשלים אותה בזמן ועל הצד הטוב ביותר. מישהו מוכרח לנהל את העסק הזה, כדי למנוע אנדרלמוסיה ולהגן על השחקנים. אסור לתת לנושאי־התפאורות, לתסריטאים וכל עובר־אורח לדבר אתם. אם כולם יתנו להם עצות, יהיו צרות. צרות גדולות! ראיתי שחקנים רבים שנהרסו בגלל עצות שנתנו להם אנשים שאין זה עיסקם. התסריטאי הניגש לשחקן ושואל: ,אינך סבור שעליך לשחק את התפקיד כך ולא אחרת?' — עשה משהו רע.

„מפיק טוב אינו משוחח עם השחקנים. התסריטאי יודע, לפחות מה הוא כתב. למפיק אין מושג. האמת היא, שהמפיקים הטובים מעטים מאוד. רובם היו פעם אמרגנים. רבים מהם טובים כאנשי־כספים וכמה מהם נעשו מפיקים בזכות קשרים אישיים.

„אינני מחבב שחקנים הניגשים אל התסריטאי ואומרים לו: ,אינני מסוגל לבטא את המשפטים שכתבת בשבילי.' זאת שטות. משלמים לשחקן כדי שידקלם את השורות שנכתבו בשבילו, ואם אין הוא מסוגל לעשות זאת על הבמאי לעזור לו. לכך הוא במאי."

הדברים משכו את לבי אך הייתי ספקנית. ידעתי שסקוט רב בלי הרף עם המפיק והבמאי של „פטון", בעיקר בגלל נסיונותיו של סקוט לשכתב את התסריט. בראיון שהתפרסם בלונדון בזמן ההסרטה אמר סקוט, כי התסריט „נחות" ואמר: „אני מתבייש להיות חלק ממנו... כל העניין מעורר בי סלידה." ההצלחה הגדולה של הסרט לא טישטשה את כל תעקבית של תקריות אלה. לא מזמן אמר סקוט לכתב מטוסון, שמעולם לא היה מרוצה מ„פטון" וכי איש מעושי הסרט הזה אינו נמצא כיום ברשימת האנשים החביבים עליו. „אני מעריץ את יוסטון. תמיד הערצתי אותו. ואני מעריץ את קובריק ואת דיק לסטר. עם כולם עבדתי. אבל אני שרנא במאי המספר לי שוב ושוב על ילדותו. פליני משעמם עד מוות. אני מעריץ את מייק ניקולס ואני מעריץ עוד כמה בחורים. פרמינג'ר? לא. אוטו אינו במאי מעולה. אינני חושב שהוא חושב את עצמו לבמאי טוב. הוא שחקן טוב יותר מבמאי."

הכל צחקו והמתיחות בחדר רפתה. „במאי הוא יצור של הסכה," סיכם סקוט. „תפקידו להפוך תסריט כתוב לתנועה מצולמת." הפעם לא סיפקתי בדבריו, מפני שאחד התסריטאים סיפר לי איך ביים סקוט תמונת־מפתח בסרט „ועם". נער נוטה למות בבית־חולים, אחרי שנפגע בגז קטלני. אמר מתה לפני שנים. אביו (סקוט) שוכב, זולה אנוש, בחדר אחר בבית־החולים, והנער גוסס לבדו. „בתסריט שלנו סובל הנער מקשיי נשימה עד מותו," אמר התסריטאי. „אבל סקוט אמר לשחקן הצעיר, בקול עדין מאוד: ,האם יכול אתה לומר אמא, אמא?' הילד שבמיטה מילמל: ,אמא, אמא'. ,זה טוב,' אמר לו סקוט חרש, ,כעת אמור אמא, אמא בלי להזיז את שפתיך.' התסריטאי הניע בראשו. „נוצר מצמר קורע־לב. נדמה היה שהנער רוצה לומר אמא ואינו יכול." ניסיתי לראות מעמד זה בדמיוני ורעדו אחז בי.

שחקנים הם אומללים

כבר ידעתי איך מסוגל סקוט להעביר את רגשותיו אל הצופה כשחקן. העליתי נושא זה. התקרבנו אל הנושא המרכזי בראיון שלי, וסקוט חש בכך. הוא דיבר בזהירות רבה. „אני משתדל להיות מנותק מעצמי בכל האפשר. כאשר אתה משחק אתה שונה מעצמך. אם לא, אתה חוזר על עצמך בכל תפקיד."

— אבל האם אישיותך אינה מעצבת את השחקן שבך?

„ודאי, אבל הצופים אוהבים לזהות את השחקן עם הדמות שהוא מעצב. לכן אין הם מבחינים בגוונים שבמשחק. פעם היה המשחק כמיטלם בעיני. עם הזמן נחתה מגולת־המיטלם שבו. יש מחלה נוראה ושמה תהילה. פירסום. היא דומה להסתחררות־העורקים. היא מתמירת עם ההזרקות. אנשים חושבים שאתה מתרכך אם הגיל, אבל אני חושב שזאת נטיה להצטמצם ולהתגונן יותר. בגיל־העמידה אתה חש מתח משני כיוונים: אינך מוכן לאבד את עולמך אבל אתה יודע שאין לך ברירה. אינך רוצה להסתפק בישיבה בכיסא־נדנדה, אבל אתה יודע שאם תאריך ימים סופך לשבת בו. אם לא תאריך ימים." סקוט פלט צחוק קצר. „אין לך בעיות."

השמעתי באוזניו משפט שדיקלם בסרט „בית־חולים": „אני בן חמישים ושלוש, עם כל המדים הכרוכים בכך." סקוט נראה אדיש. „זאת שורה של פאדי שייבסקי, והיא יצאה מפיו של ד"ר ברוק. כל דמיון בינו ובינך דמיוני בהחלט. כן." הוא הרהיר רגע. „נדמה לי שבסיכום על האדם להכיר את עצמו. לדעת מה הוא, למה הוא מסוגל ולמה אינו מסוגל. יש דברים מסוימים שעליו להשלים אתם ברוח טובה בכל האפשר."

— כמו אי־ציבות בחיים הפרטיים?

סקוט הניע בראשו. „אני חושב שאילו נחקרו היו 5,000 שחקנים בשבעים השנים האחרונות, היה מתברר ש־4,500 מהם היו אומללים מאוד."

ניסית להמנות את הראיון למקרים מוגדרים. אך סריש בצעה בו מבט מנושך, קמה ממקומה ויצאה את החדר. רגע נדמה היה לי שסקוט עומד ללכת בעקבותיה, לכן השמעתי במהירות הצהרה שנועדה להאיר את הנושא: פעם אמרת למראיין, שהבימוי ישחרר אותך מהמתיחות. ביימת את סרטך הראשון. האם רפתה המתיחות?

„האם אמרתי זאת?" שאל. „לא זכור לי. אך אם אמרתי, זה התגשם, מוזר. אנשים מייחסים לך דברים ומוכנים לצלוב אותך בגללם."

— האם אתה סבור שהעתונות פגעה בך? שאלתי.

„בלי הרף," אמר. „בלי הרף! עשרים ושתיים שנה. משום כך נעשיתי קשה כלפי עתונאים."

— אינני מנסה לצלוב אותך, אמרתי. אם אינך זוכר שאמרת זאת נשכח את העניין.

„אין טעם," אמר. „יתכן שאמרתי משהו כזה. אבל גם אם אמרתי, אינני יכול להסביר זאת." זהו חייך חיוך מאפק. „משום כך אינני עתונאי." גם הצלם חייך. „עתונאים הם אנשים אומללים מאוד," אמר.

כמה זמן מסוגל נווד לנוע

כיום ברור לי שלא שאלתי את השאלות הנכונות. הרגשתי בכך באותו יום. מאוחר יותר, בהתנת־המשאית של מקסאקו, צומת במרחק כחמישה־עשר קילומטרים מן העיר. המקום היה חם ולח, והצוות התאסף בו כדי לצלם קטע שבו ידהר סקוט על אופנוע „הונדה" כחולכהה, יתהפך וייתקע בסבך־שיחים. שוחחתי עם אביו, ג'ורג', סנסינגר החי בפלורידה. „אני מרבה לנסוע," אמר לי מר סקוט. „אין לי מה לעשות, אבל אינני מתעכב הרבה בשום מקום. פתגם עצמי אומר: אחרי שלושה ימים מתחילים האורח והדג להעלות צחנה."

בשעת הפסקה בצילומים הסמעתי תקליט בגרמופון. אך מצב־רוחי היה ירוד. כנראה קלטתי משהו מן המתיחות של סקוט. אינו תגוה מעיקה המבשרת ריב חדש. בהוליבוד — שאלית חור משטח התצלומים — רב סקוט עם פרנקיס על עריכת הסרט ונפרד ממנו בטעם פרט. לפי הזה היתה לסקוט זכות רק לעריכה הראשונה. בטי ופרנקיס עשו את העריכה השניה. לאחר הקרנת־הבכורה הנסיונית שהתקיימת בעמק סאן פרנאנדו, וסקוט לא ראה את הגירסה הסופית. בינתיים הבעת קולין גם ממנו ברפובליקה הדומיניקאנית. המשיך חוסל שוב. וסקוט חידש את נדודיו, דווק ו„עקור משורש", לדברי האמרגן שלו. „הוא עובד כיום בטסוקטון, קליפורניה. מככב בסרט „הנסו של אוקלהומה", טסטגלי קרמר מפיק ומביים אותו. הוא משחק שם תפקיד של נווד בודד, הבא — בעל־כרחו — לעזרת אשה צעירה שגילתה נפט באדמתה." אין לו כתובת קבועה. כיום אני יודעת שהיה עלי לשאול אותו שלש שאלות עיקריות: כמה זמן, לדעתו, מסוגל נווד להיות בתנועה? עד היכן יכול הוא לנדוד? ולאן?

אני מוצא סיפוק במשחק," אמר ג'ורג' סקוט. "מעולם לא נהניתי מן המשחק, בחיי שלא".

— אמרת שהמשחק מזיק לאדם משום שהוא משנה את נפשו אמרתי לו. האם פירוש הדבר, שאי־אפשר להיות מאושר ושחקן?

"פירוש הדבר שזה עיסוק אומלל", אמר. "אין זה מקצוע המביא אושר. פגשתי אנשים נפלאים בעסקי השעשועים, טיילתי בכל העולם במסגרת עבודתי. אבל אין זה אורח־חיים מאושר. זה לא דומה לחיים בחיק הטבע, בערבות קנדה, או במשק חקלאי בקנזס. שם אתה יכול להיות אדון לעצמך, ליהנות מן הטבע, לגדל משפחה וכו'".

— מדוע אתה נשאר במקצוע הזה?

"מפני שזה הדבר היחיד שאני יודע לעשות. אינני יכול להתפרנס במקצוע אחר".

— ודאי שתוכל, ניסיתי לעודדו. אתה יכול...

"לחפור תעלות?"

— כן, אם אתה אומלל כל־כך. מדוע לא?

"זה לא מציאותי", אמר בהריפות. הוא שתה מן הוויסקי הנקי שלו וליכסן אלי מבט. מאחוריו היתה דלת פתוחה אל מרפסת קטנה בהירה באור שמש הצהריים ומלאה פקעות ומכשירי־התעמלות. למטה יבבה רכבת־משא בקצה העיר, נושאת כנראה ירקות מוקפאים מעמק אריזונה. האמרגן של סקוט — אשה ששמה ג'יין דיסי, אמהית, אפורת־שיער וקשוחה כלפי זרים — ישבה בפינת החדר. ידידתו, טריש ון דהויר — אף היא קשוחה, כך אומרים, ופחות אמהית — ישבה מכורבלת בכורסה גדולה, מולו.

— האם זה מציאותי, להאמין שהאושר נמצא בערבות קנדה או בקנזס או במקום אחר? שאלתי.

סקוט נעץ בי מבט זועף. "לדעתי כן, בהחלט", אמר. "ריאליסטי לגמרי".

— ניסית זאת? שאלתי.

"אז'אה", השיב.

— אתה נשמע מלודרמטי — אמרתי אף כי ידעתי שאסור לי להתווכח. נשמעת מלודרמטי כשאמרת שאתה אומלל בעבודתך, שאתה לכוד ללא מוצא ושהאושר נמצא אי־שם במקום אחר.

"אולי זה מלודרמטי", אמר בזהירות. "ואולי לא. כך אני מרגיש. אני נפגש הרבה עם צעירים ואני אומר להם: 'אל תהיו שחקנים. לא תהיו מאושרים'. אמרתי זאת מיום שהייתי שחקן, ואני משחק זה עשרים ושתיים שנה".

— אבל איך אתה יכול לקוות שהם ישמעו לעצתך, אם אתה מצליח כל־כך בעבודתך? שאלתי.

הוא משך בכתפיו. "אני רק מזהיר אותם", הוא שתה שוב. "זה עסק אכזרי מאוד", אמר. "הוא מלא אנשים מעונים, מיוסרים, מעוותים, מכורים לסמים, אלכוהוליסטים, נוטים להתאבדות. אינני יכול לדרוש מהצעירים שישמעו לעצתי, אבל אינני משלה את עצמי שאני מאושר. אני יודע שזה לא כך. מעולם לא הייתי מאושר. אינני יודע מדוע. חדלתי להתעניין בתשובה".

זה זמן רב התעניינתי בג'ורג' קמבל סקוט, ולא כדי לגלות את סוד מרירותו. רציתי לראות איזה איש הוא, ואיך משפיעה אישיותו על משחקו. מכנים אותו "גדול השחקנים בדורנו", ואף כי אני מוכנה להתווכח על הצהרה רחבה זו, אני יודעת שאנשים רבים, בכל העולם, מסכימים לה. לא חשבתי שאמצא תשובה פשוטה, כמו: "אוניל היה אלכוהוליסט", אבל קיוויתי למצוא קשר בין הנפש לבין התפקיד. האם משחקו המזהיר בתפקיד פטון האלים והשתלטן קשור בכך שחוטמו נמחץ (יותר מפעם אחת) בתיגרות בבארים, או אולי אין כל קשר בין אלימותו הפרטית ובין משחקו? ידוע לך שאדם מסויים מכה באגרופו בראי מתוך דחף לנתץ את עצמו; אותו אדם יושב בשקט גמור ומשוחח עם מראיינו על מתכון לאפיית עוגת־תפוזים. איך מרכיב האיש הזה תפקיד כשחקן? אם המשחק מבטא דחפים פנימיים, האם הוא מועיל לשחקן כאדם?

ספור חמש
ואמור: חתוך!

את השאלות הללו הבאתי אתי לטוסון, שם ביים סקוט את סרטו הראשון, טרגדיית־נקמה מודרנית ששמה "זעם". אלה שאלות אישיות, אם כי לא שאלות רכילות (ידידיו פוחדים מפני שאלות על אהבת הטיפה המרה, אהבת נשים וכו'). נודע לי שהוא הסכים להעניק לי את הראיון אך ורק אחרי לחץ חזק מן האולפן, וידעתי שהוא לא יספר לי את תולדות־חייו. לכן ביליתי את שעות הטיסה הארוכות מניו־יורק בקריאת מאמרים עליו, וכאשר הגעתי לטוסון נדמה היה לי שאני מוכנה למשימה. אני יודעת שהוא נולד באיזור מיכרות־פחם בהרי האפאלאצ'ים; שקיבל חינוך קפדני, אולי גם קשוח, במדינת מישיגן, מאמו החורגת ומאביו; ושעד היום — הוא בן ארבעים וחמש — הוא שומר על זיכרונות מרים. הוא התגייס לחיל־הנחתים בגיל שבע־עשרה. למד על חשבון הממשלה אחרי שהשתחרר מהצבא, היה מורה לספרות במיכללת לבנות במערב התיכון. אחת התלמידות ילדה לו תינוק. אחרת נישאה לו והוא נטש אותה ונדד ברחבי ארצות־הברית. את הקריירה שלו התחיל כנווד רומנטי. אני יודעת שהוא היה משחק בלהקות־תיאטרון נודדות ומשלים את הכנסתו בעבודת טבח, פקיד־בנק ונהג־משאית. אני יודעת על הדרך הארוכה שעשה עד שהגיע למעמדו כיום, ואני יודעת שהוא מסרב לקבל את פרס האוסקר ומשמיץ את הטקס הזה בלי להינזק. אני יודעת על המשברים שעבר בגלל שתיה, מזג חם, נשים (נשואות לו ואחרות) וחיפוש הזהות. "אני סוקר את חיי ושואל את עצמי: 'וכי מה השגתי? מה פעלתי? ובשביל מי פעלתי?' והתשובה היא: אפס!" הוא אומר. התארים המיוחסים לו הם: מבריק, מסור, זועם, רבגוני, מתפרץ, מרגיז, חסר־ביטחון, קשה, מר, שחצן, מסתגר, מורכב. הייתי בטוחה איפוא שאני מכירה אותו היטב.

הגעתי בלילה, לילה מדברי שהקפיא את חוטמי ואת אצבעותי כששוטטתי בשולי במת־התצלומים. צלליות התרוצצו בשטח, הציבו זרקורים, מתחו כבלי־חשמל, העמידו את המצלמות, התבוננתי בצלליות אך סקוט לא היה ביניהן, לכן שוחחתי עם אחרים.

ראיינתי את המפיק פרד ויינטראוב, שהסביר לי כי סקוט יושב בקרון־המגורים שלו (עם חדר־שינה, חדר־רחצה ומטבח קטן) ומהרהר בתסריט ובצעדיו הבאים כבמאי. התסריט, המבוסס על מקרה שקרה לפני שנים מעטות במדינת יוטה — גז קטלני פשט על־פני האיזור הכפרי — נכתב בידי פיל פרידמן ודן קליינמן. שניהם סיימו את לימודיהם במתימטיקה (פרינסטון 1965) והיו לאנשי־קולנוע, ועבודתם ב"זעם" התנהלה בפיקוחו של ויינטראוב, במסגרת קורס לתסריטאים. ויינטראוב אמר כי עברו שנתיים מן הכתיבה עד לצילומים. "על כל השאר — שאלי את ג'ורג'", אמר. אך הוא הבטיח לי שכיום הכל מתנהל כשורה. בתחילה עמדו האחים ורנר להפיק את הסרט, אבל חברה זו צירפה למיבצע חברת־סרטים עצמאית בראשותו של דונאלד בטי, בנו של איל־הנפט, וליאון פרומקיס, איש הוליווד ותיק (לשעבר אמרגן, כיום מנהל אולפן). סקוט אדיש כלפי כולם.

שוחחתי עם ליאון פרומקיס. "הכל מתנהל כשורה" אמר, "אבל ליתר ביטחון ביטחתי הכל: את הצוות, את המצלמה, אבל לא את הצלם, אותו אפשר להחליף". ובכמה ביטח את סקוט, המככב בסרט ומביים אותו? פרומקיס עיפעף בעיניו: "חמישה מיליון דולר".

שאלתי אם היו בעיות. פניו קדרו. "העיר בנסון, במדינת אריזונה, מספר תושביה 3,000". רק מפיק הוליוודי מסוגל לבכות מספר כמו שביטא אותו פרומקיס. "הם אמרו שמותר לנו לצלם בכביש הראשי שלהם רק בין השעה אחת בלילה וארבע לפנות־בוקר".

בעיות בקשר עם סקוט? התעקשתי לשאול. כיצד מתנהלת העבודה עם האיש הזה, הידוע כהפכפך, שהיה נעלם מבימת־התצלומים בסרט "פטון" ופעם בילה יממה שלמה במישחק פינג־פונג באולם־המישחקים של בית־המלון? פרומקיס שקל רגע את השאלה אחר כך הניע בראשו. "כן", אמר בכובד־ראש. "היתה בעיה. לפעמים הוא שוכח לומר 'חתוך!' ואז אני אומר לו: 'ספור חמש ואמור חתוך!'"

כל העולם
פוחד מג'ורג'

פתאום נראה סקוט חוצה את הכביש, לנגד עיני. גבה־קומה, פניו סמוקות מקרני השמש, שערו גזוז קצר, תספורתו חסרת־פיאות לגמרי, אזניו מזדקרות לצדדים והוא אינו מטריז כ"אלוף הביליארד" התיאטרלי שהופיע ב"פטון" ואינו מרושל־חושני, כמו ב"בית חולים". הוא נראה חסון ומוצק כחוואי. צעד במרץ למרכז בימת־התצלומים, ניפנף בידו, דיבר, התבונן, הקשיב, הציץ במצלמה והתייעץ עם הצלם פרד קונקאמפ, שהיה מועמד לפרס האוסקר על עבודתו ב"פטון". סקוט בחר בקפדנות את אנשי הצוות הראשיים שלו. "אני מרחם על הצוות הבא שיעבוד עם ג'ורג'", אמר לי אחד מהם בנימה נוגה. "פינקנו אותו".

בסצינה שהוכנה לצילום היה על סקוט להיכנס במכונית־משא לחלון־ראווה גדול, ואחר־כך יתפוצץ הבניין בלהבות. "יהיה עמוד אש בגובה שבעים מטר", אמר אחד התסריטאים, "ומתוכו ישמיע ג'ורג' את קולו באוזנינו".

הסצינה צולמה במהירות. גם בסצינה שיש בה אנשים, דיאלוגים ומתח דרמטי רב אין סקוט רוצה בחזרות רבות על ההסרטה. "אנו עובדים מהר וקשה, ומקווים שזה ייראה על הבד", הוא אומר.

היה זה יומי הראשון בטוסון, ועדיין לא היתה לי פגישה אישית עם סקוט. בפנותו לשוב אל קרונו, ביקשתי מקצין־העתונות שיציג אותי בפניו כדי לשבור את הקרח. אך האיש עמד ונעץ בי עיניים כמאובן. באין ברירה התייצבתי בדרכו של סקוט והצגתי את עצמי. הוא הביט בי, מילמל משהו, אחר כך מתח את שפתיו בחיוך מאולץ שחשף את שיניו. לא ידעתי, אם זאת ארשת של איום. נזכרתי בדברי מורין סטפלטון, שעמדה להופיע לצד סקוט ב"מלון פלאזה". היא התלוננה בפני הבמאי, מייק ניקולס: "אני פוחדת מג'ורג' כל־כך, שאינני יודעת מה לעשות".

"חביבתי", הרגיע אותה מייק, "כל העולם פוחד מג'ורג'. אינך יוצאת מן הכלל".

סקוט המשיך לצעוד אל קרונו ואני חזרתי לבית־המלון. שם קראתי את העתון המקומי ושקעתי בהרהורים נוגים. עלה בדעתי שאין מקום רב לפרטיות בחייו המסוגרים של סקוט. ביום שהגעתי, היו בפמליה שלו — נוסף על טריש וג'יין ביל — אביו של סקוט, סבתו, פרקליטו, המאפר שלו, הכפיל שלו לסצינות מסוכנות, איש־המלתחה, הנהג, הביוגרף שלו וכלבו "לפיד", כלב רועים גרמני, שהיה חולה.

למחרת נסעתי העירה וקניתי גרבי צמר עבים וחמים. לבסוף ראיינתי את סקוט, למחרת בצהריים.

חייו מזכירים לוח שחמט ענקי: פרקים בהירים ופרקים כהים לסירוגין, פרקים יציבים ופרקים בלתי־יציבים לסירוגין, פרקי שיכרות ופרקי פכחות לסירוגין, פרקים שבהם אהב לדבר ופרקים שבהם שתק לסירוגין. נישואיו הראשונים (מהם נולדה לו בת, כיום אשת מבוגרת וזרה לו) נסתיימו מהר. אשתו השניה היתה בהריון בפעם השניה כאשר נטש אותה בגלל קולין דיוהרסט. מקולין ינולדו לו שני בנים. לפני שנפרדו, אחר פרק סוער באירופה חזר סקוט למנהטן, ושם נישאו מחדש, בשנת 1967.

הכוכב ג'ורג' סי. סקוט והבמאי ג'ון יוסטון מתווכחים על סצינה בסרט "המרוץ האחרון" — תפקידו של הבמאי הוא להפוך תסריט כתוב לתנועה מצולמת", אומר סקוט.

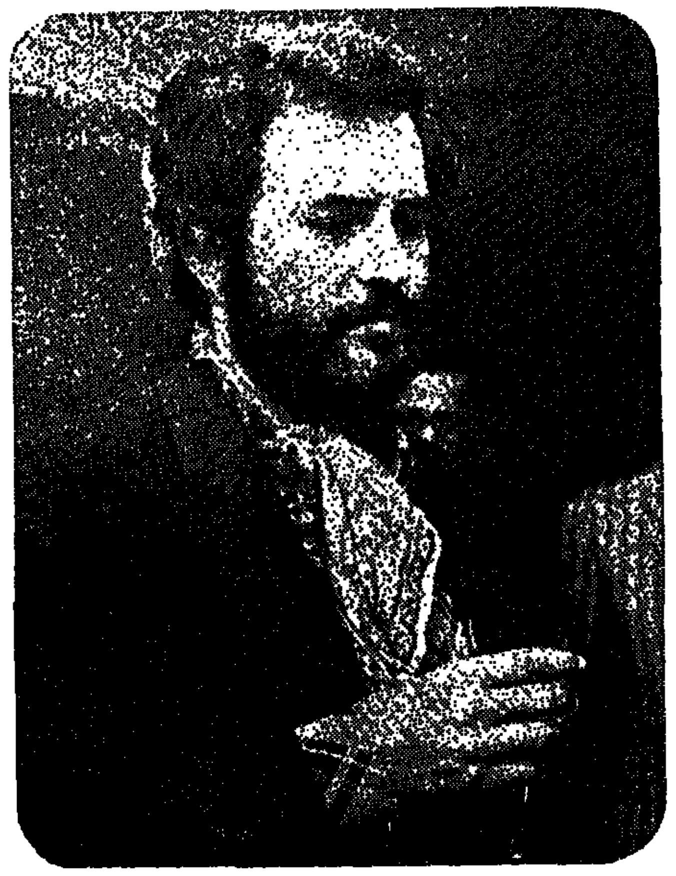

אי־הרוח

(המשך מעמוד 11)

[illegible]

...את אותו שלכן גם קצת להיות בסדר. ולומר כמה דברים בזכות הגועל־נפש. ראה אגודת הסופרים וכל מה שהיה שם. ומה נכתב אחר־כך על ידי פוליטיקאי ספרות. איך התעטפו בצדקנות מעוררת קנאה. הלא מה שהם עשו היה מעשה מחפיר. אלא שמעשה מחפיר לאחד הוא מעשה יפהפה לאחר. ומי כאיש הרוח יודע מלאכת קרקסנות. הקרקס המסכן והעלוב הזה, לו רק יכולנו באמת לראות את עצמנו בעין שלישית ומנוטרלת, היינו רואים שאנו משחקים משחק כל כך מצחיק עד שמרוב צחוק היינו בוכים.

*

אבל כמשטר שלנו יש משהו רב־פנים ומוזר. מצד אחד יודעים שמשוררים אינם עוד מה שאפלטון סבר שיהיו. (אני סבור שהוא צדק יותר וחכמי התווה אינם מבינים שרק מה שיחליטו משוררים יישאר תורות לנצח.) אבל מצד שני, נשאר איזה הד של כבוד ישן, עתיק, לא איש הרוח אפילו משוגע הוא. כך שמה שהיו באמת רוצים לעשות הוא לחבק את איש הרוח חזק־חזק גם מאחבה וגם מאדישות ולהרוג אותו כך שיהיה כמו איזה אבן נאה שאין לה שיניים. על כן יש כל כך הרבה פוליטיזאציה בעולם הספר שלנו. הממסד השליט אוהב לחבק אנשי רוח כדי להכניסם למגירות, להעניק להם חסדים ולהחניף להם כדי שיהיו בסדר. אפשר היה להבין גם את כל פרשת אגודת הסופרים כלחישות של כמה אנשים חשובים למעלה אל כמה סופרים הכותבים על אנשים כמוני, בעיתוניהם, שאנו תמימים או רשעים או מי יודע מה, שהגה כדאי לסופרים הללו לנהל את ענייני האגודה כך שהערבים יישארו בחוץ אך הגועל־נפש ייף את יפה ונקי. שהרי עוד מעט יבואו חנת סופרי פאן והללו באים מארצות רבות שבחלקן אינן מבינות עוד (אף כי הבינו בעבר) איך אין כוללים באגודה סופרים מחמת גזעם, צבעם או לאומיותם. ועל כן כדאי להיראות יפים ולעשות את הגועל־נפש במסתורים. כאן נועד לאנשי הרוח תפקיד נכבד. הם קישוט יפה לבחירות, סופרים למען זה או אחר. משוררים למען גנרל (מיל.) ההולך לנסות את... מזכיר קצת את דרום־אמריקה אלא ששם הרומן רחוק מלהיות מת. והסופרים אינם מקשטים כתפירת של פוליטיקאים ממולחים. או שמא כן, ואיני יודע. בעצם מה זה חשוב מה קורה שם, חשוב מה קורה כאן. ראש הממשלה ישבה עם עשרים ואחד סופרים, בניסיון חיבוק מאראתוני. מתי לאחרונה קראה גברת ראש־הממשלה ספרים שכתבו סופרים אלו? איני בא להאשימה על כך. כל אחד והטעם שלו. לפסטיבלי חסידות באים יותר אנ"ש מאשר לספרים. ויש לכך סיבות טובות, או מסובכות. אבל לו היו שחקני הפסטיבל הנ"ל מודיעים שהם עתידים למחות על עוול איקרית וביריעם לא היתה ראש הממשלה מקדישה להם אפילו רבע שעה מזמנה. היא תלך לראות את ההצגות שלהם, תצחק, תיהנה, אבל לסופרים, שאותם אינה קוראת, היא תקדיש זמן רב. כמו בית ארדשטיין. היא תטלפן, תגיש מיץ אבל לשלם זוז?

כולנו נחותים בעיני עצמנו. איננו יכולים לשבות. לו שבתנו, היה רק שר הבדיחות בממשלה יודע על דבר השביתה. משטרה לא היו שולחים נגדנו אלא את תזמורת הגדנ"ע. אבל כאשר אנשי רוח מביעים דיעה — אומרים „הא! זה חשוב. הם אנשי רוח". כלומר מחבקים־ואדישים. מה נורא מזה. אתה רוצה להדריך את מנוחתם במה שאתה אומר משום שאתה מנסה לאחוז בידיים מגששות ורועדות את כתר איש הרוח. היית רוצה שיחשבו אותך לאיש מעשה, לא לאיש רוח. והרוח הנובעת מן המעשה תעשה גלים. אבל אתה איש רוח. אתה אינך חשוב עליהם כאיש מעשה. הרהורים שלך על גורל האומה והאדם והחלומות והחשדים שלך אינם מעניינים אותם. מעניין רק הכתר. איש הרוח, יורש חיזור ועלוב לירמיהו. לברנר. אותו משלח יד. לתקן את הדברים שאיש אחר אינו רואה שהם שבורים או בלתי־מתוקנים. להאיר בזרקור בלתי־צפוי איזו מהתלה טרא־

*

התחלתי בבית ארדשטיין ובהרצאה. דיברתי שם על ספרות. אני מרצה במקומות אחרים על חלק מן הדברים שאמרתי כאן ואני מרחיב עליהם את הדיבור. במקומות רבים, בעיקר בקיבוצים, משלמים לי ומתייחסים בצורה רצינית לבעיותיות שאני מעלה כאן. אני אוהב לדבר עם אנשים, חברי משקים, לשמוע את דעתם ולדעת שבקצווי המדינה, במקומות שבהם אין יושבים בעלי שררה, מצוי עוד הד למה שטעם היה קיים בארץ בשפע; כלומר אנשי־עמל המכבדים אנשי רוח ואין הם מבדילים בין השניים, ומבינים שאפשר להיות לחילופין איש־עמל ואיש־רוח. אבל כאשר אני מדבר על כך שם אני גם מקבל הדים לדברים שחושבים אותם למעלה. ואחרים קמים ויש להם דברים מרים לומר. החיים קשים והם מבינים את נקודת המבט ההורגת שאני מעלה בפניהם. מתקיים ויכוח. שיהיה לברכה. הוויכוח הוא מלחמה בלא נשק. ובלא נשק לא נשפך דם. ובלי שפך דמים אפשר להגיע די רחוק. כי מי שדמו לא נשפך יכול לשנות את דעתו בניגוד למי שדמו נשפך.

אני רוצה לסיים בהצגת הפאראדוכס. איש רוח הוא דבר מקרי ולא נחוץ. הוא איננו נחוץ בגלל מה שהוא עושה. הוא חשוב בגלל מה שהוא נקרא. כלומר איש שחשיבותו נמדדת לפי אפסיות יצירתו. לשון אחר; כמו האנשים של פומפי. סיפרו לי חשבוע כיצד יוצרים את הפסלים של נשרפי פומפי. מגלים בית בין גלי הלאבה. קודחים חור. ממלאים את החללים במלתחת בטיח. אחר כך מפרקים את הלאבה. במקום שהיו חללים יש עתה טיח המתקשה והולך. הצורות של החללים הם אנשים. כך גם אנשי הרוח. הם חללים עטופים לאבה. ממלאים אותם טיח. מחבקים אותם כי הם חשובים. הם חשובים מפני שהם אינם עושים שום דבר חשוב. הם מקשטים. הם עיטור יפה. הם שיניים תותבות בלתי נושכות. הם עטרה של פלסטיק לראש חולה. הם ליצנים עצובים. הם ממלאים את מקומו של הנביא שעליו אמרו משוגע איש הרוח. הם מחובסים כדי שהרוח שהם יוצרים תהיה באמת רק רוח ולא רוחניות. הם נועדו למשט ועידות בינלאומיות. לשטט תעמולת בחירות. כמו שאמרה לי בחורה אחת. יורם קניוק? אתה מפורסם. מה אתה עושה בדיוק? לו הייתי רק עיתונאי היתה יודעת. לו הייתי ממציא את ה„דווידסה" היתה יודעת. אבל העובדה שיריתי בדווידסה ועתה אני יורה בה לתוך עצמי ומסושט. ומסשטים בי, ובית ארדשטיין סבור שאני נלנה במלים יפות. את זה היא אינה יודעת, כי כתבתי ארבעה ספרים — טובים או רעים, ספשיים או לא — ואחד בדירה, ואם ירצה הגורל אולי גם עוד. אבל למי איכפת? פסל עשוי חלל ריווח.

מנצב"ת.

ראש־ביצה

(המשך מעמוד 19)

[illegible]

כללי המשחק

[illegible]

העט בדיביזיה

[illegible]

סקסי על הבוקר

no.1 מי אחר גילוח לגבר no.1 after shave for men

Golden Tabacco no.1; Green Leaf

חלוק לבן לראש המועצה

מאת יוסי ביילין

צילם בוריס כרמי

הראשונה שילדה במשך כהונתה
זלדה קרמר ראש המועצה המקומית של רמת־ישי

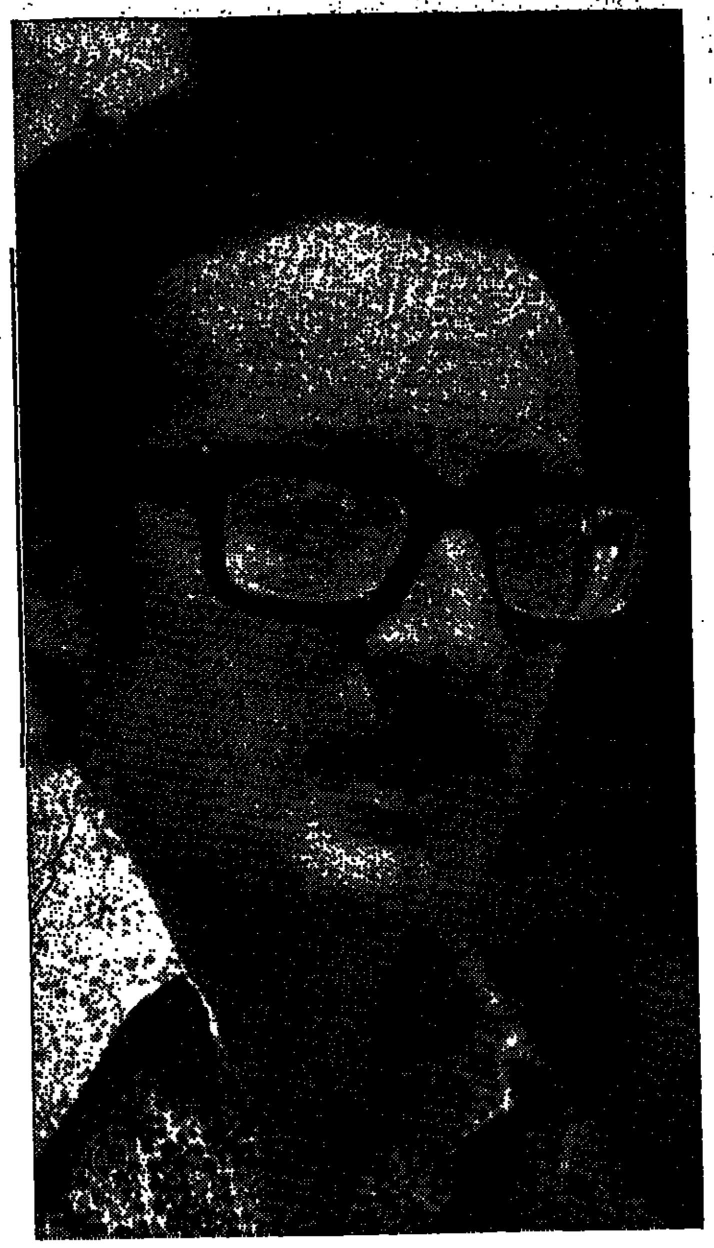

היחסים עם גח"ל קורקטים
שמעון אלמוג, מזכיר מועצת פועלי טבעון

כשהתקשרנו אל משרד המועצה המקומית רמת־ישי, וביקשנו לדבר עם ראש המועצה, ענתה המזכירה שראש המועצה הלכה למכולת. ושאחר כך, כנראה, תהיה בבית, ושנתקשר אליה הביתה. ושאולי נתפוס אותה אחר כך. אם יהיה לנו מזל. התשובה היכתה אותנו בתדהמה־מה, שבהלם לא ניכרה בקולנו, עת הבטחנו כי כך נעשה. שתי התמיהות נפלו עלינו כאחת — ראשית, ראש מועצה שהוא היא. ושנית — ראש מועצה ההולך למכולת. אבל במשך הזמן התרגלנו לכך שרמת־ישי בשלטת בידי נשים. ואת המידע על כך שקבוצת כדור־היד המקומית של בנות „הפועל" נמצאת בליגה הלאומית, ושקבוצת כדור־היד של בני „הפועל" נמצאת בליגה ב' — קיבלנו כבר בהבנה.

אף־על־פי ששם זה נשמע מוכר מאיזשהו מקום, [illegible]

משמאל: אורות הסוסים שעימשה את הפרשים התורכים, היא גם סימלה של רמת־ישי.

[illegible]

למטה: הרחובות ברמת־ישי עדיין חסרי מדרכות. קשה לדבר כאן על תנופת פיתוח.

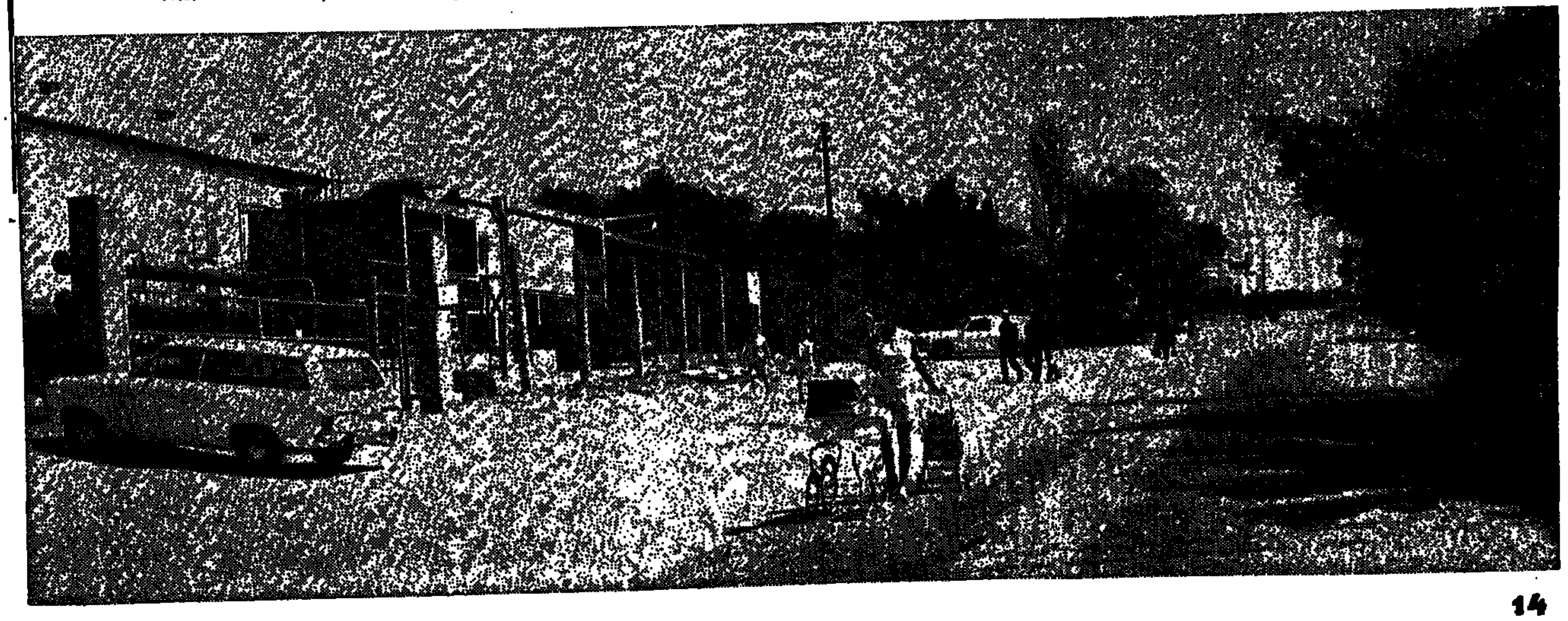

אם תיבחר — תעסוק בכך במשרה מלאה
יהודית שושני, שכיהנה עד־עתה כראש־המועצה בהתנדבות

רק למען הבן
חנה אבא, מזכירת סניף „העבודה" המקומי

אם יהיה דיור — יחזרו צעירים רבים
שמואל קאלוש, נציג מועצת הפועלים ברמת־ישי

המקום עד 1948, שנה שבה הגיעה אל רמת־ישי הדמות הדומיננטית ביותר בה — האחות יהודית שושני.

בעלה של יהודית היה שומר מטעם הקרן הקיימת בכפר החורש. ב־1948 נערך פינוי של נשים וילדים מכפר החורש לנהלל, ויהודית יצאה לחפש למשפחתה מקום מגורים חדש. היא הגיעה במסעותיה לרמת־ישי, ראתה כי טוב, והתיישבה כאן. יהודית מספרת את סיפורה ואת סיפור המקום במרפאת קופת־חולים, שבה היא שוררת על החולים ואפילו על הרופא, הלא הוא ד"ר שלמה פג'ה, שהגיע מפרס לפני שלוש שנים, וזכה לתואר הדוקטור הראשון שהתיישב ברמת־ישי התיישבות של קבע.

ב־1949 — היא מספרת — הגיעו כולם למסקנה שאין למקום זכות קיום כל עוד תושביו מעטים כל כך, ונשלחו לכאן 100 משפחות של עולים חדשים — 25 משפחות מתימן, 25 משפחות מסין, 20 מרומניה, והאחרות — מתורכיה וממקומות אחרים. הוקם מחנה אוהלים, ואחר־כך השיכון הראשון ובו דירות קטנטנות למשפחות ברוכות ילדים, כשהשירותים, כמובן, בחוץ. עד 1958 עמד בראש רמת־ישי ועד, שהיה מורכב ממתנדבים, והישוב היה חלק מן המועצה האזורית הקישון. אלא שבני הכפר הרגישו במועצה האזורית כבנים חורגים כיוון שישובם לא היה ישוב חקלאי, והם לחצו על הממשלה, במגמה לזכות באוטונומיה. מאז 1958 רמת־ישי היא מועצה מקומית, ובאותה שנה מינה שר הפנים מועצה ממונה, שיהודית כיהנה בה בהתנדבות כסגנית מטעם מפא"י. גם במועצה שנבחרה ב־1959 כיהנה יהודית בתפקיד זה, והפופולריות שלה נבעה בעיקר מן המגע ההדוק שבינה, כאחות היחידה, ובין הציבור שנזקק כולו, במוקדם או במאוחר, לשירותיה הטובים.

ב־1962 נערכה במועצה „הפיכת חצר", וראש המועצה, מטעם מפא"י, הודח על ידי חבריו. את מקומו מילאה יהודית, שהמשיכה בעבודתה כאחות, ועסקה בניהול המקום בשעות הפנאי שלה. כאן מתחיל הספור להסתבך, ולכן כדאי שתקראוהו לאט: ב־1964 הקים עודד ינאי, אחיו של ראש המועצה הקודם, מפלגה מקומית חדשה בשם ל"ר, אשר ראשי תיבותיה, כפי שכבר ניחשתם, הם „למען רמת־ישי". הוא צירף אל מחנהו כמה מאנשי מפא"י, ונטל לעצמו את ראשות המועצה. בבחירות שנערכו ב־1965 זכתה ל"ר בשני מנדטים, מפא"י — בשני מנדטים, מפ"ם בשני מנדטים, ומפד"ל במנדט אחד. ל"ר יצרה קואליציה עם מפ"ם, וינאי נשאר בראש המועצה. ב־1967 החליט ינאי שהוא בכל זאת איש מפא"י, התפטר, והעביר את שרביט השלטון לידה של יהודית. מפלגתו, לעומת זאת, ממשיכה להתקיים, וברמת־ישי מרננים כי תומכיה והעומדים בראשה אינם אלא אנשי מפ"ם בשינוי אדרת. על כל פנים — דבר המערך בין „העבודה" למפ"ם לא הגיע עדיין לרמת־ישי, וכאן ממשיכות שתי המפלגות להיות צהובות זו בזו. בבחירות האחרונות, ב־1969, הגביר גח"ל את עוצמתו עשרת מונים, שכן על אף שהשתתף בכל מערכות הבחירות לא זכה עד אז בשום מנדט במועצה, וב־1969 זכה בשני מנדטים. גם מפלגת העבודה ול"ר זכו בשני מנדטים כל אחת, והמפד"ל — במנדט המסורתי שלה. יהודית יצרה קואליציה עם ל"ר והמשיכה לעמוד בראש המועצה, אולם ב־1970 התפטרו שני נציגי „העבודה" מן המועצה, בסיבות שיהודית מגדירה אותן כאישיות, ואחרים טוענים כי הן כרוכות בבעיות מפלגתיות פנימיות. נציגי גח"ל, ובראשם זלדה קרמר, שהיתה עד אז אחות ב„טיפת חלב", נטלו לידם את רסן השלטון, כשהם יוצרים קואליציה עם אנשי ל"ר, שהם, כאמור, חברי מפ"ם, כנגד מפלגת העבודה.

וזה המצב כיום — זלדה קרמר חברת „חרות", יושבת על כס ראש המועצה, והיא הראשונה העושה זאת במשכורת, לאחר שהתפטרה מתפקידה כאחות. יהודית שושני ממשיכה לטפל בחולי עמה (וגם בחולים שאינם בני עמה, והכוונה ל־800 ערבים מכפרי הסביבה שסופחו לאחרונה למרפאת רמת־ישי), והשתים נערכות במלוא עוזן לבחירות הבאות עלינו לטובה. אם תיבחר יהודית — היא תעזוב את המרפאה, כך היא מבטיחה, ותקדיש את כל זמנה למועצה המקומית. שיטת תעמולת הבחירות היא שכנוע של בית אחר בית.

אם התקבל הרושם כי הסיפור הפוליטי של רמת־ישי עוסק בריבבות של מצביעים, ברבבות חברי מפלגות ובאלפי „קולות צפים" אינו אלא טועה. מספר תושבי המקום לא הגיע מעולם לזה של קיבוץ בינוני. סקר רשמי אודות המקום אומר כי ב־1961 היו כאן 779 נפש, ב־1965 — 765 נפש, ב־1967 — 749 איש, וב־1969 — 790 איש. מספר בעלי זכות הבחירה ברמת־ישי לא עלה אף פעם על 500, ודי ב־70 תומכים כדי לזכות במנדט שלם במועצה. אף־על־פי־כן, ואולי בשל כך, מתנהל כאן המאבק הפוליטי בחירוק שיניים, ומזכירת סניף מפלגת העבודה במקום, חנה אבא, אמרה לי בפירוש, ובמלוא הרצינות, שהמאבק הקרוב יהיה מאבק לחיים ולמוות. במפלגתה התפקדו 172 חברים, ובמחנה הנגדי מודיעה זלדה על כשישים חברים. יהודית אומרת, כי גילתה את עקב אכילס של „העבודה", והוא — התנגדותם בעבר לשתף צעירים ברשימת המועמדים, התנגדות שהביאה רבים לתמוך בנציגי גח"ל הצעירים. הפעם, היא מבטיחה, תשתף גם צעירים ברשימה. היא מקווה להשיג רוב יחסי, והיא נסמכת על כך שבבחירות לכנסת זכה המערך לרוב כזה, בשעה שהפיצול הפנימי בכפר מנע הישג דומה במישור המקומי.

אין בנייה, אין קליטה

מתוך עמדת האופוזיציה שלה מבקרת יהודית את המחסור בדיור ואת העובדה שאין המקום קולט עלייה חדשה. ב־1957 נבנו 50 יחידות דיור בינוניות לעולים החדשים שהגיעו לכאן מפולין ומפרס, והובטח להקים, במשך השנים הבאות, עוד 250 יחידות, אולם הבטחה זו לא הוגשמה. ב־1964 נבנו 50 יחידות בלבד, והן נועדו לעולים חדשים, אולם עולים חדשים לא הופנו למקום, ואת הדירות רכשו זוגות צעירים, רובם בני רמת־ישי. כיוון שלא כל הדירות אוכלסו, וכיוון שהמקום אינו יכול להתפתח במספר כה קטן של תושבים, פנו ראשי המועצה ב־1968 אל אריה אליאב, שהיה אז סגן שר הקליטה, וביקשו ממנו להפנות עולים חדשים לרמת־ישי. הוא שאל מה גודל הדירות הפנויות, וענו לו ששטחן הוא 49 מ"ר. אליאב השיב ששום עולה לא יהיה מוכן להסתפק בדירות קטנות כאלה, ושוב רכשו את הדירות זוגות צעירים בני המקום. משהוצע ליהודית, לפני תום כהונתה, לבנות במקום עשר עד ארבע עשרה יחידות דיור חדשות — התנגדה בתוקף, ועמדה על מילוי ההבטחה לבנות כאן 200 דירות על מנת להזרים למקום דם חדש, הבטחה שלא מולאה. כשהיא מתארת את הפעולות שעשתה במקום בתקופת כהונתה, היא מדגישה במיוחד את בניית מאגר המים החדש. לדבריה, קצרה זלדה את פירותיה, ובשם פירות אלה היא הולכת עתה אל הבוחרים. זלדה הסכימה לקבל 12 יחידות בשנה לזוגות צעירים, הצעה שנדחתה על ידי יהודית. היא בנתה את המדרכה הראשונה ברמת־ישי, ברחוב לוי אשכול, הרחיבה את הכביש ויצרה תאורה של פנסים — שלושה שיפורים מהותיים [illegible] על ידי השלטון הקודם. אף־על־פי־כן, מאמינה יהודית בנצחונה. [illegible]

שנים רבות התקיימה ברמת־ישי מועצת־פועלים עצמאית, עם מזכיר ועובדים בשכר, ומליאת מועצה. לפני כשנה, במסגרת תהליך הריכוז [illegible], סופחה רמת־ישי למועצת פועלי [illegible], והיא קשורה עם סניף [illegible]. נציג מועצת־הפועלים מקבל קהל במועדון הפועלים [illegible], ועוסק בעיקר בפעולות תרבות. כל עניני האיגוד המקצועי מתנהלים בטבעון. שמואל קאלוש, מזכיר מועצת פועלי טבעון [illegible], מספר כי [illegible] „העבודה" ומפ"ם, ובבחירות האחרונות למועצת הפועלים זכתה „העבודה" בארבעה מנדטים, גח"ל בארבעה מנדטים, ומפ"ם במנדט אחד. ראש המועצה — עד לביטולה — היה איש „העבודה". [illegible] ברמת־ישי מחסור בידיים עובדות, ולכן כמעט ואין כאן בעיות של איגוד מקצועי, מה גם שהמפעלים המקומיים משלמים לעובדיהם „לא רע". הבעיה העיקרית היא חברתית ותרבותית, ולכן [illegible]. התקציב השנתי לפעולות תרבות הגיע ל־18 אלף ל"י, התקציב השנתי [illegible] מגיע ל־32 אלף ל"י, והתקציב הכולל הוא 60 אלף ל"י, אין זה סכום גדול, אך גדול משנים עברו.

מועצת פועלי טבעון מנהלת עתה משא ומתן עם חברת „שיכון עובדים", כדי שזו תקים ברמת־ישי מאה יחידות דיור, כיוון שגם מועצת הפועלים בטוחה כי כל עוד לא תגדל האוכלוסיה לא תינתן תנופת פיתוח למקום. היחסים עם המועצה המקומית קורקטיים למרות שהיא נשלטת על ידי גח"ל, והמועצה מקציבה כספים לפעולות [illegible]. אף־על־פי־כן, [illegible], אין להשוות שלטון זה לשלטון של מפלגת העבודה, כיוון שבשעה שבמועצת הפועלים וברשות המקומית שלטה אותה מפלגה, היו יחסים הדוקים הרבה יותר ויוזמות רבות יותר.

רוצים לחזור לרמת־ישי

הוא איש המריצה את מועצת הפועלים במשך שעתיים כל שבוע, הוא שמואל קאלוש, איש רמת־ישי, העובד כאן

(המשך בעמוד הבא)

513 הפנסים הראשונים

בשנת 1909 הודלק פנס הרחוב הראשון בתל־אביב. אז עדיין אחוזת־בית. בשדרות רוטשילד פינת הרצל. היה זה פנס לוקס, שהאיר ברשום רב על תושבי השכונה. בסוף אותה שנה היו באחוזת־בית עשרה פנסים ברחובות ובשנת 1916 — 25 פנסים. פנסי־לוקס ברחובות הגדולים, ופנסי־נפט בסימטאות צדדיות. מדי ערב היה עובר ברחובות מדליק־פנסים, וילדי השכונה, שכבר היתה לתל־אביב, היו הולכים אחריו ועוקבים אחרי [illegible]

[illegible]

והדו"ל שלה. רוטנברג עמד לנסוע לאנגליה [illegible] ועל כן נערכו מאמצים להחיש את הפעולה [illegible]. בשבועיים האחרונים עבדו הפועלים 12—14 שעות ביום ובימים האחרונים כמעט ללא הפסקה.

גם הפועלים נתקפו בהתרגשות לקראת האורות של העיר הראשונה בארץ. [illegible]

[illegible] בשבע בבוקר היו תלויות ברחוב אלנבי מנורות גדולות בנות 1000 ו־500 נרות. היה זה לילה היסטורי — החשמל בא לתל־אביב. עיתון „הארץ" סיפר:

„אתמול בבוקר יצא האדון פנחס רוטנברג ללונדון. [illegible] לעשות את הניסיון הראשון להאיר את

רוטנברג עם עובדי חברת־החשמל עם פתיחת תחנת־הכוח הראשונה בתל־אביב.

עבריים, ממגיני ירושלים, החל באותן שנים בתוכניות להתקין רשת חשמל בארץ. לאחר משא־ומתן ארוך קיבל זיכיון מהבריטים להקים תחנות כוח. הוא רצה לנצל את מי הירדן והירמוך וכן את מי הירקון. כשלב ראשון החליט להקים תחנת כוח בתל־אביב, שהיו בה 209 בתים ו־4000 תושבים.

קבוצה של אנשי תל־אביב, בראשותו של יוסף רוקח, קנתה פרדס בדרום־מזרח העיר, ליד התחנה המרכזית של היום, כדי להקים שם את „שכונת השרון". רוטנברג רכש חלק מהאדמה, כדי להקים עליה את תחנת־הכוח. עדיין לא היו אז כמובן בעיות של אקולוגיה... באותו מקום ביקש כחמישים שנה לפני־כן מיסיונר־משומד בשם איזאק, להקים חוות חקלאית כדי להעסיק את יהודי יפו ותוכניתו לא הצליחה. מאותה חווה שרד בית־אבן רחב ידיים, המשמש את חברת החשמל עד היום. זהו כנראה הבית העתיק ביותר של תל־אביב...

רוטנברג פנה לאדריכל הנודע ביותר של אותם ימים — ברלין, בבקשה לתכנן את התחנה, וזה בנה בית מודרני, המושך עד היום תשומת לב. זהו הבית הראשון בארץ, שנבנה כולו מבטון.

*

פי המסופר, התחילו לבנות את תחנת החשמל בלילה, במוצאי שמחת תורה של שנת 1921. עוד לפני שהחלו לחפור את היסודות צריך היה להילחם בעכברים הרבים שהיו בבקום. שכרם של העובדים היה שלושים גרוש ליום עבור חפירת היסודות, ועשרה גרוש נוספים להריגת העכברים...

קירות הבית ההלו להתרומם ולמשוך תשומת לב. ברחוב אלנבי הגיעו כבלי החשמל והקימו בבנים קטנים לטרנספורמטורים. בשדרות רוטשילד פינת אלנבי ובנחלת בנימין פינת אלנבי. באביב עמד הבית על מכונו והעמידו בו את מכונות הדיזל שתפוקתן 1000 כוח סוס לעומת 50 כוח סוס של המכונה שפעלה קודם בתל־אביב. ב־10 במאי נחתם חוזה בין רוטנברג ועיריית תל־אביב על אספקת החשמל והמחירים. העירייה העבירה לרשותו של רוטנברג את מכונות הדינמו

תל־אביב על ידי זרם החשמל מתחנת רוטנברג. כל היום הראשון עבדו פועלי חרשת ב־מרץ יוצא מן הכלל ובשבע שעות לפנות ערב היה הכל מוכן לניסיון. בשמונה־וחצי בא רוטנברג בלוויית סגן מושל יפו והאדון בירקנהים לרחוב נחלת בנימין קרן אלנבי, הוא נכנס אל הטרנספורמטור ובעצמו שלח את הזרם מן התחנה שהאיר שש מנורות גדולות באור מבריק. מיד התאסף קהל גדול שמילא את כל הרחוב וערך אובציה סוערת לרוטנברג והריע לכבודו בקריאת הידד".

אותו טרנספורמטור עמד במקום שבו עומדים כיום בתי־השימוש התת־קרקעיים בפינת נחלת־בנימין ורחוב השוק. מול אותו מקום, שם נמצאת היום החנות של ויסמן, היה אז בית־הקפה של אלטשולר, מקום הויכוח של האמנים, הבוהמה והבטלנים של אז. כפי המסופר, נכנסו רוטנברג והפועלים למסעדה ונשאו נאומים וברכות על כוס יין. הפועלים הביעו את תקוותם שבקרוב תיבנה תחנת הירדן ותאיר את הארץ. רוטנברג הודה לפועלים על עבודתם המסורה. רוטנברג יצר תמיד יחסים מצויינים עם פועליו, לא לחינם הם חיברו שירים לכבודו, כמו „הזקן מנהריים". הפועלים הרימו את רוטנברג על כפיים ונשאו אותו עד האוטומוביל שלו, לקול תרועות הידד.

למחרת נפרד מהעובדים בתחנת הכוח והם ליוו אותו עד תחנת־הרכבת של תל־אביב בתהלוכה גדולה, ובראשה רכבו כמה פועלים על אופניים מקושטים בפרחים. רוטנברג, וכל פקידי המשרד, והפועלים וכולם הלכו רגלי לתחנה. באי כוח של כל קבוצה וקבוצה של פועלים הגישו לרוטנברג זר פרחים ונפרדו ממנו בדברים חמים. הפועלים קישטו את קרון הרכבת שבו נסע בפרחים ובענפים, והתא שלו רוטנברג היה מלא בהם עד אפס מקום. רוטנברג עמד בחלון הרכבת והביט בפועלים המריעים לו, עד שזז וזה ונסעה.

ומאז, לפני חמישים שנה, היה לה לתל־אביב חשמל ככל שאוותה נפשה. הסטטיסטיקה של סוף אותה שנה — 1923 — אומרת, כי ברחובות העיר דלקו אותה שנה 153 פנסים.

צח ועגוע
יהיה עוד גופך
בעזרת
דפילטור
הקרם הקוסמטי המושלם
להסרת שיער מיותר
נוח לשמוש השפעתו ארוכת טווח
אינו מכאיב

דפילטור מוצר מצמרת נוסף של WELLA

הזדמנות
בלתי חוזרת!
מחיר מוזל לארון בגדים 358.- ל"י למטר

יחרונות בלעדיים לארונות „הזורע":
חידוש מהפכני:
- ארונות „הזורע" עם ימלמין לבן המהווה גם יסוד לצביעה.
- " " עם דלתות הזזה
- " " להשיג במידות שונות.
- זמני האספקה מקוצרים.

אין תעשית רהיטים „הזורע" מתחייבת למכור יותר מכמות של 150 ארונות או כל כמות אחרת.

הזורע
תל־אביב: אגף חדרי שינה רח' בורשוב 27
ירושלים: רח' יפו 68, חיפה: רח' הרצליה 1

פרסום גולד

חלוק לבן לראש המועצה

הקוצים מכסים את מגרש־המשחקים, אך התקציב הקטן אינו מאפשר את סילוקם

ברבע משרה. שמואל בן העשרים וחמש נולד ברחובות, אך הובא לכאן כשהיה בן תשע שנה. בית־הספר היסודי שבו למד נמצא, בזמנו, בבית המשמש כיום כמועדון ההסתדרות ושאותו הוא מנהל. כשהגיע לגיל 14 עבר עם הוריו לטבעון, אך הוא נשאר קשור לרמת־ישי, שם נותרו חבריו, וחלם לשוב אליה. לאחר שנשא אשה, ונודע לו על אפשרות של רכישת דירה לזוגות צעירים ברמת־ישי — החליט לשוב לכאן, ורכש דירה בבית דו־משפחתי חדש ויפה. בדירה שלושה חדרים, והיא מספיקה בהחלט גם לבתו שנולדה בשבת האחרונה. מחיר הדירה היה לפני שנתיים 56 אלף ל״י, שמתוכן היה עליו לשלם במזומנים רק 7000 ל״י, ואלה הם תנאים נוחים באמת. שמואל הוא סטודנט באוניברסיטת חיפה, שם סיים שנה שנייה בגיאוגרפיה ובהיסטוריה. משנודע שמתפנית כאן משרה חלקית בתחום הפעילות התרבותית במועצת הפועלים, הציע עצמו לתפקיד זה, מתוך רצון לקדם את המקום, ובעיקר את צעיריו הרדומים במידה רבה.

מזה חודשיים ימים הוא ממלא את התפקיד, ואולי בשל כך נוהר מאוד בדבריו, ומדבר בעד כולם. הפעילות שהוא מנהל עניפה למדי: כדי שבוע מוסרים כאן סרט, יש כאן ספרייה לנוער אשר הוא משמש בה כספרן, הרצאות של אורחים, וחוגים לציור, לשחמט ולריקודי עם. מאז החל ׳מועדון ההסתדרות׳ לפעול בחודש מרץ, ומאז החל לארגן ערבי ריקודים הכוללים גם ריקודים סלוניים, הולך מועדון גח״ל ומתרוקן, כיוון שמה שחשוב לצעירים אינו האידיאולוגיה אלא הבילויים, לדבריו. בסניף הנוער העובד והלומד [illegible] מתקיימות פעילויות רבות מאוד, בעיקר של בני 25 ומעלה, [illegible]

כאיש מועצת הפועלים מתמצא שמואל בפרנסותיהם של בני מקומו, אם כי אין זה תחום התמחותו. רק כחמישה תושבים מתפרנסים ממשק־העזר שלהם באופן חלקי, וכמה עשרות אנשים עובדים בשער „המפעלים״ הגדולים המצויים ברמת־ישי: „עוף העמק״, המצוי בבעלות משותפת של כמה קיבוצים, המפעל בבניין בית־החרושת לטכסטיל שנסגר, ו„עורלק״ המייצר מוצרי עור, שהוקם על ידי בעל הון מאנגליה, ורוב תוצרתו מיועדת לייצוא. כמה תושבים עובדים גם בבית החרושת לבלוקים [illegible], יש העובדים במפעל הקטן להרכבת [illegible], בארבע הנגריות המקומיות ובמסגריה. אולם רוב כוח העבודה המקומי עוסק בחקלאות, ואנשים עובדים כ„פועלים שכירים״ בישובי הסביבה, וכן בבניין באזור מפרץ חיפה.

אין ברמת־ישי מוקדי בידור מיוחדים, אבל אולי לבן מלו־כדים המקום, [illegible], ורבים מחבריו של שמואל הגרים מחוץ למקום, היו רוצים לשוב לכאן, כמוהו. הבעיה העיקרית היא בעיית הדיור.

למען הבן

חנה. אבא מכהנת כמזכירת סניף מפלגת העבודה ברמת־ישי רק חודשים אחדים, והיא רחוקה מלראות עצמה פוליטיקאית. למרבה הפלא, אינה אחות אלא עקרת בית, ולי־דה החלה בפעילות זו על מנת להחזיר למפלגת העבודה את השלטון שניטל ממנה [illegible], ובעיקר כדי שבנה יוכל להתחתן ולגור כאן, ולא ייאלץ לברוח מכאן למקום רחוק. [illegible]

חנה, ילידת הונגריה, הגיעה ארצה ב־1946 לאחר שעברה את מדורי הגיהנום של השואה. כמי שקיבלה הכשרה מפא״יית ב„דרור הבונים״ הצטרפה, מיד עם עלותה ארצה, עם בעלה, לקיבוץ בגבעת־חיים. אך הם עזבו את הקיבוץ עם הפילוג בקיבוץ המאוחד ב־1951, וב־1952 קנו מגרש ברמת־ישי, ובנו עליו את ביתם. לאחר שעברו לכאן, התחרטה על המעשה — לא היה כאן חשמל, לא היו מים, מדרכות, כבישים ותאורה. במשך הזמן קנו זכות על כמות מים מסוימת, התחברו אל קו החשמל שהוליך זרם אל [illegible], ויצרו לעצמם תנאים סבירים. אגב — המקום חובר אל רשת החשמל רק ב־1955, למעלה מ־30 שנה לאחר היווסדו.

חנה נבחרה תמיד למזכירות סניף המפלגה במקום, אך התקוות הגדולות שטיפחה במשך השנים לגבי רמת־ישי נכזבו במידה רבה דווקא בשל עמדת מנהיגי המפלגה. גיורא יוספטל ז״ל אמר לאנשי המקום, בעת שביקר כשר עבודה, שאין צורך בישוב עירוני נוסף בין טבעון למגדל־העמק, והמוסדות השונים טענו בפירוש או שלא בפירוש, כי לרמת־ישי אין זכות קיום. אם נעשו כאן שיפורים משמעותיים — הם נעשו תמיד ערב בחירות, [illegible]

לזוג צעיר, אומרת חנה, קשה מאוד להסתדר פה, והיום רוצים הצעירים קצת יותר מכמה שהסתפקו בו פעם. כאן אין כלום. [illegible] — נוסעים לטבעון. [illegible]

זכות הקיום — בקיום

ראש המועצה המקומית, זלדה קרמר, נולדה בסיני לפני שלושים שנה, [illegible]. היא נמצאת ברמת־ישי עם הוריה מאז גיל 14. היא סיימה את שירותה הצבאי [illegible]

וכך התגלגלו הדברים: לפני 4 שנים, התלוננו כמה צעירים, בני המקום, להתארגן על מנת להשיג אלטרנטיבה לרשות הקודמת. [illegible]

ילדיה אינם סובלים, לדבריה, מכך שאמם ממלאת תפקיד ציבורי המעסיק אותה שעות רבות, כיוון שהוריה מטפלים בהם. אולם בעלה לוחץ עליה שלא להמשיך בתפקידה לקדנציה נוספת, והיא עוד לא החליטה סופית מה תעשה. היא ידעה מראש שלא יהיה זה תפקיד קל, ושתיאלץ להידפק על דלתות משרדים ממשלתיים רבים כדי לקבל את מבוקשה, אולם לא ציפתה לכך שייערמו על דרכה קשיים כה רבים, ביחוד מצד משרד הפנים, או הממונה על המחוז. לא, אין זה נובע מכך שהיא אשה או משום שהיא נציגת גח״ל ולא המערך — אדרבה, סגן הממונה על המחוז גם הוא איש גח״ל, ודווקא הוא מערים על דרכה את הקשיים הגדולים ביותר — פשוט אין אוהבים את רמת־ישי, ואין לאף אחד עניין בגידולה.

לדעתה, הצליחה למרות הכל להוכיח, שבעזרת לחץ כבד אפשר להגיע להישגים. חברת „עמיגור״ של הסוכנות משקיעה לאחרונה, בהנהלתו של אברהם ציגל, כספים רבים ברמת־ישי, עוזרה בהרחבת הכביש הראשי בכפר ובהקמת המדרכה הראשונה. והיא בונה חדר נוסף בצמוד לדירות זוגות צעירים, שכמעט הפכו למשכנות־עוני. בשנה הבאה תעסיק כאן החברה עובד קהילתי, ותעזור בסלילת כבישי גישה לכמה שכונות. זלדה גם גאה על כך שמדי שנה נבנות עתה 12 יחידות דיור לזוגות צעירים, אם כי היתה רוצה לראות בנייה גדולה יותר. חמישים זוגות צעירים פנו בבקשה לקבל את חריסר הדירות שנבנו השנה, אולם משרד השיכון אינו מוכן לעזור לזוגות צעירים מחיפה וממקומות אחרים הרוצים לגור כאן, אלא רק לזוגות צעירים מקומיים. על האחרים לפנות, לדבריו, לאזורי פיתוח, ורמת־ישי אינה נמצאת באזור כזה.

התשתית הנוכחית של המקום, מבלי שיבוצעו בו שינויים גדולים, מתאימה ליישובם של 3000 איש. התוכנית של משרד־הפנים מוכירה 5000 ואף 8000 תושבים ברמת־ישי בעתיד הרחוק, אבל משרד הקליטה אינו מוכן לשלוח לכאן עולים למרות הבקשות הרבות שהופנו אליו מצידה של זלדה. וזוהי, אולי, בעייתו העיקרית של המקום, אבל דווקא הבעיות הקטנות הן המרגיזות ביותר. למשל: הרכב הפרטי של מזכיר המועצה הוא הרכב היחיד המצוי ברשות המועצה. הוא נוסע עמו לקניות ציוד, מביא את זלדה לירושלים ולחיפה, ונוסע גם לכבות שריפות, אם יש צורך בכך. המועצה החליטה כי יש להחזיר למזכיר את הוצאות הרכב, ולאחר שהוצאות אלו הוחזרו לו במשך שנתיים, טען הממונה על המחוז כי ההחלטה בלתי חוקית, וביטל אותה. המאבק הגיע עד בית המשפט הגבוה לצדק, והעניין טרם נסתיים. וזוהי דוגמה לקשיים הגדולים של המקומות הקטנים. יש פה צורך להיאבק על כל סעיף קטן בתקציב, על כל הוצאה, במקום שיוסכם כי מכסה מסוימת מגיעה לכולם, ורק מעליה יש מקום למשא ומתן בין הרשות המקומית למשרד הפנים.

גם מגרשי הקוצים מעיקים על זלדה, אבל התקציב המצומצם שלה אינו מאפשר לה להעסיק עובד שיבער את הקוצים, וגם אין היא יודעת למי לשלוח את החשבון — ברמת־ישי מצויים מגרשים רבים שבעליהם אינם ידועים, ויש גם כאלה שנקנו על ידי יהודים ממזרח־אירופה שניספו בשואה, ורכושם מנוהל עתה ע״י הסוכנות. לאחר הפצרות רבות אישר משרד הפנים משרה של גנן, בשכר 400 ל״י בחודש ; אז מי מוכן היום לעבוד בשכר כזה ? אף אחד. המועצה המקומית הגישה למשרד הפנים תקציב פיתוח, ועדיין לא קיבלה עליו אישור. כשזלדה שאלה מדוע מתמהמה האישור נאמר כי הוא יגיע כאשר יהיה כסף. יש, כנראה, עדיפויות אחרות, היא אומרת. על בריכת־שחייה, למשל, אינה חושבת עתה כלל, אם כי לכל קיבוץ גם כשהוא קטן בהרבה מרמת־ישי, יש בריכה כזו. כדי להקים אותה יש צורך ב־400 אלף ל״י, בשעה שהתקציב השנתי של המועצה מגיע רק ל־300 אלף ל״י.

■

המועצה מתקיימת בצמצום שבצמצום, ומעסיקה בשכר ראש מועצה, פקידה, מנהל חשבונות, עובדת סעד בחצי משרה, המטפלת ב־60 מקרי סעד, מזכיר, שרת בבית־הספר, שתי עובדות מטבח בבית־הספר, וגובה, האוספת מיסים בסך כ־50 אלף ל״י. אין כאן מנקי רחובות, ואת האשפה מוציא, שלוש פעמים בשבוע, קבלן, הנוהג בסוס ומעמיס את האשפה על עגלתו.

זלדה מוכנה להתרתח כשמדברים אתה על זכות קיומה של רמת־ישי. „יש לנו זכות קיום גדולה יותר מאשר למגדל העמק״, היא אומרת, „כי אנחנו קיימים שנים רבות יותר, וגם לנו יש ילדים, חיילים, ואיננו סוג בי״ת. אנחנו יושבים על הכביש הראשי, יש כאן אוויר מצוין, ואין כל סיבה שנסתלק מכאן״. היא מספרת, כי לפני שנים אחדות נעשה ניסיון לסגור את בית־הספר היסודי שלומדים בו רק 100 תלמידים, ושחלק מן התלמידים בו נערכים במסגרת המשותפת לכמה כיתות, בשל מיעוט התלמידים. בני המקום נאבקו למען אי סגירת בית־הספר, כיוון שבו טמון עתידו של המקום. אם גם ילדי בית־הספר היסודי יסעו ללמוד בטבעון או בקרית־עמל, יקיץ הקץ על רמת־ישי. מלבד זאת — כיוון שהתלמידים מעטים, ההוראה היא אינדיווידואלית, והרמה גבוהה, לדבריה. גם חטיבת הביניים תלמד כאן, ולאחרונה אף נרכש ציוד יקר לחדר הטבע של בית־הספר.

המועצה בנתה מועדון נוער חדש שייפתח בקרוב, היא בונה עתה גן־ילדים, שאליו יעברו 35 ילדי הגן הישן, ומשתדלת לפתח את הפעילות התרבותית בקרב הנוער, אלא שקשה מאוד להזיז דברים במהירות, בשעה שהמדיניות אינה רואה בעין יפה את פיתוחם של המקומות העירוניים הישנים והקטנים. לשאלה מדוע דווקא נשים מנהיגות את המועצה המקומית עונה זלדה, כי לגברים אין פנאי לעסוק בהנהגת המקום כתחביב לאחר שעות העבודה, ואין להם אפשרות להתקיים מהנהגת המקום במשרה מלאה. רק מי שהוא מפרנס שני, יכול להסתפק במשכורת כזו...

רמת־ישי מתנמנמת בשנת אחר צהריים חמה. בתים קטנים וחד־גוניים בשיכון העולים. וילות נאות של ותיקים, גגות רעפים אדומים, עגלה עם סוס. שתי פרות גועות ברפת רחוקה ויחידה. ילד על חמור. מכונית חולפת ביעף. מגרש משחקים טובל בקוצים. זקנה קמוטה חסרת שיניים נושאת סל כבד. בית־ספר ריק של חופש גדול, בן קומה אחת ומירושן. חיתולים בשכונת הזוגות הצעירים, כבישים מתפתלים בין בתים מוגפי תריסים ועטופי שיחים, וכביש הומה בין טבעון למגדל־העמק, החולף על פניה מבלי לשים לב.

כך חפר, למעשה, כפגיש זה להפגנת־כוח של בימויים מרשימים, מעוררי־עניין או מעוררי־מבוכה. אך בוודאי שאין כאן סיכום־עונה המביא כמיטב התיאטרון הגרמני. תיאטרון זה הוא בחלקו הגדול שמרני, מימסדי, ואיננו חותר דווקא לשינויים תוכניים או להעזה בימויית.

שוחחתי עם מר יואכים פרויס, סגן נשיא האי.תי.אי. העולמי. והמסקנה העולה מחוות־דעתו היא שמפגש התיאטרון, שכוונתו המקורית היתה להפוך את ברלין למשך שבועיים או חודש (ולא בדרך של יתחרות), למעין חלון ראווה למתרחש בתיאטרון הגרמני כיום, הופך להיות לבמת־ראווה ססגונית לתאוותיהם ול„טירופיהם״ של במאים (במווזת שונה של הצלחה אמנותית).

ההצגות המועלות ב„מפגש״ אינן משקפות בשום־פנים את רמת התיאטרון הגרמני, לא מבחינת הדראמאטורגיה שלו ואף לא מבחינת ההישג המשחקי שלו. ועדת הבחירה נוטה, כמעט תמיד, אל הביצועים האוואנגארדיים החריגים, אל המחזות משוללי־הערך הספרותי אך רבי־הערך הבימויי כמחזותיהם של קרויץ או של פטר הנדקה.

בות גרמנית מיוחדת. והדבר בא לכלל ביטוי מפורש כשאנו מנסים לשלוח התוצרת „תרבות גרמנית״. כמו תרבות זו ? יש אולי קצת פולקלור באווארי, קארנבלי הריין, זה הכל ; אנחנו אירופים. כל התיאטרונים שלנו הוקמו על ידי נסיכים ומלכים שכל מטרתם היתה לייבא את התרבות הצרפתית או האיטלקית. וכאלה אנו גם כיום. מייבאית הגדולים של כל מה שמתרחש באנגליה, בארה״ב או צרפת.

„הנה רוב המחזאים המודרניים בעולם הוצגו לראשונה דווקא בגרמנית ולא בארצותיהם — אדוארד אלבי, ארמאנד גאטי, חלק ממחזותיו של בקט ואחרים. הבמה הגרמנית היום פתוחה ביותר למחזאות חדשה. התיאטרון הגרמני היה תמיד דברני, ספרותי, כבד, לא־ויזואלי. הוא היה תמיד מיועד יותר להתייחדות אינטלקטואלית בבית מאשר להנאתו של השחקן על הבמה או של קהל באי־התיאטרון. הדראמה הגרמנית היא למעשה, ענף של הפילוסופיה הגרמנית, או של הספרות הגרמנית. היא חוששת להיות קלה, עממית, פשוטה, שובה את הלב בבלתי־אמצעיותה.

„וסיבה נוספת חשובה לכך שהמחזאות המערבית מציפה את במותינו היא נטייתו של הגרמני לשכוח. הוא אוהב לשכוח את העבר בכל תחום, גם בתחום התיאטרון. מיד לאחר המלחמה רצו הכל לפתוח דף חדש, לא לזכור דבר מכל מה שהיה בתיאטרון הגרמני בכל 50 השנים שקדמו לה. אין עם השוכח את שחקניו ובמאיו יותר מאשר העם הגרמני.

„ובאשר למחזאות צעירה — כמעט ואין כותבי־מחזות חדשים של ממש. אם יש בעלי כשרונות הם פונים כיום בעיקר לעולם התסריטים. הבט סביבך, אין כמעט תיאטרוני סטודנטים של ממש, כיום. לאחר שהתיאטרונים המימסדיים פתחו לעצמם גם תיאטרונים קטנים, הרי ניתנה מכת־מוות לכל התיאטרונים הקטנים, בסגנון האוף־אוף. הם פשוט חדלו להתקיים. ואל תשכח, מר״לים יעדיפו תמיד למסור את זכויות ההצגה של מחזה לתיאטרוני הסטודיו המימסדיים מאשר לנסיונות חדשניים של סטודנטים חסרי פרוטה.״

אפשר להסכים עם מר פרויס או לחלוק עליו, אך האיש מכיר יפה את התיאטרון הגרמני כיום, גם כיושב־ראש האי.תי.אי., גם כמבקר תיאטרון ותיק בדיר ברלין, וגם כמי ששימש בשנים הראשונות בוועדה הבוחרת מחזות ל„מפגש״ בברלין. אולי הוא קרוב יותר בליבו למימסדיות התיאטרלית השואפת לשלימות המסורתית שבין תוכן וצורה, ואולי הוא נוטה פחות לפתיחות האקספרימנטאלית, אך ביקורתו על המתרחש כיום בתיאטרון הגרמני הצעיר, כמו ביקורתו על „המפגש״, היא חד־מימדית.

לעומתו, הרברט לופט, אחד מאנשי הוועדה הבוחרת, יוצא לסנגר על „המפגש״ וטוען שרוב הביקורת המוטחת כנגד הפסטיבל היא התפרצות לדלת פתוחה. הוועדה אינה רואה כמטרתה להביא יצחקים מעולים או תפאורנים מעולים או אפילו מחזות מצוינים כשלעצמם. קנה־המידה שעמדו לפניה בבחירת ההצגות היו — ייחודה, מקוריותה ושלימותה החדשה של היצירה התיאטרלית, או בניסוח אחר — גדולתה של היצירה הבימאית. והוא מודה כי פסטיבל ברלין הוא פסטיבל של במאים. והוא מתפאר בכך שבמסגרת זו ניתן לראשונה ביטוי רב כמדים לכשרונם של שלושת הפטרים — צאדק, שטיין ופאליטש. כן הופיעו כאן צעירים כהאנס הולמן והנס באור לצד יוצר מבוגר חשוב כהנס ליצאה. כאן נתגלה לראשונה סמואל בקט כבמאי. כאן נתפרסם לראשונה באירופה המערבית הבמאי הפולני קונראד סווינרסקי עם „מאראט סאד״.

לדעת מר לופט, הגורם החשוב במעשה התיאטרון הוא הבמאי, הקואורדינאטור של חלקי ההצגה. מפגש זה, הנמשך כאמור 10 שנים, יכול, אם־כך, להיחשב כחלון הראווה לתולדות עלייתם של במאים חדשים, אך בשום־אופן לא לפאנוראמה של הדראמאטורגיה הגרמנית או העולמית.

בחזרה לבנאליות

ההצגות החשובות העיקריות השנה היו „הסוחר מוונציה״, „הנסיך מהומבורג״ ו„חופה באינגולשטאט״. בשלושת המקרים היה הטכסט משני לבימוי [illegible]. בכל זאת נראה לי שמידת האינטגרציה [illegible]

של בימויו של פטר שטיין עם היצירה היא הרבה יותר מעמיקה מאשר בהצגתו של פטר צאדק „הסוחר מונציה״. אצל צאדק יש ספנות, יש הברקות, יש טכסט שהוא הירוץ להצגה ראוותנית ביסודה, שופעת חידודים, שעליהם מקובל לומר בביקורת הישראלית „ראינו הערב זיקוקין די־נור״.

איש אינו בא למעשה לראות את המחזות אלא את האינטרפרטאציה החדשנית של שני הבמאים הללו, ולא כאן המקום להיכנס לניתוח מפורט של היצירות.

אותי ריתק „הסוחר מונציה״ רק בחלקים מסוימים, ואיכזב אותי בכללותו. לא גיליתי בתוך מכלול ההברקות הבימוי מה רוצה, למעשה, פטר צאדק לומר לקהלו כיום. ויש טעם להעלות היום את „הסוחר״ בגרמניה רק אם יש לך אמירה „עם שיניים״.

המחזאי הגרמני הצעיר היחיד שהועלה השנה, פראנץ קסאבר קרויץ, מהווה בגרמניה ריאקציה לכל התיאטרון האבסורדי המופשט בסגנונם של יונסקו—פינטר־המוקדם, או בסגנונם של ז׳ארי—אפולינר—הנדקה. הוא חוזר אל הסלנג הבאווארי, הארצי, אל „נתח של חיים״, אל הכפריות הנעדרת כל גינונים טכסיים. מחזהו „שטאלרהוף״ מורכב משרשרת תמונות המספרות לנו על משפחת איכרים. בחווה מתרקמים יחסים מיניים מוזרים בין הפועל הזקן סס לבין הבת פפי המפגרת בשכלה. אנו עדים להתפתחות יחסים אלה החל מאוננותו של סס בבית־השימוש עם תמונת עירום בידו, ועד להזדווגות עם כפי ליד אוהל הקרקס. בסוף המחזה, מחליטה האם, שביקשה לגרום להפלת הוולד שבבטן בתה, עם היצור (והמפגר ?) הנוסף שיצטרף לחווה.

קרויץ מבקש (וכאן עזר לו הבמאי ביאור) לבנות בתוך אולם התיאטרון את החיים עצמם, את החווה על קורותיה, מטבחה, חדר האוכל, המחסן, גינת החווה וכו׳. דומה כאילו ביקש לכוטט את הכוסכניה שהקהל בא לתיאטרון. הוא היה רוצה כי נבוא ערב בערב זה אל תוות שטלאר המאובקת והעייפה עצמו. הניתן לשבור מוסכמה ראשונית זו של תיאטרון, בשעה שאנו קונים כרטיסים ויושבים על כסאות כמול במה ? — ספק גדול הוא בעיני.

על אף הביצוע המרתק של השחקנים המעולים מהאמבורג, המגיעים עד לכלל חשיפה נפשית מרגשת, מביכה ומרתקת, הנה המחזה נשאר רחוק מאיתנו. כולנו, היושבים באולם, יודעים יפה שאיננו איכרים באוואריים המנתקשים לנסח משפט שלם. הקהל מביט על הנפשות הפועלות הללו כעל יצורים אכזוטיים מכוכב אחר, על אף הנאטורליזם הקיצוני של המשחק, הבימוי והתאורה. יש רגעים שבהם אתה בא עד לכלל מבוכה, על אף הבדידות. העדר הרחמים, האטימות הכאב על הבמה אתה לוחש לשכנך מה לנו ולהם, בוא נלך לשתות קפה טוב אצל צונץ ונאכל עוגת זאכר וינאית.

אפשר שמחזהו זה של קרויץ, או מחזהו החדש „מעל אוסטריה״, שהוצג לאחר כמה ימים בהצגת בכורה בהאמבורג, מבשר על נטייה ברורה בדראמאטורגית הגרמנית לחזור אל היומיומיות הבאנאלית העטופה במחלצות של נאטוראליזם א־לה־אנטואן. עד היכן תרחיק לכת נטייה זו ואולי יגלה לנו כבר ה„מפגש״ הברלינאי בשנה הבאה.

דלת פתוחה

כפי שאין למדוד את הדראמאטורגיה הגרמנית העכשווית על־פי האקספרסיוניזם התיאטרלית, או נכון יותר האנטי־תיאטרלית של פטר הנדקה, או עפ״י הנאטורליזם הקיצוני של קרויץ, כך אין למדוד את הישגי הבימוי הגרמני, ברוב ערי גרמניה, עפ״י צאדק או שטיין, על אף שהם משמשים על־ידי רבים [illegible] גרמניה כיום.

לדעתו של פרויס, חייב ה„מפגש״ הברלינאי להיות מעין סיכום נאמן, רב־פנים, לכל הטוב שבתיאטרון הגרמני כיום. [illegible]

[illegible]

למעלה: מתוך המחזה „שטאלרהוף״. מימין — חבת פפי (אווה מאטס), משמאל — אמה הענודת לבצע בה הפלה (אנני פוקס). משמאל: תמונה מתוך „הנסיך מהומבורג״ לפי קלייסט בבימויו של פטר שטיין: בתפקיד הנסיך (במרכז) — ברונו גאנז

ונציה שוקעת

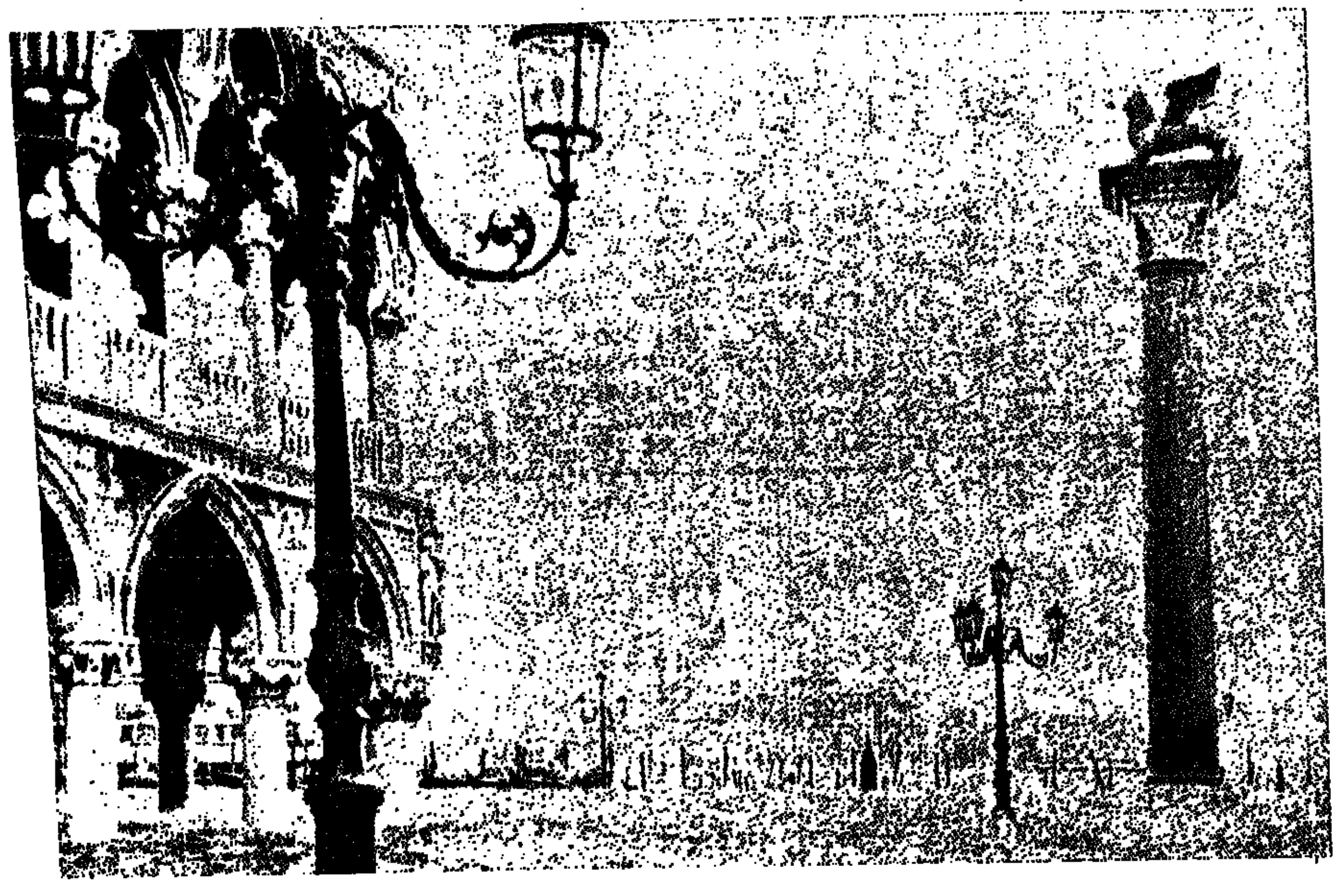

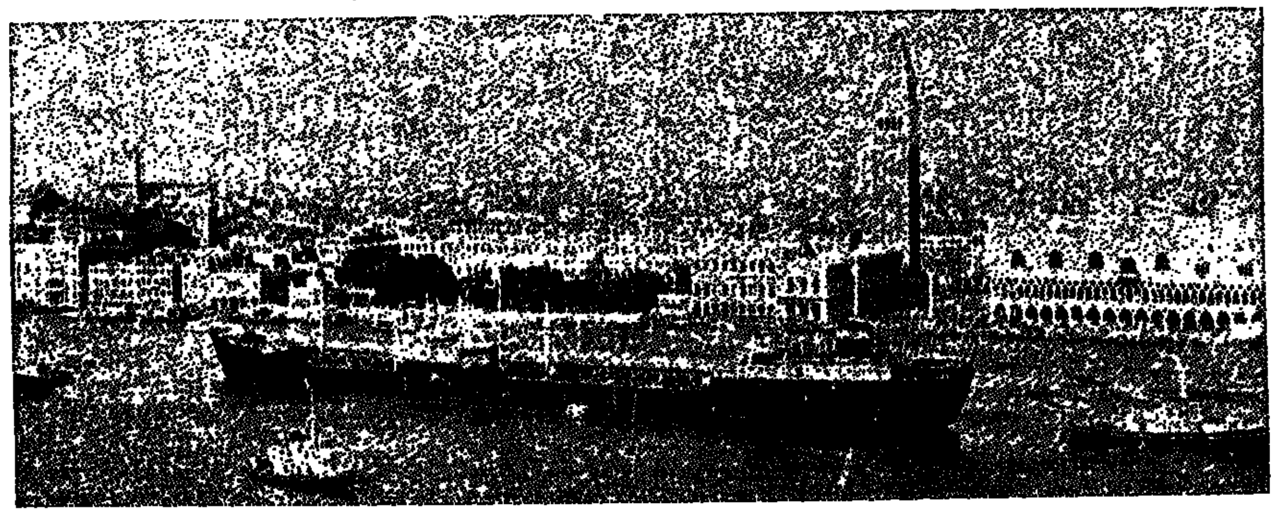

[illegible]

מפגש תיאטרון בברלין

מאת ישראל אלירז

עם בוא הקיץ באים הפסטיבלים לעולם וכל ארץ מנסה כיום להתחרות עם חברתה במשיכת טובי האמנים, ובאותה שעה גם את עשירי־התיירים בעולם. אם נכון הדבר בכל מקום, ובמידת־מה גם בישראל, הנה נכון הדבר אפילו במדינה קטנטונת הידועה יותר בשם — ברלין המערבית.

אך אם לכל עיר או ארץ פסטיבל שנתי אחד המוקדש לענף אמנותי מסוים, הנה בברלין תוכל למצוא במשך כל השנה פסטיבלי אמנות שונים. ד"ר אולריך אקאהרט, מנהל הפסטיבלים, מונה בפני את הפסטיבלים השנתיים העיקריים כיום:

פסטיבל ראשון, הנמשך מאפריל עד יוני, מוקדש לפאנוראמה של התיאטרון הבינלאומי. השנה הופיעו בו פיטר ברוק, להקתו של ז'אן־לואי בארו, תיאטרוני המחול של אלווין איילי ולואי סאלאקו מניו־יורק ואחרים.

פסטיבל שני הוא „מפגש התיאטרון הגרמני" המתקיים במחצית הראשונה של חודש מאי ועליו אייחד את עיקר דברי להלן.

פסטיבל שלישי מוקדש לסרטים חדשים ובמסגרת זו מתקיימת תחרות מלווה פרסים. השנה הוצעו לפסטיבל ארבעה סרטים ישראלים של הבמאים מזרחי, הפנר, שטיינהרדט, אסי דיין. לבסוף בחרה הוועדה להצגה את סרטו של אורי זוהר „מציצים". •)

„פסטיבל הסתו" הוא החשוב בין הפסטיבלים בברלין, והוא כולל תערובת של יצירות דראמה־מוסיקה־ספרות־אופרה־אמנות פלסטית וכו', רשימה מכובדת ביותר של מיטב הגופים האמנותיים הבינלאומיים.

פסטיבל ג'ז בינלאומי מתקיים בנובמבר.

בנוסף לכל זה מתקיימים פסטיבלים דו־שנתיים. בשנה הקרובה יתקיים פסטיבל למוסיקה אלקטרונית — יוקם אולפן עם מכונות־חישוב, ובסיועם של קומפיוטרים וקומפוזיטורים מארה"ב ויפאן, יבוצעו נסיונות שונים.

כל הפסטיבלים הללו ממומנים על־ידי הממשלה הפדרלית הרואה בהם אקט פוליטי־תרבותי.

אם אתה מצרף לכל הכבודה הפסטיבלית הזאת את התזמורת הפילהרמונית בניהולו ובניצוחו של קאראיאן, את תזמורת הרדיו בניהולו של לורין מאזל, את האקדמיה התוססת לאמנויות, את אגודות צופי־התיאטרון המונות למעלה מ־80 אלף רוכשי כרטיסים ההולכים כמעט לכל ההצגות וכו' — הרי שאתה נמצא בעיר שבה העשייה האמנותית, בתחומים השונים, הינה מן העשירות והמגוונות ביותר בעולם. אפשר וברלין מתחרה כבר היום עם לונדון על המקום השני אחרי ניו־יורק.

מכל מקום לכל מבקר בגרמניה המערבית כיום, ואפילו לתקופה קצרה, ברור ההבדל העצום בין ברלין המערבית לבין כל עיר אחרת בגרמניה בתחום היצירה האמנותית. בשטח התיאטרון קרובות לה רק במעט מינכן והמבורג.

זו הפעם העשירית, שהתקיים בברלין, בחודש מאי „מפגש התיאטרון הגרמני". מטרתו המוצהרת של מפגש זה, מאז 1963 היא להביא בפני הקהל הברלינאי, ובאותה שעה עצמה, כמובן, בפני הקהל העולמי, על־ידי שליחי העיתונות הבאים לכאן, את ההצגות הייצוגיות ביותר בשלוש הארצות דוברות הגרמנית — מערב־גרמניה, אוסטריה ושוויץ. השנה השתתפו בפסטיבל זה ההצגות הבאות:

1. „השוטה והחכם", מאת תומאס ברנארד, במוי — קלאוס פאימן, בתיאטרון דויטש שאושפילהאוס מהאמבורג.

2. „מאריה מגדלנה" מאת פרידריך הבל, בימוי — הנס־גינטר היימה, בתיאטרון העירוני של קלן.

3. „נורה" מאת הנריק איבסן, בימוי — האנס נויינפלס בתיאטרון העירוני של פרנקפורט.

4. „הסוחר מוונציה" מאת ויליאם שקספיר, בימוי — פטר צאדק בתיאטרון שאושפילהאוס מבוכום.

5. „הנסיך פרידריך מהומבורג" מאת היינריך פון קלייסט, בימוי — פטר שטיין בתיאטרון שאובינה מרחוב השליין, במערב ברלין.

6. „תופת באינגולשטאט" מאת מארי־לואיז פליישר, בימוי — פטר שטיין בתיאטרון הנ"ל (סעיף 5).

7. „שטאלרהוף" מאת פראנץ קסאבר קרויץ, בימוי — אולריך הייסינג בתיאטרון דויטש שאושפילהאוס מהאמבורג.

8. „הדוד ואניה" מאת אנטון צ'כוב, בימוי — ארווין אקסר בתיאטרון הקאמרי ממינכן. (הצגה זו לא הוצגה בסופו של דבר).

9. מדי פעם מוזמנת הצגת־חוץ, והפעם מופיע התיאטרון האנגלי מלונדון THE PEOPLE SHOW.

ראוי לציין כי השנה הוצגו כל ההצגות ע"י תיאטרוני מערב־גרמניה. בשנים קודמות השתתפו גם תיאטרונים דוברי גרמנית מאוסטריה ושוויץ. כמו־כן הוצגו בעבר, כיוזמה מיוחדת, הצגות שונות ממזרח־ברלין שלוועדת „המפגש" לא היתה זכות דעה לגביהן. במסגרת זו הופיעו, בין השאר, „הברלינר אנסמבל" עם עיבודו של ברכט ל„קוריאולן" (1966) ומחזהו של ברכט „חנות הלחם" בבימוי של מאנפרד קארג; „הדויטש תיאטר" עם „הדרקון" מאת ייבגני שווארץ בבימויו של בנו בסון, תלמידו המובהק של ברכט (1966); „אדיפוס המלך" לסופוקלס

[illegible]

למעלה: מחברם של „שטאלרהוף" ו„מעל אוסטרית" — פראנץ קסאבר קרויץ; מימין: פטר צאדק, הבמאי של „הסוחר מוונציה"; משמאל: תמונה מתוך „הסוחר מוונציה" — בבימוין של פטר צאדק: משטחי הבמה מבקשים לתת לצופה את תחושת תעלותיה של וונציה.

הפגנת־כוח

[illegible]

•) עם פרסומה של כתבה זו כבר ידוע כי הוועדה בחרה להצגה את סרטו של אורי זוהר „מציצים".

פאריס המכוערת

ב זמנו קראתי על כו־תל בבית־שימוש של בית־קפה בפאריס. גורדין מסקני על האפיראסי המסמר צע: „הוא גועליה", כתב מי שכתב.

ניצול

קשיחות

סיפורו של נהג מונית מס' 41-831 עוזיאל ברודסקי

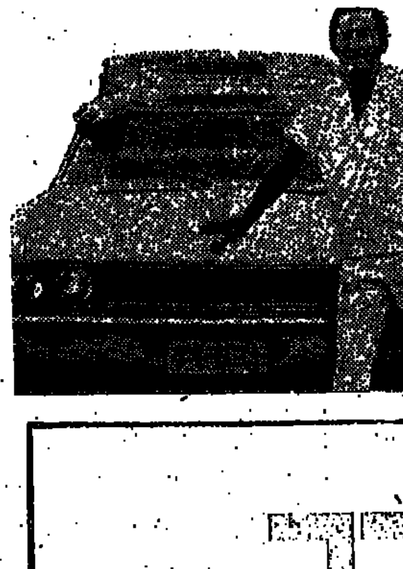

„אנחנו בעלי המוניות חושבים הרבה לפני שאנו קונים מכונית. הדרישות שלנו עולות על אלה של נהג רגיל. המכונית שלנו עושה קילומטראז' רציני ביותר בכל חודש, ואסור לה לראות ולהריח גאראז'ים. היא צריכה להיות בעלת מנוע חזק, יציבות, קושר תימרון כמו שאומרים, וכמובן גם בודי חזק, העומד איתן מול מכוניות אחרות הנוהגות ל„התחכך" אחת בשניה בכבישים הצפופים שלנו ונוסעים עצבנים הטורקים דלתות.

לפני ארבע שנים, כאשר החלטתי להחליף את המכונית שלי — התייעצתי עם כל מיני חברים למקצוע, ובסופו של דבר החלטתי לרכוש מכונית „ווקסהול". היום לאחר שנסעתי במכונית זו למעלה מ־180 אלף קילומטר אני רשאי לומר בבטחון מלא כי הבחירה שלי היתה מוצלחת ביותר.

רוב הנסיעות שלי היו נסיעות עירוניות המקשות כידוע על חייה של המכונית וגורמות לה צרות בגלל בעיות התנועה התמורות של תל־אביב שבה אני משמש כנהג מונית. אני מוכרח לציין כי ה„ויקטור" שלי נתגלתה כמכונית ש־חילופי מהלכים מרובים, לחיצות רבות על הברקס ונסיעה איטית בהילוך נמוך כמו שאומרים לא השפיעו עליה לרעה. הקלאץ' שלה החזיק מעמד יפה מאוד. הברקס שירת אותי בנאמנות והמנוע לא התחמם אף פעם כאילו היה אייר־קונדישן במנוע.

אבל לא רק בנסיעות העירוניות הייתי „מבסוט" מהמונית שלי, גם בנסיעות הבינעירוניות היא שירתה אותי בארבע השנים הללו בנאמנות רבה — בעליות תלולות, בכבישים משובשים, בחולות שנקלעתי אליהם ובכל המצבים האחרים שבהם נתקל נהג העושה נסיעה ארוכה.

כדאי לציין כי נהגתי לעקוב אחר מכוניות כאלה בכבישים ואף שמתי עין על ה„ויוה" השייכת לאותה משפחה והמסקנות היו אותו דבר.

אני בטוח שאני יכול לנסוע עם ה„ויקטור" שלי עוד אלפים רבים של קילומטרים ולא „להיתקע".

תיקונים קטנים במכונית. פה החלפתי פלטינות. פה החלפתי פלגים. מה היה לי איזה תיקון קטן של ספידר בנט או משאבת מים. אבל דברים רציניים לא היו. גם כאשר ביקרתי במוסך של „ווקסהול" בת"א לסידורים קטנים התרשמתי מרמת השירות שהשתפרה בשנים האחרונות ללא הכר. תמיד זכיתי להתקבל לא רק עם חיוך על השפתיים אלא גם עם יעילות וזריזות בעבודה. כל מכונית צריכה לדעת שיש לה לא רק משפחה אלא גם בית. חשוב שהבית יהיה טוב כמו המשפחה ושאפשר יהיה לי בוא אליו בכל פעם ולצאת מרוצה. מוסך „ווקסהול" כיום הוא בית טוב בהחלט.

מה אני אגיד עוד על המונית שלי? צריכת הדלק שלה נורמאלית בהחלט לגבי בעל מכונית פרטית. לי כבעל מונית זו הוצאה גדולה בעיקר משום שחלק גדול מנהגי המוניות מעדיפים מנועי דיזל, אבל בכל זאת לא החלפתי עד עכשיו את המכונית הזו ואני מוכן להמליץ עליה בכל הלב לכל נהג פרטי או מקצועי המחפש מכונית טובה פשוטו כמשמעו".

„ויוה" בהישג ידך

„ויוה" של ג'נרל מוטורס
על כל יתרונותיה,
לא התייקרה כשאר המכוניות האירופאיות
ומהווה כיום את הקנייה
הטובה ביותר.

עדיפותה של „ויוה" על מתחרותיה ניכרת בכל שטח ובפרט השנה:

שיטת צבועה מהפכנית ב־8 שלבים, לרבות UNDERSEAL האקספלוסיבית במכונית ג'נרל מוטורס, מבטיחה ברק תמידי ומבטלת כל אפשרות של חלודה בכל חלקי המרכב.

משענות ראש עם מושבים נשענים לבחירה. מעצורי דיסקית עם סרבו־בוסטר לגלגלים הקדמיים — עם שעון בקרת לתקינות המעצורים, משאבת מעצורים כפולה, מעצורים אחוריים המתכוננים באופן אוטומטי לבטיחות יתר (SELF-ADJUSTING), בטיחות טלסקופי, שמשות „נפלטות" בעת תאונה, מצמד בקוטר "8¼ (6¼" בעבר) לחיים ארוכים יותר של המצמד. לבחירה תיבת הילוכים אוטומטית של ג'נרל מוטורס, הנחשבת לטובה בעולם. להשיגם עם מנוע 1300, או 1800, בדגמי סלון 2 או 4 דלתות, סטיישן או קופה ספורט.

ועוד יתרונות רבים אחרים אשר עליהם תוכל לשמוע ישר מפי סוכני המכוניות שלנו, כאשר תבקר באולם התצוגה של „ווקסהול".

ואשר למחירים — „ויוה" שהיתה יקרה יותר בעבר הלא־רחוק, היא כיום בהישג ידך!

שינוי שיטת המיסוי, והתנודות בשערי המטבעות האירופאיים שהיו נתונים יחסית, בלירה שטרלינג, הפכו את „ויוה" מהמכונית יקרה מכל מתחרותיה, לקניה הטובה ביותר מכולן.

ראה והשווה:

מחיר ביום (יוני 73)	מכונית
29,680 ל"י	אופל קדט 4 דלתות
32,400 ל"י	אודי 80
30,100 ל"י	פיג'ו 204
32,580 ל"י	פיג'ו 304
26,950 ל"י	פולקסווגן 1303 2 דלתות
31,250 ל"י	סימקה 1301 4 דלתות
24,950 ל"י	ויוה 1300 2 דלתות
27,350 ל"י	ויוה 1300 4 דלתות דה לוקס

הודעה חשובה למקדימים! למזמין דגמי 1974 מובטחת אספקה החל מספטמבר/אוקטובר 1973

Viva

VAUXHALL GM

חברת המזרח למכוניות בע"מ תל־אביב, דרך פתח תקוה 76, טל. 35235
ירושלים, רח' יפו 70, טל. 222093 • חיפה, רח' הנאמנים 2, טל. 523086 • סוכנות משנה נצרת: דבב גמבו טל. 54649

כאשר הדיאטה משתוללת

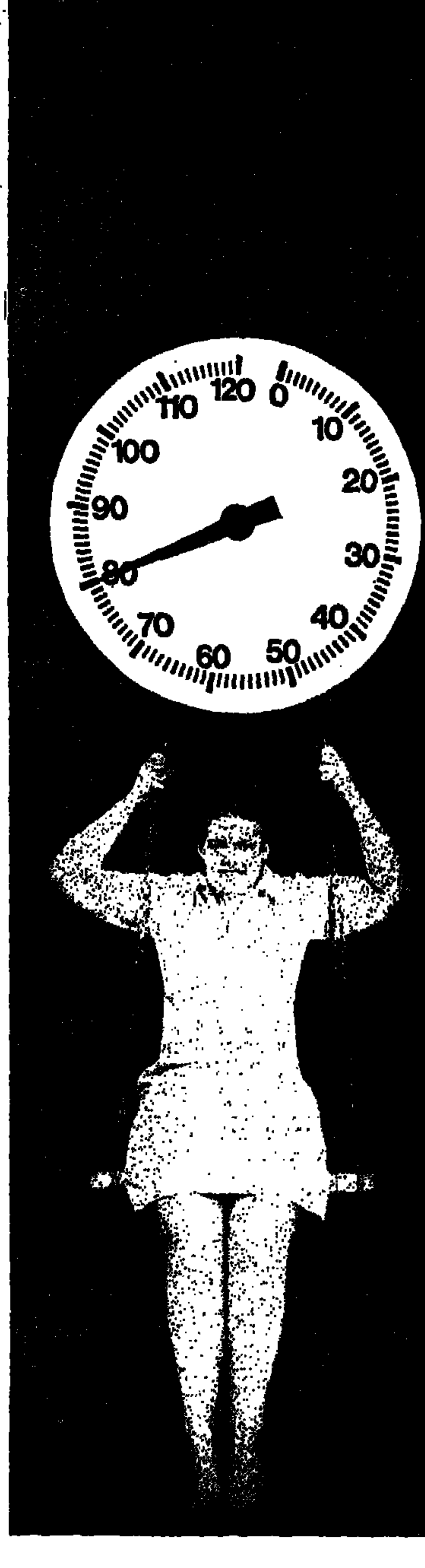

בוקר אחד, בסתיו שעבר, יצא סופר ניו־יורקי לפתיחת גאלריה חדשה, השאיר בדירתו דוגמנית יפהפית, גבהת־קומה. הוא חזר בשעה מוקדמת מן הצפוי ומצא בדירתו שרידים של סעודת־ענקים. כל פריט שניתן לאכילה שהיה במטבח נאכל ונרשם ברשימת־קניות, שנכתבה בחפזון על גליון־נייר שהונח על שולחן־האוכל. כך התברר לו, במקרה, כי אהובתו דקת־הגו, שמשקלה פחות מחמישים קילוגרם, אכלה לארוחת־הבוקר מלאי־מזון שנועד לשבוע שלם, ועמדה לקנות הכל כדי להחזיר כל דבר למקומו ולשמור בסוד את תיאבונה הטורף. יכולתה לאכול כאוות־נפשה ולשמור על גיזרתה הדקיקה עוררה קינאה בלב חברותיה. אך הן לא ידעו שהיא חולה במחלה קשה לריפוי ומסוכנת, ושמה אנורקסיה נוורוזה.

קורבנות המחלה (שמגדירים אותה כ„חידה חסרת־מענה") צורים לרזות, באמצעות הרעבה) נתקפים באהבה חולנית בכל מה שקשור במזון, מסעדות ובישול. הם דוחקים באחרים לאכול, וכל הזמן הלוטים הם לאבד משקל, עוד ועוד.

במנהטן, בבית־חולים לחולי־נפש, אושפזה צעירה יפהפית אחרת, סטודנטית בת עשרים, שסבלה מאותה מחלה בשלבים מתקדמים. הרופא שטיפל בה מצא אותה ב„דיכאון נפשי עמוק, לאחר ימים ארוכים של זלילה ותקאות לסירוגין, ושימוש בחומרים משלשלים". עיניה היו שקועות בחוריהן, שדיה הצמוקים דבקו לצלעותיה הבולטות, במנח השקועה וגפיה הצנומים העידו על חומרת מצבה. היה צורך להאכילה בכפיה כדי להצילה ממיתת־רעב. היא סירבה לאכול, משום שטענה כי מידות גופה אינן בלתי־נורמליות, טיעון שכיח אצל חולים במחלה זו.

*

לרוב האנשים קשה להאמין, שצעירה ממשפחה ניו־יורקית אמידה עשויה למות ברעב. אבל כמה רופאים אמריקאים גילו — כל אחד במחקר נפרד, ללא תיאום ביניהם — כי בעשר השנים האחרונות חל גידול ניכר במספר החולים באנורקסיה נוורוזה בארצות־הברית. ד"ר הילדה ברוך, מחברת הספר „הפרעות תזונה" (שיצא לאור באחרונה), נחשבת למומחית בתחום זה. היא טיפלה בשישה חולים כאלה בין השנים 1942 — 1954; שנים־עשר חולים נזקקו לטיפולה בשנים 1955 — 1959, שלושים־ושלושה חולים כאלה הגיעו אליה בשנים 1960 — 1967.

מחלה זו שכיחה בין המעמדות הגבוהים בניו־יורק, ויש תיאוריות רבות המנסות להסביר תופעה זו. היו מי שאמרו, שההרעבה המכוונת מבטאת מרד נגד המשפחה. אחרים טוענים שזאת אופנה, או שזאת תוצאה של שאיפה להיראות צעירה יותר. יש חולים המאבדים עשרים וחמישה קילוגרם ממשקלם תוך חדשים ספורים. תיאוריה אחת גורסת שהם עושים צעד דראסטי זה כדי למשוך תשומת־לב.

המחלה אינה מוגבלת לאמידים ולעשירים; פסיכיאטר ניו־יורקי מספר על ילדה בת שתים־עשרה, בת פועלים, שהרעיבה את עצמה זמן רב ואיש לא הרגיש בכך, עד שבאחד הימים נפחה את נשמתה.

בחוגי הצמרת רווחת המחלה במיוחד בקרב צעירות, וביחוד בקרב צעירות מבריקות ושאפתניות. בין גברים נדירה מחלה זו.

יש אומרים שהצעירות האמידות והעשירות נוטות לאנורקסיה נוורוזה משום שהן בחברה המעריכה גיזרה דקה. חוברות אופנת העלית, המיועדות לחוגים אלה, מציגות דוגמניות צנומות ושטוחות־חזה, הבראות בריאות ואלגנטיות. ההרעבה המכוונת, „שיגעון ההורדה במשקל" קשורים בתקופה כלשהי של דיאטה. בכמה מקרים עודדו אמהות את בנותיהן לא לאכול. פסיכיאטר ניו־יורקי אמר בזעם: „גאוותה של האם מפריעה לעתים קרובות לצעירה הזקוקה לטיפול לקבל את העזרה הרפואית הנחוצה לה. לא ייאמן, כמה רבה סיכלותן של אמהות כשמדובר בדיאטה."

הסירוב לאכול של החולים תלוי אך ורק במשמעת העצמית הבלתי־אנושית שהם מטילים על עצמם. כאשר מתמוטטת השליטה העצמית החולה לא רק מחדשת את האכילה אלא גם זוללת, לאחר שורה של ימי זלילה באים ימי צום, עתים בתוספת תקאות מכוונות ותרופות משלשלות.

הצום האכזרי שהחולה כופה על עצמו גורם לעתים להפרעות במחזור־הדם. תופעות שכיחות אחרות הן עצירות קיצוניות, דיכאון נפשי התנהגות תלותית ב„אני", במזון ובהתעמלות. סימפטומים הבאים לפני שלב ההרעבה העצמית מעידים על האנדרוגניות הריגשית שמאחרי התנהגות הפיסית: שיבושים במחזור הווסת, עייפות וחוסר יכולת להרגיש רעב. במקרים רבים מת החולה גם לאחר שקיבל טיפול.

הסטודנטית שאושפזה כשהגיע משקלה לשלושים קילוגרם בלבד, היתה בילדותה יפהפיה וחברותית, נוחה להסתגל, תלמידה טובה וספורטאית טובה. היא השקיעה מרץ רב ורגש בהישגיה, מפני שרצתה להשביע את רצון הוריה ולהיות ילדה „אידיאלית", שאיפה זו מעידה על תלות מוטרדת ועל פחד פן יתנכרו לה.

פסיכיאטרים סבורים כיום, שאנורקסיה נוורוזה היא מחלה של „אישיות מוטרדת מסוג מסויים", וכוונתם לליקויי אישיות הקשורים בתלות מוטרדת. ליקויים כאלה מתגלים בדרך כלל במשפחות שבהן רוצה אחד ההורים בילדים „מושלמים" שיכבשו את פיסגת ההצלחה בלימודים ובחברה. לעתים האב חלש. ברוב המקרים האם דאגנית ושתלטנית. הורים כאלה מפתחים בילדיהם תלות גמורה מגורה מאמץ להעניק להם „התפתחות נורמלית".

*

הנוטה לאנורקסיה נוורוזה מגיע לגיל הבגרות עם אישיות יציבה פחות מהרגיל. הוא אינו מוכן לבגרות, הוא רוצה לעכב את התפתחותו ולהישאר בגיל שלפני הבגרות זמן רב ככל האפשר. המומחה האיטלקי ד"ר סלוויני טוען, כי החולה באנורקסיה משתמש בגופו כדי לבלום את התהליכים הבלתי־רצויים לו. בצום האכזרי מאבדת הנערה, הבחורה או האשה החולה את הסגולות הנשיות ואת השדיים, ובהיותה רזה וחלשה היא מקבלת תשומת־לב ודאגה.

האנורקסיה נוורוזה מופיעה בתחילה בגיל ההתבגרות או בראשית שנות העשרים, בדרך כלל אחרי תיסכול באהבה ופרידה מהבית, לפעמים מתוך קשיי הסתגלות לחברה. תגובת החולה על דיאטה קלה דומה לתגובתו של אלכוהוליסט על המשקה הראשון: התשוקה להמשיך יוצרת מצב של כדור־שלג. בתחילה רק מקצצים במזון, אחר־כך נתקפים ב„שגעון המשקל" ושוכחים על ארוחות שלמות. הדאגה למשקל נהפכת לשגעון והחולה נהנית מן ההרעבה העצמית. יש חולות המאבדות מחצית ממשקלן תוך שנה וטוענות כי הן „פשוט רזות". הן ממשיכות בדיאטה קיצונית גם לאחר שכבר הוסר מהן כל עודף השומן.

במקרים קיצוניים נמשכת ההרעבה העצמית גם בבית־החולים. צעירה אחת היתה מגרה את עצמה להקאה לאחר שנתנו לה בכוח מזון רב־פרוטאין. חולות בשלב מתקדם אינן מסוגלות לראות כמה חמור רזונן גם בראי. הן טוענות: „יש לי כרס", או „הירכיים שלי שמנות", ומתמידות בצום.

יש הבדל ברור בין חולי אנורקסיה נוורוזה לבין אנשים מוי־רעב שאינם חולים במחלה זו. ד"ר תיאודור זן איסאלי, מנהל מרפאה גדולה בניו־יורק, אומר כי אדם רעב חש ברעב ומשתוקק מאוד לאכול, בשעה שהחולה באנורקסיה טוען בעקשנות: „אינני רעב", זה חלק מאי־היכולת הנפשית שלו לזהות את צרכי הגוף.

ד"ר ברוך מספרת על צעירה בת עשרים־ושתיים שאושפזה לאחר שסבלה ממחלה זו שבע שנים. היא לא היתה מסוגלת להרגיש רעב. היו לה התקפי־זלילה ותקופות־הרעבה עצמית לסירוגין. היא אמרה: „אני פוחדת לאכול, מפני שאחרי שאני טועמת מעט אוכל אני מאבדת כל שליטה על עצמי ואיני מסוגלת להפסיק לאכול, עד שאני מתפקעת כמעט". היא גם אינה מסוגלת להרגיש בצורך לנוח. היא עוברת מתקופות של מנוחה גמורה, מרוב עייפות, לתקופות מרץ ובילויים עד שעות־לילה מאוחרות. ד"ר ברוך אומרת, כי החולה באנורקסיה נוורוזה נמצא במאבק עם הסביבה. כשמתברר לו שאין הוא מסוגל להסתגל לסביבה הוא מרעיב את עצמו.

*

בעבר נכשלו הרופאים פעמים רבות בטיפול בחולים כאלה, במיוחד בגלל תחבולות הערמה שלהם (כמו הקאה בסתר). יש חולים הבודים מלבם תירוצים להסברת אבדן המשקל. צעירה בת שמונה־עשרה טענה שהיא סובלת משילשולים כרוניים, ואחרי בדיקות ממושכות התברר, כי היא בולעת תרופות־שילשול בסתר. נשים מבוגרות החולות באנורקסיה מביאות תירוצים „רציונליים" יותר לכך שהן מ ו כ ר ח ו ת לאבד מספר מסויים של קילוגרמים ממשקלן. נדמה להן, שהירידה במשקל תפתור את בעיותיהן הנפשיות והחברתיות. בדרך כלל אחרי שהרופא מגלה את סוד המחלה פונה החולה לרופא אחר. פסיכיאטר ניו־יורקי אומר, כי לפחות אחד מכל עשרה חולים מסרב להיכנס לבית־חולים לאחר שאובחנה מחלתו; מומחה אמריקאני אחר אומר: „סוג הטיפול תלוי בחולה". אבל שניהם מסכימים כי הנקודה שבה מנסה הרופא לשבור את מעגל־הקסמים של ההרעבה, אבדן המשקל, הדיכאון וההפרעות הנפשיות והגופניות היא המצב הגופני של החולה. אם המצב נראה קריטי המטרה הראשונה היא חידוש כוחו של החולה, ולכך דרוש טיפול דראסטי. עד לזמן האחרון היה הטיפול רפואי — הזנה בכוח, דיאטה רבת־קלוריות, מנוחה במיטה והשגחה — או פסיכיאטרי, במגמה לצמצם את דאגנותו של החולה ואת נטייתו לדיכאון. לא היו מקרים של החלמה גמורה, אבל בכמה מקרים היתה החלמה חלקית.

באחרונה מדברים על גישה חדשה להפרעות דיאטטיות. כתב על כך ד"ר סטונקארד מבית־הספר לרפואה של אוניברסיטת פנסילבניה. הוא אינו מרשה להשתמש במלים „מזון" או „לאכול". הוא מעמיד את החולה בעמדת־מיקוח הוגנת: מגביל את תנועותיה בבית־החולים ונותן לה יותר חרות תמורת תוספת־משקל. הוא מחליף את התשוקה לאבד משקל בתשוקה לחופש. טיפול זה נוסה בשלוש חולות, ושלושתן החלו לעלות במשקל תוך שבוע. שיטה זו אינה עוזרת להתגבר על הבעיות הנפשיות שדחפו אותה אל ההרעבה העצמית. לפחות במקרה אחד ניסתה צעירה להתאבד לאחר שמשקלה עלה בעשרה קילוגרמים בבית־החולים אחרי שש שנות הרעבה עצמית.

ד"ר ברוך טוענת, כי החולה ניסתה להתאבד מפני ש„פיתו אותה להעלות את משקלה בלי להתחשב בבעיותיה הנפשיות". הדרך הנכונה היא לעזור לחולה לפתח שליטה עצמית ולהשתחרר מן הצורך החולני להפגין שליטה עצמית על־ידי צום ממושך.

> ### האופנה והשאיפה לרזות
>
> בשים רבות סוגדות לרזון ונוקטות דיאטת־הרזיה מבלי להכיר בעובדה שבשעשון זאת, הן משלמות מחיר יקר בעירעור־עצבים ובעירעור־הבריאות. מיליוני צעירות, ונשים מבוגרות יותר, מרעיבות עצמן על־מנת להידמות לדוגמניות מעוררות־הקנאה, האציליות כל־כך בתצלומי־האופנה. כתוצאה מאכילה בלתי־מספקת, מתחילות תלונות על עייפות, על עצבנות, על „הסביבה המרגיזה". אבל בעלת הדיאטה אינה מייחסת תלונות אלה לדיאטה.
>
> מי שגדל לאור התפיסה שהרזון הוא יופי המצודד עין ולב, נתפש לדיאטה חמורה. אף מי שאינו אוכל די־הצורך (לא רק לשובע, כי אם כמות קלוריות נאותה, כמות ויטאמינים נאותה, כמות נכונה של חלבונים וכו') — לוקה בעצבנות, רגזנות, מתיחות נפשית וחוסר יכולת להתרכז בלימוד, בעבודה, ביחסי־חברה.
>
> אי־אפשר לאמוד במדויק את המחיר הנתבע בשלוות־נפש, במנוחה וביעילות — עבור הסגידה לאופנה. נוצרות בעיות פסיכולוגיות חמורות, הנובעות מן הרצון להיות רזה יותר מכפי שמחייב השלד או סגנון החיים. הסוגדת לדיאטה הופכת לאנוכית, למוסכמת, לחולה־מדומה (היפוכונדרית).
>
> בעלי הדיאטה הכרוניים אינם פונים לטיפול רפואי משום שהם מרוצים מהישגיהם. הם פונים לרופא רק כאשר מחריפות אצלם העייפות, הרגזנות, הקושי בהתרכזות, המועקה הנפשית. רופאים נוהגים לתת גלולות־הרגעה לאנשים כאלה — אך הטיפול המתאים יותר הוא שלוש ארוחות מאוזנות ביום. גם טיפול פסיכיאטרי אינו מחוזה את התשובה השלמה. טיפול זה עשוי לסלק את „שגעון ההרזיה" — אך עליו להיות מלווה בטיפול רפואי שתכליתו בשר על השלד המכוסה עור.
>
> ד"ר הילדה ברוך
> „הפרעות תזונה"

ראש ביצה במיטה פוליטית

מאת יוסי ביילין

ד"ר שבח וייס, המפרסם בשנים האחרונות מאמרים, מחקרים וספרים הקשורים בנושא המערכת הפוליטית בישראל, וביחוד בתחום השלטון המקומי, אינו משביע נחת את אנשי הממסד הפוליטי והאקדמאי, אף־על־פי שהוא עצמו שייך להם. במאמר שהתפרסם לא מכבר ב„נתיבי ארגון ומינהל", תחת הכותרת: „הליכי המינויים וההעלאות בדרגה באוניברסיטאות בישראל, שאלת הצדק וזכות הנפגע", מגלה ד"ר וייס צפונות מן החדר, שטרם דובר בהן בפומבי בישראל, ומוקיע בחריפות בלתי רגילה את הדרך הבלתי דמוקרטית של קבלת מינויים אקדמאיים בישראל.

בין־השאר הוא כותב: „איבות אישית, שלא על רקע אקדמי, בין המורה לבין ראש החוג או הדיקאן, סותמת את הגולל על אפשרות של יוזמה להעלאה בדרגה, גם כשהיא מתבקשת מאליה... אשר ליזום לינון ועדה מקצועית „נוחה" בשלב ההכרעה הפרלימינרית, בוועדה המתמדת, בהנהלה או בסינט, ואפשר למנות מראש ועדת עוינות. מי שמצוי ביחסים הלא־פורמאליים בין מורים, בתוך האוניברסיטאות, בינן לבין אחיותיהן בישראל, ובינן לבין אוניברסיטאות בחו"ל, יודע עד כמה מסועפת הרכילות האקדמית והאישית, ויודע היטב מי ידידו ומי אויבו, על־ידי כינון ועדה עוינת, נחרץ, למעשה, גורל התיק מראש. האשמה כולה נופלת על הוועדה המקצועית, והממנה יוצא נקי־כפיים (ספק אם בר־לבב), ומי ירהיב עוז לפקפק באובייקטיביות של הוועדה המקצועית?! ידועים מקרים שוועדות עוינות מנעו כל אפשרות של העלאת אנשים בדרגה. השפה האקדמית היא מספיק עשירה, ואוצר מכבשות הלשון הנגועים בריח אינטלקטואלי, מספיק גדול, כדי למצוא נוסחאות שתצדקנה את ההחלטה השלילית של הוועדה המקצועית".

בפרק הראשון של ספרו החדש, „הפוליטיקאים בישראל", אשר יצא לאור לפני שבועות מעטים, מדגים ד"ר וייס את שיטת ועדת המינויים הפוליטית כשהוא מציג את הדרך שבה הורכבה מזכירות מפלגת העבודה במחוז חיפה, מזכירות שהוא עצמו חבר בה ובמוסד המצומצם שלה: „הדרך למזכירות היתה פתוחה לפני שלושה סוגי חברים: א. יקירי קבוצת המנגנון, ב. מומלצי קבוצות שזכו למעמד לגיטימי כזה או אחר, בסניף החיפאי, כמו בכל סניף אחר, כגון יוצאי רפ"י; אחדות העבודה; צעירים; חברות; עדות (השם התגעתי למי שאינם אשכנזים), וכן מי שמייצג אקדמאים או מתיימר לייצג אותם. בכל קוריה כזאת, נעשתה כמובן הקביעה בידי עסקני אותה קוריה, שהם עצמם נמנים, בדרך כלל, עם יקירי המנגנון המפלגתי. אפשר לומר, איפוא, שאלה, בדומה לסוג הראשון, יוסיפו לשמור אמונים למנגנון ושהם עשויים, למעשה, מאנשיו או בצלמם. ג. בודדים; בודדים בלתי מזוהים מבחינה קבוצתית, הרצויים למנגנון מסיבות שונות ושהבקיעו לעצמם דרך למזכירות באמצעות שיחות אישיות אינטנסיביות עם סדרני המזכירות, מתוך ניצול קשרים אישיים, חן אישי, חולשות אנוש ועוד — הכל בתחום האישי, מאוד לא פורמאלי ולעתים אינטימי".

על הנצחת האלופים

ספרו האחרון של ד"ר וייס כולל מניין מאמרים שפורסמו על־ידו בשנתיים האחרונות במסגרות שונות, והוא נקרא בעניין רב, ויוצר הרגשת המשכיות, למרות המקורות השונים של המאמרים. (יוצא מכלל זה המאמר על ארגונים מקומיים לא־מפלגתיים, שנכתב עם ד"ר מורטובניק, ואשר נוסחו המדעי חורג מן האופי הפובליציסטי המאפיין את הפרקים האחרים.) המחבר מתאר את ההשתלשלות אשר הביאה לשיטת ההצבעה „אן בלוק" במוסדות המפלגות בישראל, ומגנה את חוסר הדמוקרטיות שבה; הוא גם עומד, בהקשר זה, על חלקם הגדול מדי של עובדי מנגנון המפלגה, בעלי משרות פוליטיות ועובדים במוסדות ההסתדרות, בגופים הנבחרים של מפלגת העבודה, וקובל על כך שככל שהמשרה רמה יותר, כך נמצא לה סידור פורמאלי גמיש יותר בחוקי המפלגות. הוא תובע הנהגת בחירות מוקדמות במפלגות עצמן, ומציע למפלגת העבודה לשמש בכך דוגמה למפלגות האחרות. הוא מתאר תהליך עגום של נסיגה מן הדמוקרטיה במפלגות, של השתלטות אנשי המנגנון על המשרות הנבחרות הלוקאליות והממלכתיות, של חזרת ההכרעות החשובות למטבחים המפלגתיים, עם יצירת גושי המפלגות, שבהם איבדו המפלגות האידיאולוגיות את ייחודן.

גם כשהוא מדבר על הרכב לשכת מפלגת העבודה, שהיא הגוף המפלגתי המבצע העליון, הוא מדגיש את חלקם הגדול של אנשי הארגון בהרכבה (81.3 אחוזים מן הקבוצה המפא"יית), ועל דלדול הכוחות האחרים בה. הוא מציע לאישים כגולדה מאיר, דיין, אלון, גלילי ופרס „לרסן את תיאבונה של הלשכה" המורכבת, ברובה, מדילטאנטים בנושא מדיניות חוץ ובטחון.

בפרק העוסק בייצוג בכנסת, מפריד ד"ר וייס בין שרים בכירים לשרים אחרים ובין חברי כנסת בכירים המשתתפים בוועדות חוץ ובטחון, כספים, וחוקה חוק ומשפט, לבין חברי כנסת אחרים. על פי חלוקה זו הוא מבקש להוכיח כי מקומם של הצעירים, נציגי המיעוטים, נציגי עדות המזרח ונציגות הנשים, אפסי כמעט בקטיגוריות החשובות יותר, והשפעתם בעמדות ומשרות חשובות אינה ממש אפקטיבית. בפרק על הנשיאות בישראל מציע ד"ר וייס לתת בידי הנשיא סמכויות הדומות לאלו של נשיא איטליה לגבי הרכבת הממשלה, ועוד, וכך להביא לכך שתפקיד זה ימלאו פוליטיקאים ממדרגה ראשונה שיסכימו לנטוש את משרתם הנוכחית. פרק זה נכתב לפני שנערכו הבחירות האחרונות לנשיאות, ובו מביע המחבר את דעתו, כי לתפקיד זה, שסמכויותיו רחבות יותר, עשויים להתאים אישים כאבן, גלילי, אלון, ידין, פינקוס ואף גולדה מאיר.

בדברו על השלטון המקומי בישראל מציין ד"ר וייס כי זהו אחד המישורים הדמוקרטיים ביותר בפוליטיקה הישראלית, אשר „הנצחת האלופים" תרמה לו לא במעט, ומנעה את השתלטותם המוחלטת של המנגנונים המפלגתיים עליו. הוא מבקש לדחות את הסברה הטוענת כי באחרונה גדל מדי מספרם של מפקדים בכירים, בדימוס, הפונים לפוליטיקה, והוא מציין, שמתוך 75 קצינים בדרגות אל"מ ומעלה, שהשתחררו מן השרות לאחר 1950, רק שמונה הפכו לנבחרים במשרות פוליטיות ולעובדי מפלגה, ושמונה אחרים הפכו פקידים בכירים במוסדות ציבוריים וממלכתיים. לעומתם פנו 24 לניהול בתעשיה, 18 — למערכת הבטחון, ואחרים — לתפקידי מינהל שונים.

הפרק האחרון בספר עוסק בהכוונותיהם האישיות של חברי הוועדה המרכזת של ההסתדרות ומזכירי מועצות הפועלים, ומודגש בו כי המערכת ההסתדרותית היא הפתוחה ביותר לעולים חדשים, לבני עדות המזרח ולצעירים. עובדה זו, כותב ד"ר וייס, היא משמעותית למדי שמערכת זו אינה נהנית מן הסטטוס החברתי של מוסדות הממשלה, הכנסת או הרשויות המקומיות.

השואה והציפיות הגבוהות

סיפורו האישי של ד"ר וייס אינו מאפיין את מהלך חייהם של מורי אוניברסיטאות רבים אחרים בארץ. הוא נולד ב־1935 בבוריסלב שבגליציה, ואת השואה עבר כילד בגיטאות, בהסתתרות במרתפים, ובמחנות עקורים בגרמניה ובאיטליה עד עלותו לארץ ב־1947 במסגרת „עליית הנוער", בעליה ב'. כאן

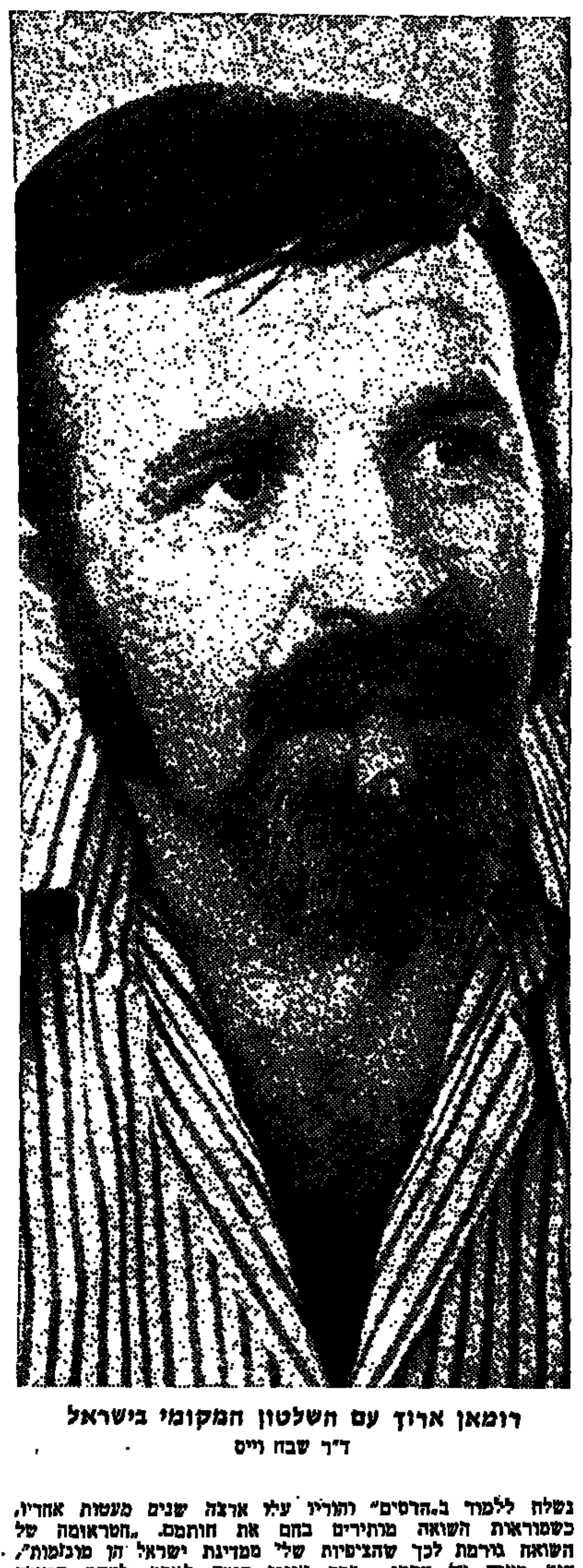

רומאן ארוך עם השלטון המקומי בישראל
ד"ר שבח וייס

נשלח ללמוד ב„הדסים" והוריו עלו ארצה שנים מעטות אחריו, כשמוראות השואה מותירים בהם את חותמם. „הטראומה של השואה גורמת לכך שהציפיות שלי ממדינת ישראל הן מנופחות", הוא מעיד על עצמו. „בכך אינני דומה לצבר. לאחר השואה עברתי תהליך אינדוקטרינציה פוליטית באיטליה במסגרת הנוער הציוני, ובגיל 12 כבר הכרתי היטב את הקלאסיקה הציונית, וציפיותי נוצרו לאור ידיעה זו. משום כך נולד, אולי, חוסר השקט שבי לנוכח תופעות פוליטיות אשר רבים נוטים להשלים עמן". זכרונות השואה חיים עמו ומשפיעים גם היום על דרכו. 364 ימים בשנה, אומר הוא, אני שארית הפליטה, ורק יום אחד — אני מורדי הגטאות. כשהוא קורא בתולדות הישוב, ורואה על מה דיברו ב־1944 בכפר ויתקין, הוא מזדעזע כל פעם מחדש, ולכן קשה לו להימנע מתמיכה רגשית בתיקון ג'קסון או אף בתנועות יהודיות קיצוניות לעומת הדיפלומטיה השקטה. בנקודות אלו גוברת האמוציה על כל שיקול אחר.

עם סיום שירותו הצבאי החל ללמוד באוניברסיטה העברית בירושלים בחוג למדעי המדינה, ואת לימודי התואר השני סיים ב־1961. כסטודנט התפרנס מעריכת חידונים במסגרות שונות, ומהוצאת ספרי חידות. עיסוק צדדי זה הפך אותו מוכר מאוד, ופרסום זה היה לו לרועץ בהמשך הקריירה האקדמית שלו. זה שנים שזנח תחום זה של עיסוקים, אולם בציבור עדיין מזהים אותו עם שבח וייס החידונאי, ובמערכת היחסים בתוך הקמפוס, יש המנצלים עובדה זו לשם הקנטה והקטנה מאחורי הגב.

ב־1962 עמד בפרשת דרכים. כבעל תואר שני, טבעי היה שימשיך לקראת תואר שלישי, אולם הוא חשש לקשור את חייו עם חיי האוניברסיטה, ומצד שני לא רצה להשליך את יהבו על אמצעי התקשורת, אשר גם הם משכוהו באותה תקופה. הפתרון היה לימוד משפטים, בשלוחה התל־אביבית של האוניברסיטה העברית, כדי לרכוש מקצוע „ממשי" יותר ממדעי־המדינה. אולם דווקא לאחר סיום לימודי המשפטים החליט כי ימשיך בקריירה אקדמאית, וכיום הוא החוקר היחיד במדעי המדינה בארץ, אשר לו השכלה משפטית שלמה. את הדוקטורט שלו עשה, שוב, באוניברסיטה העברית, ואז החל „הרומאן" הארוך שלו עם השלטון המקומי בישראל. למדריכו הציע שלושה נושאים לעבודת הגמר שלו — הכנסת כמחוקקת, המעבר של תנועת החירות ממחתרת למסגרת פרלמנטרית, והשלטון המקומי בישראל. הם העדיפו דווקא את הנושא השלישי, והוא התמחה בו במשך שלוש שנים, חקר את כל היחידות המוניציפאליות בארץ, ובדק את המערכת הפוליטית בכל אחת מהן. כשהכיר את מנהיגות השלטון המקומי, החל להזדהות עם המערכת ו„לחוות אותה". כשהוא מבחין בשני תהליכים דמוקרטיים המתרחשים בה באופן ייחודי — אינטגרציה פוליטית אמיתית של בני עדות המזרח והעולים החדשים, וכפיית רצון הציבור על מנגנוני המפלגות. כפייה זו מתבטאת בהבדלי הצבעה גדולים והולכים בין הבחירות לכנסת ובין הבחירות לרשות המקומית, כך שאנשי המנגנון נאלצים להציב בראשות רשימות מפלגותיהם אישים בולטים בזכות עצמם. למעשה נוצרת כאן שיטת בחירות אישית לראשות הערים, אף־על־פי שהחוק לא אושר בכנסת.

במהלך הכנת עבודתו, ולאחר סיומה ב־1969, עסק וייס בהוראה באוניברסיטאות תל־אביב וחיפה. שנתיים עמד בראש החוג למדעי המדינה באוניברסיטת חיפה, וכיום הוא משמש כמרצה בכיר בחוג זה וכראש הלימודים הבין־חוגיים באוניברסיטה. עבודת הדוקטורט שלו הביאה אותו לראשונה לפעילות פוליטית ישירה. לאחר שמפלגת העבודה ראתה בו, כפי שהוא אומר בציניות מסוימת, מועמד בעל תכונות רבות המתאימות לחברות במועצת עיריית חיפה: דוקטור, מתמחה ברשויות מקומיות, צעיר, ותושב נווה־שאנן; אלא שהוא הפתיע את מפלגתו, והחליט להתייחס ברצינות אל העניין; הוא פעיל בוועדת הכספים, עוסק הרבה בענייני העבודה, וחבר בהנהלת התיאטרון החיפאי. הוא אינו רואה עצמו כעומד מן הצד במועצה, אם כי הבוסים המפלגתיים שלו מונעים ממנו חלק מהתפקידים שהוא היה רוצה למלאם. תקוותו היא שבקדנציה הבאה יהיה לו יותר מה לומר במועצה, כיוון שהמיועד לראשות העיר פתוח יותר מקודמיו לכוחות חדשים ולדעות חדשות. בשבוע הבא ייצא לאור ספרו החדש — „חיפה, המציאות, המבוכה והאתגר", ובו הוא מציע תכנית מפורטת לקידומה של חיפה בקווי פעולה מעשיים שאינם הצהרתיים בלבד, לדבריו, המשתרעת על פני שליש הספר.

נוסף על הפעילות האקדמאית והפוליטית, הוא ממשיך לקיים קשרים הדוקים עם אמצעי התקשורת; מדי שבועיים הוא עורך תכנית בת שעתיים בגל הקל „עד חצות עם שבח וייס", ובה ראיונות עם אישים שונים הקשורים, בדרך כלל, עם חיפה, והוא מרבה לפרסם מאמרים משלו בעתונים יומיים שונים, ובעיקר ב„ידיעות אחרונות".

ההספק שלו עצום, ודבר זה שימש לא אחת כטענה נגדו, אלא שאין הוא מבין מדוע הספק גדול כשלעצמו הוא סיבה לביקורת. 23 ספרים שחיבר עומדים על מדפיו, ורובם שייכים לתקופת החידונים. בין ספריו המאוחרים — „טיפולוגיה של נבחרים לוקאליים", שיצא ב־1970 והמסתמך על עבודת הדוקטורט שלו, „מדיניות מינהל בשלטון המקומי בישראל", מ־1971, „השלטון המקומי בישראל", אשר יצא בשלהי 1972, ו„הפוליטיקאים בישראל", שיצא עתה. מלבדם פרסם עשרות מאמרים בעתונות הפוליטית־מדעית בארץ ובחו"ל וביניהם מאמר על פיצול ההצבעה בישראל, שחובר עם פרופ' אריאן, ומאמר על יוזמת התחיקה הפרטית שחובר עם א. בריכטה.

ההכרח להיות בפנים

האם אין עידן החצים — החיצוניים והפנימיים — והתרכזו רק באחד התחומים שבהם הוא עוסק כיום? ד"ר וייס משיב בשלילה נמרצת. למעשה, אומר הוא, מתחלקים עיסוקיו לשניים — הוראה ומחקר אקדמאיים בתחום משטר ישראל, ומעורבות ציבורית־מפלגתית בתחום הפוליטי. המודל שהוא מייצג משמש, לדבריו, דוגמה לוויכוח בין התומכים והמסתפקים בהתמחות הייחודית, לבין תומכי הגישה האינטר־דיסציפלינארית. לדעתו, אין כל פגם בכך שאדם מעורב בכמה גזרות במדעי החברה; הוראה, כתיבה, שידורי רדיו בשאלות חברה, ופעילות פוליטית אינם עומדים בסתירה. תיאורטית זה אמנם עלול לפגוע, כיוון שאינך מגיע להתמחות מובהקת בשום תחום. אך אין הוא סבור שכל אחד חייב להגיע להתמחות ספציפית מאוד. אין הוא מאלה הסבורים שיש לבטל את מקצוע רופא אף־אוזן־גרון, ולהכשיר רופאים לנחיר השמאלי או הימני. פעילותו החברתית והפוליטית משלימה את עבודתו כמורה, והוא לא יכול היה לכתוב את „הפוליטיקאים" מבלי להיות מעורה בתוך ההתרחשויות; הוא מעדיף לעסוק בצורה זו במשטר ישראל, ולא להידמות לחוקרים אחרים המשווים התרשמות חיצונית שלהם מן המשטר בישראל עם התרשמות חיצונית ממשטרים אחרים שאינם מוכרים להם כדבעי.

מקורו של הניתוק שנוצר בארץ בין המורים באוניברסיטאות לבין הקהילה הפוליטית, הוא, לדבריו, בעיקר בקבוצת מאגנס מן האוניברסיטה העברית, שנמצאה לפני עשרות שנים באופוזיציה חברתית ואידיאולוגית לרוב הישוב. מצב זה שימש מודל, עד כי נוצר פטישיזם בנושא אי־המעורבות של מורי האוניברסיטה בפוליטיקה. לכך נכנסה גם השקפה סנובית, לפיה אין תפקיד של מורה באוניברסיטה עולה בקנה אחד עם העסקנות האפורה ועם הפעילות הפוליטית היומיומית. ואף־על־פי־כן, גם בתקופת הישוב היו בין הפוליטיקאים אינטלקטואלים ממדרגה ראשונה, שרובם היו אוטודידקטים. כיוון שרוב התנועות הסוציאליסטיות, שרצו לשנות את אופי העם, התייחסו בציניות לראשי ביצה, החזירו להם ראשי הביצה בהתעלמות מכוונת, והסתגרו בתוך ד' אמות שלהם.

את הדור הראשון של מורי האוניברסיטה החליף דור שני אשר בא, בחלקו, מחו"ל, ובחלקו האחר מ„משפחות טובות", שהיו אף הן באופוזיציה למפלגת הרוב; הפוליטיקאים לא ששו לקבל לשורותיהם את אנשי האקדמיה. וכך נוצרה הסכמה שיש כאן שני תחומים נפרדים שאין עליהם להתערב האחד בחבירו. בעולם אומר ד"ר וייס, אין דרך זו מקובלת כלל; במערב פעילים מורי האוניברסיטאות בפוליטיקה: בגרמניה ובאיטליה הם מגיעים לתפקידי ראשי ממשלות, בצרפת הם מקבלים תפקידי שרים, ובארה"ב מגויסים רבים מן הסנאטורים מתוך העולם האקדמי. לעומת זאת, בישראל אינם רואים בעין יפה את מעורבותו האישית בפוליטיקה הישראלית, אלא שהוא איתן בצדקת דרכו. ואוי לו אם יהיה „להתיישב על הקו הנייטראלי שלהם".

האם הוא נתקל בבעיות מיוחדות כשעליו להורות משטר ישראל, בשעה שדעותיו הפוליטיות מוגדרות ומוכרות? — מורה אינו צריך לשמש כמטיף בשער, אך הוא רשאי לפרוש בפני תלמידיו, נוסף לתיאוריות הפוליטיות, גם סוגיות מן הפוליטיקה המעשית, ולדעת שאסור לנצל את הקתדרה לאינדוקטרינציה. גם התלמידים מבינים, לדבריו, שהדבר אינו צריך להפריע. כל חיינו הם מערכת אחת של פיצול האישיות, וזה נכון לגבי רוב התלמידים: אנשים חיים בכמה תת־מערכות, ואם תמורת פאקטי די, כדי שלא לגרור עצמו לאי־הבנות — הוא יכול להיחלץ מן הבעיה בלא קושי. עם זאת, מודה ד"ר וייס שנוח היה לו יותר אילו לימד פיסיקה, למשל... שאלה זו חמורה יותר, לדבריו, כשהיא מופנית אל בית הספר התיכון, אשר בו אפשרות הביקורת של התלמיד מעטה יותר, והוא נכון לקלוט כל מה שמשדרים אליו; מורה להיסטוריה עשוי לעצב את מחשבת תלמידיו, ואם יש לו נטיות פוליטיות מוגדרות, והוא אינו מסתיר אותן בשעור, עלולות להיות

(המשך בעמוד 27)

למעלה: פנטזיה כחולים בעין הכוכבת־רבת, זה מה שעשו הפושעים המגולים לסטודנט (האמיתיים); מימין: הולכושת ההיסטוריות המו־רחיות הנראות בצילום זה, אינן מתופרות על הגוף העממי הוגג; משמאל: שולה (גבי אלדור) ואדירה (יהודה פוקס) בקומפליקט על רקע חוטמוני־עזוני; קיצוני משמאל: טוני (בן גאמון) — הוציא הפי רע הסרט, הגוף ושמאל; למטה: המשכנע (ראובן בר־יותם) ומוריו על אשכנזי — מחזן אבל זיקין — שמגזל איזה בנק.

המשכנע בע"מ ישכנע את העם

מאת עלי מוהר

עומדים אנו היום רבותי בפיתחה של תקופה חדשה המחייבת שידוד מערכות, שינוי יסודי בגישה, בדיקה מחודשת של ערכים אסתטיים מיושנים, עוז לתמורה שתקרב אותנו אל הצד המנצח — פורענות או לא פורענות. הגיעה העת שנבין סוף־סוף כי בארץ קמה תעשיית סרטים גדולה, נמ־רצת, רוחשת ופעלתנית ורבת־תנופה. רבים ועצומים הם העושים במלאכה, כולם, למין קטון הגריפים ועד לבנימין שבצלמים, עסוקים מאוד וטרודים בעשיית קולנוע. ובין כל אלה אך דל ומגוחך למראה הוא אותו עתונאי תפוס־חלום המהלך לאיטו וממלמל „כן, אבל...” ו„מצד שני...”, „אספרי”, וכיוצא באלה הביטויים הרופסים, חדלי־האונים. בתוך יום המעשה הסואן, העמוס בדולי־שוט'ס מסובכים ודורשים יזע, נראה אנין־הטעם ההוזה תלוש ומנותק מן המציאות. יש להתנער, להשתחרר מאמות־מידה שאולות ומקריטריונים אשכנזיים ולהשתלב במעגל היצירה. הסרטים הישראליים נחצבו מן המלייה הזה שאנשיו מחזירים להם אהבה ואין כל טעם לעמוד מן הצד עם הגיגים שוודיים שלא זה מקומם. „המשכנע, בע"מ”, הוא, איפוא, סרט מרתק שיזכה ללא־ספק בהצלחה מוצדקת ולכן כתוב נכתוב עליו במרץ.

הכל היה צפוי

„המשכנע” הוא סרטו הגדול השני של ראובן בר־יותם שהיה לאחת הדמויות הקולנועיות החביבות בישראל. סרטו הראשון „סלומוניקו” בבימויו של מרדי שטיינהארדט היה שלאגר אדיר שתיאר בחיבה מהולה בשמן־זית את הווי הנמל וסוואריו הסלוניקאי סלומוניקו. פיסת נוף זאת של ארצנו ירדה לפני זמן לא רב מן המסכים ועתה יחליפנה סרט נוסף הניזון מהווי מקומי על רקע עדתי מלווה במנגינות עממיות ותלבושות מסורתיות, כשהפעם מתמקדת המצלמה בעדה המרוקאית הגדולה. גם הפעם הסיפור הוא של בר־יותם כשעזרה על ידו התסריטאית אני בדיבי.

יחיאל נאמן, שצילם את „סלומוניקו” מצלם גם את „המשכנע” כשהוא מרחיב את סמכויותיו ונוטל הפעם על עצמו גם את עול הבימוי.

ראיתי את הסרט בהקרנה מיוחדת כשלשמאלי שני ילדים בגיל הבלתי־מוגדר שבין שמונה וארבע־עשרה וחצי שרותקו כליל למתרחש. לימיני ישב ראובן בר־יותם, המשכנע בעצמו ושיכנע אותי בספרו לי כי הסיפור הוא בעצם סיפורו של חבר ילדות שלו היושב עתה בכלא, וכי ביתו של המשכנע בסרט אינו אלא ביתו האמיתי (בחיים) של אותו חבר. כאן נגמרו הכותרות, מוסיקת הרקע של אילן מוכיח פגה, והסרט התחיל. בר־יותם אמר לי כי הקצב כאן, לשמחתו, מהיר מזה של „סלומוניקו”, ואכן שורת של קאטים מהירים (העורכת היא טובה דרורי) קדמתני כבר בפתיחה, או ליתר דיוק קצת אחריה, בקטע עם האוטו. מכאן ואילך שקעתי כולי בעלילה, עובר דרך נבכי העולם התחתון, חגיגות המימונה, מרדף המכוניות ברוח המסורת, ומועדון הלילה שאי־אפשר לנו בלעדיו — עד אל הסוף שברוח קוהלת. הכל היה צפוי, והרשות —

המשכנע – סולומוניקו מפוכח ?

המשכנע הוא מוריס (ס' שוואית, יד קמוצה לאגרוף) אפללו. כבר בתחילת הסרט, עת פוסע הוא בטוחות בין הקלפנים הממלאים את מועדון הלילה שלו כדי לגבות את פדיון הערב, מבין אתה — לפי השפם וזווית הסיגריה — כי איש העולם התחתון לפניך. אפללו מלא בטחון ונוהג שררה אך בהמשך מסתבר לך כי אינו אלא אחד מעובדיו המסורים של הבוס הגדול. הבוס הגדול נראה בסרט רק מצד הגב ופניו בל ייראו, אולי משום שבחייו האזרחיים השתתף השחקן המגלם אותו בפרסומת ל„תפוגן” (כך על כל פנים התרשמתי לפי הבלורית) ואין זה יאה שהבוס הגדול ייראה כזולל צ'יפסים פשוט. מוריס אפללו גובה דמי הגנה בשוק, מסדיר עניין פודל סורר ומדווח על מעלליו לבוס הנחבא אי־שם, מוקף שומרי ראש שמנים בין רציפי הנמל. ובכן, אומר אתה לעצמך, מוריס פושע הוא, כך כך. וכשאתה מתחיל לעיין בדבר אתה רואה כי יש בכך, אולי, משום התפתחות מעניינת: אם סלומוניקו (ספרדי) היה סוואר בנמל, איש הדור הישן שעבד ביושר ונדפק לא פעם, הרי מוריס המשכנע (ספרדי אף הוא) גואש כמדומה מנסיון להשתלב בחברה. האם אין הוא מייצגו של דור ההמשך המריר, מעין סלומוניקו מפוכח הבוחר ביודעין בדרך הנלוזה?

אתם בוודאי חושבים לעצמכם כי מוריס לא בחר כי אם נגרר, התדרדר אל עולם הפשע, אתם סוברים כי ייתכן והיתה לו ילדות קשה, אביו נפל מפיגום והוא נאלץ לנטוש את לימודיו וחלומותיו ולצאת אל החיים המחוספסים, האין זאת? ובכן צדקתם בהשערתכם. אביו של מוריס נפל מפיגום וכך נאלץ מוריס לנטוש את לימודיו וחלומותיו האקדמאיים והחל להכיר מקרוב את צידם האפל של החיים ואת הכלל הבדוק האומר כי החזק מנצח. ומוריס — היה — חזק — מאוד...

צו מילואים מביא אותו אל הצבא ואתם בוודאי חושבים כי כאן מתגלה צידו השני, הקרבי והמסור. אכן, כאן מתגלה צידו השני. מוריס הוא רס"ר בכל רמ"ח אבריו ועל מדיו מתנוססים אותות שתי מלחמות. בבסיס הוא פוגש את מי אם לא את חברו הוותיק לנשק, המפקד יהושע (יאיר רובין המכונה „קויה”). השניים נפגשים בידידות רבה, אך יהושע, ששמע על מעלליו הבלתי חוקיים של מוריס נוזף בו קשות בשל כך. „עם הראש שלך” מקונן יהושע, „יכולת להיות...” אבל מוריס אינו משתכנע, ולמרות חילוקי הדעות מנצחת הרעות הוותיקה.

מה רוצה הגורל? אביו של יהושע, המתגורר בווילה אדירה תחת השם „פסחזון”, נקלע לצרות נוראיות. למעשה אינו אלא בעל מפעל משגשג למזגנים, אך עסק מתחרה הנוקט בשיטות אלימות מאפיוזיות מצר את צעדיו ומונע לחם מפיו. העסק של פסחזון (יהודה פוקס השליו) עומד בפני התמוטטות מארץ ההתמוטטויות, אך הלה, כאריסטוקרט אמיתי, יושב בכורסת החבאנה המגולפת ומעשן את אחד מסי־גרי ההוואנה האחרונים שבסטוק הכלה שלו. „מה קרה, אבא?” חרד יהושע שהגיע לחופשה מצבא הקבע. „אני מחוסל” מודה הישיש כסוף הזקן. הבן האוהב מתנכר לאידיאליו ופונה לאיש היחיד שיש בכוחו לסייע. מוריס אפללו, 38, מרובע, ספרדי, משופם, מוזמן למסיבה בווילה האשכנזית השוקעת שידעה ימים טובים יותר. בקשת העזרה אינה נעשית בישירות כי אם בהצטעצעות וזווזית אופיינית: מסיבה־שמסיבה, הזה...

מוריס טוב־הלב והתמים כילד אך החזק חרבת יותר אינו חושד במאומה. הוא בא.

אהבה אסורה

אתם חושבים בוודאי כי יש לו לפסחזון בת יחידה היקרה לו כבבת עינו וכי עתידה היא להתאהב עד מעבר לאזניים בגבר החודר למסגרת חייה המוגנת ומביא איתו הווי ומנהגים בלתי־מוכרים? ובכן, דעו לכם כי אכן יש לו לפסחזון בת, וממילא אחות היא ליהושע. שולה שמה (גבי אלדור) והיא אכן מתאהבת כמו כלום במוריס השונה כל־כך מן הפרוסטור זקס. אלא שאין זה קורה מהר כל־כך.

תחילת המסיבה. מוריס בשיאו. שולה, העוסקת בעבודת מאסטר שלה בנושא: „פולקלור של קבוצות אתניות שונות בישראל”, או משהו דומה, מתעניינת כמובן בגוש הפולקלורי האתני שנשלח לה כמתנה משמיים. במהלך המסיבה פורש מוריס עם יהושע לשיחה טט־א־טט עם פסחזון האגדי, והוא מקבל עליו את פעולת שכנוע הנבלים ופצפוצם בלי הנד עפעף ובלי לקחת את הצ'ק בלנקו שמגיש לו פ. הוא אכן מסדיר את העניין על הצד הטוב ביותר תוך ימים מספר, למרות שבכך הוא יוצא נגד הבוס הצ'יפסי שלו התומך כמובן בחברה עתירת הנכסים.

הימים הבאים עתירי אושר הם. מוריס מתקבל בבית הפסחזונים בלבביות מהולה ב„שב, מוריס, שב” ויוצא עם שולה לבילויים. הוא הולך עימה אל מועדון הלילה שבו מופיעה אחותו מרסדס (היא היא הזמרת מרסדס האמיתית באמת), ואחר כך הופכים בילוייהם למעודנים יותר. הם חוזים בהצגת „החטא ועונשו” בביצוע „הקאמרי” ומוריס מעיר כי בשביל להרוג כזאת זקנה לא צריך כזה גרזן גדול. השניים נוסעים לחזות בחגיגות המימונה ובהזדמנות זאת הוא מספר לה, בלוויית כמויות מתאימות של תוגה וזעם במקומות הנכונים, את סיפור ילדותו העשוקה, הפיגום, הכל. עיניה, חושבים אתם, מתכסות בדוק? אכן. ודוק: ערפילי הוא.

כל אותה עת מזניח מוריס את ענייניו ומפקידם בידי טוני חטמיר, מי שהיה נערו, בבת עינו, חניכו וגאוותו. הוא מבלה עם שולה הזונחת את חברה דני, אך עדיין מסרבת להאמין כי משהו רציני מתפתח בינה לבין מוריס. ימי האושר אינם ארוכים. ידה הארוכה של המאפיה מופנית נגד מוריס,

כלב תלוי על דלתה, זנבו השעיר נוהגים לו ירקות מחורבנים לגמרי והשפתוני קטנה וחולכה, ויחזור אחרי שולה שבמחלכה. בקטע יפה מאוד באמת, הוא שורף בפיה נייר לפי מנהג מרוקאי. המבטא אהבה גדולה, מוכתר בהצלחה. שולה נעתרת לו אך אביה ואחיה משכנעים אותה כי לא בשבילה הוא. אתם בוודאי חושבים כי הם עושים זאת בגלל שהוא ספרדי ואוטנטי? כן, הם עושים זאת בגלל שהוא מרוקני. שולה בבית, אבל עצובה, ומוריס בכלל יצא לו כל הטעם מהחיים שלו. המאפיה חשבונות שוטני חבורה, הגאולה, משתף איתה פעולה, תופסת את מרסדס האחות של מוריס. אתם במה חושבים שהם גומרים לה את הגרון כדי שלא תוכל לשיר יותר? כן. הם שמים לה את הצפצה בגרון כדי שלא תוכל לשיר יותר והיא באמת לא יכולה אפילו לדבר ושוכבת במיטה עם תחבושות על הצוואר עד שהלב ממש נשבר. לאלה שעשו לה ת'זה, אלא נגנב לבוס ומבטיח לו שהוא עוזב את הארץ רק שיעזוב את המשפחה שלו. „מילה חייל” מבטיח מוריס, שביסודו התגיב הוא, דרך אגב, „סממה וסימון”. („איך אתה מרגיש זי”... „סממה וזיממון”).

המרוקאים ערבים זה לזה

בינתיים ממשיכה שולה לשבת בביתה כולה שממה ושיממון, ופסחזון חש בכך ומציע לה להתלוות אליו לנסיעת עסקים לחו"ל. היא מסכימה, והוא בערמתו מציע לצרף גם את דנ'ילה חברה מאז, בעל בתי החרושת האגדיים ההם. לשולה לא איכפת, ופסחזון מתשל את הברזל בעודו לוהט. מחר בתשע נוסעים. יאללה. אבל כאן מתערבת יד עוז־רת, כלומר יד העוזרת. בביתם של הפסחזונים עובדת עוזרת, ג'ורג'ט, מרוקאית כמובן, שבחייה הפרטיים אינה אלא עוגניה שמחוני. היא הולכת למוריס ומספרת לו איך ששולה לא אשמה בפרידתם ואיך שפסחזון ויהושע הסיתוה. מוריס לא רוצה ממש להאמין בזה. הרי הוא רק עזר להם! עזור־שמזר — ככה זה בחיים. ולולא העוזרת שבטח מכירה את האדון מוריס עוד משם, מי ידע מה היה קורה.

בקיצור, בוקר הנסיעה, הפסחזונים מרביצים נס־קפה כמו יקים ומי מופיע בדלת אם לא מוריס אפללו, המשכנע בע"מ, אלגנט, שקט, החלטי. שולה למעלה, תודה לאל, ורק האב והבן מקדמים את פניו. מוריס מסביר כי לפני שהוא נוסע לחו"ל הוא רוצה להודות למר פסחזון שלימד אותו שכל הלכלוך שיש לו בלב זה כלום, זה נקי וקדוש לעומת הלכלוך שיש בלב של מר פסחזון. יהושע מתעצבן אבל מוריס מכניס גם לו כמה הערות. שכחתי לספר לכם כי האב ובנו סיפרו לשולה שמוריס עזר להם תמורת הון תועפות. אתם בטח חושבים ששולה השועלה עומדת על המדרגות ושומעת הכל? אז זהו, היא באמת עומדת שם ושומעת בדיוק איך שמוריס אומר שלא לקח מהם כסף. והם מודים בזאת, תופסים? בקיצור מוריס הולך ופסחזון המלוכלך מצלצל לבוס של המאפיה (!!!) ושולה שומעת את השיחה בשלוחה. נו־נו, אתם כבר יכולים לתאר לעצמכם. בקיצער, הם נוסעים כולם לשדה התעופה ומשם היא עושה „ריברח” ישר אל מי? נכון. הם עוד מספיקים לרוץ אחד אל השני ב„סלו מושן” וזה כמובן בעוכריהם כיוון שזה נותן שהות לטוני המנוול לכוון את ה„סנייפר” וקליק, חלס. טוני וחניכו נוסעים במכונית וטוני, כמוריס בשעתו, מוציא פנקס משימות ומוחק משם את שמו של מוריס אפללו. משימתו הראשונה לבוקר זה בוצעה.

(המשך בעמוד 34)